

CASA CORPULUI DIDACTIC MEHEDINȚI

ȘCOALA MEHEDINȚIULUI NR. 77

ISSN 2810 - 2193
ISSN-L 2392 - 7526

FEBRUARIE 2018

ȘCOALA MEHEDINȚIULUI

NR. 77

*„STRATEGII EDUCATIONALE
PRIVIND COMBATEREA
ABANDONULUI ȘCOLAR”*

FEBRUARIE 2018

CUPRINS

Identificarea factorilor ce contribuie la eșecul și abandonul școlar, prevenție și intervenție	12
Prof. Grigore GIORGI.....	12
Directorul Casei Corpului Didactic Mehedinți.....	12
Diminuarea abandonului școlar	15
Profesor: Achimescu Violeta.....	15
Colegiul Național Pedagogic “Stefan Odobleja “.....	15
Abandonul școlar în contextul societății românești	17
Prof. Alecsandru Delia - Gabi	17
Scoala Postliceala Sanitara Dr. Tr. Severin	17
Conceptele de inadaptare, eșecul sau insuccesul școlar și abandonul școlar	20
Alecu Orlando Daniel.....	20
Colegiul Național “Anastasescu”, Rosiori de Vede, Jud.Teleorman	20
Diversitatea pedagogiei în educația incluzivă.....	22
Alexandru Clarisa, Școala Gimnazială nr. 14,Dr.Tr.-Severin	22
Abandonul școlar cauzele acestuia	24
Prof. Almăjanu Olimpia	24
Școala Gimnazială Petre Sergescu,	24
Metode și tehnici de consiliere individuală folosite în prevenirea abandonului școlar	26
Prof. Amza Oana	26
Grădinița cu P.P. Nr. 3,	26
Abandonul școlar	28
Amza Sabina Mihaela,	28
Scoala Gimnaziala Petre Sergescu	28
Tulburările de limbaj și adaptarea școlară	29
Anton Laura- Grațielia	29
C.J.R.A.E. Mehedinți	29
Absenteismul școlar în societatea contemporană.....	31
Arbanași Diana,	31
Absenteismul școlar în societatea contemporană	31
Plan de măsuri pentru limitarea absenteismului și abandonului școlar	33
Prof. inv. primar Ardeiu Aurora Jeni.....	33
Scoala Gimnaziala NR. 1 Motru, Gorj	33
Educația incluzivă.....	35
prof.in inv. primar Balaceanu Elena Daniela,	35
Scoala Gimnaziala Jiana.....	35
Absenteismul și abandonul școlar	36
Prof. Bălăceanu Vergina.....	36
Școala Gimnazială Jiana.....	36
Cauze și metode de prevenire a abandonului școlar.....	38
Profesor Balaci Anișoara-Daniela	38
Școala Postliceală Sanitară Drobeta Turnu Severin	38
Elemente privind integrarea copiilor cu cerințe educative speciale	41
Prof. Băleanu Alina	41
Colegiul Național „George Coșbuc”, Motru	41
Abandonul școlar CAUZE ȘI MODALITĂȚI DE PREVENIRE	42

Prof. Barbulescu Ana Raluca	42
Scoala Gimnaziala Nr 6.....	42
Prevenția și combaterea abandonului școlar	45
Bărbulescu Sabina	45
Colegiul Național George Coșbuc, Motru	45
Prevederi legislative privind abandonul școlar	48
Blendea Irina	48
Abandonul școlar – realitate a școlii românești contemporane	50
Prof. înv. primar Bondoc-Popescu Aurelia,	50
Școala Gimnazială „Petre Sergescu”-Drobeta Turnu Severin	50
Prevenirea abandonului școlar	52
Borcean Nicolîța.....	52
Profesor, Școala Gimnazială Căzănești	52
Educația incluzivă.....	54
Branzan Gela	54
Scoala Primara Jiana Mare	54
Educația incluzivă – rolul factorilor educativi.....	56
Bresniceanu Lorena	56
Colegiul Tehnic de Transporturi Auto_ Drobeta Turnu Severin	56
Educația incluzivă în context internațional	58
Profesor Briceag Alina-Florentina	58
Scoala Gimnaziala nr. 15, Dr. Tr. Severin.....	58
Educația incluzivă – rolul factorilor educativi.....	60
Prof. înv. primar Budică Ionela- Rela.....	60
Prevenirea abandonului școlar	62
Prof. înv. primar Budică Nicușor	62
Abandonul școlar în societatea românească	64
Prof. Bulata Bianca	64
Colegiul Național Pedagogic „Ștefan Odobleja”	64
Abandonul școlar cauze și modalități de prevenire	66
Buta Elida, profesor.....	66
Scoala gimnaziala « Mihai Viteazul « Strehaia	66
Combaterea abandonului școlar.....	69
Calea Aureliana	69
Școala Gimnazială Dănceu	69
Abandonul școlar	71
Calin Violeta,	71
Colegiul National „George Cosbuc” Motru	71
Abandonul școlar	73
Calu Diana Maria	73
Școala Gimnazială Devesel	73
Educația incluzivă.....	74
Capatina Delia	74
Educația incluzivă.....	76
Prof. înv. preșcolar: Cătănescu Simona Dana	76
Școala Gimnazială „Mihai Viteazu”, Strehaia, Jud. Mehedinți	76
Mentalități și atitudini privind educația incluzivă	78
Prof. consilier școlar Camelia Cepeși.....	78
C.J.R.A.E. MH – Școala Gimnazială Nr.14	78

Premisele și perspectivele educației inclusive	81
Prof.Cepeși Marius Daniel	81
Liceul de Artă “ I.Șt.Paulian” – Drobeta Turnu-Severin	81
Prevenirea și corectarea părăsirii timpurii a școlii.....	83
Prof. învă. primar Cernea Erika Melita	83
Școala Gimnazială “ Pamfil Șeicaru” Orșova, jud. Mehedinți	83
Abandonul școlar în școlile din România	85
Prof.Cetateanu Adriana	85
Sc.Gimnaziala “Elena Farago”Craiova	85
Abandonul școlar	88
Școala Gimnazială Opișor.....	88
Prof.înv. primar : Chipeșu Ionela- Mirela	88
Prevenirea abandonului școlar	90
Invatatoare, Ciobanu Niculina.....	90
Scoala Gimnaziala Pristol	90
Abandonul școlar - un rău care macină sistemul educațional	92
Ciocoi_Marcela,	92
Scoala Teodor Costescu	92
Strategii educaționale privind combaterea abandonul școlar	94
Ciovică Maria Casiana	94
Școala Gimnazială Ilovăț.....	94
Strategii educaționale privind combaterea abandonului școlar	95
Ciurel Jenica	95
Școala Gimnazială “Jiana Veche”	95
Către școala inclusivă	97
Prof. Ciurel Mariana, C.S.E.I. „Constantin Pufan “	97
Școala Gimnazială nr.14, Dr.Tr. Severin.....	97
Strategii educaționale privind combaterea abandonului școlar	99
Ciurel Mirela	99
Colegiul Național “Gheorghe Țițeica”	99
Abandonul școlar - consecință a problemelor societății românești contemporane.....	100
Prof. Viorica Marioara Cîlțaru,	100
Colegiul Național Pedagogic „Șt. Odobleja”, Drobeta-Turnu-Severin	100
Educația incluzivă.....	102
Profesor, Colonelu Cristian	102
Școala Gimnazială Numărul 15, Drobeta Turnu Severin, Mehedinți	102
Educație incluzivă și diversitatea culturală	105
Profesor, Colonelu Luciana	105
Colegiul Tehnic ”Domnul Tudor”, Drobeta Turnu Severin, Mehedinți	105
Abandonul școlar: cauze și efecte.....	107
Prof. Crăcea Otilia Ina.....	107
Scoala Gimnaziala Nr.3-Dr. Tr. Severin	107
Abandonul școlar	109
Craciunescu Nicoleta.....	109
Prof. Scoala Gimnaziala Jiana, Judetul Mehedinti	109
Educația incluzivă în școală	112
Prof. Crețescu Rodica Angelica	112
Colegiul Național „Gheorghe Țițeica”, Drobeta Turnu Severin.....	112
Școala tradițională versus școala incluzivă.....	113

Abandonul școlar în România –cauze primare	114
Prof. Crișan Cristina-Alina, Școala Gimnazială Theodor Costescu	114
Educația incluzivă în context internațional	117
Profesor: Croitoru Cristian	117
Abandonul școlar – o problema actuală a sistemului educațional de învățământ	120
Prof. Dănășel Gheorghe Constantin	120
Școala Gimnazială Sîmbotin, comuna Schela, Gorj	120
Educația integrată și școala inclusivă	122
Dănciulescu Romeo.....	122
Scoala Gimnaziala „Mihai Viteazu” Strehaia	122
Abandonul școlar -factor social	124
Prof. Diaconescu Roxanda Emilia.....	124
Scoala Gimnazială "Dimitrie Grecescu"	124
Abandonul școlar în România	126
Prof.Diaconu Claudia, Sc. Gimnaziala nr.14.....	126
Bariere și facilitatori ai educației incluzive	128
Bariere și aspecte care împiedică procesul incluziunii – punctul de vedere al părinților	128
Dima Ghiorghita.....	128
Grădinița cu PP Nr.20, Drobeta Turnu Severin	128
Cauze ale abandonului școlar si modalitati de combatere	131
Școala Gimnaziala Dimitrie Grecescu.....	131
Prof. inv. primar Doandes Petruta	131
Rolul consilierii școlare in prevenirea abandonului școlar	133
Prof. DOBRE ANA AMALIA	133
Colegiul Tehnic Motru, jud. Gorj.....	133
Cauze și soluții pentru reducerea abandonului școlar	135
Profesor Cornelia Doinea	135
Gradinița cu P.P. Nr.20	135
Drobeta Turnu Severin	135
Educația incluzivă în grădiniță.....	138
Prof.Inv.Presc.: Draghici Camelia	138
Gradinita cu Program Prelungit Nr.19, Drobeta Turnu Severin	138
Pledoarie pentru școala incluzivă	141
Profesor, Drulă Caius Ionel	141
Școala Gimnazială Numărul 15, Drobeta Turnu Severin, Mehedinți	141
Educația inclusivă.....	143
Prof. Chitimia Mihaela	143
Colegiul Național „George Cosbuc” Motru	143
Educația incluzivă-concepte	144
Prof.Giorgescu Emilia Mihaela	144
Colegiul Național George Coșbuc ,Motru,Gorj.....	144
Educația incluzivă.....	148
Prof. Ciocan Natalia	148
Colegiul Național George Coșbuc,Motru,Gorj.....	148
Abandonul școlar cauze și modalități de prevenire	149
Prof. Făget Mariana	149
Colegiul Național ”George Coșbuc”, Motru	149
Învățământul preșcolar în context european	151
Profesor pentru învățământul preșcolar,	151

Fainisi Iulia-Mihaela	151
Grădinița cu program prelungit Nr.19,	151
Drobeta Turnu Severin, Mehedinți	151
Educația incluzivă în grădiniță.....	153
Educatoare: Fâlfae Ioana	153
Grădinița Nr.2 Cerneți	153
Educația incluzivă – rolul factorilor educativi.....	156
Firicescu Ileana Mihaela	156
Sc.Gim.Dumitru Crasoveanu,Izvoru Barzii	156
Modalități de prevenire a abandonului școlar	158
Fota Diana	158
CNP St. Odobleja	158
Abandonul școlar în sistemul educațional românesc	161
Prof. consilier,	161
Fraicor Cristina-Ana-Maria	161
Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Mehedinți	161
Rolul și importanța educației incluzive în prevenirea abandonului școlar.....	164
Găletan Dorina	164
Prof. învă. preșcolar	164
Grădinița nr. 2 Cerneți	164
Diminuarea abandonului școlar	166
Prof.Gavrilă Maria Florentina	166
Grădinița cu P.P. Nr.22, Dr.Tr.Severin	166
Abandonul școlar în contextul societății românești	168
Gelatu Cristina.....	168
Educația incluzivă.....	170
Prof. Gherghinescu Livia	170
Școala Gimnazială Nr. 3, Dr. Tr. Severin.....	170
Integrarea școlară prin diferențierea procesului de instruire	172
prof.AURELIA GHIDEL	172
Abandonul școlar în contextul societății românești	174
Mediator școlar Ghițoaica Vasilica Daniela	174
Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Mehedinți	174
Școala mea incluzivă.....	177
Prof. Giurcă Minodora	177
Colegiul Național „George Coșbuc” Motru, Gorj	177
Strategii privind abandonul	180
Gogoloiu Oana Ramona	180
Școala Gimnazială Dănceu	180
Strategii educaționale privind combaterea abandonului școlar	182
Gologan Mira	182
Școala Gimnazială Corcova	182
Diminuarea abandonului școlar	184
Gogoloiu Paul Iulian	184
Scoala Gimnazială Jiana.....	184
Abandonul școlar în mediul rural	186
Grafu Niculina-Victoria	186
Școala Gimnazială Jiana.....	186
Educația elevului cu cerințe educative speciale.....	187

Grecu Marilena Violeta	187
Colegiul Național Economic „Theodor Costescu”	187
Abandonul școlar în contextul societății românești	189
Grecu Ramona Colegiul Național George Cosbuc Motru	189
Abandonul școlar	192
Cauze și modalități de prevenire	192
Prof. Haidet Marian	192
Prevenirea abandonului școlar	194
Prof. învă. preșcolar Iacobescu Liliana	194
Grădinița cu P. P. NR. 3, Drobeta Turnu Severin.....	194
Strategii educaționale privind combaterea abandonului școlar	196
Abandonul școlar - etape și strategii de combatere	196
Prof. consilier școlar- Ion Verginia Emilia.....	196
Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Mehedinți	196
Abandonul școlar- cauze și modalități de prevenire.....	199
Prof. învă. primar Ionică-Cergă Daniela	199
Liceul Teoretic Cujmir	199
Aspecte legislative ale combaterii și prevenirii abandonului școlar	200
Ionica Ioana	200
Grădinița de copii Jiana Mare.....	200
Abandonul școlar în contextul societății românești	201
Prof. Ionică-Toporan Ramona-Loredana.....	201
Liceul Tehnologic Halînga	201
Modalități de prevenire a abandonului școlar	203
Prof. Înv. Primar: Iordache Georgiana	203
Strategii educaționale de combatere a abandonului școlar.....	205
Iovănel Tatiana Școala Gimnazială Dănceu	205
Combaterea abandonului școlar prin activități extra-școlare de implicare activă a elevilor aflați în risc de	
abandon	208
Nicolae-Cristian Isop.....	208
Școala Gimnazială “Pamfil Șeicaru”, Orșova	208
Abandonul școlar în societatea românească	209
Prof. Aurora-Camelia Iuga	209
Școala Gimnazială Ilovăț, jud. Mehedinți	209
Educația incluzivă.....	212
Prof. Ivănuș Nicoleta	212
Grădinița cu P.P. Nr.22, Dr.Tr.Severin	212
Abandonul școlar	215
Prof. învă. primar Lascu Silvia Mihaela.....	215
Școala Gimnazială Ilovăț.....	215
Educația incluzivă la nivel internațional	217
Prof. Lăudat Raluca Mihaela	217
Colegiul Național „George Coșbuc” Motru, Gorj	217
Abandonul școlar cauze și posibilități de prevenire	220
Lolea Simona, CJRAE Mehedinți	220
Doinea Loredana, CJRAE Mehedinți	220
Abandonul școlar – responsabilitatea dascălilor?!	224
Luca Elena-Liliana	224
Grădinița cu P.P. Nr. 19	224
Abandonul școlar în contextul societății românești	226

Luca-Carmen Viorica	226
Sc.Gim.Prelipca	226
Particularități ale abandonului școlar în România.....	228
Prof. dr. Lupu Gheorghe Adrian.....	228
Colegiul Tehnic Decebal, Dr. Tr. Severin	228
Prof. Lupu Adela Cornelia,	228
Colegiul Tehnic Decebal, Dr. Tr. Severin	228
Abandonul școlar cauze și modalități de prevenire	229
Luță Adrian Cristian - profesor	229
Colegiul Național „George Coșbuc” Motru	229
Abandonul școlar în mediul rural	233
Prof. Macau Lorena	233
Scoala Gimnaziala Cazanesti, jud.Mehedinti	233
Educația incluzivă în context internațional	236
Profesor Malinescu Alina Marcela	236
Scoala Gimnaziala Oprisor	236
Educația incluzivă.....	238
Prof.înv.primar Manea-Screciu Carmen.....	238
Școala Gimnazială Nr.6 Drobeta Turnu Severin	238
Abandonul școlar în contextul societății românești	240
Marcu Alexandra-Emilia	240
Strategii educaționale de combatere a abandonului școlar	242
Mari Adina	242
Scoala Gimnaziala Jiana.....	242
Diminuarea abandonului școlar prin calitate și inovare în educație.....	244
Prof. Mirela-Sorina Mateescu,	244
Școala Centrală, sector 2, București	244
Abandonul școlar cauze și modalități de prevenire	248
Prof. Matei Elena-Iuliana	248
Abandonul școlar în contextul societății românești	252
Profesor Miculescu Tatiana	252
Colegiul Național Economic Th. Costescu.....	252
Abandonul școlar în mediul rural cauze și modalități de prevenire	254
Școala Gimnazială Bălăcița	254
Prof. Militaru Gabriela	254
Abandonul școlar- cauze și efecte.....	256
Prof. Blăgniceanu Mina Iulia	256
Școala Gimnazială ”Theodor Costescu”	256
principalele cauze ale abandonului școlar	259
Mîndreci Lenuța	259
Colegiul Tehnic ”Domnul Tudor,,.....	259
Metode practice de lucru cu tinerii din grupuri vulnerabile	261
Mișcodan Nicoleta - Daniela	261
Școala Gimnazială ”Dumitru Crașoveanu”	261
Izvoru Bîrzii	261
Educația incluzivă în grădiniță.....	263
Educatoare: Miulescu Mariana.....	263
Școala Gimnazială Oprisor	263
Grădinița Oprisor.....	263

Educația este șansa ta - Prevenirea abandonului școlar	265
Prof. Mladin Silvia Monica	265
Școala Gimnazială "Th. Costescu"	265
„Școală după școală” - un program de prevenire și reducere a abandonului școlar	268
Prof. Mocanu Ionela Evelina	268
Școala Gimnazială "Petre Sergescu"	268
Loc. Dr. Tr. Severin, Jud. Mehedinți	268
Prevenirea abandonului școlar	270
Motintau Daniela - profesor invatamant primar	270
Colegiul National „George Cosbuc” Motru, Gorj	270
Abandonul școlar	272
Murgu Roxana Alina	272
Colegiul National „George Cosbuc” Motru	272
Abandonul școlar – problema sau dilema ?	274
Musat Simona	274
Abandonul școlar o problema a invatamantului actual	276
Ileana Mustacel	276
CTT AUTO, Dr.Tr.Severin	276
O gravă problemă a școlii românești de azi: abandonul școlar!!!	277
Prof. Dr. Ion-Nicolae I. Mutu-Strehaia	277
Prof. Drinceanu Ramona Anda	277
Colegiul Tehnic „Decebal”, Dr. Tr. Severin – Mehedinți	277
Rolul activităților muzicale în formarea personalității copilului cu dizabilități	280
Prof. MUTU JANINA	280
Școala Gimnazială Nr.14	280
Prevenirea absenteismului și abandonului școlar prin activități educaționale	283
Profesor consilier școlar Nica Anca Iulia	283
Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Mehedinți	283
Educația incluzivă – rolul factorilor educativi	284
Nicolaescu Georgeta-Ionela	284
Școala Gimnazială Nr.6 Dr.Tr. Severin-Mehedinți	284
Absolvim împreună!	286
prof. Nițoiu Angela Adriana, Colegiul Tehnic „Decebal”	286
Abandonul școlar	288
Nuica Marinela	288
Prof.Inv.primar,Scoala Gimnaziala Jiana,Judetul Mehedinti	288
Educația incluzivă în grădiniță.....	289
Prof. Oprea-Mândruț Alina-Mihaela	289
Grădinița cu program prelungit Nr.19,	289
Drobeta Turnu Severin,	289
Mehedinți	289
De ce există abandon școlar?	292
Prof. Pacioga Elida – Vasilica,	292
Școala Gimnazială nr. 3 Drobeta Turnu Severin	292
Abandonul școlar – cauze și modalități de prevenire	295
Inv. Panescu Mihaela	295
Scoala Gimnaziala Nr. 3	295
Educația incluzivă.....	297
Pașcaniuc Claudia	297

Colegiul National „George Cosbuc”	297
Educație incluzivă în românia	298
profesor I, Mariana-Magdalena Pătuleanu,	298
Colegiul Tehnic ”Dl. Tudor”	298
Măsuri de prevenire a abandonului școlar	301
Păunescu Liliana	301
C.N.P. „Ștefan Odobleja”	301
Strategii educaționale privind combaterea abandonului școlar	303
Prof.Pavel Mihai Cosmin	303
Școala Gimnazială Jiana Veche.....	303
Cauze ale abandonului școlar	305
Prof. Pădurețu Mădălina Carmen	305
Colegiul Tehnic “Domnul Tudor”	305
Abandonul școlar cauze și modalități de prevenire	306
Profesor învățământ primar Pătru Lucian-Cătălin	306
Școala Gimnazială Fărcașele, județul Olt.....	306
Abandonul școlarcauze și modalități de prevenire	308
Petcu Gabriela – profesor inv. primar	308
Scoala Gimnaziala Brosteni	308
Abandonul școlar în contextul societății românești	310
Prof.Inv.Presc.: Petrescu Gica	310
Grădinita cu Program Prelungit Nr.19, Drobeta Turnu Severin	310
Spune nu, abandonului școlar	312
Prof. Pițulescu Delia	312
Liceul Tehnologic Turceni	312
Abandonul școlar. Cauze și modalități de prevenire	316
Prof.înv.primar Pîrjan Mihaela.....	316
ȘcoalaGimnazială,Devesel	316
Cauze și modalități de prevenire a abandonului școlar.....	318
Prof. Pleniceanu Tania	318
Colegiul Național Economic Theodor Costescu.....	318
Cauze și modalități de prevenire și reducere a abandonului școlar	320
Ploscaru-Lungulescu Ana.....	320
ColegiulTehnologic “Constantin Brâncoveanu, Baia de Aramă	320
Abandonul școlar - măsuri preventive.....	323
Podeanu Ana Claudia	323
Scoala Gimnaziala Devesel	323
Problemele abandonului școlar in mediul rural	325
Prof. Pop Veronica	325
Scoala Gimnaziala Cazanesti, jud.Mehedinti	325
Abandonul școlar în contextul societății românești	328
Prof.înv.primar Popa Lucica	328
ȘcoalaGimnazialăBălăcița.....	328
Educația pentru toți.....	330
Profesor Popescu Aurelia Maria.....	330
Colegiul Național Economic „Theodor Costescu”	330
Drobeta Turnu Severin	330
Absenteism și abandon școlar	332
Popescu Delia Magdalena - profesor inv. prescolar	332

Gradinita cu program normal Pristol	332
Abandonul școlar – cauze și modalități de prevenire	333
Prof.înv.primar Popescu Vasilica	333
Școala Gimnazială „Mihai Viteazu” Strehaia	333
Modalități inedite de diminuare a abandonului școlar.....	336
Prof.Înv.Primar: Popi Daniela	336
Școala Gimnazială Nr.14, Dr.Tr.Severin.....	336
Abandonul școlar – o problemă a societății contemporane	338
Popi Miruna-Irina	338
Palatul Copiilor Timișoara	338
„Abandonul școlar-o problemă de actualitate -cauze și măsuri de remediere”	339
Prof.consilier școlar Milena Popovici-Cătăuță.....	339
CJRAE MH-CTTAUTO	339
Abandonul școlar cauze și modalități de prevenire	341
Prof. Pricodan Cristina Georgeta,	341
Grădinița cu program prelungit Nr. 19,	341
Drobeta Turnu Severin, Mehedinți.....	341
Strategii educaționale privind combaterea abandonului școlar	344
Prof.înv.primar Pristoleanu Iuliana Daniela	344
Școala Gimnazială Jiana Veche.....	344
Abandon școlar	345
Prună Mioara.....	345
Grădinița Nr. 7 Dr. Tr. Severin	345
Strategii educaționale privind combaterea abandonului școlar	347
Răboiu_Corina_Școala Gimnazială Dănceu	347
Abandonul școlar	349
Răbu Minodora.....	349
Colegiul Național George Cosbuc Motru	349
Măsuri de combatere a abandonului școlar	351
Rachinoiu Ancuta_Masuri de combatere a abandonului școlar.....	351
Abandonul școlar – o problemă gravă a învățământului actual.....	354
Prof. Răducan Daniela.....	354
Șc. Gimnazială « Th. Costescu ».....	354
Prevenirea abandonului școlar	357
Raicu Daniela	357
Palatul Copiilor Dt.Tr.Severin-Mehedinți	357
Educația e șansa ta!	359
Rățoi Florentina Alina	359
Școala Gimnazială Livezile	359
Joseph Addison	359
Metode de chiul fără a primi absențe.....	361
Prof. Mihaela-Eugenia Roman	361
Colegiul Național “Gheorghe Țițeica”, Dr. Tr. Severin	361
Prevenirea abandonului școlar	362
Prof.Înv.Primar Săcărin Nicoleta	362
Școala Gimnazială Jiana.....	362
Prevenirea abandonului școlar	364
Prof.Înv.Primar Săcărin Nicoleta	364
Școala Gimnazială Jiana.....	364

Înlăturarea efectelor abandonului școlar „ A doua șansă”	366
Schiopu Elena.....	366
Gradinita Danceu.....	366
Abandonul școlar cauze și modalități de prevenire	368
Profesor Secu Cristina Roxana.....	368
Colegiul Național Pedagogic Ștefan Odobleja.....	368
Abandonul școlar	370
Prof. pt. învă. primar,	370
Sfetcu Daniela – Elida.....	370
Școala Gimnazială Căzănești	370
Resursele și sprijinul în educația incluzivă.....	372
Prof. Sfetcu Elena.....	372
CJRAE Mehedinți -Școala Gimnazială Nr.14	372
Drobeta Turnu-Severin.....	372
Abandonul școlar în România	375
Prof. Sima Nicoleta	375
Școala Gimnazială „Elena Farago”, Craiova.....	375
Abandonul școlar în sistemul educațional Românesc și posibile modele remediale	377
Simedru Ana.....	377
Măsuri de prevenire a abandonului școlar	380
Prof. Inv. Primar, Simion Tincuța	380
Școala Gimnazială „ Petre Sergescu,.....	380
Drobeta Turnu Severin	380
Parteneriatul școală-familie, premisă a reușitei școlare	382
Prof. Sîrbu Olivia	382
Școala Gimnazială „Alice Voinescu”, Dr. Tr. Severin.....	382
Jud. Mehedinți.....	382
Modalități de prevenire a abandonului școlar	384
Școala Gimnazială Bălăcița.....	384
Prof.Sîrbu Monica Mihaela	384
Abandonul școlar la elevii de liceu	386
Socrate Daniela, Colegiul Național Gheorghe Țițeica	386
Absenteism și abandon școlar	388
Spatariu Mariana	388
Școala Gimnazială Danceu.....	388
Practici incluzive în grădiniță.....	389
Prof.înv.preșcolar Stanciu Elena Cristina.....	389
Grădinița cu P.P. Nr.22,Dr.Tr.Severin	389
Educația incluzivă – rolul factorilor educativi	392
Prof. Stancu Amalia-Mihaela	392
Grădinița Nr.1 Cerneți	392
Abandonul școlar – o problemă de actualitate.....	394
Prof. Stăvaru Viorica.....	394
Colegiul Național Pedagogic „Ștefan Odobleja”	394
Educația incluzivă în grădiniță.....	396
Prof.Înv.Primar: Stănescu Daniela	396
Școala Gimnazială „Pamfil Șeicaru” Orșova	396
Abandonul școlar cauze și modalități de prevenire	399
Stănculeasa Cristina Elena	399

Școala Gimnazială Bălăcița	399
Diminuarea abandonului școlar prin dezvoltarea și diversificarea strategiilor didactice.....	401
Școala Gimnazială Devesel, Jud. Mehedinți	401
Prof. Stroescu Mariana-Eliza	401
Prevenirea și combaterea abandonului școlar	403
Prof. Subțire Maria Cristina	403
Școala Gimnazială „Pamfil Șeicaru”	403
Orșova, Mehedinți	403
Abandonul școlar timpuriu.....	406
Sulea Ionelia Eugenia	406
Scoala Gimnaziala Burila-Mare	406
Abandonul școlar –cauze și modalități de prevenire	408
Prof. Tatomir Simona	408
Colegiul Tehnologic „Constantin Brancoveanu” Baia de Arama, jud. Mehedinți	408
Cauze și modalități de prevenire a abandonului școlar.....	411
Tămiș Elisabeta	411
Colegiul Național „Traian”	411
Ce este abandonul școlar? Cauze și modalități de prevenire	413
Ticană Ionela Cristina	413
Școala Gimnazială Bălăcița	413
Abandonul școlar	416
Prof. Traianovici Paula	416
Școala Gimnazială Burila Mare, Mehedinți	416
Combaterea abandonului școlar.....	418
Prof. pt. înv. primar,	418
Traianovici Alexandru	418
Școala Gimnazială Căzănești	418
Abandonul școlar	419
Prof. Troe Paula	419
Scoala Gimnaziala Cazanesti	419
Integrarea elevilor cu cerințe educative speciale în școlile de masa- o prioritate	425
Prof. Ionelia Trotea,	425
Colegiul Național Pedagogic „Ștefan Odobleja”	425
Drobeta Turnu Severin	425
Absenteismul școlar	428
Prof. Tudosie Rodica	428
Colegiul Național George Coșbuc, Motru	428
Situația abandonului școlar în România	429
Prof. Tutunaru Adela	429
Colegiul Național ”George Coșbuc”; Motru	429
Educația școlară între abandon și reușită	431
Profesor invatamant prescolar Udrea Ramona Cornelia	431
Grădinița cu program prelungit nr. 19	431
Drobeta turnu severin	431
Grădinița – primul pas în educația incluzivă	433
Prof. înv. preșcolar Udrea Angelica Ersilia	433
Școala Primară Imoasa, județul Mehedinți	433
Toți copiii la școală!	436
prof. Gabriela Ungureanu,	436

Colegiul Național „Traian”	436
Prevenirea abandonului școlar și a părăsirii timpurii a școlii	438
Prof. Inv. primar, Valon Izabela-Alina.....	438
Scoala Gimnaziala „Petre Sergescu”	438
Drobeta-Turnu-Severin	438
Educația incluzivă în grădiniță.....	440
Educatoare: Vamvore Florica.....	440
Grădinița cu P.P. Nr.22	440
Dr.Tr. Severin, Mehedinti	440
Creativitatea și rolul său în lupta contra abandonului școlar	443
Prof. Vasilescu Liliana	443
Colegiul Tehnic „Lorin Sălăgean”	443
Abandonul școlar in contextul societatii românești	445
Prof. Vasiluță Ioana	445
Școala Gimnazială Bălăcița	445
Măsuri de prevenire a abandonului școlar în contextul societății actuale.....	446
Văleanu Geanina Ramona	446
Liceul Tehnologic Turceni	446
Abandonul școlar – cauze, măsuri, soluții	447
Prof.inv.preșcolar Vărzaru Ana Maria Semiramida	447
Abandonul școlar o problemă socială- Cauze	450
Vlădescu Marinela-Cristiana	450
C.J.R.A.E. Mehedinți	450
Importanta educației incluzive în grădiniță	452
Vladucu_Ionela_Maria_Gradinita cu PP_Elena Farago_Craiova	452
Educație de calitate pentru toți	455
Educatoare:Zamfir Dana	455
Șc.Gimn.Mihai Viteazu Strehaia,	455
Gr. Nr.2	455
Prevenția și combaterea abandonului școlar.....	457
Profesor Zoican Mihaela	457
Colegiul Tehnic Decebal	457
Cauzele abandonului școlar	459
Profesor Zoican Ion	459
Colegiul Tehnic Decebal	459
Măsuri de prevenire a abandonului școlar.....	462
Profesor Agăinoaie Valentina.....	462
C.N.P. “Ștefan Odobleja”.....	462

IDENTIFICAREA FACTORILOR CE CONTRIBUIE LA EȘECUL ȘI ABANDONUL ȘCOLAR, PREVENȚIE ȘI INTERVENȚIE

Prof. Grigore GIORGI
Directorul Casei Corpului Didactic Mehedinți

Eșecul școlar nu este o problemă nouă, de-a lungul timpului au fost realizate multiple cercetări pentru identificarea și prevenirea eșecului școlar. Eșecul școlar este un fenomen periculos, deoarece el determină efecte negative atât în plan psihologic individual, respectiv o alterare a imaginii de sine a elevului în cauză, care-și va pierde tot mai mult încrederea în propriile posibilități și capacități ajungând să dezvolte o teamă de eșec, cât și pe plan social, pentru că eșecul școlar permanentizat „stigmatizează”, „etichetează” și conduce la o marginalizare socială cu un nivel crescut de comportamente deviante și infracționale.

Odată cu trecerea timpului și apariția unor noi factori ce contribuie la acest fenomen negativ în rândul elevilor, schimbarea viziunii educativ – informative și formative, egalitatea de șanse privind educația, suportul psihopedagogic oferit în școli, este necesară o implicare a tuturor factorilor ce contribuie la educația școlară pentru stoparea și eventual eradicarea acestui fenomen. Eșecul școlar are la bază mai mulți factori care pot fi diferiți, dar cel mai adesea asociați, elevul se confruntă cu o serie de dificultăți școlare care au ca principale cauze: propria persoană, părinții și familia, școala, comunitatea locală, etc.

Putem distinge cinci mari tipuri de dificultăți pe care elevul poate să le întâmpine:

1. Dificultăți de natură somatică;
2. Deficiențe intelectuale/cognitive;
3. Probleme de învățare de ordin instrumental;
4. Dificultăți de ordin afectiv privind direct copilul, adesea familia sa;
5. Slăbiciuni pedagogice privind școala, dar adesea și părinții;

1. Deficiențele de natură somatică;

Pentru a evidenția o afecțiune somatică, un deficit senzorial sau condițiile de viață aberantă pe plan fizic, este necesar un examen somatic complet și o anchetă orientată în acest sens. În acest sens un rol predominant îl are familia care trebuie să fie sensibilă la problemele de sănătate ale copilului prin realizarea unor controale medicale de specialitate, dar și medicii prin stabilirea unui diagnostic corect și măsurilor de vindecare.

O boală cronică (diabet, infestarea cu h.i.v., pneumonii, etc.), o reacție cutanată, infecții repetate, o deficiență somatică de lungă durată pot perturba școlaritatea din două motive:

- absențe repetate (nu întotdeauna justificate).
- respingerea mai mult sau mai puțin ascunsă a bolii somatice de către ceilalți copii, de părinți și dascălii acestora.

Igiena de viață a copilului : o oboseală, o instabilitate pot fi legate de o aberantă organizare a zilei de lucru a copilului, de la școală, ca și de acasă. Trebuie să se insiste asupra momentelor suficient de prelungite și frecvente pentru a asigura nevoia de cheltuială motrică și de destindere, ca și asupra necesității unui somn îndestulător și de bună calitate.

Profesorul, învățătorul, educatorul, medicul și familia pot contribui la identificarea cauzelor de natură somatică ce pot conduce la eșec școlar, iar prin colaborarea factorilor implicați se poate interveni din timp prin măsuri educative adaptate la nevoile elevului.

2. Deficiențe intelectuale:

Eventualitatea unei deficiențe intelectuale/cognitive constituie, în materie de retard sau eșec școlar, o teamă mai mult sau mai puțin mărturisită de părinți. Diagnosticarea deficiențelor intelectuale profunde se poate realiza și înainte de vârsta școlară, dar deficiențele medii și cele lejere nu pot fi suspectate decât în momentul contactului cu școala un mare rol având învățătorul și profesorul psiholog în școlile unde există acesta.

Pentru identificarea deficiențelor intelectuale există o serie de teste ce pot fi aplicate (teste proiective, teste pentru stabilirea Q.I., etc), iar programa individualizată aplicată de învățător poate constitui un suport real pentru evitarea eșecului școlar.

3. Dificultăți instrumentale:

În adaptarea copilului la școală sunt implicate mijloacele pe care subiectul le folosește pentru a se cunoaște și pentru a cunoaște lumea exterioară: mai ales motricitatea sa, viața perceptivă, limbajul și inteligența sa. Dificultățile sau perturbarea acestor funcții au ca urmare dificultăți în realizarea unor activități precise (scriere, citire, calcul matematic), sau a unor activități de ordin general (capacitatea de a-și exprima propriile gânduri, dificultăți de raționament, instabilitate, etc.), creând, în final, la copil un resentiment școlar.

Un instrument poate fi normal din punct de vedere anatomic dar perturbat în funcționarea sa din mai multe motive adesea imprecise:

- în domeniul limbajului, se poate descoperii un retard oral cu dificultăți mai mult sau mai puțin importante pentru însușirea scrisului (dislexie, disortografie,);
- în domeniul motricității, dixplaxiile sau neîndemânarea, stângăcia generalizată, lentoare, disgrafia, dificultăți de lateralizare, perturbarea schemei corporale intime și reprezentarea în spațiu;

4. Dificultăți de origine afectivă:

Dificultățile afective se structurează foarte schematic în trei registre pe plan școlar:

- opoziția;
- instabilitatea;
- anxietatea și depresia;

Opoziția activă și pasivă: poate fi o reacție la un fapt precis petrecut recent (conflictul copilului cu dascălul sau, cu unul dintre părinți etc.), sau se poate înscrie într-un stil de comportament obișnuit al copilului a cărui origine trebuie căutată într-o insatisfacție a relațiilor afective din interiorul familiei.

Instabilitatea care are două aspecte:

- unul motor: copilul se mișcă mult, nu stă locului;
- altul psihic: labilitatea atenției, interesul și dezinteresul se succed rapid;

Anxietatea și depresia: ea jenează evident copilul în relațiile sale cu alți copii, cu dascălii, în activitățile sale școlare. Anxietatea și depresia se poate manifesta în plan psihic printr-un penibil sentiment de insecuritate, de așteptare a unui pericol nedeterminat, sau la nivelul corpului prin grețuri, vomă, dureri intestinale, etc. În anumite cazuri, anxietatea are la bază simptome foarte jenante ca: manifestări obsesionale (copilul luptă împotriva sosirii neașteptate a unor gânduri penibile) sau fobice (frica, teama, focalizată pe o situație precisă, de exemplu teama de pedeapsă, de a fi închis în casă, etc.). În alte cazuri copilul refuză să meargă la școală devenind victime ale unei stări de angoasă, depresie și chiar de panica.

5. Cauze pedagogice:

Ele sunt foarte frecvente și diverse ca și mecanismele care provoacă problemele școlare, ele se situează în cadrul școlar și familial

La nivelul școlii: trebuie studiată școlaritatea anterioară a elevului. Absenteismul, de pildă, se poate datora bolilor, relațiilor dificile cu dascălul, dificultăți de învățare, supraîncărcării,

neadecvatelor metode de învățare, perturbațiilor psihologice anterioare, dezinteresul față de școală ca urmare a unor eșecuri repetate, etc. În cauză pot fi puse și condițiile actuale de școlarizare ca: - admiterea prematură într-o clasă cu un nivel prea ridicat;

- incompatibilitatea profesor-copil;
- lipsa interesului față de copil;
- un profesor fără tact pedagogic, și slab pregătit;
- lipsa interesului pentru un copil din partea profesorului care își focalizează activitatea sa pe copiii străluciți ai clasei sau, dimpotrivă pe cei cu dificultăți;
- schimbarea frecventă a colegilor, profesorilor, programelor, metodelor etc;

La nivelul familiei: este clar că rolul familiei este primordial mai mult pe plan afectiv decât pedagogic. Sunt cazuri în care realitatea este greu de modificat: disocierea familiei, decesele, divorțul, neînțelegerea gravă, certuri frecvente, consum de alcool, boala psihică a unuia sau altuia din părinți, etc. Alte cazuri se referă la situații când părinții (conștient sau inconștient) nu permit ca elevul să-și dobândească autonomia și să devină responsabil de acțiunile sale, în aceste cazuri copilul poate reacționa printr-o conduită de opoziție pasivă sau activă, generalizată sau focalizată pe școlaritate. Unii părinți sunt prea exigenți pe planul școlarității, vor cu orice preț ca odraslele lor să fie primii din clasă, copilul este suprasolicitat, saturat, dezgustat și sfârșește curând în eșec, și în fine alți părinți care sunt în număr relativ mare la consultații care fără a-și intoxica realmente copiii cu materiile școlare, își fac griji fără nici un motiv.

Trecând în revistă diferiții factori ai dificultăților școlare trebuie scos în evidență următoarele: - la originea problemelor școlare întâlnite în practică se asociază două sau mai multe tipuri de factori;

- pentru copil sunt relativ severe consecințele eșecului școlar, atât la nivelul său socio-profesional cât și la nivelul echilibrului său afectiv din cauza conflictelor, a reacțiilor negative care nu întârzie să vină atât în familie cât și școală;
- consecințele eșecului școlar au efect negativ marcând defavorabil dezvoltarea personalității copilului;

Pentru prevenția și intervenția în cazuri de eșec și abandon școlar este necesară o analiză atentă a factorilor ce pot declanșa aceste fenomene și utilizarea unor metode și tehnici de consiliere individuală care să conducă la rezultate pozitive. Sunt cunoscute diverse metode de consiliere individuală care pot fi utilizate pentru a sprijini elevul aflat în situație de eșec școlar în funcție de factorii /cauzele care a declanșat acest fenomen ca:

- Metode privind întăriri pozitive și negative ale comportamentului;
- Tehnici de accelerare / decelerare a comportamentului (SHAPING formatare, întărire gradată, EXTINCȚIA – stingerea);
- Metode în care se utilizează jocul de rol;
- Metode privind rezolvarea unor conflicte;
- Analiza rezultatelor activității;
- Anamneza;

Dintre deficiențele / factorii care contribuie la eșecul școlar mi-am propus să analizez pe acelea care țin de familie în special, de relațiile pe care elevul le stabilește, în special relațiile afective care au ca punct de pornire **relația de atașament** între copil și mamă (figura constantă de atașament) încă din primii ani ai existenței sale.

În ceea ce privește riscul și eventualul eșec sau abandon școlar plasează copii / elevii care prin prisma comportamentului obiectiv, se încadrează în tipurile de atașament anxios ambivalent (evitant), tipul de atașament anxios rezistent și tipul de atașament dezorganizat care au nevoie de suport, sprijin și consiliere individuală și de grup. Când depistarea unor modificări comportamentale ale copilului raportat la tipul de atașament ce necesită intervenție la vârsta preșcolară (peste 5 ani) și se poate contura un diagnostic de tulburare primară de atașament de tip inhibant sau dezinhibant se pot utiliza tehnici și metode speciale de terapie în grup sau individuale ca: tehnici de desen,

marionete sau chiar psihodramă, terapia de joc se poate combina cu tehnici de la vârste mici sau mai mari, în funcție de abilitatea, interesele copilului, de sistemul de suport aflat la dispoziție dar și de pregătirea terapeutului.

După 12 ani, pentru obținerea unor comportament asemănătoare atașamentului sigur, care să permită relații sociale integrative se pot aplica tehnici de terapie cognitivă de inspirație psihodinamică: terapie de grup și individuală centrate pe problema specifică, educația elevului în relații sănătoase de cuplu bazate pe încredere și respect reciproc, educația limitelor de intimitate și nonintrusivitate, al permisivității, al abuzului de substanțe (alcool, droguri) cât și asupra abuzurilor fizice, emoționale sau sexuale, a maltratării, evitarea transformării persoanei abuzate sau neatașate la rândul ei în abuzator.

Bibliografie:

Andrei Cosmovici (1999): Psihologie Școlară, Ed. Polirom Iași 1999;
Jurcău Nicolae (2001) : Psihologia Educației Ed. U.T. Pres Cluj Napoca;

DIMINUAREA ABANDONULUI SCOLAR

*Profesor: Achimescu Violeta
Colegiul National Pedagogic "Stefan Odobleja "*

În România, părăsirea timpurie a școlii predomină mai ales în rândul anumitor grupuri aflate în situație de risc, cum ar fi tinerii din comunitățile rurale, din familii cu venituri modeste, romii și alte minorități, dar și elevii care au repetat cel puțin un an sau care au abandonat școala. Pentru aceștia, Ministerul Educației a elaborat o strategie pentru reducerea părăsirii timpurii a școlii.

"Strategia pentru reducerea părăsirii timpurii a școlii" propune patru piloni și șase programe reprezentative, compuse din măsuri de prevenire, intervenție și compensare. Pilonii și programele reprezentative propuse vor încerca să reducă rata abandonului timpuriu de la 17,3% în 2013 la 11,3% în 2020. Reprezentanții de la educație vor mai încerca, de asemenea, să asigure accesul pentru cât mai mulți elevi dincolo de finalizarea învățământului secundar inferior, ajungând cel puțin la finalizarea învățământului obligatoriu de 10 clase, 11 cu clasa zero. Prin urmare, Strategia își propune să asigure accesul fiecărui copil la o formă de învățământ sau formare profesională, cel puțin până la vârsta de 16 ani și absolvirea clasei a X-a.

Programele reprezentative încorporează măsuri diferite de prevenire, intervenție și compensare. Pe baza datelor existente și a ipotezelor generale, estimările inițiale de cost total de implementare a strategiei variază între 651 și 929 de milioane de euro pentru perioada 2014-2020. Strategia pentru reducerea abandonului prevede un mecanism de monitorizare și evaluare pentru a monitoriza și evalua implementarea Strategiei, dar sprijinirea monitorizării și evaluării sistemului ca întreg.

Cine sunt elevii care abandonează devreme școala

Părăsirea timpurie a școlii este o problemă pregnantă mai ales în mediul rural, se arată în documentul publicat pe site-ul Ministerului Educației. La nivelul învățământului secundar, rata de abandon a fost de 1,5 ori mai mare în școlile din mediul rural decât în cele din mediul urban. Elevii săraci rămân în urma celor mai înstăriți, iar accesul lor la învățământul secundar superior și post-secundar este limitat. O mare parte din familiile sărace provin din două dintre cele mai sărace regiuni: nord-estul și sud-vestul României. Elevii de etnie rromă se află în situație de risc din cauza condițiilor precare de trai și a sărăciei; situația este și mai gravă pentru fetele de etnie rromă, în parte din cauza tradițiilor culturale. Și elevii cu dizabilități și elevii din alte minorități sunt în situație specială de risc de părăsire timpurie a școlii. Ratele de repetenție, unul dintre cei mai importanți predictorii ai abandonului, sunt mari în România, mai ales în rândul băieților și al elevilor din mediul rural din școlile din învățământul secundar inferior. Abandon mare în învățământul

profesional și tehnic Rata abandonului aproape s-a dublat în rândul elevilor din învățământul profesional și tehnic între anii școlari 2009-2010 și 2010-2011. Această creștere este explicată în mare parte de criza financiară și de decizia guvernului de a desființa școlile de arte și meserii din învățământul profesional și tehnic în 2009-2010. Un efect neintenționat al acestei politici a fost demotivarea elevilor cu performanțe scăzute care s-au confruntat cu un risc mai mare de a abandona decât de a finaliza programul în care erau deja înscriși și acest fapt a contribuit la creșterea procentului de tineri șomeri, neînscrisi în nicio formă de educație sau formare (numiți și NEET).

Copilul care abandonează școala poate fi descris astfel:

- îi lipsește motivația școlară;
- are dificultăți de învățare;
- are o rată a absenteismului mare;
- are rezultate școlare slabe;
- are imagine de sine scăzută;
- este izolat față de colegi;
- îi lipsesc achizițiile în zona autocunoașterii;
- este incapabil să se adapteze la mediul școlar;
- are o lipsă reală a unui suport școlar;
- manifestă dezechilibru emoțional survenit în urma absenței părinților de acasă sau a lipsei unui control parental;
- cerințe educaționale speciale;
- stare de sănătate precară;
- manifestă comportamente deviante (agresivitate fizică și verbală, tendința de vagabondaj, vandalism, consum de tutun, alcool sau alte substanțe interzise);
- provine din medii sociale sărace;
- nefrecventarea gradiniței;
- lipsa unui model educațional din familie.

Pentru fiecare copil, părintele sau persoana în grija căruia se află copilul sunt primii „profesori”. Adulții care îngrijesc copilul trebuie să știe că prin implicarea în educația și formarea copilului pun bazele de care acesta are nevoie pentru a se dezvolta și a-și construi un viitor de succes. Familia poate contribui la reducerea ratei de abandon școlar prin:

- asigurarea unor condiții socio-economice cât mai bune (asigurarea hranei zilnice și a pachetelului cu mâncare pentru școală, a îmbrăcămintei și încălțămintei, a condițiilor locative necesare studiului, a materialelor educaționale necesare);
- asigurarea unei echilibru emoțional, a sentimentului de apartenență și sprijin necondiționat;
- crearea unui climat familial adecvat, asigurarea unui mediu favorabil dezvoltării și învățării, cu scopul de a pregăti copilul pentru existența independentă și viața de adult dându-i repere pe care să le urmeze;
- schimbarea mentalității vis-a-vis de acțiunile și nevoile sociale, de modalitatea de raportare la mediul înconjurător al copilului;
- atitudine pozitivă a adulților din apropierea copilului față de educația acestuia;
- control parental direct și activ în viața copiilor;
- limitarea prestării unor activități lucrative în gospodărie sau în afara acesteia;
- control asupra activității copiilor în timpul liber;
- acordarea ajutorului la învățatură din partea părinților/tutorilor să fie cât mai mare;
- prezența părintelui/părinților în viața copilului.

Elevii părăsesc timpuriu școala din cauza unor factori de natură personală, familială, școlară și socială. Datele internaționale privind părăsirea timpurie a școlii indică faptul că, în mod tipic, există mai mult de un factor care determină tinerii să părăsească timpuriu școala. În general, este rezultatul unui proces progresiv și cumulativ de scădere a implicării. Din punct de vedere al cererii, abandonul poate fi declanșat de probleme personale, de sănătate sau emoționale cu care se

confruntă tinerii. De asemenea, poate fi asociat cu mediile socio-economice sau familiale ale elevilor. În cazul unora dintre tineri, costul de oportunitate de a rămâne în școală este prea mare și pornesc în căutarea unui loc de muncă sau a altor oportunități specifice în afara școlii. Factorii privind oferta explică, de asemenea, fenomenul abandonului școlar. Și accesul limitat la învățământul de calitate sau la forma de studiu preferată îi poate determina pe tineri să abandoneze. Problemele cu mediul școlar sau materiile de studiu, în special relația cu cadrele didactice și cu alți elevi, sunt de asemenea importante. Ce recomandă Uniunea Europeană Conform recomandărilor Consiliului European, o strategie completă pentru reducerea abandonului școlar ar trebui să combine măsuri de prevenire, intervenție și compensare, și să se concentreze mai les pe intervenții la nivelul școlilor și al elevilor.

Măsurile de prevenire sunt menite să reducă riscul de părăsire timpurie a școlii înainte de debutul problemei, prin asigurarea unei baze solide timpurii copiilor, în vederea dezvoltării potențialului și înlesnirii procesului de integreze în mediul școlar.

Măsurile de intervenție au rolul de a preveni sau corecta fenomenul părăsirii timpurii a școlii prin îmbunătățirea calității educației și formării profesionale la nivelul instituțiilor de învățământ, prin reacționarea la semnele de avertizare timpurie și prin furnizarea de sprijin specific elevilor sau grupurilor aflate în situație de risc de părăsire timpurie a sistemului.

Măsurile de compensare sunt menite să îi sprijine pe cei care au părăsit școala timpuriu pentru a reveni în educație, oferind rute de reinsertie în învățământ și formarea profesională și de dobândire a calificărilor.

ABANDONUL ȘCOLAR IN CONTEXTUL SOCIETATII ROMANESTI

*Prof. Alecsandru Delia - Gabi
Școala Postliceala Sanitara Dr. Tr. Severin*

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ, indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii ciclului de studii început. Cei care abandonează școala nu mai sunt ulterior reprimiți în aceeași instituție educativă și nu sunt înscriși într-un program de școlarizare alternativ.

Fiecare caz de abandon școlar are o „istorie” proprie care presupune o analiză complexă, o interpretare psihogenetică, dinamică și funcțională a situației particulare afecțării subiect aflat în această situație. Succesul și insuccesul școlar (reușită și nereușită) sunt laturi complementare, polare ale unuia și aceluiași fenomen – “rezultatul” activității. Abordarea procesului de învățământ prin prisma eficienței sale face necesară definirea acestor două concepte: succes/insucces școlar. Succesul și insuccesul școlar pot fi definite pe baza relației existente între nivelul dezvoltării psihofizice ale elevului și solicitările obiective ce i se adresează în procesul de învățământ.

Este necesar un proces de ajustare reciprocă între cei doi factori în aprecierea insuccesului școlar: elevul să fie ajutat să cunoască în termeni cât mai clari ce înseamnă în fond a rămâne în urmă la învățătură, să i se prezinte, cu alte cuvinte, acele incompetente intelectuale și deprinderi greșite care nu asigură o înțelegere și o folosire adecvată a informațiilor; iar profesorul să facă efortul de a cunoaște lumea subiectivă a elevului, îndeosebi: sensul pe care acesta îl dă cunoașterii și reușitei școlare; nivelul de aspirații și de expectanțe în raport cu sine; interesul privind formarea sa profesională viitoare; criteriile pe care le folosește în aprecierea rezultatelor sale școlare, în absența acestui feed-back informațional, responsabilitatea producerii și amplificării eșecului școlar va fi mereu pasată de la profesor la elev, ca o minge de volei care, neputând să rămână suspendată deasupra plasei, va cădea, până la urmă, de o parte sau alta a terenului de joc.

Abandonul școlar presupune părăsirea școlii obligatorii înaintea terminării ei, renunțarea la studiu deliberat sau forțată de anumite împrejurări.

Din punct de vedere economic, abandonul școlar reprezintă un indicator al eficienței sistemului școlar; cu cât indicele este mai mic, cu atât sistemul școlar este mai eficient.

Cercetările realizate în deceniile șapte și opt referitor la abandonul școlar pot fi grupate în trei mari categorii, corespunzătoare perspectivelor de abordare / interpretare:

1. **abordarea psihosocială** a urmărit să demonstreze că aceia care abandonează școala diferă de cei care își finalizează studiile în ceea ce privește unul sau mai multe atribute psihosociale sau trăsături de personalitate; numeroase studii de această factură au investigat rolul motivației, inteligenței, imaginii de sine și agresivității în decizia de-a abandona școala.

2. **perspectiva interacționistă** interpretează abandonul ca pe o consecință a interacțiunii dintre caracteristicile individuale ale elevilor și cele ale mediului educațional, în care se includ ceilalți actori sociali (profesori, colegi) și variabile ale programelor educative.

3. **teoria constrângerii externe** afirmă că abandonul școlar nu este atât un produs al sărăciei, cât un produs al presiunii factorilor de mediu pe care individul nu îi poate controla. Factorii care au un impact deosebit asupra menținerii elevilor în școală sunt cei legați de sănătate și obligațiile profesionale și familiale.

Cauzele abandonului școlar pot fi evaluate din trei perspective:

1. **Cauze psihologice** - care țin de personalitatea și starea de sănătate a elevului: motivație școlară scăzută, lipsă de interes, încredere scăzută în educația școlară, oboseală, anxietate, autoeficacitate scăzută, imagine de sine deteriorată, sentimente de inferioritate, abilități sociale reduse, pasivitate; refuzul de a adera la o alegere făcută de alții (reacție la presiunea exercitată de dorințele adulților).

2. **Cauze sociale** care țin de familie, condițiile socio-economice ale familiei: sărăcia, stil parental indiferent, neglijent, familii dizarmonice, părinți foarte ocupați sau plecați în străinătate;

3. **Cauze psihopedagogice** care țin de contextul școlar specific (inclusiv relația profesorelev): presiunea grupului, supraîncărcarea școlară, comunicarea defectuasă elev-profesor (ironizarea, umilirea elevului) evaluarea subiectivă, frica de evaluare, conflict cu colegii, practici educative percepute de elevi ca fiind nedrepte, frustrante, incompatibilitate între aspirațiile, trebuințele de învățare și oferta educațională a școlii; formă de apărare – împotriva disciplinei excesiv de rigidă și severă, politici proabsenteiste ale școlii la elevii din clasele terminale (în școlile de, elită”).

Activitatea de prevenire este complexă, deoarece presupune intervenții concrete care să ducă la reducerea cât mai mult a fenomenului de abandon școlar, prin acțiuni menite să limiteze sau să înlăture unde este posibil cauzele abandonului școlar. De aceea este nevoie ca să existe preocupări reale pentru prevenirea abandonului școlar, atât din sfera politică, cât și din partea societății civile. Astfel, prevenirea abandonului școlar s-ar îmbunătăți prin:

existența unor *programe guvernamentale* care să vizeze prevenirea abandonului școlar. La noi, există preocupări în acest sens, dar este nevoie ca aceste programe să fie mereu îmbunătățite, să se țină cont de toți factorii care pot determina abandonul școlar și în consecință programele să conțină măsuri concrete de limitarea acțiunii factorilor de risc.

existența unor *programe inițiate de ONG*, care să urmărească reducerea sau chiar eradicarea fenomenului de abandon școlar;

acțiuni eficiente ale organismelor locale care se ocupă cu prevenirea și combaterea abandonului școlar, precum și cu ajutorarea copilului aflat în situația de abandon școlar;

promovarea și încurajarea cercetărilor în domeniul prevenirii și combaterii abandonului școlar;

Prevenirea fenomenului de abandon școlar comportă anumite limite. Oricât de bine gândită și de fundamentată științific ar fi, limitele ei apar datorită multitudinii de fenomene care condiționează prin interacțiunea lor abandonul școlar. Făcând analogia între abandonul școlar și predelinvență, eficacitatea acțiunii preventive este subminată de limite interne și/sau limite externe.

Dintre **limitele externe** putem enumera:

➤ abandonul școlar a existat și există în orice tip de societate, deci el nu poate fi eliminat.

➤ eliminarea tuturor cauzelor care determină abandonul școlar este practice imposibilă. Măsurile de prevenire nu-și pot propune decât intervenții asupra factorilor responsabili de abandonul școlar în vederea limitării acțiunii lor nocive;

➤ deseori măsurile preventive nu sunt bine coordonate și ele nu-și ating scopul.

Limitele interne se referă la:

➤ scăderea eficacității acțiunilor preventive, datorită neimplicării în acțiunea preventivă a tuturor forțelor sociale interesate;

➤ nu toți actorii sociali reacționează la metodele de prevenție, mai ales datorită caracteristicilor de personalitate;

➤ prevenția nu poate depăși anumite concepții și comportamente pe care societatea le construiește prin promovarea anumitor valori și practici sociale;

➤ activitățile preventive fac apel la diverse tehnici, dar nu toate din cale utilizate sunt pertinente. Unele solicită costuri prea ridicate ceea ce le face greu aplicabile.

Fiecare caz de abandon școlar are o „istorie” proprie care presupune o analiză complexă, o interpretare psihogenetică, dinamică și funcțională a situației particulare a fiecărui subiect aflat în această situație. Astfel, o parte din cei care au abandonat școala provin:

➤ din familii dezorganizate cu domiciliul instabil;

➤ din familii dezinteresate de școală sau are au în concepția lor de a-și lăsa copiii săurmeze doar 4 clase:

➤ din familii cu situație financiară precară și nu au posibilitatea susținerii costurilor școlare;

➤ din familii rezultate din părinți divorțați, caz în care copiii au părăsit domiciliul, pleacă la frați mai mari, apoi pleacă din localitate, stau în concubinaj sau se căsătoresc;

➤ din familii monoparentale – prin divorț, separare sau prin deces;

➤ tată sau mamă alcoolici;

➤ navetă grea – copiii care nu au rezistat fizic navetei au abandonat școala.

Cadrul didactic poate fi promotorul unor programe al căror scop este prevenirea și combaterea abandonului școlar.

Abandonul școlar al multor elevi este din nefericire o certitudine. El este unul din problemele mari cu care se confruntă instituția educativă și este deci nevoie ca școala să întindă o mână celorlalte instituții implicate în monitorizarea acestui fenomen.

În acest sens este necesar elaborarea unor strategii de tratare diferențiată și individualizată a elevilor aflați în situația de a abandona școala. Dar pentru punerea în aplicare a unor astfel de strategii e nevoie însă de o bună cunoaștere a particularității psihologice ale elevilor, pentru a putea fi identificate acele dimensiuni psihologice care permit realizarea unor dezvoltări ulterioare ale elevului cu dificultăți școlare. Variațiile mari de ritm intelectual și stil de lucru, de rezistență la efortul de durată, de abilități comunicaționale și nevoi cognitive, existente în general între elevi, impun acțiuni de organizare diferențiată a procesului de predare-învățare, pe grupe de elevi, în care să primeze însă sarcinile individuale de învățare.

Un alt aspect important al activității de înlăturare a abandonului școlar îl reprezintă crearea unor situații speciale de succes pentru cu dificultăți școlare, deoarece succesele și recompensele dezvoltă inițiativa elevului și sporesc încrederea acestuia în propriile posibilități.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Cristea, C.G., (2003) Psihologia educației, Ed. București
2. Ionescu, I. I., (1997), Sociologia Școlii, Iași, Ed. Polirom
3. Jinga, I., Vlăsceanu, L., (1989), Structuri, strategii și performanțe în învățământ, București, Ed. Academiei

4. Miroiu, A., (coord.), (1998), *Învățământul românesc azi*, Iași, Ed. Polirom
5. Popescu, V.V., (1991), *Succesul și insuccesul școlar*, Revista de pedagogie nr. 12;
6. www.edu.ro
7. www.insse.ro

CONCEPTELE DE INADAPTARE, ESECUL SAU INSUCESUL SCOLAR SI ABANDONUL SCOLAR

Alecu Orlando Daniel
Colegiul National "Anastasescu", Rosiori de Vede, Jud.Teleorman

Conceptul de *inadaptare* provine din perspectivele psihologice: copilul inadaptat este cel al cărui comportament, indiferent de cauză, îl împiedică să beneficieze de experiențele educaționale și sociale obișnuite, atât în școală, cât și acasă.

Inadaptarea școlară vizează inadaptarea la rigorile vieții de elev, la exigențele de tip normativ pe care le presupune funcționarea corespunzătoare a fiecărei școli sau a oricărei colectivități școlare. Elevul dezadaptat recurge la abandonul școlar, la părăsirea precoce a școlii, în favoarea unui mediu mai puțin coercitiv, de regulă cel al străzii sau al grupurilor de tineri necontrolați. Cauzele acestei dezadaptări școlare constau fie în probleme individuale de natură afectivă (de exemplu: teama sau repulsia față de școală, apărute în urma unor pedepse severe sau a unor conflicte repetate cu părinții, profesorii), fie în determinări psiho-nervoase de natură congenitală (de exemplu: hiperexcitabilitate, dezechilibru emoțional, autism, impulsivitate excesivă).

Inadaptarea școlară se referă la dificultățile de a îndeplini sarcinile școlare, cât și la eșecul de integrare în mediul școlar din care face parte copilul¹. Inadaptarea comporta-mentală a unor elevi vizează, în principal, tulburările de relaționare a elevilor în cauză cu părinții, profesorii, colegii și încălcarea regulilor colectivității școlare sau extrașcolare

Dacă succesul exprimă concordanța între posibilitățile elevului și exigențele școlare, eșecul școlar exprimă „situația unui elev ale cărui rezultate nu satisfac normele școlii”², situație creată de faptul că școala impune programe de baza și ritmuri identice pentru toți copiii.

Insuccesul școlar exprimă un randament deficitar al învățării și se manifestă sub două aspecte:

1. rămânerea în urmă la învățătură sau retardul școlar este determinat de dificultăți (obiective sau subiective) temporare de a face față obligațiilor școlare sau de refuzul de a învăța și se poate datora unei mari diversități de factori:

- probleme de natură fizică (slăbirea vederii, auzului, tulburărilor neurologice care afectează coordonarea motorie) care nu sunt sesizate nici de copil nici de adulții din jurul său.
- probleme personale ca schimbările frecvente de școală sau de clasă care impun noi metode de predare, eforturi de câștigare a statutului în noul mediu, de învățare de noi reguli și standarde de competență.
- probleme de mediu ca deprivările fizice (hrană, somn, adapost chiar, în cazul unor familii dezorganizate) sau intelectual - afective (sub stimulare în ce privește lectura sau conversația).

1. ¹ Mihaela Jigău, *Factorii reușitei școlare*, Editura GRAFOART, București, 1998, p. 19.

2. ² Roland Doron, Françoise Parot, *Dicționar de psihologie...*, p. 295.

- probleme emoționale determinate de relațiile cu colegii sau chiar cu profesorul (sentimentul rejecției, al marginalizării de către colegi, criticismul exagerat al profesorului sau chiar teama fizică de colegi sau de profesor).

2. eșecul școlar care se manifestă, la rândul lui, sub doua forme: abandonul și repetenția.

Eșecul școlar ca formă severă a insuccesului școlar se manifestă prin abandon școlar și prin repetenție (incapacitatea de a promova). "Eșecul școlar se exprimă prin măsuri instituționale (repetări ale clasei, orientări impuse) și una din consecințele sale este ieșirea din sistemul educativ a unui număr de tineri care nu au putut dobândi nici un fel de diplomă, nici calificare profesională¹.

Incapacitatea de a promova la un nivel superior de școlarizare se datorează unor dificultăți severe de învățare de diverse etimologii și necesită o expertiză competentă și o intervenție psihopedagogică specializată. Activitatea de înlăturare a eșecului școlar este mai dificilă decât cea de prevenire presupunând, în principal, elaborarea unor strategii de tratare diferențiată și individualizată a elevilor aflați în situație de eșec școlar. Punerea în aplicare a unor astfel de strategii necesită o bună cunoaștere a particularităților psihologice ale elevilor, pentru a putea fi identificate acele dimensiuni psihologice care permit realizarea unor dezvoltări ulterioare ale elevului cu dificultăți școlare sau a unor compensări eficiente. Părăsirea sistemului educativ înaintea obținerii unui certificat de studii, sau abandonul școlar, este unul dintre fenomenele cele mai îngrijorătoare în judecarea capacității generale a organizațiilor școlare.

Abandonul școlar crează condițiile eșecului integrării sociale, în sensul că reduce semnificativ șansele autorealizării în domeniile de activitate licite, legale. Cauzele abandonului școlar sunt multiple, acesta reprezentând o expresie și o rezultată a unei duble situații de inadaptare. Este vorba, pe de o parte, despre inadaptarea elevului la activitatea de învățare realizată în mediul școlar, dar și extrașcolar, și, pe de altă parte, despre inadaptarea școlii la factorii interni (biologici, psihologici) și externi (socio-economici, socio-culturali)².

Cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. Neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială³.

Cauzele abandonului școlar

De cele mai multe ori principalul motiv al eșecului școlar este sărăcia. Pentru că au o situație materială precară părinții nu-și pot permite să asigure copilului necesitățile pentru școală.

Unele studii au reliefat faptul că și condițiile precare de trai din familie afectează dezvoltarea normală a copilului. Astfel, sunt numeroase cazuri de copii proveniți din medii defavorizate care au un intelect de limită și trebuie să aibă parte de un proces educațional diferențiat. Nefiind sprijiniți de familie și neglijați de către cadrul didactic nu au nici o șansă să facă față cerințelor școlare și să promoveze. Cu siguranță vor fi candidați siguri la repetenție. Acest eșec imprimă copilului sentimentul neputinței și diminuează considerabil interesul său pentru școală. Copiii care trăiesc în familii sărace au șanse mai mici de a-și însuși o educație școlară completă. Statutul economic, corelat cu abandonul școlar, este evaluat prin variabile precum: gradul de instruire și educație al părinților, profesia tatălui, venitul familiei și nivelul de viață al acesteia. Anumite familii nu au resursele financiare necesare pentru a plăti rechizitele școlare, taxele, transportul la școală, uniforma etc. Alte familii își pot permite să plătească școlaritatea copilului,

3. ¹ R. Doron, F. Parot, *Dicționar de psihologie...*, p. 295.

4. ² Adrian Neculau, Gilles Ferréol, *Aspecte psihosociale ale sărăciei*, Editura Polirom, Iași, 1999, p. 251-252.

5. ³ Idem, Democratizarea educației: școlarizarea și calificarea tinerilor (fetelor), Document UNESCO, sinteză de studii de caz, București, 1991.

dar aceasta presupune o reducere drastică a resurselor familiale, mai ales în situația în care elevul avea înainte responsabilități productive alături de părinții săi. Există elevi care trăiesc sentimente de frustrare legate de sărăcia lor, care se reflectă la școală în ținuta vestimentară sau în lipsa pachetului cu mâncare pentru prânz. Unii dintre acești elevi își vor defini prioritățile în viață în funcție de această stare de frustrare și vor abandona școala.

DIVERSITATEA PEDAGOGIEI ÎN EDUCAȚIA INCLUZIVĂ

Alexandru Clarisa, Școala Gimnazială nr. 14, Dr.Tr.-Severin

Școala incluzivă presupune, în primul rând, recunoașterea dreptului fiecărui copil la educație, și apoi înțelegerea diferențelor de adaptare și învățare, specifice fiecărui copil în parte, ca fiind naturale.

Cadrelle didactice implicate în educația incluzivă pun accentul pe dezvoltarea de activități care comportă lucrul în echipa și cooperarea, pe respectarea identității culturale a fiecărui copil în parte și pe monitorizarea constantă a eficacității activităților de predare - învățare - evaluare la nivelul fiecărui copil. În același timp, programele de sprijin și remediere școlară, utilizarea posibilităților oferite de curriculum-ul la decizia școlii și implicarea părinților în diverse activități extracurriculare organizate la nivelul unității de învățământ reprezintă tot atâția pași către succesul școlar al fiecărui copil.

Desigur, procesul de transformare a școlii tradiționale într-una incluzivă cere timp și tehnici noi de abordare din partea fiecărui profesor. Obiectivele educației incluzive vizează combaterea neparticipării școlare, ca și a abandonului și eșecului școlar, prin demersuri care depășesc barierele impuse de dificultățile de ordin material, personal, familial sau social cu care se confruntă copiii. În același timp, educația incluzivă vizează asigurarea unor condiții optime de învățare care să ofere tuturor șansa unui start egal în viața din punct de vedere educațional.

Principiul egalității de șanse reprezintă conceptul de bază al școlii incluzive. Incluziunea la nivel școlar se realizează prin respectarea și valorizarea diferențelor socio-culturale existente în rândul elevilor și prin promovarea bogăției și a diversității experienței educative care rezultă din aceste diferențe.

Școala incluzivă devine astfel o școală deschisă tuturor, o școală prietenoasă, flexibilă, o școală care abordează procesul de predare - învățare - evaluare într-un mod dinamic și atractiv, o școală care, prin sprijinul pe care îl oferă tuturor copiilor, se constituie într-un factor de bază al incluziunii sociale, contribuind la eliminarea prejudecăților legate de apartenența la un anumit mediu și la spargerea barierelor existente între diferitele grupuri din interiorul unei comunități.

Aceste cerințele educative speciale solicită abordarea actului educațional de pe poziția capacității elevului deficient sau aflat în dificultate de a înțelege și valorifică conținutul învățării, și nu de pe poziția profesorului sau educatorului care desfășoară activitatea instructiv-educativă în condițiile unei clase omogene sau pseudo-omogene de elevi.

Normalizarea presupune asigurarea unor condiții de viață, corespunzătoare pentru persoanele cu cerințe speciale, acceptarea acestora în cadrul societății sau comunității din care fac parte, fiindu-le asigurate aceleași drepturi, responsabilități și posibilități de acces la serviciile comunitare ca și celorlalți membri ai societății, în scopul dezvoltării și valorificării optime a potențialului de care aceste persoane dispun. Altfel spus, normalizarea se referă la sprijinul oferit persoanelor cu cerințe speciale de către componentele sistemului social pentru a permite acestora un mod de viață similar sau apropiat cu al celorlalți membri ai societății; consecințele practice ale normalizării sunt programele și acțiunile bazate pe incluziune și integrare. Presupune de fapt **integrarea** copiilor cu dizabilități (nevoi speciale) în școala publică.

Integrării copiilor în școala românească se bazează pe următoarele modele:

a. *Modelul bazat pe organizarea unei clase speciale în școala obișnuită* - acest model presupune integrarea copiilor deficienți în școli de masă unde să intre în relație cu elevii normali, facilitându-se, cu sprijinul cadrelor didactice și specialiștilor din școală, o mai bună intercunoaștere și relaționare între cele două categorii de copii.

Modelul este criticat de unii specialiști care nu consideră o integrare reală constituirea unei clase speciale într-o școală obișnuită, practica demonstrând dificultatea aplicării unui program de integrare după acest model; discrepanța dintre clasele obișnuite și clasa specială se accentuează, timpul efectiv în care elevii normali și cei cu cerințe speciale relaționează direct este destul de redus.

b. *Modelul bazat pe amenajarea în școala obișnuită a unui spațiu sau a unei săli de instruire și resurse pentru copiii deficienți, integrați individual în clase obișnuite din școala respectivă* - în acest caz, profesorul care se ocupă cu elevii deficienți este și profesorul de sprijin care desfășoară activități cu acești copii, atât în spațiul special amenajat în școală, cât și la orele de clasă, atunci când condițiile solicită/permit acest lucru, colaborând direct cu educatorii din clasele unde sunt integrați copiii.

c. *Modelul itinerant*- acest model favorizează integrarea într-o școală de masă a unui număr mic de copii cu cerințe speciale, domiciliați la mică distanță de școală (se evită astfel dezavantajul deplasărilor pe distanțe mari ale copilului) și sprijiniți de un profesor itinerant (specializat în munca la domiciliul copiilor cu un anumit tip de deficiență); ei pot astfel participa la activitățile școlii respective.

Ce face profesorul pentru a transforma clasa tradițională într-o clasă diferențiată?

- Respectă curriculumul dar gândește independent la ceea ce este specific claselor la care predă și ajustează demersul didactic în consecință.
- Face transferul de la complexitatea informației la simplitatea abordării ei.
- Selectează materialul de lucru în funcție de elevi.
- Este atent la nevoile comune precum și la nevoile individuale ale elevilor.
- Știe să lucreze creativ cu conținutul, procesul și produsul învățării.
- Creează un climat de respect reciproc.
- Asumă roluri noi ca cel de consultant, facilitator, moderator chiar de participant activ al procesului de învățare.
- Promovează învățarea prin cooperare.
- Echilibrează norma individuală cu cea de grup.
- Se preocupă de realizarea unui management al clasei care respectă principiile diferențierii.
- Evaluează continuu

Printre metodele folosite în educația incluzivă sunt următoarele:

- *metode și procedee expozitiv-euristice*: povestirea, descoperirea, demonstrația, modelarea, observațiile independente, munca cu manualul și alte cărți, lucrările experimentale, lucrările practice și aplicative, lucrul în grup;
- *metode și procedee algoritmice*: algoritmizarea, instruirea programată, exercițiul
- *metode și procedee evaluativ-stimulative*: observarea și aprecierea verbală, chestionarea orală, lucrările scrise, testele docimologice, verificarea prin lucrări practice, examenele, scările de apreciere, verificarea cu ajutorul mașinilor.

Procesul de integrare a copiilor în dificultate presupune din partea profesioniștilor antrenați nu doar interes, cunoștințe și competențe – ci și o capacitate reală de a lucra în echipă. O echipă constituită atât în cadrul școlii, dar și o echipă la nivel interinstituțional, care să-i includă pe toți profesioniștii care răspund de copil: educator sau asistent maternal, asistent social, profesor diriginte, director de școală și alții.

Bibliografie

1. Gherguț, A., *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii de educație integrată*, Editura Polirom, Iași, 2001.
2. UNICEF, *Dezvoltarea practicilor incluzive în școli*, Ghid managerial, București, 1999.
3. Vrășmaș, E.; Vrășmaș, T.; Nicolae, S.; Oprea, V., *Ghid pentru cadre didactice de sprijin*, Editura Vanemonde, București, 2005.
4. Radu, I.T. (1981), *Învățământul diferențiat*, E.D.P., București.

ABANDONUL ȘCOLAR CAUZELE ACESTUIA

Prof. Almăjanu Olimpia
Școala Gimnazială Petre Sergescu,
Dr.Tr.Severin

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care au fost sancționați în repetate rânduri în școală sau cei care s-au facut remarcati pentru dificultăți de comportament, absenteism, ajung în final să abandoneze școala. Abandonul este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ. Până să ajungă acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă foarte multe resurse.

Astfel abandonul școlar este atât o problemă individuală, cât și o problema a întregii societăți.

Ceea ce duce la situația de abandon școlar poate fi inadaptarea elevului la activitatea de învățare realizată în mediul școlar, dar și extrașcolar sau inadaptarea școlii la factorii interni (biologici, psihologici) și externi (socioeconomici, socioculturali). Deci, părăsirea școlii este rezultatul unei combinații de cauze interne (psihologice cum ar fi: imaturitatea școlară, instabilitatea psiho-afectivă, tulburări de comportament etc.) și externe (de natură socioeconomică: situația economico-financiară a familiei, lipsa de îmbrăcăminte și încălțăminte, condițiile de locuit, familie dezorganizată, lipsa ajutorului la învățătură).

Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala nu mai este percepută ca valoare în sine. Elevii nu mai consideră școala un viitor.

Insa efectele abandonului școlar sunt multiple și deosebit de grave. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice. Nu au formarea morală și civică necesară exercitării rolului de părinte, a rolului de cetățean al unei comunități. Apoi, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale.

Pentru a reduce abandonul școlar trebuie să existe un program bine pus la punct în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare trebuie identificate mai întâi cauzele.

Exemple de cauze ale abandonului școlar:

❖ Zonele defavorizate sunt izolate, sărace și lipsite de oportunități de succes socio-profesional pentru absolvenți. Fiind lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să-i ajute pe părinți în gospodărie sau să lucreze ca zilieri la oamenii mai înstăriți din satele respective. În aceste zone defavorizate, părinții nu dispun de resursele necesare pentru educația copiilor.

Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale.

❖ climatul familial are un rol primordial în ceea ce privește abandonul școlar. Astfel, o familie dezorganizată, un climat familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

❖ factorii de natură socială și economică ca de exemplu: crize politice, economice, lipsa unor norme sau valori sunt alte cauze ce duc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.

❖ factorii de natură educațională precum nerespectarea normelor și regulilor școlare, chiul, absentism, repetenție greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală), au și ei un rol important în fenomenul de abandon școlar.

❖ anturajul de proastă calitate reprezintă o alta cauză a abandonului școlar. Acest tip de anturaj reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Indiferent de tipul de viață școlară, elevii au o motivație anume pentru a alege un tip de comportament care contravine normelor sociale: constituie fie o formă de protest față de un sistem coercitiv, fie o dorință de a ieși dintr-un tipar sau de a se apropia de indivizi care sunt devianți, dar, pe de altă parte, sunt valorizați de grupul formal sau informal.

Educația este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte

Succesul oricarei intervenții în problematica abandonului școlar este condiționat de o abordare holistică a acestuia dar și a multitudinii de fenomene care intra în categoria elementelor ce predispun pentru abandon (frecvența școlară redusă, eșecul școlar, subrealizarea școlară, dificultățile de integrare, dificultățile de natură socială, emoțională, comportamentală etc).

Bibliografie:

Clerget, Stephane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București

Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București

Tatu, Cornelia, *Support de curs: Consiliere școlară* (2009)

METODE ȘI TEHNICI DE CONSILIERE INDIVIDUALĂ FOLOSITE ÎN PREVENIREA ABANDONULUI ȘCOLAR

*Prof. Amza Oana
Grădinița cu P.P. Nr. 3,
Drobeta Turnu Severin*

Pentru prevenția și intervenția în cazuri de eșec și abandon școlar este necesară o analiză atentă a factorilor ce pot declanșa aceste fenomene și utilizarea unor metode și tehnici de consiliere individuală care să conducă la rezultate pozitive. Sunt cunoscute diverse metode de consiliere individuală care pot fi utilizate pentru a sprijini elevul aflat în situație de eșec școlar în funcție de factorii /cauzele care au declanșat acest fenomen, ca:

- Metode privind întăriri pozitive și negative ale comportamentului;
- Tehnici de accelerare / decelerare a comportamentului (SHAPING- formare, întărire gradată, EXTINGȘIA – stingerea);
- Metode în care se utilizează jocul de rol;
- Metode privind rezolvarea unor conflicte;
- Analiza rezultatelor activității;
- Anamneza;

Printre metodele de prevenire a eșecului școlar este necesar să se amintească următoarele:

- sporirea rolului învățământului preșcolar, deoarece s-a constatat că aproape jumătate din eșecurile manifestate în clasele primare și în cele gimnaziale s-au datorat diferențelor existente la debutul școlarității;
- stabilirea unor relații de parteneriat între familie și școală, pentru că la mulți elevi eșecul trebuie căutat mai întâi în familie, aceasta reprezentând primul nucleu social și de învățare; de aceea, părinții ar trebui să acorde o mai mare atenție școlii, să manifeste interes pentru studiile copiilor lor, pentru pregătirea lor și pentru formarea profesională; în același timp, familia este cea care trebuie să ofere primele modele culturale;
- sprijinirea materială a școlii, care trebuie să asigure resurse materiale și umane de calitate, corespunzătoare unui învățământ de înaltă calitate; programe școlare adecvate cerințelor unei societăți moderne; un climat școlar plăcut și atractiv;
- cadre didactice bine pregătite, atât în specialitate, cât și în competențe psihopedagogice, care să fie capabile să determine capacitățile de învățare ale fiecărui elev; să știe să stimuleze și să încurajeze copiii; să cunoască modalități de ajutorare a elevilor care întâmpină dificultăți;
- proiectarea unor acțiuni de orientare școlar-profesionale adecvate, astfel încât să primeze și interesele elevilor, dar și cererea de pe piața muncii.

Un rol important în obținerea succesului școlar îl are și sistemul de recompense/pedepse. Plecându-se de la mecanismul condiționării operante, studiat de reprezentanții „școlii comportamentaliste” (Thorndike sau Tolman) cu cât un comportament este urmat de recompensă, cu atât acel comportament se va repeta, acest fenomen putând să se întâmple și invers, comportamentele urmate de consecințe negative se vor manifesta, cel mai probabil, cu o frecvență mai mică. Și acest sistem de oferire a recompenselor/pedepselor trebuie să aibă un moment optim, astfel încât măsura adoptată să aibă un efect maxim.

Pragul optimal evită extremele: pe de o parte, supramotivarea; caracteristica persoanelor foarte orgolioase, la care nivelul expectanțelor este foarte ridicat, ceea ce poate să prevadă

impunerea unor obiective mai greu de atins; iar pe de altă parte, submotivarea, proprie persoanelor care au o încredere scăzută în propriile forțe și care, de teama unui eșec, își stabilesc obiective mult sub posibilitățile lor reale. Și într-un caz și în altul, ambele extreme, sunt periculoase pentru elevi; dorințele exagerate sunt urmate, aproape în mod sigur, de eșec, și, implicit, de puternice decepții care vor influența în mod negativ activitatea viitoare; de asemenea, nici menținerea unui nivel scăzut al dorințelor nu este benefic, deoarece aceasta este echivalentă cu stagnarea activității și cu scăderea performanțelor.

Posibilitățile de prevenire și de înlăturare a eșecului școlar depind și de atitudinile de așteptare ale profesorilor și ale părinților în raport cu elevii. Poate apărea subsolicitarea, prin nefolosirea întregilor capacități ale elevului, așa cum poate să apară și suprasolicitarea. Suprasolicitarea poate să genereze stări subiective penibile, specifice unei oboșeli cronice. Ambele forme determină insatisfacții, oboseală psihică și sentimente de inferioritate. Acestea pot să fie prevenite sau stopate, prin măsuri de igienă școlară și mentală, precum și prin protejarea afectivă a elevului. Necesară este și îndrumarea acestuia pentru o organizare cât mai eficientă a timpului, atât cel pentru învățat, cât și cel destinat activităților recreative.

Din păcate, sistemul de învățământ de la noi din țară, nu învață copilul „cum să învețe”, ci-l obligă să devină un fel de robot, care trebuie să rețină cât mai multă informație.

Cel mai bine ar fi, pentru a preveni eșecul școlar, să se restructureze programele școlare, care au devenit o povară, nu numai pentru copii, ci și pentru profesori. Numărul mare de noțiuni depășește capacitățile de reținere ale unui copil. Și nu este vorba doar de numărul mare de noțiuni, ci și de gama diversă de domenii pe care trebuie să o strabăta un elev din clasele mici până în clasa a VIII-a și apoi mai departe până în clasele de liceu.

Dintre deficiențele / factorii care contribuie la eșecul școlar amintesc pe acelea care țin de familie în special, de relațiile pe care elevul le stabilește, în special relațiile afective care au ca punct de pornire **relația de atașament** între copil și mamă încă din primii ani ai existenței sale. În ceea ce privește riscul și eventualul eșec sau abandon școlar copii / elevii, prin prisma comportamentului obiectiv, se încadrează în tipurile de atașament anxios ambivalent (evitant), tipul de atașament anxios rezistent și tipul de atașament dezorganizat care au nevoie de suport, sprijin și consiliere individuală și de grup. Când depistarea unor modificări comportamentale ale copilului raportat la tipul de atașament ce necesită intervenție la vârsta preșcolară (peste 5 ani) și se poate contura un diagnostic de tulburare primară de atașament de tip inhibant sau dezinhibant se pot utiliza tehnici și metode speciale de terapie în grup sau individuale ca: tehnici de desen, marionete sau chiar psihodramă, terapia de joc se poate combina cu tehnici de la vârste mici sau mai mari, în funcție de abilitatea, interesele copilului, de sistemul de suport aflat la dispoziție dar și de pregătirea terapeutului. După 12 ani, pentru obținerea unor comportament asemănătoare atașamentului sigur, care să permită relații sociale integrative se pot aplica tehnici de terapie cognitivă de inspirație psihodinamică: terapie de grup și individuală centrate pe problema specifică, educația elevului în relații sănătoase de cuplu bazate pe încredere și respect reciproc, educația limitelor de intimitate și nonintrusivitate, al permisivității, al abuzului de substanțe (alcool, droguri) cât și asupra abuzurilor fizice, emoționale sau sexuale, a maltratării, evitarea transformării persoanei abuzate sau neatașate la rândul ei în abuzator.

Bibliografie:

Andrei Cosmovici (1999): *Psihologie Școlară*, Ed. Polirom Iași 1999;
Elliott, St.; Travers, J. „*Educational Psychology*”. McGraw and Hill, 2000.
Jurcău Nicolae (2001) : *Psihologia Educației* Ed. U.T. Pres Cluj Napoca;
Violeta Stan (2003) *Atașamentul - De la teorie la practică*, tipărit Grafo-Market S.R.L
-Timișoara; Salvați Copiii, cu sprijin Unicef.

ABANDONUL ȘCOLAR

*Amza Sabina Mihaela,
Școala Gimnazială Petre Sergescu*

Se vorbește de ani buni despre calitate în educație, despre învățământ performant, despre căile prin care putem obține cele mai bune rezultate școlare, despre necesitatea modernizării școlii românești și despre manualele digitale.

Un fost premier afirma cu doi-trei ani în urmă, pledând fierbinte pentru introducerea în învățământul primar a manualului digital, că astăzi nu există copil care să nu dețină un smartphone... Vorbim despre dreptul copiilor la o educație de calitate...

Toate acestea nu sunt decăt vise deșarte. În România în care trăim noi, profesorii au cele mai mici salarii din Europa și, ăncă ceea ce privește abandonul școlar suntem printre primii în Europa, iar tendința este de creștere.

Din ce în ce mai mulți tineri părăsesc școala. Mulți dintre elevii români rămân cu cel mult opt clase, iar majoritatea dintre copiii rromi nu termină gimnaziul.

La nivel rural, rata de părăsire timpurie a școlii este mult mai ridicată decât la nivel urban, iar categoriile sociale țintă sunt rromii și populația defavorizată social.

La fel de grav este faptul că un procent important din acești tineri nu doresc să intre în câmpul muncii după abandonarea studiilor.

În țara noastră există programe menite să apropie de școală tinerii cu risc ridicat de abandon școlar la nivel de inspectorate școlare și de unități de învățământ și de diverse ong-uri și organizații. E nevoie de bani, finanțarea fiind esențială pentru punerea în aplicare a unor programe eficiente în acest sens. E nevoie de bani și pentru rezolvarea gravei probleme a sărăciei extreme existente în multe zone din țară, e nevoie de eliminarea analfabetismului, pentru ca oamenii să înțeleagă cât de importantă este educația în societatea contemporană. Dar pentru asta avem nevoie de bani. Iar banii lipsesc și vor lipsi în continuare.

Laptele, cornul și microbuzul nu rezolvă problema abandonului școlar. În multe zone din țară, microbuzele nici măcar nu există, iar programul laptele și cornul a pus deseori în pericol viețile a mii de copii din întreaga țară.

Printre cauzele principale ale abandonului școlar se numără sărăcia, lipsa de educație a părinților, mediul în care cresc și se dezvoltă copiii, lipsa condițiilor minimale de studiu acasă, situația de șomaj a unuia sau a ambilor părinți.

În mediul rural, mulți copii renunță la școală, iar numeroși elevi se află în imposibilitatea de a urma un liceu sau o școală profesională din cauza sărăciei. Mai târziu, acești tineri se confruntă cu dificultăți în integrarea pe piața muncii și chiar în societate.

Un alt factor important îl reprezintă și rezultatele școlare slabe. Faptul că un elev nu reușește să atingă standardele impuse de școală nu este doar un rezultat al participării sale la școală, ci și o cauză care poate descuraja pe mulți elevi să renunțe la studii.

O altă cauză ar putea fi și metodele învechite de predare, care nu stimulează și nu motivează elevii să își finalizeze studiile.

Scolile traditionale prezintă materia dintr-o perspectivă rigidă, axată pe citire și memorare a informațiilor. Pentru a stimula și pentru a trezi interesul copiilor ar putea fi folosită, de exemplu, metoda vizuală pusă în aplicare cu ușurință, profesorul folosind o tablă magnetică pentru a expune lecțiile prin scheme, desene, culori și grafice.

Modul de desfășurare a unei ore implică adesea un monolog al profesorului, la care elevul asistă, apoi își efectuează temele, pe baza cunoștințelor reținute în clasă. De cele mai multe ori, acest proces face ca elevii să rămână pasivi și dezinteresați, făcând doar strictul necesar, pentru a obține o notă satisfăcătoare.

TULBURĂRILE DE LIMBAJ ȘI ADAPTAREA ȘCOLARĂ

*Anton Laura- Grațîela
C.J.R.A.E. Mehedinți*

Tulburările de limbaj împiedică dezvoltarea unei gândiri creatoare, flexibile, capabilă de abstractizări, generalizări, deoarece acestea necesită un înalt nivel de dezvoltare al limbajului. Ele influențează dezvoltarea intelectuală, reușita școlară, integrarea normală în colectiv. Unele tulburări de vorbire produc tulburări în sfera intelectuală, altele în sfera personalității. Toate tulburările însă produc într-o măsură mai mare sau mai mică, modificări psihice și de comportament, greutăți în procesul de integrare și adaptare, în orientarea spre anumite profesii.

De exemplu, cariera didactică, actoria sau cariera în televiziune, avocatura necesită un mod de exprimare corect, cursiv, coerent, expresiv.

La unele tulburări de limbaj se constată tulburări nevrotice și reactive, sechele encefalopatie, sindromul Dawn, instabilitate psiho – motorie, etc. Altele sunt determinate de afecțiuni somatice cronice, cu răsunet negativ pe plan neuropsihic. E și firesc, în aceste condiții, copiii să întâmpine greutăți în procesul de adaptare și integrare.

La foarte mulți copii logopați este tulburat atât procesul de emisie cât și cel de recepție, deoarece vorbirea la aceștia este încărcată de o stare afectivă negativă. Teama de vorbire duce la o stare de inhibiție care perturbă procesul normal de recepție și emisie.

Conștientizarea defectului, mai ales la cei cu intelect normal, crează o stare de iritare, de irascibilitate. Pe măsura înaintării în vârstă, manifestările psihice se accentuează, se instalează o stare de oboseală fizică și intelectuală, o hipersensibilitate afectivă, *ajungând până la refuzul de a vorbi*, opoziție, devieri de comportament, lipsă de interes pentru activitatea școlară. Astfel se stabilește un cerc vicios: perturbarea inserției persoanei în viața socială agravează disfuncția mecanismelor neurologice în așa fel încât compensarea acestei disfuncții se îngreunează la extrem.

La unii apar și tulburări de ordin neurovegetativ: dereglări în perioadele de somn, în raportul excitație – inhibiție, oboseală excesivă, etc. Pot ajunge până la nevroză. Știm, de exemplu că bâlbâiala se poate transforma în logonevroză (presupune pe lângă bâlbâială, modificarea atitudinii față de vorbire și de mediul înconjurător în general, prezența spasmelor, a grimaselor, a încordării și a anxietății, determinate de teama că va greși în timpul vorbirii).

Jena sau imposibilitatea de a întreba sau răspunde la timp și corect duce la rămânerea în urmă la învățătură și la perturbarea relațiilor cu persoanele din anturaj.

Se poate conchide deci, că tulburările de vorbire au repercursiuni uneori destul de grave atât în domeniul învățării cât și asupra întregii personalități, a adaptabilității lui sociale, perturbându-i poziția lui în cadrul colectivului, devenind adesea un inadapdat.

La copiii cu deficiențe de intelect, care uneori nu sunt genetice, ci sunt instalate pe fondul unui mediu social precar din punct de vedere educativ, mai ales în acest caz, se ajunge și la fenomenul de *abandon școlar*. Și aici se creează cercul vicios: tulburarea duce la abandon, abandonul va întreține nivelul scăzut de educație, lipsa corectării și compensării tulburărilor. Dar și la cei cu intelect normal, tocmai conștientizarea deficienței și anxietatea instalată ca urmare a ei, și a urmărilor din mediul de covârșnici, poate duce la fenomene extreme de abandon școlar. Se instalează fenomenul fobiei școlare, cu somatizări puternice (dureri de burtică, transpirații, tremor, stări de greață) foarte impresionante pentru adulții din jur. Dacă nu se știe gestiona acest fenomen, se poate ajunge la abandon, chiar la copii cu performanțe foarte bune în activitatea școlară.

Tulburările de vorbire sunt extrem de variate și totodată fiecare din ele prezintă o problemă a stării fizice a organismului, a dezvoltării psihice, a maturității individului, caracterului, temperamentului, interdependenței sociale.

Cunoașterea cauzelor tulburărilor de limbaj e necesară nu numai pentru a le preveni, dar și pentru adoptarea unei metodologii științifice în stabilirea diagnosticului diferențial și a modalității de corectare. Nu întotdeauna pot fi stabilite cauzele și apoi aceleași tulburări pot avea mai multe cauze. Important este de știut că multe deficiențe de limbaj au sursa în *modele greșite de educație*, acasă și la școală. Multor adulți li se pare drăguț cum copiii stâlcesc vorbirea și o recompensează. Dar, mai târziu, când copilul este ținta ironiilor colegilor, aceeași adulți sunt disperați. Pe de altă parte, presiunea, accentul pe rezultatele școlare și performanță, și nu pe strădania copilului, poate duce la fenomene ca balbismul și mutismul psihogen.

Dislexo- disgrafia ca tulburare a scris- cititului presupune intelect normal, instruire convențională și factori socio-culturali oportuni (corespunzători). Dar mulți adulți, părinți și cadre didactice, neinformați corect, se referă la și tratează acești copii ca pe „ proștii clasei„ sau ca pe elevi leneși și i- ar dori în școli speciale.

Examinarea și diagnosticarea tulburărilor de limbaj se integrează tabloului dezvoltării psihice generale a copilului, precum și interdependenței cu mediul social în care acesta trăiește. Examinarea complexă trebuie să urmărească:aprecierea posibilităților de comunicare de care dispune logopatul și stabilirea diagnosticului, precum și a prognosticului;elaborarea proiectului de terapie;cunoașterea dezvoltării intelectuale și a trăsăturilor de personalitate.

Examinarea se face din punct de vedere pedagogic prin aplicarea metodei convorbirii cu logopatul, cu familia și cu factorii educativi implicați, prin aplicarea de probe și teste specializate, prin folosirea observației permanente în activitatea școlară, prin consemnarea rezultatelor școlare.

Momentul de examinare trebuie să țină seama de o serie de principii :crearea unei atmosfere destinse, stenice, încurajatoare;folosirea unor probe care să evidențieze clar deficitul de limbaj și deficiențele asociate;legătura logopedului cu familia copilului pentru încadrarea clară a elementelor de anamneză;legătura logopedului cu defectologul (profesorul de educație specială) și educatorul (educatoarea) pentru cunoașterea clară a relațiilor logopat-activitate școlară;evidențierea diagnosticului, a etiologiei deficienței și stabilirea unei prognoze de început, precum și a unei colaborări permanente cu copilul, cu familia și cu școala.

Dacă vom porni de la funcția de bază a limbajului, cea cognitivă, de la faptul că 30% din relația umană e de natură verbală, vom putea aprecia mai bine importanța logopediei, care are nu numai un rol corectiv, ci urmărește mai ales stimularea și dezvoltarea limbajului, prevenirea și profilaxia tulburărilor limbajului oral și scris, de la vârsta cea mai fragedă, aducându-și astfel contribuția la prevenirea eșecului școlar, la egalizarea șanselor de instruire, de educație și integrare, prin corectarea și compensarea tulburărilor de limbaj, pregătindu-i astfel pentru viață și activitatea socială.

Bibliografie:

- Burlea, G., Burlea, M. (coord.) Dictionar explicativ de logopedie, Iași, Sedcom Libris, 2004
Stănică, C., Vrășmaș, E., Terapia tulburărilor de limbaj, Secretariatul de stat pentru handicapați, 1994
Verza, E., Tratat de logopedie, vol. I, București, Editura Fundației Humanitas, 1994
Verza, E., Tratat de logopedie, vol. II, București, Editura Semne, 2009

ABSENTEISMUL ȘCOLAR ÎN SOCIETATEA CONTEMPORANĂ

*Arbanași Diana,
Absentismul școlar în societatea contemporană*

În zilele noastre, mai ales, educația unui tânăr este neapărat necesară, devenind o condiție sine-qua-non a realizării în viață, a unei bune conduite morale, sociale și profesionale, pentru că nu vizează doar perimetrul rațiunii, al logicii reci, ci și pe cel sensibil, al trăirilor interioare, al sentimentelor, al valorilor umane. Un model mintal, care ignoră beneficiile educației, este unul sărăcit, lipsit de posibilitatea evoluției spirituale.

Orimul pas în educație îl realizează familia, care oferă modele primare, dar care se pot permanentiza, oferă o bază principală și valorică copilului dornic de învățare, astfel încât banalul salut devine dovadă certă a unei educații de bază.

Grădinița, apoi școala gimnazială, au rolul consolidării și lărgirii principiilor părintești a învățaturii de acasă. Cei cu „șapte ani” dobândiți se reflectă în atitudinea și limbajul elevului care, vrând-nevrând influențează fauna școlară în bine sau rău. De acum, pasul este făcut, direcția este aleasă... Totuși, nu orice pas înseamnă o hotărâre certă. Această instabilitate poate fi influențată într-un moment aproape decisiv al existenței de o bună intervenție a părinților, a cadrului didactic-diriginte sau nu- ori a psihologului școlii.

Abandonul școlar devine un fenomen frecvent al fragilității unei ființe asupra căreia s-au exercitat factori externi sau interni, ce au produs o rupere sau o inadaptare la ceea ce oferă familia, școala, societatea și – într-un procent îngrijorător – mediul intim: prietenii, anturajul, care într-o anumită etapă a școlarului/ adolescentului, pare să devină sau mai degrabă este influent, (nu degeaba proverbul românesc atenționează și caracterizează: „Spune-mi cu cine umblii/ ești prieten, să-ți spun cine ești.”).

Decizia ce constă în încetarea frecventării școlii, indiferent de nivelul instructiv al elevului (abandonul școlar) reprezintă un act de negare față de tot ceea ce înseamnă factor educațional sau conștiință socială. Elevii ce recurg la abandon sunt cei ce se remarcă, – în special – prin absentism, comportament deviant, sancționări repetate la școală, atitudine refractară față de regulile interioare/ interne ale instituțiilor de învățământ, lipsa implicării familiei (familii dezorganizate), anturaje nefaste ce implică aderarea la anumite grupuri sociale, consumul de substanțe interzise/ droguri.

Ceea ce este mai grav – în cazul abandonului școlar- e că acest fenomen de produce la nivelul formelor terminale de învățământ, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început.acest fapt se repercutează asupra societății contemporane, care investește resurse numeroase în elevul ce nu-și duce la capăt intențiile primare, dar și asupra celui ce abandonează, dat fiind faptul că anulează renunțând la eforturile pe care le-a făcut până atunci, parcurgând o anumită traiectorie educațională.

Se știe faptul că instabilitatea economică sau lipsa de implicare a statului în educație dezvoltă conduite refractare, ce se reflectă într-o educație prost susținută. Grijile, incertitudinea financiară, lipsa locurilor de muncă afectează familia, implicit societatea, atitudinile și valorile oamenilor. Oamenii se simt deșolați, amenințați de colapsul financiar, iar familiile se destramă, atrăgând după sine o educație precară a copiilor ce nu mai cred în școală, în ierarhii, în competitivitate, în implicarea socială sau în Dumnezeu. Valorile dispar, sufletele se întunecă, iar ceea ce rămâne e fie goana după bani obținuți cu ușurință, fie refugiul în alinarea conștiinței prin droguri. Certitudinea este că acești copii nu mai consideră școala o posibilă cale spre viitor, ci mai degrabă o pierdere stresantă de timp.

Fenomenul acesta este cu atât mai grav, cu cât abandonurile școlare se multiplică, iar măsurile de prevenție pe care societatea/ instituțiile îndreptățite/ specializate le oferă nu sunt suficiente- cel puțin pe termen scurt.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

- școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zii ieri la oamenii mai avuți din satele respective.

- cultura de origine a elevilor - cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului.

- climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

- factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor. îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.

- factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;
- implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;
- creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.
- în măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.

E abandonul un pericol? Da! – mai ales dacă abandonăm să ne opunem...

PLAN DE MĂSURI

PENTRU LIMITAREA ABSENTEISMULUI ȘI ABANDONULUI ȘCOLAR

*Prof. inv. primar Ardeiu Aurora Jeni
Școala Gimnazială NR. 1 Motru, Gorj*

Absenteismul este o problemă socială, care reflectă atitudinea structurată a lipsei de interes, motivație, încredere în educația școlară.

Fuga de la ore este o problemă predominant emoțională (conduită de tip evazionist, o formă de evadare fizică și psihologică din situația percepută ca traumatizantă).

Absenteismul poate fi o formă de manifestare a devianței școlare (semnal tardiv al existenței unor probleme).

Poate semnala și reducerea atașamentului și a integrării, identificare scăzută cu obiectivele și aspirațiile grupului de elevi.

Studiile de specialitate indică următoarele tipuri de absenteism:

- ◆ **absenteism selectiv** (fuga de la școală este frecventă la o singură disciplină sau doar la câteva discipline)
- ◆ **absenteism generalizat** (fuga de la școală este frecventă și generalizată, prefigurează abandonul școlar)
- ◆ **cău terea si n gu rătății** (reacție la tensiunea puternică intra- sau interpersonală)
- ◆ **d orin ta de a fi cu parte neru l** (la adolescenți)
- ◆ **d orin ta de ap arten en tă la gru p** („ritualuri de inițiere”)
- ◆ **atitud in e d ef en sivă f ată d e au toritat ea unui sistem**

Pentru a putea lua măsurile optime de prevenire a absenteismului, care este de altfel primul pas spre abandonul școlar este necesară cunoașterea cauzelor care pot genera în rândul elevilor acest fenomen:

1. **Cauze care tin de per son ali tatea si s terea d e săn ătate a el evu lu i**: motivație școlară scăzută, lipsă de interes, încredere scăzută în educația școlară, oboseală, anxietate, autoeficacitate scăzută, imagine de sine deteriorată, sentimente de inferioritate, abilități sociale reduse, pasivitate; refuzul de a adera la o alegere făcută de alții (reacție la presiunea exercitată de dorințele adulților)

2. **Cauze care tin d e f amil ie, con d itiil e socio -economice ale familie**: sărăcia, stil parental indiferent, neglijent, familii dizarmonice, părinți foarte ocupați sau plecați în străinătate

3. **Cauze care tin d e co n textu l școlar sp ecif ic (inclu siv relația p rofesor -elev)**: presiunea grupului, supraîncărcarea școlară, comunicarea defectuasă elev-profesor (ironizarea, umilirea elevului) evaluarea subiectivă, frica de evaluare, conflict cu colegii, practici educative percepute de elevi ca fiind nedrepte, frustrante, incompatibilitate între aspirațiile, trebuințele de învățare și oferta educațională a școlii; formă de apărare – împotriva disciplinei excesiv de rigidă și severă, politici proabsenteiste ale școlii la elevii din clasele terminale foarte importantă este și variabila vârstă.

Riscurile fugii de la școală sunt depresia, consum de toxice legale și ilegale, acte delictuale, abandon școlar.

În scopul prevenirii și combaterii acestui fenomen în școala este bine să se ia următoarele măsuri:

- 1) Achiziționarea și distribuirea fiecărei clase a unui caiet de monitorizare a absențelor;

2) Zilnic elevul de serviciu sau șeful clasei va realiza un tabel cu următoarea rubricatură:

Nr. crt., Ora, Disciplina, Absenți de zi, Absenți la oră, Semnătura profesorului;

3) Elevul de serviciu sau șeful clasei va prezenta profesorului la începutul orei caietul de

evidență a absențelor pentru a consemna absenții în catalog și a semna rubrica cu semnătura profesorului;

4) Dirigințele și profesorii clasei vor monitoriza elevii care absentează frecvent de la disciplina lor sau de la clasă;

5) Săptămânal dirigințele clasei va motiva în baza dovezilor absențele elevilor, din clasele pe care le coordonează, conform cu ROI al școlii;

6) Adeverințele medicale vor fi vizate de medicul școlar Burcezan Rodica și vor fi înregistrate la secretariatul școlii, doar dacă nu au depășit 5 zile de la revenirea elevului la școală;

7) În cazul în care părintele solicită telefonic dirigințelui învoirea elevului, părintele va trimite dirigințelui cererea de învoire, care va fi adusă la cunoștința directorului și contrasemnată de acesta;

8) În situații speciale, care presupun părăsirea incintei școlii de către elev acesta va putea părăsi școala cu bilet de voie semnat de dirigințe și avizat de director;

9) Dirigințele care constată numărul mare de absențe ale unor elevi în urma consultării săptămânale a caietului de monitorizare al absențelor va lua legătura cu elevul pentru a identifica motivul absențelor și de asemenea cu familia sau tutorii legali ai elevilor;

10) Până în data de 4 a lunii în curs diriginții claselor vor completa fișa de monitorizare lunară a absențelor elevilor și o vor depune la secretariatul sau direcțiunea școlii;

11) Se va afișa lunar situația absențelor pe clase în sala profesorală;

12) Lunar Consiliul profesoral și Consiliul de administrație va fi informat asupra situației absențelor și măsurilor luate de diriginți și consiliile profesorilor claselor;

13) Diriginții vor solicita sprijinului psihologului școlar în alegerea programului, activităților de intervenție sau prevenție și aplicarea acestora la clasele de elevi cu un absenteism ridicat.

Creșterea responsabilizării cadrelor didactice

1) Monitorizarea și consilierea permanentă a elevilor cu risc de abandon ridicat;

2) Păstrarea legăturii permanente cu familiile elevilor cu risc de abandon școlar;

3) Semnalarea cazurilor conducerii școlii și consilierului psihopedagogic;

4) Participarea cadrelor didactice din liceu la module de formare continuă (metode de a crește integrarea și comunicarea dintre elevi; profesor-elev; de a antrena elevii în activități extrașcolare; modalități de a crește implicarea și comunicarea permanentă cu părinții; orientarea extrașcolară a elevilor);

5) Utilizarea resurselor școlii pentru atragerea elevilor prin activități de timp liber;

6) Activități extrașcolare desfășurate în școală cel puțin o dată pe lună;

7) Activități de educație sexuală a elevilor;

8) Utilizarea la orele de consiliere a experienței celor ce au renunțat la școală pentru a preveni scăderea încrederii în educație;

9) Implicarea tinerilor cu risc de abandon în acțiuni comunitare.

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ

*prof.in inv. primar Balaceanu Elena Daniela,
Școala Gimnaziala Jiana*

Incluziunea școlară se definește prin acceptarea de către instituțiile de învățământ a tuturor copiilor, indiferent de apartenența lor etnică, socială, religie, naționalitate sau handicap și este strâns legată de recunoașterea și acceptarea diversității – condiție normală a conviețuirii umane. Învățământul incluziv presupune ca tinerii și copiii cu dizabilități și ceilalți fără probleme să învețe împreună în instituțiile de învățământ având sprijinul corespunzător, mai ales din partea cadrelor didactice implicate în acest proces. Un început timpuriu în mediile școlare obișnuite este cea mai bună pregătire pentru o viață integrată. Copiii diferiți au drepturi egale cu ceilalți, iar o educație separată ar duce la marginalizare și discriminare, împiedicând formarea, împlinirea de sine și afirmarea personalității. Ideea de incluziune pleacă de la principiul ca orice individ, oricât ar fi de diferit, aparține de fapt și de drept grupului social. Educația incluzivă are rolul de a sprijini acest aspect deoarece ea se centrează mai ales pe învățarea strategiilor necesare rezolvării problemelor din viața cotidiană, într-o manieră cooperantă și solidară, unde procesul de învățare este realizat în spiritul respectului și acceptării celor din jur. Trebuie eliminat principiul de discriminare și izolare a copiilor cu nevoi speciale.

Conceptul de educație incluzivă are la bază principiul dreptului egal la educație pentru toți copiii, indiferent de mediul social sau cultural din care provin, religie, etnie, limbă vorbită sau condițiile economice în care trăiesc. Definiția educației incluzive în România, în elaborarea căreia, cu sprijinul UNICEF, s-a beneficiat și de asistența unui recunoscut expert UNESCO (Mel Ainscow) este bazată în mare măsură și dezvoltă aceasta primă și importantă viziune lansată de UNESCO: „Educația incluzivă presupune un proces permanent de îmbunătățire a instituției școlare, având ca scop exploatarea resurselor existente, mai ales a resurselor umane, pentru a susține participarea la procesul de învățământ a tuturor elevilor din cadrul unei comunități”. Cadrele didactice care lucrează cu copiii cu CES au un rol important în transpunerea în fapt a recomandărilor oferite de Serviciul de Evaluare Complexă.

În cazul în care elevului cu CES are un plan de servicii individualizat, orientat școlar și profesional, cadrele didactice vor participa activ în procesul de elaborare și implementare a Planului Educațional Individualizat (PEI).

În România începutul învățământului incluziv este timid, dar experiența țărilor europene demonstrează cu rezultate concrete că o implicare activă și o preocupare deosebită de a integra acești elevi, este o chestiune realizabilă care poate duce la un real progres. Educația pentru toți poate să fie un mijloc de îmbunătățire a educației în general prin reconsiderarea sprijinului care se acordă anumitor copii. Societatea și școala manifestă, față de această categorie de elevi, o gamă variată de atitudini precum acceptarea și includerea lor în medii școlare obișnuite. Pornim de la constatarea că părinții sunt cei mai importanți factori de sprijin în viața copilului cu deficiențe sau a copilului sănătos, insistăm asupra ideii că părinții trebuie să participe la diverse acțiuni, asigurate de echipa de intervenție din cadrul școlii.

Un alt aspect important este ca în activitatea didactică să utilizăm fișe de muncă independentă cât mai atractive. Orice cadru didactic care își centrează activitatea pe copil trebuie să ia în considerare că fiecare copil este important pentru societate, are nevoi sociale, dar în același timp fiecare copil are tendințe și particularități speciale, întrucât fiecare copil este unic și are drepturi egale.

„Incluziunea” se referă la faptul că oricine, indiferent de deficiența sa sau de dificultățile pe care le întâmpină în învățare, trebuie tratat ca un membru al societății, iar diversele servicii speciale

de care are nevoie, trebuie furnizate în cadrul serviciilor sociale, educaționale, medicale și celelalte servicii puse la dispoziția tuturor membrilor societății. Astfel, incluziunea și educația incluzivă pun accentul pe necesitatea ca sistemul educațional și școlile/grădinițele să se schimbe și să se adapteze continuu pentru a răspunde diversității copiilor și nevoilor ce decurg din acestea.

La un nivel fundamental, incluziunea este, de fapt, corectitudine. Depinde și de noi să le deschidem drumul pe care pornesc, pentru că nu putem să-i ignorăm și nici să-i excludem. Ei vor fi cei alături de care vor trăi copiii noștri, ei sunt copiii noștri, adulții de mâine.

Este nevoie ca dascălul să aibă în vedere faptul că “fiecare om în același timp seamănă cu toți, seamănă cu unii și nu seamănă cu nimeni”(V.Pavelcu), căci așa cum nu există doi fulgi de nea în natură care să aibă același desen, două apusuri de soare identice, tot așa omul – copil este unic - unicitate irepetabilă.

Esențială este modalitatea prin care putem stârni curiozitatea și imaginația fiecărui copil. Stă în puterea educatorului să găsească bobul de rouă și raza de lumină pe care să le insereze în sămânța cu rod curat a minții copilului, astfel încât acesta să rodească și să înflorească. Șitotuși, cel mai important lucru este să putem să facem ca rozul zâmbetului să persiste pe fețele pure ale copiilor noștri. Zâmbetul este un gest tandru de prietenie. El destinde sufletul împovărat și redă speranța celui descumpănit. Este nevoie uneori de un singur zâmbet, căci el durează un moment, dar se păstrează în minte, veșnic!

Bibliografie:

Vrăjmaș, Ecaterina, *Introducerea în educația cerințelor speciale*, Editura Cedis, București, 2004

Vrăjmaș, Traian, *Învățământul integrat și/sau incluziv*, Editura Aramis, București, 2001

Gherguț, Alois, *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale-strategii diferențiate și incluzive în educație*, editura Polirom, București, 2006

ABSENTEISMUL ȘI ABANDONUL ȘCOLAR

*Prof. Bălăceanu Vergina
Școala Gimnazială Jiana*

Absenteismul școlar este un fenomen social îngrijorător de frecvent în ultimii ani, în special în mediile urbane defavorizate socio-economic. Numarul elevilor care lipsesc zile întregi de la școala este în creștere în aproape toate țările. Absenteismul este diferit de fuga de la școala (chiulul): în cazul absenteismului, elevul nu lipsește de la o ora anume din programa școlară, ci pleacă de acasă ca și cum ar merge la școală, însă își petrece întreaga zi în alte locuri.

Absenteismul școlar evoluează astfel: inițial, elevul care traiește sentimente de respingere cu privire la școală lipsește la câteva ore; după care, va lipsi câteva zile; dacă în aceste zile va întâlni alți elevi care absentează și se va implica în diferite activități plăcute sau profitabile, se ajunge la abandon. Cauzele respingerii față de școala, a fricii, urii sau dezinteresului față de aceasta instituție stau atât în factori școlari, cât și în factori familiali.

Abandonul școlar reprezintă o conduită de evaziune definitivă, care constă în încetarea frecventării școlii și părăsirea sistemului instructiv-educativ. Această conduită este precedată de cea de absenteism. În ceea ce privește riscul de a abandona școala, acesta crește pentru următoarele categorii: copiii cu handicap fizic, romii, copii proveniți din familii dezorganizate.

În momentul în care elevul pierde legătura cu școala, îi este din ce în ce mai greu să revină la îndatoririle avute înainte. Prevenția abandonului școlar trebuie să funcționeze de la primele semne. Astfel trebuie să se ia măsuri de la primele absențe repetate; de exemplu – discuții în

particular cu elevul și apoi cu părinții acestuia, încercând astfel să fie readus la școală. Această “consiliere” se poate efectua și în ora de dirigiență sau în alte momente care ar permite dialogul liber, neîngrădit profesor – elev.

O parte dintre devierile comportamentale manifestate în mediul școlar, printre care se numără și absenteismul și abandonul școlar, se află în legătură cu greșelile de educație ale cadrelor didactice și cu stabilirea relațiilor incorecte între elevi. Ele pot fi prevenite printr-o organizare corectă a vieții și a raporturilor intrașcolare, deoarece un bun climat școlar influențează totdeauna pozitiv sfera emoțională a stării psihice a elevului. Pentru a educa conștiința și conduită morală trebuie să existe încredere, relații principale, disciplină bună și să fie evitate traumele psihice. Activitatea de prevenție a absenteismului și abandonului școlar este legată nu numai de igiena activității intelectuale, dar, în egală măsură, și de asigurarea unei dezvoltări echilibrate a vieții afective în cadrul relațiilor intrașcolare. Greșelile de educație privind sfera afectivă, comise în perioada formării personalității, întârzie maturizarea trăsăturilor pozitive de caracter și, prin aceasta, generează deficiențe în reglarea manifestărilor emoționale în procesul de integrare socială. Păreră profesorului cântărește adesea greu, dar important este ca elevul să fie convins de lipsa unui viitor în cazul renunțării la școală, astfel încât schimbarea, decizia finală, să vină din interiorul acestuia. Organizarea în școală a unui regim de activitate disciplinată prin supraveghere și control, prin gradarea sarcinilor, prin neadmiterea abaterilor, a dezordinii, precum și prin cultivarea constantă a acțiunii ferme, perseverente, principale și prompte a colectivului de elevi, cu scopul menținerii unui nivel ridicat de ordine și muncă, are o mare importanță în prevenirea situațiilor de absenteism și abandon școlar. O altă soluție ar putea fi și crearea unor clase de adaptare, în care cei vizați să fie supuși unui program diferit, mai ușor, în trepte, astfel încât să-și dea seama în final de necesitatea continuării studiilor.

Familia are și ea o covârșitoare importanță în luarea acestei decizii. Familia poate însă contribui chiar activ la absenteismul școlar: în anumite medii defavorizate, părinții pretind copilului să lipsească de la școală pentru a îndeplini anumite munci pentru a castiga bani. Familia trebuie să-l sprijine permanent pe cel care are tendința de abandon, să-l înțeleagă și, cel mai important, să nu ia măsuri drastice, severe, împotriva acestuia. În anumite cazuri, chiar și familia poate fi consiliată pentru formarea unei atitudini potrivite, pozitive, care să se aplice cu succes în astfel de situații. Vizita dirigintelui/consilierului școlar acasă la elev, poate crea premisele unui dialog mai liber, unei relații mai apropiate, bazate pe sinceritate și încredere reciprocă. Este foarte important să fie crescut numărul de activități comune școală – familie, să se realizeze unele proiecte împreună, toate acestea sunt foarte importante pentru ca elevul să înțeleagă că ambele instituții – atât școala, cât și familia – acționează doar în interesul său. De multe ori s-a ajuns la concluzia că diminuarea abandonului școlar se poate face prin îmbunătățirea parteneriatului școală – familie. În unele școli se recurge chiar la asigurarea mijlocului de transport necesar elevului pentru a ajunge la școală. Prevenția devianței în mediul școlar, determinată de: insuficiența pregătire anterioară a elevului în procesul instructiv-educativ, de defecte în organizarea regimului de zi, de conflicte relaționale, de reacții afective, este perfect posibilă cu ajutorul unui consilier școlar bine pregătit.

Bibliografie

- Clerget, Stephane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București
Hatos, Adrian, (2006), *Sociologia Educației*, Editura Polirom
Stanciulescu Elisabeta, (1998), *Sociologia Educației Familiale*, Editura Polirom

CAUZE ȘI METODE DE PREVENIRE A ABANDONULUI ȘCOLAR

*Profesor Balaci Anișoara-Daniela
Școala Postliceală Sanitară Drobeta Turnu Severin*

Abandonul școlar presupune părăsirea școlii obligatorii înaintea terminării ei, renunțarea la studiu deliberat sau forțați de anumite împrejurări.

„Abandonul școlar este o formă a eșecului școlar” – aceasta e definiția ca la carte pe care ne-o oferă o autoritate în domeniu. Acesta ne-a oferit și alte definiții ale abandonului școlar: „părăsirea sistemului de educație înainte de finalizarea învățământului obligatoriu” sau “ieșirea din școală înainte de absolvirea unuia din nivelurile acesteia” sau “ieșirea din școală în general, indiferent de nivel, fără obținerea diplomei care să ateste finalizarea studiilor” sau “ieșirea din sistemul de învățământ fără un act care să-l certifice pe piața muncii”.

Din punct de vedere economic, abandonul școlar reprezintă un indicator al eficienței sistemului școlar; cu cât indicele este mai mic, cu atât sistemul școlar este mai eficient.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

□ școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective.

Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale.

Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală. De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.

□ cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absentismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi,

care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.

□ climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

□ factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.

□ factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

□ anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor curențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume băuturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

□ identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;

□ implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;

□ creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.

În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.

În ultima perioadă, au fost demarate numeroase programe de reintegrare a copiilor în școli, mai ales în comunitățile de rromi și în cele din mediul rural. Uniunea Europeană a investit deja sume imense de bani spre domeniul educației și prevenirea abandonului școlar, însă acest proces este unul destul de dificil și de durată.

Deși principalii factori de creștere a probabilității de a renunța la educație sunt localizați la nivelul familiei și al comunității, pentru atenuarea acestor factori școala are un rol important. Accentul este pus pe prevenție, dar și reintegrarea elevilor care au renunțat recent la educație trebuie să fie importantă. Astfel se recomandă:

- Creșterea flexibilității programelor “a doua șansă” – din punct de vedere a grupurilor de vârstă. Deși se adresează tuturor celor care au abandonat școala, programul “a doua șansă” este frecventat de tineri de peste 20 de ani. Aceste programe ar trebui să aibă clase speciale pe grupă de vârstă (12 – 16 ani) pentru care este dificil să se integreze în grupe cu tineri care au peste 20 de ani.

- Creșterea flexibilității programelor “a doua șansă” – din punct de vedere al curriculei. Când elevii repetă un an de mai multe ori deoarece nu au trecut clasa la două sau trei materii (de regulă aceleași) ar trebui luate în considerare notele de trecere de la celelalte materii. De asemenea, competențele profesionale dobândite de cei care abandonează școala ar trebui recunoscute oficial.

- Creșterea atractivității școlii – prin activități extracuriculare care au loc în școală, precum: acțiuni de renovare, de curățenie a școlii, competiții artistice și sportive.

- Creșterea atractivității școlii – prin folosirea resurselor școlii pentru atragerea elevilor pentru activități de timp liber.

- Utilizarea experienței celor ce au renunțat la școală pentru a preveni scăderea încrederii în educație. Ar fi util ca elevii care au abandonat școala să se întâlnească cu elevi care sunt la risc de abandon școlar și să le povestească despre viața lor din prezent.
- Creșterea implicării proactive a cadrelor didactice în combaterea abandonului școlar și renunțării timpurii la educație. Profesorii ar putea fi susținuți să găsească soluții pentru creșterea integrării elevilor pentru o mai bună comunicare cu ei și cu părinții acestora și să implice elevii în activități extracurriculare și de consiliere.
- Dezvoltarea unui program național de educație sexuală pentru elevi, focalizat în comunitățile cu risc crescut pentru sarcini timpurii la adolescente și unde căsătoriile timpurii sunt frecvente.
- Stimularea administrațiilor locale și a ONG-urilor de profil să implice ca voluntari tinerii elevi de clasa a VIII-a și de liceu proveniți din comunități cu risc ridicat de abandon în programe de suport pentru bătrâni și familii aflate în nevoie.
- Ținerea evidenței situației elevilor aflați în fluxuri de migrație internațională circulatorie.
- Motivarea prin premiere a cadrelor didactice.

Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale. Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rome, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată prin opacitatea segregacionismului. Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor.

"Unicitatea pozitivă" care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negative", aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preprimar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se menține în sistemul educativ făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, educatorilor cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar.

Prevenirea abandonului școlar se realizează printr-o educație adevărată, reală care se fundamentează în familie iar apoi, ea se continuă în grădiniță și școală. În primul rând ea se realizează prin puterea exemplului și apoi prin cea a cuvântului. Tot ceea ce se săvârșește sub puterea copilului are efect mai puternic decât frazele moralizatoare.

O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar prin intervenția acestuia la nivelul factorilor de risc – individuali, familiali, școlari a celor determinați de mediul cu potențial delictogen etc., care-l pot acuza. Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și în ultimă instanță pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Activitatea de prevenire este complexă, deoarece presupune intervenții concrete care să ducă la reducerea cât mai mult a fenomenului de abandon școlar, prin acțiuni menite să limiteze sau să înlăture unde este posibil cauzele abandonului școlar. De aceea este nevoie ca să existe preocupări reale pentru prevenirea abandonului școlar, atât din sfera politică, cât și din partea societății civile.

Bibliografie:

1. Stolz, G. (2000), Eșec școlar – Risc de eșec școlar, București, Editura Victor;
2. Cosmovici, A., Iacob, L., (coord)(1999), Psihologie școlară, Iași, Editura Polirom;
3. Cristea, C.G.,(2003) Psihologia educației, Editura București;
4. Ionescu, I. I., (1997), Sociologia Școlii, Iași, Editura Polirom.

ELEMENTE PRIVIND INTEGRAREA COPIILOR CU CERINȚE EDUCATIVE SPECIALE

*Prof. Băleanu Alina
Colegiul Național „George Coșbuc”, Motru*

Dezvoltarea modernă a educației și învățământului înregistrează eforturi semnificative pentru a depăși distanța care separă învățământul de masă față de copiii care învață mai greu, copii considerați a fi „incapabili”, „needucabili”, „inadaptați”, „cu probleme” etc.

Copiii care nu pot face față cerințelor educative, cei care prezintă diverse forme și niveluri de eșec în formarea și consolidarea unor deprinderi, în acumularea cunoștințelor necesare, sunt încă prea puțin cunoscuți, acceptați și abordați din punct de vedere psihopedagogic. Atitudinea cea mai frecventă manifestată față de aceștia din partea societății, în general, este de subvalorizare – bazată în mare măsură pe lipsa de reușită și de competență educațională. Copiii cu probleme sunt percepuți de cele mai multe ori negativ și chiar marginalizați. Afirmații precum: „Nu face față programei”, „Nu este pentru această grădiniță”, „Trebuie trimis la o grădiniță specială”, sunt doar câteva dintre argumentele prin care unele cadre didactice justifică neacceptarea ori eșecul unor copii de a învăța alături de ceilalți copii, de aceeași vârstă. Argumente asemănătoare se întâlnesc uneori și în învățământul special, față de copiii cu probleme mai grave, care lansează provocări mai complexe față de actul educativ-recuperativ.

Există și cazuri de copii proveniți din medii socio-culturale, geografice sau etnice care nu beneficiază de aceleași șanse cu ceilalți copii, ceea ce le reduce adesea posibilitățile de acces și participare la o educație adecvată, care să răspundă necesităților lor de dezvoltare umană.

În funcție de caracteristicile copiilor cu nevoi speciale, procesul instructiv-educativ trebuie conceput în mod diferențiat. Educația este un drept esențial al fiecărui copil și trebuie să se adreseze tuturor copiilor, valorizând diferențele care există între ei, de ordin cultural, economic, rasial, religios, de ritm și de stil de învățare, de deficiențe posibile, de tulburări ale învățării și dezvoltării individuale.

Argumentul principal al educației pentru toți este dreptul fiecărui copil la educație și la dezvoltare. El se completează cu asigurarea participării la viața socială și cu ideea multiculturalismului, care înseamnă acceptarea și valorizarea diferențelor. Educația pentru toți înseamnă o șansă dată tuturor copiilor și o preocupare ca, indiferent de particularitățile și diferențele individuale, toți copiii să se poată bucura de educație și instruire.

Una dintre principalele schimbări care caracterizează procesul educativ al copilului cu cerințe educative speciale, este tendința spre normalizare. Normalizarea înseamnă facilitarea accesului persoanelor cu nevoi speciale la moduri și condiții de existență cotidiană cât mai apropiate posibil de circumstanțele normale și de stilul de viață al societății cărora îi aparțin. În al doilea rând, normalizare înseamnă că societății i se dă ocazia de a cunoaște și a respecta aceste persoane în viața curentă și de a reduce temerile și miturile care au determinat altădată societatea să le marginalizeze.

Principiul normalizării trebuie aplicat tuturor categoriilor de indivizi cu cerințe speciale, fie că deficiența este de ordin fizic, senzorial, mintal, emoțional sau socio- economic.

Modelul integrării are la bază o filosofie bazată pe încrederea în copil și în capacitățile sale. Nu numai copiii trebuie să se adapteze ritmurilor și cerințelor grădiniței. La rândul ei,

grădinița trebuie să se adapteze individualităților copiilor. Aceste cerințe se manifestă la nivelul unității prin înțelegerea transformării și adaptării la ritmurile și tipologiile diferite ale dezvoltării și educării copiilor. Experiența a demonstrat faptul că, atunci când sunt implicați în viața și în activitățile semenilor, acești copii devin extrem de fericiți și progresează în mod decisiv. Integrarea, dacă este elaborată și condusă pornind de la o pedagogie specifică, este cel mai puternic mod de ameliorare a prognosticului pentru copiii cu cerințe educative speciale.

Educația integrată a copiilor cu CES, cu asigurarea unor resurse și modalități de intervenție și de sprijin, constituie o provocare autentică pentru activitatea de până acum a cadrelor didactice, atât a celor din învățământul general, cât și a celor din învățământul special.

Fiecare copil trebuie abordat ca o ființă aparte, cu povestea sa sau, cu alte cuvinte, cu anamneza sa. Problema anamnezei este fundamentală deoarece aduce în discuție etiologia, mediul în care trăiește copilul, traiectoria sa anterioară. În momentul în care, pentru un copil, se pune problema unei eventuale integrări, acest copil se găsește într-o situație x care îi este proprie, nefiind reductibilă la alta. Deci, fiecare caz este unic pe plan clinic și psihopedagogic și trebuie abordat ca atare.

BIBLIOGRAFIE:

- Preda, Vasile (coord.) (2000). *Orientări teoretico-praxiologice în educația specială*, Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană;
- Ungureanu, Dorel (2000). *Educația integrată și școala inclusivă*, Timișoara: Ed. de Vest;
- Verza, Emil (1995). *Psihopedagogie specială*, București: EDP;
- Vrășmaș, Traian (2001). *Învățământul integrat și/ sau incluziv*, București: Ed. Aramis.

ABANDONUL ȘCOLAR

CAUZE ȘI MODALITĂȚI DE PREVENIRE

*Prof. Barbulescu Ana Raluca
Școala Gimnazială Nr 6
Drobeta Turnu Severin, Mehedinți*

„O educație adevărată, reală se fundamentează în familie, apoi ea se continuă în grădiniță și școală prin intermediul cadrelor didactice. În primul rând, ea se realizează prin puterea exemplului. O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar, care a devenit din ce în ce mai frecvent. »

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse. Chiar și cel în cauză a fost nevoit să depună anumite eforturi. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în

ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

- școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale.

Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală. De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala. Cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absentismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.

- climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

- factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte

cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.

- factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar. Anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor carențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;
- implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;
- creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.
- În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;
- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
- psihiatrice - depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;
- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

În cadrul învățământului preșcolar educatoarea are, de asemenea, un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari - viitori școlari. Rolul acesteia este nu numai de a-i informa cu privire la școală, ci și de a-i face să conștientizeze importanța pe care o deține școala în viața unui individ.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, gradul lor de adaptare și percepere este diferit, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un statut, un rol și o valoare, fapt ce îi determină să îndrăgească mediul școlar. Evaluarea pe care o poate face educatoarea se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale. Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rome, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată. Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor. "Unicitatea pozitivă" care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negative", aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preprimar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se menține în sistemul educative, făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din

partea părinților, cadrelor didactice, cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar – o problema gravă în România.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte și să nu uităm că educația depinde foarte mult de familie.

Privitor la această temă, Abandonul școlar – cauze și modalități de prevenire, consider că este o temă foarte mult abordată în mediul școlar. Cadrele didactice împreună cu consilierul școlar încearcă să-i determine pe elevi să conștientizeze importanța școlii, a terminării unui liceu. La noi, în România, abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație foarte strânsă cu membrii familiei.

PREVENȚIA ȘI COMBATEREA ABANDONULUI ȘCOLAR

*Bărbulescu Sabina
Colegiul Național George Coșbuc, Motru*

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse. Chiar și cel în cauză a fost nevoit să depună anumite eforturi. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

În ultimii ani, cifrele privitoare la abandonul școlar în cazul elevilor din România sunt din ce în ce mai îngrijorătoare. Ultimele statistici arată ca 1,5% dintre elevii din învățământul primar și gimnazial renunță la școală, în timp ce 7,9% dintre persoanele înscrise în instituțiile postliceale părăsesc sistemul de educație.

Aceste rezultate se traduc printr-o problemă extrem de gravă pentru învățământul românesc de stat, cu consecințe serioase la nivelul întregii societăți. Cauzele sunt diverse, printre ele aflându-se mediul familial precar, situația economică, dar și metodele învechite de predare, care nu stimulează și nu motivează elevii să își finalizeze studiile.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să identificăm și să încercăm să studiem câteva cauze:

- Școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale, renunță în primii ani de studiu, rămân să dea o mână de ajutor în gospodăria proprie sau chiar să muncească zilieri la oameni mai avuți în satele respective. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele

necesare educației copiilor. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamagirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunităților care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale. Această cauză ar putea fi eliminată prin orientarea fondurilor disponibile spre asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor dar și hrana pentru elevii care au domiciliul la distanțe mari față de școală. De asemenea este menționată aprecierea potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna în condițiile lipsei de subzistență și din cauza lipsei hranei sau îmbrăcămînții necesare. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crează condițiile de practicare a unor îndeletniciri îi face pe copii să-și urmeze părinții la muncă abandonând școala.

- Cultura de origine a elevilor- cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență a elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevilor. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Există și cazul în care părinții încurajează copiii să încalce normele și valorile școlare prin atitudinea lor. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem amintea formele mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult emigrația forței de muncă îi afectează tot mai mult pe elevi care fie își urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.

- Climatul familial – are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel dezorganizarea vieții de familie, divorțul, climatul familial conflictual sau imoral excesiv de permisiv, divergența metodelor educative, lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferența sau dimpotrivă o atitudine tiranică sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandon școlar.

- Factorii de natură social- economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și în final abandon școlar.

- Factorii de natură educațională- insubordonarea față de normele și regulile școlare, chiulul, absenteismul, repetenția, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competență profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

- Anturajul de slabă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor curențe din copilărie, dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare pe căi ocolite, necurate, reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului, el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume băuturi alcoolice, să consume droguri, să fure și să abandoneze școala.

Activitatea de prevenire este complexă, deoarece presupune intervenții concrete care să ducă la reducerea cât mai mult a fenomenului de abandon școlar, prin acțiuni menite să limiteze sau să înlăture unde este posibil cauzele abandonului școlar. De aceea este nevoie ca să existe preocupări reale pentru prevenirea abandonului școlar, atât din sfera politică cât și din partea societății. Astfel prevenirea abandonului școlar s-ar îmbunătăți prin:

- Existența unor programe guvernamentale care să vizeze prevenirea abandonului școlar. La noi există preocupări în acest sens, dar este nevoie ca aceste programe să fie mereu îmbunătățite, să țină cont de toți factorii care pot determina abandonul școlar și în consecință programele să conțină măsuri concrete de limitarea acțiunii factorilor de risc.

- Existența unor programe inițiate de ONG-uri care să urmărească reducerea sau chiar eradicarea fenomenului de abandon școlar.

- Acțiuni eficiente ale organismelor locale care se ocupă cu prevenirea și combaterea abandonului școlar, precum și cu ajutorarea copilului aflat în situația de abandon școlar

- Promovarea și încurajarea cercetărilor în domeniul prevenirii și combaterii abandonului școlar. Prevenirea fenomenului de abandon școlar comportă anumite limite. Oricât de bine gândită și de fundamentată științific ar fi, limitele ei apar datorită multitudinii de fenomene care condiționează prin interacțiunea lor abandonul școlar și predelinvență, eficacitatea acțiunii preventive este subminată de limite interne și/sau limite externe. Dintre limitele externe putem enumera:

- Abandonul școlar a existat și există în orice tip de societate, deci el nu poate fi eliminat
- Eliminarea tuturor cauzelor care determină abandonul școlar este practice imposibilă.
- Măsurile de prevenire nu-și pot propune decât intervenții asupra factorilor responsabili de abandonul școlar în vederea limitării acțiunilor nocive.

- Deseori măsurile preventive nu sunt bine coordonate și nu-și ating scopul. Limitele interne se referă la:

- Scăderea eficacității acțiunilor preventive, datorită neimplicării în acțiunea preventivă a tuturor forțelor sociale interesate.

- Nu toți actorii sociali reacționează la metodele de prevenție, mai ales datorită caracteristicilor de personalitate.

- Prevenția nu poate depăși anumite concepții și comportamente pe care societatea le construiește prin promovarea anumitor valori și practice sociale.

- Activitățile preventive fac apel la diverse tehnici, dar nu toate cele utilizate sunt pertinente.

Bibliografie

Apostu Otilia și alții - Copiii care nu merg la școală - Institutul de științe ale educației București, 2012

www.ro referate

PREVEDERI LEGISLATIVE PRIVIND ABANDONUL ȘCOLAR

Blendea Irina

Abandonul școlar este o formă de manifestare a devianței școlare alături de copiat, fuga de la școala, absenteeismul școlar, vandalismul școlar, violența în școală. Devianța școlara include totalitatea conduitelor care se abat de la normele și valorile ce reglementează rol-statusul de școlar, aceste norme și valori sunt statuate în regulamentele școlare și în cele de ordine interioara.

După unii autori, abandonul școlar este privit ca o retragere conștientă a elevului din sistemul social școlar ca urmare a pierderii interesului sau motivației pentru învățare și a angajării în activități exterioare învățării sau ca urmare a lipsei de resurse economice pentru continuarea școlarizării.

Cristina Neamțu definește abandonul școlar ca fiind conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ, indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii ciclului de studii începute. Cei care abandonează școala nu mai sunt reprimiți ulterior în aceeași instituție educativă și nu sunt înscriși într-un program de școlarizare alternativ.

Preocupările existente în Uniunea Europeană pentru prevenirea, combaterea și reducerea abandonului și eșecului școlar impun promovarea măsurilor legislative adecvate și eficiente pentru alinierea României la efortul general în această direcție. Existența unui act normativ în acest domeniu are rolul de a unifica și coordona eforturile care se fac pe diferite paliere ale societății, de a lega evaluarea și salarizarea din sistemele de educație și formare profesională de rezultatele privind incluziunea, prevenirea, combaterea și reducerea abandonului și eșecului școlar.

În Declarația Universală a Dreptului Omului, art. 26 se vorbește despre dreptul fiecărei persoane la educație. Se precizează că învățământul trebuie să fie gratuit, cel puțin în ceea ce privește învățământul elementar și general.

Învățământul elementar trebuie să fie obligatoriu. Învățământul tehnic și profesional trebuie să fie la îndemână tuturor, iar învățământul superior trebuie să fie de asemenea egal, accesibil tuturor pe bază de merit. Învățământul trebuie să urmărească dezvoltarea deplină a personalității umane și întărirea respectului față de drepturile omului și libertățile fundamentale. Tot aici se mai precizează ca părinții au dreptul de prioritate în alegerea felului de învățământ pentru copiii lor minori (www.onuinfo.ro).

Convenția cu privire la Drepturile Copilului (Legea 18/1990) recunoaște dreptul copilului la educație pe baza 'egalității de șansă'. În art. 28, pe lângă prevederile din Declarația Universală a Drepturilor Omului se precizează să se ia măsuri pentru a permite accesul tuturor copiilor la formele de învățământ, măsuri cum ar fi instituirea gratuității învățământului și acordarea de ajutoare financiare în caz de nevoie. Se mai precizează necesitatea luării de măsuri pentru încurajarea frecventării cu regularitate a școlii și pentru reducerea ratei abandonului școlar. Aplicarea măsurilor de disciplină școlară trebuie să fie într-un mod compatibil cu demnitatea copilului ca ființă umană. (www.adpare.ro).

Legea învățământului nr. 84 /1995, modificată și completată de Legea 268/2003 precizează în art. 2 că în România învățământul reprezintă prioritate națională. La art. 6 se precizează că învățământul obligatoriu este de 10 clase. Frecventarea obligatorie a învățământului de 10 clase,

forma de zi încetează la vârsta de 18 ani. Învățământul de stat este gratuit (art. 7). La art. 15, alin. 10 se precizează că învățământul obligatoriu, care cuprinde învățământul primar și gimnazial este învățământul de zi. În mod excepțional, pentru persoanele care au depășit cu mai mult de 2 ani vârsta corespunzătoare clasei, învățământul obligatoriu se poate organiza și în alte forme de învățământ'. Tot în privința accesului la educație mai putem aminti și de un alt act normativ și anume Legea 116 /2002 privind prevenirea și combaterea marginalizării sociale.

Art. 2 vorbește despre 'garantarea accesului efectiv, în mod deosebit al tinerilor, la drepturi elementare și fundamentale, cum sunt dreptul la un loc de muncă, la o locuință, la asistența medicală, la educație, precum și instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a marginalizării sociale și mobilizarea instituțiilor cu atribuții în domeniu'.

La art. 3 este definită marginalizarea socială ca 'poziție socială periferică, de izolare a indivizilor, grupurilor cu acces limitat la resursele economice, politice, educaționale și comunicaționale ale colectivității, ea se manifestă prin absența unui minimum de condiții sociale de viață'. În secțiunea a -IV-a se vorbește despre accesul la educație. Pentru a asigura accesul la educație se acordă bursa de școlarizare și bursă pentru continuarea studiilor pentru familiile care au dreptul la venitul minim garantat și au cel puțin 2 copii în ciclul de învățământ obligatoriu. Tot pentru o mai bună accesibilitate la educație s-au format programe teritoriale pentru alfabetizarea adulților și tabere cu acces gratuit pentru beneficiarii burselor care au rezultate deosebite la învățătură (<http://legislatie.resurse-pentru-democratie.org>).

Datorită creșterii ratei de abandon școlar, Planul Național Anti-Sărăcie și Promovare a Incluziunii Sociale în România, a elaborat pentru implementare un 'Program de prevenire și combatere a abandonului școlar'. Populația țintă este constituită din copii de vârstă școlară (7-8 ani) care nu au parcurs educație de baza sau sunt slabi educați, sunt marginalizați, sunt abuzați și lipsiți de protecție, au abandonat școala, provin din familii aflate în situații de risc (sărace, părinți bolnavi, consumatori de droguri, alcoolici, divorțați); aparțin unor grupuri etnice al căror acces la educație este limitat. (Molan V. 'Accesul la educație și egalitatea șanselor' în Revista de Asistență Socială nr. 6 /2002 pag. 30).

Alte acțiuni care s-au inițiat în direcția accesibilizării educației, au fost cele trei programe ale Guvernului României prin Ministerul Educației și Cercetării:

- Asigurarea transportului gratuit al copiilor la școala;
- Rechizite școlare gratuite pentru elevii claselor I-VII;
- Laptele și cornul.

Aceste programe sunt binevenite în sistemul nostru școlar, dar sunt ineficiente după cum arată statisticile îngrijorătoare ale abandonului școlar, România fiind frunțasă între țările Europei. Așadar, din cele prezentate rezultă că abandonul școlar este o problemă de interes global, pentru care organismele internaționale au încercat să găsească o rezolvare. România, deși a aderat la documentele internaționale privind drepturile copilului și educația, nu a reușit să scadă proporția acestui fenomen.

În afara prevederilor legislative, Cosmovici, în lucrarea sa "Psihologie școlară", prezintă ca măsură de prevenție a eșecului școlar "parteneriatul școală-familie", deoarece pentru mulți elevi factorii eșecului școlar se situează în familie, și nu în cadrul contextului școlar. Pentru buna funcționare a relației "școală-familie" este necesar ca părinții să acorde importanță școlii, să manifeste interes pentru studiile copiilor lor, să se arate preocupați de formarea profesională a copiilor, de perspectivele lor sociale. Nu mai puțin importantă este asigurarea în familie a unui cadru cultural adecvat, deoarece s-a constatat că precaritatea culturală a familiei poate provoca un retard al dezvoltării intelectuale generale a copilului.

O altă măsură amintită de autor este crearea unor situații speciale de succes pentru elevii cu dificultăți școlare, deoarece succesele și recompensele dezvoltă inițiativele elevului și sporesc

încrederea acestuia în propriile posibilități. Pentru aceasta este necesar ca profesorul să stie să dozeze în așa fel dificultățile sarcinilor propuse elevilor, încât aceștia să fie dispuși să le abordeze fără teamă și cu șanse reale de reușită (Cosmovici, A; Iacob, L., 1998, p.224).

Sistemul de recunoaștere a meritelor din învățământul românesc îi avantajează pe cei cu un nivel de inteligență ridicat. Nu există o evaluare diferențiată, singurul criteriu de evaluare fiind reproducerea informației. Un bun exemplu de urmat sunt școlile din Statele Unite unde există o mulțime de cubluri (de teatru, echipa de fotbal, majorete) care permit copiilor să se integreze și să experimenteze succesul.

Bibliografie

<http://www.rasfoiesc.com/educatie/psihologie/sociologie/ABANDON-SCOLAR16.php>

ABANDONUL ȘCOLAR – REALITATE A ȘCOLII ROMÂNEȘTI CONTEMPORANE

*Prof. înv. primar Bondoc-Popescu Aurelia,
Școala Gimnazială „Petre Sergescu”-Drobeta Turnu Severin*

Abandonul școlar a devenit din ce în ce mai frecvent în școlile din România. O intervenție bună a cadrului didactic prin procesul instructiv-educativ poate preveni abandonul școlar. Educația reală se fundamentează în familie și se continuă în grădiniță și școală prin intermediul cadrelor didactice.

Abandonul școlar reprezintă o conduită ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înainte de a se încheia actul de studii început sau de obținerea unei pregătiri profesionale complete. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au remarcat prin absenteism și dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați repetat de școală. Abandonul este și mai grav atunci când are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, deoarece societatea a cheltuit cu persoana care abandonează multe resurse.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Cei care abandonează școala nu au calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și de cetățean al unei comunități. Neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitori șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala este abandonată pentru că azi nu contează în ierarhii, nu este percepută ca valoare în sine, elevii nu mai consideră școala un viitor. Pentru o mai bună intervenție este necesară realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice în vederea identificării factorilor care favorizează apariția unor situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare trebuie identificate și studiate câteva cauze:

- Școlile din zonele defavorizate se caracterizează prin sărăcie, izolare și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți elevi din clasele gimnaziale renunță în primii ani de studiu pentru a-și ajuta părinții în gospodăriile proprii

sau muncind ca zilieri la oamenii înstăriți din satele respective. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare pentru educație. Copiii ajung să fie exploatați prin muncă de către părinți. Presiunile de ordin economic, dezamăgirile personale ale părinților și lipsa de cultură a comunității explică lipsa interesului pentru școală. O astfel de cauză poate fi eliminată prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din aceste zone, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor și asigurarea hranei pentru cei care au domiciliul la distanțe mari de școală. În mediul rural abandonul crește iarna ca urmare a lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare, dar și primăvara, când părinții își iau copiii la muncă în agricultură.

- Mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușită sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei față de școală. Există cazuri în care părinții încurajează încălcarea normelor valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare mai grave din punct de vedere social și comportamental amintim: fuga de la școală, absenteismul, vandalismul, conduitele violente, copiatul, toxicomania și suicidul. Elevii sunt încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie rămân în grijă unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.

- Climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferență sau tiranică sunt aspecte ce conduc spre abandonul școlar.

- Factorii sociali și economici: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor și, implicit, la abandonul școlar.

- Anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat carențelor din copilărie, dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a obține obiecte, haine sau mâncare pe căi necurate sunt cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului, duce la consum de tutun, alcool, droguri, furt, chiul de la școală.

Pentru prevenirea abandonului școlar trebuie vizate următoarele obiective:

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în învățământul de zi;
- implicarea părinților în reabilitarea școlară și socială a elevului;
- implicarea comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar.

Soluțiile ce pot fi aplicate pentru a remedia situațiile în care apare abandonul școlar ar fi:

1.Înțelegerea cauzelor principale. Cauzele de ordin social (situația economică, modelul oferit de părinți, dezorganizarea familiei, lipsa unui loc de muncă), cele de ordin psihologic (motivația scăzută, lipsa de interes, anxietatea, pasivitatea) și cauzele psihopedagogice joacă un rol extrem de important. Cauzele psihopedagogice pot fi transformate în oportunități de dezvoltare și de îmbunătățire a sistemului actual de învățământ.

2.Implementarea unei metodologii centrate pe elev, metodologie diferită de cea clasică, folosită în majoritatea școlilor. Cadrele didactice trebuie să se concentreze mai puțin pe predare propriu-zisă și mai mult pe stimularea participării și inițiativei elevilor.

În acest sens se apelează la stiluri diferite de învățare. Specialiștii în educație propun folosirea stilurilor diferite de învățare care stimulează și trezesc interesul elevilor. Încurajarea elevilor de a pune teoria în practică este o metodă excelentă de a stimula interesul elevilor și de a-i determina să preia procesul de învățare în propriile mâini. Lecțiile interactive permit copiilor să vină cu propriile idei și să prezinte informația în mod plăcut pentru ei.

Încurajarea elevilor spre implicare, spre preluarea controlului asupra lecțiilor integrându-i în procesul de învățare le oferă șansa de se simți o parte importantă a orelor. Feedback-ul constructiv este un element obligatoriu, care le dă elevilor posibilitatea de a se autoevalua, corecta și dezvolta armonios.

Problema acută a abandonului școlar în România ar putea fi diminuată semnificativ prin aplicarea metodelor actuale de învățare și prin plasarea accentului pe elev și potențialul său.

Bibliografie:

Clerget, Stephane, (2008), Criza adolescenței, EdituraTrei, București

Moisin, Anton, (2007), Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală, Editura Didactică și Pedagogică, București

Tatu, Cornelia, Suportde curs: Consiliere școlară (2009)

PREVENIREA ABANDONULUI ȘCOLAR

Borcean Nicoleta

Profesor, Școala Gimnazială Căzănești

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie iar apoi, ea se continuă în grădiniță și școală. În primul rând ea se realizează prin puterea exemplului și apoi prin cea a cuvântului. Tot ceea ce se săvârșește sub puterea copilului are efect mai puternic decât frazele moralizatoare.

O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar prin intervenția acestuia la nivelul factorilor de risc – individuali, familiali, școlari a celor determinați de mediul cu potențial delictogen etc., care-l pot acuza.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și în ultimă instanță pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Factorii de risc cum ar fi cei comportamentali sunt factori care reprezintă ansamblul încălcărilor și abaterilor tinerilor de la normele de conviețuire socială. Delincvența juvenilă se referă la violarea normelor legale de către cei care sunt sub vârsta la care legea tratează oamenii ca adulți.

• Factorii psihologici

În evaluarea diferitelor manifestări delictuale ale tinerilor trebuie ținut cont de factorul, agresivitate, sau de cel de "frustare", de instabilitatea afectivă sau comportamentală.

• Factorii sociali și alți factori care pot provoca abandonul școlar

Ca obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar ar putea fi:

- Identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi.
- Implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului cu risc de abandon școlar.
- Creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon sau risc de abandon școlar.

În măsura în care aceste obiective vor fi împlinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat.

Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul.

Una dintre cele mai grave probleme cu care se confruntă învățământul școlar este abandonul școlar.

Dacă înainte de 1989 rata abandonului școlar era foarte scăzută, imediat după schimbarea regimului și trecerea la democrație s-a constatat că elevii tind tot mai mult să părăsească băncile școlii. Ei au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor. De asemenea se are în vedere reinscrierea școlară a celor în cauză prin încredințarea unor responsabilități în cadrul colectivelor școlare din care fac parte, depistarea și corectarea anomaliilor comportamentale în relația copil-părinte, intensificarea colaborării școală-familie, pentru identificarea anturajului elevilor și luarea măsurilor adecvate pentru scoaterea lor de sub influența negativă a acestuia.

Sărăcia este de asemenea un factor de abandon școlar care se reflectă la toate nivelurile de vârstă și învățare. Astfel, se afirmă că "cel mai mare abandon se înregistrează în cadrul școlilor de ucenici sau profesionale". De fapt cei care abandonează școala profesională sau clasele de ucenici (unele clase) o fac pentru că, oricum, ei sunt oameni "certați" cu școala.

De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.

Școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că, în ziua de azi, nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine.

Nu se vorbește de asemenea de încrederea populației în instituția școlară, în valorile dobândite, ierarhizate prin cantitatea de învățatură înglobată în ele. De aceea, o campanie serioasă de combatere a abandonului școlar trebuie să însemne, la urma urmei, o extragere a școlii din abandonarea în care se găsește.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început.

Cauzele principale ale abandonului școlar sunt cele economice, socioculturale sau religioase, psihologice și pedagogice.

Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală.

Elevul care prezintă un risc înalt de abandon școlar-incapabil să se adapteze și să funcționeze adecvat în contextul clasei tradiționale, rezultatele școlare sub medie – nu-și stabilește obiective profesionale, prezintă absenteism, ostilitate față de adulți și reprezentanții autorității școlare, provine dintr-o familie ce experimentează un stres existențial cu probleme economice serioase, nu este implicat în nici-o activitate organizată de școală, nonformală sau formală.

În cadrul învățământului preșcolar, cadrul didactic – educatoarea are de asemenea un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari și viitori școlari. Comunicarea copilului cu educatoarea fiind extrem de importantă, comunicarea verbală și cea non-verbală.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale.

Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un rol și o valoare.

Evaluarea pe care o poate face educatoarea se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Aceasta trebuie să identifice:

- Cum este fiecare
- Ce știe fiecare

- Ce face fiecare
- Cum cooperează cu ceilalți

Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale.

Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rrom, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată prin opacitatea segregacionismului. Copiii le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o “unicitate pozitivă” – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor.

“Unicitatea pozitivă” care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia “negative”, aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preprimar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se mențin în sistemul educativ făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, educatorilor cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare educatoare în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte.

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ

Branzan Gela
Scoala Primara Jiana Mare

Evoluția educației, a conceptelor și principiilor privind dezvoltarea continuă a acesteia a cunoscut o istorie sinuoasă, marcată de reformarea sistemelor sau a unor elemente ale acestora. Reformele au fost condiționate și de diferitele schimbări de ordin economic și socio-cultural care au generat, pe lângă efectele pozitive, repercusiuni cu impact negativ asupra exercitării plenare a drepturilor omului: marginalizare, izolare, excludere. Fenomenele marginalizării și excluziunii sociale, condiționate de segmentarea pe criterii economice (sărăcia fiind considerată principala cauză), cumulate cu factori de ordin social și cultural, precum și de factori personali (demotivare, dizabilitate etc.), au afectat cohorte întregi de populație, de diferite vârste, inclusiv copii. Apărută inițial ca o metaforă care viza procesele prin care indivizii sau grupurile de indivizi sunt ”împinși la marginea societății”, în prezent marginalizarea se referă la efectul proceselor prin care indivizilor li se limitează drastic accesul la resursele economice, politice, educaționale și comunicaționale ale colectivităților⁵. Plasarea individului într-o poziție marginală este strâns legată de anomie, generând dezorientare personală, izolare, distanțare și inadaptare socială. Marginalizarea presupune, implicit, discriminare, izolare, etichetare etc. și în consecință – excludere. În anumite contexte, termenul marginalizare este suprapus celui de excluziune, aceasta însemnând participare socială insuficientă și inadecvată, neintegrare socială. Excluziunea nu este doar un rezultat al circumstanțelor de moment, ea are repercusiuni asupra perspectivelor, aceasta însemnând că inserția socială viitoare a persoanei afectate nu va mai fi pleneră. Dezavantajele excluziunii sociale sunt interrelaționate și este evident că, de exemplu, copiii cu acces redus la educație sau fără acces, în general, sunt supuși unui risc crescut de a fi excluși de pe piața muncii sau de a fi angajați pentru munci prost plătite, de a avea contacte sociale mai puține sau nepotrivite. Astfel, excluziunea afectează atât calitatea vieții

oamenilor, cât și 5 Ferreol G., Neculau A. Minoritari, marginali, excluși. Iași: Polirom. 1996
Finalități Ca rezultat al studierii acestui capitol, studenții:

- își vor forma o viziune de ansamblu asupra celor mai importante concepte, principii, viziuni privind educația incluzivă;
- vor cunoaște, vor înțelege și vor putea explica ideile de bază din cele mai importante documente de politici și acte normative, naționale și internaționale, în domeniul educației incluzive;
- vor recunoaște importanța și vor putea valorifica și aplica dimensiunile incluziunii: politici, practici și culturi incluzive;
- își vor forma atitudini corecte – pozitive și deschise – față de incluziune.

Concepte cheie

- Marginalizare
- Excluziune
- Incluziune
- Educație incluzivă
- Educație pentru toți
- Educație de calitate
- Politici educaționale.

CADRUL CONCEPTUAL ȘI LEGISLATIV DE DEZVOLTARE A EDUCAȚIEI INCLUZIVE 19 echitatea și coeziunea societății ca întreg. Din aceste considerente, excluziunea socială a fost recunoscută în cadrul UE și ONU, ca fiind una din principalele bariere în atingerea creșterii economice și dezvoltării durabile. O manifestare evidentă a fenomenului excluderii este accesul redus la educație sau lipsa totală a acestuia. Excluderea de la educație nu înseamnă doar faptul că anumite categorii de copii nu sunt înrolați într-o instituție de învățământ. Fenomenul este multidimensional și ia diferite forme și expresii:

- Excluderea de la accesul la o instituție/program de educație. Dizabilitatea sau alte deficiențe de dezvoltare sunt privite ca motive serioase pentru accesul la educație, provoacă discriminare, prejudecăți, agresiune. Drumurile, clădirile școlile de studiu inadecvate nu permit accesul fără bariere. De asemenea, la unele niveluri de învățământ, taxele de studiu și altele aferente pot constitui impedimente serioase de acces.

- Excluderea de la experiențele de învățare semnificative. Instituțiile educaționale nu dețin resursele necesare pentru a răspunde cerințelor specifice ale celor ce învață. Procesul de predare și învățare nu este adaptat stilului și potențialului de învățare al copiilor, fapt care îi face să treacă prin experiențe negative și descurajante.

- Excluderea de la recunoașterea rezultatelor învățării. Rezultatele în învățare dobândite în cadrul unui proces adaptat și/sau non-formal nu sunt recunoscute, sunt considerate ne semnificative, nu sunt admisibile pentru certificare și nu permit accesul la alte oportunități de învățare.
- Excluderea de la perspectivele de viață necesare pentru învățare. Foarte mulți copiii locuiesc în condiții neadecvate pentru sănătate și bunăstare, în condiții de nesiguranță sau siguranță limitată: locuințe necorespunzătoare, alimentație inadecvată sau chiar lipsa acesteia, lipsa obiectelor de vestimentație, a altor obiecte strict necesare etc.

- Excluderea de la contribuția, prin competențele dobândite în rezultatul învățării, la dezvoltarea comunității și societății. Calificările obținute sunt considerate de mică valoare, neimportante și nerelevante. Oportunitățile de muncă care corespund domeniului studiat sau de muncă în general sunt limitate. Ia naștere discriminarea care duce la excluziune socială, în general. Răspunsul cel mai adecvat pentru fenomenul excluderii de la educație este incluziunea/educația incluzivă, aceasta fiind preconditionia de bază pentru eliminarea discrepanțelor și edificarea societăților moderne. Conceptul educație incluzivă a luat naștere ca răspuns la abordările tradiționale și perimate, conform cărora anumite categorii de copii au fost excluși din școlile de masă din motivul dizabilității, dificultăților/problemelor de învățare, vulnerabilității familiei sau din alte motive. Conceptul incluziunii își are originile în Declarația Universală a Drepturilor Omului (ONU, 1948), care recunoaște că toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și drepturi.

Această declarație induce ideea că incluziunea este acceptarea tuturor oamenilor, independent de diferențele dintre ei. Este vorba despre aprecierea persoanelor pentru ceea ce sunt și competențele lor, mai degrabă decât despre felul în care merg, vorbesc sau se comportă. Incluziunea permite oamenilor 20 EDUCAȚIE INCLUZIVĂ. Unitate de curs. 2017 1 să valorifice diferențele dintre ei, prin aprecierea că fiecare persoană este unică în felul său. Ulterior, conceptul a fost completat, îmbogățit, fiindu-i atribuite diferite nuanțe semantice. Organizații internaționale cu notorietate, precum UNESCO, UNICEF, Banca Mondială și altele, au lansat viziunea lor asupra EI și a conceptelor ce derivă din aceasta. UNESCO declară că educația incluzivă se

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ – ROLUL FACTORILOR EDUCATIVI

Bresniceanu Lorena

Colegiul Tehnic de Transporturi Auto _ Drobeta Turnu Severin

Inclusive education refers to integrating all students into the educational process. The programmes for early stimulation of the development are essential for accomplishing the objectives. The integration must be sustained by teachers, parents and society.

Educația incluzivă are ca principiu fundamental – un învățământ pentru toți, împreună cu toți – care constituie un deziderat și o realitate ce câștigă adepți și se concretizează în experiențe și bune practici de integrare / incluziune. Programele de stimulare timpurie a dezvoltării reprezintă o etapă decisivă în realizarea obiectivelor educației pentru toți. Acestea au o influență determinantă asupra formării inteligenței, a personalității și a comportamentelor sociale.

În pedagogia contemporană există o preocupare intensă pentru găsirea căilor și mijloacelor optime de intervenție educativă încă de la vârstele mici asupra unei categorii cât mai largi de populație infantilă. Integrarea / incluziunea poate fi susținută de existența unui cadru legislativ flexibil și realist, de interesul și disponibilitatea cadrelor didactice din școala de masă și din școala specială, de acceptul și susținerea părinților copiilor integrați, de implicarea întregii societăți civile, dar și de nivelul de relații ce se formează și se dezvoltă la nivelul clasei integratoare, care se bazează pe toleranță și respect față de copilul cu probleme.

Primirea în școală a copilului cu cerințe educative speciale, atitudinea față de el trebuie să păstreze o aparență de normalitate, copilul trebuind să fie tratat la fel cu ceilalți copii din clasă. Conduita și atitudinea învățătoarei trebuie să demonstreze celorlalți copii că i se acordă școlarului cu dizabilități aceeași valoare ca și celorlalți, respectându-se principiul democratic al valorii egale.

În sistemul de educație românesc au apărut acum 10 ani în mod explicit primele măsuri de integrare a copiilor cu cerințe educaționale speciale (CES) în învățământul de masă. O nouă înțelegere a serviciului educațional, cât și a naturii diferenței între copilul „obișnuit” și cel „special” a condus la finalul anilor 90 la o serie de dezbateri cu privire la școlarizarea copiilor cu CES în învățământul de masă și la reconsiderarea abordărilor pedagogice prin care copilul este plasat în centrul activității de învățare. Astfel, toți copiii diagnosticați cu o deficiență, dizabilitate sau tulburare de dezvoltare ușoară sau medie chiar au sprijinit transferul unor copii din învățământul special la cel de masă.

În anul 2005, aceste măsuri au cunoscut o nouă dezvoltare odată cu promovarea ideii de școală incluzivă și cu înțelegerea mai largă a conceptului de cerințe educative speciale (CES) din perspectiva dificultăților cu care se confruntă care solicită eforturi suplimentare și complementare obiectivelor generale ale educației.

În practica școlară am regăsit destul de rar o componentă esențială a personalizării învățării, ce presupune utilizarea unor strategii variate de predare și învățare, care să valorizeze la maxim potențialul fiecărui copil.

Cadrele didactice apreciază pozitiv posibilitatea flexibilizării și selecției la nivelul curriculumului în funcție de capacitățile de învățare ale copiilor cu CES, iar părinții sunt mulțumiți de faptul că propriii lor copii nu sunt puși din start în situația de a se confrunța cu solicitări care le depășesc posibilitățile. De aceea este nevoie și de valorizarea progresului individual al elevului prin evaluare – element de bază în adaptarea curriculară pentru această categorie de copii care reclamă abordări educative speciale (AES).

Caracteristicile copiilor cu dificultăți de învățare

- Lipsa maturității și un comportament de tip narcisist și egocentric, ceea ce îi determină pe adulți să îi trateze ca pe copiii mici;
- Nevoia de sprijin: speriați de școală, ei nu pot depăși aceste probleme decât cu ajutorul colegilor;
- Exprimare dificilă: pot înțelege informațiile, dar sunt incapabili să răspundă la întrebări, ceea ce denotă o incapacitate de redare a celor știute;
- Lipsa aplicației spre practică și exemplificare: pot fi copleșiți de sarcinile de rezolvat, pot ști să rezolve o problemă, dar nu realizează practic demersul respectiv

KIRK și CHALFANT (1984, p.14) sugerează două tipuri mari de dificultăți specifice de învățare:

- Dificultăți de învățare și dezvoltare (pre-achiziții ale învățării).
- Dificultăți de învățare academice / teoretice (achiziții ale învățării).

Dificultăți de învățare și dezvoltare:

- memorie,
- atenție,
- deprinderi perceptuale,
- deprinderi de gândire,
- deprinderi de limbaj oral și scris.

Dificultăți de învățare academice / teoretice.

Se referă la învățarea școlară ca achiziție, adică:

- citire,
- aritmetică,
- scris de mână,
- rostire,
- exprimare în scris.

Semne la școlarul mic:

- Are tulburări în învățarea alfabetului, a zilelor săptămânii, culorilor, formelor și numerelor, în identificarea schemei corporale și a formelor geometrice,
- Este neliniștit, agitat, uneori agresiv și ușor distractibil,
- Nu poate urmări directive și reguli,
- Învăță greu legătura între litere și sunete (citește pe litere și nu face sinteza silabei), nu poate forma cuvinte din sunete diferite,
- Nu poate citi sau face greșeli serioase de citire sau pronunție,
- Are probleme în a reține propoziții și a înțelege timpul,
- Nu scrie după dictare și nu face legătura între cuvinte și imaginea lor scrisă,

- Are de multe ori probleme și în copierea de litere, cuvinte și propoziții,
- Este încet în învățarea noilor deprinderi,
- Are dificultăți în planificare și organizarea timpului.

Politicile și strategiile naționale pentru copii și tineri cu nevoi speciale au la bază ideea de „educație pentru toți” și în același timp, „educația pentru fiecare”.

Curriculum școlar trebuie să fie controlat de nevoile elevilor. Să îl gândim accesibil, centrat pe nevoile și punctele forte ale elevilor, să valorifice colaborarea, experiența personală și ocaziile sociale, fiind mereu focalizat pe esențial. Etapele prin care profesorul adaptează curriculum sunt: identificarea punctelor slabe și ale celor forte ale fiecăruia, stabilirea priorităților de învățare, instruirea prin metodele și strategiile cele mai adecvate, înregistrarea progreselor elevului și evaluarea intervenției.

Fiecare copil cu dificultăți de învățare are dreptul de a fi considerat un copil cu șansă la dezvoltare și felul cum îl apelăm este important pentru imaginea lui. Munca didactică trebuie să pună în centru copilul, nu problema acestuia.

BIBLIOGRAFIE

- A. Gherguț, „Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale.Strategii de educație integrată”, Ed. Polirom, Iași, 2001.
 Hall și Tinklin 1998 „Elevii cu deficiențe din învățământul superior”, Consiliul Scoțian de Cercetare a Educației.
 T. Vrajmaș, „Învățământul integrat și / sau incluziv pentru copiii cu cerințe educative speciale”, Ed. Aramis, București, 2001.

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ ÎN CONTEXT INTERNATIONAL

*Profesor Briceag Alina-Florentina
 Școala Gimnazială nr. 15, Dr. Tr. Severin*

Adaptarea la permanentele cerințe schimbătoare ale unei lumi care evoluează rapid, care necesită abordări multiple ale fenomenelor naturale și/ sau sociale și care impune adoptarea de strategii eficiente în vederea atingerii tuturor obiectivelor sale, presupune implicarea activă a întregii societăți pentru a pune în centrul preocupărilor sale *OMUL*.

Printre atributele acestei societăți se pot enumera: schimbarea, transformarea, egalitatea șanselor, continua formare, cooperarea, evoluția tehnologiei, preocuparea pentru oameni și pentru nevoile lor în ceea ce privește dezvoltarea, integrarea și inovarea.

Elementul central al societății, element care poate contribui în mod valoros și radical la evoluția tuturor elementelor componente ale societății este *EDUCAȚIA*.

Educația incluzivă este un proces complex, de durată care necesită analize, schimbări și construcții continue pentru a realiza politici și practici incluzive și a asigura bazele unei culturi incluzive.

Educația incluzivă a apărut ca o reacție firească a societății la obligația acesteia de a asigura cadrul necesar și condițiile impuse de specificul educației persoanelor cu cerințe educative speciale. Bogăția spirituală a lumii contemporane rezidă tocmai din respectul și valorizarea tuturor indivizilor, pentru că lumea modernă acceptă faptul că fiecare individ este o dimensiune care îmbogățește și potentează, împreună cu celelalte experiențe, lumea de azi.

Educația incluzivă, respectiv integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale în învățământul de masă a apărut ca o provocare spre schimbarea atitudinilor și mentalităților, dar și a politicilor și practicilor de excludere și segregare. Integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale în învățământul de masă are ca scop rezolvarea câtorva dintre problemele pe care le întâmpină copiii în procesul educației și dezvoltării lor.

Educația de bună calitate reprezintă un DREPT fundamental al omului și copiii au dreptul la educație generală, iar modelul incluziunii socio-educaționale are la bază acest drept, înglobat în dreptul internațional. Fiecare copil, indiferent de apartenență sau de nivelul de dezvoltare a capacităților sale, are dreptul la o educație de bună calitate care să conducă în cea mai mare măsură la dezvoltarea capacităților sale cognitive și de integrare socială.

Fiecare copil este înțeles ca un participant activ la învățare și predare și pentru că fiecare aduce cu sine în procesul complex al învățării și dezvoltării o experiență, un stil de învățare, un model social, o interacțiune specifică, un ritm personal, un mod de abordare, un context cultural căruia îi aparține.

Conceptul de „educație pentru toți” a fost lansat în 1990 în Tailanda la Conferința Internațională a Ministerului Educației, iar în 1994 la Salamanca, în Spania, s-au lansat dimensiunile educației pentru toți care constau în calitatea actului educațional și acces pentru toți copiii: „Școlile trebuie să primească toți copiii, fără nici o deosebire privind condițiile lor fizice, sociale, emoționale, lingvistice sau de altă natură. Acestea se referă și la copiii cu dizabilități sau talentați, copiii străzii și copiii care muncesc, copii din populații îndepărtate sau nomade, copii aparținând minorităților lingvistice și etnice...”

Pentru ca activitatea instructiv – educativă să fie profitabilă pentru toți elevii, aceasta trebuie să se realizeze diferențiat. Educația diferențiată vizează adaptarea activității de instruire la posibilitățile diferite ale elevilor, la capacitatea de înțelegere și ritmul de lucru propriu unor grupuri de elevi sau chiar fiecărui elev în parte.

Pentru ca educația copiilor cu cerințe speciale să fie eficientă, pe de o parte trebuie să aibă un caracter integrat, iar pe de altă parte trebuie să aibă un caracter diferențiat, să fie adaptată particularităților elevilor.

Caracterul integrat al învățământului ne pune în fața problematică a situației în care un copil cu handicap este integrat într-o clasă obișnuită. În fapt este vorba pe de o parte de situația copilului respectiv, iar pe de altă parte, de situația clasei în care este integrat. Sub ambele aspecte, ceea ce urmărim este o bună înțelegere reciprocă, o existență socială normală a copiilor, în ciuda diferențelor existente. Pentru copilul cu handicap aceasta înseamnă a fi înțeles și acceptat, cu tot ce are el pozitiv, cu tot ce poate aduce vieții de grup. Această normalizare a relațiilor este benefică și pentru ceilalți elevi, care învață să respecte dreptul la diferență, să fie solidari cu semenii lor care întâmpină dificultăți în viață.

Procesul de integrare educațională a elevilor cu CES include elaborarea unui plan de intervenție individualizat, în cadrul căruia, folosirea unor modalități eficiente de adaptare curriculară joacă rolul esențial.

Raporturile ce se stabilesc cu fiecare elev în parte sunt foarte importante. Elevul trebuie să simtă că este apreciat ca individ. Astfel, elevii vor participa la procesul de învățământ după posibilitățile fiecăruia, cadrele didactice trebuind să-și adapteze metodele pedagogice în consecință.

Copiii sunt o categorie socială care în ciuda aparențelor nu au timp să aștepte: dacă sunt lăsați să crească fără ajutorul de care au nevoie, personalitatea viitorului adult are cu siguranță de suferit.

Bibliografie:

1. A. Ghergut, Sinteze de psihopedagogie speciala, Editura Polirom, 2005
2. Informații culese de pe internet

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ – ROLUL FACTORILOR EDUCATIVI

Prof. înv. primar Budică Ionela- Rela

Educația incluzivă are ca principiu fundamental – un învățământ pentru toți, împreună cu toți – care constituie un deziderat și o realitate ce câștigă adepți și se concretizează în experiențe și bune practici de integrare / incluziune. Programele de stimulare timpurie a dezvoltării reprezintă o etapă decisivă în realizarea obiectivelor educației pentru toți. Acestea au o influență determinantă asupra formării inteligenței, a personalității și a comportamentelor sociale.

În pedagogia contemporană există o preocupare intensă pentru găsirea căilor și mijloacelor optime de intervenție educativă încă de la vârstele mici asupra unei categorii cât mai largi de populație infantilă. Integrarea / incluziunea poate fi susținută de existența unui cadru legislativ flexibil și realist, de interesul și disponibilitatea cadrelor didactice din școala de masă și din școala specială, de acceptul și susținerea părinților copiilor integrați, de implicarea întregii societăți civile, dar și de nivelul de relații ce se formează și se dezvoltă la nivelul clasei integratoare, care se bazează pe toleranță și respect față de copilul cu probleme.

Primirea în școală a copilului cu cerințe educative speciale, atitudinea față de el trebuie să păstreze o aparență de normalitate, copilul trebuind să fie tratat la fel cu ceilalți copii din clasă. Conduita și atitudinea învățătoarei trebuie să demonstreze celorlalți copii că i se acordă școlarului cu dizabilități aceeași valoare ca și celorlalți, respectându-se principiul democratic al valorii egale.

În sistemul de educație românesc au apărut acum 10 ani în mod explicit primele măsuri de integrare a copiilor cu cerințe educaționale speciale (CES) în învățământul de masă. O nouă înțelegere a serviciului educațional, cât și a naturii diferenței între copilul „obișnuit” și cel „special” a condus la finalul anilor 90 la o serie de dezbateri cu privire la școlarizarea copiilor cu CES în învățământul de masă și la reconsiderarea abordărilor pedagogice prin care copilul este plasat în centrul activității de învățare. Astfel, toți copiii diagnosticați cu o deficiență, dizabilitate sau tulburare de dezvoltare ușoară sau medie chiar au sprijinit transferul unor copii din învățământul special la cel de masă.

În anul 2005, aceste măsuri au cunoscut o nouă dezvoltare odată cu promovarea ideii de școală incluzivă și cu înțelegerea mai largă a conceptului de cerințe educative speciale (CES) din perspectiva dificultăților cu care se confruntă care solicită eforturi suplimentare și complementare obiectivelor generale ale educației.

În practica școlară am regăsit destul de rar o componentă esențială a personalizării învățării, ce presupune utilizarea unor strategii variate de predare și învățare, care să valorizeze la maxim potențialul fiecărui copil.

Cadrele didactice apreciază pozitiv posibilitatea flexibilizării și selecției la nivelul curriculumului în funcție de capacitățile de învățare ale copiilor cu CES, iar părinții sunt mulțumiți de faptul că propriii lor copii nu sunt puși din start în situația de a se confrunța cu solicitări care le depășesc posibilitățile. De aceea este nevoie și de valorizarea progresului individual al elevului prin evaluare – element de bază în adaptarea curriculară pentru această categorie de copii care reclamă abordări educative speciale (AES).

Caracteristicile copiilor cu dificultăți de învățare

- Lipsa maturității și un comportament de tip narcisist și egocentric, ceea ce îi determină pe adulți să îi trateze ca pe copiii mici;
- Nevoia de sprijin: speriați de școală, ei nu pot depăși aceste probleme decât cu ajutorul colegilor;

- Exprimare dificilă: pot înțelege informațiile, dar sunt incapabili să răspundă la întrebări, ceea ce denotă o incapacitate de redare a celor știute;
- Lipsa aplicației spre practică și exemplificare: pot fi copleșiți de sarcinile de rezolvat, pot ști să rezolve o problemă, dar nu realizează practic demersul respectiv

•
KIRK și CHALFANT (1984, p.14) sugerează două tipuri mari de dificultăți specifice de învățare:

- Dificultăți de învățare și dezvoltare (pre-achiziții ale învățării).
- Dificultăți de învățare academice / teoretice (achiziții ale învățării).

Dificultăți de învățare și dezvoltare:

- memorie,
- atenție,
- deprinderi perceptuale,
- deprinderi de gândire,
- deprinderi de limbaj oral și scris.

Dificultăți de învățare academice / teoretice.

Se referă la învățarea școlară ca achiziție, adică:

- citire,
- aritmetică,
- scris de mână,
- rostire,
- exprimare în scris.

Semne la școlarul mic:

- Are tulburări în învățarea alfabetului, a zilelor săptămânii, culorilor, formelor și numerelor, în identificarea schemei corporale și a formelor geometrice,
- Este neliniștit, agitat, uneori agresiv și ușor distractibil,
- Nu poate urmări directive și reguli,
- Învăță greu legătura între litere și sunete (citește pe litere și nu face sinteza silabei), nu poate forma cuvinte din sunete diferite,
- Nu poate citi sau face greșeli serioase de citire sau pronunție,
- Are probleme în a reține propoziții și a înțelege timpul,
- Nu scrie după dictare și nu face legătura între cuvinte și imaginea lor scrisă,
- Are de multe ori probleme și în copierea de litere, cuvinte și propoziții,
- Este încet în învățarea noilor deprinderi,
- Are dificultăți în planificare și organizarea timpului.

Politicile și strategiile naționale pentru copii și tineri cu nevoi speciale au la bază ideea de „educație pentru toți” și în același timp, „educația pentru fiecare”.

Curriculum școlar trebuie să fie controlat de nevoile elevilor. Să îl gândim accesibil, centrat pe nevoile și punctele forte ale elevilor, să valorifice colaborarea, experiența personală și ocaziile sociale, fiind mereu focalizat pe esențial. Etapele prin care profesorul adaptează curriculum sunt: identificarea punctelor slabe și ale celor forte ale fiecăruia, stabilirea priorităților de învățare, instruirea prin metodele și strategiile cele mai adecvate, înregistrarea progreselor elevului și evaluarea intervenției.

Fiecare copil cu dificultăți de învățare are dreptul de a fi considerat un copil cu șansă la dezvoltare și felul cum îl apelăm este important pentru imaginea lui. Munca didactică trebuie să pună în centru copilul, nu problema acestuia.

BIBLIOGRAFIE

A. Gherguț, „Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale.Strategii de educație integrată”, Ed. Polirom, Iași, 2001.

Hall și Tinklin 1998 „Elevii cu deficiențe din învățământul superior”, Consiliul Scoțian de Cercetare a Educației.

T. Vrajmaș, „Învățământul integrat și / sau incluziv pentru copiii cu cerințe educative speciale”, Ed. Aramis, București, 2001.

PREVENIREA ABANDONULUI ȘCOLAR

Prof. inv. primar Budică Nicușor

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie iar apoi, ea se continuă în grădiniță și școală. În primul rând ea se realizează prin puterea exemplului și apoi prin cea a cuvântului. Tot ceea ce se săvârșește sub puterea copilului are efect mai puternic decât frazele moralizatoare.

O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar prin intervenția acestuia la nivelul factorilor de risc – individuali, familiali, școlari a celor determinați de mediul cu potențial delictogen ș.a.m.d., care-l pot acuza. Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și în ultimă instanță pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Factorii de risc cum ar fi cei comportamentali sunt factori care reprezintă ansamblul încălcărilor și abaterilor tinerilor de la normele de conviețuire socială. Delincvența juvenilă se referă la violarea normelor legale de către cei care sunt sub vârsta la care legea tratează oamenii ca adulți.

• Factorii psihologici.

În evaluarea diferitelor manifestări delictuale ale tinerilor trebuie ținut cont de factorul, agresivitate, sau de cel de "frustare", de instabilitatea afectivă sau comportamentală.

• Factorii sociali și alți factori care pot provoca abanoul școlar.

Ca obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar ar putea fi:

- Identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi.

- Implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului cu risc de abandon școlar.

- Creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon sau risc de abandon școlar.

În măsura în care aceste obiective vor fi împlinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui preogram de prevenție bine organizat. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul.

Una dintre cele mai grave probleme cu care se confruntă învățământul școlar este abandonul școlar.

Dacă înainte de 1989 rata abandonului școlar era foarte scăzută, imediat după schimbarea regimului și trecerea la democrație s-a constatat că elevii tind tot mai mult să părăsească băncile școlii. Ei au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor. De asemenea se are în vedere reinscrierea școlară a celor în cauză prin încredințarea unor responsabilități în cadrul colectivelor școlare din care fac parte, depistarea și corectarea anomaliilor comportamentale în relația copil-părinte, intensificarea colaborării școală-familie, pentru identificarea anturajului elevilor și luarea măsurilor adecvate pentru scoaterea lor de sub influența negativă a acestuia. Sărăcia este de asemenea un factor de abandon școlar care se reflectă la toate nivelurile de vârstă și învățare. Astfel, se afirmă că "cel mai mare abandon se înregistrează în cadrul școlilor de ucenici sau profesionale". De fapt cei care abandonează școala profesională sau clasele de ucenici (unele clase) o fac pentru că, oricum, ei sunt oameni "certați" cu școala.

De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.

Școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că, în ziua de azi, nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine.

Nu se vorbește de asemenea de încrederea populației în instituția școlară, în valorile dobândite, ierarhizate prin cantitatea de învățatură înglobată în ele. De aceea, o campanie serioasă de combatere a abandonului școlar trebuie să însemne, la urma urmei, o extragere a școlii din abandonarea în care se găsește.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început.

Cauzele principale ale abandonului școlar sunt cele economice, socioculturale sau religioase, psihologice și pedagogice.

Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Elevul care prezintă un risc înalt de abandon școlar-incapabil să se adapteze și să funcționeze adecvat în contextul clasei tradiționale, rezultatele școlare sub medie – nu-și stabilește obiective profesionale, prezintă absenteism, ostilitate față de adulți și reprezentanții autorității școlare, provine dintr-o familie ce experimentează un stres existențial cu probleme economice serioase, nu este implicat în nici-o activitate organizată de școală, nonformală sau formală.

În cadrul învățământului preșcolar, cadrul didactic – educatoarea are de asemenea un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari și viitori școlari. Comunicarea copilului cu educatoarea fiind extrem de importantă, comunicarea verbală și cea non-verbală.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, dar în grupul de la grădiniță și de la școală fiecare poate avea un loc, un rol și o valoare.

Evaluarea pe care o poate face educatorul și învățătorul se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Aceasta trebuie să identifice:

- o Cum este fiecare
- o Ce știe fiecare

- o Ce face fiecare
- o Cum cooperează cu ceilalți

Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale.

Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rrom, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată prin opacitatea segregacionismului. Copiii le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor. "Unicitatea pozitivă" care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negative", aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preșcolar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se mențin în sistemul educativ făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, educatorilor cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare educator și învățător în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte.

Bibliografie:

"Revista învățământului preșcolar" - Ministerul Educației și Cercetării – Institutul de Științe ale Educației – București 2006

ABANDONUL ȘCOLAR ÎN SOCIETATEA ROMÂNEASCĂ

Prof. Bulata Bianca
Colegiul Național Pedagogic „Ștefan Odobleja”
Drobeta Turnu Severin, Mehedinți

Abandonul școlar este un fenomen existent la nivel mondial, care prezintă consecințe puternice în rândul copiilor, familiilor și societății (Kishore, Shaji, 2012). Lipsa de interes pentru învățatură, sărăcia, calitatea slabă a educației și eșecul școlar sunt explicații frecvente pe care le oferă teoreticienii cu privire la abandonul școlar (Kishore, Shaji, 2012).

Unele țări membre ale Uniunii Europene se confruntă cu problema abandonului școlar, printre cauzele principale numărându-se nivelul economic scăzut, bugetul mic alocat educației și caracteristicile pieței muncii la nivel național (Andrei, Teodorescu și Oancea, 2012a). Abandonul școlar este o problemă socială care devine din ce în ce mai mare în fiecare an în România, în special din cauza sărăciei din ce în ce mai accentuate, mai ales în zonele rurale (Merce, Milin, Petroman, Ciolac, 2015). Analiza datelor statistice și cercetările anterioare scot în evidență faptul că abandonul școlar are loc atât în învățământul preuniversitar, cât și în învățământul universitar, dar cele mai mari valori de abandon școlar se observă la trecerea de la gimnaziu la liceu (Merce, Milin, Petroman, Ciolac, 2015). Abandonul școlar timpuriu este o problemă individuală și socială deoarece are efect negativ pe termen lung în ceea ce privește dezvoltarea socială și creșterea economică, aceasta din urmă fiind bazată pe calificarea forței de muncă (Merce, Milin, Petroman, Ciolac, 2015). Cercetătorii consideră că motivele pentru care unii tineri renunță la studii sunt dificultățile de învățare, problemele sociale, lipsa motivației, a îndrumării, a sprijinului (Merce, Milin, Petroman & Ciolac, 2015).

România, alături de state precum Malta, Portugalia și Spania, se numără printre țările cu cea mai mare rată de abandon școlar, mai ales în rândul populației de etnie romă (Andrei, Profiroiu, A., Profiroiu, Iacob, 2011). Potrivit statisticilor, populația romă reprezenta, în 2002, 2,5% din populația din România, fiind distribuită diferit în zonele urbane și în cele rurale, locuind într-o proporție mai mare în spațiul rural (Andrei, Profiroiu, A., Profiroiu, Iacob, 2011). În urma cercetărilor, s-a considerat faptul că abandonul școlar în rândul acestei populații este determinat de o serie de factori economici, sociali și culturali, de tradiții ale comunității și familiei (Andrei, Profiroiu, A., Profiroiu, Iacob, 2011).

Un alt studiu analizează, prin metode cantitative, abandonul școlar din România în contextul schimbărilor politice de după 1989 (Andrei, T., Profiroiu, Andrei, Iacob, 2011). În aceste condiții, rata abandonului școlar a rămas crescută pe parcursul perioadei respective de tranziție (Andrei, T., Profiroiu, Andrei, Iacob, 2011). Astfel, o primă perioadă a abandonului școlar, cu o rată foarte mare, este stabilită între 1990 și 1991, cea de-a doua perioadă, cu cea mai scăzută rată, este stabilită între 1992 și 2000, iar cea de-a treia perioadă, între 2001 și 2008, este caracterizată printr-o creștere a valorilor, cu mențiunea că între 2007 și 2008 s-a înregistrat o ușoară scădere a valorilor în ceea ce privește abandonul școlar în societatea românească (Andrei, T., Profiroiu, Andrei, Iacob, 2011). De asemenea, rata abandonului școlar este mai mare în zonele rurale, spre deosebire de spațiul urban, și este mai mare în rândul populației masculine, spre deosebire de populația feminină (Andrei, T., Profiroiu, Andrei, Iacob, 2011).

În context european, reducerea fenomenului de abandon școlar reprezintă o prioritate, iar Consiliul European intenționează să reducă acest fenomen în rândul tinerilor cu un procent de 10% (Andrei, Teodorescu, Oancea, 2011b). Pe de altă parte, Comisia Europeană consideră că abandonul școlar în rândul tinerilor este un factor principal de risc în ceea ce privește șomajul și statutul social precar (Andrei, Teodorescu, Oancea, 2011b).

Bibliografie:

- Andrei, T., Profiroiu, M., Andrei, C. L., Iacob, A. I. (2011). Quantitative methods for analysis of school dropout in the development regions of Romania. *Procedia – Social and Behavioral Sciences* 31, 193 – 197. Elsevier Ltd. doi:10.1016/j.sbspro.2011.12.040
- Andrei, T., Profiroiu, A., Profiroiu, M., Iacob, A. I. (2011). School Dropout in Romania at the Level of Disadvantaged Groups. *Procedia – Social and Behavioral Sciences* 28, 337 – 341, Elsevier Ltd. doi:10.1016/j.sbspro.2011.11.064
- Andrei, T., Teodorescu, D., Oancea, B. (2011). Characteristics and causes of school dropout in the countries of the European Union. *Procedia – Social and Behavioral Sciences* 28, 328 – 332. Elsevier Ltd. doi:10.1016/j.sbspro.2011.11.062
- Andrei, T., Teodorescu, D., Oancea, B. (2011). Quantitative methods used to identify the causes of school dropout in EU countries. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 31, 188-192, Elsevier Ltd. doi:10.1016/j.sbspro.2011.12.039
- Kishore, A. N. R., Shaji, K. S. (2012). School Dropout: Examining the Space of Reasons. *Indian Journal of Psychological Medicine*, 34 (4): 318-323. doi: [10.4103/0253-7176.108201](https://doi.org/10.4103/0253-7176.108201)
- Merce, I. I., Milin, I. A., Petroman, C., Ciolac, R. M. (2015). School dropout – a social problem in Romania. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 182, 623 – 628. Elsevier Ltd. doi: 10.1016/j.sbspro.2015.04.795

ABANDONUL ȘCOLAR

CAUZE ȘI MODALITĂȚI DE PREVENIRE

Buta Elida, profesor
Scoala gimnaziala « Mihai Viteazul » Strehaia

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie, apoi ea se continuă în grădiniță și școală prin intermediul cadrelor didactice. În primul rând, ea se realizează prin puterea exemplului. O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar, care a devenit din ce în ce mai frecvent.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse. Chiar și cel în cauză a fost nevoit să depună anumite eforturi. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

□ școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective.

Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale.

Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au

domiciliul la distanțe mari de școală. De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.

□ cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.

□ climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

□ factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.

□ factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

□ anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor curențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

□ identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;

□ implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;

□ creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.

□ În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

□ psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;

□ socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;

□ psihiatrice - depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;

□ juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

În cadrul învățământului preșcolar educatoarea are, de asemenea, un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari - viitori școlari. Rolul acesteia este nu numai de a-i informa cu privire la școală, ci și de a-i face să conștientizeze importanța pe care o deține școala în viața unui individ.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, gradul lor de adaptare și percepere este diferit, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un statut, un rol și o valoare, fapt ce îi determină să îndrăgească mediul școlar. Evaluarea pe care o poate face educatoarea se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale. Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rome, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată. Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor. "Unicitatea pozitivă" care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negative", aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preșcolar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se menține în sistemul educativ, făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, cadrelor didactice, cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar – o problema gravă în România.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte și să nu uităm că educația depinde foarte mult de familie.

Privitor la această temă, Abandonul școlar – cauze și modalități de prevenire, consider că este o temă foarte mult abordată în mediul școlar. Cadrele didactice împreună cu consilierul școlar încearcă să-i determine pe elevi să conștientizeze importanța școlii, a terminării unui liceu. La noi, în România, abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație foarte strânsă cu membrii familiei.

Bibliografie:

Clerget, Stephane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București

Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București

Tatu, Cornelia, *Support de curs: Consiliere școlară* (2009)

COMBATEREA ABANDONULUI ȘCOLAR

*Calea Aureliana
Școala Gimnazială Dănceu*

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie, apoi ea se continuă în grădiniță și școală prin intermediul cadrelor didactice. În primul rând, ea se realizează prin puterea exemplului. O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar, care a devenit din ce în ce mai frecvent.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse. Chiar și cel în cauză a fost nevoit să depună anumite eforturi. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană. Școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

- școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective.

Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale. Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea

unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală. De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.

- climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

- factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.

- factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

- anturajul de proastă calitate deusolează elevii cu un psihic labil datorat unor curențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;
- implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;
- creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.
- În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;
- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
- psihiatrice - depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;
- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

În cadrul învățământului preșcolar educatoarea are, de asemenea, un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari - viitori școlari. Rolul acesteia este nu numai de a-i informa cu privire la școală, ci și de a-i face să conștientizeze importanța pe care o deține școala în viața unui individ.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, gradul lor de adaptare și percepere este diferit, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate

avea un loc, un statut, un rol și o valoare, fapt ce îi determină să îndrăgească mediul școlar. Evaluarea pe care o poate face educatoarea se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale. Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rome, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată. Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor. "Unicitatea pozitivă" care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negative", aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preprimar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se menține în sistemul educative, făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, cadrelor didactice, cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar – o problema gravă în România.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte. Să nu uităm că educația depinde foarte mult de familie.

Privitor la această temă, consider că este o temă foarte mult abordată în mediul școlar. Cadrele didactice împreună cu consilierul școlar încearcă să-i determine pe elevi să conștientizeze importanța școlii, a terminării unui liceu. La noi, în România, abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație foarte strânsă cu membrii familiei.

Bibliografie:

Clerget, Stephane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București

Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București

Tatu, Cornelia, *Support de curs: Consiliere școlară* (2009)

ABANDONUL ȘCOLAR

*Calin Violeta,
Colegiul National „George Cosbuc” Motru*

Abandonul școlar este, în fapt, culminarea unui proces pe parcursul căruia elevul, din diferite motive, se îndepărtează de școală și, în cele din urmă, o părăsește. Am văzut deja că principalele cauze pentru producerea acestui fenomen se referă la factori externi școlii (în principal nivelul socio-economic scăzut al familiei) sau la factori interni (lipsa de adecvare a ofertei școlii la nevoile și interesele elevilor din grupul țintă).

De asemenea, am văzut că la fel de importante și cu impact asupra abandonului școlar și absenteismului sunt și cerințele educaționale speciale sau alte caracteristici individuale ale elevilor, precum lipsa interesului față de școală sau dificultățile de adaptare la mediul școlar. Măsurile de intervenție eficiente trebuie focalizate pe acest complex de cauze și trebuie adaptate / personalizate în funcție de factorii de risc ce afectează fiecare elev în parte.

Astfel, școala trebuie să încerce să suplinească – prin oferta sa (educațională și de sprijin în învățare și incluziune) – lipsurile cu care vine elevul din familie și comunitate și să elimine sau să

minimalizeze efectele negative pe care o parte dintre aspectele legate de contextul socializării le pot avea asupra școlarizării copilului.

În consecință, este pragmatic ca elevii să fie monitorizați în ceea ce privește adaptarea încă de la începutul școlarizării, astfel încât să se poată prevedea și preveni eșecul lor școlar.

Rolul școlii este acela de a identifica din timp acei elevi care, datorită unor anumite influențe de factură economică, socială, culturală, medicală, riscă să ajungă la un moment dat în situația de a abandona școala.

Obiectivul Uniunii Europene privind problema abandonului școlar este o rată sub 10% până în 2020.

Cum e posibil?

Prin facilitarea accesului la educație, prin reducerea numărului de elevi cu performanțe slabe, și recuperarea școlară prin programe de tipul „a doua șansă”.

Nu în ultimul rând, trebuie schimbată mentalitatea potrivit căreia cartea nu mai reprezintă o prioritate nici garanția asigurării unui loc de muncă.

Un alt lucru ce se poate face este creșterea atractivității școlii. Iată câteva din acțiunile propuse de experții UNICEF:

- * activități extrascolare desfășurate în școala (acțiuni de renovare/infrumusețare /curățire a școlii; concursuri sportive; acțiuni/concursuri de creație artistică; competiții de joc pe computer; etc.) desfășurate în școlile din comunitati cu risc ridicat de abandon, precum și în liceele care atrag elevi din astfel de comunitati.

- * organizarea de întreceri între echipe de elevi constituite în funcție de cartierul de proveniență

- * toate aceste acțiuni sau ansambluri de acțiuni trebuie să aibă un caracter periodic, pentru a menține continuu elementul de atractivitate al școlii și să se constituie într-un factor de antrenare constantă a atenției elevilor în activități legate de spațiul școlar.

- * motivarea pozitivă a participării poate fi dată prin acordare de premii simbolice grupurilor de elevi care sunt mai performante în astfel de acțiuni.

- * planificarea acțiunilor cu pricina poate fi realizată cu participarea elevilor (dar nu doar a acelor care NU prezintă risc de abandon) și a autorităților locale (acestea pot fi prezente în faze cheie ale acțiunilor, furnizând motivații pozitive atât elevilor cât și cadrelor didactice).

- * utilizarea resurselor școlii pentru atragerea elevilor prin activități de timp liber.

Trebuie să se utilizeze experiența celor ce au renunțat la școala pentru a preveni scăderea încrederii în educație.

- * ar putea fi util ca elevi care au renunțat deja prematur la școala să intre în contact cu cei aflați în risc de a abandona, povestindu-le care este imaginea lor curentă despre școala, cum a decurs viața lor post-școlară.

- * foști elevi ai școlii pot fi atrași să își prezinte istoriile de viață în "mini-conferințe", în care dialoghează cu actualii elevi.

- * implicarea proactivă a cadrelor didactice în combaterea abandonului

- * școlar și renunțării timpurii la educație

- * stimularea administrațiilor locale și a ONG-urilor de profil să implice ca voluntari tinerii elevi de clasă a VIII-a și de liceu proveniți din comunitati cu risc ridicat de abandon în programe de suport pentru bătrâni și familii aflate în nevoie

Bibliografie

www.unicef.ro- Ghid de prevenire a abandonului școlar

:<http://parinti.acasa.ro/cresterea-copilului-365/abandonul-scolar-cauze-solutii-statistici-si-obiectivele-uniunii-europene-149836.html#ixzz58TsBn8qT>

ABANDONUL ȘCOLAR

*Calu Diana Maria
Școala Gimnazială Devesel*

Educația începe în familie încă din primii ani de viață. A fi părinte înseamnă să ai cunoștințe, deprinderi și capacitatea de a relaționa, trebuie să ai valori la care să aderi și față de care să-ți reglezi conduita, orientând-o într-o direcție predominant pozitivă, pentru integrarea în societate. În actualele condiții sociale, mulți părinți nu sunt vigilenți în ceea ce privește educarea copiilor către standarde normale și sociale, copilul creându-și o proprie personalitate care poate fi detașată de adevăratele valori morale. Din cauze diverse elevul se poate detașa în așa mare măsură, că poate ajunge la abandon școlar.

Abandonul școlar este ultima fază a insuccesului școlar, acestui termen nefiindu-i necesară o definiție complexă. Insuccesul școlar se definește prin rămânerea în urmă la învățatură a unor elevi, care nu reușesc să obțină un randament școlar la nivelul cerințelor programelor și care nu vor reuși să se adapteze la mediul socio-profesional, la nivelul cerințelor acestuia.

Eu cred că vina aparține în exclusivitate contextului social în care ne aflăm. Atitudinea negativă a unor elevi față de învățatură și muncă este urmare a lipsei motivației, aceasta fiind cauzată de problemele familiei care nu întrezăresc o rezolvare (lipsa unui loc de muncă, implicit a banilor, conflictele generate de aceasta, atitudinea familiei față de școală etc.).

Motivația învățării lipsește și în cazul elevilor cu părinți care au absolvit cel puțin liceul, dar nu reușesc să se angajeze. Pentru aceste familii supraviețuirea este posibilă numai prin activități ce presupun muncă fizică grea, efectuată de către toți membrii familiei. Alocația oferită de stat, condiționată de frecventarea școlii, este o glumă proastă, având în vedere că pot câștiga mai mulți bani dacă trimit copilul la muncă.

Un alt caz este acela în care veniturile familiei sunt substanțiale, dar nu sunt provenite din muncă cinstită (furturi, înșelăciuni etc.). Și aici găsim o vină sistemului nostru, care nu reușește să impună respectarea valorilor morale.

Pentru a oferi soluții în ceea ce privește abandonul școlar, trebuie să-l recunoaștem din timp și să încercăm să-l combatem.

În prima fază elevul apare nemulțumit de școală, pentru că apar primele goluri în cunoștințe și complexul de inferioritate față de colegi. A doua fază se caracterizează prin apariția unor lipsuri grave în cunoștințe și incapacitatea de a rezolva independent sarcinile școlare. Faza a treia este caracterizată de corigențe, iar profesorii încearcă unele măsuri, uneori fără să cunoască adevăratele cauze. Elevul manifestă rezistență sau revoltă, face dezordine în clasă ori devine închis și neliniștit. Ultima fază este aceea în care rămâne repetent, unii fiind greu de recuperat, deoarece fug de la școală, vagabondează, apoi abandonează școala.

Nu se pot oferi soluții, dată fiind complexitatea cauzelor ce determină abandonul școlar, dar se pot încerca anumite metode: convorbiri individuale și colective, întâlniri ale diriginților și ale profesorilor cu părinții (vizita la domiciliu nu mai este de ceva vreme „recomandată”...), discuții ale elevilor cu cel vizat, ședințe cu psihologul sau consilierul școlar (desigur, dacă reușim să găsim unul sau dacă reușim să convingem copilul să stea de vorbă cu el!).

Optimismul nu este cea mai bună atitudine și nici îngrijorarea. Să nu uităm că suntem cadre didactice, avem o anumită demnitate, iar rolul nostru de a forma oameni nu este acceptat de toți semenii noștri.

BIBLIOGRAFIE:

- Stoica, Marin - „Sinteze de pedagogie și psihologie”, Editura Universitaria, Craiova, 1992;
- Nicola, Ioan - „Pedagogie”, E.D.P., București, 1992;

- Dumitrescu, Ion; Andrei, Nicolae - „Activitatea educativă a dirigintelui”, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1975.
- <https://www.didactic.ro/materiale-didactice/>

EDUCATIA INCLUZIVA

Capatina Delia

MOTTO: „Învățământ pentru toți, împreună cu toți” Educația incluzivă este un sistem ducațional în care unitațile de învățământ preșcolar doresc să ofere “educație pentru toți copiii”.

Este un sistem care recunoaște dreptul copiilor de a fi educați împreună și consideră educația acestora la fel de importantă. Un sistem care separă copiii unii de alții și care consideră că sunt mai important și demni de apreciere cei capabili, nu va fi niciodată un sistem incluziv. Educația incluzivă are în vedere diminuarea barierelor de orice tip din calea învățării și participarea în egală măsură a tuturor copiilor, acordându-se o atenție specială celor din familii cu un grad de vulnerabilitate sau cu risc de marginalizare. Grădinița incluzivă și interculturală este deschisă tuturor, având un curriculum care reprezintă diversitatea, pentru fiecare preșcolar, acesta beneficiind de acces în mod egal la educația de calitate. Educația incluzivă implică o participare activă a copiilor, indiferent de mediul cultural al familiilor și de comunitățile din care provin. Dacă un grup minoritar situat într-o societate majoritară își pierde identitatea și se deschide spre comunicare, avem o situație de asimilare. Dacă pierderea identității este asociată cu izolarea față de restul societății, ne confruntăm cu marginalizarea. Un cadru didactic modern se asigură că toți copiii se simt speciali și apreciați. Prin formularea pozitivă, cu orice ocazie, fără a crea ierarhii de grup, pot fi concepute activități în timpul cărora copilul se poate simți apreciat, special. Dacă o sarcină nu este realizată, în locul formulării “data viitoare să faci mai mult”, putem opta pentru “va trebui să găsim împreună o altă metodă prin care să înveți să faci acest lucru”. Personalitatea profesorului depinde în mod semnificativ de reușita programului de incluziune, de la sine-înțeles fiind faptul că familiile participante au o sensibilitate crescută, manifestă neîncredere în egalitatea de șanse, vin cu zestre cultural – intelectuală mai redusă, au potențial financiar extrem de scăzut, ceea ce face colaborarea și parteneriatul cu școala să ajungă de multe ori în impas. Numai structura personalității profesorului poate umple și nivela ca un liant legăturile fragilizate ale acestor părinți cu unitatea preșcolară. Educația incluzivă promovează atitudini tolerante, deschise, de acceptare și înțelegere, punând accentul pe cooperare și pe valorizarea fiecărui individ. Un rol important îl are formarea competențelor de comunicare, negociere, acceptând ideea că orice copil poate învăța. Un alt obiectiv important este dezvoltarea relațiilor în comunitatea locală, implicarea în activități educative a părinților. Promovează strategii eficiente pentru diminuarea încercărilor de intimidare și abuz asupra copiilor. Uneori această educație incluzivă devine o simplă plasare a copiilor împreună, existând o slabă preocupare a unor educatori pentru informare și perfecționare, adesea diferențele sesizându-se într-o manieră negativă, devenind sursa de conflict. În aceste cazuri atât copiii cât și părinții nu cunosc și nu sunt informați despre drepturile lor. Educația incluzivă presupune o acțiune permanentă de îmbunătățire a procesului de învățământ, având ca scop exploatarea resurselor existente pentru a susține integrarea tuturor copiilor din cadrul comunității.

În privința sistemului de învățământ din România există în prezent numeroase polemici și controverse. Ideea de ansamblu care controlează acțiunile celor răspunzători de schimbările din acest sistem este cea de îmbunătățire a serviciilor și de modernizare a acestora în scopul facilitării accesului tuturor tipurilor și claselor de indivizi la educație și formare.

Toate aceste tehnici și strategii prin care se dorește implementarea unei structuri solide a învățământului și a unei metode de abordare a educației bazate pe nevoile și capacitățile reale ale elevului, nu trebuie să se adreseze doar școlilor de masă, obișnuite și implicit elevilor acesteia, ci și copiilor care prezintă deficiențe sau dificultăți de orice natură.

Apare astfel, destul de recent, noțiunea de cerințe educative speciale din încercarea de a înlocui inadaptarea școlară și dificultățile de natură educațională, în așa fel încât conceptul să fie cât mai sugestiv și mai puțin etichetator, respectând noile viziuni asupra dreptului la educație.

“Noțiunea de cerințe educative speciale desemnează necesitățile educaționale complementare obiectivelor generale ale educației școlare, necesități care solicită o școlarizare adaptată particularităților individuale și/sau caracteristice unei deficiențe (ori tulburări de învățare), precum și o intervenție specifică prin reabilitare/ recuperare corespunzătoare.” (T.Vrășmaș, 2001, pag.27).

Cerințele educative speciale fac trimitere către acea categorie de nevoi și cerințe de ordin educativ care survin și sunt solicitate de persoane care prezintă disfuncții sau deficiențe ca urmare a unor condiții defavorizante ce condiționează individul și îi oferă un grad mai înalt de specificitate față de cei din jur. Această abordare a învățământului prin prisma cerințelor speciale face trimitere la nevoile, capacitățile și competențele copilului în mod direct, și indirect, secund, la poziția profesorului sau educatorului. Totuși trebuie precizat că cerințele educative speciale nu abordează problematica elevilor care prezintă dificultăți la o anumită materie, iar la celelalte face față satisfactor sau bine și nici a aceluia care nu se pot concentra din varii motive, ci se relaționează direct de spectrul larg al dificultăților care intră în competența psihopedagogiei speciale, mai precis, copiii cu dizabilități, afecțiuni de natură neuropsihică, neurofiziologică, ce prezintă dificultăți de învățare pregnante, persistente, și copiii supradotați.

În acest cadru general de prezentare a cerințelor educative speciale este evidentă nevoia unei schimbări în concepția și practica tradițională de abordare a educației, nu doar din nevoia de evoluție la nivelul altor țări, ci mai ales la nivelul acoperirii nevoilor unor categorii cât mai variate și diferite de indivizi. S-au dezvoltat astfel o serie de principii moderne ale educației cerințelor speciale: principiul drepturilor egale ale persoanelor cu deficiențe în planurile îngrijirii, educației și instruirii, sănătății și recuperării, dezvoltării sociale, culturale, spirituale precum și în cel al perfecționării în vederea obținerii locurilor de muncă; principiul egalizării șanselor sau accesul la diversele sisteme ale societății – economic, servicii, informații etc.; principiul intervenției timpurii; principiul asigurării serviciilor de sprijin (resurse umane, instituționale, materiale, financiare, guvernamentale); principiul cooperării și al parteneriatului (parinți, profesori, elevi, consilieri).

În ceea ce privește educația și instruirea, o importanță majoră o are introducerea noțiunilor de educație integrată și școli incluzive care subsumează principiile enunțate anterior și le raportează direct la necesitățile persoanelor cu nevoi speciale atât teoretic cât și practic. Dacă în România, începutul învățământului incluziv este încă șovăitor și nesigur, experiența țărilor europene și rezultatele lor concrete în acest domeniu confirmă că aceste noțiuni nu sunt doar la nivel teoretic valide, ci sunt deopotrivă aplicabile în practica cotidiană, într-un mod benefic și productiv, nu doar micro-social, ci și macro-social.

Principiul școlii incluzive, susținut atât în legislația națională cât și în cea internațională, pornește de la premisa drepturilor tuturor copiilor la învățatură împreună, fără a considera starea lor fizică, intelectuală, emoțională sau de diferențiere la nivel etnic, religios și cultural, încercându-se pe cât posibil eradicarea discriminării și marginalizarea copiilor cu cerințe educative speciale. “Educația integrată- se referă în esență la integrarea în structurile învățământului de masă a copiilor cu cerințe speciale în educație (copii cu deficiențe senzoriale, fizice, intelectuale sau de limbaj, defavorizați socio-economic și cultural, copii din centrele de asistență și ocrotire, copii cu ușoare tulburări psiho-afective și comportamentale, copii infectați cu virusul HIV etc.) pentru a oferi un climat favorabil dezvoltării armonioase și cât mai echilibrate a personalității acestora.” (D.V.Popovici, 2007, pag.14)

Integrarea educativă și educația integrată prezintă două mari accepțiuni: prima dintre ele face referire la gradul de cuprindere în domeniul educațional al cât mai multor indivizi educabili,

măcar în sfera obligatorie de învățământ - "Pentru ca o educație să fie integrată în sensul specific al termenului, ea trebuie să fie în primul rând integratoare, mai înainte de a fi integrativă."(D.Ungureanu,2000,pag.16), iar cea de-a doua accepțiune este de tip calitativ, referindu-se la valoarea procesului instruirii, ca și asimilare și acomodare, ca și grad de comprehensiune și aplicabilitate, raportate firește la nevoile persoanelor cu CES, la calitatea educației care să le permită acumularea de cunostințe și deprinderi specifice, într-un sistem educativ unic și să le faciliteze dezvoltarea raportată la standardele unei societăți democratice în permanentă schimbare.

Educația integrată dorește să ofere copilului cu deficiențe posibilitatea unei dezvoltări fizice și psihice care să-i permită să se asemene cât mai mult posibil cu copiii normali.

Se vehiculează în acest sens conceptul de normalizare care simbolizează idealul educațional și se află în interdependență cu cel de integrare, care reprezintă mijlocul de atingere a scopului. În accepțiunea largă, integrarea are ca obiective nu uniformizarea cantității și calității procesului instructiv-educativ, ci mai curând înlăturarea discriminărilor și segregărilor de orice natură care pot umbri eficacitatea actului educațional. Se poate ajunge în acest fel la nivelul în care școala depășește rolul său pur instructiv și devine o verigă din lanțul inserției și integrării la nivel social a persoanelor cu CES. Astfel trebuie privită "integrarea ca bazându-se pe recunoașterea integrității unei persoane", fapt care semnifică să fii tu însăși printre ceilalți, să fii capabil să și se permită să fii tu însăși printre ceilalți.

Bibliografie:

Vrasmas Traian, *Învățământul integrat și/sau incluzivă*, București, Ed. Aramis, 2001

Popovici Doru Vlad, *Elemente de psihopedagogia integrării*, București, Pro Humanitae, 2007

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ

Prof.înv.preșcolar: Cătănescu Simona Dana

Școala Gimnazială „Mihai Viteazu”, Strehaia, Jud.Mehedinți

Societatea este într-o continuă schimbare, totul evoluează într-un ritm mai lent sau mai rapid, accentul este pus pe competiție, pe ideea de a fi pe primul loc. Din peisajul acestei lumi face parte și el, copilul cu deficiență, care este diferit. Întâlnim peste tot în jurul nostru oameni cu deficiențe. Ei sunt percepuți diferit, perceperea lor socială nefiind întotdeauna constantă, ea variază de la societate la societate, furnizând semnificații diferite, în funcție de cultură și de valorile promovate. Mulți oameni au reticențe față de persoanele cu deficiențe, deoarece au o concepție greșită despre ele. Trebuie însă să înțelegem că sunt niște oameni la fel ca ceilalți, fiind produsul unic al eredității lor și al mediului.

Fiecare copil este diferit și special și are propriile nevoi, fie că este sau nu un copil cu dizabilități. Toți copiii au dreptul la educație în funcție de nevoile lor. Educația incluzivă are ca principiu fundamental un învățământ pentru toți, împreună cu toți, care constituie un deziderat și o realitate ce câștigă adepți și se concretizează în experiențe și bune practici de integrare/incluziune.

Educația de tip incluziv este o educație de calitate, accesibilă și care își îndeplinește menirea de a se adresa tuturor copiilor, fără discriminare. În întreaga lume, din ce în ce mai mulți copii care provin din medii defavorizate urmează grădinițele, școlile primare sau gimnaziale. În cele mai multe țări se stipulează prin lege că toți copiii trebuie să beneficieze de educație.

Grupul Român pentru Educație Incluzivă (GREI) are ca obiectiv general conectarea României la eforturile internaționale în realizarea educației incluzive, susținerea și dezvoltarea modelului românesc și promovarea acestuia la nivel național și european. Principiile pe care GREI le promovează sunt simple, clare și de maximă generalitate:

- fiecare copil este unic și valoros în cadrul sistemului de educație;
- fiecare copil poate învăța;
- politicile școlare sunt cele care trebuie să încurajeze mai curând ideea de școală pentru copil, decât cea de copil pentru școală;
- încurajează dezvoltarea și susținerea serviciilor de sprijin în școală, pentru a oferi oportunități de dezvoltare tuturor elevilor, dar și pentru a forma și sprijini profesorii;

În acest sens, integrarea educativă vizează reabilitarea și formarea persoanelor cu nevoi speciale, aflate în dificultate psihomotorie, de intelect, de limbaj, psihocomportamentală, senzorială, printr-o serie de măsuri de natură juridică, politică, socială, pedagogică. În pedagogia contemporană există o preocupare intensă pentru găsirea căilor și mijloacelor optime de intervenție educativă, încă de la vârstele mici, asupra unei categorii cât mai largi de populație infantilă. Astfel, conștiința copiilor, de la cea mai fragedă vârstă, trebuie formată și dezvoltată, învățându-i pe aceștia că primirea copiilor „diferiți”, alături de toți ceilalți, trebuie făcută nu de dragul lor, în primul rând, și nu din milă pentru ei, ci pentru dreptul fiecărui individ de a participa la acțiuni comune pentru dezvoltarea lui ulterioară, pentru a contribui și el la dezvoltarea comunității în care trăiește.

Din categoria copiilor cu C.E.S (cerințe educative speciale) fac parte atât copiii cu deficiențe propriu-zise, cât și copiii fără deficiențe, dar care prezintă manifestări stabile de inadaptare la exigențele școlii. Din această categorie fac parte:

- copiii cu deficiențe senzoriale și fizice (tulburări vizuale, tulburări de auz)
- copiii cu deficiențe mintale, comportamentale (tulburări de conduită, hiperactivitate cu deficit de atenție-ADHD, tulburări de opoziție și rezistență);
- copiii cu tulburări afective, emoționale (anxietatea, depresia, mutism selectiv, atacul de panică, tulburări de stres posttraumatic, tulburări de alimentație: anorexia nervoasă, bulimia nervoasă, supra-alimentarea);
- copiii cu dificultăți de cunoaștere și învățare (dificultăți de învățare, sindromul Down)
- copiii cu deficiențe de comunicare și interacțiune (tulburări din spectrul autistic, sindromul Asperger, întârzieri în dezvoltarea limbajului).

Conceptul „Educația pentru toți” este în relație directă cu „Educația incluzivă”. Ea nu poate fi realizată fără o schimbare a percepțiilor, ideilor tradiționale despre educație. Astfel, fiecare om are dreptul de a beneficia de sprijin pentru formarea și integrarea lui socială și individuală. Copiii cu CES au dreptul de a se dezvolta cât mai adecvat pentru a-și construi unicitatea și de a participa la identitatea socială și culturală din care face parte, iar societatea trebuie să le ofere sprijin la nivel de familie, grădiniță, școală..

În „Declarația de la Salamanca » 1994, se stipulează, „Principiul fundamental al școlii incluzive »- acela că toți copiii trebuie să învețe împreună. Acest lucru este posibil, indiferent de dificultățile pe care aceștia le pot avea sau diferențele care există între ei.

Școală incluzivă presupune, în primul rând, recunoașterea dreptului fiecărui copil la educație și apoi înțelegerea diferențelor de adaptare și învățare specifice fiecărui copil în parte că fiind naturale.

Școlile incluzive trebuie să înțeleagă ca educația incluzivă nu înseamnă doar acceptarea, tolerarea copiilor cu CES într-o clasă din învățământul de masă. Înseamnă adaptare la cerințele copiilor cu CES, cuprinderea acestora în programele lor, alături de copiii normali, dar și asigurarea de programe de sprijin individualizate. Înseamnă de asemenea asumarea responsabilității unor schimbări radicale în organizarea și dezvoltarea instructiv-educativă.

Pe lângă faptul că integrând copii cu nevoi speciale în școală de masă respectăm un drept fundamental, acest lucru aduce un beneficiu pentru toți cei implicați. Copiii implicați capătă mai multă înțelegere față de ceilalți, dar și față de ei, devin mai responsabili, mai pregătiți pentru integrarea socială, adică printr-o lume caracterizată prin multă diversitate.

Principiul egalității de șanse reprezintă conceptul de bază al școlii incluzive, prin aplicarea căruia, aceasta contribuie la anularea diferențelor de valorizare bazate pe criterii subiective.

Școala incluzivă reprezintă o școală a viitorului, o școală prietenoasă, flexibilă, care abordează procesul de predare-învățare-evaluare într-un mod dinamic și atractiv, o școală care prin sprijinul pe care îl oferă tuturor copiilor se constituie un factor de bază al incluziunii.

Cadrele didactice implicate în educația incluzivă pun accentul pe realizarea unor activități care presupun lucrul în echipă, promovează cooperarea.

Este important că în activitatea didactică, cadrul didactic să adapteze cerințele la posibilitățile intelectuale reale ale fiecărui copil, să elaboreze planuri de intervenție personalizate.

Se poate realiza o expoziție cu lucrările copiilor, o expoziție care să fie axată pe efortul copiilor, nu pe performanță. Acestea îl fac pe copil să se simtă important, apreciat, indiferent de nivelul cunoștințelor sau de talent. Expoziția ajută copiii să învețe unii de la alții, să aprecieze munca altora, să dezvolte sentimente de empatie, de respect, întărind sentimentul de apartenență la comunitatea clasei. „Incluziunea” se referă la faptul că oricine, indiferent de deficiență sau dificultățile pe care întâmpină în învățare, trebuie tratat ca un membru al societății.

În concluzie, educația incluzivă, fiind un fenomen complex, constituie o provocare pentru instituțiile implicate și pentru societate în ansamblu și are drept consecință nevoia de schimbare atât a mentalităților cât și a politicilor educaționale.

Este recunoscut faptul că în ultimii ani s-au făcut progrese în ceea ce privește incluziunea elevilor cu dizabilități în școlile de masă, însă aceste progrese trebuie continuate și pe viitor pentru asigurarea de șanse egale la educație și instruire a copiilor cu CES.

Bibliografie:

Mara, D. „Strategii didactice în educația incluzivă”, Editura Didactică și Pedagogică, Buc. 2004
 Ungureanu D. „Educația integrată și școala incluzivă”, Editura de Vest, Timișoara, 2000

MENTALITĂȚI ȘI ATITUDINI PRIVIND EDUCAȚIA INCLUSIVĂ

*Prof. consilier școlar Camelia Cepeși
 C.J.R.A.E. MH – Școala Gimnazială Nr.14*

“O bună educație cere ca educatorul să inspire elevului stimă și respect, și nu se poate ajunge la aceasta prin nimicirea individualității elevilor și prin asuprirea stimei de sine. Educația este cea mai puternică armă care poate schimba lumea.”

Nelson Rolihlahla Mandela

Una din cele mai mari aventuri ale vieții noastre este cunoașterea de sine. Este o adevărată tragedie faptul că unii oameni își petrec întreaga viață fără a avea o țință precisă, împotmolindu-se în frustrări, pentru că nu știu nimic despre ei înșiși sau despre felul în care ar trebui să abordeze problemele, multe dintre acestea fiind create chiar de mediul în care trăiesc.

Fără îndoială, imaginea personală are o putere atât de mare încât impactul ei este copleșitor asupra destinului ca ființă umană, ea putând influența atât reușita, cât și eșecul. Imaginea personală este reală, chiar dacă nu o putem atinge, simți sau vedea. Eșecul și succesul sunt la fel de reale. Imaginea personală este propria noastră părere despre ce fel de persoană suntem. Este rezultatul experiențelor trecute, reușitelor sau eșecurilor, umilințelor sau triumfurilor și poartă amprenta modului în care am fost tratați de ceilalți, mai ales în primii ani ai copilăriei.

Pentru ca omul să fie adaptabil și eficient, el trebuie să fie format ca atare de timpuriu și ajutat să-și mențină disponibilitățile pe care le are la cote înalte de funcționare. Într-o lume a căutărilor și eforturilor spre mai bine, referirea la o personalitate cu adevărat eficientă, încetează să mai fie o problemă de conjunctură efemeră și perisabilă, devenind, dimpotrivă, una de interes maximal.

Atunci când există o percepție realistă de sine (îți știi calitățile, dar accepți că ai și defecte) și, implicit, o imagine bună de sine, realitatea exterioară îți confirmă sau infirmă ceea ce deja știi despre tine și te ajută să îmbunătățești ceea ce ai deja, acolo unde este cazul.

Când îți acorzi suficientă valoare îți atingi mai ușor obiectivele pentru că ai avea încredere în sine, în forțele proprii te face să-ți mobilizezi exact resursele de care ai nevoie să depășești obstacolele și să mergi în direcția dorită; când nu îți acorzi suficientă valoare negociezi mai slab, comunici mai greu, acționezi cu mai multă frică sau eviți să acționezi și "îți pui singur bețe în roate". Când nu îți acorzi valoare anihilezi resursele de care ai avea nevoie pentru a întreprinde ceva.

La etapa actuală politica și practica educațională din numeroase țări ale lumii este orientată în direcția integrării copiilor cu cerințe educative speciale (C.E.S.) în medii educaționale și de viață cât mai aproape de cele obișnuite, normale ale unei comunități. Această politică este pe larg desfășurată de Convenția cu privire la drepturile copilului (1989), Recomandările Consiliului Europei pentru integrarea copiilor cu C.E.S. (1992), Materialele Conferinței mondiale cu privire la educația specială (Salamanca, 1994), Materialele Conferinței mondiale cu genericul „Educația pentru toți” (Dakar, 2000).

Integrarea copiilor cu C.E.S. în comunitate devine una dintre cele mai stringente probleme psihopedagogice, fiind mereu obiect al cercetării specialiștilor din diferite ramuri ale științei. Numeroase investigații în diferite țări au vizat diverse aspecte ale problemei integrării copiilor cu C.E.S. în comunitate. Majoritatea autorilor demonstrează prioritățile integrării, condițiile de organizare, efectele negative și pozitive ale acestui proces, posibilitățile de dezvoltare. Rezultatul acestor investigații a permis efectuarea unor acțiuni practice de dezvoltare continuă a procesului educației integrate și optimizării învățământului special.

Carl Rogers și Abraham Maslow au lansat ideea că fiecare persoană prin natura sa umană își dezvoltă capacitățile pozitive în măsura în care mediul îi permite. Teoriile psihologiei unanime stau la baza învățământului modern axându-se pe următoarele principii: fiecare copil este unic și are o individualitate proprie, dorește să fie respectat, dar nu revendică atitudini similare de la cei de vârsta lui. Învățământul modern încurajează diversitatea și pune accent pe stima de sine ca premisă în dezvoltarea personală.

În concluzie, o stimă de sine pozitivă se asociază cu performanțele școlare, cu o bună comunicare cu ceilalți, cu adaptarea socială.

Pornind chiar de la celebrul îndemn „Cunoaște-te pe tine însuși !”, putem afirma că autocunoașterea și imaginea de sine se situează în centrul problematicii umane, cu numeroase implicații asupra educației și autoeducației, a dezvoltării și integrării socio-profesionale și morale a personalității.

În concluzie, una din cele mai mari aventuri ale vieții noastre este cunoașterea de sine. Este o adevărată tragedie faptul că unii oameni își petrec întreaga viață fără a avea o țință precisă, împotmolindu-se în frustrări, pentru că nu știu nimic despre ei înșiși sau despre felul în care ar trebui să abordeze problemele, multe dintre acestea fiind create chiar de mediul în care trăiesc.

Așadar, unul dintre cele mai importante aspecte ale învățământului actual este nevoia sa de adaptare la necesitățile copiilor, oricare ar fi acele necesități și oricare ar fi copiii – fie că sunt copiii cu C.E.S., fie că pur și simplu sunt copii cu un ritm mult mai încet de învățare.

Sarcina educatorilor este de a identifica aceste caracteristici ale stimei de sine scăzute și de a-i dezvolta copilului abilitatea de a-și modifica atitudinile negative față de sine. Un eșec nu trebuie perceput ca un simptom al non-valorii, ci ca o situație ce trebuie rezolvată.

O bună metodă de adaptare o constituie școala incluzivă, o școală ce se axează pe includerea acelor copii sau chiar grupuri ce au fost anterior marginalizate și care implică în procesul de învățare și de luare a deciziilor părinții, îngrijitorii și consilierii specializați. S-a dovedit că metodele utilizate în cadrul claselor incluzive pot îmbunătăți semnificativ performanța tuturor elevilor. În comparație cu educația în centre sau școli speciale, care are riscul de a-i menține pe copii și adolescenți în afara societății, școala incluzivă constituie un teren de pregătire ideal pentru viitoarea lor integrare în societate. În loc să-i izolăm și să spunem că sunt „dificili”, „turbulenți”, am putea să admitem faptul că acești copii ar putea progresa mai mult într-o clasă obișnuită, dacă noi, profesorii, am accepta că educația este pentru toți.

Cel mai important lucru de luat în considerare este că predarea în cadrul diversității implică predarea pentru fiecare individ în parte. Ținând cont de interesele fiecărui elev, de experiențele și țelurile sale facem, de fapt, un pas important în educația elevilor și integrarea lor în societate, după terminarea studiilor. Mai mult, putem spune că diferențele dintre indivizi sunt mult mai pregnante decât cele dintre grupuri. Din acest punct de vedere, poate una dintre cele mai mari provocări căreia trebuie să-i facă față un profesor este adaptarea stilului de predare astfel încât să corespundă necesităților fiecărui elev în parte.

Școala incluzivă reprezintă o provocare pentru școlile obișnuite, însă ea nu trebuie privită ca o amenințare pentru performanța acestor școli. Multe dintre aceste instituții găsesc ca fiind dificil să integreze elevii cu nevoi speciale în cadrul claselor obișnuite. Însă această teamă poate fi depășită prin educație, resurse didactice adecvate, sprijin și nu în ultimul rând credința că incluziunea este un drept moral și social ce nu poate fi negat nimănui.

În cadrul școlii incluzive profesorii trebuie să colaboreze cu diferiți specialiști în domeniul educației, cum ar fi psihologi, consilieri, terapeuți și alți specialiști pentru că doar împreună vor reuși să obțină cele mai bune rezultate.

Școala incluzivă presupune îmbunătățirea sistemului educațional pentru toți elevii. Implică schimbări în curriculum, în modul de predare al profesorilor, în modul de învățare al elevilor, precum și schimbări în modul cum interacționează copiii cu C.E.S. cu colegii lor și viceversa.

Ideea este ca școlile, centre de învățare și educație, să se schimbe astfel încât să devină comunități educaționale în care nevoile tuturor elevilor și profesorilor să fie îndeplinite. Școlile incluzive nu mai asigură o educație obișnuită sau o educație specială, ci asigură o educație incluzivă, iar ca rezultat elevii vor putea învăța împreună. Cu alte cuvinte, acest tip de școală este deschisă tuturor elevilor, astfel încât toți elevii să participe și să învețe. Pentru ca acest lucru să se întâmple, profesorii și școlile, în general, au nevoie de o schimbare, mai ales de atitudine, pentru a întâmpina cu mai mult succes diversitatea nevoilor elevilor.

Un factor important pentru incluziune o constituie abordarea pozitivă a acestui sistem, de către toți factorii implicați: cadre didactice, părinți, elevi, comunitate. Acest lucru trebuie privit din punct de vedere al nediscriminării și al dreptului la un viitor mai bun pentru fiecare. Comunitatea educațională trebuie să pornească de la premisa că fiecare copil are ceva bun, să descopere acel ceva, să-l accepte și să-l exploateze în sens pozitiv. Prin atingerea acestui scop se poate realiza creșterea încrederii în sine, formării unei imagini de sine pozitive, ceea ce va ușura buna funcționare a întregului.

De aceea, printre avantajele școlii incluzive se numără faptul că elevii cu C.E.S. sunt tratați ca parte integrantă a societății, au ca model restul colegilor care nu au probleme, atât copiii cu C.E.S. cât și colegii lor își dezvoltă abilitățile comunicative, devin mai creativi, acceptă diversitatea, etc. Profesorii adoptă metode diverse de predare-învățare, de care beneficiază toți elevii, nu numai cei cu C.E.S.

În ceea ce privește cadrele didactice din cadrul școlii incluzive, ele trebuie încurajate să adopte practici moderne în cadrul orelor de curs, să se autoperfecționeze în permanență în ceea ce privește copiii cu C.E.S. Un alt rol important, pe care cadrele didactice îl au este acela de a-i face pe copiii fără probleme să-și accepte și să-și ajute colegii cu C.E.S., fără a-i ridiculiza sau exclude.

Așadar, necesitatea de redimensionare a învățământului pentru a stabili standarde educaționale și pentru a determina școlile să devină responsabile de rezultatele elevilor, necesită un mare efort și dedicație, atât colectiv cât și individual. Pentru aceasta trebuie să credem că fiecare copil în parte poate învăța și reuși, că diversitatea ne este utilă tuturor și că elevii expuși diferitelor riscuri le pot depăși printr-o atenție și implicare din parte cadrelor didactice și a comunității, în general.

Pe măsură ce va interveni această redimensionare a învățământului, incluziunea nu va mai fi privită ca o acțiune izolată, distinctivă, ci va deveni o acțiune naturală, simultană.

Concluzionând, putem spune că incluziunea nu-i implică numai pe copiii cu C.E.S.; ea este de fapt o realitate și recunoașterea faptului că fiecare copil este unic. Școala incluzivă ne demonstrează, așadar, că suntem unul, dar nu unul și același.

BIBLIOGRAFIE:

1. Adler A., „Cunoașterea omului”, editura Iri, 1996;
2. Baba L., Borca C., Runceanu L., Vrăsmaș E., „Parteneriat pentru educație incluzivă – Raport”; Lucrare elaborată în cadrul „Parteneriat pentru educație incluzivă, conceput și implementat prin cooperarea dintre Centrul Educația 2000+ și Fundația de abilitare Speranța, România, 2007-2009;
3. Iluț, P., „Sinele și cunoașterea lui (Teme actuale de psihosociologie)”, Editura Polirom, 2001;

PREMISELE ȘI PERSPECTIVELE EDUCAȚIEI INCLUSIVE

Prof. Cepeși Marius Daniel
Liceul de Artă “ I.Șt. Paulian ” – Drobeta Turnu-Severin

*“Învățăm să vorbim vorbind,
Învățăm să citim citind,
Învățăm să scriem scriind,
Învățăm să includem incluzând.”*
(Gary Bunch, Marsha Forest, Jack Pearpoint)

Despre educație s-a vorbit și se vorbește mult și, totuși, nu este suficient. Dacă dorim să intervenim în favoarea copiilor, trebuie să le oferim tuturor o educație de calitate și, în mod deosebit, celor cu cerințe educative speciale: o educație de calitate pentru toți într-o școală pentru toți. Lumea contemporană este tot mai dinamică, influențând politicul, economicul, socialul. Printre primele sectoare sociale afectate de aceste schimbări de durată a fost și rămâne învățământul, îndeosebi cel pentru copiii cu cerințe educative speciale – o problemă a sistemului educațional, care nu poate răspunde exigențelor speciale din motive obiective și subiective. Premise pentru o educație incluzivă - educație pentru toți. Educația incluzivă este un proces complex, de durată, care necesită analize, schimbări și construcții continue pentru a realiza politici și practici incluzive și a asigura bazele unei culturi incluzive. Paradigma educației incluzive lansată în anii '90 ai secolului trecut pentru a depăși abordarea educației integrate s-a dovedit îngustă și insuficientă în asigurarea dreptului la educație pentru toți copiii și oamenii. Un rol deosebit în fundamentarea paradigmei educația incluzivă - educație pentru toți l-a avut:

- recunoașterea efectivă și plenară, a tuturor drepturilor, pentru toți copiii, Convenția cu privire la drepturile omului;
- nevoia de incluziune în educație - educația pentru toți nu poate fi realizată efectiv decât dacă se acordă o atenție deosebită, specială celor mai vulnerabili și mai marginalizați, pentru a se preveni și diminua marginalizarea și excluderea socială, UNESCO, Conferința de la Salamanca ;

- sistemele educaționale trebuie să fie incluzive și să caute în mod activ să cuprindă toți copiii și să răspundă cu flexibilitate la situațiile și nevoile tuturor copiilor/elevilor;
- crearea posibilităților persoanelor cu dizabilități să participe la școlarizarea obișnuită care este importantă nu doar pentru aceștea, ci și pentru persoanele fără dizabilități, în beneficiul înțelegerii de către oameni a diversității umane...

Toate persoanele cu dizabilități, indiferent de natura și nivelul de deficiență au acces egal la educație. Astfel, incluziunea cuprinde principiul ca școlile să primească toți copiii, indiferent de condiția lor fizică, intelectuală, socială, emoțională, lingvistică sau alte condiții și, de asemenea, să se adapteze și să răspundă nevoilor acestora. Nevoia de incluziune în educație a început să devină astfel o parte integrantă a sistemului național de planificare a învățământului; dezvoltare a curriculum-ului; dezvoltare a organizării școlare. Aceasta solicită acțiuni în tot sistemul educațional, inclusiv privind:

- legislația;
- colaborarea interministerială;
- sisteme adecvate de finanțare;
- instruirea profesorilor de sprijin;
- metode de predare incluzivă;
- promovarea respectului pentru diversitate, nondiscriminarea în școli;
- analiza și adaptarea curriculară, a resurselor pentru predare în clase etc.

Există mai multe dimensiuni și provocări contemporane, legate de introducerea și aplicarea acestui concept, de largă rezonanță asupra modului în care este organizată și funcționează școala: - centrarea pe copil, pe unicitatea acestuia; - răspunsul la situații educaționale diverse (o pedagogie respondentă, de luare în considerare și de valorizare a diversității umane, sub diversele ei aspecte); - comprehensivitate – înțelegere, acceptare a diferențelor între copii (o pedagogie a alterității); - democrație și solidaritate umană - o școală mai echitabilă, mai naturală - o școală deschisă, prietenoasă; - o școală flexibilă, care se adaptează, învață (ea însăși) și se schimbă.

Dacă prin abordarea de tip educație integrată se aveau în vedere mai ales obiective legate de școlarizarea „normalizată” a copiilor cu CES, cât mai aproape de instituțiile școlare și clasele obișnuite – deci accentul se pune pe copii și formele de suport pentru aceștia – incluzivitatea educației are ca sens și obiectiv principal adaptarea școlii la cerințele (speciale ori adiționale) de învățare ale copiilor, iar prin extensie, adaptarea școlii în general la diversitatea copiilor dintr-o comunitate - ceea ce presupune reforma și dezvoltarea de ansamblu a școlii (din comunitate). Este nevoie așadar de o abordare la nivel de sistem educațional, în totalitatea acestuia, cu provocări însemnate pentru toate sectoarele – inclusiv pentru cel de învățământ. Înțelegerea *Educației pentru toți* în relație directă cu *Educația incluzivă* nu poate fi realizată fără o schimbare a percepțiilor, imaginilor și ideilor tradiționale despre educație. Toți avem nevoie de educație, nu numai unii dintre noi, societatea nu este formată numai din unii oameni, ci din toți. Educați sau mai puțin educați, suntem parte a întregului și dăm fiecare identitate și specific comunității din care facem parte. Valoarea unui om este dată de unicitatea sa, de ceea ce reprezintă el prin particularitățile, caracteristicile, capacitățile și competențele pe care le are, dar și de modul în care este integrat social, apreciat de comunitatea și societatea din care face parte. Astfel, fiecare om are dreptul de a beneficia de sprijin pentru formarea și integrarea lui socială și individuală. Copiii cu CES au dreptul de a se dezvolta și forma cât mai adecvat pentru a-și construi unicitatea și a participa la identitatea socială și culturală din care fac parte, societatea trebuie să le ofere sprijin la nivel de familie, grădiniță și școală. Toți copiii au dreptul, și este firesc să fie participanți, la o educație de calitate, eficientă și permanentă. Procesul educativ trebuie să se adreseze tuturor și fiecăruia, să se concentreze pe soluții rapide și adecvate la adaptarea față de diversitatea și unicitatea umană - educației pentru toți care devine coerentă dacă se bazează pe educația incluzivă și dacă se definește ca: • educație de calitate; • eficiență; • responsabilitate; • pluridisciplinaritate; • proces complex; • strategie de respectare a drepturilor omului; • evidențiere a valorii individuale umane.

Atunci când vorbim de educație incluzivă ne referim la programe de educație care să asigure accesul și participarea tuturor copiilor, valorizând diversitatea și acordând importanță fiecărui copil în parte. Nu este suficientă includerea unui copil într-un grup educativ. Este nevoie ca grupul să se schimbe în așa fel încât fiecare copil să fie bine primit - un grup cu practici educative incluzive, adică primește toți copiii și acordă valoare și atenție fiecăruia, dar educația nu poate fi incluzivă decât dacă cuprinde tot programul, practicile, managementul și acțiunile permanente cu copiii. Adică toate componentele actului de educație în ansamblul lui. O idee de bază în asigurarea educației incluzive este prevederea conform căreia toți copiii trebuie să învețe împreună. De aici, educația incluzivă, pentru toți, de multe ori pare să fie aceeași cu integrarea copiilor cu cerințe educative speciale. Cele două procese nu sunt identice:

- Integrarea educațională descrie eforturile făcute pentru a introduce copilul într-o grupă sau clasă obișnuită, fără a crea condiții special pentru ca acesta să se adapteze;

- Incluziunea este o politică și un proces care permite tuturor copiilor să participe la programele educaționale, prin schimbare și adaptarea curriculară, crearea condițiilor special ca copii cu CES să se adapteze procesului instructiv-educativ. Incluziunea presupune acțiuni în favoarea eliminării discriminării și segregării; în cadrul procesului instructiv-educativ este un proces complex, care pune în centru școala și schimbările ei și revendică asigurarea parteneriatului elevi - cadre didactice – manageri -părinți în procesul didactic incluziv. Pe de altă parte, educația incluzivă a copiilor cu CES reprezintă o nouă provocare pentru cadrele didactice din învățământul preuniversitar deoarece școala trebuie să fie capabilă să realizeze un învățământ diferențiat și să asigure o educație de calitate pentru toți și pentru fiecare. Noile tendințe în dezvoltarea și modernizarea educației impun necesitatea:

- elaborării materialelor-suport pentru asigurarea metodologică a procesului de incluziune școlară a copiilor CES în învățământul general;

- adaptării curriculumului general la potențialul și necesitățile speciale ale copiilor, pentru a evita eșecul școlar al acestora, a-i sprijini în activitatea lor de învățare și a le asigura parcursuri școlare diferențiate și individualizate;

- adaptarea ofertei educaționale la posibilitățile de învățare ale tuturor.

BIBLIOGRAFIE:

- 1.Horga I., Jigău M. (coord.). Situația copiilor cu cerințe educative speciale incluși în învățământul de masa. București: Ed. Vanemonde, 2009
- 2.Vrasmaș Tr. Învățământul integrat și/sau incluziv. București: Ed. Aramis, 2001
- 3.Vrasmaș Tr. Școala și educația pentru toți. București: Ed. Miniped, 2004

PREVENIREA ȘI CORECTAREA PĂRĂSIRII TIMPURII A ȘCOLII

Prof. înv. primar Cernea Erika Melita
Școala Gimnazială “ Pamfil Șeicaru” Orșova, jud. Mehedinți

Cu două șute de ani în urmă J.J. Rousseau (1712-1779) adresa un apel educatorilor “Educatori învățați să vă cunoașteți copiii !”Este în aceeași măsură un avertisment pentru că semnaleză necesitatea centrării educației pe elev, o bună cunoaștere a aspirațiilor ,a intereselor și posibilităților sale.

Abandonul școlar este o conduită de evaziune definitivă ce constă în incetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educative, indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii ciclului de studiu.

Din punct de vedere economic, abandonul școlar reprezintă un indicator al eficienței sistemului școlar :cu cât indicele de abandon este mai mare, cu atât sistemul școlar respectiv este mai ineficient.

O provocare comună pentru sistemele de învățământ europene este prevenirea părăsirii timpurii a școlii. Cercetarea desfășurată la nivel european scoate în evidență faptul că fenomenul de părăsire timpurie a școlii implică un număr tot mai mare de elevi.

O serie de programe de incluziune la nivel național au dat dovadă de faptul că profesorii suferă de o lipsă de aptitudini și competențe și, prin urmare, de motivație în a înțelege și a face față cazurilor în care elevii sunt expuși riscului de abandon școlar. Profesorii de multe ori nu sunt capabili să identifice, cu anticiparea necesară, manifestarea factorilor de risc care conduc către abandonul școlar și nu sunt pregătiți să asigure inițiative necesare pentru a oferi răspunsuri eficiente.

Pe de altă parte persoanele care au părăsit școala au o capacitate foarte redusă de ocupare a forței de muncă datorită nivelului scăzut al cunoștințelor și competențelor de bază. Amploarea fenomenului de părăsire timpurie a școlii generează astfel un risc major de șomaj de lungă durată, care nu au capacitatea de a se adapta ofertei locurilor de muncă existente pe piața muncii.

Activitățile care vizează fenomenul de prevenire a părăsirii timpurii a școlii trebuie să aibă un caracter integrat, *preventiv* -prin creșterea accesului la educație preșcolară și școlară, la programe de tipul “Școală după școală”, furnizarea serviciilor de orientare și consiliere, predare centrată pe elev, campanii de creștere a nivelului de conștientizare etc și *remedial /corectiv* ,prin dezvoltarea programelor de reintegrare în educație a celor care părăsesc timpuriu școala, educația “ a doua șansă” etc.

Pentru stabilirea unor strategii pe termen mediu și lung privind prevenirea părăsirii timpurii a școlii este necesară identificarea cauzelor, factorilor de natură familială, psihologică, pedagogică etc ,care determină abandonarea școlii, în vederea personalizării instrumentelor de prevenire ,analize și studii de impact a măsurilor și programelor implementate, transferul de expertiză și de bune practici, constituirea de rețele de sprijin, inclusiv a rețelelor de sprijin formate din elevi etc.

Au fost identificate o serie de cauze care conduc la părăsirea timpurie a școlii:

Cauze care țin de personalitatea și starea de sănătate a elevului: motivație școlară scăzută, lipsă de interes, încredere scăzută în educația școlară, oboseală, anxietate, autoeficacitate scăzută, imagine de sine deteriorată, sentimente de inferioritate, abilități sociale reduse, pasivitate; refuzul de a adera la o alegere făcută de alții (reacție la presiunea exercitată de dorințele adulților) ;

Cauze care țin de familie, condițiile socio-economice ale familie: sărăcia, stil parental indiferent, neglijent, familii dizarmonice, părinți foarte ocupați sau plecați în străinătate;

Cauze care țin de contextul școlar specific (inclusiv relația profesor-elev): presiunea grupului, supraîncărcarea școlară, comunicarea defectuasă elev-profesor (ironizarea, umilirea elevului) evaluarea subiectivă, frica de evaluare, conflict cu colegii, practici educative percepute de elevi ca fiind nedrepte, frustrante, incompatibilitate între aspirațiile, trebuințele de învățare și oferta educațională a școlii; formă de apărare –împotriva disciplinei excesiv de rigidă și severă, politici proabsenteiste ale școlii la elevii din clasele terminale foarte importantă este și variabila vârstă;

Intervențiile școlii trebuie să fie direcționate atât către copiii, preșcolari și elevi expuși riscului de părăsire timpurie a școlii, dar și către familiile acestora, vizând grupuri defavorizate, vulnerabile, persoane cu dizabilități. Planurile de acțiune vor trebui să urmărească asigurarea educației de bază pentru toate categoriile de persoane care, din anumite motive, au fost nevoite, sau în prezent supuse riscului de a abandona școala, inclusiv persoane adulte care au abandonat școala.

Prevenția părăsirii timpurii a școlii trebuie aibă în vedere acțiuni de educație remedială și furnizarea de servicii de orientare și consiliere, cât și servicii alternative adaptate nevoilor specifice pentru elevii cu performanțe școlare scăzute, expuși riscului de părăsire timpurie a școlii.

Prevenția abandonului școlar se poate realiza printr-o paletă largă de activități care au ca grup țintă atât elevii ,cât și părinții, cadrele didactice, comunitatea locală și instituțiile care oferă servicii sociale. Activitățile menite să prevină abandonul școlar sunt:educative, extrașcolare, intervențiile sociale și activitățile de formare a specialiștilor.

Activitățile educative se realizează de instructori de educație sub conducerea specialiștilor (psiholo/psihopedagog) și constau în: ajutor la efectuarea temelor pentru a doua zi, integrarea

copilului în programul zilnic, facilitarea relațiilor între copii, dirijarea jocului individual și colectiv în atmosfera de comunicare stimulativă, susținerea performanțelor școlare pentru dezvoltarea individuală a personalității copiilor, stimularea creativității, a aptitudinilor și talentelor copiilor, însușirea unor abilități în domeniul utilizării computerului, a limbilor străine, a muzicii, a jocurilor logice, distractive etc.

Activitățile extrașcolare reprezintă un element de sprijin în educație, școlarul dobândind multe deprinderi și cunoștințe prin joc, iar valorificarea acestui instrument informativ –formativ presupune atribuirea unui conținut de dezvoltare a potențialului de cunoaștere afectiv și volitiv al personalității, având astfel un incontestabil rol terapeutic.

Intervențiile sociale sunt de pildă asigurarea mesei și a gustării, testarea psihologică în vederea optimizării ritmului de dezvoltare a personalității, participarea părinților la lecții deschise, posibilitatea acestora de a solicita cursuri opționale sau de a beneficia de informații complete asupra evoluției școlare a elevului, asistența medicală, asistența psiho-pedagogică a copiilor cu risc de abandon, cu dificultăți de învățare, carențe informaționale și adaptare școlară.

Activitățile de formare a specialiștilor constau în formarea cadrelor didactice în domeniul educației incluzive, a interculturalității și a muncii cu tineri proveniți din grupuri dezavantajate. Este vizată de asemenea formarea cadrelor didactice în relaționarea cu părinții sau tutorii elevilor.

Bibliografie

- Neamțu Cristina –Devianța școlară, Ghid de intervenție în cazul problemelor de comportament ale elevilor, Iași, Ed. Polirom, 2003
- Gal, D.-- Educația și mizele ei sociale, Cluj – Napoca, Ed. Dacia, 2002

ABANDONUL SCOLAR IN SCOLILE DIN ROMANIA

*Prof.Cetateanu Adriana
Sc.Gimnaziala "Elena Farago" Craiova*

Asistam neputincioși cum din ce în ce mai mulți tineri părăsesc școala. E nevoie de bani, finanțarea fiind esențială pentru punerea în aplicare a unor politici coerente în acest sens. E nevoie de bani și pentru rezolvarea gravei probleme a sărăciei extreme existente în multe zone din țară, e nevoie de eliminarea analfabetismului, pentru ca oamenii să înțeleagă cât de importantă este educația în societatea contemporană.

Potrivit celor mai recente date prezentate de Eurostat, în momentul de față suntem pe locul trei în Uniunea Europeană la părăsirea timpurie a școlii. Conform aceluiași organism european, 18,9% dintre tinerii români din intervalul de vârstă cuprins între 18 și 24 de ani renunță la studii. La nivelul Uniunii Europene, suntem depășiți doar de Spania, cu un procent al abandonului școlar de 20,3%, și de Malta, cu 20,1%.

Din punct de vedere al sexelor, deținem o altă tristă supremație: 18,3% dintre fetele române abandonează școala, procentul fiind semnificativ mai mare decât cele înregistrate în Spania sau în Bulgaria, țara în curtea căreia ne uităm obsesiv atunci când vine vorba despre studii și statistici europene sau mondiale.

Foarte îngrijorător este că abandonul școlar în țara noastră este în creștere, în vreme ce la nivelul întregii Uniuni Europene, tendința generală, inclusiv în Bulgaria, este de scădere. La fel de grav este faptul că un procent important din acești tineri nu doresc să intre în câmpul muncii după abandonarea studiilor.

Aproximativ o cincime dintre elevii români rămân cu cel mult opt clase, 75% dintre copiii romi nu termină gimnaziul.

Potrivit celui mai nou raport de țară, principala cauză sunt politicile oficiale defectuoase. Rata de părăsire timpurie a școlii, se arată în acest raport, rămâne la un nivel ridicat din cauza superficialității guvernanților, a forurilor competente. Se acordă o atenție insuficientă acestui flagel și acțiunilor de depistare și prevenire timpurie a sărăciei, unul din principalele motive de părăsire timpurie a școlii.

Cum era de așteptat, la nivel rural, rata de părăsire timpurie a școlii este mult mai ridicată decât la nivel urban, iar categoriile sociale țintă, rromii și populația defavorizată social. Adică cealaltă Românie, pe care clasa politică românească se face că nu o vede.

În plus, mai spune raportul, sprijinul acordat de stat cadrelor didactice care lucrează cu acești copii aflați în situații de risc ridicat este insuficient. Avem la îndemână o strategie privind stoparea părăsirii timpurii a școlii, adoptată cu doi ani în urmă, dar aceasta nu este încă pusă în aplicare.

Pe tinerii care renunță prematur la studii îi așteaptă șomajul, sărăcia și marginalizarea. Date la fel de sumbre a prezentat de curând Institutul Național de Statistică (chiar de Ziua Internațională a Copilului): aproape 30% dintre copiii români de până la 18 ani au renunțat la studii (obligatorii, conform legii), cu 10%, se menționează, mai mult decât acum doi ani și cu 7% mai mult față de media europeană. Aproximativ o cincime dintre elevii români rămân cu cel mult opt clase, în vreme ce peste 75% dintre copiii rromi abandonează școala înainte de a împlini vârsta de 14 ani. 37% dintre tinerii de 15 ani sunt analfabeți funcțional, iar 43% dintre copiii cu dizabilități nu sunt înscriși în nicio formă de învățământ. Pentru toți acești tineri care renunță la studii viitorul este negru, pentru că nu-i așteaptă decât șomaj, sărăcie, marginalizare.

Laptele, cornul și microbuzul nu rezolvă problema abandonului școlar. Suntem incapabili să construim strategii reale de prevenire a abandonului școlar – fie din nepricepere, fie din lipsă de fonduri –, iar statul privește cu o superbă indiferență distrugerea a generații și generații de viitori cetățeni ai acestei țări. Și toate acestea, în condițiile în care aproape toate guvernele României de după 1989 (cel puțin ultimele trei, în mod explicit) au susținut că educația este o prioritate națională. Doar cu cornul, laptele și microbuzul nu se poate însă face educație și nici nu poate scădea rata de abandon școlar, cu atât mai mult cu cât în multe zone din țară, microbuzele nici măcar nu există, iar programul laptele și cornul a pus deseori în pericol viețile a mii de copii din întreaga țară.

Conform statisticilor UE, aproximativ șase milioane de tineri renunță anual la școală. Acest flagel fusese eradicat. Sistemul depunea eforturi susținute înainte de 1989 pentru aducerea la școală a fiecărui copil. Astăzi ne confruntăm din nou cu el. În fiecare an, datele statistice scot la iveală acest adevăr: abandonul școlar se menține la cote ridicate, cu tendință de creștere.

E drept că abandonul școlar a devenit o problemă la nivel european, întreaga Uniune confruntându-se cu părăsirea timpurie a școlii. Cauzele sunt dintre cele mai diverse. Printre ele se numără lipsa de atractivitate față de ceea ce se numește învățământ tradițional. Tinerii vor altceva și, în general, vor să ardă etape, considerând că se pot realiza mai repede fără studii. Și în UE, printre cauzele principale se numără sărăcia, lipsa de educație a mediului în care cresc și se dezvoltă copiii, dar și anumite cutume ale unor minorități etnice sau de orice alt tip. Am enumerat doar câteva dintre motivele care stau la baza îndepărtării de școală.

Conform statisticilor UE, aproximativ șase milioane de tineri renunță anual la școală (ceea ce înseamnă aproximativ 14% din numărul de elevi înmatriculați la nivelul Uniunii). Tinerii care renunță prematur la studii sunt considerați a fi cei care, deși au vârstele cuprinse între 18 și 24 de ani, au terminat cel mult învățământul gimnazial la data la care abandonează școala. Statele UE au început elaborarea unor politici menite să acopere întregul ciclu gimnazial și să coboare media abandonului școlar la sub 10%.

Soluții propuse pentru diminuarea riscului de abandon școlar

Ținând cont de situația specifică a copilului: cauzele problemei care determină unul sau mai mulți indicatori de risc activi, punctele slabe și punctele forte – propuneți soluții pentru diminuarea riscului de abandon școlar.

Aveți în vedere cel puțin următoarele categorii de măsuri pe care le puteți lua în calitate de învățător sau diriginte al copilului monitorizat:

- Solicitare de sprijin din partea cadrelor didactice (profesori de la disciplinele cu nr. mare de absențe, rezultate slabe etc);
- Antrenarea colegilor de clasă: unul sau mai mulți colegi ai copilului se oferă să-l ajute la disciplinele respective;
- Antrenarea comunității de părinți – pentru a ajuta familia în dificultate;
- Efectuarea unei anchete sociale dacă situația socio-economică a familiei este precară și/sau sunt suspiciuni de neglijare sau abuz asupra copilului (primărie);
- Intervenția unui psiholog;
- Consilierea și orientarea profesională a părinților (consilierul școlar);
- Implicarea unor organisme private (ONG-uri, sponsori,etc) din comunitate (exemple de activități);
- Implicarea în activități curriculare sau extracurriculare (vocaționale sau de voluntariat);
- Donații de cărți, haine etc.

FIȘĂ DE MONITORIZARE A ELEVULUI AFLAT ÎN RISC DE ABANDON ȘCOLAR

Nume și prenume.....

Vârsta.....Clasa.....

Cadru didactic responsabil:.....

Data întocmirii fișei:.....

Indicatorii observați activi la prima evaluare a copilului (bifați):

A. Numar mare de absențe nemotivate

B. Situație familială dificilă

C. Probleme grave de sănătate și/sau dizabilitate/handicap ale copilului

D. Antecedente de abandon școlar în familia copilului

E. Dificultăți majore de deplasare la școală

F. Dificultăți de învățare

Partea I: Explicarea situației specifice a copilului, la indicatorii identificați activi

Indicator.....

Situația la data întocmirii fișei:

.....

.....

.....

Alte aspecte relevante care nu au fost descrise în analiza indicatorilor

Comportament social

- In clasă

.....

In afara școlii

.....

Date școlare (nivelul reușitei școlare):

- Motivația pentru învățare

.....

- Numar de corigențe cu specificarea disciplinelor

- *Discipline cu rezultate bune și foarte bune*
- *Discipline cu rezultate scăzute*
- *Relația școlii cu părinții/ reprezentanții legali*
- *Puncte forte*
- *Puncte slabe*

ABANDONUL ȘCOLAR

*Școala Gimnazială Oprisor
Prof.înv. primar : Chipeșu Ionela- Mirela*

Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană. Pentru a reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să identificăm și să studiem câteva cauze : m *Școlile* din mediile defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau, muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din sat. Sărăcia comunităților din mediile defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale. Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școli din asemenea zone, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor dar, și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală. C *Cultura* de origine a elevilor –cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor, constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. C *Climatul familial* – are un rol hotărâtor în cauzele abandonului școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, climatul familial conflictual și imoral, atitudinea rece, indiferența sau dimpotrivă, tiranică a acestora ,iată alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar. F *Factorii de natură socială și economică* – cum ar fi : crize politice, economice, sociale, și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, iată alte cauze care conduc la dezorinetarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și în final, abandon școlar. F *Factorii de natură educațională* – insubordonarea față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu

școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare), au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar. r *Anturajul* - de proastă calitate, debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor curențe din copilărie, dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială – iată alte cauze pentru care elevul abandonează școala.

Bibliografie : Adrian Hatos „, Sociologia educației ”, Ed. Polirom ,2006
Elisabeta Stănciulescu „, Sociologia educației familiale”, Ed. Polirom ,1998

PREVENIREA ABANDONULUI ȘCOLAR

*Invatatoare, Ciobanu Niculina
Școala Gimnaziala Pristol*

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie iar apoi, ea se continuă în grădiniță și școală. În primul rând ea se realizează prin puterea exemplului și apoi prin cea a cuvântului. Tot ceea ce se săvârșește sub puterea copilului are efect mai puternic decât frazele moralizatoare. O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar prin intervenția acestuia la nivelul factorilor de risc – individuali, familiali, școlari a celor determinați de mediul cu potențial delictogen ș.a.d.m., care-l pot acuza.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și în ultimă instanță pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Factorii de risc cum ar fi cei comportamentali sunt factori care reprezintă ansamblul încălcărilor și abaterilor tinerilor de la normele de conviețuire socială. Delincvența juvenilă se referă la violarea normelor legale de către cei care sunt sub vârsta la care legea tratează oamenii ca adulți.

• Factorii psihologici.

În evaluarea diferitelor manifestări delictuale ale tinerilor trebuie ținut cont de factorul, agresivitate, sau de cel de "frustare", de instabilitatea afectivă sau comportamentală.

• Factorii sociali și alți factori care pot provoca abandonul școlar.

Ca obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar ar putea fi:

- Identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi.
- Implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului cu risc de abandon școlar.
- Creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon sau risc de abandon școlar.

În măsura în care aceste obiective vor fi împlinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul.

Una dintre cele mai grave probleme cu care se confruntă învățământul școlar este abandonul școlar.

Dacă înainte de 1989 rata abandonului școlar era foarte scăzută, imediat după schimbarea regimului și trecerea la democrație s-a constatat că elevii tind tot mai mult să părăsească băncile școlii. Ei au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor. De asemenea se are în vedere reinscrierea școlară a celor în cauză prin încredințarea unor responsabilități în cadrul colectivelor școlare din care fac parte, depistarea și corectarea anomaliilor comportamentale în

relația copil-părinte, intensificarea colaborării școală-familie, pentru identificarea anturajului elevilor și luarea măsurilor adecvate pentru scoaterea lor de sub influența negativă a acestuia. Sărăcia este de asemenea un factor de abandon școlar care se reflectă la toate nivelurile de vârstă și învățare. Astfel, se afirmă că "cel mai mare abandon se înregistrează în cadrul școlilor de ucenici sau profesionale". De fapt cei care abandonează școala profesională sau clasele de ucenici (unele clase) o fac pentru că, oricum, ei sunt oameni "certați" cu școala.

De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.

Școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că, în ziua de azi, nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine.

Nu se vorbește de asemenea de încrederea populației în instituția școlară, în valorile dobândite, ierarhizate prin cantitatea de învățatură înglobată în ele. De aceea, o campanie serioasă de combatere a abandonului școlar trebuie să însemne, la urma urmei, o extragere a școlii din abandonarea în care se găsește.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început.

Cauzele principale ale abandonului școlar sunt cele economice, socioculturale sau religioase, psihologice și pedagogice.

Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Elevul care prezintă un risc înalt de abandon școlar-incapabil să se adapteze și să funcționeze adecvat în contextul clasei tradiționale, rezultatele școlare sub medie – nu-și stabilește obiective profesionale, prezintă absenteism, ostilitate față de adulți și reprezentanții autorității școlare, provine dintr-o familie ce experimentează un stres existențial cu probleme economice serioase, nu este implicat în nici-o activitate organizată de școală, nonformală sau formală. În cadrul învățământului primar, cadrul didactic – învățatoarea are de asemenea un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari și viitori școlari. Comunicarea copilului cu învățatoarea fiind extrem de importantă, comunicarea verbală și cea non-verbală. Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale.

Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, dar în grupul de la clasa fiecare poate avea un loc, un rol și o valoare.

Bibliografie:

"Revista învățământului preșcolar/primar " - Ministerul Educației și Cercetării – Institutul de Științe ale Educației – București 2006

ABANDONUL ȘCOLAR - UN RĂU CARE MACINĂ SISTEMUL EDUCAȚIONAL

*Ciocoi Marcela,
Școala Teodor Costescu*

Pentru mulți oameni anii de școală sunt cei mai frumoși din viața lor. Educația rămâne principala modalitate prin care oamenii pot deveni cetățeni de onoare, oameni de succes și persoane cu un moral crescut.

Din păcate, societatea din România se confruntă cu o mare problemă reprezentată de numărul tot mai mare al elevilor ce aleg să abandoneze școala mult prea devreme. Într-o lume în care educația este o formă de învățare care nu se termină niciodată, cum putem micșora rata abandonului școlar și încuraja viitori adulți să rămână interesați de școală? Abandonul școlar limitează șansele de succes ale multor copii care și-ar putea depăși condiția dacă ar putea conștientiza importanța educației.

Totodată, familia și mediul din care provin elevii joacă un rol important în luarea deciziilor din viața acestora, iar acest lucru trebuie luat în considerare de întreg sistemul educațional. La nivelul școlii există prea puține acțiuni care să prevină abandonul școlar. Cadrele didactice sunt cele care pot avea un rol major în prevenirea abandonului școlar întrucât acestea sunt în permanent contact cu elevii și pot identifica problemele acestora.

Conform unui studiu realizat în scopul cercetării comportamentelor de risc școlar, s-a descoperit că situația financiară a familiilor elevilor chestionați este un factor important în creșterea riscului de abandon școlar. Sărăcia acționează în două sensuri: fie copiii nu se pot prezenta la școală din cauza neputinței părinților de a le cumpăra haine, rechizite sau pentru a plăti transportul, fie sunt nevoiți să contribuie la întreținerea familiei, ceea ce nu le mai permite să aloce timp învățaturii. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți.

România este țara cu cei mai mulți elevi din Uniunea Europeană care abandonează școala. Doi din zece elevi ajung să renunțe la școală, ceea ce înseamnă un număr de aproximativ 50.000 de tineri în fiecare an. Pentru a soluționa această problemă cu care țara noastră se luptă și care macină sistemul de învățământ, trebuie să descoperim ce ne lipsește, unde greșim și cum am putea face să schimbăm sistemul educațional în mai bine pentru a putea încuraja elevii să rămână la școală.

Cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Există cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Principalele forme de manifestare a deviației școlare sunt : fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania și copiatul. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie își urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor, ceea ce antrenează, de multe ori, abandonul școlar.

Comunicarea didactică reprezintă o altă formă care, aplicată corespunzător, poate menține interesul elevilor și în același timp poate combate abandonul școlar. Este recunoscut faptul că relațiile dintre cadrele didactice și elevi sunt multiple, iar modul de manifestare comportamentală e resimțit de ceilalți în maniere diferite generând două tipuri de sentimente: de respingere sau de acceptare. Spre exemplu, în cazul unui elev care se plânge că întâmpină dificultăți în efectuarea

unei teme, cadrul didactic poate riposta pe un ton :

-de avertizare: „Dacă vrei note mari, muncește!”;

-de comandă: „Lucrează și nu te mai plânge atât!”;

-de ridiculizare: „Vai de mine, ... chiar așa?”

Astfel de mesaje sunt depreciative pentru elevi și neagă importanța sentimentelor trăite de aceștia. Tocmai din acest motiv, pentru că se știe că educația cere nu numai pricepere ci și afectivitate din partea educatorului, ar trebui să i se răspundă elevului într-o manieră de acceptare și stimulare a copilului cu disponibilitate pentru cooperare și comunicare.

Cuvântul poate fi o unealtă prețioasă sau un mijloc periculos, deoarece poate influența pozitiv sau negativ interlocutorul. Se știe deja, că limbajul celui de la catedră, gesturile sau mimica acestuia sunt copiate de elevi, de aceea trebuie acordată o atenție deosebită comunicării. Atitudinea cadrului didactic în fața elevilor și a părinților poate declanșa sau atenua conflictele care apar între elevi, între elevi și părinți ori între părinți și profesor.

În întâmpinarea acestui rău care macină sistemul educațional actual, Ministerul Educației a înființat un program numit „A doua șansă” ce are ca scop să ajute adolescenții, tinerii și adulții să continue și să finalizeze învățământul obligatoriu fără a fi nevoite să-și întrerupă eventualele activități profesionale sau familiale în care sunt angrenate. Din nefericire, acest program nu este frecventat de toți cei care și-au abandonat la un moment dat studiile, astfel încât este necesar să se gândească și alte soluții pentru a-i atrage pe cei care au rămas în afara sistemului.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor, deopotrivă părinti, copii și profesori, ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte.

Bibliografie

1. <http://dar.episcopiadevei.ro/index.php/2015/10/20/ce-este-abandonul-scolar-cauze-si-modalitati-de-prevenire/>
2. <https://www.edu.ro/a%20doua%20sansa>
3. <http://www.asociatia-profesorilor.ro/rolul-comunicarii-in-procesul-de-invatare.html>
4. Ioan Cerghit, Sisteme de instruire alternative si complementare, Bucuresti, Editura Aramis, 2002

STRATEGII EDUCAȚIONALE PRIVIND COMBATEREA ABANDONUL ȘCOLAR

*Ciovică Maria Casiana
Școala Gimnazială Ilovăț*

Abandonul se poate defini ca o conduită de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii ciclului de studii început.

Educația este percepută ca o funcție vitală a societății. Unitatea de învățământ poate fi considerată ca drept principală instituție prin care societatea își perpetuează existența. Școala reprezintă un cadru important sau un factor al formării și dezvoltării. Societatea așteaptă de la școală un progres major în ceea ce privește evoluția copiilor, precum: să îi ajute pe tineri să cunoască trecutul și să înțeleagă prezentul în care cresc, să îi ajute să conștientizeze și să își asume responsabilitatea pentru a se implica în orientarea destinului colectivităților către un viitor dorit.

Orice problemă cu care se confruntă acest sistem de învățământ trebuie analizată, dezbătută și trebuie căutate soluții pentru le putea ameliora. Pe această linie se înscriu și problemele mai mari, cum ar fi de abandon școlar, dar și problemele comportamentale.

Abandonul școlar se poate defini prin părăsirea prematura a școlii înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete. De multe ori abandonul se asociază cu delincvența juvenilă, cu recurgerea la droguri, cu viața de familie dezorganizată.

Acest fenomen se înregistrează în special la sate și în comunitățile de rromi, unde copiii sunt folosiți ca sursă de venit sau văzuți ca indivizi cu responsabilități în gospodărie.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare în România ar fi bine să identificăm și să studiem câteva cauze:

a) Școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți.

b) Cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului.

Din păcate, cei care nu frecventează sau abandonează școala sunt deseori discriminați. Ei învață în clase sau școli separate, puși în ultimele bănci ale clasei, tratați cu indiferență, agresați verbal de către copii sau profesori, în instituții pentru copii cu handicap sau, pur și simplu, pe străzi și în canale.

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie iar apoi, ea se continuă în unitățile școlare, precum grădiniță și școală. Aceasta, în primul rând, se realizează prin puterea exemplului și apoi prin cea a cuvântului.

Pentru o bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și în ultimă instanță pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Există mai mulți factori care pot provoca abandonul școlar, precum: factorii psihologici și cei sociali.

Factorii de risc cum ar fi cei comportamentali sunt factori care reprezintă ansamblul încălcărilor și abaterilor tinerilor de la normele de conviețuire socială. Delincvența juvenilă se referă la violarea normelor legale de către cei care sunt sub vârsta la care legea tratează oamenii ca adulți.

Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală.

Elevul care prezintă un risc înalt de abandon școlar, care este incapabil să se adapteze și să funcționeze adecvat în contextul clasei tradiționale, rezultatele școlare sub medie, provine dintr-o familie ce experimentează un stres existențial cu probleme economice serioase.

În cadrul învățământului preșcolar, cadrul didactic, adică educatoarea are de asemenea un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari și viitori școlari. Comunicarea are un rol extrem de important în formarea și dezvoltarea copilului. Comunicarea cu educatoarea este extrem de importantă, indiferent de forma ei, adică verbală sau non-verbală.

Pentru o bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație.

În concluzie, educația pentru toți oamenii reprezintă o nevoie a epocii prezente. Fiecare cadru didactic are un rol important în formarea copiilor. Modul în care se implică pentru ca un copil să devină parte din realitate, prezintă atributele acesteia. Doar prin educație, fiecare copil reușește să învețe și să se dezvolte uniform.

Bibliografie:

"Revista învățământului preșcolar" - Ministerul Educației și Cercetării – Institutul de Științe ale Educației – București 2006.

STRATEGII EDUCAȚIONALE PRIVIND COMBATEREA ABANDONULUI ȘCOLAR

Ciurel Jenica
Școala Gimnazială "Jiana Veche"

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie, apoi ea se continuă în grădiniță și școală prin intermediul cadrelor didactice. În primul rând, ea se realizează prin puterea exemplului. O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar, care a devenit din ce în ce mai frecvent.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse. Chiar și cel în cauză a fost nevoit să depună anumite eforturi. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor. Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

- școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale. Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală. De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.

- cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.

- climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

- factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.

- factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

- anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor curențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume băuturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;
 - implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;
 - creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.
- În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;
- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
- psihiatrice – depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;
- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

CĂTRE ȘCOALA INCLUSIVĂ

*Prof. Ciurel Mariana, C.S.E.I. „Constantin Pufan”
Școala Gimnazială nr.14, Dr.Tr. Severin*

Normalitatea și implicit integrarea au condus treptat în plan teoretic la un nou principiu principiul inclusiunii sociale. Inclusiunea / includerea socială se vrea și se pretinde un fenomen, un proces și, la un moment dat o stare mai deplină decât integrarea socială a diverselor persoane, în sensul că se referă la absolut toți indivizii unei societăți date și se consideră singura care merge până la capăt, oferind efectiv, plener și asigurator, șanse, oportunități, drepturi și obligații egale tuturor persoanelor dintr-o comunitate, indiferent de mărimea acesteia.

Dacă integrarea socială mergea până la colaborarea celui integrat cu ceilalți în plan acțional curent, până la împărtășirea, împreună cu ceilalți, de preocupări, interese, aspirații și chiar până la participarea la decizii, totul fiind aservit în mod clar evitării segregării și eventualei etichetări, inclusiunea merge și mai departe, în special în planul stărilor de spirit afectiv-motivaționale, atât ale persoanei incluse, cât și ale grupului inclusiv, fiecare din cele două entități ajungând să simtă lipsa reciprocă a celeilalte, fiecare fiind oricând afectată, într-un sens, pozitiv sau negativ, de ce i se întâmplă celeilalte.

Mai pe scurt spus : integrare = a lua în seamă, a ține seama de cineva, convins fiind că așa se cade, așa trebuie și așa merită

Inclusiune = a ajunge să-ți pese de cineva, care face practic parte din viața ta, pentru că așa simți, chiar dacă rațional ai putea considera, eventual că nu prea merită, nu prea trebuie, nu se prea cuvine.

În termenii comuni, din limbajul uzual, diferența /distanța între integrare și inclusiune este similară cu diferența de nuanță dintre a plăcea și a iubi, iar în termenii psihologiei sociale, cu diferența dintre simpatie și empatie.

Dacă integrarea socială s-a conturat ca o reacție la segregarea socială, includerea socială reprezintă soluția la excluderea socială.

Orice segregare reprezintă o poziție, o atitudine relativ moderată din partea grupului segregativ și o stare, o situație frustrantă, dar încă suportabilă în ceea ce privește persoana segregată.

Excluderea exprimă însă o luare de poziție și o atitudine dură și tranșantă din partea grupului care o practică (grup exclusivist) iar situația, starea în care ajunge persoana exclusă devine una

răvășitoare,dramatică,echivalând practic cu o decădere din însăși condiția și demnitatea umană,în diferite grade.

Tocmai de aceea, teoria și principiul incluziunii sociale se vor mai riguroase și mai radicale, pentru că au de contracarat un fenomen pe măsură, mai agresiv și mai nociv decât simpla segregare.

Este însă de mirare de ce s-a procedat similar și în sfera educației, unde este vorba totuși de simpli copii,a căror dezvoltare nedesăvârșită, abia în curs, nici nu a avut timp să pregnantizeze diferențele, încât să devină devianțe, și încă, unele dintre ele...inadmisibile și unde nu poate fi vorba de..pericol social,repzentat de unii putini copii pentru ceilalți mulți, ca în lumea din afară, lumea celor mari.(JUPP,K.1992)

Și totuși ,mai întâi excluderea ,milenii de-a rândul,apoi mai recent ,segregarea ,în ultimul secol s-au exercitat asupra indivizilor umani aflați în ontogeneza timpurie și în sfera educației răsfrângându-se din plin asupra copiilor și tinerilor cu deficiențe ,disabilitați și nevoi speciale.

Pe fondul general și pe tendința amplu regășibilă spre incluziunea socială,suficient de puternică la granița dintre milenii,au început să apară tot mai frecvent referiri la o posibilă educație inclusivă,în sensul a altceva,ceva mai mult,în comparație cu educația integrată,deja bine statuată teoretic și în expansiune practică semnificativă.

Printre premisele facilitatoare ale incluziunii educative ,sunt amintite, de regulă: conștiința, convingerea că o reală incluziune socială nu poate debuta,nu poate fi pregătită și nu are sorți de izbândă în afara unei prealabile și solide incluziuni educative a indivizilor ; - o anumită limită,un anumit plafon care se conturează în practica integrării educative în prezent ,chiar și în țările cele mai avansate în acest moment ,în ciuda unor certe realizări ; - predispoziție naturală,intrinsecă spre incluziune socială a grupurilor umane în general ,dar și a grupului educațional – clasă – și a grupului organizațional – școală – în particular, spre incluziune educațională.

Este evident că incluziunea educativă face parte integrantă din ampla incluziune socială ,în sensul că pe de o parte beneficiază de însuși curentul inclusivist social general,ca premisă specifică, iar pe de altă parte, se erijează ea însăși în factor determinant pentru realizarea efectivă a inclusivității sociale, care trebuie să fie mai întâi de toate și mai ales, o incluziune educativă,orientată în consecință.

Bibliografie: Ungureanu Dorel, Educația integrată și școala inclusivă, Editura de Vest, 2000

STRATEGII EDUCAȚIONALE PRIVIND COMBATERICA ABANDONULUI ȘCOLAR

*Ciurel Mirela
Colegiul Național "Gheorghe Țițeica"*

Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană. Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să identificăm și să studiem câteva cauze:

Școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau, muncind ca zilieri la oameni mai avuți din sate.

Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Aceasta stare provoacă deseori, exploatarea copiilor prin munca de către părinți. Tendința de a considera ca familiile din zonele defavorizate nu valorizează pozitiv importanța educației este superficială. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale.

Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școli din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor dar, și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală.

Cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școală. Cunoașterea acestora atitudini și identificarea surselor de tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor.

Climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferență sau dimpotrivă, tiranica a acestora, iată alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

Factor de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori, iată alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și în final abandon școlar.

Factorii de natură educațională, insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absentism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școală, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) – au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

Anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor curențe din copilărie, dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate, iată alte cauze pentru care elevul abandonează școală.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice (urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive);

- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psihosociale, urmărind prevenirea riscurilor de abandon;
- psihiatrice (depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive);
- juridico-sociale – aceste masuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

Abandonul școlar este un subiect sensibil prin context factorial. Din această cauză, prevenirea trebuie tratată cu maximă seriozitate și precauție, pentru ca prin mijloace eficiente, determinative, să reușim ca impactul asupra actului educațional să fie unul optim. Prin proiectul de dezvoltare al instituției, al resurselor umane, încercăm să ne dezvoltăm continuu, să ne perfecționăm toți cei care suntem implicați în actul educațional și am reușit astfel, prin oferta educațională variată, să eliminăm complet abandonul din școala noastră.

ABANDONUL ȘCOLAR - CONSECINȚĂ A PROBLEMELOR SOCIETĂȚII ROMÂNEȘTI CONTEMPORANE

*Prof. Viorica Marioara Cîlțaru,
Colegiul Național Pedagogic „Șt. Odobleja”, Drobeta-Turnu-Severin*

Absenteismul școlar - act de devianță școlară - rămâne o problemă socială, explicabilă, în bună măsură, prin caracteristicile mediului de proveniență. Cel mai frecvent, acest fenomen apare în mediul urban și în familiile cu probleme economice și relațional-afective.

Absenteismul desemnează un tip de conduită evazionistă permanentizată, ce reflectă lipsa de motivație și încredere în educația școlară. Absenteiștii nu mai apreciază școala ca pe o instituție ce oferă beneficii importante în viitor, fiind mai degrabă interesați de obținerea rapidă și lejeră a unor avantaje materiale. Actul învățării și frecventarea orelor de curs, din punctul lor de vedere, sunt pierdere de timp, viziune dobândită prin raportarea la situații și exemple din societatea românească contemporană, în care sunt încurajate impostura, incompetența, oportunismul.

Absenteismul conduce la abandonul școlar și rămâne, concomitent, cel mai determinant factor pentru consumul de droguri, violență și infraționalitate. Elevul care lipsește de la școală de obicei pleacă de acasă echipat corespunzător, la ora potrivită, pentru a respecta orarul școlar și se întoarce acasă la ora potrivită, în funcție de programul zilei. El se refugiază în baruri, internet-café-uri, săli de jocuri, parcuri. Când aceste activități devin o rutină, elevul poate face transferul spre altele, mai grave: consumul de alcool sau de droguri, traficul de droguri, furtul, prostituția. Generalizarea obiceiului de a lipsi de la școală se asociază cu debutul în activitatea infrațională și cu blocarea oportunităților de integrare legitimă pe piața muncii.

Abandonul școlar constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ, indiferent de nivelul la care s-a ajuns. Rata abandonului școlar sestabilește ca raport între numărul elevilor înscriși și numărul absolvenților. Din punct de vedere economic, abandonul școlar reprezintă un indicator al eficienței sistemului școlar: cu cât indicele de abandon este mai mare, cu atât sistemul școlar respectiv este mai ineficient. Cauzele abandonului școlar sunt multiple. Cel mai adesea sunt de ordin economic. Copiii care trăiesc în familii sărace au șanse mai mici de a-și însuși o educație școlară completă. În condițiile în care societatea românească actuală este într-o permanentă criză economică, iar venitul pe cap de locuitor este tot mai scăzut, riscul abandonului școlar este într-o permanentă creștere, atât în mediul rural, cât și în cel citadin.

De asemenea, există și cauze socio-culturale sau religioase care pot genera nefrecventarea școlii. S-a demonstrat că diferite grupuri dezavantajate social, rasial, religios, sexual sunt

discriminate atât în cadrul sistemului școlar, cât și pe piața muncii. În ciuda integrării europene a țării noastre și a luptei împotriva discriminării de orice tip, în mentalul colectiv există încă suficient de multe prejudecăți și carențe la nivelul acceptării alterității, fapt care îi poate determina pe elevii vulnerabili să nu se integreze în anumite colective unde se manifestă intoleranța, mai mult sau mai puțin explicit.

O cauză de ordin psihologic, care poate determina abandonul școlar este insuccesul școlar și conflictele cu autoritățile școlare. Etichetarea ca „elev slab” reduce stima de sine a elevilor. În aceste condiții, cei care nu au resursele necesare pentru a se mobiliza în vederea depășirii dificultăților vor căuta să-și satisfacă nevoia de valorizare personală în afara școlii. De aceea este foarte important să fie evitate echitările de orice tip, mai ales în fața colegilor de clasă, pentru a nu declanșa complexe de inferioritate, vulnerabilități și chiar fobii școlare.

Calitatea discutabilă a vieții școlare, necorelarea conținuturilor în raport cu trebuințele de învățare ale elevilor, a metodelor și a stilurilor didactice ale profesorilor cu nevoile cognitive ale receptorilor reprezintă factori care pot genera dezinteresul elevilor față de procesul instructiv. În adaptarea ofertei educaționale la problemele comunității și la cerințele pieței muncii poate alimenta pierderea motivației față de actul învățării și, implicit, chiulul frecvent sau abandonul școlar.

Fără îndoială există și cauze pedagogice care pot explica abandonul școlar, dar predominante rămân cele de ordin social-economic. Tarele societății românești contemporane, scăderea îngrijorătoare a nivelului de trai și de educație a cetățenilor, fenomenul drastic al emigrării adulților, în vederea obținerii unor locuri de muncă mai bine plătite au drept consecință destrămarea familiilor și pierderea echilibrului emoțional-psihologic al copiilor lăsați în grija rudelor. Absența părinților din viața tinerilor le creează unora dintre aceștia un sentiment de insecuritate, de frustrare sau, dimpotrivă, de falsă libertate, care poate duce la o permanentă fugă identitară. De aici și absenteismul cronic, lipsa responsabilității/ motivației școlare.

Problemele materiale ale familiilor generează, adesea, asumarea, de către părinți, a mai multor job-uri, ceea ce diminuează timpul acordat copiilor. Lipsa comunicării, neînțelegerile și conflictele dintre generații se acutizează pe fondul unei înstrăinări conștientizate sau nu. Neînțeleși și nevalorizați în familie, tinerii vor căuta refugii în alte medii, adesea nesănătoase. Nesupravegheați, vor chiuli de la cursuri, vor consuma alcool sau droguri. Părinții, confiscați de muncă, vor afla tardiv cu ce probleme se confruntă copiii, uneori când aceștia sunt la un pas de exmatriculare, din pricina absenteismului.

Abandonul școlar poate constitui, uneori, un strigăt de ajutor sau o formă de protest a elevilor în fața dramelor trăite, incapabili să găsească soluții viabile pentru a ieși din impasul existențial, ei aleg comportamentele deviate și pentru că nu găsesc în adulții din viața lor niște aliați care să-i ajute să gestioneze conflictele, crizele.

Infraționalitatea juvenilă, consumul și traficul de droguri, prostituția, abandonul școlar sunt probleme grave ale timpului actual, ale căror cauze se cer a fi analizate cu mare atenție, în vederea identificării și a corelării unor strategii naționale de combatere a lor. Starea de sănătate morală a nației este marcată negativ de existența acestor anomalii înregistrate în rândul generației tinere. Radiografierea acestor maladii ale prezentului este imperativ necesară pentru a găsi remediile care să asigure calitatea viitorului.

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ

*Profesor, Colonelu Cristian
Școala Gimnazială Numărul 15, Drobeta Turnu Severin, Mehedinți*

S-a observat în ultima vreme o preocupare frecventă pentru a delimita cât mai adecvat educația pentru toți, văzută ca o nouă provocare a pedagogiei moderne. Preocupările pentru educarea copiilor datează din cele mai îndepărtate timpuri.

Se promovează, prin politicile aplicării noilor educații, includerea tuturor copiilor în sistemul educațional, de la cei cu nevoi speciale, la cei cu dezvoltare normală, cuprinderea incluzivă a copiilor supradotați, diferențierea capacităților de lucru și asimilarea cunoștințelor după nevoi și capacități, diferențiat dar nediscriminatoriu, flexibilizarea conținuturilor curriculare, personalizat și adaptat fiecărei categorii de copil educat.

Toate acestea poartă denumirea generică de „educație pentru toți”. În această educație nu există un singur răspuns ci, pentru fiecare situație educativă, se nasc seturi de răspunsuri determinate de nevoile beneficiarilor. Educația pentru toți se valorizează nu numai în posibilitățile și premisele de dezvoltare ale fiecărui copil, ci și în potențialul și motivația de schimbare și dezvoltare profesională a fiecărui cadru didactic..

Numeroși pedagogi, filozofi, oameni de cultură, au promovat în istoria modernă a educației introducerea învățării în școli pentru o masă cat mai largă de copii, însă structurarea pe clase sociale a produs în continuare diferențieri majore între nivelul de educație și cultură primit de cei care au acces la aceasta

O influență în practicile de creștere și îngrijire a copilului și în educația timpurie a avut-o Maria Montessori, subliniind necesitatea tratării copilului cu demnitate, precum și respectarea individualității acestuia, de asemenea, o contribuție semnificativă în direcția creșterii și educării diferite a copiilor au dat-o între anii 1950-1960 Piaget și Erikson, promovând idei contemporane.

Toată lumea afirmă că educația este importantă, chiar foarte importantă. Probleme apar însă atunci când se uită că educația este un domeniu complex și complicat, cu o infinitate de variabile. Toți suntem martorii și actorii educației, dar numai unii dintre noi devenim profesioniști în acest domeniu. Pentru toți însă, educația se învață. Înveți să înveți. Te educi ca să educi. Ca părinți, de multe ori simțim nevoia să fim informați și sprijiniți pentru a ne crește copiii mai bine. Profesioniști sau nu, toți suntem implicați în procesul educației și este nevoie să identificăm schimbarea continuă a valorilor și dimensiunile acesteia.

Fiecare om are dreptul de a beneficia de sprijin pentru formarea și integrarea lui socială și individuală. Toți copiii au dreptul, și este firesc să fie participanți, la o educație de calitate, eficientă și permanentă.

Educația pentru toți ne îndeamnă să gândim oarecum diferit față de modul tradițional în care înțelegeam și realizăm formarea copiilor. Se pornește de la ceea ce s-a acumulat până acum în câmpul teoretic și practic educațional, și, într-o viziune pluridisciplinară și complexă, educația pentru toți abordează actul formării tinerei generații dintr-o perspectivă nouă, a drepturilor individuale și a valorii fiecărui om.

Educația pentru toți copiii este o cerință fermă și clară a epocii noastre, determinată de nevoile acute ale timpului prezent. În filozofia lumii moderne, materializată în politici educaționale internaționale și naționale, se caută răspuns la întrebările firești care doresc să exemplifice îngrijorarea față de viitorul lumii. Procesul educativ trebuie să se adreseze tuturor, și să se concentreze pe soluții rapide și adecvate la adaptarea față de diversitatea și unicitatea umană. Argumentul cel mai important în favoarea educației pentru toți este în chiar componenta diversă și complexă a lumii moderne. Societatea se caracterizează prin diversitate și unicitate. Educația se

confruntă cu acest adevăr. Ca fenomen social caracterizat prin proiectare, planificare și organizare, educația este firesc să se adreseze tuturor, pentru că societatea este alcătuită din toți.

În Declarația Conferinței UNESCO de la Salamanca din 1994 se spune că: „Școlile obișnuite cu o orientare incluzivă reprezintă mijlocul cel mai eficient de combatere a atitudinilor de discriminare, care creează condiții primitive, construiesc o societate incluzivă și oferă forme de educație pentru toți; mai mult, ele asigură o educație eficientă pentru majoritatea copiilor și îmbunătățesc eficiența și rentabilitatea întregului sistem de învățământ.

Altfel spus, școlile incluzive sunt acele școli deschise, prietenoase în care se urmărește flexibilizarea curriculumului, ameliorarea calității procesului de predare-învățare, evaluare permanentă și formativă a elevilor, precum și parteneriatul educațional, iar educația incluzivă se referă în esență la înlăturarea tuturor barierelor în învățare și asigurarea participării tuturor celor aflați în situații de risc sau vulnerabilitate la excludere și marginalizare. A apărut ideea de integrare educativă, ca reflex al curentului integrativ global din societate și educație integrată, ca practică efectivă și concretă, reprezentând, în mod indubitabil, ceva nou și original, surprinzător și controversă, pe fondul tradiționalismului de secole al educației. Pentru a delimita mai bine cele două perspective privind școlarizarea copiilor educabili, cu cerințe speciale/dezabilități, putem recurge la următoarea sinteză:

Perspectiva integrativă, comprehensivă-care urmărește identificarea unor strategii, modele, metode și tehnici în școlile obișnuite în vederea adaptării și capabilității de a acorda asistență educativă eficientă copiilor cu cerințe speciale;

Perspectiva segregționistă, delimitativă-respectiv aceea de a tria, delimita și integra separat copiii cu dezabilități, în școli speciale, nu alături de cei din sistemul normal de învățare.

Perspectiva segregționistă, apărută la începutul secolului al XX-lea, la început ca tendință de emancipare a epocii, ulterior, după câteva decenii s-a constatat că nu aducea mari schimbări benefice nici uneia din categoriile școlarizate, a fost abandonată treptat.

Integrarea presupune în sens mai larg plasarea /transferul unei persoane dintr-un mediu mai mult sau mai puțin separat într-unul obișnuit, vizând ansamblul de măsuri care se aplică diverselor categorii de populație și urmărește înlăturarea segregării sub toate formele ei. Ursula Șchiopu (1997) definește procesul de integrare ca „o cuprindere, asimilare într-un tot a unui element care devine parte componentă a întregului și dobândește proprietăți specifice rezultate din interacțiunea și interdependența cu celelalte părți componente”

Integrarea școlară poate fi înțeleasă în sens mai larg ca procesul de plasare într-o clasă de elevi a oricărui copil, la debutul școlar, în programul de învățământ preșcolar sau primar, iar în sens restrâns ea se referă la școlarizarea unor copii cu cerințe speciale/dizabilități în unitățile școlare obișnuite, în structurile școlare cât mai apropiate de școlile obișnuite sau unitățile speciale de învățământ, domeniile integrării școlare pentru copiii cu cerințe educative speciale sunt: domeniul instituțional-școli pentru toți copiii, reglementări legislative, servicii de sprijin; domeniul curriculumului școlar-delimitări ale curriculumului comun, de bază, diferențiat, adaptat și sistemul unitar de formare a personalului didactic.

Integrarea școlară, ca proces, este dificil de realizat în interiorul unui sistem de evaluare bazat pe competiție, care valorizează doar nivelurile de achiziții academice ridicate. Chiar dacă, în aparență, copiii parcurg același curriculum, asta nu înseamnă că ei au aceleași experiențe și competențe educaționale ca și colegii lor ori că împart aceleași experiențe sociale cu ei. Interacțiunea pozitivă între copiii cu cerințe educaționale speciale și semenii lor nu are loc automat, doar prin plasarea copiilor în medii presupuse „integrale”/„incluzive”. Integrarea lor nu se rezumă nici la locul unde sunt plasați copiii, nici la furnizarea/facilitarea accesului la seturi de norme de învățare și comportament, ci presupune ca școlile să poată răspunde nevoilor tuturor copiilor lor.

Incluziunea, includerea reprezintă esența unui sistem educațional comprehensiv, specific unei societăți care are ca obiective valorizarea și promovarea diversității și egalității în drepturi. Acest sistem este caracterizat prin:

- relații interpersonale deschise, pozitive, bazate pe parteneriat;

- flexibilitatea programelor școlare, a strategiilor educaționale și a serviciilor de suport pentru elevii cu dificultăți în învățare;
- promovarea egalității în drepturi și responsabilități, precum și asigurarea accesului la oportunități;
- parteneriat cu familia/ părinții;
- implicarea activă a comunității în programele școlii;
- încurajarea exercitării dreptului la atitudine și cuvânt.

Diferența dintre incluziune și integrare presupune câteva coordonate:

Incluziunea este esența unui sistem educațional comprehensiv real, opusă excluderii, orientarea școlii ca instituție deschisă pentru toți; integrarea este modalitate de atingere a normalizării.

Integrarea presupune focalizarea pe elev, examinarea de către specialist, diagnosticarea rezultatelor, programe adecvate pentru aceștia; incluziunea este focalizată pe clasă, examinarea elevului de către factorii implicați în desfășurarea procesului instructiv-educativ, colaborarea în rezolvarea problemelor, crearea unui mediu adaptativ și a condițiilor de sprijinire a elevilor în clasă.

Integrarea pune accent pe nevoile copiilor speciali, recuperarea subiecților, beneficii pentru copilul cu nevoi speciale, experiență specializată și suportul formal, intervenție specială, în timp ce incluziunea servește drepturilor tuturor copiilor, schimbarea în domeniul școlilor, beneficii pentru toți copiii, suport informal și expertiza cadrelor specializate, predare - instruire, pentru toți.

Educația incluzivă, educația integratoare, educația pentru toți reprezintă o nevoie a epocii noastre.

Depinde de fiecare dintre noi, de responsabilitățile pe care ni le asumăm, de modul de implicare personală, a tuturor dascălilor familiilor, persoanelor cu responsabilități sociale și nu numai ca aceasta să devină o realitate din care fiecare să învețe să se dezvolte.

Bibliografie:

RENINCO, UNICEF, *Educația integrată a copiilor cu handicap*, București, 1998

Ecaterina Vrăjmaș, *Introducerea în educația cerințelor speciale*, Editura Cedis, București, 2004

Traian Vrăjmaș, *Învățământul integrat și/sau incluziv*, Editura Aramis, București, 2001

Elisabeta Voiculescu, *Pedagogie preșcolară*, Editura Aramis, București, 2003

Alois Gherguț, *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale-strategii diferențiate și incluzive în educație*, editura Polirom, București, 2006

EDUCAȚIE INCLUZIVĂ ȘI DIVERSITATEA CULTURALĂ

*Profesor, Colonelu Luciana
Colegiul Tehnic "Domnul Tudor", Drobeta Turnu Severin, Mehedinți*

Educația incluzivă reprezintă un concept inovator în științele educației, un concept privit cu mare optimism dar și cu multă incertitudine de reprezentanții grupurilor defavorizate. Principiile care stau la baza educației incluzive (egalitatea de șanse, reducerea tratamentului diferențiat pentru grupurile defavorizate, toleranța și respectul drepturilor omului) sunt mai clare decât activitățile practice pe care aceasta le propune, iar impactul pe termen lung al educației incluzive asupra societății este greu de estimat. Există două accepții majore ale conceptului în literatura sociologică: concepția minimală se referă la scăderea numărului de persoane provenite din medii defavorizate care frecventează unități de învățământ destinate celor cu nevoi educaționale specifice (școli ajutătoare).

După o evaluare a problemelor care afectează sistemul de educație și a măsurilor întreprinse de autorități pentru gestionarea acestor probleme, se observă câteva direcții de acțiune pentru promovarea educației incluzive.

Cu toate că în ultimii ani s-au înregistrat eforturi semnificative de îmbunătățire a accesului persoanelor de etnie romă la educație, eforturi venite deopotrivă din sfera societății civile și a autorităților publice, se constată că incluziunea școlară a romilor continuă să rămână semnificativ mai mică decât a restului populației.

Rata scăzută a participării școlare nu este singura problemă legată de educație cu care persoanele de etnie romă se confruntă. Abandonul școlar oficial sau mascat, absentismul, repetenția sau rezultatele modeste continuă să fie mai mari în cazul elevilor romi în comparație cu elevii majoritari.

Cauzele acestor fenomene transcend cadrul strict instituțional și au de a face cu un complex de factori economici și sociali, din care amintim absența resurselor materiale adecvate, lipsa de educație a părinților, lipsă de încredere a unor părinți în potențialul școlii de a duce la îmbunătățirea situației copiilor, absența rechizitelor, uniformelor și echipamentului sportiv, distanța față de școală, lipsa de interes a cadrelor didactice și așteptările modeste pe care aceștia tind să le manifeste față de copiii de etnie romă, navetismul cadrelor didactice, comunicarea deficitară între școală, părinți și comunitate, rasismul și discriminarea pe criterii etnice.

Primii pași în direcția îmbunătățirii accesului persoanelor de etnie romă au fost făcuți în urma unor parteneriate între societatea civilă și Ministerul Educației și au constat în interzicerea segregării pe criterii etnice a sistemului educațional, dezvoltarea de măsuri afirmative adresate romilor, recunoașterea nevoii de a reflecta ca pe un lucru benefic diversitatea etnică și culturală, crearea instituției medierii școlare, calificarea unor absolvenți de liceu pedagogic și facultate ca profesori de istoria și tradițiile romilor și limba romani, instituirea la nivelul fiecărui inspectorat a unui post destinat gestionării problemelor minorităților etnice.

De asemenea, se menționează că diversitatea culturală trebuie să reprezinte unul din criteriile folosite în evaluarea manualelor și a auxiliarelor curriculare. La fel ca în cazul Ordinului privind desegregarea, există o serie de obstacole care împiedică implementarea consecventă a principiului diversității, cele mai mare fiind absența unor măsuri clare împotriva instituțiilor care nu respectă prevederile Ordinului și absența educației interculturale în formarea de bază a cadrelor didactice. O altă problemă legată strâns de incluziunea socială o reprezintă întărirea relației dintre școală, părinți și comunitate. Tradițional, această relație a fost slabă, slăbiciunea ei provenind din natura asimetrică a raportului cadru didactic – părinte. În vreme ce învățătorii și profesorii dispun de un capital

educațional și social ridicat, celor mai mulți părinți romi (în special celor proveniți din comunitățile tradiționale) asemenea resurse le lipsesc. Barierele intrinseci comunicării interculturale amplifică și mai mult disparitățile dintre cele două grupuri, reducând gradul de cooperare dintre acestea. Instituirea medierii școlare reprezintă un mijloc de facilitare a comunicării între personalul didactic care nu aparține unei etnii și beneficiarii direcți (copiii romi) și indirecti (părinții romi).

Privind la eforturile autorităților de a spori participarea la educație a persoanelor de etnie romă, se poate spune că există un cadru legislativ relativ dezvoltat; lipsesc însă coordonarea între instituțiile însărcinate cu implementarea acestor norme și coerența programelor și politicilor destinate persoanelor rome.

Pentru a promova cu adevărat un sistem de educație incluzivă care să țină seama de valorile, tradițiile și istoria romilor, este necesar ca politicile din domeniul educațional să se concentreze pe trei direcții: o informare corectă a conducerii școlii cu privire la impactul desegregării asupra calității actului educațional; familiarizarea cadrelor didactice cu specificul cultural al etniei rome, prin introducerea unor cursuri obligatorii legate de diversitate culturală în formarea de bază și introducerea în programele școlare și în manuale a unor referințe pozitive la specificul cultural și istoric al romilor.

Bibliografie:

Comisia Prezidențială Pentru Analiza Riscurilor Sociale și Demografice. 2009. *Riscuri și inechități sociale în România*. http://cparsd.presidency.ro/upload/CPARSD_raport_extins.pdf (accesat 9 aprilie 2010)

http://edu.presidency.ro/upload/raport_edu.pdf (accesat 9 aprilie 2010)

Miclea, Mircea (ed). 2007. *România educației, România cercetării: Raportul Comisiei Prezidențiale pentru analiza și elaborarea politicilor din domeniile educației și cercetării*. București

Sebba, J și Ainscow, M. 1996. "International development in inclusive schooling: mapping the issues". *Cambridge Journal of Education*, 26: 5-18

Stoian, Iulian, David Mark și Marius Wamsiedel. 2010. *Raportul Decade Watch: Evaluarea intermediară a Deceniului de Incluziune a Romilor*. București: Alianța Civică a Romilor din România

Surdu, Laura. 2008. *Monitorizarea aplicării măsurilor împotriva segregării școlare în România*. București: MarLink

ABANDONUL ȘCOLAR: CAUZE ȘI EFECTE

*Prof. Crăcea Otilia Ina
Școala Gimnazială Nr.3-Dr. Tr. Severin*

Abandonul școlar timpuriu este atât o problemă individuală, cât și a întregii societăți. Există multe motive de ce unii tineri renunță la educație înaintea terminării studiilor: dificultăți de învățare, probleme sociale sau lipsă de motivație, de orientare sau de sprijin. Nivelurile scăzute de educație nu au consecințe grave numai pentru tinerii în cauză, dar implică folosirea ineficientă a cheltuielilor de învățământ, în plus, având în vedere schimbările demografice actuale, și anume îmbătrânirea populației, țările europene nu își pot permite risipa de talente. În limbajul de specialitate se realizează o diferență între termenii de „părăsirea timpurie a școlii” respectiv „abandonul școlar”. Termenul „părăsirea timpurie a școlii” include renunțarea la toate formele de educație și formare profesională înainte de finalizarea învățământului secundar superior sau echivalentul în educația și formarea profesională (ciclul superior al liceului, clasele XI – XII/XIII, precedat, după caz, de anul de completare) până când „abandonul școlar” este utilizat cu un sens mai restrâns: ea se referă la întreruperea unui curs în desfășurare în învățământul general sau profesional și de formare. Părăsirea timpurie a școlii în Uniunea Europeană După definiția utilizată în UE, părăsirea timpurie a școlii poate lua mai multe forme. Ea include tinerii care au abandonat școala înainte de sfârșitul învățământului obligatoriu, cei care au terminat învățământul obligatoriu, dar nu au obținut o calificare în învățământul secundar superior, și cei care au urmat cursuri de preprofesională sau de formare profesională, fapt care nu a condus la un echivalent de calificare la nivel secundar superior. Abandonul școlar timpuriu are pe termen lung efecte negative asupra dezvoltării sociale și creșterii economice. Inovarea și creșterea economică se bazează pe o forță de muncă calificată: reducerea ratei mediei europene de părăsire timpurie a școlii cu un punct procentual ar oferi economiei europene, în fiecare an, aproape o jumătate de milion de potențiali tineri calificat angajați în plus. Media gradului de cuprindere în învățământ a celor 27 de țări din Uniunea Europeană este 78,5% în anul 2008, cu 2% mai mare decât în 2003, 76,9%. Cel mai mic grad de participare în învățământ îl are țara candidată la aderare, Turcia, 54,3% în 2008 (înregistrând o creștere față de 47,9% din 2003), urmată de Malta (54,2%), de Portugalia (54,3%) și de Spania (60%). La polul opus, cu cel mai ridicat grad de cuprindere în învățământ, se află Croația Abandonul școlar: cauze și efecte 39 (95,4%, la fel numai candidată la aderare, dar cuprinsă în studiu), Slovacia (92,3%), Cehia (91,6%) și Slovenia (90,2%). Menționăm că dintre țările analizate numai în Turcia avem în cazul elevilor de sex masculin o rată mai mare a gradului de cuprindere în învățământ, 56,4%, în comparație cu cea de sex feminin, 40,9%, această valoare fiind la nivelul uniunii 75,7% în cazul sexului masculin și 81,4% în cazul sexului feminin. Băieții au în general o predispoziție mai ridicată decât fetele să părăsească școala. Părăsirea timpurie a școlii la nivelul uniunii are valoarea de 16,6% în anul 2003, cu 10,2% mai mică decât în anul 2008: 14,9% (dintre care 16,9% bărbați și 12,9% femei). Scopul uniunii pentru 2020 este ca această valoare să scadă până la 10%. În cadrul uniunii sunt țări în care rata părăsirii timpurie a școlii în anul 2008 a fost sub această valoare, cum ar fi de exemplu: Croația (3,7%), Polonia (5%), Slovenia (5,1%), Cehia (5,6%) sau Slovacia (6%). Observăm faptul că acestea sunt țările care au cel mai ridicat grad de cuprindere în învățământ în aceeași perioadă. Printre țările cu cea mai ridicată valoare a părăsirii timpurie a școlii se enumeră: Turcia (46,6%), Malta (39%), Portugalia (35,4%), respectiv Spania (31,9%). Sunt țări care din anul 2003 până în 2008 au atins scăderi ale ratei părăsirii timpurii a școlii de peste 10%, și anume: Bulgaria (de la 21,9% la 14,8%), România (de la 22,5% la 15,9%), Malta (de la 49,9% la 39%), Portugalia (de la 41,2% la 35,4%) și Turcia (de la 53% la 46,6%).

Abandonul școlar în România În țara noastră au fost identificate efectele negative ale abandonului școlar, care creează condițiile eșecului integrării sociale, în sensul că reduce semnificativ șansele autorealizării în domeniile de activități legale. Astfel, din anul 2003, când am avut o rată a părăsirii timpurii a școlii de 22,5%, în anul 2008 s-a ajuns la valoarea de 15,9%. Cauzele abandonului școlar sunt multiple, poate fi vorba, pe de o parte, de inadaptarea elevului la activitatea de învățare realizată în mediul școlar, dar și extrașcolar sau, pe de altă parte, inadaptarea școlii la factorii interni (biologici, psihologici) și externi (socioeconomici, socioculturali). În concluzie, părăsirea timpurie a școlii este rezultatul unei combinații de cauze interne (psihologice cum ar fi: imaturitatea școlară, instabilitatea psiho-afectivă, tulburări de comportament etc.) și externe (de natură socioeconomică: situația economicofinanciară a familiei, lipsa îmbrăcăminte și încălțăminte, condițiile de locuit, dezagregarea familiei, lipsa ajutorului la învățătură). La nivelul țării rata abandonului în învățământul preuniversitar pe nivelurile educației indică o creștere îngrijorătoare în cazul învățământului primar, unde și gradul de cuprindere în învățământ scade (de la 96% la 95%).

Există o tendință de creștere și în cazul învățământului gimnazial, dublând valoarea celor care se lasă de școală înainte de absolvire. În cazul învățământului liceal sunt diferențe, dar rata abandonului pe parcursul anilor persistă între 3-4%. Menționăm faptul că gradul de cuprindere în învățământ, în anul școlar 2008-2009, scade cu creșterea vârstei; astfel, în cazul populației cu vârsta între 11-14 de ani, avem o rată destul de ridicată 94,4% (se menține în ultima perioadă), la 15-18 de ani 79,2%, respectiv la 19-23 de ani numai 63,3%.

Cauzele părăsirii timpurii a școlii Dintre factori principali favorizatori ai abandonului la nivelul elevului amintim: Dificultățile materiale ale familiei, mai ales în cazul familiilor numeroase, dezorganizate, lipsite de resurse, care au probleme în a asigura îmbrăcăminte adecvată tuturor copiilor și resimt uneori nevoia de forță de muncă (fie pe câmp, fie în gospodărie). Dezorganizarea familiei atrage după sine dificultăți materiale. Divorțul, alcoolismul, violența în familie sunt semne ce preced adesea decizia de abandon. Pe baza datelor statistice, câștigurile lunare ale gospodăriilor în anul 2008 au fost de 1.365,36 lei, dintre care aproximativ 40% sunt alocate pentru produse agroalimentare și băuturi nealcoolice; 15-16% pentru locuință; 6,2-6,7% pentru îmbrăcăminte și încălțăminte; 6-6,5% pentru băuturi alcoolice și tutun și numai 0,8% la educație (această înseamnă o cheltuială lunară de aproximativ 11 lei pentru o gospodărie).

Un alt factor important care determină părăsirea timpurie a școlii este intrarea pe piața muncii. Fie că este vorba de lucrul ca zilier sau de activități regulate desfășurate ca barman, implicarea elevilor pe durata semestrelor Abandonul școlar: cauze și efecte 43 școlare în astfel de activități aducătoare de venit constituie element de risc ce se soldează aproape mereu cu renunțarea prematură la educație. O soluție pentru cei care au nevoie să muncească ar putea fi promovarea unor modele comune în țările vestice, și anume implicarea liceenilor ce au nevoie de resurse pentru a se întreține în activități aducătoare de venit în perioada vacanțelor, având o durată scurtă ca număr de ore pe zi, precum cele de baby-sitting pentru o seară. Analizând datele de mai sus observăm că, pe baza cifrelor din Regiunea Centru, în județele unde rata șomajului este mai ridicată, părăsirea timpurie a școlii este mai mică, tinerii negăsind loc de muncă rămân în unitatea de învățământ. Acesta se întâmplă și în cazul județelor Covasna și Alba, unde rata șomajului este de 7,2, respectiv 7,1%; astfel rata părăsirii timpurii a școlii în aceste cazuri este de 1,4%, respectiv 1,5%. La polul opus se află județele Sibiu și Brașov, cu un grad mai scăzut al șomajului, de 3,1%, respectiv 4,3%, având rata părăsirii timpurii a școlii de 2,9% și 3,6%. Migrația circulatorie nu pare a fi un factor de risc în sine, dar există probleme importante de reintegrare a copiilor de migranți ce părăsesc sistemul și apoi se reîntorc, la vârste mai mari. Aceleași probleme sunt regăsite și în cazul intrării la vârste mai mari în sistemul de învățământ. Un alt factor de ordin social care influențează părăsirea timpurie a unității de învățământ este modelul educațional oferit de părinți și frați. Cel mai adesea, elevii care ajung să renunțe la educație provin din familii în care părinții nu au mai mult de opt clase. Există însă și excepții. Modelul educațional oferit de frați este mult mai influent. Familiile în care există frați mai mari ce au renunțat timpuriu la educație tind să reproducă modelul și în ce

privește frații mai mici. În ultima perioadă gradul de cuprindere în învățământ a crescut de la 66,3% în anul școlar 1998-1999 la 79,6% în 2008-2009; astfel putem observa că tinerii au și alte modele în viață decât familia.

Bibliografie

Constantin, C. (2006). Sisteme informatice de marketing, Editura Infomarket, Brașov Lefter, C. (2004). Cercetări de marketing, Editura Infomarket, Brașov HG nr. 594 din 2009 pentru completarea H.G. nr. 1488 din 2004 privind aprobarea criteriilor și a cuantumului sprijinului financiar ce se acordă elevilor în cadrul Programului național de protecție socială „Bani de liceu” http://www.dreptonline.ro/legislatie/hg_completare_criterii_cuantum_sprijin_elevi_bani_liceu_594_2009.php Legea 269 din 2004 privind acordarea unui ajutor financiar în vederea stimulării achiziționării de calculatoare: [http://www.legestart.ro/Legea-269-2004-acordarea-unui-ajutorfinanciar-vederea-stimularii-achizitionarii-calculatoare-\(Njg2MzI-\).htm](http://www.legestart.ro/Legea-269-2004-acordarea-unui-ajutorfinanciar-vederea-stimularii-achizitionarii-calculatoare-(Njg2MzI-).htm) [accesat 24.07.2011] <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/109&format=HTML&aged=0&language=RO&guiLanguage=fr#footnote-1> [accesat 21.07.2011] http://ec.europa.eu/education/school-education/doc2268_en.htm [accesat 21.07.2011] <http://www.isjbrasov.ro/> Inspectoratul Școlar Județean Brașov [accesat 22.07.2011] <http://www.isjsibiu.ro/> Inspectoratul Școlar Județean Sibiu [accesat 22.07.2011] <http://www.edums.ro/> Inspectoratul Școlar Județean Mureș [accesat 22.07.2011] <http://www.isj.albanet.ro/> Inspectoratul Școlar Județean Alba [accesat 22.07.2011] <https://isj.educv.ro/> Inspectoratul Școlar Județean Covasna [accesat 22.07.2011] <https://isjhr.eduhr.ro/> Inspectoratul Școlar Județean Harghita [accesat 22.07.2011] www.insse.ro, Anuar statistic 2009 [accesat 23.07.2011]

ABANDONUL SCOLAR

Craciunescu Nicoleta

Prof. Școala Gimnazială Jiana, Județul Mehedinți

Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană. Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să identificăm și să studiem câteva cauze:

Scolile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau, muncind ca zilieri la oameni mai avuți din sate.

Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Aceasta stare provoacă deseori, exploatarea copiilor prin munca de către părinți. Tendința de a considera că familiile din zonele defavorizate nu valorizează pozitiv importanța educației este superficială. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale.

Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școli din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor dar, și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală.

- Cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în

reusita sau esecul scolar si profesional al elevului. Este foarte importanta atitudinea familiei in raport cu scoala. Cunoasterea acestora atitudini si identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate in raport cu cariera scolara a tinerilor constituie un factor important in prevenirea abandonurilor.

- Climatul familial – are un rol hotarator in cauzele de abandon scolar. Astfel, dezorganizarea vietii de familie, consecinta a divortului, climatul familial conflictual si imoral, excesiv de permisiv, divergenta metodelor educative si lipsa de autoritate a parintilor, atitudinea rece, indiferenta sau dimpotriva, tiranica a acestora, iata alte cateva aspecte care conduc spre abandonul scolar.

- Factor de natura sociala si economica – cum ar fi: crize politice, economice, sociale si morale, prabusirea sistemului de protectie sociala, confuzia sau absenta unor norme sau valori – iata alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, indepartarea lor de mediul educational si in final – abandon scolar.

- Factorii de natura educationala – insubordonare fata de normele si regulile scolare, chiul, absentism, repetentie, motivatii si interese slabe in raport cu scoala, greselile dascalilor (de atitudine si relationare, competenta profesionala, autoritate morala) – au si ei un rol important in aparitia fenomenului de abandon scolar.

- Anturajul – de proasta calitate debusoleaza elevii cu un psihic labil datorat unor carente din copilarie – dorinta de a scapa de sub tutela educationala sau familiala, dorinta de a capta obiecte, haine sau mancare prin cai ocolite, necurate – iata alte cauze pentru care elevul abandoneaza scoala.

Se impun masuri de prevenire a abandonului scolar:

- psiho-pedagogice si psiho-sociologice (urmaresc cultivarea unor relatii interpersonale adecvate pentru realizarea unei insertii socio-familiale pozitive);

- socio-profesionale – ele decurg din masurile psiho-pedagogice si psihosociale, urmarind prevenirea riscurilor de abandon;

- psihiatrice (depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emotionale, tendinte agresive);

- juridico-sociale – aceste masuri permit cresterea gradului de influentare sociala prin popularizarea legilor si prin propaganda juridica, in general.

Abandonul scolar este o tema „eterna” a invatamantului romanesc, dar dupa 1990, fenomenul de abandon a luat o amploare fara precedent.

Cauzele care genereaza acest fenomen sunt multiple. In primul rand una din cele mai grave cauze consta in aceea ca scoala a ajuns sa fie abandonata pentru ca nu mai este perceputa ca valoare in sine.

O alta cauza o constituie condiția socio-economică a familiei și caracteristicile individuale ale elevilor. Abandonul școlar se regăsește în rândul grupurilor defavorizate și este generat de sărăcie și marginalizare, de costurile colaterale pe care le presupune învățământul, chiar dacă este gratuit. Școala nu dispune de fonduri proprii pentru susținerea diferențiată a familiilor. Astfel în perioada 1993-2001 în ceea ce privește fenomenul abandonului școlar în învățământul general obligatoriu rata abandonului a oscilat în jurul valorii de 0,6 %. Studiile puse la dispoziția opiniei publice de organizația „Salvați copiii” consemnează că minoritatea rromă are cea mai scăzută rată de cuprindere școlară a copiilor. În anul școlar 2001-2002 dintre copiii rromi cu vârsta cuprinsă între 7 și 9 ani nu urmau nici o formă de școlarizare 29,9% iar între 10 și 16 ani-17,2%. Într-un articol din ziarul Gazeta de Sud (13 mai 2002) se arată că „împreună cu părinții mulți dintre copiii rromi explorează gramezile imense de deșuri din cartierele marginase de unde strâng sticle, borcane, obiecte din plastic, fier vechi și alte materiale refolosibile, aceasta fiind singura lor sursă de venit. Munca impusă copiilor rromi face parte dintr-un set de valori tradiționale... transmise din generație în generație, iar școala este privită cu dispreț ca o pierdere de vreme.” În sondajele care s-au făcut în comunitatea rromilor, școala nu se regăsește printre valorile care ar putea asigura succesul în viață.

Inițierea unor programe școlare speciale pentru copiii rromi, care să-i atragă către învățatură, crearea cât mai multor posturi pentru învățătorii de etnie rromă, discuții de sensibilizare cu părinții și liderii comunităților, ar fi câteva dintre măsurile care ar trebui luate pentru a-i atrage.

Analizând contextul socio-economic actual din România, deși se afirmă în lucrările de specialitate că „în prezent sărăcia în România este, în cea mai mare parte, o sărăcie temporară” (Tesliuc, Pop, Tesliuc, 2001), prelungirea crizei economice și cronicizarea deprivărilor populației aflate în sărăcie duc la o permanentizare a sărăciei, putând astfel să discutăm de un segment al populației aflat în sărăcie extremă. Sărăcia extremă nu se referă, exclusiv la lipsuri financiare și materiale, ci este un complex de factori care cronicizează în timp situația persoanelor afectate, ducând la excluderea socială a acestora din viața socio-economică și culturală a societății. Acești factori sunt legați de lipsa/calitatea foarte scăzută a locuinței, lipsa unui loc de muncă din cauza condițiilor economice din zonă în care traiesc, precum și a calificării profesionale reduse a acestora, și implicit lipsa veniturilor, lipsa accesului la sănătate, la educație, precum și la viața socială a comunității.

Datorită efectelor pe termen lung, între sărăcie și accesul la educație există o relație de influență reciprocă, lanțul causal conducând la transmiterea inter-generațională a stării de sărăcie, cu efecte atât la nivel individual cât și colectiv, societal. Cu alte cuvinte, unui copil provenind dintr-o familie aflată în sărăcie extremă, din cauza lipsei de resurse materiale și a suportului social adecvat, i se va limita accesul la educație și la instruire profesională adecvată. Lipsa instruirii școlare și profesionale va scădea șansele sale pe piața muncii și va crește riscul de excludere socială, iar efectul pe termen lung este caderea sa sub pragul de sărăcie, transmitându-se astfel starea de sărăcie de la o generație la alta.

De aceea, atât statele membre ale Uniunii Europene cât și România identifică accesul la educație ca un drept fundamental. Acesta reprezintă atât un mod esențial de prevenire a riscului de sărăcie și excludere socială, cât și o modalitate importantă de sprijinire a incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile.

Accesul la educație, definit ca posibilitatea de utilizare a dreptului la învățatură, reprezintă în contextul actual al societății românești, alături de accesul la serviciile de sănătate și condițiile adecvate de hrană și locuire, un instrument capabil să faciliteze sau să restricționeze integrarea socială, să mărească sau să reducă șansele de reușită ale generației tinere.

M.E.C. a înființat, de asemenea, o rețea de cabinete psihopedagogice prin care asigură consilierea elevilor dar și a cadrelor didactice și a părinților. Direcția Programe pentru Tineret din cadrul M.E.C. a inițiat un program de consiliere al părinților care să le prezinte multiplele avantaje ale școlarizării copiilor lor.

Abandonul școlar are consecințe îngrijorătoare :consumul de droguri,prostituitia,traficul de ființe umane,violenta, delincvența. Într-un studiu făcut în 1995 din totalul infractorilor minori înregistrați 45% erau elevi. Este îngrijorător faptul că în ultimii ani :

- a scăzut vârsta infractorilor,
- aceștia se organizează în grupuri,
- au sporit ingeniozitatea și agresivitatea,
- au crescut infracțiunile cu violență,
- s-a diversificat gama infracțiunilor,
- tinerii delincvenți se asociază cu infractori recidivisti,
- sunt amenințate cadrele didactice.

Totodată s-au intensificat și măsurile autorităților statului. S-au înființat:

- noi institute de ocrotire a minorilor;
- centre de consiliere antidrog;
- penitenciare pentru minori;
- centre de reeducare în fiecare județ.

Este imperios necesar ca școala și toate instituțiile abilitate ale statului să sprijine mai mult procesul instructiv-educativ, eradicarea sărăciei,diminuarea delincvenței,a abandonului școlar.

Referințe :

Ghica,Vasile-Ghid de consiliere și orientare școlară,Editura Polirom,Iasi,1998;

Gazeta de Sud-13 mai 2002;

Cristina Ungureanu și colab.-Consilierea în gimnaziu

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ ÎN ȘCOALĂ

*Prof. Crețescu Rodica Angelica
Colegiul Național „Gheorghe Țițeica”, Drobeta Turnu Severin*

*“...școlile trebuie să primească **toți copiii**, fără nici o deosebire privind condițiile lor fizice, intelectuale, sociale, emoționale, lingvistice sau de altă natură. Acestea se referă și la copiii cu dizabilități sau talentați, copiii străzii și copiii care muncesc, copii din populații îndepărtate sau nomade, copiii aparținând minorităților lingvistice, etnice sau culturale și copiilor din alte zone sau grupuri dezavantajate sau marginalizate.” (Declarația de la Salamanca și Cadrul General de Acțiune al Nevoilor Speciale în Educație, paragraful 3).*

Educația incluzivă încearcă să se adreseze nevoilor de învățare ale tuturor copiilor, tinerilor și adulților, concentrându-se în special asupra nevoilor celor vulnerabili la marginalizare și excludere. Educația incluzivă este o orientare care presupune o schimbare a modalităților de tratare a problemelor educaționale, bazată pe considerentul că modificările în metodologie și organizare, aduse pentru a răspunde elevilor cu dificultăți de învățare, sunt benefice pentru toți copiii. Într-adevăr, persoanele cu nevoi speciale devin factorul stimulator care încurajează dezvoltarea, pentru crearea unui mediu de învățământ mai cuprinzător.

Cercetătorii au subliniat și faptul că **integrare** înseamnă a face ceva pentru populația marginalizată, individ sau grup, în funcție de standardele și condițiile grupului social dominant, în timp ce **incluziunea** reflectă valorificarea diversității și recunoașterea necesității de a găsi soluții la nevoile diferitelor tipuri de elevi (Kisanji, 1999).

Integrarea pune accent pe:

- nevoile “elevilor cu nevoi speciale”;

- schimbarea, remedierea elevului vizat;
- profesioniști, expertiză specializată și sprijin formal.

Incluziunea pune accent pe:

- schimbările din școală;
- beneficiile aduse elevilor prin faptul că îi include pe toți;
- sprijinul informal și expertiza școlilor de masa;
- un bun act al predării pentru toți elevii;

ȘCOALA TRADIȚIONALĂ VERSUS ȘCOALA INCLUZIVĂ

Școala tradițională	Școala incluzivă
Diferențele dintre elevi sunt mascate și se acționează asupra lor doar când devin problematice	Diferențele dintre elevi sunt studiate și acceptate ca bază de pornire în demersul instructiv-educativ
Interesele elevilor sunt rar apelate	Elevii sunt ghidați în sensul cunoașterii propriilor interese și a alegerilor ghidate de acestea
Domină activitatea cu întreaga clasă	Se folosesc forme de organizare a activității diferite: pe grupe, în echipe, frontal, individual
Timpul este inflexibil	Timpul este flexibil, în funcție de nevoile elevilor
Se admit interpretări unice ale ideilor și evenimentelor	Se caută perspective multiple asupra evenimentelor și ideilor (gândirea critică)
Profesorul direcționează comportamentul elevilor	Profesorul facilitează activitatea independentă a elevilor
Profesorul rezolvă problemele clasei	Elevii se ajută între ei, asistați de profesori în rezolvarea problemelor
Profesorul planifică secvențele, obiectivele instruirii și furnizează standarde de evaluare a activității	Elevii, împreună cu profesorul, acționează în vederea stabilirii obiectivelor, criteriilor de evaluare
Se respectă CE trebuie învățat	Respect pentru CINE învață

Doi factori-cheie extrem de importanți pentru crearea în clasă a unui mediu de lucru orientat spre includerea tuturor:

1. Primul factor se referă la importanța pe care planificarea o prezintă pentru clasa “ca întreg”. S-a accentuat mult importanța planificării pentru persoane individuale. Deși potrivită pentru munca desfășurată în contexte mici și relativ izolate, această metodă se dovedește a fi lipsită de practică în școlile cu număr mare de elevi. Aici principala preocupare a profesorului trebuie să fie planificarea activităților pentru întreaga clasă. De asemenea, dacă se pune prea mult accentul pe planificarea individualizată, concept ce a dominat sectorul educației pentru persoane cu nevoi speciale, se pierde din vedere alți factori contextuali ce ar putea fi utilizați pentru stimularea și sprijinirea procesului de învățare al fiecărui membru din clasă. Acest aspect ne duce către cel de-al doilea factor-cheie.
2. Este foarte util să încurajăm profesorii să recunoască și să utilizeze mai eficient orice resurse care ar putea sprijini procesul de învățare al copiilor. Este vorba în special de acele resurse disponibile în fiecare clasă, și anume, **copiii înșiși**. În fiecare clasă elevii reprezintă o sursă bogată de experiențe, inspirație, provocări și sprijin, care, dacă este utilizată, poate aduce un plus de energie în îndeplinirea sarcinilor și activităților stabilite de profesor. Însă, toate acestea depind de abilitatea profesorului de a canaliza această energie. Aceasta este o chestiune de atitudine, care depinde de recunoașterea capacității copiilor de a contribui la procesul de învățare și a faptului că învățarea este într-o mare măsură un proces social. Putem facilita acest

proces ajutându-i pe profesori să-și dezvolte abilitățile necesare organizării claselor în așa fel încât acestea să încurajeze procesul învățării.

Aceste considerente ne duc la cel *de-al treilea factor-cheie* în vederea creării în clasă a unui mediu de lucru orientat spre includerea tuturor: **improvizarea**, sau, altfel spus, abilitatea de a modifica planurile și activitățile în timpul desfășurării lor, ca răspuns la reacția persoanelor din clasă. Cu ajutorul acestor procese profesorii pot încuraja implicarea activă și, în același timp, pot ajuta la personalizarea lecțiilor în funcție de nevoile fiecărui individ. Aceasta abordare corespunde modului de gândire actual prezent în lumea cadrelor didactice, unde se observa o acceptare crescândă a faptului că practicile se dezvoltă prin procese intuitive, în cadrul cărora profesorii “jonglează” cu planurile de lecție, cu activitățile propuse, încercând pe cât posibil să răspundă reacțiilor din partea elevilor.

Educația incluzivă, non-discriminare sau egalitatea de șanse pentru persoanele cu dizabilități sunt niște concepte străine multor persoane, mai ales dacă nu au avut ocazia să cunoască copii cu dizabilități și nu sunt familiarizați cu problemele lor. E mult mai ușor să-ți formezi idei discriminatorii și intolerante de la distanță. De aceea e important să discutăm și să educăm cât mai multe persoane pe acest subiect – iar asta încă din băncile școlii!

Bibliografie:

1. Bourhis, R.Z., Leyens, J.F. (coord.) (1997) – *Stereotipuri, discriminare și relații intergrupuri*, Polirom, Iași
2. Dasen, P., Perregaux, C., Rey, M. (1999) – *Educația interculturală*. Experiențe, politici, strategii, Polirom, Iași
3. Doise, W., Deschamps, J.C., Mungu, G (1996) – *Psihologie socială experimentală*, Polirom, Iași
4. Goliu, P. (1974) – *Psihologie socială*, Editura Didactică și Pedagogică, București
5. Nicolescu, B. (1999) – *Transdisciplinaritatea*, Polirom, Iași
6. x x x (1998) – *Conflictele și comunicarea: un ghid prin labirintul artei de a face față*

ABANDONUL ȘCOLAR ÎN ROMÂNIA –CAUZE PRIMARE

Prof. Crișan Cristina-Alina, Școala Gimnazială Theodor Costescu

Fenomenul abandonului școlar (school dropout, early school leaving) este unul dintresubiectele de top de pe agenda politică educativă din România și din Uniunea Europeană. Validat ca problemă socială gravă în rândul țărilor subdezvoltate și în curs de dezvoltare, în țara noastră abandonul școlar a luat amploare în ultimii ani. De-a lungul ultimilor ani, rata abandonului școlar în România a înregistrat anumite fluctuații: în anul 2004 se situa la 22,9% după care, în 2008 a scăzut la 15,9 %, urmând ca apoi să crească la 16,6 % în 2009. Potrivit celor mai recente date prezentate de Eurostat (organismul care se ocupă cu statistica al Comisiei Europene), în momentul de față suntem pe locul trei în Uniunea Europeană la părăsirea timpurie a școlii (18,5%). Conform aceluiași organism european, 18,9% dintre tinerii români din intervalul de vârstă cuprins între 18 și 24 de ani renunță la studii. La nivelul Uniunii Europene, suntem depășiți doar de Spania, cu un procent al abandonului școlar de 20,3%, și de Malta, cu 20,1%.¹

În ceea ce privește definirea fenomenului abandonului școlar în România părerile sunt împărțite. După unii autori abandonul școlar este privit ca o retragere conștientă a elevului din sistemul social școlar ca urmare a pierderii interesului sau motivației pentru învățare și a angajării în

6. ¹http://ec.europa.eu/education/policy/school/early-school-leavers_ro

activități exterioare învățării sau ca urmare a lipsei de resurse economice pentru continuarea școlarizării (Zamfir, E; Zamfir, C, 1995:167). Alții, precum Neamțu (2003:15-60), sunt de părere că abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificării sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început.

Definiția oficială dată abandonului școlar este detaliată în Regulamentul de Organizare și Funcționare a Unităților de Învățământ Preuniversitar, art. 68 alin. (5) (ROFPREU, 2005, modf. 2011:18). Mai exact, conform acestuia, se află în situație de abandon școlar elevul care nu frecventează cursurile de zi ale unei clase din învățământul obligatoriu, depășind cu mai mult de doi ani vârsta clasei respective.

Cauzalitatea abandonului școlar e deosebit de complexă. În viziunea experților, abandonul școlar este un proces cu „rădăcini” multiple (Hunt, 2008:20-22). Factorii implicați în școlarizarea copilului sunt variați, literatura de specialitate oferă o gamă variată de factori. Pentru lucrarea de față, am hotărât să mă opresc asupra factorilor individuali, factorii familiei și școlari.

CAUZELE INDIVIDUALE

În categoria factorilor individuali intră acele elemente care țin de specificul individual, de particularitățile elevului. În această categorie intră atât starea de sănătate, cerințele educative speciale, dificultățile de învățare, motivația redusă pentru învățare sau implicarea în activități la limita legalității. În mod evident, un copil în risc de abandon nu va face, în general, dovada unui singur factor, de regulă aceștia regăsindu-se în manieră combinată la nivelul elevului. Cei mai mulți dintre elevii în risc de abandon, se confruntă cu dificultăți de învățare (51,1%), asociate fie cu situația de CES, fie cu preocupări ilicite.¹ Multe deficiențe organice au efecte negative asupra reușitei școlare a elevului, cum ar fi : tulburări de vedere, de auz, de limbaj, tulburări comportamentale, tulburările identității, percepției, ritmului și coerenței gândirii, tulburările nervoase și modificările din sfera psihicului (Coasan, A, 2000: 45).

La nivel individual, cei mai mulți dintre elevii în risc de abandon se confruntă cu o motivație redusă pentru activitățile școlare. Este de așteptat ca aceștia să aibă în familie modele care să le influențeze motivația scăzută pentru educație, dar și cadre didactice care să nu aibă încă dezvoltate abilități de lucru cu elevi în risc, cu elevi provenind din comunități dezavantajate și care nu au știut să găsească mijloacele necesare schimbării atitudinii copiilor față de educație.

Dificultățile de învățare constituie un alt factor individual determinant pentru abandonul școlar, având o pondere considerabilă cu cea a motivației reduse pentru învățare. Dificultățile de învățare se pot datora unor capacități individuale reduse, dar și unor lipsuri apărute în cunoaștere ca urmare a frecventării sporadice a orelor de curs. Oricare ar fi factorii individuali care influențează parcursul școlar, este necesară, pentru fiecare caz în parte, o intervenție adaptată, individualizată, în acord cu posibilitățile, nevoile, interesele fiecărui copil.

CAUZELE FAMILIALE

Familia este unul din microgrupurile esențiale din care copilul face parte și a cărui evoluție, în sens pozitiv sau negativ, influențează în mod intim și inevitabil dezvoltarea celui din urmă, sub toate aspectele. Cadrul familial este primul spațiu de educație și formare al copilului, aici punându-se bazele a ceea ce copilul devine, de aici primind principala susținere pentru întregul parcurs școlar. În condițiile în care familia este puțin implicată în dezvoltarea propriilor copii, se confruntă cu probleme financiare și situații de șomaj, are o înțelegere limitată asupra rolului educației, oferă copilului un mediu tensionat sau instabil, neputem aștepta la îndepărtarea copilului față de școală, implicare sporadică și dezinteresată, rezultate școlare slabe etc. Nivelul redus de educație al părinților este un alt factor determinant pentru abandonul școlar. Acest factor se corelează puternic cu atitudinea negativă a familiei față de educație, dar și cu situația de abandon la frații mai mari. De aceea, acțiunea la nivelul familiei are o importanță considerabilă asupra parcursului școlar al copiilor lor.

7. ¹http://www.centruisintagma.ro/uploads/6/2/7/2/6272105/abandonul_scolar.pdf

Veniturile familiei influențează, în mod fundamental, participarea la educație. Familiile numeroase, dezorganizate, lipsite de resurse, au probleme în a asigura îmbrăcămintea adecvată tuturor copiilor și resimt uneori nevoia de forță de muncă (fie pe câmp, fie în gospodărie pentru a avea grijă de frații mai mici).

De aici, necesitatea combinării politicilor de susținere a participării școlare care vizează formarea cadrelor didactice, creșterea motivației copiilor pentru educație etc., cu programe sociale de susținere a copiilor și familiilor aflate la limita subzistenței.

CAUZE LEGATE DE MEDIUL ȘCOLAR

De această categorie a factorilor de risc de abandon, școala este direct responsabilă, în sensul că deține mijloacele necesare de acțiune în vederea contracarării efectelor negative la nivelul copilului. Printre factorii de risc generic numiți „școlari” se numără atât nefrecventarea grădiniței, acolo unde se pun bazele dezvoltării și integrării copilului în comunitate, precum și rezultatele școlare pe parcurs, participarea scăzută la activități extrașcolare (care ar putea deveni un bun factor motivațional pentru participareșcolară), lipsa interacțiunii cu colegii care afectează constituirea acelor grupuri de prieteni atât de necesare socializării și dezvoltării copilului.

Rezultatele școlare slabe constituie principalul factor școlar al abandonului. Pe fondul unei participări sporadice sau al lipsei de susținere din partea părinților (materială, morală), rezultatele școlare ale copiilor nu răspund întotdeauna așteptărilor școlii sau chiar așteptărilor personale ale copiilor. Direct legat de rezultatele școlare slabe este absenteismul ridicat care îi caracterizează pe elevii în risc de abandon. Practica arată că absenteismul este o fază premergătoare abandonului școlar, motiv pentru care trebuie găsite mijloacele eficiente de combatere a acestui fenomen.

Creșterea participării școlare este direct dependentă de creativitatea cadrelor didactice, singurele care pot găsi acele mijloace eficiente de limitare a absențelor și apoi de implicare progresivă a elevilor în activități școlare și extrașcolare.

De asemenea, relația complexă profesor-elev reprezintă un element cheie. Personalitatea educatorului poate oferi realități psihice stimulative, tonificatoare sau dimpotrivă frustrante, inhibitoare, stresante. Voi enumera câteva situații care pot duce la eșec școlar: pregătirea deficitară a profesorului, lipsa de interes a profesorului, absența aptitudinilor educative, respectiv utilizarea unui stil „Cenușiu de predare”, incapabil de a trezi interesul pentru lecție.

Atitudinea față de școală este condiționată și de măsura încadrării în colectivitatea clasei. Climatul afectiv din școală este, de asemenea, foarte important pentru reușita elevilor. Clasa îndeplinește funcția de încadrare socială. Buna integrare asigură un confort psihic membrilor, relații pozitive, conducând la creșterea stimei de sine, a nivelului de aspirație. Dimpotrivă, izolarea se corelează cu anxietatea, slaba stimă de sine, sentimente ostile față de colegi, comportament agresiv (Cosmovici A, 1999).

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar trebuie să vizeze identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi; implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului; creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar. Printre acțiunile ce pot fi întreprinse pentru reducerea ratei de abandon în țara noastră se pot enumera: integrarea elevilor cu risc de renunțare la educație și menținerea acestora în sistemul școlar, creșterea responsabilizării cadrelor didactice, reintegrarea elevilor deja aflați în abandon, intensificarea relației dintre școală și familie, monitorizarea stării sistemului pentru prevenirea timpurie a crizelor și identificarea periodică a modificărilor în ceea ce privește factorii de abandon școlar.

În concluzie, se poate afirma că deși principalii factori de creștere a probabilității de a renunța la educație sunt localizați la nivelul familiei și al comunității, recomandările pentru atenuarea acestor factori se adresează în primul rând școlii. Exceptând obiectivul general al creșterii

responsabilității școlii, nu există priorități absolute, iar acțiunile recomandate nu sunt substituibile, ci complementare.

Bibliografie

- Coașan, A., (2000), *Metodica predării psihologiei*. Ed. Augusta, Timișoara
 Cosmovici, A., Iacob, L., (coord)(1999), *Psihologie școlară*, Ed. Polirom, Iași
 Neamțu, C., (2003), *Devianța școlară*, Ed. Polirom, Iași
 Zamfir E., Zamfir C., (2003), *Politici sociale. România în context european*, Ed. Alternative, București
 Hunt, F., (2008), *Dropping out from school: A cross-country review of literature* în Create Pathways to Access No 16, Consortium for Research on Educational Access, Transitions and Equity: University of Sussex
http://ec.europa.eu/education/policy/school/early-school-leavers_ro
http://www.centruisintagma.ro/uploads/6/2/7/2/6272105/abandonul_scolar.pdf

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ ÎN CONTEXT INTERNAȚIONAL

Profesor: Croitoru Cristian

Școala își asumă angajamentul să creeze condiții pentru ca fiecare copil să fie binevenit, iar personalul va lucra pentru a promova un învățământ incluziv, cu clase în care învață grupuri eterogene de copii care comunică, relaționează, se joacă împreună. Pentru ca acest lucru să se întâmple și să devină o parte din cultura școlii, toți subiecții școlari trebuie să se angajeze în realizarea dezideratului respectiv, să articuleze clar și fără echivoc adeziunea la principiile incluziunii și să apere valorile incluziunii. Pentru majoritatea școlilor aceasta va însemna o schimbare radicală, care presupune re-setarea misiunii, viziunii, valorilor, obiectivelor și proceselor.

Elementul central al societății, element care poate contribui în mod valoros și radical la evoluția tuturor elementelor componente ale societății este *EDUCAȚIA*.

Educația incluzivă este un proces complex, de durată care necesită analize, schimbări și construcții continue pentru a realiza politici și practici incluzive și a asigura bazele unei culturi incluzive. Ea a apărut ca o reacție firească a societății la obligația acesteia de a asigura cadrul necesar și condițiile impuse de specificul educației persoanelor cu cerințe educative speciale. Bogăția spirituală a lumii contemporane rezidă tocmai din respectul și valorizarea tuturor indivizilor, pentru că lumea modernă acceptă faptul că fiecare individ este o dimensiune care îmbogățește și potentează, împreună cu celelalte experiențe, lumea de azi.

Educația incluzivă, respectiv integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale în învățământul de masă a apărut ca o provocare spre schimbarea atitudinilor și mentalităților, dar și a politicilor și practicilor de excludere și segregare. Integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale în învățământul de masă are ca scop rezolvarea câtorva dintre problemele pe care le întâmpină copiii în procesul educației și dezvoltării lor. Educația de bună calitate reprezintă un drept fundamental al omului și copiii au dreptul la educație generală, iar modelul incluziunii socio-educaționale are la bază acest drept, înglobat în dreptul internațional. Fiecare copil, indiferent de apartenență sau de nivelul de dezvoltare a capacităților sale, are dreptul la o educație de bună calitate care să conducă în cea mai mare măsură la dezvoltarea capacităților sale cognitive și de integrare socială.

Fiecare copil este înțeles ca un participant activ la învățare și predare și pentru că fiecare aduce cu sine în procesul complex al învățării și dezvoltării o experiență, un stil de învățare, un model social, o interacțiune specifică, un ritm personal, un mod de abordare, un context cultural căruia îi aparține.

Conceptul de „educație pentru toți” a fost lansat în 1990 în Tailanda la Conferința Internațională a Ministerului Educației, iar în 1994 la Salamanca, în Spania, s-au lansat dimensiunile educației pentru toți care constau în calitatea actului educațional și acces pentru toți copiii: „Școlile trebuie să primească toți copiii, fără nici o deosebire privind condițiile lor fizice, sociale, emoționale, lingvistice sau de altă natură. Acestea se referă și la copiii cu dizabilități sau talentați, copiii străzii și copiii care muncesc, copii din populații îndepărtate sau nomade, copii aparținând minorităților lingvistice și etnice...”

Pentru ca activitatea instructiv – educativă să fie profitabilă pentru toți elevii, aceasta trebuie să se realizeze diferențiat. Educația diferențiată vizează adaptarea activității de instruire la posibilitățile diferite ale elevilor, la capacitatea de înțelegere și ritmul de lucru propriu unor grupuri de elevi sau chiar fiecărui elev în parte.

Pentru ca educația copiilor cu cerințe speciale să fie eficientă, pe de o parte trebuie să aibă un caracter integrat, iar pe de altă parte trebuie să aibă un caracter diferențiat, să fie adaptată particularităților elevilor.

Caracterul integrat al învățământului ne pune în fața problematică a situației în care un copil cu handicap este integrat într-o clasă obișnuită. În fapt este vorba pe de o parte de situația copilului respectiv, iar pe de altă parte, de situația clasei în care este integrat. Sub ambele aspecte, ceea ce urmărim este o bună înțelegere reciprocă, o existență socială normală a copiilor, în ciuda diferențelor existente. Pentru copilul cu handicap aceasta înseamnă a fi înțeles și acceptat, cu tot ce are el pozitiv, cu tot ce poate aduce vieții de grup. Această normalizare a relațiilor este benefică și pentru ceilalți elevi, care învață să respecte dreptul la diferență, să fie solidari cu semenii lor care întâmpină dificultăți în viață.

Procesul de integrare educațională a elevilor cu CES include elaborarea unui plan de intervenție individualizat, în cadrul căruia, folosirea unor modalități eficiente de adaptare curriculară joacă rolul esențial.

Sprrijinirea cadrelor didactice în lucrul cu copiii cu diferite niveluri de dezvoltare, abilități și necesități este extrem de importantă, în special din perspectiva promovării culturii incluzive în școală. Abordarea tradițională, când predarea se făcea la/de la același nivel, nu funcționează în școala incluzivă și proiectarea și predarea didactică structurată pe mai multe niveluri urmează a fi inoculată în practica educațională curentă. De asemenea, școala incluzivă trebuie să recruteze/încadreze, alături de cadrele didactice de predare, și alți specialiști: cadre didactice de sprijin, psihopedagogi, psihologi, logopezi, asistenți sociali, terapeuți ocupaționali ș. a. Toți acești angajați colaborează între ei, se sprijină reciproc și își coordonează demersurile/ intervențiile pentru a răspunde necesităților tuturor copiilor. Părinții copiilor cu CES trec, în mod obișnuit, prin multe dificultăți cu copiii lor. În școala tradițională ei primesc, de regulă, feedback foarte negativ, copiii fiind etichetați și marginalizați până la izolare și chiar excludere și plasare în școli separate/speciale. În școala incluzivă, aceste situații sunt valorificate și utilizate în scopul consolidării relației școală-familie/părinți. Părinții devin parteneri școlii în furnizarea unei educații incluzive de calitate pentru copilul lor, dar și pentru alți copii din școală.

Participarea copiilor trebuie să fie autentică și semnificativă. Este recomandabil ca procesul să înceapă printre înșiși copiii – în acest fel le va fi mai ușor să se exprime în propriile realități în termenii lor, în anunțarea propriilor preocupări și formularea propriilor aspirații. Această viziune reclamă o schimbare radicală în gândirea și comportamentul adulților: de la o abordare exclusivă la o abordare incluzivă a copiilor și capacităților acestora. Problema este și mai sensibilă atunci când se referă la copiii cu CES și/sau dizabilități – aceștia sunt, de regulă, percepuți ca obiect al participării, consumatori activi și dependenți de sistem (sisteme) și de adulți (părinți, pedagogi, alți specialiști). Noile abordări pledează pentru transformarea copiilor în subiect activ al participării, partener al adulților și persoană responsabilă pentru acțiunile sale.

În proiectarea și organizarea procesului educațional în general și, pentru copiii cu CES, în particular, este valoroasă strategia învățării centrate pe elev – activitatea de construire individuală a cunoașterii; subiectul se informează, selectează, apreciază, analizează, compară, clasifică, transferă,

descoperă, rezolvă, concluzionează etc. Cu alte cuvinte, elevul construiește traiectoria/traseul propriu de învățare în raport cu potențialul individual și cadrul interacțional.

Bibliografie:

1. A. Ghergut, Sinteze de psihopedagogie speciala, Editura Polirom, 2005
2. Traian Vrasmas, Învățământul integrat și/sau incluziv, Editura Aramis, București,

ABANDONUL ȘCOLAR – O PROBLEMA ACTULĂ A SISTEMULUI EDUCAȚIONAL DE ÎNVĂȚĂMÂNT

*Prof. Dănășel Gheorghe Constantin
Școala Gimnazială Sîmbotin, comuna Schela, Gorj*

Se știe că abandonul școlar reprezintă, actualmente, un eșec al sistemului de învățământ fiind, de fapt, o problemă constantă a multor niveluri de învățământ moderne fie ele, aparținând învățământului general obligatoriu, învățământului secundar superior, învățământului post-liceal sau învățământului superior. Desigur, există mai multe cauze ale abandonului școlar, unele dintre acestea regăsindu-se, atât la nivelul familiei și al elevului, cât și la nivelul comunității. În acest sens, consider că rezultatele raportului realizat de UNICEF¹ privind renunțarea timpurie la educație își găsește aplicația și, în prezent, raportul incluzând, printre altele, factorii determinanți ai abandonului școlar în societatea contemporană. În cele ce urmează, voi prezenta, pe scurt, toți acești factori, urmând ca, în final, să propun și câteva recomandări pentru prevenirea și combaterea abandonului școlar. Așa că aceste recomandări de prevenire și combatere a abandonului școlar se aplică și în cadrul unității de învățământ în care îmi desfășor, în prezent, activitatea, și anume, Școala Gimnazială Sîmbotin, Schela, Gorj.

Astfel, printre factorii care favorizează abandonul școlar, la nivelul elevului și al familiei, se află dificultățile materiale întâmpinate de unele familii, uneori numeroase, altele dezorganizate, definite și prin probleme precum divorțul, alcoolismul, violența. Mai mult, studiile au demonstrat, de asemenea, că adesea elevii care renunță la școală au părinți cu un nivel redus de școlarizare – nu mai ridicat de opt clase. Firește, există însă, frecvent, și elevi aflați în situații de abandon care intenționează să urmeze macar zece clase, în vederea depășirii condiției familiale și a unei reușite mai bune, pe plan social. Menționez faptul că modelul educațional oferit de frați este la fel de important și, uneori, determinant, în ceea ce privește abandonul școlar. Spre exemplu, în familiile unde frații mai mari au renunțat de timpuriu la educație, se constată că frații mai mici tind să reproducă acest model.

Un alt factor al abandonului școlar este dat de implicarea în activități aflate la limita legii (prostituție, apartenență la găști de cartier, integrare în rețele de cerșetorie etc.), îndeosebi la trecerea către clasa a IX-a și în perioada imediat următoare debutului ciclului secundar superior, acestea având drept consecință și o scădere a motivației de a învăța. În plus, fie că se au în vedere lucrul ca zilier, activitățile regulate ca barman, activitățile de prostituție sau de cerșetorie, implicarea, în timpul anului școlar, în astfel de activități, cu profit financiar, determină frecvent renunțarea timpurie la educație.

Cât privește încrederea scăzută în educație, ca factor al abandonului școlar, aceasta se dovedește a fi, mai degrabă, un stereotip contrazis de realitate. Se poate, totuși, identifica o încredere redusă în educație în momentele anterioare abandonului școlar. Mai mult, migrația nu pare a fi un factor de risc în sine, dar s-a constatat că există probleme majore în procesul de reintegrare a copiilor emigranților care se reîntorc sau intră la vârste mai mari în sistemul de învățământ românesc.

La nivelul comunității, cei mai importanți factori care determină abandonul școlar timpuriu sunt mariajul precoce (întâlnit, mai ales, în comunitățile rurale, uneori sărace) și apariția unui copil,

¹ *Toți copiii la școală până în 2015: inițiativa globală privind copiii în afara sistemului de educație: studiu național / UNICEF România, Institutul de Științe ale Educației, București, 2012*

iar la nivelul școlii, situațiile de abandon sunt cauzate de repetențiile repetate și frecvente, de integrarea insuficientă în colectivul clasei de elevi sau de calitatea relațiilor cu profesorii și cu colegii.

Deși principalii factori de creștere a probabilității de a renunța la educație sunt localizați la nivelul familiei și al comunității, propun, mai jos, câteva recomandări pentru atenuarea acestor factori la nivelul școlii. Afirm, din nou, că următoarele recomandări de prevenire și de combatere a abandonului școlar se aplică și în cadrul unității de învățământ în care îmi desfășor, în prezent, activitatea, și anume Școala Gimnazială Sîmbotin, Schela, Gorj: interrelaționarea eficientă cu elevii și cu familiile acestora; identificarea și diagnosticarea dificultăților întâmpinate de elevii cu risc de abandon școlar, orientarea autorităților competente sau a organizațiilor non-guvernamentale, cât privește combaterea și prevenirea abandonului școlar, desfășurarea unor activități extracuriculare, atractive pentru elevi (activități de voluntariat, de ecologizare, de amenajare a salilor de clasă; vizite, dezbateri; competiții artistice, culturale sau sportive); organizarea unor programe educative, axate pe experiența altor elevi care au abandonat de timpuriu școala, în vederea stimulării interesului pentru educație și a reușitei pe plan social a elevilor; dezvoltarea unui program național de educație sexuală pentru elevi pentru prevenirea sarcinilor precoce la fete și a căsătoriilor de la o vârstă fragedă; încurajarea administrațiilor locale și a ONG-urilor de profil să implice elevi de clasa a VIII-a și de liceu, proveniți din comunități cu risc ridicat de abandon școlar în programe de voluntariat; motivarea elevilor prin oferirea diplomelor de participare etc.

Date fiind cele menționate anterior, se constată că abandonul școlar al multor elevi este, din nefericire, una dintre problemele majore ale societății contemporane. Fără îndoială, fiecare caz de abandon școlar are o „istorie” proprie ce implică o analiză complexă, particulară a fiecărui elev aflat în această situație. N-ar fi exagerat să afirm că, în acest context, cadrul didactic devine facilitatorul al cărui deziderat ultim este întocmai prevenirea și combaterea abandonului școlar. Personal, îmi exprim încrederea că atât factorii enunțați mai sus, în privința manifestării abandonului școlar, cât și recomandările oferite în această lucrare se constituie drept o sursă de informație utilă, pentru identificarea și combaterea abandonului școlar, la nivelul fiecărei unități de învățământ, în cadrul căreia alte cadre didactice din țară își desfășoară activitatea.

BIBLIOGRAFIE:

- Toți copiii la școală până în 2015: inițiativa globală privind copiii în afara sistemului de educație: studiu național / UNICEF România, Institutul de Științe ale Educației, București, 2012*
- Cosmovici, A., Iacob, L., (coord), (1999), *Psihologie școlară*, Iași, Ed. Polirom
- Cristea, C.G., (2003), *Psihologia educației*, Ed. București
- Drăgan, I., Nicola, I., (1993), *Cercetarea psihopedagogică*, Tg. Mureș, Ed. Tipomur
- Gal, D., (2002), *Educația și mizele ei sociale*, Cluj – Napoca, Ed. Dacia
- Ionescu, I. I., (1997), *Sociologia Școlii*, Iași, Ed. Polirom
- Miroiu, A., (coord.), (1998), *Învățământul românesc azi*, Iași, Ed. Polirom
- Popescu, V.V., (1991), *Succesul și insuccesul școlar*, Revista de pedagogie nr. 12

EDUCAȚIA INTEGRATĂ ȘI ȘCOALA INCLUSIVĂ

Dănciulescu Romeo
Scoala Gimnaziala „Mihai Viteazu” Strehaia

În sens larg, integrarea presupune „plasarea/transferul unei persoane dintr-un mediu mai mult sau mai puțin separat într-unul obișnuit, vizând ansamblul de măsuri care se aplică diverselor categorii de populație, și urmărește înlăturarea segregării sub toate formele ei (termenul este relativ și se poate aplica tuturor copiilor și indivizilor, precum și tuturor aspectelor vieții umane)”¹.

În viziunea Ursulei Șchiopu, integrarea este privită ca „o cuprindere, o asimilare, închidere într-un tot a unui element care devine parte componentă a întregului și dobândește proprietăți specifice rezultate din interacțiunea și interdependența cu celelalte părți componente”². Integrarea presupune așadar acomodarea cu cerințele mediului și adaptarea, familiarizarea cu mediul, fiind o acțiune ce se exercită asupra persoanei și care implică o continuă transformare și restructurare a potențialului individual.

Din punct de vedere psihopedagogic³, integrarea poate fi văzută: ca obiectiv, ca proces și ca rezultat. Ca obiectiv, integrarea urmărește realizarea unei concordanțe între cerințe și manifestări, o subordonare a aspectelor secundare celor care servesc orientarea (dezvoltarea motivației, precizarea aspirațiilor, a metodelor care pot facilita adaptarea și integrarea). Ca proces, integrarea este complexă, dinamică și constă într-un ansamblu de mecanisme și operații care pregătesc, finalizează și desăvârșesc acțiunea propriu-zisă. Ca rezultat, integrarea este legată mai ales de munca educativă și viața socială, de evoluția unor fenomene aflate sub influența mediului social-economic.

Pe lângă integrare, un rol important în promovarea egalității în educație îl are incluziunea⁴, care înseamnă „a personaliza activitățile în funcție de nevoile fiecărui individ în parte, astfel încât oricine, indiferent de deficiența sau de dificultățile pe care le întâmpină la învățare, să poată fi tratat ca un membru al comunității din care face parte, în diversele forme de sprijin de care are nevoie să fie furnizate în cadrul serviciilor sociale, educaționale, medicale sau al altor servicii puse la dispoziția tuturor membrilor societății”⁵.

În Declarația Conferinței UNESCO de la Salamanca din 1994 se spunea că: „Școlile obișnuite cu o orientare incluzivă reprezintă mijlocul cel mai eficient de combatere a atitudinilor de discriminare, care creează comunități primitive, construiesc o societate incluzivă și oferă forme de educație pentru toți; mai mult, ele asigură o educație eficientă pentru majoritatea copiilor și îmbunătățesc eficiența și rentabilitatea întregului sistem de învățământ”. Altfel spus, școlile inclusive sunt privite ca fiind acele școli deschise, care se bazează pe flexibilitatea curriculumului, pe evaluarea permanentă și formativă a elevilor, pe parteneriatul educațional, iar educația inclusivă vizează înlăturarea tuturor barierelor în învățare și asigurarea participării la educație a tuturor celor aflați în situații de risc sau a celor care sunt vulnerabili la excludere și la marginalizare.

Școala inclusivă este acea unitate de învățământ în care se asigură o educație pentru toți copiii și care reprezintă mijlocul cel mai eficient de combatere a atitudinilor de discriminare. Copiii

9. ¹ Alois Gherguț, Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Polirom, Iași, 2006, p. 17

10. ² Ursula Șchiopu, *Dicționar enciclopedic de psihologie*, Editura Babel, București, 1997

11. ³ Alois Gherguț, *Op. cit.*, p. 18

12. ⁴ A se vedea Alois Gherguț, *Op. cit.*, p. 21

13. ⁵ *Idem*, p. 22

din aceste unități de învățământ beneficiază de toate drepturile și serviciile sociale și educaționale conform principiului „resursa urmează copilul”. Principiul fundamental al școlii incluzive este acela că toți copiii trebuie să învețe împreună oriunde este posibil acest lucru, iar diferențele care pot exista între ei să nu aibă nici o importanță. În cadrul școlii incluzive, variatele necesități ale elevilor trebuie recunoscute și trebuie căutată o soluție pentru fiecare dintre ele ținând cont de stilurile și de ritmurile diferite de învățare¹.

Școala integrată, considerată de unii și școală inclusivă, este acea școală care admite și cuprinde în efectivele sale, între beneficiarii serviciilor sale educative curente, educabili de mare diversitate, între care și pe cei cu nevoi speciale, cărora se străduiește și reușește să le identifice și satisfacă cerințele educative speciale. Prin urmare, „eterogenitatea educabililor unei școli integrate înseamnă recunoașterea din start a diversității educabililor normali (fără disabilități, deficiențe) considerați până atunci în mod forțat ca uniformi (omogeni) pe vârste școlare și, mai mult decât atât, forțați la uniformizare și omogenizare până la o absurdă cvasi-nivelare (niciodată obținute, din fericire)². Eterogenitatea unei asemenea școli se întrecește prin notele de diversitate adusă în școală a copiilor cu cerințe educative speciale, care până în acel moment au fost segregati și omogenizați.

Școala integrată mai este cunoscută și sub numele de școală comprehensivă și trebuie să acorde elevilor posibilitatea de alăturare, participare, interacțiune și interdependență. Acest tip de școală este cea mai bună alegere pentru asigurarea integrării sociale a copiilor cu nevoi speciale. Într-o asemenea școală, elevul cu nevoi speciale: își mărește paleta instrumentarului bazal al vieții curente, într-o școală cvasi-normală, minim sportivă; simte că este acceptat fără rezerve de ceilalți copii; are la dispoziție modele stimulative, de imitat; simte că aparține unui grup normal; împărtășește profitabil sarcini, preocupări, bucurii și necazuri, reușite și eșecuri, responsabilități și culpe cu ceilalți colegi și prieteni normali³.

Bibliografie

- Gherguț, Alois, 2006, Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Polirom, Iași
- Șchiopu, Ursula, 1997, *Dicționar enciclopedic de psihologie*, Editura Babel, București
- Ungureanu, Dorel, 2000, *Educația integrată și școala inclusivă*, Editura de Vest, Timișoara
- *** *Școala inclusivă*, document accesat în format electronic pe site-ul http://cis01.central.ucv.ro/eurocomp/Scoala_incluziva.pdf

14. ¹Școala inclusivă, document accesat în format electronic pe site-ul http://cis01.central.ucv.ro/eurocomp/Scoala_incluziva.pdf

15. ²Dorel Ungureanu, *Educația integrată și școala inclusivă*, Editura de Vest, Timișoara, 2000, p. 74

16. ³Dorel Ungureanu, *Op. cit.*, pp. 78-79

ABANDONUL SCOLAR -FACTOR SOCIAL

*Prof. Diaconescu Roxanda Emilia
Școala Gimnazială "Dimitrie Grecescu"*

Sociologii consideră că abandonarea școlii este o problemă socială care generează un set de consecințe cu bătaie lungă. O problemă socială trebuie rezolvată imediat ce a fost identificată și definită, deoarece, nerezolvarea ei poate genera alte probleme sociale care pot avea efecte mai grave asupra membrilor societății. Ideal, ar fi ca, intervenția socială să prevină apariția problemelor sociale, prin analizarea în profunzime a efectelor produse de o problemă socială existentă, identificată și în curs de rezolvare; acest lucru este dificil de realizat, deoarece indicatorii, simptomele apariției unei probleme sociale sunt greu de identificat.

Abandonul școlar este o problemă socială care se află sub incidența unor factori de natură individuală, familială și socială. Cercetările arată ca cei care abandonează școala nu numai ca nu au șanse să câștige pe piața muncii, dar nu au nici șanse să fie integrați în forța de muncă. Cei care și-au întrerupt studiile sunt într-o mult mai mare măsură dependenți de programele de întreținere și ajutor decât restul populației.

Un elev care își rezolvă frustrările școlare, va ajunge curând să descopere efectele dureroase ale deciziei sale. Puterea scăzută de cumpătare și stilul de viață care însoțesc inevitabil veniturile reduse, generează mai multe frustrări, dezamăgiri și stres decât își pot imagina majoritatea adolescenților. Gândindu-ne pe termen lung, nefrecventarea cursurilor școlare la timp poate avea repercursiuni în ceea ce privește asigurarea unei meserii și a unei stabilități economice și sociale.

Trebuie deci pornită o campanie de informare și responsabilizare a reprezentanților legali ai copiilor privind riscul la care se supun în cazul în care copilul nu frecventează școala, cât și informarea cu privire la necesitatea asigurării unei baze educative care va avea efecte atât pe termen scurt, mediu cât și lung.

Nu este important doar fenomenul în sine, ci mai ales urmările sale grave. În lipsa unei calificări, a unei diplome, dar și a unei formări morale, sociale, cei mai mulți devin candidați la șomaj, și la delincvență, ajungând să se înscrie, de timpuriu, în acțiuni negative care ajung să le perturbe viața personală, familială și a comunității în care trăiesc.

Pledând pentru o educație integrată, incluzând în rândul elevilor cu cerințe educaționale speciale și pe cei care prezintă un risc ridicat de a părăsi școala, putem face distincția dintre „copiii uitați” și „copiii pierduți”. „Copiii uitați” sunt cei care nu au fost niciodată cuprinși în evidența unei școli: copii din zonele rurale izolate, greu accesibile, copii din mediile socio-culturale sever deteriorate, „de generații în șir care preiau condiția părinților, la rândul lor needucați”, copiii romei, cei mai mulți neînregistrați de la naștere, deci inexistenți pentru societate. „Copiii pierduți” sunt cei care su intrat inițial în sistemul oficial al educației, dar care s-au pierdut pe drum, pe itinerariul educativ, „copiii străzii” din marile orașe, cu tulburări comportamentale, precum și copiii care, deși prezintă anumite deficiențe au fost considerați ca educabili în școlile de masă, dar față de care „s-au depus armele” ulterior de educatorii înșiși.

Forța de muncă necalificată, presiuni crescute pe sistemul de protecție socială, delincvența, exploatarea minorilor, munca „la negru” – iată doar câteva dintre efectele fenomenului de părăsire de către elevi a sistemului educațional.

Abandonul școlar are efecte nocive asupra securității naționale pe termen mediu și lung. Astfel, influențează negativ creșterea economică, calitatea vieții și evoluția societății. Procesul democratic este perturbat la rândul său, deoarece tinerii care abandonează școala timpuriu au mai puțin discernământ și tind să devină mai puțin activi și chiar inactivi ca cetățeni. Intră în discuție totodată o degradare a forței de muncă și a calității acesteia, minimizându-se procesele creative,

spiritul de echipă și competitiv. Potrivit Comisiei Europene, „reducerea cu numai un punct procentual a ratei europene medii de părăsire timpurie a școlii ar permite economiei europene să dispună în fiecare an de aproape o jumătate de million suplimentar de tineri lucrători calificați potențial.”

Integrarea elevilor cu risc de abandon școlar și menținerea acestora în sistemul școlar, creșterea responsabilizării cadrelor didactice, reintegrarea elevilor deja aflați în abandon, monitorizarea stării sistemului, pentru a preveni timpuriu apariția de crize și a identifica periodic modificări în ceea ce privește factorii de abandon școlar, sunt câteva dintre măsurile care se impun în a obține scaderea fenomenului de abandon școlar.

Fie că vorbim despre sărăcie, fie că plasăm responsabilitatea asupra instituției familiei, a școlii sau asupra decidenților politici, este necesar să se restructureze planurile de acțiune în unele de angajament reciproc. Pe de o parte, asemenea familiei, școala are obligația morală de a cultiva norme și valori umane, capacități exploratorii, de gândire și de acțiune. Pe de altă parte, la nivel național, autoritățile publice, organizațiile guvernamentale și non-guvernamentale, reprezentanții sistemului educațional și cei ai protecției sociale trebuie să fie unanim preocupați de aceste probleme.

Cercetarea identifică factorii responsabili, cauzele, efectele abandonului școlar și solicită aplicarea de politici publice specifice, adaptate nevoilor, dar mai ales realității conforme. Dacă fiecare actor social construiește cu responsabilitate și cu sinceritate, statisticile naționale nu vor fi mistificate, iar politici publice gândite și aplicate pe anumite rate vor fi eficiente.

Abandonul școlar "invizibil" reprezintă un factor perturbator în cultura de securitate actuală, iar fenomenul trebuie prevenit, rezultatele constând în încetinirea proceselor de aplicabilitate eficientă a soluțiilor propuse.

Bibliografie:

Tatu, Cornelia, *Suport de curs: Consiliere școlară* (2009)

Jigău, M., *Factorii reușitei școlare*, Ed. Grafoart, București, 1998

Psihologie școlară, Ed. Polirom, Iași, 1998

Educația. Dimensiuni culturale și interculturale, Ed. Polirom, Iași, 2000

Tehnici specifice în asistența socială, Ed. Univers. „Al. I. Cuza”, Iași, 2002

ABANDONUL ȘCOLAR ÎN ROMÂNIA

Prof. Diaconu Claudia, Sc. Gimnaziala nr.14

Abandonul școlar reprezintă o conduită de evaziune definitivă, care constă în încetarea frecvenței școlii și părăsirea sistemului instructiv-educativ. Această conduită este precedată de cea de absentism.

România este țara cu cei mai mulți elevi din Uniunea Europeană care abandonează școala. Doi din zece elevi ajung să renunțe la școală. Cei mai mulți sunt de la țară și provin din familii sărace, acolo nevoia de hrană e mai importantă ca nevoia de știință. Școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri.

Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale.

Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală. De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.

Datorită faptului că o dată pierdută legătura cu școala elevului îi este din ce în ce mai greu să revină la îndatoririle avute înainte, prevenția abandonului școlar trebuie să funcționeze de la primele semne. Astfel trebuie să se ia măsuri de la primele absențe repetate – discuții în particular cu elevul și apoi cu părinții acestuia, în încercarea de a-l readuce pe calea frecvenței cursurilor. Această „consiliere” se poate efectua și în ora de dirigiență sau în alte momente care ar permite dialogul liber, neîngrădit profesor – elev.

Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absentism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse. Chiar și cel în cauză a fost nevoit să depună anumite eforturi. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care

abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Activitatea de prevenție a absenteismului și abandonului școlar este legată nu numai de igiena activității intelectuale, dar, în egală măsură, și de asigurarea unei dezvoltări echilibrate a vieții afective în cadrul relațiilor intrașcolare. Greșelile de educație privind sfera afectivă, comise în perioada formării personalității, întârzie maturizarea trăsăturilor pozitive de caracter și, prin aceasta, generează deficiențe în reglarea manifestărilor emoționale în procesul de integrare socială. Păreră profesorului cântărește adesea greu, dar important este ca elevul să fie convins de lipsa unui viitor în cazul renunțării la școală, astfel încât schimbarea, decizia finală, să vină din interiorul acestuia. Organizarea în școală a unui regim de activitate disciplinată prin supraveghere și control, prin gradarea sarcinilor, prin neadmiterea abaterilor, a dezordinii, precum și prin cultivarea constantă a acțiunii ferme, perseverente, principiale și prompte a colectivului de elevi, cu scopul menținerii unui nivel ridicat de ordine și muncă, are o mare importanță în prevenirea situațiilor de absenteism și abandon școlar. O altă soluție ar putea fi și crearea unor clase de adaptare, în care cei vizați să fie supuși unui program diferit, mai ușor, în trepte, astfel încât să-și dea seama în final de necesitatea continuării studiilor.

Familia are și ea o covârșitoare importanță în luarea acestei decizii. Ea trebuie să-l sprijine permanent pe cel care are tendința de abandon, să-l înțeleagă și, cel mai important, să nu ia măsuri drastice, severe, împotriva acestuia. În anumite cazuri, chiar și familia poate fi consiliată pentru formarea unei atitudini potrivite, pozitive, care să se aplice cu succes în astfel de situații. Vizita dirigintelui/consilierului școlar acasă la elev, poate crea premisele unui dialog mai liber, unei relații mai apropiate, bazate pe sinceritate și încredere reciprocă. Sporirea numărului de activități comune școală – familie, realizarea unor proiecte împreună, sunt foarte importante pentru ca elevul să înțeleagă că ambele instituții – atât școala, cât și familia – acționează doar în interesul său

În România, abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație foarte strânsă cu membrii familiei.

Bibliografie:

Clerget, Stephane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București

Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București

BARIERE ȘI FACILITATORI AI EDUCAȚIEI INCLUZIVE

BARIERE ȘI ASPECTE CARE ÎMPIEDICĂ PROCESUL INCLUZIUNII – PUNCTUL DE VEDERE AL PĂRINȚILOR

*Dima Ghiorghiu
Grădinița cu PP Nr.20, Drobeta Turnu Severin*

- Lipsa de accesibilitate– mediu construit și proiectat, comunicare și resurse educaționale.
- Atitudinea față de toate barierele – atitudinea profesioniștilor datorată lipsei de înțelegere și metodelor de îmbunătățire insuficiente. Lipsa personalului instruit pentru modelul social al dizabilității (agenți sociali, cadre medicale și educaționale); lipsa recunoașterii expertizei părinților și parteneriatul insuficient între familie și profesori.
- Atitudinea familiei– aceștia văd insuficiența copilului lor ca pe un obstacol în viață, eventual acesta producându-le sentimente de rușine sau vinovăție. Părinții nu cred în abilitățile copiilor. Modelul medical al dizabilității descurajează părinții să privească abilitățile copiilor și le sugerează să se concentreze pe insuficiențe.
- Lipsa de parteneriat între părinți și specialiști. Puterea lobbyului specializat educațional.
- Focalizarea/centrarea pe competiție.
- Focalizarea/centrarea pe modelul medical și asupra dizabilității versus focusul asupra potențialului unui copil și a punctelor sale puternice.
- Lipsa persoanelor cu dizabilități în cadrul personalului școlar.

Absența imaginii persoanelor cu dizabilități. Invizibilitatea persoanelor cu dizabilități în cadrul media și al societății.

- Familiile cu o putere financiară mai mică sunt mai puțin de terminate să lupte pentru drepturile copiilor lor.
- Discriminarea/ segregarea. O școală poate să creadă că include un copil doar pentru simplul fapt că acesta este elev al școlii respective, nerecunoscând diferența dintre segregare, integrare și incluziune.
- Abilitarea tinerilor nu este considerată o prioritate a școlii.
- Lipsa înțelegerii din partea colegilor. Lipsa prioritizării importanței acordate prieteniei și relațiilor. Lipsa circumstanțelor în care se pot lega și dezvolta relații. Reticența promovării suportului între colegi în cadrul clasei, cât și în afara acesteia.
- Fonduri și personal insuficiente.
- Lipsa înțelegerii modelului social al dizabilității în cadrul managementului școlii. Incluziunea nu reprezintă o prioritate în școli.
- Nu sunt aplicate legile corespunzătoare.

SOLUȚII ȘI ASPECTE CARE FACILITEAZĂ PROCESUL INCLUZIUNII DIN PERSPECTIVELE PĂRINȚILOR

- Spațiul din curtea școlii accesibil și atractiv; mult spațiu deschis, spațiu verde.
- Implicarea autorităților locale în procesul incluziunii.
- Existența materialelor corespunzătoare care să fie oferite atât copiilor cu dizabilități cât și tuturor.

- Oportunitatea unui elev de a se muta din cadrul unei școli speciale într-o școală generală.
- Lucrul în parteneriat al tuturor celor care oferă servicii școlii (sociale, educaționale, de sănătate) pentru a obține obiectivele incluziunii.
- Accesul tuturor elevilor la aceleași materii, personalizate pentru a le facilita nevoile de acces și învățare.
- Modele pedagogice individualizate pentru fiecare elev. Libertatea de a preda ceea ce este necesar unui individ.
- Disponibilitatea unui terapeut în cadrul școlii.
- Școlile din zonele defavorizate se acomodează mai ușor la nevoile copiilor cu dizabilități întrucât deja și-au construit idei și resurse personalizate.
- Personal flexibil.
- Atitudine socială pozitivă, relaxată, deschisă.
- Școala este văzută ca o resursă pentru comunitate ceea ce face ca instituția să fie deschisă la nevoile familiei și ale elevilor.
- Atmosfera multiculturală, deschisă către diversitate.
- Pregătire specializată pentru profesori.
- Parteneriat între școală, elev și familie.
- Implicarea părinților în trasarea ideilor educaționale.
- Abordarea pozitivă asupra diferențelor. Diversitatea ca stimul al creșterii societății.
- Conducerea școlii trebuie să înțeleagă modelul social al dizabilității și să se asigure că acesta este implementat.
- Egalitatea oportunităților– acordarea de tratament preferențial elevilor cu dizabilități pentru a face egalitatea posibilă.
- Respect pentru elevi și părinți.
- Sprijinul dezvoltării relațiilor de prietenie în cadrul și în afara școlii.
- Disponibilitatea de suport extra-școlar.
- Resurse solide în cadrul personalului, materialelor didactice și al spațiului.
- Credința că orice elev își poate dezvolta mentalitatea de reușită.
- Misiunea pozitivă și prietenie.
- Nevoile speciale nu se adresează doar elevilor cu dizabilități.
- Activitățile extra-școlare să fie accesibile pentru toți elevii.
- Sublinierea succesului elevilor în cadrul școlii și reprezentarea elevilor cu dizabilități în Revista Școlii.
- Siguranța familiilor că profesioniștii împărtășesc cele mai bune practici.
- Părinții au posibilitatea de a împărtăși cele mai bune practici.
- Conflictul în curs de dezvoltare din cadrul proiectelor individuale cu privire la obiective.
- Prezența incluziunii în cadrul educației primare versus educația secundară pentru elevii cu dizabilități severe.
- Impactul politicilor publice.
- Abordarea medicală a profesorilor versus cea socială.
- Individualizarea predării este adresată doar elevilor cu dizabilități, nu tuturor.
- Există o întrerupere între practici și politici. Practicile educației incluzive nu sunt împărtășite la nivel național de politici. Lipsa statisticilor atât calitative cât și cantitative care sprijină beneficiile educației incluzive.
- Dezechilibrul fondurilor între școlile speciale și cele generale în ceea ce privește echipamentele și materialele de sprijin pentru copiii și tinerii cu dizabilități. Școlile speciale primesc constant mai multe fonduri.
- Teama de schimbare a profesorilor în ceea ce privește metodologia folosită să predea elevilor. Se așteaptă ca elevii să se adapteze metodelor tradiționale de predare din partea profesorilor.
- Lipsa sprijinului pentru părinți când aceștia iau o decizie legată de educația copilului lor cu dizabilități.

- Competiția clasică între copii.
 - Grijile părinților și lipsa de încredere față de școlile generale– credința că acestea nu vor face față nevoilor copiilor cu dizabilități.
 - Distincția între copiii „normali” și copiii cu dizabilități, denumiți în mod incorect „anormali”.
- Soluții și aspecte care facilitează procesul incluziunii - Punctul de vedere al specialiștilor
- Lucrul în echipă în cadrul școlii și parteneriatul.
 - Diversitatea culturală– schimbarea atitudinii față de diferențele culturale.
 - Numărul de elevi din fiecare clasă și numărul de profesori.
 - Numărul de ședințe cu toate părțile interesate – părinți, personalul medical, profesori.
 - Training-uri pentru profesori – 30 de ore modul obligatoriu pentru a promova o cultură în care toată lumea este implicată.
 - Ajustarea sistemului la potențialul elevilor.
 - Fiecare clasă are un profesor de sprijin carese preocupă totodată și de elevii cu dificultăți de învățare.
 - Conducerea școliiși cunoaște responsabilitățile.
 - Profesorul trebuie să gândească și în afara sistemului școlar.
 - Ziua școlară se încheie la ora 1 P.M.
 - Socializarea între școli pentru a facilita schimbul de experiență.
 - Comunitatea sprijină dezvoltarea individuală.
 - Școlile care au un angajament ecologic se concentrează asupra lumii naturale și vieții comunității.
 - Școlile cu clase miciși liniștite sunt o locație mai prietenoasă.
 - O bună accesibilitate încurajează practicile inclusive – ca exemplu – o clasă izolată fonic sprijină dezvoltarea elevilor cu dizabilități auditive.
 - Lipsa diferenței de gen în activitățile curriculare – atât fetele cât și băieții sunt încurajați să facă aceleași activități.
 - Angajamentul sistemului față de abilitarea elevilor.
 - Dreptul la educație incluzivă a tuturor elevilor.
 - Adaptarea curriculumului școlar pentru interesele individuale.
 - Învățarea prin colaborare.
 - Sistemul de învățământ începe de la 6 ani la 16 ani și încurajează suportul între elevi și dezvoltarea relațiilor.
 - Un nivel înalt de implicare al părinților.
 - Creșterea încrederii în rândul cadrelor didactice de a lucra cu metode de educație incluzivă.
 - Sistem educațional concentrat pe elev– vocile tinere sunt valorificate – angajament față de metodele de predare democratice.
 - Elevilor le sunt ascultate nevoile individuale de învățare de către profesorii lor.
 - Respectul cultural față de educație.
 - Respectul între elevi și pentru profesori.
 - Dezvoltarea abilităților profesorilor față de tehnicile de educație incluzive.
 - Atitudine deschisă și non-discriminatorie.
- Elemente ajutătoare/bariere în același timp - Punctul de vedere al specialiștilor
- Certificatul de dizabilitate este un facilitator dar și o barieră întrucât pe piața muncii nu are nici o valoare oficială.
 - Suportul oferit de profesori în cadrul școlii secundare – pozitiv în cadrul școlii generale deoarece profesorul lucrează în colaborare cu clasa, negative în școala secundară întrucât lucrează singur cu elevul.
 - Lipsa școlilor speciale impune celor generale să primească elevii cu dizabilități.
 - Lipsa profesorilor de sprijin– aceștia devin profesori obișnuiți din nou pentru a-și stabili cariera.
 - Politica statului poate fi și avantaj dar și frână în anumite situații.
 - Locul copilului în clasă poate fi și avantaj dar și frână.

Acest instrument a fost creat de cei șase parteneri ai proiectului „Parteneriatul familiilor / părinților pentru educație incluzivă”, finanțat cu sprijinul Comisiei Europene, prin programul GRUNDTVIG. Partenerii proiectului: Alliance for Inclusive Education (UK), APF-Association des Paralysés de France (France), UNAPEI (France) Associazione DarVoce (Italy) Asociatia RENINCO (România) Sjalfsbjörg ISF (Iceland)

BIBLOGRAFIE

- Ecaterina VRASMAȘ, Traian VRASMAȘ - Educația incluzivă în grădiniță: dimensiuni, provocări și soluții, București, 2012, editura Alpha MDN
- Gherguț, A. (2006), Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație. Iași: Polirom.
- Verza, E., Paun, E., coordonatori, (1998), Educația integrată a copiilor cu handicap, București, editura Multiprint Iași.
- Ungureanu, D., 2000, Educația integrată și școala inclusivă, Editura de Vest, Timișoara
- Vrasmaș, T. (2001), Învățământul integrat și/sau incluziv. București: Aramis.

CAUZE ALE ABANDONULUI ȘCOLAR SI MODALITATI DE COMBATERE

*Școala Gimnazială Dimitrie Grecescu
Prof. inv. primar Doandes Petruta*

Abandonul școlar este o conduită ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns cu pregătirea profesională sau înaintea încheierii actului de studii început.

Majoritatea elevilor care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament sau pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană. Școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Pentru a preveni abandonul școlar trebuie încă din cadrul învățământului preșcolar educatoarea are, un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari - viitori școlari. Rolul acesteia este nu numai de a-i informa cu privire la școală, ci și de a-i face să conștientizeze importanța pe care o deține școala în viața unui individ.

Un alt element deosebit de important în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Se știe că copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, gradul lor de adaptare și percepere este diferit, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un statut, un rol și o valoare, fapt ce îi determină să îndrăgească mediul școlar.

Evaluarea pe care o poate face educatoarea se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Trebuie să se plece de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale.

Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei romme, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată.

Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor. "Unicitatea pozitivă" care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negative", aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare.

Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preprimar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se menține în sistemul educative, făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, cadrelor didactice, cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar – o problema gravă în România.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte și să nu uităm că educația depinde foarte mult de familie.

Privitor la această temă, abandonul școlar – cauze și modalități de prevenire, consider că este o temă foarte mult abordată în mediul școlar. Cadrele didactice împreună cu consilierul școlar încearcă să-i determine pe elevi să conștientizeze importanța școlii, a terminării unui liceu. La noi, în România, abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație foarte strânsă cu membrii familiei.

Intervențiile în unitățile de învățământ ar trebui să urmărească conștientizarea actorilor școlari și de la nivelul comunității cu privire la dimensiunea, cauzele și modalitățile de intervenție în domeniul prevenirii și combaterii fenomenului de abandon școlar.

În mod concret școlile ar trebui să fie asistate prin sesiuni de informare, formare și asistență în:

- identificarea elevilor aflați în situație de risc major de abandon, dezvoltarea unor planuri personalizate de intervenție;
- realizarea unor strategii didactice adecvate (prin procese de adaptare curriculară și dezvoltare de materiale de sprijin);
- adaptarea strategiilor instituționale și a planurilor de intervenție anuale la nevoile acestei categorii de elevi;
- în atragerea sprijinului familiei și implicarea părinților care manifestă în prezent o atitudine negativă față de educație;
- atragerea sprijinului reprezentanților comunității și ai altor parteneri relevanți de la nivel local și județean;
- dezvoltarea ofertei de activități extra-curriculare și utilizarea acestora ca resorturi motivaționale pentru tinerii în situație de risc.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;
- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
- psihiatrice - depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;
- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

Bibliografie:

Clerget, Stephane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București
 Tatu, Cornelia, *Suport de curs: Consiliere școlară* (2009)

ROLUL CONSILIERII SCOLARE IN PREVENIREA ABANDONULUI SCOLAR

*Prof. DOBRE ANA AMALIA
 Colegiul Tehnic Motru, jud. Gorj*

“Consilierea presupune existenta unei persoane care are temporar sau permanent rolul de consilier si care ofera sau accepta in mod explicit sa acorde timp, atentie si respect unuia sau mai multor persoane, cu rolul temporar de client. Sarcina consilierii este de a oferi clientului oportunitatea de a explora, descoperi si clarifica moduri de a trai valorificandu-si resursele, ceea ce conduce la sentimentul de bine interior, indreptandu-se spre o cat mai buna existenta.”(Asociatia Britanica pentru Consiliere, 1991).

In sens larg, consilierea scolara reprezinta un intens proces ,in cadrul caruia se acorda asistenta psihopedagogica elevilor si celorlalte persoane implicate in actul educational si are rolul prevenirii situatiilor de criza personala si educationala a elevilor. Principiile respectate in consilierea familiei de catre consilierul scolar/consilierul psihopedagog sunt :respectul individual, confidentialitate, recunoasterea propriilor limite, sinceritate ,nondiscriminare, negocierea solutiilor si respectarea deciziilor partenerilor, servicii integrate, etc.

Consilierea si Orientarea nu trebuie sa fie o activitate ocazionala ,ea trebuie sa aiba in vedere printre altele :informarea periodica a copiilor cu privire la siguranta circulatiei, SIDA, droguri, educatia sexuala, violenta, nondiscriminarea, cunoasterea legislatiei in vigoare, a drepturilor si obligatiilor elevilor, etc.” Infuzia “ de informatii din sfera orientarii scolare si profesionale in tot curriculum-ul sau in tot scopul interiorizarii metodelor si tehnicilor muncii intelectuale, a tehnicii de a gasi un loc de munca, a rezolvarii problemelor psiho-afective, de comunicare a elevilor, etc este una dintre experientele bune in acest domeniu. Ea este realizata de catre profesorul consilier/consilierul psihopedagog si profesorul diriginte in scolile din Romania.

Consilierea si Orientarea scolara presupune conform Curriculum-ului National de nivel preuniversitar in primul rand orele de dirigentie, intalnirile saptamanale dintre profesorul diriginte si clasa sa, insa si cadrul organizat de intalnire dintre elevi si profesorii consilieri psihopedagogi, angajati al CJRAE, dar desemnati sa functioneze in cadrul scolii de catre Inspectoratele Scolare Judetene si Consiliul de Administratie al fiecarei institutii de invatamant. Domeniile ariei curriculare sunt diverse :consiliere in probleme legate de tehnici de invatare eficienta; consiliere si orientare scolara; consiliere pentru elevii cu C.E.S (realizarea P.I.P, PEP, etc); consiliere legata de viata personala ;consiliere de specialitate, etc.

Psihoterapia este un demers spre investigarea suferintei psihice suferintei psihice a unui om si spre vindecarea si ameliorarea ei, prin autoexplorare acesta ajungand sa descopere noi sensuri ale existentei. Huber afirma ca indiferent de scoala unde se formeaza psihoterapeutul, o metoda de interventie poate fi considerata psihoterapie daca: se bazeaza pe o teorie stiintifica a personalitatii si

patologiei acesteia; beneficiază de tehnologie verificată; prezintă evaluări empirice ale efectelor sale; oferă maniere de intervenție în tulburările de comportament sau stările de suferință și este practică de persoane calificate și competente.

Succesul psihoterapiei, conform afirmațiilor lui Strupp și Hadley poate fi evaluat după trei criterii: recunoașterea socială (progresele realizate în familie, profesie, societate); trăirea subiectivă a pacientului (dispariția simptomelor, starea de bine, de mulțumire, de impacare de sine); materializarea expectațiilor psihoterapeutului legate de modificări în sfera emoțională, comportamentală, cognitivă a pacientului. Este foarte importantă definirea psihoterapiei în raport cu consilierea psihologică care este văzută ca și activitate preventivă, centrată asupra prezentului, în timp ce psihoterapia este mai ales o activitate curativă, care vizează și o analiză mentală, adresându-se domeniului de sănătate psihică (Mitrofan, 2005).

În acest context putem face distincție între consilierea psihologică școlară/consilierea psihologică, unde elevul/copilul este considerat client și psihoterapie, în cadrul căreia calitatea elevului/copilului este aceea de pacient, fiind o alternativă eficientă, cu implicații medicale acolo unde consilierea școlară/consilierea psihopedagogică esuează! Există mai multe tipuri de consiliere școlară/psihopedagogică: consiliere informațională, de dezvoltare personală și suportativă (dezvoltarea capacității de planificare a carierei, asistarea psihologică a persoanelor aflate în dificultate, consiliere din perspectiva religioasă, etc).

În ultimele decenii și România a făcut progrese vizibile în domeniul educației integrate, care este prin definiție educarea împreună a copiilor cu dizabilități (CES) împreună cu copiii normali, apariția școlii incluzive. România a aplicat principiile educației integrate în sistemul de învățământ după aderarea la Uniunea Europeană, așa cum este posibil datorită resurselor deficitare materiale (bani, infrastructură, tehnologia, etc) și umane (numărul insuficient de profesori itineranți și de sprijin): principiul normalizării, principiul integrării, principiul incluziunii și principiul dezinstituționalizării la care în se mai lucrează în țara noastră. Elevii diagnosticați cu CES au nevoie permanentă de sprijin, asistență și consiliere psihopedagogică/școlară în cadrul școlilor incluzive sau școlilor speciale din România.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, parasirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înainte de obținerea unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înainte încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala s-au remarcat prin absenteism și dificultăți/tulburări de comportament, pentru care au fost frecvent sancționați la școală. Abandonul este foarte grav, deoarece în ultimii ani se remarcă în mod frecvent la ultimii doi ani de liceu, ceea ce presupune chetuieli mari ale comunității pentru că educația este gratuită în România pentru învățământul preuniversitar.

Din păcate astăzi în sistemul de învățământ românesc tot mai mulți copii abandonează școala deoarece nu o consideră o valoare în sine, ei nu mai văd în școală un viitor! Cele mai frecvente cauze ale abandonului școlar sunt: anturajul de proastă calitate ce debusolează elevii cu psihic labil, insubordonarea față de norme și regulamente școlare, absenteismul, repenția, chiulul, slabele motivații pentru performanța școlară, atitudinea dificilă a unor dascăli, climatul familial defavorabil, cultura de origine a elevilor, factorii de natură economică, socială și politică, școlile din zonele defavorizate sunt izolate, fără resurse financiare, lipsite de oportunități pentru succesul profesional al elevilor, etc.

Astfel consilierea școlară începe cu educatoarea pentru învățământul prescolar care are rolul decisiv în formarea conceptului despre școală a prescolarilor. Este apoi vitală consilierea psihopedagogică/școlară acordată tuturor elevilor din învățământul preuniversitar românesc de către învățatori, profesori diriginti, profesori și mai ales profesorii consilieri psihopedagogici (itineranți sau de sprijin), care funcționează în cadrul școlii, deși sunt angajați ai CJRAE. Potrivit Legii învățământului nr. 1/2011, Ordinului 1805/1305/2016 și Ordinului nr. 3124/10.02.2017 rolul lor este foarte important în învățământul românesc, în asigurarea egalității șanselor pentru toți elevii, așa cum prevede Constituția României din 1991 (modificată parțial în 2004) și în realizarea

invatamantului incluziv in tara noastra, in realizarea pricipiului dezinstitutionalizarii, asa cum este prevazut in” Schema inovatiei sociale “ elaborate de catre specialistii UNESCO in domeniul educatiei integrate. Dintre efectele negative ale abandonului scolar se remarca :lipsa calificarii profesionale necesare integrarii socio- economice, somajul, lipsa formatiei morale si civice necesara exercitarii rolului de parinte ,de bun cetatean al comunitatii, delicventa juvenila, etc.

Multi elevi diagnosticati cu CES abandoneaza scoala de masa, devenita incluziva ,datorita atitudinii ostile, discriminatorii existente in comunitate sau resurselor financiare limitate ale scolilor de masa romanesti, lipsei de perspectiva in ceea ce priveste calificarea profesionala, etc.Potrivit statisticilor, in anul 2017 Romania este tara cu cel mai mare numar de elevi care abandoneaza scoala din Uniunea Europeana. Astfel peste 50000 de elevi romani abandoneaza anual scoala, multi din mediul rural sau zone defavorizate care nu mai pot urma invatamantul liceal/profesional din motive financiare sau altii care abandoneaza scoala la 17-18 ani pentru a pleca la munca in strainatate sau in cazul fetelor si datorita lipsei educatiei pentru sanatate care determina un numar tot mai mare de abandonuri scolare datorita sarcinilor.

Asadar eficienta consiliere psihopedagogica in fiecare scoala din Romania, orele de consiliere scolara(dirigenta si activitati extracurriculare specifice, organizate de catre consilierii psihopedagogi pentru toti elevii), psihoterapia in multe cazuri si activitatile suplimentare ale curriculum-ului adaptat pentru elevii cu CES pot preveni sau reduce abandonul scolar in invatamantul romanesc.

Bibliografie :

- 1.Jigau,M., Consiliere si orientare, Editura Universitatii Bucuresti, Bucuresti 2000.
- 2.Oprisan, E., Introducere in psihoterapie, Editura Universitatii Bucuresti, Bucuresti, 2014.
- 3.Verzea, E;Paun, E, Educatie integrata a copiilor cu handicap, Editura Universitatii Bucuresti, Bucuresti, 1998.
4. Curriculum National pentru invatamantul obligatoriu.Cadru de referinta MEN,CNC Bucuresti,Editura Corint, 1998.

CAUZE ȘI SOLUȚII PENTRU REDUCEREA ABANDONULUI ȘCOLAR

*Profesor Cornelia Doinea
Grădinița cu P.P. Nr.20
Drobeta Turnu Severin*

Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană.

Abandonul școlar se caracterizează prin părăsirea prematură a școlii înainte obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete, sau înainte încheierii studiilor începute.

Școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.În plan social, pot fi considerate forme ale eșecului școlar abandonul școlar, excluderea socială și profesională, analfabetismul.

Fenomenul se înregistrează în special la sate și în comunitățile de rromi,unde copiii sunt folosiți ca sursă de venit sau văzuti ca indivizi cu responsabilități în gospodărie.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor scolare trebuie identificate cauzele care duc la abandon:

a) Școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivatie, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau, muncind ca zilieri la oameni mai avuți din sate.

Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori, exploatarea copiilor prin munca de către părinți. Tendința de a considera că familiile din zonele defavorizate nu valorizează pozitiv importanța educației este superficială. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale.

Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școli din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor dar, și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală.

b) Mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Cunoașterea acestora atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor.

Una dintre marile probleme cu care se confruntă mediile politice, și socio-economice din România o reprezintă educația copiilor rromi.

Din păcate, cei care nu frecventează sau abandonează școala sunt deseori discriminați – învață în clase sau școli separate, puși în ultimele bănci ale clasei, tratați cu indiferență, agresați verbal de către copii sau profesori, traiesc în orfelinate, în instituții pentru copii cu handicap sau, pur și simplu, pe străzi și în canale. Estimativ, jumătate din romii care trăiesc în România sunt analfabeți. Îmbunătățirea accesului și participării la educație are ca scop prevenirea și combaterea marginalizării și excluderii sociale prin îmbunătățirea ratei de participare la educație.

c) Climatul familial – are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferența sau, dimpotrivă, tiranică a acestora, iată alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

d) Factor de natura sociala si economica – cum ar fi: crize politice, economice, sociale si morale, prabusirea sistemului de protectie sociala, confuzia sau absentia unor norme sau valori – iata alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, indepartarea lor de mediul educational și în final – abandon școlar.

e) Factorii de natură educațională – insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absentism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competență profesională, autoritate morală) – au un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

f) Anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor curențe din copilărie – dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a căpăta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate – iată alte cauze pentru care elevul abandonează școala.

Deși cazurile de abandon sunt foarte diferite (vârstă nivel intelectual, situație materială, dezvoltarea afectiv-emoțională), totuși se constată un „fir roșu” care „străbate” această stare, se observă că absența părinților din viața copiilor are consecințe negative asupra dezvoltării personalității ale acestora în context școlar, interpersonal, social, în general.

Copiii se adaptează foarte greu cu lipsa părinților, persoana desemnată să-i supravegheze nu reușește să suplinească nevoile copilului, iar acest lucru se reflectă direct și imediat în atitudinea copilului față de viața școlară.

La nivelul școlii, situațiile de abandon pot fi determinate de repetențiile repetate și frecvente, de integrarea insuficientă în colectivul clasei de elevi sau de calitatea relațiilor cu profesorii și cu colegii. La nivelul școlii sunt foarte puține acțiuni care să prevină abandonul școlar. Cadrele didactice pot avea un rol important în prevenirea abandonului școlar timpuriu, deoarece

sunt în permanent contact cu elevii, pot identifica și diagnostica problemele acestora și pot atrage atenția autorităților sau organizațiilor non-guvernamentale competente pentru a interveni la nevoie.

Deși principalii factori de creștere a probabilității de a renunța la educație sunt localizați la nivelul familiei și al comunității, recomandările pentru atenuarea acestor factori se adresează în primul rând școlii. Exceptând obiectivul general al creșterii responsabilității școlii, nu există priorități absolute, iar acțiunile recomandate nu sunt substituibile, ci complementare. Accentul este pus pe prevenție, dar există și recomandări în ce privește reintegrarea elevilor care au renunțat recent la educație.

Ca posibile linii de acțiune, **sau măsuri de prevenire a abandonului școlar**, se recomandă:

- Creșterea flexibilității programelor “a doua șansă”
- Creșterea atractivității școlii – prin activități extracuriculare care au loc în școală, precum: acțiuni de renovare, de curățenie a școlii, competiții artistice și sportive, prin folosirea resurselor școlii pentru atragerea elevilor pentru activități de timp liber.
- Utilizarea experienței celor ce au renunțat la școală pentru a preveni scăderea încrederii în educație. Ar fi util ca elevii care au abandonat școala să se întâlnească cu elevi care sunt la risc de abandon școlar și să le povestească despre viața lor din prezent.
- Creșterea implicării proactive a cadrelor didactice în combaterea abandonului școlar și renunțării timpurii la educație. Profesorii ar putea fi susținuți să găsească soluții pentru creșterea integrării elevilor pentru o mai bună comunicare cu ei și cu părinții acestora și să implice elevii în activități extracuriculare și de consiliere.
- Dezvoltarea unui program național de educație sexuală pentru elevi, focalizat în comunitățile cu risc crescut pentru sarcini timpurii la adolescente și unde căsătoriile timpurii sunt frecvente.
- Stimularea administrațiilor locale și a ONG-urilor de profil să implice ca voluntari tinerii elevi de clasa a VIII-a și de liceu proveniți din comunități cu risc ridicat de abandon în programe de suport pentru bătrâni și familii aflate în nevoie.
- Ținerea evidenței situației elevilor aflați în fluxuri de migrație internațională circulatorie.
- Dezvoltarea și implementarea unui sistem de urmărire a evoluției cohortelor școlare.
- Motivarea prin premiere a cadrelor didactice.
- Determinarea conștientizării de către părinți a importanței educației în formarea copilului și implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului cu risc de abandon școlar;
- Realizarea unei apropieri între elevi și mediul școlar;
- Creșterea încrederii în forțele proprii a elevilor;
- Un impact pozitiv privind perspectiva asupra încadrării pe un loc de muncă și a unui standard de viață decent;
- Schimbarea perspectivei părinților asupra rolului pe care îl are școala în educația copiilor;
- Vizite ale unui mediator școlar la locuințele copiilor neșcolarizați și a celor care au abandonat școala în scopul de a convinge părinții să își lase copii la școală și de a convinge copii să își urmeze cursurile;
- Achiziționarea de manuale și rechizite pentru copii defavorizați deoarece sărăcia este de asemenea un factor de abandon școlar care se reflectă la toate nivelurile de vârstă și învățare;
- Asistentă, consiliere și control cu privire la procesul instructiv-educativ;
- Psihologii și consilierii școlari trebuie să încerce să cunoască mai bine elevii prin activități educative și de consiliere.

Începând cu învățământul preșcolar, o bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar. Prin intervenția acestuia la nivelul factorilor de risc – individuali, familiali, școlari, cadrul didactic are un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor.

Școala a ajuns să fie abandonată, și pentru faptul că, în ziua de azi, învățământul este cenușăreașă bugetului național, nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine. Nu se vorbește de asemenea de încrederea populației în instituția școlară, în valorile dobândite, ierarhizate prin cantitatea de învățatură înglobată în ele. De aceea, o campanie serioasă de combatere a abandonului școlar trebuie să însemne, la urma urmei, o extragere a școlii din abandonarea în care se găsește.

Educația este și va rămâne o prioritate a epocii noastre. Depinde de fiecare actor educațional și social în parte să conștientizeze faptul că educația este principalul factor pentru progresul și dezvoltarea unui popor și să se implice pentru realizarea acestui deziderat.

BIBLIOGRAFIE:

- ✓ Centrul Educația 2000+ și UNICEF-Renunțarea timpurie la educație: posibile căi de prevenire (2009)- proiectul *“Soluții eficiente pentru prevenirea abandonului școlar: costuri și mecanisme”*
- ✓ Băban, A. (2001) *Consiliere educațională*, Ed. Psinet, Cluj – Napoca
- ✓ Cosmovici, A., Iacob, L. (1998) *Psihologie școlară*, Ed. Polirom, Iași

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ ÎN GRĂDINIȚĂ

*Prof.Inv.Presc.: Draghici Camelia
Grădinița cu Program Prelungit Nr.19, Drobeta Turnu Severin*

„Eu sunt copilul! Tu ții în mâinile tale destinul meu. Tu determini în cea mai mare măsură, dacă voi reuși sau voi eșua în viață! Dă-mi, te rog, acele lucruri care să mă îndrepte spre fericire. Educă-mă, te rog, ca să pot fi o binecuvântare pentru lume”. (Din „Child's Appeal”, Mamie Gene Cole)

Fiecare copil este diferit și special și are propriile nevoi, fie că este sau nu un copil cu dizabilități. Toți copiii au dreptul la educație în funcție de nevoile lor. Educația incluzivă are ca principiu fundamental un învățământ pentru toți, împreună cu toți, care constituie un deziderat și o realitate ce câștigă adepți și se concretizează în experiențe și bune practici de integrare/ incluziune.

Educația de tip incluziv este o educație de calitate, accesibilă și care își îndeplinește menirea de a se adresa tuturor copiilor, fără discriminare. În întreaga lume, din ce în ce mai mulți copii care provin din medii defavorizate urmează grădinițele, școlile primare sau gimnaziale. În cele mai multe țări se stipulează prin lege că toți copiii trebuie să beneficieze de educație.

Grupul Român pentru Educație Incluzivă (GREI) are ca obiectiv general conectarea României la eforturile internaționale în realizarea educației incluzive, susținerea și dezvoltarea modelului românesc și promovarea acestuia la nivel național și european. Principiile pe care GREI le promovează sunt simple, clare și de maximă generalitate:

- fiecare copil este unic și valoros în cadrul sistemului de educație;
- fiecare copil poate învăța;
- politicile școlare sunt cele care trebuie să încurajeze mai curând ideea de școală pentru copil, decât cea de copil pentru școală;
- încurajează dezvoltarea și susținerea serviciilor de sprijin în școală, pentru a oferi oportunități de dezvoltare tuturor elevilor, dar și pentru a forma și sprijini profesorii;
- susțin parteneriatul educațional dintre profesori, părinți, elevi, alături de toți profesioniștii care dau valoare adăugată actului educațional; educație incluzivă înseamnă sprijin și educație pentru toți, grijă și atenție pentru fiecare.

În acest sens, integrarea educativă vizează reabilitarea și formarea persoanelor cu nevoi speciale, aflate în dificultate psihomotorie, de intelect, de limbaj, psihocomportamentală, senzorială,

printr-o serie de măsuri de natură juridică, politică, socială, pedagogică. În pedagogia contemporană există o preocupare intensă pentru găsirea căilor și mijloacelor optime de intervenție educativă, încă de la vârstele mici, asupra unei categorii cât mai largi de populație infantilă. Astfel, conștiința copiilor, de la cea mai fragedă vârstă, trebuie formată și dezvoltată, învățându-i pe aceștia că primirea copiilor „diferiți”, alături de toți ceilalți, trebuie făcută nu de dragul lor, în primul rând, și nu din milă pentru ei, ci pentru dreptul fiecărui individ de a participa la acțiuni comune pentru dezvoltarea lui ulterioară, pentru a contribui și el la dezvoltarea comunității în care trăiește.

Argumentul acestui referat este tocmai ideea că incluziunea poate și este mai mult decât un discurs demagogic, declarativ; ea poate fi pusă în practică prin tehnici concrete de predare și adaptare curriculară individualizată, prin formarea și dezvoltarea conștiinței tuturor copiilor pentru acceptiunea diversitară de orice tip. Grădinița are ca scop crearea unui program coerent și coordonat de incluziune a copiilor preșcolari cu diferite dizabilități, de alte etnii, proveniență socială etc. și pregătirea celorlalți copii în vederea acceptării acestora alături de ei, fără diferențe de manifestare comportamentală sau verbală. De asemenea, se impune și implementarea unor strategii coerente de dezvoltare a conștiinței și a comportamentelor copiilor în spiritul toleranței și nediscriminării, a acceptării de șanse egale pentru toți copiii.

Integrarea/ incluziunea poate fi susținută de existența unui cadru legislativ flexibil și realist, de interesul și disponibilitatea cadrelor didactice din școala de masă și din școala specială, de acceptul și susținerea părinților copiilor integrați, de implicarea întregii societăți civile, dar și de nivelul de relații ce se formează și se dezvoltă la nivelul clasei integratoare care se bazează pe toleranță și respect față de copilul cu probleme. Grădinița care îi receptează în colectivitatea sa pe copiii defavorizați și își determină intern „direct și indirect”, atitudinea față de aceștia este alcătuită din: educatoare, părinți, copii, iar la nivel extern, societatea cu numeroase instituții și diverși factori media. O condiție esențială pentru reușita acestor acțiuni comune ale celor trei factori activi din grădiniță este existența unor relații de înțelegere, constructive care se realizează prin atitudini deschise, prin disponibilitate, printr-un „pozitivism” specific ce se cimentează cu voință și convingere.

Educatoarea trebuie să cunoască deficiențele copiilor pe care îi va primi în grupă în scopul înțelegerii acestora și pentru a-și putea modela activitățile, în funcție de necesitățile copiilor. Grupa în care va fi integrat copilul cu cerințe speciale va trebui să primească informații într-o manieră corectă și pozitivă despre acesta. Este foarte importantă sensibilizarea copiilor și pregătirea lor pentru a primi în rândurile lor un coleg cu dizabilități. Sensibilizarea se face prin stimulări: crearea și aplicarea unor jocuri care permit stimularea unor deficiențe (motorie, vizuală, auditivă), ceea ce determină copiii să înțeleagă mai bine situația celor ce au dizabilități: prin povestiri, texte literare, prin discuții, vizitarea/ vizita unor persoane cu deficiențe.

Primirea în grupă a copilului cu cerințe educative speciale, atitudinea față de el trebuie să păstreze o aparență de normalitate, copilul trebuind să fie tratat la fel cu ceilalți copii din grupă. Conduita și atitudinea educatoarei trebuie să demonstreze celorlalți copii că i se acordă preșcolarului cu dizabilități. De aceea trebuie să exprime aceleași așteptări și să stabilească limite similare în învățare ca și pentru ceilalți copii din grupă. Ea trebuie să își asume rolul de moderator, să promoveze contactul direct între copiii din grupă și să direcționeze întrebările și comentariile acestora către copilul cu cerințe educative speciale.

De asemenea, trebuie să-i încurajeze și să-i stimuleze ori de câte ori este nevoie pe aceștia, dându-le încrederea în forțele proprii, în propria reușită în acțiunile întreprinse, evidențiind unele abilități sau interese speciale lor în dezvoltarea și sprijinirea cărora trebuie implicate și familiile copiilor. Copiii cu cerințe educative speciale integrați în programul grădiniței trebuie să dispună de o bună colaborare între educatoare, părinți, psihologi și profesorul logoped. Părinții sunt parteneri la educație pentru că dețin cele mai multe informații despre copiii lor. Relația de parteneriat între părinți și grădiniță presupune informarea părinților cu privire la programul grupelor, la conținuturile și metodele didactice, dar presupune și întâlniri cu aceștia, participări la expoziții, excursii, serbări, vizite, etc., în care sunt implicați proprii lor copii.

Această relație a grădiniței cu părinții copiilor cu cerințe educative speciale este necesară și benefică, ea furnizând, informațional, specificul dizabilității preșcolarului, precum și date despre contextul de dezvoltare a acestuia. Părinții informează grădinița și despre factorii de influență negativă care ar trebui evitați (fobii, neplăceri, stimuli negativi, atitudini care determină inhibarea / izolarea copiilor). Angajarea și responsabilizarea familiei în educația copiilor este fundamentală pentru reușita participării la programul instructiv-educativ al grădiniței. La orice copil, în mod particular la copiii cu dizabilități, gradul de interes și de colaborare a părinților cu grădinița este, cel mai adesea, proporțional cu rezultatele obținute de aceștia. De aceea, putem afirma că familia este primul educator și are cel mai mare potențial de modelare.

Grădinița are rolul de a sprijini familiile să aibă încredere în resursele proprii, să facă față greutăților cu care acestea se confruntă. Educația părinților și consilierea acestora au un rol important în integrarea copiilor cu afecțiuni de natură psihică, emoțională ori de altă natură în grădiniță. Rezultatele muncii pentru promovarea incluziunii, atât directe cât și indirecte, față de partenerii educaționali, părinți, apar după intervale mari de timp și sunt efectul unui exercițiu asiduu, susținut. Centrarea atenției educaționale pe grupurile vulnerabile este un indiciu al nivelului de civilizație atins de o anumită societate și aceasta impune căutarea unei noi formule de solidaritate umană, fapt ce are o semnificație aparte în societatea noastră.

Grădinița este incluzivă printr-un curriculum flexibil și deschis ce permite adaptări succesive. Nu copilul urmează curriculumul, ci acesta este un instrument menit să sprijine dezvoltarea lui, se adaptează nevoilor și particularităților acestuia. Când spunem „grădiniță incluzivă”, nu trebuie să ne ducem cu gândul la copiii cu CES, ci la fiecare copil în parte, pentru că fiecare are un ritm propriu de dezvoltare și la un moment dat poate avea nevoie de anumite cerințe speciale în ceea ce privește educația. Există, de asemenea, și anumite situații de risc, în care educatoarea trebuie să cunoască trăirile și comportamentele copilului, pentru a-l sprijini. Riscurile pot apărea din mediul socio-cultural din care acesta face parte, din relațiile de familie care îi determină existența zilnică, precum și modul de dezvoltare, din modelele formale educaționale ce pot exercita un stres deosebit asupra copilului care nu corespunde „normalității” cu care ne-am obișnuit.

O planificare nu poate porni așa, tradițional, ca altă dată, de la conținuturi, ci de la personalitățile copiilor, de la caracteristicile și particularitățile individuale. Pe de altă parte, grădinița, ca instituție, nu poate face față singură cerințelor multiple ale unui program eficient de educație. Este nevoie de un parteneriat între grădiniță- familie- comunitate, de o construcție comună în folosul copilului, fără prejudecăți, bazată pe respect reciproc, acceptare, toleranță, indiferent de situația economică, socială sau educațională a părinților. Educatoarea, la rândul ei, trebuie să răspundă diversității și unicității fiecărui copil, să-și orienteze pozitiv atitudinea, limbajul și metodele pedagogice. Copilul preșcolar se află într-un proces de formare în care fiecare gest, fiecare cuvânt, fiecare privire din partea adulților care îl înconjoară poate să îi influențeze imaginea de sine. Este foarte importantă atitudinea educatoarei la acțiunile copilului, apelativele, aprecierea pozitivă sau negativă, pentru a-i da copilului încredere în forțele proprii.

Pentru a evalua copilul, educatoarea trebuie să aibă în vedere competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil și să identifice:

- cum este fiecare;
- ce știe fiecare;
- ce face fiecare;
- cum cooperează cu ceilalți.

În concluzie, pentru abordarea unei educații incluzive în grădiniță, educatoarea trebuie să respecte următorii pași:

- să elaboreze un plan de dezvoltare a grădiniței în care să se precizeze concret parteneriatul cu familia și comunitatea;
- să fie pregătit întregul personal al grădiniței pentru a primi toți copiii, fără discriminări;

- să asigure un climat primitiv și deschis prin organizarea mediului educațional cât mai eficient și stimulator;
- să aibă discuții, în prealabil, cu copiii pentru a se accepta unii pe alții, pentru a negocia, a colabora și a lucra împreună;
- să asigure un curriculum flexibil și deschis la care să aibă acces și părinții;
- să evalueze fiecare copil prin observație directă și indirectă pentru a asigura participarea lui adecvată la activitățile curriculare;
- să asigure accesul tuturor copiilor la programul grădiniței, dar și la modificările și adaptările acestuia;
- să asigure participarea tuturor familiilor la decizii și acțiuni în favoarea tuturor copiilor;
- să evalueze permanent și periodic progresele pe care le fac toți copiii, nu numai din punctul de vedere al achizițiilor intelectuale, dar și al relațiilor sociale, al cooperării și colaborării, al dezvoltării imaginii de sine și încrederii în forțele proprii;
- să elaboreze planuri individualizate, personalizate pentru copiii care au nevoie de sprijin în anumite componente ale dezvoltării și la anumite momente;
- să ajusteze permanent curriculumul pentru a-l adapta la nevoile educative ale copiilor;
- să realizeze un schimb permanent de idei, experiențe și soluții cu celelalte colegi, din grădiniță sau din alte instituții, precum și cu familiile copiilor.

Bibliografie:

- Ecatarina Vrășmaș-, „Educația copilului preșcolar”, Editura ProHumanitas, București, 1999;
- Ecatarina Vrășmaș-, „Introducere în educația cerințelor speciale”, Editura Credis, București, 2004.

PLEDOARIE PENTRU ȘCOALA INCLUZIVĂ

Profesor, Drulă Caius Ionel

Școala Gimnazială Numărul 15, Drobeta Turnu Severin, Mehedinți

Școala nu reprezintă doar o instituție unde copiii și tinerii vin să primească informații, ci un loc unde trebuie să învețe toți cei care lucrează. Până acum, profesorul era considerat principala sursă de informații pentru o anumită disciplină, într-un anumit domeniu, o autoritate de necontestat. Datorită democratizării accesului la cunoștințe, acest rol al profesorului se reduce dramatic, el devenind un organizator, o călăuză a învățării, oferind elevilor, în locul tradiționalei “transmiteri a cunoștințelor”, veritabile “experiențe de învățare”, provocând elevii să descopere și să aplice în practică noile cunoștințe dobândite. Acest lucru se poate realiza însă doar într-o școală incluzivă, cea care poate răspunde unei diversități mari de copii, o școală în care toți participă și sunt tratați ca fiind la fel de importanți.

Realitățile vieții sociale, economice, culturale, precum și noile schimbări ale lumii contemporane au impus, la rândul lor, ample schimbări în proiectarea și implementarea politicilor și strategiilor educaționale din majoritatea statelor lumii. În aceste condiții problematica incluziunii/integrării școlare a copiilor cu cerințe educative speciale sau provenind din medii socioculturale precare (cazul rromilor) a devenit un domeniu prioritar de acțiune și pentru specialiștii din sistemul nostru de învățământ, în contextul promovării principiilor educației pentru toți și al normalizării vieții persoanelor cu cerințe speciale.

Principiul școlii incluzive, susținut atât de legislația națională, cât și de cea internațională, conferă dreptul tuturor copiilor la învățatură împreună oriunde este posibil, indiferent de starea lor fizică, intelectuală, emoțională sau de diferențele de origine etnică, religioasă, culturală. Incluziunea este adeseori asociată cu elevi care au dizabilități, sau care au „nevoi educaționale speciale” (CES). De fapt, incluziunea se referă la educația școlară a tuturor copiilor și tinerilor, conform conceptului

„școlii pentru toți”. În Declarația Conferinței UNESCO de la Salamanca din 1994 se spune că: “Școlile obișnuite cu o orientare incluzivă reprezintă mijlocul cel mai eficient de combatere a atitudinilor de discriminare, care crează comunități prioritoare, construiesc o societate incluzivă și oferă forme de educație pentru toți; mai mult, ele asigură o educație eficientă pentru majoritatea copiilor și îmbunătățesc eficiența și rentabilitatea întregului sistem de învățământ”. Altfel spus, școlile incluzive sunt acele școli deschise, prietenoase în care se urmărește flexibilizarea curriculumului, ameliorarea calității procesului de predare – învățare, evaluarea permanentă și formativă a elevilor, precum și parteneriatul educațional, iar educația incluzivă se referă în esență la înlăturarea tuturor barierelor în învățare și la asigurarea participării tuturor celor aflați în situații de risc sau vulnerabili la excludere și marginalizare la activitatea de învățare.

„Școala pentru toți” reprezintă dezideratul maximei flexibilități și toleranțe în ceea ce privește diferențele fizice, socioculturale, lingvistice, religioase și psihologice existente între copiii/elevii, misiunea școlii fiind aceea de a le oferi tuturor posibilitatea de a învăța în funcție de ritmul, capacitățile și nevoile proprii și de a se exprima conform trăsăturilor individuale de personalitate.

Noțiunea de incluziune este foarte complexă, mai largă decât cea de adaptare și integrare socială. Aceasta presupune toți copiii care au nevoie de o pedagogie specială - aceia care au dificultăți școlare, un handicap, o boală, tulburări de limbaj, copii precoce, copii de rromi, copii cu performanțe intelectuale deosebite, copii aparținând altor nații să fie incluși în cadrul școlii. Cum școala este o societate în miniatură, problemele sociale există și se manifestă și în cadrul ei: rasismul, sărăcia, inacceptarea, violența. Societatea noastră începe să fie pluriculturală. Migrarea populațiilor începe să fie un aspect întâlnit și în cadrul școlii românești. Nouă, dascălilor, ne revine rolul de a înfrunta aceste probleme, de a le combate, de a le rezista. La școală este spațiu pentru toți și fiecare elev trebuie să aibă dreptul la învățământ.

Principiile de funcționare ale unei școli sunt gratuitate, obligativitate, libertate, neutralitate. Aceasta presupune că școala să fie deschisă tuturor, fără discriminare în ceea ce privește clasa socială, originea, naționalitatea, religia, nivelul de inteligență. Ca urmare în scopul unei reușite depline în includerea copiilor într-o școală de masă, copii ce aparțin uneia din situațiile descrise mai sus, este nevoie de parcurgerea în timp a unor etape distincte prin care se urmărește crearea unor condiții optime procesului integrării (includerii). Cele mai importante etape, în sinteză, sunt următoarele:

Sensibilizarea – etapă în care se urmărește transformarea mediului școlar într-un mediu favorabil incluziunii (sunt întreprinse acțiuni de informare a tuturor factorilor implicați – conducere, colectiv de cadre didactice, personal administrativ, elevi, părinții elevilor – în vederea modificării/ameliorării unor concepții greșit formate față de acești copii ce urmează a fi incluși în școala respectivă).

Trainigul – etapă în care cadrele didactice din școală, deschise ideii de incluziune, sunt incluse în programe de formare în care învață principii, metode și tehnici de învățare specifice lucrului cu elevii incluzivi, modalitățile în care aceste tehnici, metode pot fi adaptate în timpul orelor la clasă, astfel încât actul didactic să nu facă rabat de la calitate; este o etapă deosebit de importantă deoarece profesorul își schimbă modalitatea de predare-învățare-evaluare;

Luarea deciziei – reprezintă etapa decisivă, care prin implicațiile sale, va conduce la schimbări majore în cadrul vieții sociale.

Tranziția – este o etapă dificilă, conducerea școlii, cadrele didactice participante la cursuri de formare în direcția incluziunii, adoptă noile metode și tehnici de învățare în plan didactic; în paralel are loc o modificare a dotărilor din clase, școală, a curriculumului care să devină flexibil și accesibil fiecărui elev;

Evaluarea procesului – etapă fundamentală care garantează reușita procesului; este organizată periodic și sunt implicați toate părțile: profesori, elevi, părinții elevilor, unii experți – rezultatele obținute reprezentând puncte de plecare în consolidarea realizărilor sau pentru noi direcții în care să fie concentrate eforturile părților implicate în proces.

Atât în școala românească cât și în societate există persoane care critică și resping pe aceia care sunt diferiți - romii, străinii, persoanele cu convingeri religioase diferite, persoanele cu cerințe educative speciale. Cred că această atitudine reiese din teama pentru ceea ce este diferit: culoarea părului, a pielii, religia, caracterul, nivelul de dezvoltare psihologică. Intoleranța de fapt creează rasismul, și nu diferențele.

Pentru a nu încuraja astfel de practici în școli dascălii învață copiii să se informeze despre persoanele pe care nu le cunosc, care nu au aceeași origine, care nu le seamănă, să vorbească cu ei pentru a vedea cine sunt cu adevărat, să nu aibă prejudecăți, și să se gândească că toți aparținem aceleași rase.

Noțiunea de incluziune este de fapt traducerea într-o orientare socială și politică a valorilor conținute în Declarația Drepturilor Omului și Cetățeanului - Toți oamenii se nasc și rămân liberi și egali în drepturi. Ea recunoaște fiecăruia apartenența egalității drepturilor grupului în care el trăiește: națiune, școală, cartier, oraș.

BIBLIOGRAFIE

1. Gherguț, Alois – Sinteze de psihopedagogie specială – ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice, Editura Polirom, Iași, 2005
2. Gherguț, Alois – Psihologia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii de educație integrată, Editura Polirom, Iași, 2001
3. Ungureanu, Dorel – Educația integrată și școala inclusivă, Editura de Vest, Timișoara, 2000
4. Vărășmaș, Traian – Învățământul integrat și/sau incluziv, Editura Aramis, București, 2001

EDUCATIA INCLUSIVA

*Prof. Chitimia Mihaela
Colegiul National „George Cosbuc” Motru*

Evoluția educației, a conceptelor și principiilor privind dezvoltarea continuă a acestora a cunoscut o istorie sinuoasă, marcată de reformarea sistemelor sau a unor elemente ale acestora. Reformele au fost condiționate și de diferitele schimbări de ordin economic și socio-cultural care au generat, pe lângă efectele pozitive, repercusiuni cu impact negativ asupra exercitării plene a drepturilor omului: marginalizare, izolare, excludere. Fenomenele marginalizării și excluziunii sociale, condiționate de segmentarea pe criterii economice (sărăcia fiind considerată principala cauză), cumulate cu factori de ordin social și cultural, precum și de factori personali (demotivare, dizabilitate etc.), au afectat o mare parte a populației, de diferite vârste, inclusiv copii.

Educația este un drept fundamental al omului. Pornind de la acesta s-a consolidat și educația incluzivă, care are ca principiu fundamental un învățământ pentru toți, împreună cu toți, constituind actualmente nu doar un deziderat, ci și o realitate ce câștigă adepti și se concretizează în practici bune în întreaga lume.

În Declarația de la Salamanca se spune că "Școala obișnuită cu o orientare incluzivă reprezintă mijlocul cel mai eficient de combatere a atitudinilor de discriminare, un mijloc care creează comunități primordiale, construiesc o societate incluzivă și oferă educație pentru toți; Mai mult, ele asigură o educație eficientă pentru majoritatea copiilor și îmbunătățesc eficiența și, până la urmă, chiar și rentabilitatea întregului sistem de învățământ."

Educația incluzivă vizează reabilitarea și formarea persoanelor cu nevoi speciale, aflate în dificultate psihomotorie, de intelect, de limbaj, psihocomportamentală etc., printr-o serie de măsuri conjugate de ordin juridic, politic, social, pedagogic.

O școală incluzivă este o școală democratică. E încercarea să realizeze respectul reciproc între membrii implicați și modurile lor diferite de experiență și viață. Școala incluzivă cere ca toți să lucreze împreună în mod creativ în așa fel încât fiecare elev să învețe.

Școala incluzivă este școala care :

- nu selectează și nu exclude;
- este deschisă, tolerantă, prietenoasă și democratică;
- este naturală prin eterogenitatea ei
- valorizează toți elevii;
- se adaptează la diversitatea nevoilor educaționale și la particularitățile de învățare și dezvoltare.

Accesul la educație înseamnă a recunoaște că orice copil poate învăța, nefiind nevoie decât de profesori care să vadă și să stimuleze capacitatea de învățare și de un mediu în care copilul să deprindă abilități de viață independentă. Prin învățarea incluzivă se realizează cea mai bună corespondență dintre nevoile fiecărui elev și oferta educațională adresată acestuia. Strategiile educației incluzive/integrate sunt "strategii de micro-grup, activ participative, cooperative, colaborative, parteneriale".

În concluzie, astăzi se impune o redimensionare a formelor de educație în conformitate cu schimbările intervenite în societatea noastră, o preocupare sporită în vederea găsirii modalităților celor mai eficiente de a integra copiii cu CES într-o clasă normală, fie prin perfecționarea continuă a cadrelor didactice existente în școală, fie prin apelarea la serviciile persoanelor specializate în acest domeniu. Cert este că nu trebuie să ignorăm existența unor astfel de cazuri în școală pentru a fi pe deplin convingeți că ne respectăm profesia de cadru didactic.

BIBLIOGRAFIE :

1. Ungureanu, Dorel, *Educația integrată și școala incluzivă*, Editura de Vest, Timișoara, 2000
2. Vrasmas T, Daunt P, Musu I, *Integrarea în comunitate a copiilor cu cerințe educative speciale*, Reprezentanta UNICEF în România, 1996.
3. Vrasmas, Traian, *Învățământul integrat și / sau incluziv pentru copiii cu cerințe educative speciale*, Ed. Aramis, București, 2001.

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ-CONCEPTE

*Prof. Giorgescu Emilia Mihaela
Colegiul Național George Coșbuc, Motru, Gorj*

Disparitățile economice și, parțial, cele socio-culturale, sărăcia, migrația, dispersarea familiilor, dizabilitatea sunt doar câțiva din factorii care determină riscul de izolare socială a unor categorii de indivizi, principiile coeziunii și solidarității umane fiind puternic afectate. Manifestarea cea mai evidentă a acestui fenomen este excluderea de la educație, cu repercusiuni puternice asupra inserției sociale, în general. Situația respectivă explică importanța deosebită acordată educației incluzive ca fenomen și proces promovat în scopul (re) stabilirii echității sociale.

După cum se recunoaște în Convenția ONU asupra Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități, precum și în Convenția ONU asupra Drepturilor Copilului, educația oferă fiecărui copil sau tânăr oportunități pentru a-și spori potențialul de dezvoltare intelectuală și socială. De asemenea, școlile sunt medii sociale, ce oferă copiilor și tinerilor ocazia să se întâlnească și să învețe diverse lucruri unii de la alții. Și, bineînțeles, să se distreze. Educația inclusivă este, așadar, esențială pentru copiii

și tinerii cu dizabilități intelectuale. Este, de asemenea, esențială pentru crearea unei societăți incluzive.

Învățând împreună, copiii învață să trăiască împreună!... Incluziunea fără resurse, fără suport, fără implicare, fără restructurare, fără pregătire continuă nu va merge. În consecință, accentul și prioritatea care se pun tot mai clar în abordarea conceptuală și practică a educației speciale - prin paradigma școlii incluzive - evaluează cert că aceasta trebuie să fie tot mai mult și o responsabilitate a școlilor obișnuite, lucru realizabil atunci când structurile sistemului sunt adecvate, când de la afirmația „școala pentru toți” vom putea trece la practica „școala pentru fiecare”.

Sustin cu tărie că un copil cu CES se poate dezvolta mult mai bine într-o colectivitate de copii normali deoarece în viață va trebui să trăiască cu aceștia și alături de aceștia. Cum se va încadra un astfel de copil într-o societate care nu-l va accepta, pentru că a trăit izolat? Cum se va privi chiar el, într-o societate pe care nu o cunoaște, între oameni pe care nu-i înțelege? As putea da nenumărate exemple de copii cu CES, pe care îi cunosc și care au frecventat școala de masă și acum s-au adaptat foarte bine în societate.

În Declarația de la Salamanca (1994) se stipulează: ”Principiul fundamental al școlii incluzive este că toți copiii trebuie să învețe împreună, oricând acest lucru este posibil, indiferent de dificultățile pe care aceștia le pot avea sau de diferențele care pot exista între ei.”

Țcolile incluzive trebuie, pe de altă parte, să înțeleagă foarte clar că incluziunea nu înseamnă doar acceptarea, tolerarea copiilor cu CES într-o clasă din învățământul de masă. Înseamnă adaptare la cerințele copiilor cu CES, cuprinderea acestora în programele lor, alături de copii normali, dar și de a le asigura în același timp servicii de specialitate, programe de sprijin individualizate. Înseamnă asumarea responsabilă a unor schimbări radicale în organizarea și dezvoltarea activităților instructiv-educative derulate în școală.

Educația incluzivă se definește prin următoarele particularități:

- susține și confirmă că toți copiii pot învăța și au nevoie de o formă de sprijin pentru învățare;
- urmărește să identifice și să minimizeze barierele învățării;
- este mai cuprinzătoare decât educația formală obișnuită, cuprinzând: educația pentru familie, pentru comunitate, alte oportunități de educație în afara școlii;
- presupune schimbare de atitudini, comportamente, curriculum, care să satisfacă diversitatea copiilor, inclusiv a celor cu CES;
- este un proces dinamic, care se dezvoltă continuu în funcție de cultură și context;
- este parte a strategiei de dezvoltare a unei societăți incluzive.

Pe lângă faptul că integrând copii cu nevoi speciale de educație în școala de masă le respectăm un drept fundamental, acest lucru aduce beneficii pentru toți cei implicați. Din întreaga mea experiență didactică am înțeles că părinții acelor copii își văd realizată cumva dorința firească de a avea un copil acceptat de cei de-o vârstă cu el, de a avea prieteni, preocupări comune cu aceștia, de a duce o viață normală. Copiii implicați, indiferent că sunt copii cu dizabilități sau nu, capătă mai multă înțelegere față de ceilalți, dar și față de ei, devin mai responsabili, mai empatici și astfel devin practic mai pregătiți pentru integrarea socială activă într-o lume caracterizată de multă diversitate. Află de timpuriu că diferența există, dar că ea nu dăunează nimănui, iar copiii normali pot aprecia mult mai bine potențialul real al copiilor cu CES.

Recunoscând faptul că toți copiii pot să învețe, educația incluzivă de calitate se concentrează pe cei ce învață și se asigură că:

- Toate acțiunile desfășurate în mediul educațional sunt ghidate de interesul superior al copilului.
- Toți copiii sunt respectați ca indivizi. Punctele forte, abilitățile și diversitatea necesităților educaționale sunt recunoscute ca bază pentru proiectarea procesului educațional. Provocările în învățare sunt identificate, înțelese și adaptate.

- Toți copiii au dreptul să învețe într-un mediu pozitiv, prietenos.
- Mediul comun de învățare, inclusiv curriculumul și instruirea, este structurat și adaptat astfel încât toți copiii să își valorifice întregul potențial.
- Evaluarea învățării copiilor se realizează prin diverse modalități, este autentică, adecvată, relevantă și suficient de frecventă pentru a furniza informații privind evoluția copiilor.
- Personalul care lucrează cu copiii deține abilitățile, atitudinile și cunoștințele necesare pentru a asigura performanțe în învățarea copiilor, se dezvoltă profesional și respectă standardele profesionale stabilite.
- Toți copiii beneficiază de un spectru larg de programe, servicii, resurse, care respectă obiectivele individuale și cerințele lor educaționale, contribuie la dezvoltarea cognitivă, socială, psihologică, culturală.
- Sunt construite parteneriate cu părinții și grupurile comunitare; expertiza acestor grupuri este valorificată.
- Sunt puse în aplicare măsuri sistematice ce au ca scop prevenirea, evaluarea și identificarea timpurie a cerințelor speciale, precum și intervenția bazată pe dovezi.
- Agențiile de stat colaborează pentru a oferi servicii responsive, integrate la toate nivelurile de educație.

Important este ca în activitatea didactică să utilizăm fise de muncă independentă cât mai atractive, eventual să îmbunătățim noi unele fise existente, să schimbăm imaginile, să adaptăm cerințele fisei la posibilitățile intelectuale reale ale fiecărui copil, să elaborăm planuri de intervenție personalizată. De asemenea, foarte util este să creăm afise sau exponate care să demonstreze efortul elevilor de a învăța, nu doar stăpânirea unor cunoștințe sau abilități. Aceste expozitii au rolul de a-l face pe fiecare elev să se simtă apreciat, indiferent de nivelul cunoștințelor sau de talent. Prin crearea unor expozitii care să pună accentul pe efort și nu pe perfecțiune, copiii înțeleg mai bine că procesul de învățare este legat de creștere și că nu este o problemă de atingere a perfecțiunii. Expozițiile oferă elevilor posibilitatea de a învăța unii de la alții și îi ajută cum să aprecieze munca altora, manifestând sentimentele de empatie, respect și întărind în același timp sentimentul de apartenență la comunitatea clasei. Trebuie să ne asigurăm că există măcar un exponat care să reflecte efortul fiecărui elev din clasă. Aceste exponate ajută la dezvoltarea sentimentului de apartenență al fiecărui copil și au un efect puternic în crearea unei comunități încheiate. De asemenea, să nu uităm să ne asigurăm că lucrările copiilor sunt schimbate suficient de des pentru a fi relevante pentru temele și subiectele realizate. Ce mai putem face în acest sens? Să organizăm ateliere de învățare, să folosim cât mai des posibil învățarea activă și prin cooperare. Orice cadru didactic care își concentrează activitatea pe copil trebuie să ia în considerare că fiecare copil este important pentru societate, are nevoi sociale, dar în același timp fiecare copil are tendințe și particularități speciale, întrucât fiecare copil este unic și are drepturi egale.

„Incluziunea” se referă la faptul că oricine, indiferent de deficiența sa sau de dificultățile pe care le întâmpină în învățare, trebuie tratat ca un membru al societății, iar diversele servicii speciale de care are nevoie, trebuie furnizate în cadrul serviciilor sociale, educaționale, medicale și celelalte servicii puse la dispoziția tuturor membrilor societății”. Astfel, incluziunea și educația incluzivă pun accentul pe necesitatea ca sistemul educațional și școlile/grădinițele să se schimbe și să se adapteze continuu pentru a răspunde diversității copiilor și nevoilor ce decurg din acestea.

De mulți ani, părinții cer acceptarea necondiționată a copiilor cu dizabilități intelectuale în școli obișnuite și participarea acestora la viața socială a școlii. Cu toate acestea, în multe state europene copiii cu dizabilități intelectuale sunt încă încadrați în școli speciale care nu favorizează interacțiunea cu copiii fără dizabilități. Copiii cu dizabilități au nevoie de sprijin pentru a se integra cu succes în școlile din vecinătatea domiciliului și în clase obișnuite. Acest obiectiv presupune și un angajament de a percepe copiii mai degrabă prin ceea ce pot face decât prin ceea ce nu pot face. Școlile trebuie să înțeleagă și să accepte faptul că nu toți copiii trebuie să aibă neapărat aceleași obiective educative pentru a putea studia împreună în clase obișnuite.

Bibliografie:

1. Mara, D., Strategii didactice în educația incluzivă, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2004
2. Ungureanu, D., Educația integrată și școala incluzivă, Editura de Vest, Timișoara, 2000

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ

*Prof. Ciocan Natalia
Colegiul Național George Coșbuc, Motru, Gorj*

„Incluziunea” se referă la faptul că oricine, indiferent de deficiența sa sau de dificultățile pe care le întâmpină în învățare, trebuie tratat ca un membru normal al societății, iar diversele servicii speciale de care are nevoie, trebuie furnizate în cadrul serviciilor sociale, educaționale, medicale și celelalte servicii puse la dispoziția tuturor membrilor societății.

Incluziunea școlară se definește prin acceptarea de către instituțiile de învățământ a tuturor copiilor, indiferent de apartenența lor etnică, socială, religie, naționalitate sau handicap și este strâns legată de recunoașterea și acceptarea diversității – condiție normală a conviețuirii umane. Învățământul incluziv presupune ca tinerii și copiii cu dizabilități și ceilalți fără probleme să învețe împreună în instituțiile de învățământ având sprijinul corespunzător, mai ales din partea cadrelor didactice implicate în acest proces. Un început timpuriu în mediile școlare obișnuite este cea mai bună pregătire pentru o viață integrată. Copiii diferiți au drepturi egale cu ceilalți, iar o educație separată ar duce la marginalizare și discriminare, împiedicând formarea, împlinirea de sine și afirmarea personalității. Ideea de incluziune pleacă de la principiul ca orice individ, oricât ar fi de diferit, aparține de fapt și de drept grupului social. Educația incluzivă are rolul de a sprijini acest aspect deoarece ea se concentrează mai ales pe învățarea strategiilor necesare rezolvării problemelor din viața cotidiană, într-o manieră cooperantă și solidară, unde procesul de învățare este realizat în spiritul respectului și acceptării celor din jur. Trebuie eliminat principiul de discriminare și izolare a copiilor cu nevoi speciale.

În România începutul învățământului incluziv este timid, dar experiența țărilor europene demonstrează cu rezultate concrete că o implicare activă și o preocupare deosebită de a integra acești elevi, este o chestiune realizabilă care poate duce la un real progres. Educația pentru toți poate să fie un mijloc de îmbunătățire a educației în general prin reconsiderarea sprijinului care se acordă anumitor copii. Societatea și școala manifestă, față de această categorie de elevi, o gamă variată de atitudini precum acceptarea și includerea lor în medii școlare obișnuite. Pornim de la constatarea că părinții sunt cei mai importanți factori de sprijin în viața copilului cu deficiențe sau a copilului sănătos, insistăm asupra ideii că părinții trebuie să participe la diverse acțiuni, asigurate de echipa de intervenție din cadrul școlii.

Un alt aspect important este ca în activitatea didactică să utilizăm fișe de muncă independentă cât mai atractive. Orice cadru didactic care își concentrează activitatea pe copil trebuie să ia în considerare că fiecare copil este important pentru societate, are nevoi sociale, dar în același timp fiecare copil are tendințe și particularități speciale, întrucât fiecare copil este unic și are drepturi egale.

„Incluziunea” se referă la faptul că oricine, indiferent de deficiența sa sau de dificultățile pe care le întâmpină în învățare, trebuie tratat ca un membru al societății, iar diversele servicii speciale de care are nevoie, trebuie furnizate în cadrul serviciilor sociale, educaționale, medicale și celelalte servicii puse la dispoziția tuturor membrilor societății. Astfel, incluziunea și educația incluzivă pun accentul pe necesitatea ca sistemul educațional și școlile/grădinițele să se schimbe și să se adapteze continuu pentru a răspunde diversității copiilor și nevoilor ce decurg din acestea.

Bibliografie:

1. Mara, D., *Strategii didactice în educația incluzivă*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2004
2. Ungureanu, D., *Educația integrativă și școala incluzivă*, Editura de Vest, Timișoara, 2000

3. Vrășmaș, E., *Introducere în educația cerințelor speciale*, Editura Credits, București, 2004.

ABANDONUL ȘCOLAR

CAUZE ȘI MODALITĂȚI DE PREVENIRE

Prof. Făget Mariana
Colegiul Național "George Coșbuc", Motru

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea și stemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

- școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale.
- cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.
- climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar..
- factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.

- anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor curențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;
- implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;
- creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.
- În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;
- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
- psihiatrice – depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;
- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

În cadrul învățământului preșcolar educatoarea are, de asemenea, un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari – viitori școlari. Rolul acesteia este nu numai de a-i informa cu privire la școală, ci și de a-i face să conștientizeze importanța pe care o deține școala în viața unui individ.

Copiiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o „unicitate pozitivă” – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor. „Unicitatea pozitivă” care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia „negative”, aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preșcolar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se menține în sistemul educativ, făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, cadrelor didactice, cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar – o problema gravă în România.

Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte și să nu uităm că educația depinde foarte mult de familie.

Privitor la această temă, Abandonul școlar – cauze și modalități de prevenire, consider că este o temă foarte mult abordată în mediul școlar. Cadrele didactice împreună cu consilierul școlar încearcă să-i determine pe elevi să conștientizeze importanța școlii, a terminării unui liceu. La noi, în România, abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație foarte strânsă cu membrii familiei.

Bibliografie:

Clerget, Stéphane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București

Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București
Tatu, Cornelia, *Suport de curs: Consiliere școlară* (2009)

ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR ÎN CONTEXT EUROPEAN

*Profesor pentru învățământul preșcolar,
Fainisi Iulia-Mihaela
Grădinița cu program prelungit Nr.19,
Drobeta Turnu Severin, Mehedinți*

Învățământul preșcolar, ca parte integrantă a învățământului preuniversitar, pune bazele atingerii finalităților învățământului românesc contemporan, urmărind să asigure o dezvoltare normală și deplină a copiilor de vârstă preșcolară. Reforma învățământului preșcolar a adus numeroase schimbări la nivelul tuturor componentelor curriculumului, de la abordarea conținuturilor, la programă, finalități, planuri de învățământ la metodologia de instruire și alte probleme ce țin de procesul instructiv-educativ din grădiniță.

Un învățământ care se vrea integrat în Uniunea Europeană, urmărește individualizarea instruirii copiilor, tratarea lor diferențiată, încurajarea celor care au nevoie de ajutor, proiectarea strategiilor de stimulare a interesului copiilor pentru afirmarea de sine și pentru instruirea conform nevoilor și capacităților fiecăruia, pregătirea de nivel superior a profesorilor pentru învățământul preșcolar, care să le permită înțelegerea complexă a situațiilor de învățare.

Trăsăturile principale pe care se bazează reforma învățământului românesc contemporan se referă la : caracterul socio-uman al modernizării ; caracterul național al modernizării ; caracterul unitar și multilateral al modernizării, care vizează schimbări la nivelul instituției de învățământ, la nivelul finalităților, conținuturilor, strategiei didactice, relației educaționale și evaluării, cât și caracterul exigentelor pedagogice cu privire la modernizare.

Legea Învățământului a creat cadrul pentru atingerea unor obiective educaționale concrete ale reformei vizând un învățământ diversificat, care permite și stimulează rute individuale de pregătire ; un învățământ care încurajează competiția și favorizează înnoirea ; un învățământ cu standarde ridicate, orientat spre cercetare științifică ; un învățământ compatibilizat cu sisteme europene și în acest sens, internaționalizat ; un învățământ orientat spre valori.

În eforturile de modernizare a învățământului preșcolar, s-au inițiat proiecte de promovare a unor strategii moderne la nivel național în acord cu tendințele actuale pe plan european, dar care să răspundă necesităților societății românești.

Învățământul preșcolar actual, urmărește abordarea integrală a copilului și a educației sale, nediscriminarea educației, implicarea familiei și a comunității în educația copilului, dezvoltarea politicilor educative de responsabilizare, precum și dezvoltarea organismelor societății civile care să promoveze alternative educaționale specifice vârstei preșcolare.

Una din achizițiile valoroase ale reformei de conținut este introducerea activităților opționale în planurile de învățământ. Prin structura sa, Planul cadru pentru învățământul preșcolar, dă semne de interes pentru disciplinele opționale. Această orientare semnifică o deplasare de accent de la învățământul tradițional centrat pe cadru didactic și pe materia de învățat, spre un învățământ centrat pe copil, cu aspirațiile, interesele și posibilitățile sale.

Învățământul preșcolar actual pune mare bază pe colaborarea grădiniței cu familia, cu școala, dar și cu comunitatea locală. O metodă eficientă pentru realizarea legăturii grădiniță-familie-școală-comunitate locală este inițierea și realizarea unor proiecte de parteneriat educațional cu acești factori, proiecte în care se evidențiază concret obiectivele urmărite ,scopurile,țelurile. Cu sprijinul

acestor factori se pot realiza următoarele : modernizarea bazei materiale a grădiniței la nivelul standardelor actuale ; se poate amenaja spațiul de joacă ; se pot organiza serbări, excursii, concursuri, plimbări, vizite ; se pot susține diferite proiecte și programe educaționale, ca de exemplu educație rutieră (poliție), educație moral-civică (biserica), educație pentru părinți după metoda „Educați așa!”, educație pentru știință („Eco-grădinița”).

O dată cu apariția noii programe a activităților instructiv-educative în grădinița de copii, asistăm la dezvoltarea unei noi abordări educaționale, încercându-se o îmbinare suplă a ideilor pedagogiei tradiționale autohtone cu ideile pedagogiilor alternative, moderne, din lume. În literatura de specialitate sunt descrise mai multe modele de organizare a curriculum-ului: modelul organizării pe arii curriculare, modelul organizării pe discipline, organizarea integrată și interdisciplinară, organizarea modulară pe grupe tematice de cunoștințe, situații și activități, organizarea liniară, organizarea concentrică, organizarea diferențiată, personalizată. În funcție de aceste modele și proiectarea didactică poate fi realizată în mai multe variante.

Noul curriculum pentru învățământul preșcolar este gândit în sprijinul aplicării metodei proiectelor la acest nivel și deci, a planificării pe teme. Programa accentuează ideea de folosire a contextului ludic și a învățării active în stimularea rutei individuale a învățării, fapt pentru care a propus o abordare educațională diferită. Atât instruirea tradițională cât și activitatea de proiect trebuie să ocupe un rol important în curriculum, fiecare având contribuții diferite, chiar complementare, în formarea copilului preșcolar.

Parteneriatul educațional este un concept care devine tot mai prezent în relațiile de colaborare ce se stabilesc între unități de învățământ, între acestea și diferite segmente ale societății. Inițierea și derularea de activități în parteneriat reprezintă o provocare pentru educatorul de azi, necesitând multă creativitate în concepere, dinamism în derulare, responsabilitate în monitorizare, flexibilitate în luarea deciziilor.

Învățământul preșcolar actual, pune în centrul său, ca punct de reper pentru orice demers didactic-educativ, copilul. Fiecare copil este esențial, o entitate unică la nivel de personalitate și conduită. Preșcolarul învață tot timpul, în toate locurile posibile, sub toate formele, prin structuri și mecanisme atât preexistente, cât și progresiv formate/educate. Preșcolarul învață și experimentează lumea dominant motric, social, lingvistic și ludic, participând activ la propria formare și educare. Are posibilitatea de a-și exprima deschis preferințele, dorințele, nevoile, participând chiar și la alegerea unor teme sau activități.

În contextul învățământului modern, are loc o schimbare în relația biunivocă educator-educat, copilul fiind implicat în conducerea democratică, el putând să facă alegeri și să hotărască în ce fel, cât, cum, când se implică, în funcție de posibilitățile individuale, obișnuindu-se cu o varietate de modalități de acțiune.

Principalele tendințe ale înnoirii și modernizării metodologiei de instruire sunt : valorificarea deplină a metodelor în direcția activizării copiilor ; accelerarea caracterului formativ-educativ al tuturor metodelor de instruire utilizate în activitatea de predare-învățare în grădinița ; aplicarea cu prioritate a metodelor activ-participative, centrate pe copil ; accentuarea caracterului euristic al metodelor, care să favorizeze învățarea prin problematizare și descoperire ; folosirea metodelor care combină învățarea individuală cu munca în echipă sau pe grupe, precum și a celor care contribuie la intensificarea relației educatoare-copil ; folosirea unor metode care să favorizeze relația nemijlocită a copilului cu obiectul cunoașterii. Activitatea de proiect, oferă copilului oportunitățile de a aplica priceperile și deprinderile dobândite, se adresează competențelor copilului, accentuează motivația intrinsecă și încurajează copilul să determine singur la ce să lucreze și ceea ce îl interesează.

Metoda proiectelor este o strategie de învățare și evaluare, a cărei caracteristică se concentrează pe efortul deliberat de cercetare, pe cercetarea și găsirea răspunsurilor legate de tema propusă. Calitatea educației reprezintă baza devenirii umane, într-o lume morală, civilizată și plină de respect față de copil.

Esențial este ca noi, profesorii pentru învățământul preșcolar, să avem o atitudine pozitivă față de diferitele dimensiuni ale schimbării, să fim abilitați să folosim diferitele instrumente metodologice care să ne permită efectuarea „pasului înainte”, pe care societatea ni-l cere.

BIBLIOGRAFIE:

Ezechil, L., Paisi Lazarescu, M.,(2002), Laborator prescolar-ghid metodologic-, Editura V&I Integral, București,

Preda, V.;Boca, E., Chichisan, E., Leva, E., Miclea, M., Pocol, M., Câmpean, E.,(2006),Ghidul metodologic și aplicativ al educatoarei,Editura Eurodidact, Cluj-Napoca,

Preda, V., Dumitrana, M., (2000), Programa activităților instructiv-educative în grădinița de copii,Editura V&I Integral, București.

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ ÎN GRĂDINIȚĂ

*Educatore: Fâlfăe Ioana
Grădinița Nr.2 Cerneți*

„Eu sunt copilul! Tu ții în mâinile tale destinul meu.Tu determini în cea mai mare măsură, dacă voi reuși sau voi eșua în viață! Dă-mi, te rog, acele lucruri care să mă îndrepte spre fericire. Educă-mă, te rog, ca să pot fi o binecuvântare pentru lume". (Din „Child's Appeal”, Mamie Gene Cole)

Fiecare copil este diferit și special și are propriile nevoi, fie că este sau nu un copil cu dizabilități.Toți copiii au dreptul la educație în funcție de nevoile lor. Educația incluzivă are ca principiu fundamental un învățământ pentru toți,împreună cu toți, care constituie un deziderat și o realitate ce câștigă adepti și se concretizează în experiențe și bune practici de integrare/ incluziune.

Educația de tip incluziv este o educație de calitate, accesibilă și care își îndeplinește menirea de a se adresa tuturor copiilor, fără discriminare. În întreaga lume, din ce în ce mai mulți copii care provin din medii defavorizate urmează grădinițele, școlile primare sau gimnaziale.În cele mai multe țări se stipulează prin lege că toți copiii trebuie să beneficieze de educație.

Grupul Român pentru Educație Incluzivă (GREI) are ca obiectiv general conectarea României la eforturile internaționale în realizarea educației incluzive, susținerea și dezvoltarea modelului românesc și promovarea acestuia la nivel național și european. Principiile pe care GREI le promovează sunt simple, clare și de maximă generalitate:

- fiecare copil este unic și valoros în cadrul sistemului de educație;
- fiecare copil poate învăța;
- politicile școlare sunt cele care trebuie să încurajeze mai curând ideea de școală pentru copil, decât cea de copil pentru școală;
- încurajează dezvoltarea și susținerea serviciilor de sprijin în școală, pentru a oferi oportunități de dezvoltare tuturor elevilor, dar și pentru a forma și sprijini profesorii;
- susțin parteneriatul educațional dintre profesori, părinți, elevi, alături de toți profesioniștii care dau valoare adăugată actului educațional; educație incluzivă înseamnă sprijin și educație pentru toți, grijă și atenție pentru fiecare.

În acest sens, integrarea educativă vizează reabilitarea și formarea persoanelor cu nevoi speciale, aflate în dificultate psihomotorie, de intelect, de limbaj, psihocomportamentală, senzorială, printr-o serie de măsuri de natură juridică, politică, socială, pedagogică. În pedagogia contemporană există o preocupare intensă pentru găsirea căilor și mijloacelor optime de intervenție educativă, încă

de la vârstele mici, asupra unei categorii cât mai largi de populație infantilă. Astfel, conștiința copiilor, de la cea mai fragedă vârstă, trebuie formată și dezvoltată, învățându-i pe aceștia că primirea copiilor „diferiți”, alături de toți ceilalți, trebuie făcută nu de dragul lor, în primul rând, și nu din milă pentru ei, ci pentru dreptul fiecărui individ de a participa la acțiuni comune pentru dezvoltarea lui ulterioară, pentru a contribui și el la dezvoltarea comunității în care trăiește.

Argumentul acestui referat este tocmai ideea că incluziunea poate și este mai mult decât un discurs demagogic, declarativ; ea poate fi pusă în practică prin tehnici concrete de predare și adaptare curriculară individualizată, prin formarea și dezvoltarea conștiinței tuturor copiilor pentru acceptiunea diversitară de orice tip. Grădinița are ca scop crearea unui program coerent și coordonat de incluziune a copiilor preșcolari cu diferite dizabilități, de alte etnii, proveniență socială etc. și pregătirea celorlalți copii în vederea acceptării acestora alături de ei, fără diferențe de manifestare comportamentală sau verbală. De asemenea, se impune și implementarea unor strategii coerente de dezvoltare a conștiinței și a comportamentelor copiilor în spiritul toleranței și nediscriminării, a acceptării de șanse egale pentru toți copiii.

Integrarea/ incluziunea poate fi susținută de existența unui cadru legislativ flexibil și realist, de interesul și disponibilitatea cadrelor didactice din școala de masă și din școala specială, de acceptul și susținerea părinților copiilor integrați, de implicarea întregii societăți civile, dar și de nivelul de relații ce se formează și se dezvoltă la nivelul clasei integratoare care se bazează pe toleranță și respect față de copilul cu probleme. Grădinița care îi receptează în colectivitatea sa pe copiii defavorizați și își determină intern „direct și indirect”, atitudinea față de aceștia este alcătuită din: educatoare, părinți, copii, iar la nivel extern, societatea cu numeroase instituții și diverși factori media. O condiție esențială pentru reușita acestor acțiuni comune ale celor trei factori activi din grădiniță este existența unor relații de înțelegere, constructive care se realizează prin atitudini deschise, prin disponibilitate, printr-un „pozitivism” specific ce se cimentează cu voință și convingere.

Educatorea trebuie să cunoască deficiențele copiilor pe care îi va primi în grupă în scopul înțelegerii acestora și pentru a-și putea modela activitățile, în funcție de necesitățile copiilor. Grupa în care va fi integrat copilul cu cerințe speciale va trebui să primească informații într-o manieră corectă și pozitivă despre acesta. Este foarte importantă sensibilizarea copiilor și pregătirea lor pentru a primi în rândurile lor un coleg cu dizabilități. Sensibilizarea se face prin stimulări: crearea și aplicarea unor jocuri care permit stimularea unor deficiențe (motorie, vizuală, auditivă), ceea ce determină copiii să înțeleagă mai bine situația celor ce au dizabilități: prin povestiri, texte literare, prin discuții, vizitarea/ vizita unor persoane cu deficiențe.

Primirea în grupă a copilului cu cerințe educative speciale, atitudinea față de el trebuie să păstreze o aparență de normalitate, copilul trebuind să fie tratat la fel cu ceilalți copii din grupă. Conduita și atitudinea educatoarei trebuie să demonstreze celorlalți copii că i se acordă preșcolarului cu dizabilități. De aceea trebuie să exprime aceleași așteptări și să stabilească limite similare în învățare ca și pentru ceilalți copii din grupă. Ea trebuie să își asume rolul de moderator, să promoveze contactul direct între copiii din grupă și să direcționeze întrebările și comentariile acestora către copilul cu cerințe educative speciale.

De asemenea, trebuie să-i încurajeze și să-i stimuleze ori de câte ori este nevoie pe aceștia, dându-le încrederea în forțelele proprii, în propria reușită în acțiunile întreprinse, evidențiind unele abilități sau interese speciale lor în dezvoltarea și sprijinirea cărora trebuie implicate și familiile copiilor. Copiii cu cerințe educative speciale integrați în programul grădiniței trebuie să dispună de o bună colaborare între educatoare, părinți, psihologi și profesorul logoped. Părinții sunt parteneri la educație pentru că dețin cele mai multe informații despre copiii lor. Relația de parteneriat între părinți și grădiniță presupune informarea părinților cu privire la programul grupelor, la conținuturile și metodele didactice, dar presupune și întâlniri cu aceștia, participări la expoziții, excursii, serbări, vizite, etc., în care sunt implicați proprii lor copii.

Această relație a grădiniței cu părinții copiilor cu cerințe educative speciale este necesară și benefică, ea furnizând, informațional, specificul dizabilității preșcolarului, precum și date despre

contextul de dezvoltare a acestuia. Părinții informează grădinița și despre factorii de influență negativă care ar trebui evitați (fobii, neplăceri, stimuli negativi, atitudini care determină inhibarea / izolarea copiilor). Angajarea și responsabilizarea familiei în educația copiilor este fundamentală pentru reușita participării la programul instructiv- educativ al grădiniței. La orice copil, în mod particular la copiii cu dizabilități, gradul de interes și de colaborare a părinților cu grădinița este, cel mai adesea, proporțional cu rezultatele obținute de aceștia. De aceea, putem afirma că familia este primul educator și are cel mai mare potențial de modelare.

Grădinița are rolul de a sprijini familiile să aibă încredere în resursele proprii, să facă față greutăților cu care acestea se confruntă. Educația părinților și consilierea acestora au un rol important în integrarea copiilor cu afecțiuni de natură psihică, emoțională ori de altă natură în grădiniță. Rezultatele muncii pentru promovarea incluziunii, atât directe cât și indirecte, față de partenerii educaționali, părinți, apar după intervale mari de timp și sunt efectul unui exercițiu asiduu, susținut. Centrarea atenției educaționale pe grupurile vulnerabile este un indiciu al nivelului de civilizație atins de o anumită societate și aceasta impune căutarea unei noi formule de solidaritate umană, fapt ce are o semnificație aparte în societatea noastră.

Grădinița este incluzivă printr-un curriculum flexibil și deschis ce permite adaptări succesive. Nu copilul urmează curriculumul, ci acesta este un instrument menit să sprijine dezvoltarea lui, se adaptează nevoilor și particularităților acestuia. Când spunem „grădiniță incluzivă”, nu trebuie să ne ducem cu gândul la copiii cu CES, ci la fiecare copil în parte, pentru că fiecare are un ritm propriu de dezvoltare și la un moment dat poate avea nevoie de anumite cerințe speciale în ceea ce privește educația. Există, de asemenea, și anumite situații de risc, în care educatoarea trebuie să cunoască trăirile și comportamentele copilului, pentru a-l sprijini. Riscurile pot apărea din mediul socio-cultural din care acesta face parte, din relațiile de familie care îi determină existența zilnică, precum și modul de dezvoltare, din modelele formale educaționale ce pot exercita un stres deosebit asupra copilului care nu corespunde „normalității” cu care ne-am obișnuit.

O planificare nu poate porni așa, tradițional, ca altă dată, de la conținuturi, ci de la personalitățile copiilor, de la caracteristicile și particularitățile individuale. Pe de altă parte, grădinița, ca instituție, nu poate face față singură cerințelor multiple ale unui program eficient de educație. Este nevoie de un parteneriat între grădiniță- familie- comunitate, de o construcție comună în folosul copilului, fără prejudecăți, bazată pe respect reciproc, acceptare, toleranță, indiferent de situația economică, socială sau educațională a părinților. Educatoarea, la rândul ei, trebuie să răspundă diversității și unicității fiecărui copil, să-și orienteze pozitiv atitudinea, limbajul și metodele pedagogice. Copilul preșcolar se află într-un proces de formare în care fiecare gest, fiecare cuvânt, fiecare privire din partea adulților care îl înconjoară poate să îi influențeze imaginea de sine. Este foarte importantă atitudinea educatoarei la acțiunile copilului, apelativele, aprecierea pozitivă sau negativă, pentru a-i da copilului încredere în forțele proprii.

Pentru a evalua copilul, educatoarea trebuie să aibă în vedere competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil și să identifice: cum este fiecare; ce știe fiecare; ce face fiecare; cum cooperează cu ceilalți.

Bibliografie:

Ecaterina Vrajaș_”Educația copilului preșcolar”,Editura ProHumanitas,București,1999

Ecaterina Vrajaș_”Introducere in educația cerințelor speciale”,Editura Credis,București,2004

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ – ROLUL FACTORILOR EDUCATIVI

*Firicescu Ileana Mihaela
Sc.Gim.Dumitru Crasoveanu,Izvoru Barzii*

Educația incluzivă are ca principiu fundamental – un învățământ pentru toți, împreună cu toți – care constituie un deziderat și o realitate ce câștigă adepți și se concretizează în experiențe și bune practici de integrare / incluziune. Programele de stimulare timpurie a dezvoltării reprezintă o etapă decisivă în realizarea obiectivelor educației pentru toți. Acestea au o influență determinantă asupra formării inteligenței, a personalității și a comportamentelor sociale.

În pedagogia contemporană există o preocupare intensă pentru găsirea căilor și mijloacelor optime de intervenție educativă încă de la vârstele mici asupra unei categorii cât mai largi de populație infantilă. Integrarea / incluziunea poate fi susținută de existența unui cadru legislativ flexibil și realist, de interesul și disponibilitatea cadrelor didactice din școala de masă și din școala specială, de acceptul și susținerea părinților copiilor integrați, de implicarea întregii societăți civile, dar și de nivelul de relații ce se formează și se dezvoltă la nivelul clasei integratoare, care se bazează pe toleranță și respect față de copilul cu probleme.

Primirea în școală a copilului cu cerințe educative speciale, atitudinea față de el trebuie să păstreze o aparență de normalitate, copilul trebuind să fie tratat la fel cu ceilalți copii din clasă. Conduita și atitudinea învățătoarei trebuie să demonstreze celorlalți copii că i se acordă școlarului cu dizabilități aceeași valoare ca și celorlalți, respectându-se principiul democratic al valorii egale.

În sistemul de educație românesc au apărut acum 10 ani în mod explicit primele măsuri de integrare a copiilor cu cerințe educaționale speciale (CES) în învățământul de masă. O nouă înțelegere a serviciului educațional, cât și a naturii diferenței între copilul „obișnuit” și cel „special” a condus la finalul anilor 90 la o serie de dezbateri cu privire la școlarizarea copiilor cu CES în învățământul de masă și la reconsiderarea abordărilor pedagogice prin care copilul este plasat în centrul activității de învățare. Astfel, toți copiii diagnosticați cu o deficiență, dizabilitate sau tulburare de dezvoltare ușoară sau medie chiar au sprijinit transferul unor copii din învățământul special la cel de masă.

În anul 2005, aceste măsuri au cunoscut o nouă dezvoltare odată cu promovarea ideii de școală incluzivă și cu înțelegerea mai largă a conceptului de cerințe educative speciale (CES) din perspectiva dificultăților cu care se confruntă care solicită eforturi suplimentare și complementare obiectivelor generale ale educației.

În practica școlară am regăsit destul de rar o componentă esențială a personalizării învățării, ce presupune utilizarea unor strategii variate de predare și învățare, care să valorizeze la maxim potențialul fiecărui copil.

Cadrele didactice apreciază pozitiv posibilitatea flexibilizării și selecției la nivelul curriculumului în funcție de capacitățile de învățare ale copiilor cu CES, iar părinții sunt mulțumiți de faptul că propriii lor copii nu sunt puși din start în situația de a se confrunța cu solicitări care le depășesc posibilitățile. De aceea este nevoie și de valorizarea progresului individual al elevului prin evaluare – element de bază în adaptarea curriculară pentru această categorie de copii care reclamă abordări educative speciale (AES).

Caracteristicile copiilor cu dificultăți de învățare

- Lipsa maturității și un comportament de tip narcisist și egocentric, ceea ce îi determină pe adulți să îi trateze ca pe copiii mici;
- Nevoia de sprijin: speriați de școală, ei nu pot depăși aceste probleme decât cu ajutorul colegilor;

- Exprimare dificilă: pot înțelege informațiile, dar sunt incapabili să răspundă la întrebări, ceea ce denotă o incapacitate de redare a celor știute;
- Lipsa aplicației spre practică și exemplificare: pot fi copleșiți de sarcinile de rezolvat, pot ști să rezolve o problemă, dar nu realizează practic demersul respectiv

KIRK și CHALFANT (1984, p.14) sugerează două tipuri mari de dificultăți specifice de învățare:

- Dificultăți de învățare și dezvoltare (pre-achiziții ale învățării).
- Dificultăți de învățare academice / teoretice (achiziții ale învățării).

Dificultăți de învățare și dezvoltare:

- memorie,
- atenție,
- deprinderi perceptuale,
- deprinderi de gândire,
- deprinderi de limbaj oral și scris.

Dificultăți de învățare academice / teoretice.

Se referă la învățarea școlară ca achiziție, adică:

- citire,
- aritmetică,
- scris de mână,
- rostire,
- exprimare în scris.

Semne la școlarul mic:

- Are tulburări în învățarea alfabetului, a zilelor săptămânii, culorilor, formelor și numerelor, în identificarea schemei corporale și a formelor geometrice,
- Este neliniștit, agitat, uneori agresiv și ușor distractibil,
- Nu poate urmări directive și reguli,
- Învăță greu legătura între litere și sunete (citește pe litere și nu face sinteza silabei), nu poate forma cuvinte din sunete diferite,
- Nu poate citi sau face greșeli serioase de citire sau pronunție,
- Are probleme în a reține propoziții și a înțelege timpul,
- Nu scrie după dictare și nu face legătura între cuvinte și imaginea lor scrisă,
- Are de multe ori probleme și în copierea de litere, cuvinte și propoziții,
- Este încet în învățarea noilor deprinderi,
- Are dificultăți în planificare și organizarea timpului.

Politicile și strategiile naționale pentru copii și tineri cu nevoi speciale au la bază ideea de „educație pentru toți” și în același timp, „educația pentru fiecare”.

Curriculum școlar trebuie să fie controlat de nevoile elevilor. Să îl gândim accesibil, centrat pe nevoile și punctele forte ale elevilor, să valorifice colaborarea, experiența personală și ocaziile sociale, fiind mereu focalizat pe esențial. Etapele prin care profesorul adaptează curriculum sunt: identificarea punctelor slabe și ale celor forte ale fiecăruia, stabilirea priorităților de învățare, instruirea prin metodele și strategiile cele mai adecvate, înregistrarea progreselor elevului și evaluarea intervenției.

Fiecare copil cu dificultăți de învățare are dreptul de a fi considerat un copil cu șansă la dezvoltare și felul cum îl apelăm este important pentru imaginea lui. Munca didactică trebuie să pună în centru copilul, nu problema acestuia.

BIBLIOGRAFIE

- A. Gherguț, „Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale.Strategii de educație integrată”, Ed. Polirom, Iași, 2001.
 Hall și Tinklin 1998 „Elevii cu deficiențe din învățământul superior”, Consiliul Scoțian de Cercetare a Educației.
 T. Vrajmaș, „Învățământul integrat și / sau incluziv pentru copiii cu cerințe educative speciale”, Ed. Aramis, București, 2001.

MODALITĂȚI DE PREVENIRE A ABANDONULUI ȘCOLAR

*Fota Diana
 CNP St. Odobleja*

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie, apoi ea se continuă în grădiniță și școală prin intermediul cadrelor didactice. În primul rând, ea se realizează prin puterea exemplului. O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar, care a devenit din ce în ce mai frecvent.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse. Chiar și cel în cauză a fost nevoit să depună anumite eforturi. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

- școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în

gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale. Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală. De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.

- cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.

- climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

- factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.

- factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

- anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor carențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;
- implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;
- creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.

- În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;
- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
- psihiatrice – depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;
- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

În cadrul învățământului preșcolar educatoarea are, de asemenea, un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari – viitori școlari. Rolul acesteia este nu numai de a-i informa cu privire la școală, ci și de a-i face să conștientizeze importanța pe care o deține școala în viața unui individ.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, gradul lor de adaptare și percepere este diferit, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un statut, un rol și o valoare, fapt ce îi determină să îndrăgească mediul școlar. Evaluarea pe care o poate face educatoarea se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale. Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte și să nu uităm că educația depinde foarte mult de familie. Privitor la această temă, consider că este o temă foarte mult abordată în mediul școlar. Cadrele didactice împreună cu consilierul școlar încearcă să-i determine pe elevi să conștientizeze importanța școlii, a terminării unui liceu. La noi, în România, abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație foarte strânsă cu membrii familiei.

- Bibliografie:
1. <http://www.unicef.ro/media/buletin-informativ-nr-7/abandonul-scolar-timpuriu-cauze-si-posibilitati-de-prevenire/>
 2. http://ec.europa.eu/education/policy/school/early-school-leavers_ro
 3. Jigău, Mihaela și Surdu, Mihai, 2002, ”Participare la educație a copiilor romi: probleme, soluții, actori”, București, Ministerul Educației și Cercetării, Institutul de Științe ale Educației, Institutul de Cercetare a Calității Vieții.

ABANDONUL ȘCOLAR ÎN SISTEMUL EDUCAȚIONAL ROMÂNESC

*Prof. consilier,
Fraicor Cristina-Ana-Maria
Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Mehedinți*

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse. Chiar și cel în cauză a fost nevoit să depună anumite eforturi. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Printre factorii care favorizează abandonul școlar la nivelul elevului și al familiei se află:

- **Dificultățile materiale.** Familiile numeroase, dezorganizate, lipsite de resurse, au probleme în a asigura îmbrăcăminte adecvată tuturor copiilor și resimt uneori nevoia de forță de muncă (fie pe câmp, fie în gospodărie pentru a avea grijă de frații mai mici).
- **Modelul educațional oferit de părinți.** Cel mai adesea, elevii care ajung să renunțe la educație provin din familii în care părinții nu au mai mult de opt clase. Există însă și excepții. Există însă destul de frecvent elevi aflați în situații de abandon care își doresc să își completeze educația “măcar până la 10 clase”, ca să aibă o calificare, astfel încât să nu ajungă ca părinții, simpli zilieri, fără mari șanse de reușită în viață.
- **Modelul educațional oferit de frați** este mult mai influent. Familiile unde există frați mai mari ce au renunțat timpuriu la educație, frații mai mici tind să reproducă acest model.
- **Dezorganizarea familiei** atrage după sine dificultăți materiale. Divorțul, alcoolismul, violența în familie sunt semne ce preced adesea decizia de abandon.
- **Implicarea în activități aflate la limita legii.** Prostituația, apartenența la găști de cartier, integrarea în rețele de cerșetorie conduc aproape mereu la renunțarea la educație, fiind prezente ca factori demotivatori mai ales la trecerea către clasa a IX-a și în perioada imediat următoare debutului ciclului secundar superior.
- **Intrarea pe piața muncii.** Fie că este vorba de lucrul ca zilier, de activități regulate ca barman, de cerșetorie, prezența pe durata semestrelor școlare în astfel de activități aducătoare de venit constituie elemente de risc ce se soldează aproape mereu cu renunțarea prematură la educație. O soluție pentru cei care au nevoie să muncească ar putea fi promovarea unor modele comune din țările vestice, și anume implicarea liceenilor ce au nevoie de resurse pentru a se întreține în activități aducătoare de venit pe perioada vacanțelor, având o durată scurtă ca număr de ore pe zi, precum cele de baby-sitting pentru o seară.

- **Încrederea scăzută în educație** se dovedește a fi mai degrabă un **stereotip infirmat** de realitate. Este posibil ca să apară însă o încredere redusă în educație chiar în momentele imediat premergătoare abandonului școlar. În acest sens ar putea fi util ca elevii care au renunțat deja prematur la școală să intre în contact cu cei aflați în risc de a abandona, povestindu-le care este imaginea lor curentă despre școală.

- **Migrația circulatorie** nu pare a fi un factor de risc în sine, dar există **probleme importante de reintegrare** a copiilor de migranți care părăsesc sistemul și apoi se reîntorc, la vârste mai mari. Aceleași probleme sunt regăsite și în cazul în care elevii intră la vârste mai mari în sistemul de învățământ.

La nivelul comunității, cei mai importanți factori care determină abandonul școlar timpuriu sunt:

- **Norma mariajul timpuriu** acționează ca un factor care împiedică continuarea educației, mai ales în comunitățile rurale.

- **Apariția unui copil** tinde să fie o caracteristică a unor comunități, mai degrabă decât un act individual. Dincolo de proveniența din familii dezorganizate, sărace, tinerele fete găsesc de regulă exemple de predecesoare în comunitatea în care locuiesc.

- **Lipsa de securitate în zonă.** Există comunități unde, datorită infraționalității ridicate, cadrele didactice se tem să interacționeze cu părinții, iar lipsa de colaborare dintre aceștia contribuie la creșterea riscurilor de abandon școlar.

- **Norma non-continuării educației după clasa a VIII-a.** Această normă a fost întâlnită într-o singură comunitate, relativ bine conectată la oraș, unde absolvenții clasei a VIII-a evită continuarea educației la liceu, motivând adesea absența colegilor pentru a-și continua studiile.

La nivelul școlii, situațiile de abandon pot fi determinate de **repetențiile repetate și frecvente, de integrarea insuficientă în colectivul clasei de elevi sau de calitatea relațiilor cu profesorii și cu colegii**. La nivelul școlii sunt foarte puține acțiuni care să prevină abandonul școlar. Cadrele didactice pot avea un rol important în prevenirea abandonului școlar timpuriu, deoarece sunt în permanent contact cu elevii, pot identifica și diagnostica problemele acestora și pot atrage atenția autorităților sau organizațiilor non-guvernamentale competente pentru a interveni la nevoie.

Deși principalii factori de creștere a probabilității de a renunța la educație sunt localizați la nivelul familiei și al comunității, recomandările pentru atenuarea acestor factori se adresează în primul rând școlii. Exceptând obiectivul general al creșterii responsabilității școlii, nu există priorități absolute, iar acțiunile recomandate nu sunt substituibile, ci complementare. Accentul este pus pe prevenție, dar există și recomandări în ce privește reintegrarea elevilor care au renunțat recent la educație. Ca posibile linii de acțiune, se recomandă:

Creșterea flexibilității programelor “a doua șansă” – din punct de vedere a grupurilor de vârstă. Deși se adresează tuturor celor care au abandonat școala, programul “a doua șansă” este frecventat de tineri de peste 20 de ani. Aceste programe ar trebui să aibă clase speciale pe grupă de vârstă (12 – 16 ani) pentru care este dificil să se integreze în grupe cu tineri care au peste 20 de ani.

Creșterea flexibilității programelor “a doua șansă” – din punct de vedere al curriculei. Când elevii repetă un an de mai multe ori deoarece nu au trecut clasa la două sau trei materii (de regulă aceleași) ar trebui luate în considerare notele de trecere de la celelalte materii. De asemenea, competențele profesionale dobândite de cei care abandonează școala ar trebui recunoscute oficial.

Creșterea atractivității școlii – prin activități extracuriculare care au loc în școală, precum: acțiuni de renovare, de curățenie a școlii, competiții artistice și sportive.

Creșterea atractivității școlii – prin folosirea resurselor școlii pentru atragerea elevilor pentru activități de timp liber.

Utilizarea experienței celor ce au renunțat la școală pentru a preveni scăderea încrederii în educație. Ar fi util ca elevii care au abandonat școala să se întâlnească cu elevi care sunt la risc de abandon școlar și să le povestească despre viața lor din prezent.

Creșterea implicării proactive a cadrelor didactice în combaterea abandonului școlar și renunțării timpurii la educație. Profesorii ar putea fi susținuți să găsească soluții pentru creșterea integrării elevilor pentru o mai bună comunicare cu ei și cu părinții acestora și să implice elevii în activități extracurriculare și de consiliere.

Dezvoltarea unui program național de educație sexuală pentru elevi, focalizat în comunitățile cu risc crescut pentru sarcini timpurii la adolescente și unde căsătoriile timpurii sunt frecvente.

Stimularea administrațiilor locale și a ONG-urilor de profil să implice ca voluntari tinerii elevi de clasa a VIII-a și de liceu proveniți din comunități cu risc ridicat de abandon în programe de suport pentru bătrâni și familii aflate în nevoie.

Ținerea evidenței situației elevilor aflați în fluxuri de migrație internațională circulatorie.

Dezvoltarea și implementarea unui sistem de urmărire a evoluției cohortelor școlare.

Motivarea prin premiere a cadrelor didactice.

Abandonul școlar este o problema socială ce a prins contur și care nu trebuie neglijată, ci tratată ca atare.

Bibliografie:

- Albert-Lorincz, E., Carcea, I.M., (1998), *Prevenirea dezadaptării școlare*, Iași, Ed. Cermi;
- Babanski, I.K., (1979), *Optimizarea procesului de învățământ*, București, EDP;
- Băban, A, *Consiliere educațională. Metodologia cercetării calitative*.
- Clerget, Stephane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București
- Dumitrana, M., (1991), *Eșecul școlar și cauzele sale – determinanți ai ideii unei noi pedagogii*, în *Tribuna învățământului* nr. 5;
- Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București
- "Revista învățământului preșcolar" - Ministerul Educației și Cercetării – Institutul de Științe ale Educației – București 2006
- Tatu, Cornelia, *Support de curs: Consiliere școlară* (2009)

ROLUL ȘI IMPORTANȚA EDUCAȚIEI INCLUZIVE ÎN PREVENIREA ABANDONULUI ȘCOLAR

*Găletan Dorina
Prof. inv. preșcolar
Grădinița nr. 2 Cerneți*

Educația incluzivă a apărut ca răspuns la neajunsurile educației integrate, care nu a reușit să împedice marginalizarea copiilor care prezentau diferențe față de „norma” generală a populației școlare.

La Conferința Mondială „Educația pentru toți; satisfacerea nevoilor de bază ale învățării”, de la Jomtiem-Thailanda, 1990, s-a elaborat o nouă strategie a educației, fundamentată pe paradigma „educația pentru toți”, iar „educația incluzivă” a devenit parte integrată a educației pentru toți. „Educația incluzivă”, ca sintagmă, apare prin 1990, bazându-se pe principiul incluziunii care este mai cuprinzătoare decât cel al integrării.

„Incluziunea” se referă la faptul că oricine, indiferent de deficiența sa sau de dificultățile pe care le întâmpină în învățare, trebuie tratat ca un membru al societății, iar diversele servicii speciale de care are nevoie, trebuie furnizate în cadrul serviciilor sociale, educaționale, medicale și celelalte servicii puse la dispoziția tuturor membrilor societății” (ap. Popovici D., 1999).

Astfel, incluziunea și „educația incluzivă” pun accentul pe necesitatea ca sistemul educațional și școlile/grădinițele să se schimbe și să se adapteze continuu pentru a răspunde diversității copiilor și nevoilor ce decurg din acestea.

În Declarația de la Salamanca (1994) se stipulează „Principiul fundamental al școlii incluzive este că toți copiii trebuie să învețe împreună, oricând acest lucru este posibil, indiferent de dificultățile pe care aceștea le pot avea sau de diferențele care pot exista între ei”.

Educația incluzivă se definește prin următoarele particularități:

- susține și confirmă că toți copiii pot învăța și au nevoie de o formă de sprijin pentru învățare;
- urmărește să identifice și să minimizeze barierele învățării;
- este mai cuprinzătoare decât educația formală obișnuită cuprinzând: educația pentru familie, pentru comunitate, alte oportunități de educație în afara școlii;
- presupune schimbare de atitudini, comportamente, curriculum, care să satisfacă diversitatea copiilor, inclusiv a celor cu C.E.S.;
- este un proces dinamic, care se dezvoltă continuu în funcție de cultură și context;
- este parte a strategiei de dezvoltare a unei societăți incluzive.

Deci, în contextul actual național, educația incluzivă devine tipul de educație responsabil de asigurarea dreptului la educație al tuturor copiilor, fără nici o discriminare și, mai ales, de asigurarea unei educații de calitate.

Realizarea educației inclusive presupune:

- existența și aplicarea principiilor incluziunii: principiul drepturilor egale, principiul non discriminării, principiul egalității șanselor în educație, principiul centrării pe copil, principiul intervenției timpurii, principiul educației de bază pentru toți copiii, principiul asigurării serviciilor de sprijin, principiul cooperării și împărtășirii;
- punerea în aplicare a unei pedagogii incluzive, o pedagogie a diversității, care conține în esența ei atributele de a fi: pedocentristă, progresistă, personalizată, optimistă, socială, o pedagogie a iubirii;
- elaborarea unui curriculum „incluziv”, care să se definească prin flexibilitate și diversitate: curriculum-ul adaptat la nevoile copilului; diversitatea situațiilor de învățare și a

materialelor sportive; metodologie didactică diversificată, interactivă, adecvată stilurilor și tipurilor de învățare diferite ale elevilor; diversitate în evaluare: forme, metode, instrumente;

- crearea și funcționarea unui sistem de servicii de sprijin la toate nivelurile învățământului: asistență psiho-pedagogică (psiholog, logoped), asistență socială, medicală, sprijin în învățare (învățător/profesor de sprijin).

ÎN CONCLUZIE:

- Școala Incluzivă exprimă extinderea scopului școlii obișnuite, în mare măsură, transformarea acesteia pentru a putea răspunde unei diversități mai mari de copii, în speță copiilor marginalizați, defavorizați și/sau excluși de la educație;
- Educația Incluzivă presupune un proces permanent de îmbunătățire a instituției școlare având ca scop exploatarea resurselor existente, mai ales a resurselor umane, pentru a menține participarea la procesul de învățare al tuturor elevilor din cadrul unei comunități;
- Educația/Școala Incluzivă accentuează necesitatea dezvoltării școlii, pentru a oferi acces necondiționat și a răspunde adecvat nevoilor educaționale diferite ale tuturor copiilor, astfel încât să armonizeze diferențele de învățare, diferențele între grade de reușită școlară, să asigure o educație eficientă pentru toți. (Vrășmaș T., 2001).

PUNCTE TARI:

- Asigura participarea la educație a tuturor copiilor, promovând diversitatea și egalitatea;
- Promovează atitudini, toleranțe, deschise, de acceptare și înțelegere firească a raporturilor dintre români și rromi; dintre copii cu nevoi special și copii considerați „normali” (restul grupului);
- Pune accentual pe cooperare, învățare social și pe valorizarea fiecărui individ;
- Formează competențe de comunicare, negociere și cooperare necesare în contextual unui învățământ divers din punct de vedere etnic și cultural;
- Acceptă ideea ca orice copil poate învăța;
- Copiii și părinții sunt valorizați în mod egal;
- Asigura învățarea individualizată și dezvoltă abilitățile de lucru în echipă;
- Dezvolta relațiile cu comunitatea locală pentru implicarea în activități de educație a părinților;
- Promovează strategii eficiente pentru diminuarea încercărilor de intimitate și abuz asupra copiilor și între copii;
- Personalul didactic promovează educația interculturală;
- Strategia curriculară ține seama de diversitatea copiilor, (lingvistică, culturală, sex și de deficiențe);
- Sistemul de evaluare poate aprecia adecvat rezultatele tuturor copiilor.

PUNCTE SLABE:

- Uneori devine o simplă plasare a copiilor împreună;
- Slabă preocupare a unor educatori pentru informare și perfecționare;
- Adesea diferențele sunt văzute într-o manieră negativă, devenind sursa de conflict și justificare a discriminării;
- Formarea de grupe speciale separate;
- Copiii și părinții nu cunosc, nu sunt informați despre drepturile lor;
- Strategiile nu corespund întotdeauna nevoilor individuale de valorizare și potențare ale fiecărui copil;
- Integrarea copiilor se face fără a realiza condiții egale;
- Dezarmarea subiectivă a conflictelor.

OPORTUNITĂȚI:

- Copiii și părinții au posibilitatea să-și cunoască drepturile;
- Reducerea riscului de marginalizare și excluziune socială a copiilor preșcolari cu diferite dizabilități sau de diferite etnii;
- Dezvoltarea abilităților necesare pentru a face față exigențelor instructiv - educative în vederea integrării cu șanse egale alături de ceilalți copii în sistemul școlar primar;
- Oferă fiecărui copil diferit posibilitatea de-a învăța și a se dezvolta deoarece interacționează cu ceilalți copii;
- Entuziasmul unor copii și educatori.

AMENUNȚĂRI (FRÂNE):

- Prejudecățile părinților și ale educatorilor;
- Activitatea cu părinții este de „suprafață”, nu de „fond”;
- Spațiu insuficient, dotare inadecvată;
- Lipsa specialiștilor în consilierea părinților, copiilor și educatorilor în grădinițe;
- Atitudini și practici retrograde ale educatorilor (refuzul diversității);
- Reticență și lipsa de interes pentru copiii aflați în dificultate sau de alte etnii;
- Sărăcia și marginalizarea unor familii;
- Fonduri insuficiente alocate învățământului.

BIBLIOGRAFIE

- Revista ”Învățământul preșcolar” 2008;
- Revista ”Învățământul preșcolar” 3-4 / 2016;
- Revista ”Învățământul preșcolar” 1-2 / 2017;

DIMINUAREA ABANDONULUI ȘCOLAR

*Prof.Gavrilă Maria Florentina
Grădinița cu P.P. Nr.22, Dr.Tr.Severin*

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie iar apoi, ea se continuă în grădiniță și școală. În primul rând ea se realizează prin puterea exemplului și apoi prin cea a cuvântului. Tot ceea ce se săvârșește sub puterea copilului are efect mai puternic decât frazele moralizatoare.

O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar prin intervenția acestuia la nivelul factorilor de risc – individuali, familiali, școlari a celor determinați de mediul cu potențial delictogen ș.a.d.m., care-l pot acuza.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și în ultimă instanță pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Factorii de risc cum ar fi cei comportamentali sunt factori care reprezintă ansamblul încălcărilor și abaterilor tinerilor de la normele de conviețuire socială. Delincvența juvenilă se referă la violarea normelor legale de către cei care sunt sub vârsta la care legea tratează oamenii ca adulți.

- **Factorii psihologici.**

În evaluarea diferitelor manifestări delictuale ale tinerilor trebuie ținut cont de factorul, agresivitate, sau de cel de "frustare", de instabilitatea afectivă sau comportamentală.

• **Factorii sociali și alți factori care pot provoca abandonul școlar.**

Ca obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar ar putea fi:

- Identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi.

- Implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului cu risc de abandon școlar.

- Creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon sau risc de abandon școlar.

În măsura în care aceste obiective vor fi împlinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărit în cadrul unui program de prevenție bine organizat. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul.

Una dintre cele mai grave probleme cu care se confruntă învățământul școlar este abandonul școlar.

Dacă înainte de 1989 rata abandonului școlar era foarte scăzută, imediat după schimbarea regimului și trecerea la democrație s-a constatat că elevii tind tot mai mult să părăsească băncile școlii. Ei au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor. De asemenea se are în vedere reinsertia școlară a celor în cauză prin încredințarea unor responsabilități în cadrul colectivelor școlare din care fac parte, depistarea și corectarea anomaliilor comportamentale în relația copil-părinte, intensificarea colaborării școală-familie, pentru identificarea anturajului elevilor și luarea măsurilor adecvate pentru scoaterea lor de sub influența negativă a acestuia.

Sărăcia este de asemenea un factor de abandon școlar care se reflectă la toate nivelurile de vârstă și învățare. Astfel, se afirmă că "cel mai mare abandon se înregistrează în cadrul școlilor de ucenici sau profesionale". De fapt cei care abandonează școala profesională sau clasele de ucenici (unele clase) o fac pentru că, oricum, ei sunt oameni "certați" cu școala.

De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.

Școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că, în ziua de azi, nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine.

Nu se vorbește de asemenea de încrederea populației în instituția școlară, în valorile dobândite, ierarhizate prin cantitatea de învățatură înglobată în ele. De aceea, o campanie serioasă de combatere a abandonului școlar trebuie să însemne, la urma urmei, o extragere a școlii din abandonarea în care se găsește.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început.

Cauzele principale ale abandonului școlar sunt cele economice, socioculturale sau religioase, psihologice și pedagogice.

Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcați pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Elevul care prezintă un risc înalt de abandon școlar-incapabil să se adapteze și să funcționeze adecvat în contextul clasei tradiționale, rezultatele școlare sub medie – nu-și stabilește obiective profesionale, prezintă absenteism, ostilitate față de adulți și reprezentanții autorității școlare, provine dintr-o familie ce experimentează un stres existențial cu probleme economice serioase, nu este implicat în nici-o activitate organizată de școală, nonformală sau formală. În cadrul învățământului preșcolar, cadrul didactic – educatoarea are de asemenea un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari și viitori școlari. Comunicarea copilului cu educatoarea fiind extrem de importantă, comunicarea verbală și cea non-verbală.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale.

Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un rol și o valoare.

Bibliografie:

Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București

Tatu, Cornelia, *Support de curs: Consiliere școlară* (2009)

ABANDONUL ȘCOLAR ÎN CONTEXTUL SOCIETĂȚII ROMÂNEȘTI

Gelatu Cristina

Abandonul școlar constă în decizia de a întrerupe parcursul școlar, înainte de finalizarea unui anumit nivel de învățământ. Există definiții ale abandonului școlar care îl asociază părăsirii timpurii a unui parcurs educativ, înainte de obținerea unei diplome. Este o definiție care vine pe filieră francofonă, dar care, adaptată spațiului educativ românesc, vizează renunțarea de a participa la o formă de educație, înainte de finalizarea unui nivel de studiu sau a unui an de studiu. În abandon școlar este considerat a fi elevul care într-un an școlar se regăsește cuprins într-un anume nivel de educație, iar în anul școlar următor nu se mai regăsește cuprins în nicio formă de educație, fără a fi obținut o diplomă de finalizare a studiilor. Definiția este elaborată pe filieră francofonă, de Ministerul Educației din Québec și a fost preluată și adaptată specificului diferitelor sisteme de învățământ. La nivelul sistemului românesc de învățământ, elevii sunt declarați în abandon școlar și scoși din evidențele școlare după trei ani de la renunțarea la frecventarea studiilor, perioadă în care elevul are timp să-și reia și continue studiile. Această abordare are o serie de limite pentru cunoașterea fenomenului real, dar și pentru elaborarea unor sisteme de intervenție care să acționeze din timp pentru prevenirea și combaterea fenomenului de abandon școlar. Mai mult, indicatorul folosit la nivel național pentru a avea o imagine asupra acestui fenomen, prezentat anual în raportul cu privire la Starea sistemului național de învățământ, este determinat pe baza metodei intrare – ieșire, conform metodologiei Institutului Național de Statistică (INS). Astfel calculat, indicatorul reflectă doar ponderea elevilor care au ieșit din sistemul de educație pe parcursul anului școlar, întrucât stabilește un raport între efectivele de elevi de la început de an școlar și efectivele de elevi de la final de an școlar. Acest indicator permite o evaluarea a eficienței la nivel de sistem, o rată

ridicată semnalând existența unor probleme reale în ceea ce privește organizarea internă a sistemului de educație.

Cu toate acestea, după cum vom vedea mai jos, există limitări serioase în utilizarea sa pentru fundamentarea unor politici bazate pe evidențe privind combaterea abandonului școlar. Rata indicatorului se situează, în ultimii ani, la valori de sub 2% la nivelul învățământului primar și gimnazial, cu tendințe ascendente în 2010/2011, cel mai recent an pentru care există date disponibile. Abandonul școlar poate fi determinat și printr-o metodă alternativă de calcul care urmărește parcursul elevilor de elevi la nivel de cohortă, raportând, astfel, totalitatea absolvenților unui nivel de educație la totalitatea elevilor care erau înscriși în sistemul de învățământ la începutul perioadei lor de școlarizare în nivelul respectiv. Raportul asupra stării sistemului de învățământ 2008 evidențiază pierderi considerabile la nivel de cohortă, în cadrul sistemului de învățământ primar și gimnazial, de 22,2%. Vorbim, aici, de o medie la nivel național, datele fiind cu atât mai ridicate cu cât sunt culese la nivelul școlilor care se confruntă cu o rată crescută a abandonului școlar – aproximativ 25% la primar și 50% la gimnaziu, conform studiului *Estimarea dimensiunii fenomenului de abandon școlar folosind metodologia analizei pe cohortă (2012)*. Indiferent care dintre aceste metode este utilizată la nivel de sistem, datele existente nu permit decât identificarea dimensiunii acestui fenomen în funcție de sex, clasă, nivel de rezidență și regiune geografică. Pentru intervenții focalizate, este necesar, însă, ca datele disponibile să se refere și la alte caracteristici individuale, familiale sau școlare, printre cele mai importante fiind nivelul de venituri și de educație al părinților, performanțele și frecvența școlară, nivelul de motivație pentru învățare/școală al copilului și al familiei etc. De asemenea, prin anchete specializate, este nevoie să identificăm un profil al elevilor în risc major de abandon, care să permită inițierea unor programe de intervenție relevante. Un sistem educativ democratic și de succes este cel care nu are în vedere formarea elitelor, ci formarea tuturor tinerilor în manieră adaptată posibilităților, intereselor celor care învață. Într-un astfel de sistem se regăsesc tineri în risc de abandon școlar sau care chiar s-au confruntat cu abandonul școlar.

Un sistem educativ funcțional, democratic și just este cel care se interesează și de această categorie de elevi și, mai mult, acționează în vederea menținerii cât mai mult timp a elevilor în risc de abandon în școală sau în vederea reinsertiei lor școlare. În aceste condiții, lupta pentru prevenirea și combaterea abandonului școlar trebuie privită ca o prioritate a sistemului de educație cu atât mai mult cu cât factorii determinanți ai abandonului se multiplică și diversifică, adaptat contextului social, economic, cultural, profesional în care sistemul de învățământ funcționează. Orice sistem educativ trebuie să urmărească educația și formarea tuturor tinerilor, indiferent de posibilitățile lor materiale și intelectuale, mediul de proveniență sau etnia. Pentru a atinge acest ideal este nevoie de instrumente și programe adaptate la nevoile beneficiarilor. Sistemul *Zonelor Prioritare de Educație* își dovedește utilitatea și eficiența tocmai în încercarea sistemului de educație național de a face din lupta împotriva abandonului școlar o cauză națională. Prin modalitatea lui de organizare, ca sistem alternativ de intervenție în vederea prevenirii și combaterii abandonului școlar, sistemul ZEP implementat în România se focalizează pe o serie de direcții de acțiune (management educațional, dezvoltare curriculară, legătura școală-familie) care vin în întâmpinarea efectelor negative ale factorilor de risc ai abandonului școlar.

Acțiunile întreprinse în cadrul sistemului ZEP sunt corelate cu o serie de acțiuni complementare, la nivel de comunitate, la nivel de reprezentanți ai autorităților publice locale, astfel încât la nivelul beneficiarilor să ajungă o serie de acțiuni convergente, complementare, interconectate aflate sub numitorul comun prevenirea și combaterea abandonului școlar. Sistemul ZEP se focalizează pe acțiunea la nivelul școlii, dar o intervenție de succes în domeniul prevenirii și combaterii abandonului școlar trebuie să se realizeze în concordanță cu dezvoltarea comunitară de ansamblu: creșterea gradului de informare și a interesului comunității cu privire la beneficiile educației, creșterea stimei de sine a membrilor comunității și, implicit, a tinerilor în risc de abandon, perfecționarea responsabililor autorităților publice care lucrează direct cu grupurile vulnerabile, atragerea investițiilor la nivelul comunității. Identificarea și implementarea sistemelor alternative de

acțiune în vederea prevenirii și combaterii abandonului școlar, așa cum este sistemul ZEP, sunt extrem de utile pentru „sănătatea” societății. Cauzele și factorii care pot influența abandonul școlar sunt multipli, iar acțiunile acestor sisteme își găsesc utilitatea din perspectiva păstrării unui timp îndelungat a tinerilor, în sistemul de educație. Astfel, sistemul ZEP și altele cu scopuri similare își dovedesc utilitatea în prevenirea nu doar a abandonului școlar, ci și a excluderii sociale pe care abandonul școlar o implică. Riscurile la care sunt supuși tinerii pe termen scurt vizează acte de devianță, scăderea stimei de sine, iar pe termen lung acești tineri sunt cei care se vor afla în risc pe piața forței de muncă. La nivel global, ei vor constitui o categorie extrem de costisitoare pentru stat. Este motivul pentru care sistemul de educație trebuie să găsească și să implementeze, în manieră convergentă și adaptată, măsuri eficiente de acțiune în vederea emancipării tuturor indivizilor, în sensul lui Rousseau, fapt cu impact pozitiv asupra unei societăți veritabile.

BIBLIOGRAFIE

Botnariuc, P. & Țibu, S. *Portofoliul pentru educație permanentă*, București: Ed. Afir, 2010.
Duminică, G. & Ivasiuc A. *O școală pentru toți*, București: Editura Vanemonde. 2010.

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ

Prof. Gherghinescu Livia
Școala Gimnazială Nr. 3, Dr. Tr. Severin

Educația incluzivă este educația care promovează egalitatea șanselor, oferind sprijin pentru învățare tuturor copiilor, de limbi și culturi diferite, din familii diferite, cu orice probleme de sănătate, cu interese și moduri de învățare diferite, oferind strategii de predare-învățare adecvate și individualizate, fără a stigmatiza sau separa, chiar dacă aceștia întâmpină dificultăți în învățare.

Instituția incluzivă asigură, astfel, șanse egale tuturor copiilor, face ca diferența dintre copii să fie respectată și valorizată, discriminarea și prejudecățile să fie combătute prin politici și practici educaționale adecvate. Incluziunea îmbunătățește procesul de învățare pentru toți elevii, cu și fără nevoi speciale. Într-o instituție incluzivă, copilul trebuie să se simtă în siguranță, să se simtă acceptat și valorizat, să fie pregătit să accepte diferențele și să le utilizeze ca resurse pentru propria dezvoltare

A asigura șanse egale elevilor înseamnă a asigura posibilități maxime de dezvoltare fiecăruia, în funcție de aptitudinile și interesele sale pentru ca toți copiii să beneficieze de o dezvoltare armonioasă.

Incluziunea este, de fapt, corectitudine, nu doar acceptare, tolerarea copiilor cu nevoi speciale într-o clasă din învățământul de masă. Înseamnă, totodată, adaptare la cerințele acestor copii, cuprinderea acestora în programele educaționale alături de copii normali, dar și responsabilitatea de a le asigura în același timp servicii de specialitate, programe de sprijin individualizate.

Pentru atingerea obiectivelor învățământului incluziv, este necesară asumarea unor schimbări în organizare și dezvoltarea activităților instructiv – educative derulate în școală. Rolul esențial în acest tip de educație îl deține învățătorul/profesorul, care devine principalul factor de acțiune și de coordonare a realizării programului pedagogic individual pentru elevi. Acesta trebuie: să elaboreze un program pedagogic individualizat, să-și îmbogățească pregătirea cu elemente care să-i faciliteze incluziunea optimă în clasă a acestor elevi și asigurarea de șanse egale pentru aceștia la instrucție și educație, să manifeste interes continuu pentru identificarea, evaluarea și reprogramarea periodică a conținuturilor învățării pentru fiecare elev și să coopereze cu ceilalți membri ai echipei educaționale, dar și cu familia elevului.

Școala are, la rândul ei, un rol important în promovarea șanselor de egalitate în rândul elevilor săi. Astfel, o școală incluzivă este unitatea de învățământ în care se asigură o educație pentru toți copiii, nu selectează și nu exclude, este deschisă, tolerantă, prietenoasă și democratică, valorizează toți elevii și combate atitudinile de discriminare. Școala incluzivă se adaptează la diversitatea nevoilor educaționale și la particularitățile de învățare și dezvoltare.

Educația pentru toți poate să fie un mijloc de îmbunătățire a educației în general prin reconsiderarea sprijinului care se acordă anumitor copii.

„Incluziunea” se referă la faptul că oricine, trebuie tratat ca un membru al societății. Astfel, incluziunea și educația incluzivă pun accentul pe necesitatea ca sistemul educațional să răspundă diversității copiilor și nevoilor ce decurg din acestea.

Excluderea copiilor, tinerilor și adulților de la oferta educațională de masă este acum recunoscută ca discriminare, care echivalează cu o violare a drepturilor lor fundamentale. Legislația internațională a drepturilor omului conține interdicții cu privire la segregarea pe motive de rasă, etnie sau naționalitate în instituțiile educaționale. Tratatelor internaționale relevante sunt:

- Convenția europeană pentru protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului (CEDO);
- Convenția UNESCO împotriva discriminării în educație (CDE);
- Convenția Națiunilor Unite asupra drepturilor copilului (CNUDC);
- Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială (CEDR);
- Acordul internațional asupra drepturilor economice, sociale și culturale (AIDESC);
- Acordul internațional asupra drepturilor civile și politice (AIDCP).

România este semnatară a tuturor acestor tratate. Cu toate acestea, „legislația din România încă nu a ajuns să promoveze un sistem educațional incluziv la toate nivelurile, considerat esențial pentru respectarea dreptului la educație al persoanelor cu dizabilități. Chiar dacă țara noastră a ratificat Convenția ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități în anul 2010, Legea Educației Naționale aprobată în anul 2011 nu include nicio referire la educația incluzivă (ci la alternativa învățământ special – recte, segregat, învățământ special integrat) deși ar fi fost necesar să fie armonizată cu prevederile Convenției.”

Bibliografie:

- Prof. univ. dr. Livius Manea, *Accesul la educație a tinerilor cu dizabilități în România, cu focalizare pe învățământul secundar superior, vocațional și universitar*, Fundația Alpha Transilvană, Tîrgu-Mureș, 2016;
- Mara, D., *Strategii didactice în educația incluzivă*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2004;
- Ungureanu, D., *Educația integrativă și școala incluzivă*, Editura de Vest, Timișoara, 2000;
- Vrășmaș, E., *Introducere în educația cerințelor speciale*, Editura Credits, București, 2004.

INTEGRAREA ȘCOLARĂ PRIN DIFERENȚIEREA PROCESULUI DE INSTRUIRE

prof. AURELIA GHIDEL

Schimbarea de anvergură a școlii, în acord cu evoluțiile societății contemporane, presupune inovări și redimensionări la nivel de macro și microsistem. În noua perspectivă, o nouă ierarhie a obiectivelor urmărite și regândirea situațiilor de învățare vor fi integrate unor noi modalități de structurare a conținuturilor, de combinare a metodelor, procedeele și mijloacelor de predare – învățare, evaluare, cât și a modalităților de organizare și desfășurare a proceselor pedagogice. Inovarea autentică a școlii, corelată cu prospectiva dezvoltării sociale, este interdependentă cu reprezentarea educației viitorului.

Între componentele care fundamentează acțiunea de perfecționare a activității instructiv-educative, instruirea diferențiată se conturează cu destulă pregnanță. În lumina “Declarației drepturilor omului” (O.N.U. 1948) “ființele umane au drepturi și sanse egale de dezvoltare și manifestare”. Dar este cunoscut faptul că ființele umane nu se nasc egal înzestrate cu posibilități psihofizice și că nu au condiții identice de dezvoltare și manifestare.

Fiecare om se naște și se dezvoltă astfel încât ajunge să aibă unele particularități psihofizice, mai ales psihice, deosebite, particulare care alcătuiesc individualitatea fiecăruia. Pedagogia contemporană admite atât existența unor particularități psihologice individuale ce deosebesc în mod evident, persoanele de altele, cât și existența unor particularități individuale relativ comune unor grupe de persoane. Din această perspectivă a apărut tratarea diferențiată a elevilor în raport cu particularitățile lor de vârstă și individuale.

Ce presupune însă tratarea diferențiată?

În lucrările de pedagogie generală tratarea diferențiată este considerată componenta esențială a unor principii didactice sau condiție a realizării lor sau este chiar ridicată la rang de principiu distinct. Astfel că, după Ioan Bontaș, “principiul individualizării și diferențierii învățării exprimă necesitatea adaptării dinamice a încărcăturii cognitive și acționale a conținuturilor și strategiilor instructiv – educative atât la particularitățile psihofizice ale fiecărui elev, cât și la particularitățile diferențiate, relativ comune unor grupe de elevi, în vederea dezvoltării lor integrale ca personalitate și profesionalitate”; Marin Stoica numește acest principiu- “al diferențierii procesului de instruire”. Acesta presupune ca procesul de predare – învățare să se desfășoare în ritmul de muncă al elevilor printr-o tratare diferențiată urmărind dezvoltarea la elevi atât a aptitudinilor școlare, cât și a aptitudinilor specifice (tehnice, matematice, sportive, literar – artistice, organizaționale, etc.). În “Dicționarul de termeni pedagogici” tratarea diferențiată este integrată principiului individualizării învățământului. Acest principiu face posibilă tratarea diferențiată și diversificarea învățământului în general asigurând rolul conducător al educației în formarea personalității. În condițiile actuale problema tratării diferențiate este abordată într-o perspectivă mai largă, fiind pusă în relație nemijlocită cu sporirea eficienței nu numai pedagogice, ci și sociale, a sistemului de învățământ.

Sporirea eficienței învățământului vizează, în ultimă instanță, integrarea rapidă, ușoară în viața și activitatea socială. O asemenea integrare este rezultatul îmbinării organice și echilibrate a intereselor generale ale societății cu cele personale, astfel încât fiecare individ să se realizeze în activitatea social – utilă la nivel maxim al posibilităților sale. Ca urmare, pregătirea elevilor este privită din ce în ce mai mult nu numai strict din punctul de vedere al necesităților economice, ci din perspectiva amplă a dezvoltării personalității fiecărui elev.

E deosebit de important faptul că sarcina educației și instrucției trebuie să fie transformarea individualităților în personalități care să corespundă idealului educativ al societății noastre. Tratarea

diferențiată înseamnă, în esență, adaptarea învățământului la particularitățile psihofizice ale copilului, influența instructiv – educativă a acestuia în conformitate cu individualitatea sa, înlesnindu-i pregătirea la nivelul posibilităților și intereselor, creându-i, în ultimă instanță, o ambianță favorabilă în cel mai înalt grad pentru formarea personalității în ansamblu. În acest sens ignorarea trăsăturilor individuale, datorită unei atitudini nivelatoare pedagogice echivalează cu un “act de miopie educativă” (V. Filipescu) și, dimpotrivă, înțelegerea caracteristicilor individului, a reacției lui într-o anumită împrejurare este extrem de importantă pentru a putea prevedea și influența comportarea sa. În viziunea didacticii moderne, tratarea diferențiată este inclusă între modalitățile principale de perfecționare a lecției. În acest sens, A.

Chircev considera că teza fundamentală care deschide câmp larg de afirmare tendințelor novatoare ale teoriei pedagogice și practicii școlare este aceea de a centra întreg sistemul de învățământ pe elevul însuși. Schimbarea amintită include și tratare diferențiată alături de celelalte modalități. (trecerea de la educativ la formativ, reevaluarea relației profesor-elev și predare-învățare etc.). Tratarea diferențiată este pusă în relație de complementaritate cu diversificarea și individualizarea. Aceasta pentru că tratarea diferențiată a elevilor reclamă atât grupe de nivel apropiat, diferite forme și strategii de lucru, cât și adaptarea procesului instructiv – educativ chiar la individualitatea fiecărui elev. Diferențierea activității didactice, a metodologiei aplicate și a mijloacelor de învățământ folosite.

Renovarea acțiunii pedagogice în direcția diferențierii instruirii se impune din multiple considerații, dintre care cele referitoare la obiectivele pedagogice ocupă un loc important. Este de înțeles că finalitățile acțiunii de învățare, nivelurile pe care se le propune să le realizeze, devenind categoria fundamentală a teoriei contemporane asupra educației să exercite funcția sa de reglare a formelor, a metodelor de predare-învățare, de desfășurare a activității școlare. Dacă odinioară, valorile umane se apreciau în funcție de fondul de cunoștințe acumulate, societatea actuală solicită în primul rând spirit de investigație, aptitudinea de a se instrui continuu, capacități creatoare. În acest context, sarcina primordială a școlii constă în a-l învăța pe elev cum să se instruiască și să-i cultive nevoia de educație permanentă. De aceea, eficiența acțiunii pedagogice se apreciază tot mai mult în funcție de valoarea ei formativă, de măsura în care elevii și-au format deprinderile de muncă necesare și capacitatea de a le adapta la condiții schimbătoare. Corelat cu obiectivele pedagogice, impactul asupra învățământului actual, în perspectiva instruirii adaptive, se relevă asupra motivației învățării.

În legătură cu aceasta, un mare pedagog explică rezultatele nesatisfăcătoare ale școlii tradiționale prin aceea că procesul de instruire se bazează pe două premise nemărturisite: a) elevul învață pentru a evita o serie de neplăceri (note mici, dezaprobarea profesorului și a familiei, repetenția, etc.) b) profesorul este factorul hotărâtor, cel care asigură “mișcarea” elevului, acesta fiind un simplu receptor de cunoștințe. Asociind la această constatare datele psihologiei referitoare la capacitatea de dezvoltare psihică a copiilor, îndeosebi ideea lui Bruner, potrivit căreia problema pedagogică ce se pune în legătură cu asimilarea unui conținut nu este dacă elevul poate sau nu să-l învețe, ci aceea a modului în care trebuie să se desfășoare acest proces; se ajunge la concluzia că învățarea trebuie să pornească de la însușirile proprii elevului.

Sarcina principală a activității școlare constă în crearea unor condiții care să contribuie în cea mai mare măsură la o învățare eficientă din partea fiecărui elev. Pentru aceasta este necesar ca învățarea să nu fie întemeiată pe motivări exterioare, ci să se desfășoare sub impulsuri interioare, factorul hotărâtor de stimulare constituindu-l însăși activitatea de învățare, modul în care aceasta este organizată și se desfășoară. Unele mutații produse chiar în evoluția sistemelor școlare reclamă cu necesitate o instruire diversificată și diferențiată.

Reforma învățământului pune în termeni noi problema adaptării activității didactice în conținut, forme de organizare, metode -la capacitățile elevilor determinată de inegală aptitudine a copiilor de a satisface exigențele de învățare în același grad. Diversitatea posibilităților elevilor, determinată de mulți factori – dispozițiile native, influența mediului socio-cultural, instruirea

dobândită pe trepte anterioare de învățământ etc., nu este proprie doar primei perioade de școlaritate, ea aparând mai evidentă pe următoarele trepte ale sistemului școlar.

Tratarea identică a unor situații diferențiate ar duce la adâncirea inegalităților dintre elevi și nu ar oferi condiții favorabile pentru reușita școlară a tuturor elevilor. Ca urmare, deosebirilor privind capacitățile elevilor trebuie să le corespundă o diferențiere a activităților școlare. În cadrul unui proces de instruire diferențiat elevii nu mai sunt supuși, în bloc, aceluiași cerințe, ci se poate opera o selectare a volumului și gradului de complexitate a cunoștințelor, a metodelor întrebunțate, în concordanță cu grupe de interese și capacități.

Bibliografie:

1. Declarația Universală a Drepturilor Omului din 10 decembrie 1948
2. Bontaș. I, „Tratat de pedagogie”, Ed. All, 2007
3. A. Chircev, A. Roșca, “Psihologie generală”, Ed.D.P., București, 1976

ABANDONUL ȘCOLAR ÎN CONTEXTUL SOCIETĂȚII ROMÂNEȘTI

*Mediator școlar Ghițoaica Vasilica Daniela
Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Mehedinți*

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât părinții, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie iar apoi, ea se continuă în grădiniță și școală. În primul rând ea se realizează prin puterea exemplului și apoi prin cea a cuvântului. Tot ceea ce se săvârșește sub puterea copilului are efect mai puternic decât frazele moralizatoare. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, ramanand sa dea o mana de ajutor in gospodariile proprii sau, muncind ca zilieri la oameni mai avuti din sate.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și în ultimă instanță pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar; pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare trebuie identificate cauzele.

Cauzele principale ale abandonului școlar sunt cele economice, socioculturale sau religioase, psihologice și pedagogice.

- Situația socio-economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.

Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin

muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale.

- Cultura de origine a elevilor –mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului.

Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.

- Climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

- Factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

- Anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor curențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Nu se vorbește însă, de încrederea populației în instituția școlară, în valorile dobândite, ierarhizate prin cantitatea de învățătură înglobată în ele. De aceea, o campanie serioasă de combatere a abandonului școlar trebuie să însemne, la urma urmei, o extragere a școlii din abandonarea în care se găsește.

Elevul care prezintă un risc înalt de abandon școlar-incapabil să se adapteze și să funcționeze adecvat în contextul clasei tradiționale, rezultatele școlare sub medie – nu-și stabilește obiective profesionale, prezintă absenteism, ostilitate față de adulți și reprezentanții autorității școlare, provine dintr-o familie ce experimentează un stres existențial cu probleme economice serioase, nu este implicat în nici-o activitate organizată de școală, nonformală sau formală..

Pentru prevenirea abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rrom, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată prin opacitatea segregacionismului. Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Este responsabilitatea și implicarea tuturor, fie părinți, elevi, profesori, ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte.

Bibliografie :

Clerget, Stephane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București

Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București

Tatu, Cornelia, *Support de curs: Consiliere școlară* (2009)

ȘCOALA MEA INCLUZIVĂ

*Prof. Giurcă Minodora
Colegiul Național „George Coșbuc” Motru, Gorj*

Școala obișnuită cu o orientare incluzivă reprezintă mijlocul cel mai eficient de combatere a atitudinilor de discriminare, un mijloc care crează comunități primitoare, construiesc o societate incluzivă și oferă educație pentru toți; mai mult, ele asigură o educație eficientă pentru majoritatea copiilor și îmbunătățesc eficiența și până la urmă, chiar și rentabilitatea întregului sistem de învățământ.

Principiul care fundamentează acest cadru este unul conform căruia școlile ar trebui să primească orice copil, indiferent de condiția lui fizică, intelectuală, emoțională, lingvistică sau de orice altă natură. Astfel, ar trebui incluși în egală măsură copiii în dificultate și copiii talentați, copiii ai străzii și copiii care lucrează, copiii proveniți din familii îndepărtate sau nomade, copiii aparținând unor minorități etnice, lingvistice sau culturale și copiii proveniți din alte grupuri sau zone marginalizate sau defavorizate...

Principiul fundamental al școlii incluzive este acela că toți copiii trebuie să învețe împreună, oriunde este posibil acest lucru, iar diferențele care pot exista între ei sau dificultățile în care se pot afla să nu mai aibă nici o importanță. De asemenea, cu ajutorul unui curriculum adecvat, al unei bune organizări, al unor tehnici de predare, al folosirii resurselor și al unor parteneriate cu comunitățile lor se va crea un sistem de învățământ de calitate. Trebuie să existe o susținere continuă și servicii necesare satisfacerii nevoilor speciale prezente în fiecare școală.”

Pornind de la acest citat din *Declarația de la Salamanca*, care ne duce cu gândul nu numai la eficientizarea și rentabilizarea întregului sistem de învățământ, ci chiar la o imagine idealistă a acestuia, nu se poate să nu ne punem întrebări obiective asupra modului practic de realizare a unei astfel de culturi incluzive.

Educația incluzivă (educația pentru toți în condiții și șanse egale) a fost introdusă ca termen în Declarația de la Salamanca din 1994.

Premisele anterioare introducerii educației incluzive au fost punctate de Clubul de la Roma și apoi într-un Raport UNESCO:

- „Diferențele dintre state se datorează faptului că elevii nu știu cât și cum să învețe” (Clubul de la Roma); ceea ce a condus la stabilirea a patru piloni ai învățării:

- a învăța să cunoști
- a învăța să faci (competențe)
- a învăța să fii (educație comportamentală)
- a învăța să conviețuiești

Trebuie subliniată diferența clară între educația incluzivă și educația integrată.

Dacă integrarea reprezintă asimilarea elevului la învățământul normal, proces în care elevul se adaptează școlii, aceasta rămânând neschimbată, în cazul incluziunii școala este într-o continuă schimbare, adaptată la nevoile elevului.

Incluziunea pune accent pe :schimbările din școală, beneficiile aduse elevului prin faptul că-i include pe toți și pe un bun act al predării - învățării pentru toți copiii.

Dar realizarea unei educații incluzive, practic transformarea unei școli tradiționale într-una incluzivă nu este doar o utopie? Poate deveni ea o posibilă realitate viitoare?

Da, cu condiția realizării unui climat propice din punct de vedere al unei culturi incluzive.

Pentru că, după părerea mea transformarea unei școli obișnuite, tradiționale într-una incluzivă trebuie să înceapă prin crearea unui climat educațional incluziv în acea instituție.

Nu este suficient ca doar unii dascăli să fii dobândit competențele necesare realizării unui mediu educațional incluziv și să-și proiecteze activitatea bazându-se pe acestea, ci este necesar ca întreaga instituție să se transforme permanent adaptându-se la cerințele comunității la care se raportează. Nu este vorba doar de o transformare a procesului instructiv – educativ, ci a întregii instituții, ca personal, resurse materiale, climat ambiental, mod de comunicare cu elevii, părinții acestora, comunitatea în general.

Dezvoltare unei culturi incluzive la nivelul școlii trebuie să aibă în vedere cele trei dimensiuni ale educației incluzive: culturală, strategică, practică.

În transformarea unei școli într-o școală incluzivă de succes trebuie urmărite principiile acestea :

- Viziune a egalității și incluziunii public afirmate
- Sisteme de cooperare
- Roluri și responsabilități flexibile
- Parteneriat cu părinții : implicarea în activitatea de planificare și implementarea

strategiilor de lucru privind activitatea din școala incluzivă

Pentru aceasta trebuie adoptată strategia unei filosofii a școlii având ca țintă educația incluzivă, educația pentru toți.

Este necesară formarea unui grup de lucru pentru incluziune, dezvoltarea personalului din acest punct de vedere prin cursuri de formare. De asemenea trebuie urmăriți indicatori de incluziune și anume:

- crearea unei culturi de incluziune
 - fiecare elev să fie încurajat să se simtă bine primit
 - elevii să-și acorde reciproc ajutorul
 - respect reciproc elev – profesor
 - colaborare între cadre
 - implicarea responsabilă a comunității
- producerea unor politici de incluziune
 - numirile în cadrul personalului să fie imparțiale
 - școala să înscrie toți copiii
 - școala să creeze grupuri de predare

Ofertele educaționale promovate de școală către comunitate având drept țintă precisă copilul, oricare ar fi el trebuie să fie diverse, atractive să acopere un palier larg de aptitudini, talente, aspirații sau dorințe ale copilului și nu în ultimul rând să vină în întâmpinarea dorințelor părinților și cerințelor comunității.

A stfel, concret pot fi create în școală diverse cercuri sau ateliere de creație literară, teatru, pictură, muzică sau pot fi propuse diverse opționale cu teme de interes sport care să fie în concordanță cu dorințele elevilor.

Toate acestea sunt în conformitate cu principiul care fundamentează școala incluzivă având în vedere următoarele:

- Școlile trebuie să primească orice copil, inclusiv copiii în dificultate sau copiii talentați, minoritățile etnice, culturale sau copiii din zone defavorizate
- Toți copiii trebuie să învețe împreună, iar diferențele sau dificultățile să nu aibă importanță
- Cu ajutorul unui curriculum adecvat, a unei bune organizări, a unor tehnici de predare adecvate, a unei eficiente folosiri a resurselor, a parteneriatelor cu resursele lor se asigură un învățământ de calitate
- Trebuie să existe servicii educaționale necesare satisfacerii nevoilor educaționale prezente în fiecare școală

Chiar dacă în ultimii ani s-a pus accentul pe folosirea unor strategii didactice formative, pornind de la obiective (competențe) centrate pe elev mai există încă multe de realizat în atingerea unei educații incluzive în ceea ce privește cunoașterea elevului de către profesor și mai ales ghidarea acestuia de către dascăl spre cunoașterea de sine, a propriilor aspirații, interese, capacități.

Realizând o paralelă între școala tradițională și cea incluzivă pot fi punctate diferențele evidente și esențiale dintre activitățile desfășurate în cele două cazuri:

Școala tradițională Școala incluzivă

- diferențele dintre elevi mascate acționându-se - diferențele dintre elevi sunt studiate și doar în cazurile problematice acceptate ca bază de pornire în procesul instructiv – educativ
- interesele elevilor rar apelate - elevii sunt ghidați în sensul cunoașterii propriilor interese și a alegerilor ghidate de acestea
- activitatea cu întreaga clasă - diferite forme de organizare a activității individuală, pe grupe, echipe, frontal
- timpul inflexibil - timpul flexibil în funcție de nevoile copilului
- cadrul didactic direcționează comportamentul - profesorul facilitează activitatea elevului independentă a elevilor
- cadrul didactic rezolvă problemele clasei - elevii se ajută între ei coordonați de profesor în rezolvarea problemelor
- se respectă ceea ce trebuie învățat - se respectă cine învață

În transformarea unei școli tradiționale într-o școală incluzivă de succes vor fi întâmpinate și dificultăți referitoare la baza materială existentă, resursele disponibile chiar și resursele temporale pot crea dificultăți, deoarece cunoașterea fiecărui elev, de la personalitate la aspirații, de la situația materială la cea familiară necesită timp. Chiar și strategiile propuse adecvate educației incluzive bazate pe timp flexibil pot crea probleme din punct de vedere a programei școlare obligatorii, cu referire la conținuturi. Însă prin formarea cadrului didactic pentru educația incluzivă, colaborarea cu alte cadre didactice, împletite cu vocația și măiestria didactică pot depăși aceste dificultăți într-o oarecare măsură.

Însă consider că pentru reușita unui astfel de proiect de promovare a culturii incluzive la nivelul întregului sistem de învățământ nu este suficientă doar transformarea unor școli tradiționale în școli incluzive, ci o reformare în acest sens a întregului sistem.

Adică, chiar dacă procesul este inițiat și promovat la nivel de indivizi și apoi de instituții(școli), el trebuie generalizat la nivel de sistem. Pentru că altfel vor exista cazuri, în care tocmai principiul de bază al egalității șanselor nu va fi respectat. În acest sens, nu se pune problema localităților în care există mai multe unități școlare pentru că în acest caz școala incluzivă de succes atrage copiii și ca urmare celelalte școli sunt nevoite a se reforma în sensul unei educații incluzive pentru a rezista „pe piață”. Dar în cazul în care într-o localitate nu există decât o singură școală și în aceasta o astfel de politică incluzivă nu este promovată (indiferent de motivație), atunci mai putem spune că pentru acei copii există o egalitate a șanselor comparativ cu alții din alte școli?

Politica unei educații incluzive a pornit tocmai de la ideea de a asigura aceeași șansă pentru toți la nivel de comunitate, de sistem, de stat și poate chiar la nivel internațional, urmărind o pregătire profesională, o formare a personalității indivizilor compatibile cu cerințele actuale și tendințele viitoare.

Consider astfel că trebuie realizată o reformare a întregului sistem de învățământ, a comunității în general având drept țintă educația incluzivă.

Bibliografie:

Verza Emil; Paun Emil,(1998), *Educatia integrata a copiilor cu handicap*, As. RENINCO, UNICEF, Bucuresti

Vrasmas Ecaterina,(2004) ,*Introducere in educatia cerintelor speciale*,Ed. CREDIS;Universitatea din Bucuresti

Vrasmas Ecaterina,(2007), *Dificultati de invatare in scoala*, Editura V&I INTEGRAL, Bucuresti

Vrasmas Traian, (2001), *Invatamantul integrat si / sau Incluziv*, Editura Aramis, Bucuresti

Vrasmas Traian,(2004), *Scoala si educatia pentru toti*, Ed. Miniped, Bucuresti

STRATEGII PRIVIND ABANDONUL

Gogoloiu Oana Ramona
Școala Gimnazială Dănceu

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie iar apoi, ea se continuă în grădiniță și școală. În primul rând ea se realizează prin puterea exemplului și apoi prin cea a cuvântului. Tot ceea ce se săvârșește sub puterea copilului are efect mai puternic decât frazele moralizatoare.

O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar prin intervenția acestuia la nivelul factorilor de risc – individuali, familiali, școlari a celor determinați de mediul cu potențial delictogen ș.a.d.m., care-l pot acuza.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și în ultimă instanță pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Factorii de risc cum ar fi cei comportamentali sunt factori care reprezintă ansamblul încălcărilor și abaterilor tinerilor de la normele de conviețuire socială. Delincvența juvenilă se referă la violarea normelor legale de către cei care sunt sub vârsta la care legea tratează oamenii ca adulți.

- Factorii psihologici.

În evaluarea diferitelor manifestări delictuale ale tinerilor trebuie ținut cont de factorul, agresivitate, sau de cel de "frustare", de instabilitatea afectivă sau comportamentală.

- Factorii sociali și alți factori care pot provoca abandonul școlar.

Ca obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar ar putea fi:

- Identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi.

- Implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului cu risc de abandon școlar.

- Creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon sau risc de abandon școlar.

În măsura în care aceste obiective vor fi împlinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat.

Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absentismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Una dintre cele mai grave probleme cu care se confruntă învățământul școlar este abandonul școlar.

Dacă înainte de 1989 rata abandonului școlar era foarte scăzută, imediat după schimbarea regimului și trecerea la democrație s-a constatat că elevii tind tot mai mult să părăsească băncile școlii. Ei au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi

afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor. De asemenea se are în vedere reinscrierea școlară a celor în cauză prin încredințarea unor responsabilități în cadrul colectivelor școlare din care fac parte, depistarea și corectarea anomaliilor comportamentale în relația copil-părinte, intensificarea colaborării școală-familie, pentru identificarea anturajului elevilor și luarea măsurilor adecvate pentru scoaterea lor de sub influența negativă a acestuia. Sărăcia este de asemenea un factor de abandon școlar care se reflectă la toate nivelurile de vârstă și învățare. Astfel, se afirmă că "cel mai mare abandon se înregistrează în cadrul școlilor de ucenici sau profesionale". De fapt cei care abandonează școala profesională sau clasele de ucenici (unele clase) o fac pentru că, oricum, ei sunt oameni "certați" cu școala.

Nu se vorbește de asemenea de încrederea populației în instituția școlară, în valorile dobândite, ierarhizate prin cantitatea de învățatură înglobată în ele. De aceea, o campanie serioasă de combatere a abandonului școlar trebuie să însemne, la urma urmei, o extragere a școlii din abandonarea în care se găsește.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început.

Cauzele principale ale abandonului școlar sunt cele economice, socioculturale sau religioase, psihologice și pedagogice.

Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. În cadrul învățământului preșcolar, cadrul didactic – educatoarea are de asemenea un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari și viitori școlari.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale.

Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, dar în grupul de la grădiniță fiecare "Unicitatea pozitivă" care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negative", aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preșcolar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se mențin în sistemul educativ făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, educatorilor cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar. Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare educatoare în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte.

Bibliografie:

Proiect Phare „Acces la educație pentru grupuri dezavantajate”

Programul „A doua șansă”

Dorina Kudor „Ghidul profesorului”, „Ghidul elevului”

Ministerul Educației și Cercetării „Metodologia desfășurării programului „Adoua șansa”;

STRATEGII EDUCAȚIONALE PRIVIND COMBATEREA ABANDONULUI ȘCOLAR

*Gologan Mira
Școala Gimnazială Corcova*

Pentru a emite noțiuni referitoare la diminuarea abandonului școlar, va trebui să definim ce este acesta și ce factori generează acest flagel. Pentru că da, acesta este un flagel care se raspândește și nu numai la clasele sociale care trăiesc la marginea sărăciei sau alte etnii (ex. etnia romă), așa cum s-a arătat în numeroase studii. La momentul actual și alte categorii sociale sunt afectate de acest fenomen. Prin încetarea frecventării educației formale, înainte de finalizarea acesteia cu obținerea unei certificări a competențelor profesionale și implicit o integrare socio-economică, abandonul școlar generează pe termen lung o sursă de dificultăți sociale și de cheltuieli ce depășesc investiția inițială, fie a statului, fie a familiei care a investit în evoluția copilului atât financiar cât și psihologic, contribuind la rata șomerilor, fiind predispuși la excluderea socială, la sărăcie și probleme de sănătate sau îngroșând rândurile celor plecați spre alte state în căutarea unei situații financiare mai bune.

Abandonul școlar este asociat de cele mai multe ori cu eșecul școlar sau insuccesul școlar, determinat de numeroși factori fie asociați, fie singulari.

Dintre aceștia se fac evidențiați:

- Absenteismul, conduitele violente, vandalismul, toxicomania ca și manifestări grave ale elevului.
- Emigrarea părinților după un loc de muncă care afectează tot mai tare copiii, fie prin lăsarea în grija rudelor care se preocupă superficial de situația acestora sau nu pot face față atitudinii determinate de lipsa familiei (stări depresive, anxietate, revoltă, etc.), fie prin incapacitatea de adaptare la sistemele de învățământ din alte țări sau nefrecventarea vreunei forme de învățământ.
- Climatul familiei este o altă cauză ce determină abandonul școlar, divorțul părinților, starea conflictuală din cadrul familiei, permisivitatea, lipsa unei autorități a părinților sau atitudinea rece, distantă sau chiar tiranică.
- Factorii de natură socială și economică. Dacă ar fi să privim retrospectiv acești factori sunt de fapt cei ce au determinat declinul societății din ultimii ani, lipsa de viziune a politicii vizavi de generarea locurilor de muncă prin crearea unei economii productive pe plan național în toate domeniile, precum și crizele politice din ce în ce mai frecvente, iar prin ignorarea și încălcarea flagrant a valorilor și normelor morale, societatea devine confuză și manevrabilă.
- Factorii de natură educațională vin să completeze acest tablou prin norme și reguli încălcate, motivații și interese slabe, în raport cu școala, lipsa de viziune a dascălilor, aici se poate sublinia atitudinea și relaționarea, competența profesională în concordanță cu evoluția practicilor educaționale.
- altă cauză pentru care elevul abandonează școala este influența de proastă calitate a anturajului. Acesta reprezintă un factor negativ care generează alte acțiuni denigratoare ale ființei, alcoolism, consum de droguri sau substanțe etnobotanice, până la conduite cu repercusiuni penale.

- Privind însă mai atent la situația actuală a învățământului observăm că abandonul nu are doar cauzele enunțate anterior. Se face evidențiată motivația terminării unui liceu, școli profesionale sau a studiilor superioare. De ce? Fie lipsa unui loc de muncă în concordanță cu calificarea, fie remunerație mică comparativ cu alte venituri obținute în alte domenii care nu fac caz de forma de calificare sau lipsa de viziune în alegerea unei forme de învățământ sau a unei specializări compatibile cu piața muncii, cu aptitudinile individuale ale persoanelor. Se pune întrebarea, de ce ai renunțat la liceu? Pentru că nu voi lua bacalaureatul sau plec la muncă în străinătate. Acesta este răspunsul majorității elevilor de liceu, fiind în concordanță cu statisticile promovabilității și al emigrării la nivel național. De ce ai renunțat la facultate? Ca să lucrez ca și vânzător într-un centru comercial nu-mi trebuie studii universitare. Chiar și cei care își finalizează studiile, au șanse mici să profeseze meseria. De ce se investește în acești tineri doar parțial și sunt abandonați la capătul drumului? Cine se face responsabil? Familia, școala, societatea, guvernării?

Familia rămâne principalul factor de transmitere a normelor, valorilor și rolurilor comunității din care provine copilul.

Educației formale îi revine rolul de a consolida formarea și dezvoltarea identității copilului ca membru al societății prin parcurgerea ciclurilor educative și formative preșcolare, primare, gimnaziale, liceale sau școli profesionale și studii universitare, etc.

Clasei politice îi revine sarcina să găsească resursele necesare dezvoltării economice.

Pornind de la identificarea multiplelor cauze ce generează abandonul școlar nu este ușor să se găsească soluții, dar cum efectul are o cauză, asupra cauzei trebuie să se acționeze, descoperind din timp sursa și acționând în consecință. Școala în vederea eradicării abandonului școlar, are menirea de a căuta și găsi pentru fiecare caz în parte soluții eficiente, aplicabile, cu rezultate pozitive.

Se pot evidenția câteva strategii de prevenire a insuccesului școlar și implicit al abandonului acesteia prin:

- Cunoașterea psihologică a elevului în vederea tratării diferențiate și eficiente prin activități educative raportate la acesta;
- Relația educator-elev, educator-familie, evidențiind aptitudinile, tactul și competența pedagogică, competența psihopedagogică și nu în ultimul rând competența psihosocială;
- Depistarea elementelor predictive ce influențează stagnarea sau regresul elevului și aplicarea unor metode de prevenire și înlăturare a insuccesului școlar; Fișa psihopedagogică; Chestionarul; Probele proiective; Testul sociometric; Studiul de caz;
- Consilierea elevilor în alegerea unei specializări compatibile cu dorințele și aptitudinile individuale și cu piața muncii;
- Pentru a avea o intervenție corectă și oportună, trebuie avut în vedere dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de a lucra în echipă;
- În ceea ce privește abordarea incluzivă și interculturală, se au în vedere două aspecte, unul referitor la conținutul activităților de învățare ce includ aspecte ale unor elemente asociate culturii copilului sau a unor teme ce evidențiază diversitatea culturală, cel de-al doilea aspect privește strategiile utilizate, modul de structurare a interacțiunilor între copii, roluri și sarcini atribuite, încurajând cooperarea și atitudinea pozitivă a acestora.
- Dar nu este suficient ca familia și școala să lucreze împreună ci factorul care sprijină cei doi piloni existențiali ai persoanei este comunitatea locală prin departamentele sale sociale și economice și existența la nivel național a unei stabilități economice și politice cu viziune pe termen lung, cu legi care reglementează diversele situații și nu în ultimul rând latura umană competentă și implicată în acest circuit.
- Cunoașterea copilului în vederea tratării diferențiate și incluzive este un deziderat de importanță majoră al învățământului. Această cunoaștere se realizează pe tot parcursul procesului instructiv-educativ, ca de altfel și activitatea creativă a învățătorului care, prin

experiența sa și prin corelarea permanentă cu fiecare subiect, va perfecționa continuu actul didactic. Eșecul școlar se manifestă fie episodic sau sub aspectul unor fenomene de durată, tinzând să se permanentizeze dacă intervenția nu este oportună. Momentul intervenției trebuie să fie cât mai timpuriu „, elevul nu așteaptă intervenția noastră”, de aceea ca o concluzie generală asupra problemelor legate de insuccesul școlar, cea mai simplă metodă presupune abordarea unei gândiri pozitive, un control al emoțiilor, o situație în timp real, utilizarea cu mai mare încredere a intuiției și, nu în ultimul rând, o mobilizare deplină a conștiinței.

La nivel național se fac remarcate diverse programe de eradicare a abandonului școlar, prin implicarea O.N.G.-urilor sau parteneriate între diverse instituții, prin atragerea de fonduri europene privind dezvoltarea unor zone catalogate în risc de sărăcie, dar oare este suficient? Depinde cum sunt privite lucrurile, pe termen scurt sunt eficiente, familiile sunt motivate sub o formă sau alta, fie financiar fie prin parcurgerea de cursuri de calificare sau reconversie profesională stimulate financiar sau doar certificate profesional, dar lipsește integrarea pe piața muncii și acesta are efect negativ pe termen lung.

În vederea reducerii ratei de abandon școlar și la nivelul comunei Corcova, Școala Gimnazială Corcova prin toate unitățile de învățământ aflate în subordine în colaborare cu Consiliul Local, sunt parteneri în cadrul proiectului „7 PAȘI ÎMPREUNĂ - SPRE INTEGRARE SOCIALĂ ȘI ECONOMICĂ, ÎMPOTRIVA SĂRĂCIEI ȘI MARGINALIZĂRII”, proiect ce vine în sprijinul familiilor cu resurse modeste.

Bibliografie: <https://www.cjtulcea.ro/sites/cjtulcea/LucrariPublice/Documente>

<http://stiridinbanat.ro/2017/09/24/metode-de-prevenire-abandonului-scolar/> Editura Schultz, 2014 , Educația timpurie incluzivă

Studiu de caz: „Strategii de prevenire a insuccesului școlar la elevii din ciclul primar”, lucrare metodică de obținere a gradului didactic I.

DIMINUAREA ABANDONULUI SCOLAR

*Gogoloiu Paul Iulian
Școala Gimnazială Jiana*

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început.

Cauzele principale ale abandonului școlar sunt cele economice, socioculturale sau religioase, psihologice și pedagogice.

Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală.

Elevul care prezintă un risc înalt de abandon școlar-incapabil să se adapteze și să funcționeze adecvat în contextul clasei tradiționale, rezultatele școlare sub medie – nu-și stabilește obiective profesionale, prezintă absenteism, ostilitate față de adulți și reprezentanții autorității școlare, provine dintr-o familie ce experimentează un stres existențial cu probleme economice serioase, nu este implicat în nici-o activitate organizată de școală, nonformală sau formală.

În cadrul învățământului preșcolar, cadrul didactic – educatoarea are de asemenea un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari și viitori școlari. Comunicarea copilului cu educatoarea fiind extrem de importantă, comunicarea verbală și cea non-verbală.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale.

Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un rol și o valoare.

Evaluarea pe care o poate face educatoarea se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Aceasta trebuie să identifice:

- o Cum este fiecare
- o Ce știe fiecare
- o Ce face fiecare
- o Cum cooperează cu ceilalți

Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale.

Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rrom, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată prin opacitatea segregționismului. Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor.

"Unicitatea pozitivă" care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negative", aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preprimar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se mențin în sistemul educativ făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, educatorilor cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare educatoare în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte.

Bibliografie:

"Revista învățământului preșcolar" - Ministerul Educației și Cercetării – Institutul de Științe ale Educației – București 2006

ABANDONUL ȘCOLAR ÎN MEDIUL RURAL

*Grafu Niculina-Victoria
Școala Gimnazială Jiana*

Societatea românească este într-o continuă schimbare. Instabilitatea politică, economică și socială își lasă amprenta tot mai mult în viața de zi cu zi a poporului român.

O dată cu scăderea nivelului de trai trebuie remarcată și scăderea valorizării educației în rândul familiilor care întâmpină probleme de natură socio-economică, ceea ce conduce la abandon școlar și reorientarea copiilor către piața muncii. Cum statul nu are încă unele măsuri adecvate, se va adânci legătura între sărăcie și educație redusă.

O familie săracă va limita accesul copiilor la educație. Lipsa unei educații adecvate duce la scăderea valorii tinerilor pe piața muncii, crescând riscul de excludere socială.

Copiii proveniți din mediile sărace tind să urmeze modelele oferite de părinți și concepțiile acestora, conform cărora educația nu este o prioritate iar frecventarea școlii nu sporește șansele unui viitor mai bun.

Sărăcia este foarte des întâlnită în mediul rural. În satele din România întâlnim la tot pasul foarte multe persoane asistate social, familii care au un număr mare de copii, doar pentru a dispune de alocația acordată acestora. Aici facem referire, în special, la familiile de rromi care locuiesc la satele din zonele sărace ale țării. Se cunoaște foarte bine situația copiilor rromi care provin din familii numeroase și la care abandonul școlar apare încă din clasele mici. Lipsa hainelor, a rechizitelor, a stabilității familiale (multe familii de rromi își lasă copiii în grija rudelor), lipsa educației părinților, căsătoria timpurie (în cazul fetelor) sunt doar câțiva factori majori care cresc rata abandonului.

Lipsa unei finanțări corespunzătoare a unităților din mediul rural, lipsa bazei materiale și umane (foarte multe cadre didactice necalificate), lipsa transportului școlar, sunt alți factori care influențează abandonul școlar.

Abandonul școlar se raportează la nivelul de educație și statut profesional al capului familiei, originea etnică, religia, zona în care locuiește familia și nivelul de trai al acesteia.

În anumite situații, părinții lucrează temporar pe piața neagră și tind să-și implice și copiii în aceste activități, ceea ce determină prezența redusă la școală, rezultate din ce în ce mai scăzute la învățatură și inevitabil – abandonul școlar.

Mulți dintre copiii defavorizați frecventează școala până la terminarea gimnaziului, cu rezultate slabe la evaluarea națională, mulți fiind nevoiți apoi să lucreze alături de familie pentru aș asigura traiul de zi cu zi.

Abandonul are consecințe îngrijorătoare: violența, delicvența, traficul de ființe umane, consumul de alcool și de droguri etc.

De asemenea, s-au observat foarte multe cazuri de abandon la copiii cu dizabilități. Pentru aceștia nu există bază materială specială, nu există un curriculum adaptat pentru nevoile lor și nici cadre didactice special pregătite pentru a lucra cu ei.

Lipsa unei comunicări reale între școală-părinți, părinți-copii mărește semnificativ șansele de abandon școlar.

Pentru prevenirea abandonului școlar trebuie ca statul, prin instituțiile abilitate, să sprijine mai mult procesul de educație, creșterea nivelului și a stabilității sociale. Trebuie ca fiecare copil să fie privit ca o investiție în viitor, să fie ajutat, integrat în funcție de aptitudinile și nevoile acestuia, în funcție de religie, etnie sau cerințe speciale.

EDUCAȚIA ELEVULUI CU CERINȚE EDUCATIVE SPECIALE

Greco Marilena Violeta
Colegiul Național Economic „Theodor Costescu”

Dezvoltarea școlilor incluzive ca model optim de realizare a educației pentru toți trebuie să fie recunoscută drept o politică a statului la nivel guvernamental, ocupând astfel un loc privilegiat în cadrul planurilor strategice de dezvoltare a unei națiuni. Fiecare școală incluzivă trebuie să se constituie ca o comunitate educativă ce demonstrează o responsabilitate colectivă față de succesul sau eșecul fiecărui membru al său.

„Succesul școlii incluzive depinde într-o măsură considerabilă de identificarea, evaluarea și stimularea copiilor cu cerințe educative speciale de la o vârstă cât mai fragedă. Programele de sprijin și educație timpurie pentru copiii de vârstă de până la șase ani trebuie dezvoltate sau reorientate pentru a promova dezvoltarea fizică, intelectuală și socială, pentru a pregăti copilul pentru activitatea școlară” (Declarația de la Salamanca și direcțiile de acțiune în domeniul educației speciale, 1999, 18). În multe țări ale lumii este întâlnită mai frecvent modalitatea de abordare a copiilor cu CES din perspectivă individuală, pornind de la următoarele ipoteze cu valoare de argumente:

- un copil sau un grup de copii poate fi identificat ca special pornind de la anumite caracteristici care par să inhibe progresul: abilități intelectuale înalte, diferite deficiențe mediul familial etc.

- acești copii au nevoie de activități de predare – învățare diferențiată, individualizată chiar, în raport cu problemele cu care se confruntă;

- pentru copiii care au probleme similare este cel mai bine să învețe împreună, deoarece astfel pot beneficia de sprijinul unor cadre specializate;

- ceilalți copii sunt normali și beneficiază de formele existente de școlarizare.

Ca urmare a transpunerii în practica educațională a acestor ipoteze, profesorii din școlile obișnuite sunt reticenti în a lucra cu elevii cu CES deoarece, pe de o parte, ei nu au pregătirea teoretică și practică necesară, iar pe de altă parte, consideră că acest lucru i-ar defavoriza pe elevii normali. O astfel de abordare a elevilor cu CES presupune realizarea unui demers didactic bazat pe principiul etichetării și segregării.

În ultimele decenii tot mai multe sisteme naționale de învățământ au optat pentru perspectiva curriculară de tratare a copiilor cu CES, privită ca o abordare mai flexibilă, mai optimistă și mai eficientă. Această perspectivă pornește de la următoarele premise:

- orice copil se poate confrunta cu anumite dificultăți educaționale la un moment dat;

- aceste probleme îi pot determina pe profesori să își modifice demersurile didactice, în direcția ameliorării sau perfecționării;

- ameliorarea activităților didactice conduce la condiții mai bune de învățare pentru toți elevii, astfel încât cei care se confruntă cu dificultăți de învățare pot fi percepuți în mod pozitiv, ca factori determinanți ai un feed-back menit să sporească eficiența întregului demers instructiv-educativ;

- este absolut necesar ca profesorii care predau în școlile incluzive să se bucure de sprijinul permanent al unor specialiști (logopezi, consilieri școlari, psihologi, consilieri intineranți sau de sprijin), în vederea dezvoltării propriilor competențe profesionale privind activitatea elevilor cu CES.

Specificul activităților de învățare în cazul copiilor cu cerințe educative speciale derivă din tipul și gradul deficienței cu care aceștia se confruntă. Abordând însă această problemă la modul

general cadrele didactice care lucrează cu astfel de copii trebuie să țină seama de următoarele principii cu valoare de repere metodologice:

- să cunoască temeinic experiența de viață a copilului, sub toate aspectele de ordin biologic, psihologic și social pe care le presupune;
- să identifice cunoștințele, priceperile, deprinderile, interesele, atitudinile copilului;
- să cunoască foarte bine caracteristicile clasei de elevi sau grupei de preșcolari pe care o conduce, pentru a facilita integrarea copiilor cu CES;
- să colaboreze intens cu familia copilului sau cu organismele de protecție socială, dacă este vorba de un copil instituționalizat;
- să solicite sfatul și ajutorul specialiștilor în domeniu: psihologi, pedagogi, sociologi, asistenți sociali, logopezi, consilieri școlari și să lucreze în echipă cu aceștia;
- să elaboreze un plan de intervenție personalizat (PIP) care să cuprindă:
 - obiective pe termen mediu și scurt
 - metode și mijloace de realizare
 - perioada de intervenție
 - criterii de apreciere a progresului
 - metode și instrumente de evaluare

Individualizarea instruirii reprezintă adaptarea acțiunilor instructiv - educative la particularitățile de învățare specifice fiecărui elev. Aceasta presupune:

- gradarea materiei în raport cu ritmurile individuale de învățare;
- crearea condițiilor psihico-sociale individualizate, potrivite activității de învățare;
- utilizarea unui set adecvat de metode și mijloace de instruire eficientă;

În scopul eficientizării activităților de învățare în cazul copiilor cu CES, specialiștii recomandă utilizarea unor strategii didactice interactive bazate atât pe cooperare, colaborare și comunicare între elevi cât și pe interacțiunea dintre cadrele didactice și aceștia.

Pe această coordonată se înscrie și opinia lui Daniel Mara care afirmă următoarele: „Învățarea la copiii cu CES, ca proces de achiziție de noi cunoștințe și de formarea unor capacități cognitive, este mult mai eficientă dacă se realizează pe grupuri mici, dacă este activ participativă, cooperativă, partenerială și implicată la maximum posibil” (2009, 60)

Potrivit aceluiași autor, se recomandă că atunci când profesorul organizează activități pe grupe de elevi în care sunt incluși unu sau doi elevi cu CES, acesta să evite dominarea activității întregului grup de către elevii fără dizabilități, marginalizarea elevilor cu CES, subestimarea contribuției acestora, acordarea excesivă de sprijin elevilor cu CES de către cei normali, concurența între membrii aceluiași grup.

Analizând particularitățile activităților de învățare la copiii cu diferite tipuri de deficiențe se constată că una dintre calitățile esențiale ale curriculum-ului trebuie să fie raportată la gradul său de flexibilitate, astfel încât să permită fiecărui copil să avanseze în ritmul propriu și să fie tratat în mod individualizat, în funcție de capacitățile sale de învățare. Pentru aceasta este nevoie ca formularea obiectivelor, stabilirea conținuturilor instruirii, strategiile didactice utilizate în clasă și evaluarea elevilor să se facă diferențiat.

Principiile unei educații diferențiate și individualizate vizează:

- respectarea dreptului fiecărui copil la instrucție și educație în raport cu potențialul său de dezvoltare și cu capacitățile de care dispune;
- formarea la copilul cu CES a unui registru comportamental adecvat care să îi permită adaptarea și integrarea socială printr-o experiență de învățare comună cu alți copii de aceeași vârstă și care nu prezintă astfel de deficiențe;
- formarea unui set de priceperi și deprinderi de activitate practică, în contextul unor experiențe reale de viață și în vederea realizării, mai târziu, a unor activități socio-profesionale utile din punct de vedere social și individual;

- dezvoltarea competențelor necesare pentru rezolvarea independentă, în limitele permise de gradul de deficiență, a sarcinilor școlare și a situațiilor reale de viață;
- dezvoltarea capacității de autocontrol în situații dificile, complexe, problematice, cu care nu s-a mai confruntat anterior.

Cadrele didactice care utilizează în general strategii interactive trebuie să dea dovadă de o serie de competențe profesionale, concretizate în: spirit empatic, atitudini pozitive, comportament reflexiv, deschidere spre nou, flexibilitate, disponibilitate.

Educația individualizată a copilului cu CES în școala de masă îi va permite acestuia să trăiască alături de ceilalți copii fără a fi marginalizat de către aceștia, să desfășoare activități comune, pe măsura posibilităților sale, să dobândească o serie de competențe indispensabile pentru o viață cât mai normală și pentru o inserție socio - profesională corespunzătoare.

Bibliografie

1. Gherguț A.(2006, Psihopedagogia persoanelor cu cerințe educative speciale, Iași; Editura Polirom.
2. Mara D. (2009), strategii didactice în educația incluzivă, București, Editura Didactică și Pedagogică R.A.
3. Vărășmaș T.(2001) Învățământul integrat și / sau incluziv, București, Editura Aramis.
- 4.*** (1999) Declarația de la Salamanca și direcțiile de acțiune în domeniul educației speciale, UNICEF.
5. *** (2005), Ghid pentru cadre didactice de sprijin (CDS) București, Editura Vanemonde

ABANDONUL SCOLAR IN CONTEXTUL SOCIETATII ROMANESTI

Greco_Ramona_Colegiul_National_George_Cosbuc_Motru

În ultimii ani, cifrele privitoare la abandonul școlar în cazul elevilor din România sunt din ce în ce mai îngrijorătoare. Ultimele statistici arată ca 1,5% dintre elevii din învățământul primar și gimnazial renunță la școală, în timp ce 7,9% dintre persoanele înscrise în instituțiile postliceale părăsesc sistemul de educație.

Aceste rezultate se traduc printr-o problemă extrem de gravă pentru învățământul românesc de stat, cu consecințe serioase la nivelul întregii societăți. Cauzele sunt diverse, printre ele aflându-se:

- **dificultățile materiale.** Familiile numeroase, dezorganizate, lipsite de resurse, au probleme în a asigura îmbrăcămintea adecvată tuturor copiilor resimt uneori nevoia de forță de muncă (fie pe câmp, fie în gospodărie pentru a avea grijă de frații mai mici).

- **Modelul educațional oferit de părinți.** Cel mai adesea, elevii care ajung să renunțe la educație provin din familii în care părinții nu au mai mult de opt clase. Există însă și excepții. Există însă destul de frecvent elevi aflați în situații de abandon care își doresc să își completeze educația "măcar până la 10 clase", ca să aibă o calificare, astfel încât să nu ajungă ca părinții, simpli zilieri, fără mari șanse de reușită în viață.

- **Dezorganizarea familiei** atrage după sine dificultăți materiale. Divorțul, alcoolismul, violența în familie sunt semne ce preced adesea decizia de abandon.

- **Implicarea în activități aflate la limita legii.** Prostituția, apartenența la găști de cartier, integrarea în rețele de cerșetorie conduc aproape mereu la renunțarea la educație, fiind prezente ca

factori demotivatori mai ales la trecerea către clasa a IX-a și în perioada imediat următoare debutului ciclului secundar superior.

- **Increderea scăzută în educație** se dovedește a fi mai degrabă un **stereotip infirmat** de realitate. Este posibil ca să apară însă o încredere dusă în educație chiar în momentele imediat premergătoare abandonului școlar. În acest sens ar putea fi util ca elevii care au renunțat deja prematur la școală să intre în contact cu cei aflați în risc de a abandona, povestindu-le care este imaginea lor curentă despre școală.

- mediul familial precar, dar și metodele învechite de predare, care nu stimulează și nu motivează elevii să își finalizeze studiile.

Soluții care ar trebui aplicate pentru a remedia situația:

1. Înțelegerea cauzelor principale

Pentru a combate fenomenul este necesară, în primul rând, înțelegerea cauzelor. Pe lângă cele de ordin social (situația economică, modelul oferit de părinți și dezorganizarea familiei, lipsa unui loc de muncă) și de ordin psihologic (motivarea scăzută, lipsa de interes, anxietatea, pasivitatea), cauzele psihopedagogice joacă un rol extrem de important. Acestea din urmă pot fi transformate în oportunități de dezvoltare și de îmbunătățire a sistemului actual de învățământ.

2. Implementarea unei metodologii centrate pe elev

Date fiind cauzele prezentate mai sus, este necesară aplicarea unei metodologii diferite față de cea clasică, folosită în majoritatea școlilor. Cadrele didactice trebuie să se concentreze mai puțin pe predarea propriu-zisă și mai mult pe stimularea inițiativei și participării elevilor.

- *Apelarea la stiluri diferite de învățare*

Școlile tradiționale prezintă materia dintr-o perspectivă rigidă, axată pe citire și memorare a informațiilor. Specialiștii în educație propun o metodă actuală, care implică folosirea diferitelor stiluri de învățare, pentru a stimula și pentru a trezi interesul copiilor. De exemplu, metoda vizuală ar putea fi pusă în aplicare cu ușurință, profesorul folosind o tablă magnetică pentru a expune lecțiile prin scheme, desene, culori și grafice. Astfel, cei mici pot înțelege cu ușurință concepte complexe și abstracte, cu ajutorul unei expuneri simple și interactive.

- *Incurajarea elevilor de a pune teoria în practică*

Aceasta poate fi o metodă excelentă de a stimula interesul elevilor și de a-i face pe aceștia să preia procesul de învățare în propriile mâini. De exemplu, instituțiile școlare pot investi în instrumente muzicale, destinate orelor de muzică. În acest fel, tinerii vor avea o activitate concretă, interesantă și plăcută, care îi va determina să studieze mai mult și să înțeleagă mai bine noțiunile teoretice.

- *Lecțiile interactive*

În prezent, modul de desfășurare a unei ore implică adesea un monolog al profesorului, la care elevul asistă, apoi își efectuează temele, pe baza cunoștințelor reținute în clasă. De cele mai multe ori, acest proces face ca elevii să rămână pasivi și dezinteresați, făcând doar strictul necesar, pentru a obține o notă satisfăcătoare.

În schimb, lecțiile pe baza de proiecte individuale sau de grup permit copiilor să vină cu propriile idei și să prezinte informația într-un mod plăcut pentru ei. De exemplu, un flipchart de la Absolutoffice.ro, pe care elevii să creeze prezentări originale, poate fi o soluție eficientă. Astfel, elevii pot alege singuri modul în care își structurează datele, în acest mod învățând și implicându-se într-o măsură mult mai mare.

3. Incurajarea elevilor spre implicare

Elevii sunt deja obișnuiți cu metodele vechi de predare, astfel ca ei asistă la ore cu pasivitate, fără a lua în calcul posibilitatea de a interveni sau de a participa activ. Aceștia trebuie stimulați și invitați să preia controlul asupra lecțiilor. Profesorii pot solicita exemple personale din

partea copiilor, astfel integrându-i în procesul de învățare și oferindu-le șansa de a se simți o parte importantă a orelor. De asemenea, *feedback*-ul constructiv este un element obligatoriu, care le da elevilor posibilitatea de a se autoevalua, corectă și dezvoltă armonios, fiind ambițioși să acumuleze cât mai multe informații și abilități.

Acestea fiind spuse, problema acută a abandonului școlar în România ar putea fi diminuată semnificativ, prin aplicarea metodelor actuale de învățare și prin plasarea accentului pe elev și pe potențialul său.

Bibliografie

1. Miroiu, A., (coord.), (1998), *Învățământul românesc azi*, Iași, Ed. Polirom.
2. Stănculescu, E., (1997), *Sociologia educației familiale*, vol I, II, Iași, Ed. Polirom.
3. Stoica, M., (1995), *Pedagogie școlară*, Craiova, Ed. G. Alexandru.

ABANDONUL ȘCOLAR

CAUZE ȘI MODALITĂȚI DE PREVENIRE

Prof. Haideț Marian

Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană, școala a ajuns să fie abandonată încă din clasele primare deoarece nu este percepută ca valoare în sine astfel elevii nu mai consideră școala un viitor.

Sărăcia comunității rurale limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiuni de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților, prin lipsa de cultură și dezinteresul pentru educație al acestora. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.

Climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

Factori de natură socială și economică, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.

Factorii de natură educatională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absentism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

Anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor carențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala.

La nivelul școlii, situațiile de abandon pot fi determinate de integrarea insuficientă în colectivul clasei de elevi sau de relațiile formate în rândul colegilor. La nivelul școlii sunt foarte puține acțiuni care să prevină abandonul școlar. Cadrele didactice au un rol important în prevenirea abandonului școlar timpuriu, deoarece sunt în permanent contact cu elevii, pot identifica și diagnostica problemele acestora și pot atrage atenția autorităților sau organizațiilor competente pentru a interveni la nevoie.

Dezorganizarea familiei atrage după sine dificultăți materiale. Divorțul, alcoolismul, violeța în familie sunt semne care preced de foarte multe ori la decizia de abandon școlar.

Integrarea acestor elevi în proiecte de integrare în scopul atragerii către școală, găsirea unor soluții de către cadrele didactice pentru creșterea integrării elevilor pentru o mai bună comunicare cu ei dar și cu părinții acestora și să implice elevii în activități extracurriculare și de consiliere.

Sunt cadru didactic într-o școală din mediul rural, într-un sat al unei comune nu foarte dezvoltată socio-economic dar existând posibilități unui trai decent, lucrând în condiții de dublu simultan am întâmpinat și aceasta problemă care pentru început nu i-am dat prea mare atenție. Am observat după un timp foarte scurt ca eleva mea avea foarte multe zile în care absentase și am luat legătura cu familia de unde am aflat că părinții acesteia se despărțiseră și ea rămăsese cu tatăl și bunicii. În acea perioadă la noi în școala se derula un proiect Centre de Resurse și Sprijin în Educație. Am propus directorului școlii integrarea acestei eleve cât și a tatălui. Am convins familia să participe la aceste activități și astfel, sa îi zicem Andreea, a venit zilnic timp de 2 ani de zile, își aducea și sora mai mică cu ea și a început să se integreze, să participe cu plăcere atât la activitățile

proiectului cât și să frecventeze cursurile școlii. Subliniez faptul că a beneficiat de consiliere atât ea și sora mai mică cât și tatăl. Cu tatăl am desfășurat activități de Educație parentală fiind formator în domeniu și țin să menționez faptul că au apărut schimbări și în comportamentul acestuia devenind mai responsabil și conștientizând responsabilitatea pe care o avea. Andreea a terminat cele 8 clase ale școlii noastre și acum este abolvanta a 10 clase. Proiectul a derulat 3 ani de zile dar noi am continuat să desfășurăm activități și în următorii 5 ani cu elevii școlii noastre care întâmpinau greutăți în adaptarea mediului educațional dar și cu cei care nu au posibilități acasă de a fii ajutați și îndrumați, lipsa psihologului s-a simțit dar am reușit să facem față tuturor provocărilor întâlnite. Astfel am învățat cum să prevenim timpuriu problema absenteismului cât și a abandonului, proiectul nu se mai derulează dar experiența dobândită și comunicarea cât mai frecventă cu părinții elevilor clasei mele prin activități de consiliere, lectorate, ședințe școlare mă ajută să descopăr problemele elevilor mei. Eu am avut această oportunitate de a lucra în acest proiect dar astfel de probleme pot fi mediate și prin cadrul activităților desfășurate în școală urmărind prin acestea să îi atragă și să îi stimuleze să se implice în activitățile școlare și extrașcolare.

Privitor la această temă *Abandonul școlar - cauze și modalități de prevenire*, consider că este o temă foarte abordată în mediul școlar. Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ fiecare după posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, la fel și gradul lor de adaptare și percepere dar în mediul școlar fiecare are un statut, un rol, o valoare fapt ce îl determină să continue și să îndrăgească acest mediu. Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are o valoare, este unic și că fiecare copil poate învăța dar pentru asta cadrul didactic trebuie să cunoască aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație și nu numai atât, să îl cunoască, să îi cunoască trăirile.

Pentru reducerea ratei abandonului școlar în unitățile școlare trebuie întreprinse următoarele activități:

- Activități extrașcolare desfășurate în școală (acțiuni de renovare/înfrumusețare /curățire a școlii; concursuri sportive; acțiuni/concursuri de creație artistică; competiții de joc,etc.).
- Organizarea de întreceri între echipe de elevi constituite în funcție de proveniența.
- Toate aceste acțiuni trebuie să aibă un caracter periodic, pentru a menține continuu elementul de atractivitate al școlii și a se constitui într-un factor de antrenare constantă a atenției elevilor în activități legate de spațiul școlar.
- Motivarea pozitivă a participării poate fi dată prin acordare de premii simbolice recompense grupurilor de elevi care sunt mai performante în astfel de activități.

În România abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație strânsă cu membrii familiei. Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare învață și se dezvoltă și să nu uităm că educația depinde foarte mult de noi, **de noi toți**.

Bibliografie:

Botnariuc, P. & Țibu, S. *Portofoliul pentru educație permanentă*, București: Ed. Afir, 2010

Cursuri de formare : *Educați așa - Educație parentală*

Manual pentru profesioniștii care lucrează cu copiii rămași singuri acasă ca urmare a plecării părinților la muncă în străinătate Editura „ Terra Noastră” Iași.

PREVENIREA ABANDONULUI ȘCOLAR

*Prof. inv. preșcolar Iacobescu Liliana
Grădinița cu P. P. NR. 3, Drobeta Turnu Severin*

The effects of school dropout show that this type of behavior is considered particularly serious. First, those who abandon the school do not have the professional qualification indispensable for socio-economic integration, nor the moral and civic formation necessary for the exercise of the role of the parent and the citizen of a community. Secondly, with no qualifications, those who drop out of school are future unemployed and represent, in the medium and long term, a source of social and loss-making difficulties that exceed the investment required by initial training.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse. Chiar și cel în cauză a fost nevoit să depună anumite eforturi. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar. Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze: școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective.

Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației.

Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale.

Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală. De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a

realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.

Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.

Climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

Factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.

Factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

Anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor carențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Privitor la această temă, Abandonul școlar – cauze și modalități de prevenire, consider că este o temă foarte mult abordată în mediul școlar. Cadrele didactice împreună cu consilierul școlar încearcă să-i determine pe elevi să conștientizeze importanța școlii, a terminării unui liceu. La noi, în România, abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație foarte strânsă cu membrii familiei.

Bibliografie:

Clerget, Stephane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București

Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București

Tatu, Cornelia, *Support de curs: Consiliere școlară* (2009)

STRATEGII EDUCATIONALE PRIVIND COMBATerea ABANDONULUI ȘCOLAR

ABANDONUL ȘCOLAR - ETAPE ȘI STRATEGII DE COMBATERE

*Prof. consilier școlar- Ion Verginia Emilia
Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Mehedinți*

Una dintre problemele de mare actualitate, cu care se confruntă învățământul românesc este fenomenul de abandon școlar. Abandonul școlar a căpătat în ultimii ani proporții deosebite și prezintă o dinamică de amplificare foarte crescută. *“Numărul copiilor care abandonează școala crește de la an la an. Pe durata unui ciclu școlar de opt ani, din 100 de elevi care intră în clasa I, aproape 20 se pierd pe parcurs, conform datelor Institutului de Științe ale Educației”*. În România, din totalul tinerilor între 18-24 de ani care au absolvit cel mult gimnaziul, 23,6% nu urmează nicio formă de educație sau formare profesională-procentul fiind cel mai ridicat din Europa. Dacă înainte de 1989 rata abandonului școlar era foarte scăzută, imediat după schimbarea regimului și trecerea la democrație s-a constatat că elevii tind tot mai mult să părăsească băncile școlii. Ei au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor. Școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că, în ziua de azi, nu e percepută ca valoare în sine.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală.

Un document al departamentului american pentru Educația Elementară și Secundară îl descrie pe elevul care prezintă un risc înalt de abandon școlar astfel: *incapabil să se adapteze și să funcționeze adecvat în contextul clasei tradiționale, rezultatele școlare sub medie, nu-și stabilește obiective profesionale, prezintă absenteism, ostilitate față de adulți și reprezentanții autorității școlare, provine dintr-o familie ce experimentează un stres existențial cu probleme economice serioase, nu este implicat în nici o activitate organizată de școală, nonformală sau formală*.

Efectele abandonului școlar demonstrează de ce acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și a celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială. Din punct de vedere al costurilor economice, scumpă nu este persoana bine educată, ci cea insuficient educată, care părăsește școala cu o formație subredă sub aspect moral, intelectual sau estetic.

Părăsirea timpurie a școlii este influențată de factori educativi, de situații individuale și de condiții socio-economice. Este mai curând un proces decât un eveniment izolat. Este vorba de un

proces care începe adesea în cursul educației primare cu primele eșecuri școlare și cu o distanțare crescândă față de școală. Tranzițiile între școli și între diferite niveluri de educație sunt în special dificile pentru elevii amenințați de riscul de părăsire timpurie a școlii. Discrepanțele între programele de învățământ și formare și cerințele pieței muncii pot spori riscul eșecului școlar deoarece elevii dispun de perspective limitate în parcursul educațional pe care l-au ales. Adesea, sistemele de educație și formare nu oferă un sprijin suficient de specific pentru ca elevii să poată depăși dificultățile lor emoționale, sociale sau educative și să își continue studiile sau formarea. Adaptarea la diferitele stiluri de învățare ale elevilor și ajutorarea profesorilor să răspundă la nevoile variabile ale grupurilor de elevi dotați cu abilități diverse reprezintă încă o provocare pentru școli. Sisteme de învățare personalizate și flexibile sunt în special importante pentru elevii care preferă „învățarea prin practică” și sunt motivați de forme active de învățare.

În literatura de specialitate fenomenul de abandon școlar are semnificația de renunțare la studiile școlare provocată de cauze diverse, între care cele mai importante sunt cauzele de ordin material; alteori renunțarea este determinată de faptul că elevul, neputând face față sarcinilor programei de învățământ, nu este reorientat spre școlile adecvate posibilităților sale; alteori el suferă influențe negative (prieteni nefaste care-i abat interesul de la școală), sau este lipsit de asistență educativă.

În privința cazurilor de abandon școlar, rareori se poate vorbi de monocausalitate, putem vorbi de o mare varietate de factori care interacționează între ei.

Acești factori pot fi grupați în funcție de originea lor în 4 mari categorii:

1. cauze familiale ;
2. cauze individuale ;
3. cauze legate de anturaj;
4. cauze legate de mediul școlar.

Abandonul școlar trebuie privit ca rezultat *al unui proces* ce decurge în timp și trece prin câteva *etape generale*, și anume:

1. primele goluri în cunoștințe;
2. rămânerea în urmă;
3. note nesatisfăcătoare, asociate în cele din urmă cu multe cazuri de absenteism și probleme disciplinare;
4. nepromovare;
5. demotivare, părăsirea școlii.

În faza de *rămânere în urmă*, se constată primele goluri în cunoștințele elevului și apar primele simptome ale nemulțumirii copilului în legătură cu școala, elevul descoperă că alții sunt mai buni la învățatură decât el. Această stare poate rămâne necunoscută nu numai profesorilor și părinților, ba chiar și copilului însuși, care nu poate să înțeleagă cum de a ajuns să nu-i mai placă școala. Atitudinea negativă a elevului față de școală și învățatură este un simptom care niciodată nu trebuie să fie neglijat. Faza rămânerii în urmă se evidențiază prin evitarea de către elev a oricărei îndepliniri independente a sarcinilor școlare: elevul dorește să învețe, are intenții bune, dar nu poate participa la activitatea școlară. În cea de-a treia fază apar *notele nesatisfăcătoare*, ceea ce arată că se întâmplă ceva rău cu elevul. Pot interveni încercări oficiale de rezolvare a problemelor, dar cum acestea nu sunt totdeauna adecvate, eșecul se adâncește, apar primele probleme psihologice, care în acest stadiu nu sunt încă avansate. Aversiunea față de școală îl poate duce la absenteism (mai mult sau mai puțin accentuat) și la alte forme de negare a activității școlare. Devine evidentă neîncrederea în capacitățile proprii și lipsa de perseverență, împreună și indiferența totală față de școală. *Nepromovarea* – cea de-a patra fază – este o afirmare formală a eșecului tuturor încercărilor de-a înlătura rămânerea în urmă. Destul de des elevul se află atunci pe punctul de a apuca pe o cale greșită. Persistența factorilor cauzatori ai acestor situații în timp, asociată cu sentimentul neputinței proprii și al eșecului dizolvă ultimele rămășițe de speranță a elevului, astfel încât acesta ajunge la concluzia că locul lui nu este la școală, și astfel o abandonează.

Fiecare caz de insucces școlar are propria-i "istorie", ceea ce evidențiază cauzalitatea multifactorială a inadapării școlare. Elevul nu devine inadapdat doar pentru că este "neatent" ori "uituc", ori "leneș"/"lent", etc., cum se spune câteodată. Pe parcursul școlarității, diverși factori fizici, afectivi, caracteriali, morali, familiali, sociali sau pedagogici, mai mult sau mai puțin perturbatori ai balanței elev-școală, se pot combina într-un mod specific, paralizând capacitatea de învățare, educabilitatea elevului, respectiv dezvoltarea acestuia. Cu toată varietatea formelor și a structurii cauzale a inadapării școlare, remarcăm în profilurile bio-psiho-sociale ale elevilor cu insuccese școlare câteva simptome general – comune. La acestea se adaugă, însă, deseori, consecințele ponderii mai ridicate a unuia sau a altuia din paleta factorilor etiologici, determinând forme, tipuri diferite de inadapare școlară. Este necesar ca, pornind de la analize de cazuri, cadrele didactice să înțeleagă că inadaparea nu marchează doar o simplă incapacitate de concentrare, de memorare, etc., a elevului.

Dezechilibrul relației elev – școală explică apariția unor mecanisme de apărare a elevului în fața situației școlare. Astfel, abandonarea situației dificile, fuga de la ore, redirectionarea interesului către o activitate extrașcolară ("hobby"), etc., sunt, de cele mai multe ori, reacții de autoapărare, care, la rândul lor, agravează inadaparea școlară.

Pentru optimizarea actului didactic, în contextul căruia să se prevină ori să se elimine eșecul școlar și să se dezvolte succesul școlar, factorii educativi, profesorul îndeosebi, în afară de calitățile ce-i definesc personalitatea, trebuie să dovedească și să respecte câteva condiții specifice, printre care se pot enumera: manifestarea unor concepții optimiste față de educație, dragoste și dăruire față de elevi, măiestrie pedagogică, tact pedagogic, etc.

Strategiile de combatere a părăsirii timpurii a școlii trebuie să aibă ca punct de plecare o analiza a specificităților naționale, regionale și locale ale fenomenului. Datele ar trebui să permită analizarea principalelor cauze ale părăsirii timpurii a școlii pentru diferite categorii de elevii, regiuni, localități sau școli atinse în mod special de acest fenomen. Strategiile globale de combatere a părăsirii timpurii a școlii ar trebui să pună accentul pe elementele de **prevenire, de intervenție și compensatorii**.

Prevenirea are ca scop evitarea condițiilor de instaurare a condițiilor susceptibile să favorizeze declanșarea procesului care duce la părăsirea timpurie a școlii. Consolidarea participării la o educație și la servicii de îngrijire de bună calitate a fost recunoscută ca fiind una dintre cele mai eficiente măsuri pentru a asigura un început favorabil în educație și pentru a le dezvolta rezistența.

Intervenția se adresează dificultăților care apar într-un stadiu precoce și vizează să le împiedice să provoace o părăsire timpurie a școlii. Măsurile de intervenție pot fi axate pe ansamblul școlii sau instituției de formare sau se pot adresa individual elevilor care sunt expuși riscului de a abandona educația sau formarea.

Măsurile compensatorii oferă oportunități de educație și formare pentru cei care au părăsit timpuriu școala. Acestea pot lua forma unui sprijin financiar sau a altui tip de sprijin. Acestea vizează să contribuie la reintegrarea tinerilor în sistemele tradiționale de învățământ sau să ofere o așa-zisă „a doua șansă”.

BIBLIOGRAFIE

1. Tiberiu Kulcsar, *"Factorii psihologici ai reușitei școlare"*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1978;
2. Gugiuman A., Holban I., *"Puncte de sprijin în cunoașterea individualității elevilor"*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1972;
3. Cosmovici, A., și colab., *"Metode pentru cunoașterea personalității - cu privire specială la elevi"*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1972;
4. Cretu, C., *"Succesul și insuccesul școlar. Psihopedagogia elevilor cu aptitudini înalte"*, Iași, Spiru Haret, 1994;

5. Gagne, R.M., ”*Condițiile învățării*”, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1975
6. Planchard, Emile, ”*Pedagogie școlară contemporană*”, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1992
7. http://articole.famouswhy.ro/rapoarte_cu_privire_la_abandonul_scolar_in_romania
8. [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:21994A0103\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:21994A0103(01))

ABANDONUL ȘCOLAR- CAUZE ȘI MODALITĂȚI DE PREVENIRE

*Prof.înv.primar Ionică-Cergă Daniela
Liceul Teoretic Cujmir*

Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Abandonul școlar - cauze și modalități de prevenire, consider că este o temă foarte mult abordată în mediul școlar. Cadrele didactice împreună cu consilierul școlar încearcă să-i determine pe elevi să conștientizeze importanța școlii, a terminării unui liceu. La noi, în România, abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație foarte strânsă cu membrii familiei.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

- Identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului de zi;
- Implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;
- Creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.
- În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;
- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
- psihiatrice – depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;

ASPECTE LEGISLATIVE ALE COMBATERII ȘI PREVENIRII ABANDONULI ȘCOLAR

*Ionica Ioana
Grădinița de copii Jiana Mare*

Resursa umană este principala bogăție a oricărei națiuni și dezvoltarea ei trebuie să reprezinte principala preocupare a statului.

Preocupările existente în Uniunea Europeană pentru prevenirea, combaterea și reducerea abandonului și eșecului școlar impun promovarea măsurilor legislative adecvate și eficiente pentru alinierea României la efortul general în această direcție.

Existența unui act normativ în acest domeniu are rolul de unifică și coordona eforturile care se fac pe diferite paliere ale societății, de a lega evaluarea și salarizarea din sistemele de educație și formare profesională de rezultatele privind incluziunea, prevenirea, combaterea și reducerea abandonului și eșecului școlar.

Prezența propunere de act normativ vine în completarea Legii Educației Naționale și preia bunele practici validate de rezultate remarcabile în unele țări a Aceste activități, alături de acelea de orientare școlară și profesională, de descoperire a talentelor și potențialităților excepționale ale elevilor, constituie principalul criteriu de evaluare anuală a psihologilor școlari și a diriginților, precum și un criteriu important de salarizare a lor. Școlile din zone defavorizate, cu populație refractară la educație, vor primi finanțare suplimentară, peste aceea prevăzută de costurile naționale per elev, pentru a derula programe speciale adecvate mediului social în care activează. Fondurile vor fi alocate individualizat, semestrial, prin Hotărâre de Guvern. Gestiunea lor revine Consiliilor de Administrație și este supusă verificării organelor de evaluare instituțională.

Ministerul Educației gestionează pe portalul propriu o secțiune dedicată exclusiv problematicii abandonului școlar în care prezintă situația la nivelul țării și pe județe, exemple de bune practici din țară și din alte țări, de școli, de directori și de profesori cu rezultate notabile în domeniu, precum și exemple de județe și școli cu rezultate negative.

După unii autori abandonul școlar este privit că o retragere conștientă a elevului din sistemul social școlar că urmare a pierderii interesului sau motivației pentru învățare și a angajării în activități exterioare învățării sau că urmare a lipsei de resurse economice pentru continuarea școlarizării.

ABANDONUL ȘCOLAR ÎN CONTEXTUL SOCIETĂȚII ROMÂNEȘTI

*Prof. Ionică-Toporan Ramona-Loredana
Liceul Tehnologic Halînga*

Educația reprezintă, pentru orice societate, vectorul dezvoltării durabile. Dezvoltarea capitalului uman și creșterea competitivității prin formare inițială și continuă, pentru o piață a muncii flexibilă și globalizată, reprezintă obiectivele majore ale dezvoltării fiecărei națiuni.

În contextul actual, guvernul, organismele și organizațiile internaționale consideră educația unul din cele mai eficiente mijloace de ridicare a standardelor de viață, de diminuare și prevenire a diferitelor fenomene cu impact negativ asupra copiilor și tinerilor (abandon școlar, corupție, infracționalitate juvenilă, delincvență, muncă ilegală) și de a oferi alternative pentru soluționarea situațiilor de criză, ca: sărăcie, excluziune socială, discriminare, acces limitat la informație etc. Studii comparative relevante asupra accepțiunii conceptului de "abandon școlar" în sistemele educaționale europene și sistemul educațional românesc. Din această perspectivă, abandonul școlar este unul din conceptele care, prin caracteristicile lui cantitative și calitative, oferă o imagine mult mai nuanțată asupra definirii, înțelegerii și operării cu ceea ce experții domeniului educației numesc "aces la educație, participare și progres școlar și social "

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ, indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii ciclului de studiu început. Din punct de vedere economic, abandonul școlar reprezintă un indicator al eficienței sistemului educațional astfel încât, dacă indicele de abandon este mai mare atunci sistemul școlar respectiv este inefficient.

În general cei care abandonează școala nu mai sunt reprimiți ulterior în aceeași instituție educativă și nu sunt înscriși într-un program de școlarizare alternativă. Rata abandonului școlar se stabilește ca raport procentual între numărul elevilor înscriși și numărul absolvenților.

Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană. Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să identificăm și să studiem câteva cauze:

- Școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau, muncind ca zilieri la oameni mai avuți din sate.

Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori, exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Tendința de a considera ca familiile din zonele defavorizate nu valorizează pozitiv importanța educației. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile statului formal.

Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școli din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unor infrastructuri care să asigure transportul elevilor dar, și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală.

- Cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușită sau eșecul școlar și profesional al elevilor. Este foarte importantă atitudinea familiei în

raport cu școala. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor.

- Climatul familial – are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferența sau dimpotrivă, tirancă a acestora, iată alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

- Factor de natură socială și economică – cum ar fi: crize economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori – iată alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și în final – abandon școlar.

- Factorii de natură educațională – insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absentism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) – au și un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

- Anturajul – de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic slab datorat unor carențe de copilarie – dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate – iată alte cauze pentru care elevul abandonează școala.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice (urmărește cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive);
- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psihosociale, urmărind prevenirea riscurilor de abandon;
- psihiatrice (depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive);
- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizare legilor și prin propaganda juridică, în general.

Un sistem educativ funcțional, democratic și just este cel care se interesează și de această categorie de elevi și, mai mult, acționează în vederea menținerii cât mai mult timp a elevilor în risc de abandon în școală sau în vederea reinsertiei lor școlare. În aceste condiții, lupta pentru prevenirea și combaterea abandonului școlar trebuie privită ca o prioritate a sistemului de educație cu atât mai mult cu cât factorii determinanți ai abandonului se multiplică și diversifică, adaptat contextului social, economic, cultural, profesional în care sistemul de învățământ funcționează.

Numarul copiilor care abandoneaza scoala creste de la an la an. Pe durata unui ciclu scolar de opt ani, din 100 de elevi care intra in clasa I, aproape 20 se pierd pe parcurs, conform datelor Institutului de Stiinte ale Educatiei.

Fenomenul se inregistreaza in special la sate si in comunitatile de rromi, unde copiii sunt folositi ca sursa de venit sau vazuti ca indivizi cu responsabilitati in gospodarie. Situatia a inceput sa se inrautateasca din 2001, cand rata abandonului s-a dublat brusc, iar de atunci continuat sa urce.

Desi s-au depus eforturi sustinute, fenomenul este in plina ascensiune. Rata creste in continuare, pentru ca din ce in ce mai multe familii, majoritatea de rromi, pleaca la munca in Spania si Italia isi iau copiii cu ele.

Cel mai mare abandon este în județele Bacău, Botoșani, Brăila, Tulcea, Galați, Giurgiu, Calarași, Dâmbovța, Mehedinți, Dolj, Timiș, Caraș Severin, Bistrița-Năsăud, Maramureș, Brașov, Sibiu și Alba.

Accesul la învățământul primar și liceal de bază în România este obligatoriu și gratuit (până la clasa a X- a, adică la vârsta de 16 ani). Cu toate acestea, chiar dacă familiile sunt scutite de plata taxelor școlare pe perioada învățământului obligatoriu, există costuri suplimentare pe care familiile cu venituri modeste nu și le pot permite (de exemplu, îmbrăcăminte, încălțăminte, rechizite, cărți alternative, transport etc.).

România se plasează, conform statisticilor, pe locul trei în clasamentul abandonului școlar în țările membre ale Uniunii Europene.

BIBLIOGRAFIE

1. Duminică G., Ivasiuc A., (coord.) (2010), O școală pentru toți. Accesul copiilor romi la o educație de calitate. Raport de cercetare. Vanemonde, București.
2. Jigău M., (coord.) (2008), Învățământul obligatoriu de 10 ani. Condiții de implementare, rezultate și măsuri corective Alpha MDN, București.
3. Voicu, B., (coord.) (2010), Renunțarea timpurie la educație: posibile căi de prevenire, Vanemonde, București.
4. Legea Educației Naționale Nr. 1/10.1.2011, publicată în Monitorul Oficial al României Nr. 18.
5. Regulamentul de Organizare și Funcționare a Unităților de Învățământ Preuniversitar, (2005), modificat prin OMECTS Nr. 4106/11.06.2011.
6. www.primariacampulung.ro
7. <http://articole.famouswhy.ro>
8. <http://www.rasfoiesc.com>

MODALITĂȚI DE PREVENIRE A ABANDONULUI ȘCOLAR

Prof. Înv.Primar: Iordache Georgiana

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie, apoi ea se continuă în grădiniță și școală prin intermediul cadrelor didactice. În primul rând, ea se realizează prin puterea exemplului. O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar, care a devenit din ce în ce mai frecvent.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absentism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse. Chiar și cel în cauză a fost nevoit să depună anumite eforturi. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la

nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

□ școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective.

Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale.

Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală. De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școală.

□ cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școală. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absentismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.

□ climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

□ factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.

□ factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absentism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școală, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

□ anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor carențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școală. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;
- implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;
- creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.

□ În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;
- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
- psihiatrice - depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;

□ juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general. În concluzie, consider că un bun demers al relației dintre cadru didactic și elev să fie implicit bazată pe comunicare și implicare.

Bibliografie: Cocoș, Elemente de pedagogie generală; Mariana Norel, Didactică predării.

STRATEGII EDUCAȚIONALE DE COMBATERE A ABANDONULUI ȘCOLAR

Iovănel _ Tatiana _ Școala Gimnazială Dănceu

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie iar apoi, ea se continuă în grădiniță și școală. În primul rând ea se realizează prin puterea exemplului și apoi prin cea a cuvântului. Tot ceea ce se săvârșește sub puterea copilului are efect mai puternic decât frazele moralizatoare.

O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar prin intervenția acestuia la nivelul factorilor de risc – individuali, familiali, școlari a celor determinați de mediul cu potențial delictogen ș.a.m.d., care-l pot acuza. Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și în ultimă instanță pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Factorii de risc cum ar fi cei comportamentali sunt factori care reprezintă ansamblul încălcărilor și abaterilor tinerilor de la normele de conviețuire socială. Delincvența juvenilă se referă la violarea normelor legale de către cei care sunt sub vârsta la care legea tratează oamenii ca adulți.

• Factorii psihologici.

În evaluarea diferitelor manifestări delictuale ale tinerilor trebuie ținut cont de factorul, agresivitate, sau de cel de "frustrare", de instabilitatea afectivă sau comportamentală.

• Factorii sociali și alți factori care pot provoca abanoul școlar.

Ca obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar ar putea fi:

- Identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi.

- Implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului cu risc de abandon școlar.
- Creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon sau risc de abandon școlar.

În măsura în care aceste obiective vor fi împlinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul.

Una dintre cele mai grave probleme cu care se confruntă învățământul școlar este abandonul școlar.

Dacă înainte de 1989 rata abandonului școlar era foarte scăzută, imediat după schimbarea regimului și trecerea la democrație s-a constatat că elevii tind tot mai mult să părăsească băncile școlii. Ei au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor. De asemenea se are în vedere reinsertia școlară a celor în cauză prin încredințarea unor responsabilități în cadrul colectivelor școlare din care fac parte, depistarea și corectarea anomaliilor comportamentale în relația copil-părinte, intensificarea colaborării școală-familie, pentru identificarea anturajului elevilor și luarea măsurilor adecvate pentru scoaterea lor de sub influența negativă a acestuia.

Sărăcia este de asemenea un factor de abandon școlar care se reflectă la toate nivelurile de vârstă și învățare. Astfel, se afirmă că "cel mai mare abandon se înregistrează în cadrul școlilor de ucenici sau profesionale". De fapt cei care abandonează școala profesională sau clasele de ucenici (unele clase) o fac pentru că, oricum, ei sunt oameni "certați" cu școala.

De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcămintei necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.

Școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că, în ziua de azi, nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine.

Nu se vorbește de asemenea de încrederea populației în instituția școlară, în valorile dobândite, ierarhizate prin cantitatea de învățatură înglobată în ele. De aceea, o campanie serioasă de combatere a abandonului școlar trebuie să însemne, la urma urmei, o extragere a școlii din abandonarea în care se găsește.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început.

Cauzele principale ale abandonului școlar sunt cele economice, socioculturale sau religioase, psihologice și pedagogice.

Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Elevul care prezintă un risc înalt de abandon școlar-incapabil să se adapteze și să funcționeze adecvat în contextul clasei tradiționale, rezultatele școlare sub medie – nu-și stabilește obiective profesionale, prezintă absenteism, ostilitate față de adulți și reprezentanții autorității școlare, provine dintr-o familie ce experimentează un stres existențial cu probleme economice serioase, nu este implicat în nici-o activitate organizată de școală, nonformală sau formală.

În cadrul învățământului preșcolar, cadrul didactic – educatoarea are de asemenea un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari și viitori școlari. Comunicarea copilului cu educatoarea fiind extrem de importantă, comunicarea verbală și cea non-verbală.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, dar în grupul de la grădiniță și de la școală fiecare poate avea un loc, un rol și o valoare.

Evaluarea pe care o poate face educatorul și învățătorul se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Aceasta trebuie să identifice:

- o Cum este fiecare
- o Ce știe fiecare
- o Ce face fiecare
- o Cum cooperează cu ceilalți

Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale.

Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rrom, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, față necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată prin opacitatea segregacionismului. Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor. "Unicitatea pozitivă" care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negative", aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preșcolar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se mențin în sistemul educativ făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, educatorilor cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare educator și învățător în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte.

Bibliografie:

"Revista învățământului preșcolar" - Ministerul Educației și Cercetării – Institutul de Științe ale Educației – București 2006

COMBATEREA ABANDONULUI ȘCOLAR PRIN ACTIVITĂȚI EXTRA-ȘCOLARE DE IMPLICARE ACTIVĂ A ELEVILOR AFLAȚI ÎN RISC DE ABANDON

*Nicolae-Cristian Isop
Școala Gimnazială "Pamfil Șeicaru", Orșova*

Absenteismul școlar se caracterizează prin lipsa frecvență și prelungită de la activitățile specifice unei unități de învățământ (ore de curs, activități extra-școlare), izolare față de colectivul clasei și refuzarea dialogului cu profesorii. Mediul socio-economic de proveniență a elevului este, de asemenea, definitiv pentru abandonul școlar: elevii supuși riscului provin de cele mai multe ori dintr-un mediu sărac, periferic ca localizare, indiferent că vorbim de localitate urbană sau rurală. Abandonul școlar reprezintă un fenomen din ce în ce mai extins în România din cauza nivelului de trai ce scade în fiecare an. Elevii care au probleme financiare în familii au complexe de inferioritate, se comportă inhibat în mediul școlar, nu se pot adapta din punct de vedere intelectual la cerințele activităților curente presupuse de procesul de învățământ. În acest sens este de recomandat incluziunea în colectiv, evitându-se discriminarea de orice natură.

Combaterea abandonului școlar poate îmbrăca diverse forme, de la programe de incluziune școlară până la implicarea activă a comunității din care elevii fac parte. Aceștia pot avea ore suplimentare de pregătire școlară, dar și activități extrașcolare în care să fie implicați în mod gratuit pentru a fi atrași către școală: cercuri de activități, programe sportive, etc. O astfel de activitate extrașcolară, prin care elevii ce prezintă risc de abandon școlar pot să fie determinați să nu renunțe, este, de exemplu, programul ce se desfășoară în parteneriat cu Federația Română de Rugby, rugby școlar (rugby-tag) prin care, în mod gratuit, li se oferă elevilor posibilitatea să desfășoare într-un cadru organizat, în mod gratuit, o activitate extrașcolară benefică atât lor, prin întărirea disciplinei și rigurozității, cât și școlii, care astfel, poate conta pe acești elevi, participarea la antrenamente fiind condiționată de participarea activă la școală. În acest sens se poate condiționa prezența la cursuri, dar, totodată, elevului i se asigură echipamentul necesar practicării acestei forme de rugby (non-contact, specific vârstei).

Incluziunea în viața școlii este un factor important prin care se pot lua măsuri sustenabile în vederea limitării abandonului școlar, abandon care, la rândul lui, constituie un factor de risc pentru o comunitate locală (implicit și pentru școala respectivei comunități) știut fiind faptul că elevii ce abandonează școala au un risc infracțional ridicat.

Școala trebuie să se implice activ în a căuta soluții, împreună cu factorii decidenți ai comunității, în vederea sprijinirii elevilor, în observarea atentă și riguroasă a traseului educațional și vocațional pe care aceștia îl au, intervenind în deciziile ce pot duce la evitarea unor situații neplăcute, implicit la ajungerea în extremă (infracționalitate de orice tip).

Prin implicarea activă a cadrelor didactice, prin găsirea unor soluții viabile și valabile pentru fiecare caz în parte, se poate demonstra rolul benefic pe care o școală îl are în cadrul comunității locale respective, limitarea acestui adevărat flagel (abandonul școlar) fiind o datorie și o responsabilitate a fiecăruia în vederea asigurării unui climat de ordine socială, de stabilitate și prognozabilitate în viață. Abandonul școlar este, până la urmă, un eșec al întregii comunități, eșec ce trebuie corectat în permanență, nu numai pentru „azi” ci și pentru „mâine”.

ABANDONUL ȘCOLAR ÎN SOCIETATEA ROMÂNEASCĂ

*Prof. Aurora-Camelia Iuga
Școala Gimnazială Ilovăț, jud. Mehedinți*

Societatea modernă, prin dinamism, flexibilitate și deschidere către inovații, solicită un model al personalității umane care să fie capabilă să îndeplinească cerințele secolului XXI.

Pentru mulți dintre elevii noștri această perioadă dificilă (calificată astfel chiar și la nivel internațional) este timp al rătăcirii, al derutei, ceea ce nu-i îndreaptă decât către un eșec atât la nivel profesional, cât și social. Educabilii noștri dovedesc frecvent o puternică lipsă de motivație, de încredere în forțele proprii, au momente când sunt introvertiți, triști și absenți în timpul cursurilor, sau de cele mai multe ori, aleg să nu participe nici măcar fizic. Parcă nu au acea vioiciune și sclipire specifice vârstei lor, ideea conturării unui țel în viață este străină multora dintre ei, motivația intrinsecă pare că nu ar exista, plăcerea de a participa activ la ore se întrevede cu dificultate.

Deși, în ultimele două secole, s-au constituit școli experimentale, s-au adoptat modele inovatoare în educație, s-a propagat ideea unei noi școli, pentru un cadru moral și material adecvat aspirațiilor și nevoilor educabilului de azi, s-a pledat pentru o excelentă formare continuă a cadrelor didactice, problema calității școlare și a statutului elevului în cadrul procesului instructiv-educativ persistă. Fapt ce conduce cu certitudine la un eșec total prin abandonul școlar.

Părăsirea timpurie a mediului școlar reprezintă constă în decizia de a întrerupe parcursul școlar, înainte de finalizarea unui anumit nivel de învățământ.

Există definiții ale abandonului școlar care îl asociază părăsirii timpurii a unui parcurs educativ, înainte de obținerea unei diplome. Este o definiție care vine pe filieră francofonă, dar care, adaptată spațiului educativ românesc, vizează renunțarea de a participa la o formă de educație, înainte de finalizarea unui nivel de studiu sau a unui an de studiu. În abandon școlar este considerat a fi elevul care într-un an școlar se regăsește cuprins într-un anumit nivel de educație, iar în anul școlar următor nu se mai regăsește cuprins în nicio formă de educație, fără a fi obținut o diplomă de finalizare a studiilor. Definiția este elaborată pe filieră francofonă, de Ministerul Educației din Québec și a fost preluată și adaptată specificului diferitelor sisteme de învățământ.

La nivelul sistemului românesc de învățământ, elevii sunt declarați în abandon școlar și scoși din evidențele școlare după trei ani de la renunțarea la frecventarea studiilor, perioadă în care elevul are timp să-și reia și continue studiile. Această abordare are o serie de limite pentru cunoașterea fenomenului real, dar și pentru elaborarea unor sisteme de intervenție care să acționeze din timp pentru prevenirea și combaterea fenomenului de abandon școlar. Mai mult, indicatorul folosit la nivel național pentru a avea o imagine asupra acestui fenomen, prezentat anual în raportul cu privire la Starea sistemului național de învățământ, este determinat pe baza metodei intrare – ieșire, conform metodologiei Institutului Național de Statistică (INS). Astfel calculat, indicatorul reflectă doar ponderea elevilor care au ieșit din sistemul de educație pe parcursul anului școlar, întrucât stabilește un raport între efectivele de elevi de la început de an școlar și efectivele de elevi de la final de an școlar. Acest indicator permite o evaluarea a eficienței la nivel de sistem, o rată ridicată semnaland existența unor probleme reale în ceea ce privește organizarea internă a sistemului de educație.

În jumătate din țările lumii, jumătate dintre copiii școlarizați nu termină ciclul primar. Fenomenul este deci, foarte grav cantitativ vorbind și de asemenea constituie o mărturie a defectelor și ineficienței sistemelor educative care îl produc.

În Europa, în anul 2006, 6 milioane de tineri au abandonat școală, deși Comisia Europeană își propune să reducă această sumă la numai 2 milioane, precizează un raport european realizat în anul 2007. România și Bulgaria sunt printre primele țări europene în ceea ce privește abandonul școlar, potrivit aceluiași raport. Înaintea noastră se mai află doar Malta și Portugalia, state care înregistrează cea mai mare rată a abandonului școlar. Dacă în țară noastră 19% dintre elevi părăsesc devreme școală, în Malta putem vorbi de o rată de 42%, iar în Portugalia procentul înregistrat este de 39%.

La polul opus țări precum Polonia, Republica Cehă sau Slovenia, înregistrează rezultate remarcabile în domeniul educativ, având o rată medie a abandonului școlar de aproximativ 5%.

Comisia Europeană și-a propus, potrivit strategiei de la Lisabona, că în anul 2010, 90% dintre elevi să nu mai abandoneze școală timpuriu și 85% dintre tineri să absolve liceul.

Pentru România statisticile cu privire la abandonul școlar sunt îngrijorătoare. În ultimii 6 ani rată abandonului școlar a crescut de 3 ori în rândul elevilor din clasele I-VIII, se arată în raportul privind starea învățământului dat publicității de Ministerul Educației.

Rată abandonului școlar în învățământul primar și gimnazial a crescut de la 0,6%, în anul 2000/2001 la 1,8% în anul 2005/2006.

Date despre abandonul școlar în învățământul liceal am găsit numai din anii 2004/2004. Rată abandonului a scăzut de la 3,8% în 1999/2000 la 2,4% în 2003/2004. Pentru învățământul profesional și de ucenici procentele au scăzut de la 6,1% în 1999/2000 la 5,9%.

Cele mai importante domenii de interes legate de înscrierea în sistemul de învățământ și rată abandonului școlar apar în rândurile populației rromă.

Frecvența sistemului de învățământ preșcolar este redusă: se estimează că frecvența în rândul populației rromă este de 4 ori mai mic decât media națională. 17,3% din copiii rromi nu sunt cuprinși în sistemul de învățământ. Ratele de abandon școlar în timpul învățământului obligatoriu este mare: 12%-20% dintre copiii rromi abandonează școală în timpul învățământului primar și gimnazial. Copiii, în special fetele, sunt cei mai afectați de abandon școlar și analfabetism. Numărul mai mare al fetelor care abandonează școală din populația rromă se poate explica prin faptul că fetele au un statut diferit de al băieților în comunitatea rromă, astfel ele se căsătoresc de tinere sau/și rămân însărcinate fiind obligate să abandoneze școală.

Cauzele părăsirii timpurii a mediului școlar sunt multiple, dar cel mai des întâlnite sunt cele economice, socioculturale, psihologice și pedagogice.

În acest sens, anumite familii nu dețin resursele financiare necesare în vederea achiziționării rechizitelor școlare, a efectuării plății abonamentelor privind transportul la școală și a asigurării hranei pe timpul desfășurării orelor de curs.

Părinții elevilor noștri, preluați de valul stresului, al oboselii, al grijilor, al preocupării zilei de mâine, neglijează latura instructiv-educativă a copiilor lor (mai ales după ce aceștia au fost admiși / înscriși la liceu). Acest fapt este demonstrat prin lipsa acută a acestora la ședințele sau lectoratele cu părinții. Simpla legătură cu școala este succinta discuție telefonică a lor cu dirigintele, care, de foarte multe ori, este cel care inițiază apelul din grija pentru educatul său și din datoria pe care trebuie să și-o îndeplinească. Dezinteresul unor părinți, lipsa unor atitudini pozitive față de școală, inexistența preocupării lor privind rezultatele școlare ale copiilor contribuie la eșecul școlar al acestora.

Copiii, alături de adulți, iau parte la spectacolul vieții, care pentru mulți nu este tocmai unul vesel: părinții plecați în străinătate să-și câștige traiul, familii monoparentale, copii lăsați în grija bunicilor, a rudelor sau chiar a vecinilor, copii care iau parte la muncile câmpului, elevi cu foarte mare dificultate financiară participă la procesul instructiv-educativ. Mulți dintre aceștia nu reușesc să facă față dificultăților instructiv-educative de astăzi, nu se integrează în colectivul din care fac parte, au impresia că sunt marginalizați, neglijați, trăiesc sentimentul înstrăinării și al discriminării. Reușita școlară fiind departe de aceștia, ei încep să se sustragă procesului instructiv-educativ, fapt ce implică abandonul datorat eșecului școlar.

Toate aspectele prezentate mai sus reprezintă probleme cu care se confruntă școala Mileniului III. Instituția de învățământ vine în sprijinul educabililor săi și devine portita lor de salvare prin utilizarea unei palete foarte largi de activități școlare și extrașcolare, prin realizarea unor intervenții sociale și a unor activități de formare a specialiștilor din domeniul educațional.

Prin efectuarea unor astfel de activități, prin intensificarea programelor de instruire, școala încearcă să amelioreze situația privind abandonul școlar.

Derularea unor activități școlare și extrașcolare la care să participe elevii aflați în risc de abandon este o alternativă în vederea combaterii părăsirii timpurii a mediului școlar. În acest sens, activitatea extrașcolară deține un loc foarte important în ansamblul influențelor educative. Astfel, elevii trebuie antrenați permanent în evenimente și acțiuni de voluntariat, excursii, activități sportive, cultural-artistice, menite să contribuie la formarea unor competențe sociale și civice, orientându-i spre succesul socio-profesional. Deoarece prioritatea școlii de azi este aceea de a crea o comunitate care să își cunoască și să își valorifice tradițiile, să învețe prin cooperare, să fie într-o permanentă educare a gustului pentru bine și frumos.

Participând la astfel de evenimente, elevul realizează că prin abandon nu își va rezolva probleme școlare și frustrările determinate de viața personală și de relațiile sale cu ceilalți. Va deveni conștient că puterea scăzută de cumpătare și stilul de viață care însoțesc inevitabil veniturile reduse generează mai multe frustrări, dezamăgiri și stres decât și-ar putea imagina. Acesta va percepe școala ca fiind cel mai important sprijin în formarea aptitudinilor sale profesionale și a celor de integrare în viața socială.

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie, apoi ea se continuă în grădiniță și școală prin intermediul cadrelor didactice. În primul rând, ea se realizează prin puterea exemplului. O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar, deoarece misiunea fiecărei școli este să formeze și să consolideze deprinderi, abilități și competențe ce permit educabilului să se integreze în societate.

Bibliografie

www.insse.ro, site-ul Institutului Național de Statistică

Cernea, Maria, *Contribuția activităților extracurriculare la optimizarea procesului de învățământ*. În „Învățământul primar”, nr.1/2002. Editura Discipol, București.

Delores, J. (coord.), *Comoara lăuntrică. Raportul către UNESCO al Comisiei Internaționale pentru Educație în secolul XXI*, Ed. Polirom, Iași

Ionescu, M., Chiș, *Mijloace de învățământ și integrarea acestora în activitățile de instruire și autoinstruire*. Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2001

Neamțu, Cristina, *Devianța școlară, Ghid de intervenție în cazul problemelor de comportament în cazul elevilor*, Ed. Polirom, Iași, 2003

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ

*Prof. Ivănuș Nicoleta
Grădinița cu P.P. Nr.22, Dr.Tr.Severin*

„Eu sunt copilul! Tu fii în mâinile tale destinul meu.Tu determini în cea mai mare măsură, dacă voi reuși sau voi eșua în viață! Dă-mi, te rog, acele lucruri care să mă îndrepte spre fericire. Educă-mă, te rog, ca să pot fi o binecuvântare pentru lume”. (Din „Child's Appeal”, Mamie Gene Cole)

Fiecare copil este diferit și special și are propriile nevoi, fie că este sau nu un copil cu dizabilități.Toți copiii au dreptul la educație în funcție de nevoile lor. Educația incluzivă are ca principiu fundamental un învățământ pentru toți,împreună cu toți, care constituie un deziderat și o realitate ce câștigă adepți și se concretizează în experiențe și bune practici de integrare/ incluziune.

Educația de tip incluziv este o educație de calitate, accesibilă și care își îndeplinește menirea de a se adresa tuturor copiilor, fără discriminare. În întreaga lume, din ce în ce mai mulți copii care provin din medii defavorizate urmează grădinițele, școlile primare sau gimnaziale.În cele mai multe țări se stipulează prin lege că toți copiii trebuie să beneficieze de educație.

Grupul Român pentru Educație Incluzivă (GREI) are ca obiectiv general conectarea României la eforturile internaționale în realizarea educației incluzive, susținerea și dezvoltarea modelului românesc și promovarea acestuia la nivel național și european. Principiile pe care GREI le promovează sunt simple, clare și de maximă generalitate:

- fiecare copil este unic și valoros în cadrul sistemului de educație;
- fiecare copil poate învăța;
- politicile școlare sunt cele care trebuie să încurajeze mai curând ideea de școală pentru copil, decât cea de copil pentru școală;
- încurajează dezvoltarea și susținerea serviciilor de sprijin în școală, pentru a oferi oportunități de dezvoltare tuturor elevilor, dar și pentru a forma și sprijini profesorii;
- susțin parteneriatul educațional dintre profesori, părinți, elevi, alături de toți profesioniștii care dau valoare adăugată actului educațional; educație incluzivă înseamnă sprijin și educație pentru toți, grijă și atenție pentru fiecare.

În acest sens, integrarea educativă vizează reabilitarea și formarea persoanelor cu nevoi speciale, aflate în dificultate psihomotorie, de intelect, de limbaj, psihocomportamentală, senzorială, printr-o serie de măsuri de natură juridică, politică, socială, pedagogică. În pedagogia contemporană există o preocupare intensă pentru găsirea căilor și mijloacelor optime de intervenție educativă, încă de la vârstele mici, asupra unei categorii cât mai largi de populație infantilă. Astfel, conștiința copiilor, de la cea mai fragedă vârstă, trebuie formată și dezvoltată, învățându-i pe aceștia că primirea copiilor „diferiți”, alături de toți ceilalți, trebuie făcută nu de dragul lor, în primul rând, și nu din milă pentru ei, ci pentru dreptul fiecărui individ de a participa la acțiuni comune pentru dezvoltarea lui ulterioară, pentru a contribui și el la dezvoltarea comunității în care trăiește.

Argumentul acestui referat este tocmai ideea că incluziunea poate și este mai mult decât un discurs demagogic, declarativ; ea poate fi pusă în practică prin tehnici concrete de predare și adaptare curriculară individualizată, prin formarea și dezvoltarea conștiinței tuturor copiilor pentru acceptiunea diversitară de orice tip. Grădinița are ca scop crearea unui program coerent și coordonat de incluziune a copiilor preșcolari cu diferite dizabilități, de alte etnii, proveniență socială etc. și pregătirea celorlalți copii în vederea acceptării acestora alături de ei, fără diferențe de manifestare comportamentală sau verbală. De asemenea, se impune și implementarea unor strategii coerente de dezvoltare a conștiinței și a comportamentelor copiilor în spiritul toleranței și nediscriminării, a acceptării de șanse egale pentru toți copiii.

Educatorea trebuie să cunoască deficiențele copiilor pe care îi va primi în grupă în scopul înțelegerii acestora și pentru a-și putea modela activitățile, în funcție de necesitățile copiilor. Grupa în care va fi integrat copilul cu cerințe speciale va trebui să primească informații într-o manieră corectă și pozitivă despre acesta. Este foarte importantă sensibilizarea copiilor și pregătirea lor pentru a primi în rândurile lor un coleg cu dizabilități. Sensibilizarea se face prin stimulări: crearea și aplicarea unor jocuri care permit stimularea unor deficiențe (motorie, vizuală, auditivă), ceea ce determină copiii să înțeleagă mai bine situația celor ce au dizabilități: prin povestiri, texte literare, prin discuții, vizitarea/ vizita unor persoane cu deficiențe.

Primirea în grupă a copilului cu cerințe educative speciale, atitudinea față de el trebuie să păstreze o aparență de normalitate, copilul trebuind să fie tratat la fel cu ceilalți copii din grupă. Conduita și atitudinea educatoarei trebuie să demonstreze celorlalți copii că i se acordă preșcolarului cu dizabilități. De aceea trebuie să exprime aceleași așteptări și să stabilească limite similare în învățare ca și pentru ceilalți copii din grupă. Ea trebuie să își asume rolul de moderator, să promoveze contactul direct între copiii din grupă și să direcționeze întrebările și comentariile acestora către copilul cu cerințe educative speciale.

De asemenea, trebuie să-i încurajeze și să-i stimuleze ori de câte ori este nevoie pe aceștia, dându-le încrederea în forțelele proprii, în propria reușită în acțiunile întreprinse, evidențiind unele abilități sau interese speciale lor în dezvoltarea și sprijinirea cărora trebuie implicate și familiile copiilor. Copiii cu cerințe educative speciale integrați în programul grădiniței trebuie să dispună de o bună colaborare între educatoare, părinți, psihologi și profesorul logoped. Părinții sunt parteneri la educație pentru că dețin cele mai multe informații despre copiii lor. Relația de parteneriat între părinți și grădiniță presupune informarea părinților cu privire la programul grupelor, la conținuturile și metodele didactice, dar presupune și întâlniri cu aceștia, participări la expoziții, excursii, serbări, vizite, etc., în care sunt implicați proprii lor copii.

Această relație a grădiniței cu părinții copiilor cu cerințe educative speciale este necesară și benefică, ea furnizând, informațional, specificul dizabilității preșcolarului, precum și date despre contextul de dezvoltare a acestuia. Părinții informează grădinița și despre factorii de influență negativă care ar trebui evitați (fobii, neplăceri, stimuli negativi, atitudini care determină inhibarea / izolarea copiilor). Angajarea și responsabilizarea familiei în educația copiilor este fundamentală pentru reușita participării la programul instructiv- educativ al grădiniței. La orice copil, în mod particular la copiii cu dizabilități, gradul de interes și de colaborare a părinților cu grădinița este, cel mai adesea, proporțional cu rezultatele obținute de aceștia. De aceea, putem afirma că familia este primul educator și are cel mai mare potențial de modelare.

Grădinița are rolul de a sprijini familiile să aibă încredere în resursele proprii, să facă față greutăților cu care acestea se confruntă. Educația părinților și consilierea acestora au un rol important în integrarea copiilor cu afecțiuni de natură psihică, emoțională ori de altă natură în grădiniță. Rezultatele muncii pentru promovarea incluziunii, atât directe cât și indirecte, față de partenerii educaționali, părinți, apar după intervale mari de timp și sunt efectul unui exercițiu asiduu, susținut. Centrarea atenției educaționale pe grupurile vulnerabile este un indiciu al nivelului de civilizație atins de o anumită societate și aceasta impune căutarea unei noi formule de solidaritate umană, fapt ce are o semnificație aparte în societatea noastră.

Grădinița este incluzivă printr-un curriculum flexibil și deschis ce permite adaptări succesive. Nu copilul urmează curriculumul, ci acesta este un instrument menit să sprijine dezvoltarea lui, se adaptează nevoilor și particularităților acestuia. Când spunem „grădiniță incluzivă”, nu trebuie să ne ducem cu gândul la copiii cu CES, ci la fiecare copil în parte, pentru că fiecare are un ritm propriu de dezvoltare și la un moment dat poate avea nevoie de anumite cerințe speciale în ceea ce privește educația. Există, de asemenea, și anumite situații de risc, în care educatoarea trebuie să cunoască trăirile și comportamentele copilului, pentru a-l sprijini. Riscurile pot apărea din mediul socio-cultural din care acesta face parte, din relațiile de familie care îi determină existența zilnică, precum și modul de dezvoltare, din modelele formale educaționale ce

pot exercita un stres deosebit asupra copilului care nu corespunde „normalității” cu care ne-am obișnuit.

O planificare nu poate porni așa, tradițional, ca altă dată, de la conținuturi, ci de la personalitățile copiilor, de la caracteristicile și particularitățile individuale. Pe de altă parte, grădinița, ca instituție, nu poate face față singură cerințelor multiple ale unui program eficient de educație. Este nevoie de un parteneriat între grădiniță- familie- comunitate, de o construcție comună în folosul copilului, fără prejudecăți, bazată pe respect reciproc, acceptare, toleranță, indiferent de situația economică, socială sau educațională a părinților. Educatoarea, la rândul ei, trebuie să răspundă diversității și unicității fiecărui copil, să-și orienteze pozitiv atitudinea, limbajul și metodele pedagogice. Copilul preșcolar se află într-un proces de formare în care fiecare gest, fiecare cuvânt, fiecare privire din partea adulților care îl înconjoară poate să îi influențeze imaginea de sine. Este foarte importantă atitudinea educatoarei la acțiunile copilului, apelativele, aprecierea pozitivă sau negativă, pentru a-i da copilului încredere în forțele proprii.

Pentru a evalua copilul, educatoarea trebuie să aibă în vedere competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil și să identifice:

- cum este fiecare;
- ce știe fiecare;
- ce face fiecare;
- cum cooperează cu ceilalți.

În concluzie, pentru abordarea unei educații incluzive în grădiniță, educatoarea trebuie să respecte următorii pași:

- să elaboreze un plan de dezvoltare a grădiniței în care să se precizeze concret parteneriatul cu familia și comunitatea;
- să fie pregătit întregul personal al grădiniței pentru a primi toți copiii, fără discriminări;
- să asigure un climat primitor și deschis prin organizarea mediului educațional cât mai eficient și stimulator;
- să aibă discuții, în prealabil, cu copiii pentru a se accepta unii pe alții, pentru a negocia, a colabora și a lucra împreună;
- să asigure un curriculum flexibil și deschis la care să aibă acces și părinții;
- să evalueze fiecare copil prin observație directă și indirectă pentru a asigura participarea lui adecvată la activitățile curriculare;
- să realizeze un permanent schimb de idei, experiențe și soluții cu celelalte colege, din grădiniță sau din alte instituții, precum și cu familiile copiilor.

Bibliografie:

- Ecatarina Vrășmaș-., Educația copilului preșcolar”, Editura ProHumanitas, București, 1999;
- Ecatarina Vrășmaș-., Introducere în educația cerințelor speciale”, Editura Credis, București, 2004.

ABANDONUL ȘCOLAR

*Prof. inv. primar Lasca Silvia Mihaela
Școala Gimnazială Ilovăț*

Abandonul școlar este o formă de manifestare a devianței școlare alături de copiat, fugă de la școală, absenteismul școlar, vandalismul școlar, violență în școală. Deviantă școlară include totalitatea conduitelor care se abat de la normele și valorile ce reglementează rol-statusul de școlar, aceste norme și valori sunt statuate în regulamentele școlare și în cele de ordine interioară. De asemenea, abandonul școlar reprezintă conduită de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început.

O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar prin intervenția acestuia la nivelul factorilor de risc – individuali, familiali, școlari a celor determinați de mediul cu potențial delictogen ș.a.d.m., care-l pot acuză.

În ultimii ani, cifrele privitoare la abandonul școlar în cazul elevilor din România sunt din ce în ce mai îngrijorătoare. Ultimele statistici arată că 1,5% dintre elevii din învățământul primar și gimnazial renunță la școală, în timp ce 7,9% dintre persoanele înscrise în instituțiile postliceale părăsesc sistemul de educație.

Aceste rezultate se traduc printr-o problemă extrem de gravă pentru învățământul românesc de stat, cu consecințe serioase la nivelul întregii societăți. Cauzele sunt diverse, printre ele aflându-se mediul familial precar, situația economică, dar și metodele învechite de predare, care nu stimulează și nu motivează elevii să își finalizeze studiile.

Factorii de risc cum ar fi cei comportamentali sunt factori care reprezintă ansamblul încălcărilor și abaterilor tinerilor de la normele de conviețuire socială. Delincvența juvenilă se referă la violarea normelor legale de către cei care sunt sub vârsta la care legea tratează oamenii ca adulți.

În evaluarea diferitelor manifestări delictuale ale tinerilor trebuie ținut cont de factorul, agresivitate, sau de cel de "frustrare", de instabilitatea afectivă sau comportamentală.

Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Că forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti că fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fugă de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul.

Sărăcia este de asemenea un factor de abandon școlar care se reflectă la toate nivelurile de vârstă și învățare. Astfel, se afirmă că "cel mai mare abandon se înregistrează în cadrul școlilor de ucenici sau profesionale". De fapt cei care abandonează școala profesională sau clasele de ucenici (unele clase) o fac pentru că, oricum, ei sunt oameni "certați" cu școala. De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarnă, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”

Pentru a combate fenomenul este necesară, în primul rând, înțelegerea cauzelor. Pe lângă cele de ordin social (situația economică, modelul oferit de părinți și dezorganizarea familiei, lipsa unui loc de muncă) și de ordin psihologic (motivația scăzută, lipsa de interes, anxietatea, pasivitatea), cauzele psihopedagogice joacă un rol extrem de important. Acestea din urmă pot fi transformate în oportunități de dezvoltare și de îmbunătățire a sistemului actual de învățământ

Date fiind cauzele prezentate mai sus, este necesară aplicarea unei metodologii diferite față de cea clasică, folosită în majoritatea școlilor. Cadrele didactice trebuie să se concentreze mai puțin pe predarea propriu-zisă și mai mult pe stimularea inițiativei și participării elevilor.

Una dintre modalitățile de prevenire a abandonului școlar este apelarea la stiluri diferite de învățare. Astfel, școlile tradiționale prezintă materia dintr-o perspectivă rigidă, axată pe citire și memorare a informațiilor. Specialiștii în educație propun o metodă actuală, care implică folosirea diferitelor stiluri de învățare, pentru a stimula și pentru a trezi interesul copiilor. De exemplu, metodă vizuală ar putea fi pusă în aplicare cu ușurință, profesorul folosind o tablă magnetică pentru a expune lecțiile prin scheme, desene, culori și grafice. Astfel, cei mici pot înțelege cu ușurință concepte complexe și abstracte, cu ajutorul unei expunerii simple și interactive.

Încurajarea elevilor de a pune teoria în practică poate fi o metodă excelentă de a stimula interesul elevilor și de a-i face pe aceștia să preia procesul de învățare în propriile mâini. De exemplu, instituțiile școlare pot investi în instrumente muzicale, destinate orelor de muzică. În acest fel, tinerii vor avea o activitate concretă, interesantă și plăcută, care îi va determina să studieze mai mult și să înțeleagă mai bine noțiunile teoretice.

În prezent, modul de desfășurare a unei ore implică adesea un monolog al profesorului, la care elevul asista, apoi își efectuează temele, pe baza cunoștințelor reținute în clasă. De cele mai multe ori, acest proces face că elevii să rămână pasivi și dezinteresați, făcând doar strictul necesar, pentru a obține o notă satisfăcătoare.

În schimb, lecțiile pe baza de proiecte individuale sau de grup permit copiilor să vină cu propriile idei și să prezinte informația într-un mod plăcut pentru ei. De exemplu, un flipchart de la Absolutoffice.ro, pe care elevii să creeze prezentări originale, poate fi o soluție eficientă. Astfel, elevii pot alege singuri modul în care își structurează datele, în acest mod învățând și implicându-se într-o măsură mult mai mare.

Încurajarea elevilor spre implicare este una dintre cele mai importante modalități, deoarece elevii sunt deja obișnuiți cu metodele vechi de predare, astfel că ei asista la ore cu pasivitate, fără a lua în calcul posibilitatea de a interveni sau de a participa activ. Aceștia trebuie stimulați și invitați să preia controlul asupra lecțiilor. Profesorii pot solicita exemple personale din partea copiilor, astfel integrându-i în procesul de învățare și oferindu-le șansă de a se simți o parte importantă a orelor. De asemenea, *feedback*-ul constructiv este un element obligatoriu, care le da elevilor posibilitatea de a se autoevalua, corectă și dezvoltă armonios, fiind ambițioși să acumuleze cât mai multe informații și abilități.

Acestea fiind spuse, problema acută a abandonului școlar în România ar putea fi diminuată semnificativ, prin aplicarea metodelor actuale de învățare și prin plasarea accentului pe elev și pe potențialul său.

Bibliografie

"Revista învățământului preșcolar" - Ministerul Educației și Cercetării – Institutul de Științe ale Educației – București 2006

Jigău Mihaela, Liiceanu Aurora, Preoteasa Liliana (coord.), 2006, *Violența în școală*, Buzău: Alpha MDN.

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ LA NIVEL INTERNAȚIONAL

*Prof. Lăudat Raluca Mihaela
Colegiul Național „George Coșbuc” Motru, Gorj*

Adaptarea la permanentele cerințe schimbătoare ale unei lumi care evoluează rapid, care necesită abordări multiple ale fenomenelor naturale și/ sau sociale și care impune adoptarea de strategii eficiente în vederea atingerii tuturor obiectivelor sale, presupune implicarea activă a întregii societăți pentru a pune în centrul preocupărilor sale *OMUL*.

Printre atributele acestei societăți se pot enumera: schimbarea, transformarea, egalitatea șanselor, continua formare, cooperarea, evoluția tehnologiei, preocuparea pentru oameni și pentru nevoile lor în ceea ce privește dezvoltarea, integrarea și inovarea.

Elementul central al societății, element care poate contribui în mod valoros și radical la evoluția tuturor elementelor componente ale societății este *EDUCAȚIA*.

Educația incluzivă este un proces complex, de durată care necesită analize, schimbări și construcții continue pentru a realiza politici și practici incluzive și a asigura bazele unei culturi incluzive.

Educația incluzivă a apărut ca o reacție firească a societății la obligația acesteia de a asigura cadrul necesar și condițiile impuse de specificul educației persoanelor cu cerințe educative speciale. Bogăția spirituală a lumii contemporane rezidă tocmai din respectul și valorizarea tuturor indivizilor, pentru că lumea modernă acceptă faptul că fiecare individ este o dimensiune care îmbogățește și potentează, împreună cu celelalte experiențe, lumea de azi.

Educația incluzivă, respectiv integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale în învățământul de masă a apărut ca o provocare spre schimbarea atitudinilor și mentalităților, dar și a politicilor și practicilor de excludere și segregare. Integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale în învățământul de masă are ca scop rezolvarea câtorva dintre problemele pe care le întâmpină copiii în procesul educației și dezvoltării lor.

Educația de bună calitate reprezintă un DREPT fundamental al omului și copiii au dreptul la educație generală, iar modelul incluziunii socio-educaționale are la bază acest drept, înglobat în dreptul internațional. Fiecare copil, indiferent de apartenență sau de nivelul de dezvoltare a capacităților sale, are dreptul la o educație de bună calitate care să conducă în cea mai mare măsură la dezvoltarea capacităților sale cognitive și de integrare socială.

Fiecare copil este înțeles ca un participant activ la învățare și predare și pentru că fiecare aduce cu sine în procesul complex al învățării și dezvoltării o experiență, un stil de învățare, un model social, o interacțiune specifică, un ritm personal, un mod de abordare, un context cultural căruia îi aparține.

Conceptul de „educație pentru toți” a fost lansat în 1990 în Tailanda la Conferința Internațională a Ministerului Educației, iar în 1994 la Salamanca, în Spania, s-au lansat dimensiunile educației pentru toți care constau în calitatea actului educațional și acces pentru toți copiii: „Școlile trebuie să primească toți copiii, fără nici o deosebire privind condițiile lor fizice, sociale, emoționale, lingvistice sau de altă natură. Acestea se referă și la copiii cu dizabilități sau talentați, copiii străzii și copiii care muncesc, copiii din populații îndepărtate sau nomade, copii aparținând minorităților lingvistice și etnice...”

Pentru ca activitatea instructiv – educativă să fie profitabilă pentru toți elevii, aceasta trebuie să se realizeze diferențiat. Educația diferențiată vizează adaptarea activității de instruire la posibilitățile diferite ale elevilor, la capacitatea de înțelegere și ritmul de lucru propriu unor grupuri de elevi sau chiar fiecărui elev în parte.

Pentru ca educația copiilor cu cerințe speciale să fie eficientă, pe de o parte trebuie să aibă un caracter integrat, iar pe de altă parte trebuie să aibă un caracter diferențiat, să fie adaptată particularităților elevilor.

Caracterul integrat al învățământului ne pune în fața problematică a situației în care un copil cu handicap este integrat într-o clasă obișnuită. În fapt este vorba pe de o parte de situația copilului respectiv, iar pe de altă parte, de situația clasei în care este integrat. Sub ambele aspecte, ceea ce urmărim este o bună înțelegere reciprocă, o existență socială normală a copiilor, în ciuda diferențelor existente. Pentru copilul cu handicap aceasta înseamnă a fi înțeles și acceptat, cu tot ce are el pozitiv, cu tot ce poate aduce vieții de grup. Această normalizare a relațiilor este benefică și pentru ceilalți elevi, care învață să respecte dreptul la diferență, să fie solidari cu semenii lor care întâmpină dificultăți în viață.

Procesul de integrare educațională a elevilor cu CES include elaborarea unui plan de intervenție individualizat, în cadrul căruia, folosirea unor modalități eficiente de adaptare curriculară joacă rolul esențial.

Incluziunea vizează implementarea unor strategii coerente de dezvoltare a conștiinței și formare a comportamentelor copiilor în sprijinul toleranței și nediscriminării, al acceptării și oferirii de șanse egale pentru toți. Aceasta presupune pregătirea celorlalți copii în vederea acceptării copiilor cu cerințe speciale și de alte etnii în mod firesc, pentru a nu face diferențe în manifestarea comportamentală sau verbală. Evaluarea inițială ne dă nouă, dascălilor, posibilitatea de a analiza nivelul de cunoștințe al copiilor precum și modul de socializare al lor la grupul respectiv, în vederea elaborării unei optime strategii de intervenție. Ca atare am încercat să fac un inventar al cunoștințelor copiilor preșcolari despre colegii lor „diferiți”, despre problemele acestora și cum reacționează ei în situațiile „diferite” întâlnite. Astfel în grupă am un băiat aflat în dificultate de intelect și limbaj, 2 copii de etnie rromă, 2 copii din familii monoparentale, iar 14 copii provin din familii ai căror părinți au studii medii. Unii copii știu din familie că nu au voie să se joace cu copii de altă etnie spunând despre ei că nu știu să vorbească frumos, că le iau jucăriile, că nu au hăinuțele curate. Discutând cu părinții individual am reușit să-i determin să înțeleagă faptul că trebuie să vină curați la grădiniță, să se comporte civilizată și să se respecte unii pe alții. De atunci cei doi copii sunt acceptați în grupul de joacă; relaționează, cooperează și se ajută reciproc. Prin activități educative folosind diferite strategii, punând accent pe metodele și tehnicile interactive, am reușit să-i învăț pe copii ce înseamnă toleranța. Prin tema de discuție „Diferiți dar egali”, care a avut și suport intuitiv și anume: reviste, cărți, albume ilustrând viața copiilor din alte țări, am reușit să-i familiarizez pe copii cu diversitatea oamenilor (de culoare, de aspect) în general. Le-am relatat întâmplări din viața de zi cu zi punându-i în situația de a spune și ei alte întâmplări auzite și cum ar fi procedat în astfel de situații. Nu mică mi-a fost mirarea când am sesizat că anumiți copii pornesc de la prejudecăți învățate în familie. În grupuri de 3-4 copii au sortat după preferință imagini cu copii „diferiți”, dar pe care i-ar alege ca prieteni. Fiecare grup a motivat alegerea făcută și a alcătuit o poveste intitulată „Așa vreau să fie prietenul meu!”. După fiecare expunere, copiii din alte grupuri trebuiau să găsească un alt sfârșit poveștii. Am sesizat că în urma celor discutate se pot reduce prejudecățile copiilor prin diminuarea concentrării atenției asupra diferențelor intergrupale și creșterea atenției asupra relevării individualităților. Am antrenat copiii în povestiri create de ei cu tema: „O faptă bună” pe care le-am analizat împreună: În ce a constat fapta bună?, Tu cum ai fi procedat?, Ce alte fapte bune se mai pot face?, Consideri că ... a procedat bine?. Tot împreună cu ei am ajuns la următoarele concluzii: indiferent de rasă, aspect fizic, toți copiii au aceleași drepturi. Dar oare își mai amintesc ce drepturi au? În mijlocul unei coli de hârtie am desenat câte un copil de culoare diferită reprezentând rasa și fiecărui copil i-am cerut să deseneze 3 elemente cu tot ceea ce crede el că are nevoie acel copil desenat. Am folosit tehnica Brainwriting (6/3/5). Cum am procedat? Grupul este format din 6 copii. Fiecare primește o foaie cu un copil de rasă diferită. Trebuie să deseneze trei elemente fiecare într-un timp de 5 minute. Pentru scurgerea timpului am folosit clepsidra. Apoi foaia se transmite colegului din dreapta, care și el va desena alte trei elemente și așa mai departe până ce foaia revine la copilul inițial. După ce timpul a expirat, copiii s-au grupat și au comparat

desenele. Un reprezentant al fiecărui grup a prezentat ideile comune rezultate din desene pe care le-am notat în jurnalul clasei și care îi vor ajuta și la alte activități. Din această activitate copiii au învățat că indiferent de culoare, toți au elemente comune: au părinți, jucării, iubesc natura, au o casă, au dreptul să învețe (o fetiță a desenat o carte), au o țară.

La apariția unor incidente care apar în clasă am folosit și folosesc brainstorming-ul. Această metodă îi determină pe copii să elaboreze soluții personale pentru problemele identificate în diverse situații. Atunci când în grupă s-a petrecut un incident prin care s-a încercat îndepărtarea unui copil dintr-un grup sau o altă situație neplăcută, le-am amintit copiilor regulile discutate despre drepturile fiecăruia, despre modul în care trebuie să ne comportăm unii cu alții. Fiind în grupuri de 4-5 copii, le-am cerut să se gândească și să găsească soluții la incidentul produs. Notându-le toate ideile în lista de opinii le-am citit pe rând, le-am analizat împreună, căutând soluția cea mai bună pentru toți. Cei care greșeau își schimbau opiniile, acestea devenind pozitive.

Raporturile ce se stabilesc cu fiecare elev în parte sunt foarte importante. Elevul trebuie să simtă că este apreciat ca individ. Astfel, elevii vor participa la procesul de învățământ după posibilitățile fiecăruia, cadrele didactice trebuind să-și adapteze metodele pedagogice în consecință.

Copiii sunt o categorie socială care în ciuda aparențelor nu au timp să aștepte: dacă sunt lăsați să crească fără ajutorul de care au nevoie, personalitatea viitorului adult are cu siguranță de suferit.

Bibliografie:

CUCOȘ, C, Pedagogie, Editura Polirom, Iași, 2002.

M.E.C., UNICEF; Ghid managerial – dezvoltarea practicilor incluzive în școli, București, 1999.

GHERGUȘ, A; Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii de educație integrată, Editura Polirom, Iași, 2001.

UNGUREANU, D; Educația integrată și școala incluzivă, Editura de Vest, Timișoara, 2000.

VRĂȘMAȘ, T; Școala și educația pentru toți, Editura Miniped, București, 2004.

ABANDONUL ȘCOLAR

CAUZE ȘI POSIBILITĂȚI DE PREVENIRE

*Lolea Simona, CJRAE Mehedinți
Doinea Loredana, CJRAE Mehedinți*

Rata abandonului școlar reprezintă un indicator important prin care se evaluează performanțele sistemului educațional, pe niveluri de educație. Din altă perspectivă de analiză, acesta semnaleză și unele aspecte ale vieții sociale și economice, care pot influența accesul populației la educație. În ultimii ani, problematica abandonului școlar a devenit un subiect uzual de analiză și dezbateri.

Pe de o parte, documentele de politici educaționale propun strategii concrete de ameliorare a fenomenului, în acord cu țintele strategice europene.

Pe de altă parte, practicienii educației (manageri, profesori, părinți deopotrivă) sau mass-media pun, adesea, în discuție situații de abandon școlar sau evaluează eficiența globală a sistemului de învățământ românesc din această perspectivă.

Este de menționat tendința de scădere a ratei abandonului școlar de la clasa de debut într-un ciclu de școlaritate la clasa de final din cadrul acestuia (de exemplu, de la clasa I la clasa a IV-a, respectiv de la clasa a V-a la clasa a VIII-a) – determinată, cel mai probabil, de adaptarea progresivă a elevilor la solicitările școlare.

În urban s-a înregistrat o ușoară reducere a ratei abandonului numai în gimnaziu, în ciclul primar tendința fiind chiar una inversă, de ușoară creștere, crearea de programe **Școală după școală, A doua șansă**. Cu toate acestea, discrepanțele în defavoarea mediului rural rămân semnificative în special în învățământul gimnazial: abandonul elevilor din școlile rurale păstrează valori semnificativ mai mari mai ales către clasele de final (a VII-a, a VIII-a), comparativ cu rata corespunzătoare mediului urban.

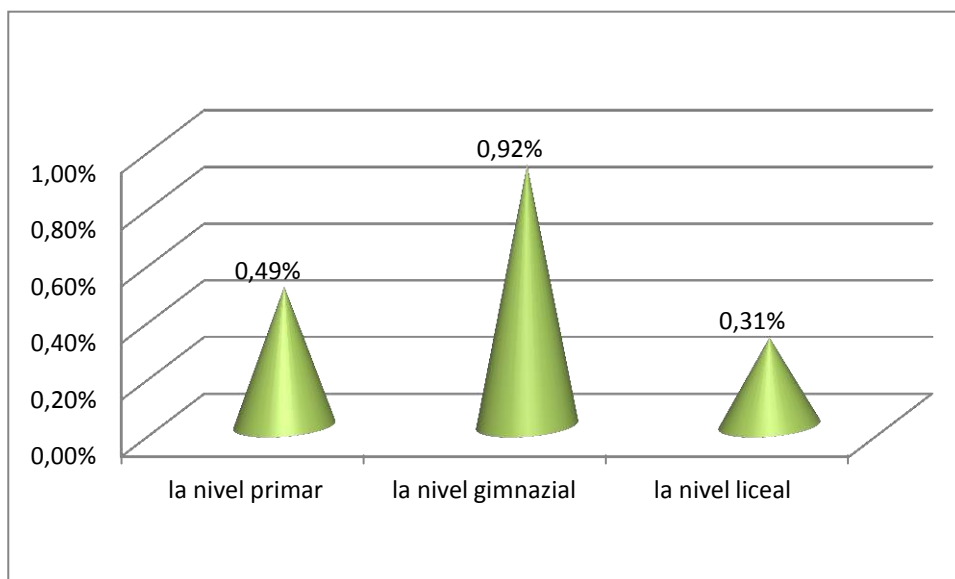
Lichidarea școlilor de arte și meserii a influențat semnificativ creșterea abandonului școlar.

Începând cu anul 2009/2010 (anul de intrare în lichidare a școlilor de arte și meserii și de preluare a locurilor la liceu), s-a înregistrat o creștere a procentului elevilor care au abandonat studiile liceale: o parte dintre elevii care în mod tradițional ar fi optat pentru ruta profesională de școlarizare au intrat la liceu, însă au abandonat studiile pe parcurs, pentru că nu au făcut față exigențelor de la liceu.

Conform unei situații centralizate s-a constatat că din numărul total de elevi înscriși în învățământul preuniversitar din județul Mehedinți, un procentaj de 0,49 % au abandonat școala dintre care:

- la nivel primar – 0,49%;
- la nivel gimnazial – 0,92%;
- la nivel liceal – 0,31 %.

Repartizarea abandonului școlar pe niveluri de învățământ

Factorii care afectează negativ, cel mai frecvent, evoluția școlară a elevilor, putând genera riscul de abandon, sunt cei de factură socio-economică. Astfel:

- situația veniturilor la limita subzistenței ale familiilor elevilor - familiile numeroase, dezorganizate, lipsite de resurse, au probleme în a asigura îmbrăcămintea adecvată tuturor copiilor și resimt uneori nevoia de forță de muncă (fie pe câmp, fie în gospodărie pentru a avea grijă de frații mai mici).
- nivelul redus de educație al părinților, lipsa condițiilor minimale de studiu acasă, el întrunind puțin peste un sfert dintre cazuri *modelul educațional oferit de părinți*. Cel mai adesea, elevii care ajung să renunțe la educație provin din familii în care părinții nu au mai mult de opt clase. Există însă și excepții. Există însă destul de frecvent elevi aflați în situații de abandon care își doresc să își completeze educația “măcar până la 10 clase”, ca să aibă o calificare, astfel încât să nu ajungă ca părinții, simpli zilieri, fără mari șanse de reușită în viață.
- situația de șomaj a unuia sau a ambilor părinți este, de asemenea, percepută ca având un anumit rol în generarea riscului de abandon școlar, frecvența sa de apariție fiind de
- modelul educațional oferit de frați este mult mai influent. - familiile unde există frați mai mari ce au renunțat timpuriu la educație, frații mai mici tind să reproducă acest model.
- dezorganizarea familiei atrage după sine dificultăți materiale - divorțul, alcoolismul, violența în familie sunt semne ce preced adesea decizia de abandon.
- implicarea în activități aflate la limita legii. - prostituția, apartenența la găști de cartier, integrarea în rețele de cerșetorie conduc aproape mereu la renunțarea la educație, fiind prezente ca factori demotivatori mai ales la trecerea către clasa a IX-a și în perioada imediat următoare debutului ciclului secundar superior.
- intrarea pe piața muncii - fie că este vorba de lucrul ca zilier, de activități regulate ca barman, de prostituție sau cerșetorie, prezența pe durata semestrelor școlare în astfel de activități aducătoare de venit constituie elemente de risc ce se soldează aproape mereu cu renunțarea prematură la educație.
- încrederea scăzută în educație se dovedește a fi mai degrabă un stereotip infirmat de realitate. Este posibil ca să apară însă o încredere redusă în educație chiar în momentele imediat premergătoare abandonului școlar. În acest sens ar putea fi util ca elevii care au renunțat deja prematur la școală să intre în contact cu cei aflați în risc de a abandona, povestindu-le care este imaginea lor curentă despre școală. Migrația circulatorie nu pare a fi

un factor de risc în sine, dar există probleme importante de reintegrare a copiilor de migranți care părăsesc sistemul și apoi se reîntorc, la vârste mai mari. Aceleași probleme sunt regăsite și în cazul în care elevii intră la vârste mai mari în sistemul de învățământ.

La nivelul comunității, cei mai importanți factori care determină abandonul școlar timpuriu sunt:

- **Norma mariajul timpuriu** acționează ca un factor care împiedică continuarea educației, mai ales în comunitățile rurale.
- **Apariția unui copil** tinde să fie o caracteristică a unor comunități, mai degrabă decât un act individual. Dincolo de proveniența din familii dezorganizate, sărace, tinerele fete găsesc de regulă exemple de predecesoare în comunitatea în care locuiesc.
- **Lipsa de securitate în zonă.** Există comunități unde, datorită infrastructuralității ridicate, cadrele didactice se tem să interacționeze cu părinții, iar lipsa de colaborare dintre aceștia contribuie la creșterea riscurilor de abandon școlar.
- **Norma non-continuării educației după clasa a VIII-a.** Această normă a fost întâlnită într-o singură comunitate, unde absolvenții clasei a VIII-a evită continuarea educației la liceu, motivând „păstrarea tradițiilor moștenite”.

Analiza datelor privind **factorii socio-economici** după mediul de rezidență al elevilor relevă următoarea situație:

- Veniturile la limita subzistenței apar mai frecvent în rural decât în urban.
- Nivelul redus de educație al părinților se întâlnește mai des în rural decât în urban.
- Atitudinea negativă a membrilor familiei față de educația copiilor este indicată cu o frecvență apropiată în mediul urban și cel rural.
- Lipsa condițiilor minimale de studiu acasă apare mai des în rural decât în urban.
- Munca în gospodărie a elevilor apare mai des în rural decât în urban.
- Situația de abandon școlar în rândul fraților mai mari se întâlnește mai des în urban decât în rural.

Cel mai adesea, riscul de abandon școlar este asociat cu factori care țin fie de caracteristicile elevului (stare de sănătate, nivel de inteligență, nivelul achizițiilor anterioare, atitudini și comportamente specifice etc.), fie de mediul socio-economic și cultural al familiei de proveniență. eșecul școlar este foarte adesea pus pe seama elevului, care, din diferite motive, nu reușește să facă față cerințelor școlii sau pe seama familiei care nu se dovedește capabilă să sprijine elevul pentru a performa conform standardelor.

CJRAE Mehedinți, în urma activității de consiliere școlară efectuată de profesorii consilieri școlari din cabinetele de asistență psihopedagogică din mediul urban și rural, precum și prin personalul de asistență socială și mediere școlară, a constatat următoarele (fig. 1):

- În mediul urban, numărul cazurilor identificate cu risc de abandon școlar în unitățile școlare este de 193 elevi, iar numărul celor în proces de consiliere psihopedagogică este de 82 elevi.
- În mediul rural, numărul cazurilor identificate cu risc de abandon școlar în unitățile școlare este de 38 elevi, iar numărul celor în proces de consiliere psihopedagogică este de 12 elevi.

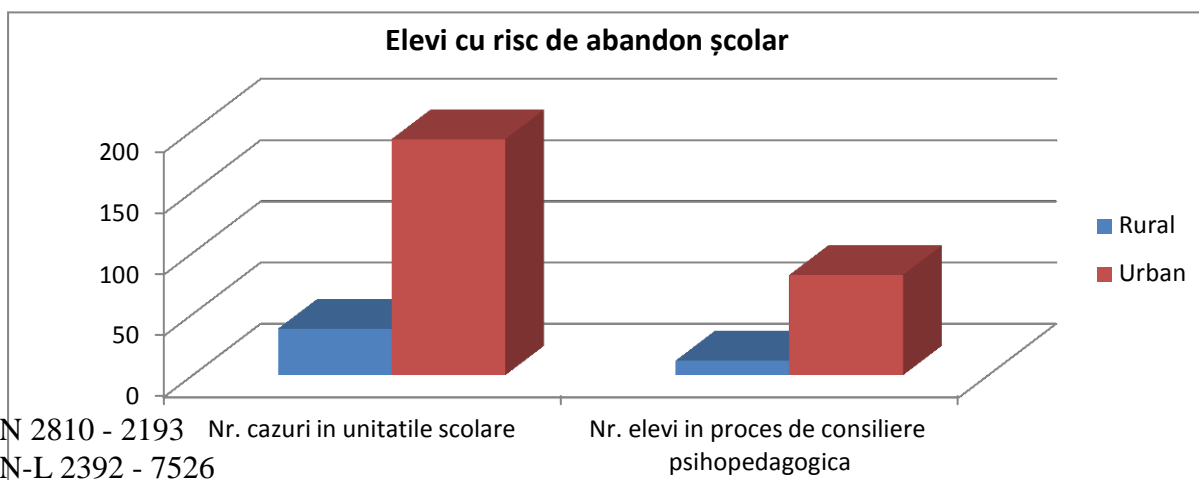
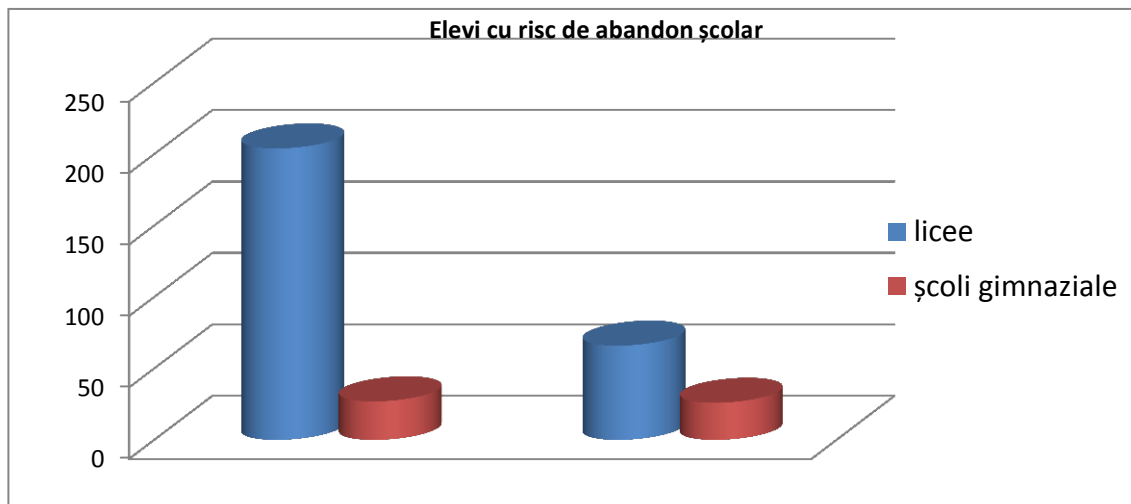

Fig. 1

Referitor la existența elevilor cu risc de abandon școlar pe nivelurile de învățământ gimnazial și liceal, situația se prezintă în felul următor:

- La nivel gimnazial s-au constatat 27 de cazuri de elevi cu risc de abandon școlar, iar în proces de consiliere psihopedagogică se află un număr de 26 elevi.
- La nivel liceal s-au constatat 204 de cazuri de elevi cu risc de abandon școlar, iar în proces de consiliere psihopedagogică se află un număr de 66 elevi.

Nr. cazuri în unitățile școlare Nr. elevi în proces de consiliere psihopedagogică

Fig. 2

Soluții

Pentru a combate fenomenul este necesară, în primul rând, înțelegerea cauzelor. Pe lângă cele de ordin *social* (situația economică, modelul oferit de părinți și dezorganizarea familiei, lipsa unui loc de muncă) și de ordin *psihologic* (motivația scăzută, lipsa de interes, anxietatea, pasivitatea), cauzele *psihopedagogice* joacă un rol extrem de important. Acestea din urmă pot fi transformate în oportunități de dezvoltare și de îmbunătățire a sistemului actual de învățământ, cum ar fi:

a) Implementarea unei metodologii centrate pe elev

Date fiind cauzele prezentate mai sus, este necesară aplicarea unei metodologii diferite față de cea clasică, folosită în majoritatea școlilor. Cadrele didactice trebuie să se concentreze mai puțin pe predarea propriu-zisă și mai mult pe stimularea inițiativei și participării elevilor.

▪ Apelarea la stiluri diferite de învățare

Școlile tradiționale prezintă materia dintr-o perspectivă rigidă, axată pe citire și memorare a informațiilor. Specialiștii în educație propun o metodă actuală, care implică folosirea diferitelor stiluri de învățare, pentru a stimula și pentru a trezi interesul copiilor. De exemplu, metoda vizuală ar putea fi pusă în aplicare cu ușurință, profesorul folosind o tabla magnetică pentru a expune lecțiile prin scheme, desene, culori și grafice. Astfel, cei mici pot înțelege cu ușurință concepte complexe și abstracte, cu ajutorul unei expunerii simple și interactive.

▪ Încurajarea elevilor de a pune teoria în practică

Aceasta poate fi o metodă excelentă de a stimula interesul elevilor și de a-i face pe aceștia să preia procesul de învățare în propriile mâini. De exemplu, instituțiile școlare pot investi în instrumente muzicale, destinate orelor de muzică. În acest fel, tinerii vor avea o activitate concretă, interesantă și plăcută, care îi va determina să studieze mai mult și să înțeleagă mai bine noțiunile teoretice.

O soluție pentru cei care au nevoie să muncească ar putea fi promovarea unor modele comune din țările vestice, și anume implicarea liceenilor ce au nevoie de resurse pentru a se întreține în activități aducătoare de venit pe perioada vacanțelor, având o durată scurtă ca număr de ore pe zi, precum cele de baby-sitting pentru o seară.

- *Lecțiile interactive*

În prezent, modul de desfășurare a unei ore implica adesea un monolog al profesorului, la care elevul asista, apoi își efectuează temele, pe baza cunoștințelor reținute în clasă. De cele mai multe ori, acest proces face ca elevii să rămână pasivi și dezinteresați, făcând doar strictul necesar, pentru a obține o notă satisfăcătoare.

În schimb, lecțiile pe bază de proiecte individuale sau de grup permit copiilor să vină cu propriile idei și să prezinte informația într-un mod plăcut pentru ei. De exemplu, un flipchart, pe care elevii să creeze prezentări originale, poate fi o soluție eficientă. Astfel, elevii pot alege singuri modul în care își structurează datele, în acest mod învățând și implicându-se într-o măsură mult mai mare.

- b) **Încurajarea elevilor spre implicare**

Elevii sunt deja obișnuiți cu metodele vechi de predare, astfel ca ei asista la ore cu pasivitate, fără a lua în calcul posibilitatea de a interveni sau de a participa activ. Aceștia trebuie stimulați și invitați să preia controlul asupra lecțiilor. Profesorii pot solicita exemple personale din partea copiilor, astfel integrându-i în procesul de învățare și oferindu-le șansa de a se simți o parte importantă a orelor. De asemenea, *feedback*-ul constructiv este un element obligatoriu, care le da elevilor posibilitatea de a se autoevalua, corectă și dezvoltă armonios, fiind ambițioși să acumuleze cât mai multe informații și abilități.

Acestea fiind spuse, problemă acută a abandonului școlar ar putea fi diminuată semnificativ, prin aplicarea metodelor actuale de învățare și prin plasarea accentului pe elev și pe potențialul său.

ABANDONUL ȘCOLAR – RESPONSABILITATEA DASCĂLILOR?!

*Luca Elena-Liliana
Grădinița cu P.P. Nr. 19
Drobeta Turnu-Severin*

Educația își are fundamentul în familie, apoi se continuă în grădiniță și școală prin intermediul cadrelor didactice. Puterea exemplului este modalitatea prin care ea se transmite conștient sau nu, în primul rând în familie și mai apoi în mediul educațional în care pășește.

O bună intervenție a cadrului didactic, prin procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii, poate constitui un mijloc de șlefuire, de orientare și prevenire a comportamentelor negative sau deviante.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a

ajunge acolo, societatea (familia, școala) a investit cu persoana respectivă resurse materiale, financiare, sentimentale etc. nenumărate. Chiar și cel în cauză a fost nevoit să depună anumite eforturi. Oare unde s-a produs ruptura? Cine este responsabil pentru viitorul tânărului?

Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav.

Cele mai importante personane din viața și educația copilului sunt părinții și apoi profesorii. Aceștia poartă responsabilități aproape egale în parcursul educativ al copilului.

Diminuarea abandonului școlar stă în mâna părinților și a dascălilor devotați copiilor, în primul rând, meseriei alesiți nu în ultimul rând, sistemului de învățământ.

Poate că nici noi, dascălii nu avem soluții palpabile la ceea ce înseamnă refuzul copiilor de a urma o formă de învățământ.

Un pas în acest sens ar fi, pentru o mai bună intervenție, urmarea unui program sau cursuri care să conducă la dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

✓ școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevi renunță încă din primii ani de studiu la școală, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri, asemeni părinților.

✓ cultura de origine a elevilor – mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Elevii sunt încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă.

✓ climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Familiile dezorganizate, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

✓ factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor.

✓ factorii de natură educațională: nerespectarea normelor și regulilor școlii, chiul, absenteismul, repetenția, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală).

✓ anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor curenți din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a avea haine, obiecte, mâncare, prin mijloace neadecvate.

Se impun astfel, măsuri de prevenire a abandonului școlar:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;
- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
- psihiatrice – depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;

- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

Aș mai adăuga eu că o implicare necondiționată din partea dascălilor, care au ales această meserie din iubire, respect și responsabilitate față de generațiile viitoare (arta de a fi dascăl) reprezintă soluția spre o educație eficientă.

BIBLIOGRAFIE:

1. Cojocaru, Șt., *Proiectul de intervenție în asistența socială*, Editura Polirom, Iași, 2006

ABANDONUL ȘCOLAR ÎN CONTEXTUL SOCIETĂȚII ROMÂNEȘTI

*Luca-Carmen Viorica
Sc.Gim.Prelipca*

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absentism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse. Chiar și cel în cauză a fost nevoit să depună anumite eforturi.

Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala la un viitor. Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, ce depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar. Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze: școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale. Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu

centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală. Pe de altă parte, încălzirea vremii, creșterea condițiilor naturale de practicare a unor îndelețniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala, actori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional, insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absentism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor - de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală, anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor carențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar: identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului de zi; implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului; creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, gradul lor de adaptare și percepere este diferit, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un statut, un rol și o valoare, fapt ce îi determină să îndrăgească mediul școlar. Evaluarea pe care o poate face cadrul didactic se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale. Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

Cadrele didactice împreună cu consilierul școlar încearcă să-i determine pe elevi să conștientizeze importanța școlii, a terminării unui liceu. La noi, în România, abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație foarte strânsă cu membrii familiei. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte și să nu uităm că educația depinde foarte mult de familie.

PARTICULARITĂȚI ALE ABANDONULUI ȘCOLAR ÎN ROMÂNIA

*Prof. dr. Lupu Gheorghe Adrian,
Colegiul Tehnic Decebal, Dr. Tr. Severin
Prof. Lupu Adela Cornelia,
Colegiul Tehnic Decebal, Dr. Tr. Severin*

În contextul multiplelor provocări și probleme ale societății contemporane chestiunea abandonului școlar este una cât se poate de serioasă, a cărei gestiune defectuoasă poate cauza daune majore societății, în cele mai multe dintre etajele sale.

În plan mondial există cauze cu caracter general ale abandonului școlar: condiții precare, materiale și spirituale, lipsa de aspirații intelectuale ale anumitor copii, exigență scăzută a părinților față de evoluția educației copiilor lor. Indiferent de continent sau țară, situațiile de mai sus sunt întâlnite la niveluri mai mari sau mai mici de reprezentare numerică, dar și cu modalități distincte de a încerca să se rezolve problema.

În ceea ce privește această problematică a abandonului școlar în context românesc se pot decela anumite trăsături specifice, asupra cărora vom insista în cele ce urmează.

În primul rând există cauze economice specifice României și altor țări din Uniunea Europeană aflate în decalaj față de celelalte. Inferioritatea condițiilor economice de la noi generează migrația economică a părinților care, chiar dacă este temporară, generează o slăbire a exigențelor impuse, în educație, copiilor și o imposibilitate a familiei de a surmonta lucrurile deoarece autoritatea bunicilor sau a celorlalte persoane în grija cărora sunt lăsați copiii nu este aceeași cu a părinților. În plus, conștientizarea de către copii a condițiilor de viață și muncă mult mai bune în alte țări decât la noi subminează puternic motivația acestora de a-și finaliza studiile, pe considerentul greșit că pregătirea prin școală pentru viață nu mai este atât de importantă.

Tot din cauza conjuncturii economice, copiii din zonele defavorizate au destul de greu acces la nivelurile superioare ale educației (nivel liceal superior, facultate), familiile acestora neputându-și permite toate cheltuielile aferente școlarizării (cazare, masă, mijloace de învățământ specifice: rechizite, calculator, etc.). Studii recente au arătat că procentul studenților preveniți din mediul rural nu depășește, pentru cele mai multe facultăți, 1% din numărul total. Deși guvernările, indiferent de culoarea politică, au inițiat și susținut tot felul de măsuri compensatorii de a stăvili acest fenomen (programele „Bani de liceu”, „Laptele și cornul”, „Euro 200”, etc). Acestea au reușit decât parțial să îmbunătățească situația.

Deși au fost trase semnale de alarmă cu privire la această problematică a creșterii ratei abandonului școlar, încă de la începutul anilor '70, la nivel mondial, în multe țări, mai ales în cele subdezvoltate, nu s-a rezolvat această problemă în ciuda măririi alocărilor bugetare aferente, din cauza ineficienței sistemelor educative.

În ceea ce privește țara noastră, involuția economică generală din ultimele două decenii au avut drept consecință și alocări bugetare sub cele preconizate, lucruri repercutate automat în toate componentele actului educațional (deși Legea Educației prevede alocarea celor 6% din PIB, în anumiți ani nu s-a ajuns nici la jumătate din acest nivel în țara noastră).

ABANDONUL ȘCOLAR

CAUZE ȘI MODALITĂȚI DE PREVENIRE

*Luță Adrian Cristian - profesor
Colegiul Național „George Coșbuc” Motru*

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie, apoi ea se continuă în grădiniță și școală prin intermediul cadrelor didactice. În primul rând, ea se realizează prin puterea exemplului. O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar, care a devenit din ce în ce mai frecvent.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse. Chiar și cel în cauză a fost nevoit să depună anumite eforturi. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

- școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective.

Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin

muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale.

Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală. De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.

- cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.
- climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecință a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.
- factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.
- factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.
- anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor carențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;
- implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;
- creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.
- În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.
Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:
- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;
- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
- psihiatrice - depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;
- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

În cadrul învățământului preșcolar educatoarea are, de asemenea, un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari - viitori școlari. Rolul acesteia este nu numai de a-i informa cu privire la școală, ci și de a-i face să conștientizeze importanța pe care o deține școala în viața unui individ.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, gradul lor de adaptare și percepere este diferit, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un statut, un rol și o valoare, fapt ce îi determină să îndrăgească mediul școlar. Evaluarea pe care o poate face educatoarea se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale. Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rome, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată. Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor. "Unicitatea pozitivă" care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negative", aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preșcolar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se menține în sistemul educativ, făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, cadrelor didactice, cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar – o problema gravă în România.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte și să nu uităm că educația depinde foarte mult de familie.

Privitor la această temă, Abandonul școlar – cauze și modalități de prevenire, consider că este o temă foarte mult abordată în mediul școlar. Cadrele didactice împreună cu consilierul școlar încearcă să-i determine pe elevi să conștientizeze importanța școlii, a terminării unui liceu. La noi, în România, abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație foarte strânsă cu membrii familiei.

Bibliografie:

Clerget, Stephane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București

Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București

Tatu, Cornelia, *Suport de curs: Consiliere școlară* (2009)

ABANDONUL SCOLAR IN MEDIUL RURAL

*Prof. Macau Lorena
Școala Gimnaziala Cazanesti, jud.Mehedinti*

Invatamantul din mediul rural constituie o problema ce se concretizeaza in rezultatele scolare scazute, rata de cuprindere scolară sau rata de promovabilitate a diferitelor cicluri scolare mult mai mica decat pentru invatamantul urban, participarea scazuta a adolescentilor din mediul rural la nivelurile superioare de invatamant (un exemplu graitor: **75% dintre copiii din mediul rural nu au urmat liceul in 2007**).

Numarul copiilor care abandoneaza scoala creste de la an la an. Pe durata unui ciclu scolar de opt ani, din 100 de elevi care intra in clasa I, aproape 20 se pierd pe parcurs, conform datelor Institutului de Stiinte ale Educatiei.

Fenomenul se inregistreaza in special la sate si in comunitatile de rromi, unde copiii sunt folositi ca sursa de venit sau vazuti ca indivizi cu responsabilitati in gospodarie. Situatia a inceput sa se inrautateasca din 2001, cand rata abandonului s-a dublat brusc, iar de atunci a continuat sa urce.

Ministerul Educatiei si Cercetarii spune ca aceasta rata „nu este o rata foarte mare, ci doar mare. Inainte de 1990, rata a fost de 7%, chiar si 12%”, comparand-o cu cea de 1,7% din anul scolar precedent. In anul scolar 2004-2005 au abandonat cursurile primare si gimnaziale aproape 33.000 de elevi, din totalul de aproape doua milioane.

Desi s-au depus eforturi sustinute, fenomenul este in plina ascensiune. Rata creste in continuare, pentru ca din ce in ce mai multe familii, majoritatea de rromi, pleaca la munca in Spania si Italia isi iau copiii cu ele.

Cel mai mare abandon este in judetele Bacau, Botosani, Braila, Tulcea, Galati, Giurgiu, Calarasi, Dambovita, Mehedinti, Dolj, Timis, Caras Severin, Bistrita-Nasaud, Maramures, Brasov, Sibiu si Alba. In ceea ce priveste riscul de a abandona scoala obligatorie, acesta sporeste foarte mult pentru urmatoarele categorii de copii: cei cu handicap fizic sau psihic, dintre care 40% nu sunt nici macar inscrisi intr-o forma de invatamant, rromii, al caror risc de abandon este de 6- 7 ori mai mare decat cel al celorlalti copii, si copiii din familiile defavorizate. O crestere semnificativa a riscului de abandon este determinata si de urmatoarele situatii: familie saraca, rezidenta in mediul rural, lipsa mamei in gospodarie, parinti cu nivel de instructie redus, parinti tineri, parinti agricultori sau lucratori pe cont propriu, gospodarie numeroasa. Pe baza celor scrise anterior, se poate identifica un model de scolaritate specific ruralului: copiii cu varsta mai mare din mediul rural abandoneaza scoala pentru a ajuta in gospodaria specializata in agricultura, astfel, si contribuie la crearea conditiilor prin care se reduc riscurile de abandon pentru fratii lor mai mici.

Abandonul scolar apare indeosebi in familiile dezorganizate, cu conditii materiale precare si nivel de trai scazut, unde lipsa interesului pentru scoala atat din partea parintilor, cat si a copiilor, nesupravegherea lor de catre parinti, fie prin lipsa de autoritate a acestora, fie prin plecarea lor la munca in strainatate sunt tot atatia factori covarsitori ce sporesc amploarea fenomenului abandonului scolar. O alta parte a copiilor abandoneaza scoala pentru ca provin din familii cu parinti alcoolici, divortati sau decedati, situatii in care acestia nu mai pot sa constituie un model educativ pozitiv. Exista si situatii in care familia considera ca este mai utila folosirea copiilor pentru a intregi veniturile. Aceasta situatie se gaseste in mediul rural, unde copiii trebuie sa munceasca pamanturile, sunt folositi pe post de ciobani sau trimisi la munca in alte judete.

Accesul la invatamantul primar si liceal de baza in Romania este obligatoriu si gratuit (pana la clasa a X- a, adica la varsta de 16 ani). Cu toate acestea, chiar daca familiile sunt scutite de plata taxelor scolare pe perioada invatamantului obligatoriu, exista costuri suplimentare pe care

famiile cu venituri modeste nu și le pot permite (de exemplu, îmbracaminte, încălțăminte, rechizite, cărți alternative, transport etc.).

România se plasează, conform statisticilor, pe locul trei în clasamentul abandonului școlar în țările membre ale Uniunii Europene. Aproximativ unu din cinci elevi români paraseste prematur sistemul educațional, rata abandonului școlar triplându-se în intervalul 2000 - 2007.

Învățământul românesc, în ansamblul său, se află într-un declin accentuat, atestat și de Raportul anual pentru educație al Comisiei Europene, care plasează România între codășii UE din perspectiva elementarei abilități de a citi și a înțelege un text în limba maternă. Mai mult de jumătate dintre elevii cu o medie de vârstă de 15 ani au dificultăți din acest punct de vedere. Procentul de promovabilitate a examenului de bacalaureat a scăzut numai în 2008 cu patru procente față de anul precedent, ajungând la 78%. Din păcate, această tristă realitate are corespondent și în alte state europene, în special în cele noi membre ale UE.

Cauze:

Cauzele sunt în primul rând de natură socio-economică și familială. În România, există numeroase școli izolate și lipsite de dotările necesare, aflate în zone defavorizate, în care sărăcia restrânge dramatic posibilitățile părinților de a asigura copiilor condițiile necesare educației. Doar unu din patru copii români din mediul rural sunt absolvenți de liceu și numai 1% din ei urmează o facultate. În aceste condiții, numeroși copii sunt nevoiți să muncească de la vârste premature, ceea ce îi transformă într-o categorie socială vulnerabilă. O treime din copiii obligați să muncească sunt analfabete, iar două cincimi dintre ei au un nivel scăzut al abilităților de scris și citit.

Accesul la educație al copiilor provenind din familii sărace este o problemă atât de natură educațională, cât și socio-economică. Cu alte cuvinte, cauzele pentru care acestor copii le este îngradit accesul la educație sunt în egală măsură legate de disfuncțiile din sistemul educațional, cât și de problemele de natură socio-economică, pornind de la imposibilitatea asigurării hranei zilnice și a pachetelului pentru școală, a îmbracamintei și încălțămintei adecvate fiecărui anotimp și terminând cu cheltuielile educaționale care depășesc cu mult posibilitățile părinților, care sunt confrunțați astfel cu o situație paradoxală, în care beneficiile materiale conditionate de frecventarea școlii sunt cu mult sub costurile educaționale pe care le presupune participarea școlară.

Scolile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, ramanând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau, muncind ca zilieri la oameni mai avuți din sate.

Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Aceasta stare provoacă deseori, exploatarea copiilor prin munca de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale.

Cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școală. Cunoașterea acestora atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor.

Climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau dimpotrivă, tiranică a acestora, iată alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

Factori de natură socială și economică – cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbusirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori – sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și în final, abandon școlar. Mai mult, migrarea forței de muncă spre Țările din Uniunea Europeană îi afectează tot mai mult pe copii, care fie că își urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude

(bunici sau apropiați), al caror control și influență asupra copiilor sunt superficiale, cu efecte directe asupra stării comportamentale și situații școlare. S-a constatat că copiii tin tot mai mult să parasească bancile școlii. Ei au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția unui loc de muncă.

O participare scăzută la educație se înregistrează și în cazul copiilor cu cerințe educaționale speciale. Cunoștințele insuficiente ale personalului didactic din școlile integratoare din învățământul de masă de a lucra cu elevii cu dizabilități, infrastructura educațională inadecvată nevoilor acestui tip de elevi, precum și deficiențele de comunicare între școală și comunitate contribuie la creșterea numărului de elevi cu dizabilități care nu sunt cuprinși în învățământ (sunt nescolarizați), precum și la absența unui sistem de monitorizare a modului de integrare a acestora în învățământul de masă. Una din cauzele importante care generează rate de incluziune socială scăzute o reprezintă segregarea în educație, existentă în mod tradițional, în cazul persoanelor cu dizabilități. Practica izolării copiilor cu dizabilități ușoare în școli speciale a încetat la începutul anului 2001, după implementarea unui program care, deși a avut succes conducând la integrarea a 18.158 de elevi cu dizabilități în cadrul învățământului de masă, nu a reușit să asigure în același timp privesc adaptarea curriculumului școlar și pregătirea profesorilor pentru lucrul cu elevii cu dizabilități, inducerea unei atitudini de susținere față de aceștia. În anul 2002, 4.400 de copii cu nevoi speciale au fost înscriși în învățământul de masă. Această politică educațională are drept scop modernizarea și restructurarea „învățământului special” (educația pentru copiii cu cerințe educaționale speciale/dizabilități), astfel încât să creeze premisele pentru debutul școlar în cea mai apropiată școală din comunitate, precum și pentru asigurarea unor servicii educaționale de sprijin diversificate și de calitate. În ultimii ani, au fost derulate proiecte specifice în vederea dezvoltării de „școli inclusive”.

Modalitățile de intervenție la nivelul comunității urmăresc implicarea factorilor de decizie, autoritățile locale, servicii sociale, ONG-urile, firme, în acțiunea de prevenire și combatere a abandonului școlar. Acțiunile pot viza:

- Informarea comunității cu privire la starea de fapt;
- Atragerea atenției asupra gravității și consecințelor în plan socio-economic la nivelul județului, dat fiind faptul că abandonul datorat sărăciei generează la rândul său sărăcie;
- Pregătirea școlară și profesională deficitară creează premise pentru rata ridicată a somajului și a situației financiare precare. Cei care abandonează școala nu vor avea formația morală și civică necesară rolului de părinte și a celui de cetățean al comunității.

Modalitățile de intervenție la nivel de familie susțin constituirea unor asociații a părinților cu copii aflați în situația de risc / sau abandon școlar care să vizeze: consiliere privind cariera; învățarea unor strategii de găsire a unui loc de muncă; tehnici de rezolvare a situațiilor de criză; strategii de monitorizare și gestionare a traseului educațional al elevului; organizarea de târguri de oferte educaționale în scopul informării cu privire la variantele optime de școlarizare pentru elevi; târguri de job-uri și orientarea părinților spre cursuri de formare în calificările de pe piața forței de muncă, sprijin financiar sub formă de rechizite, îmbrăcăminte, transport școlar al elevilor din mediul rural în mediul urban; realizarea de anchete sociale și acordarea de asistență socială după caz.

Modalități de intervenție la nivel de școală au în vedere familiarizarea profesorilor cu tehnici de învățare activă și interactivă; consiliere vocațională; cunoașterea și utilizarea unor strategii de adoptare curriculară.

Modalități de intervenție la nivel de elevi presupun consiliere psihopedagogică individuală și de grup; testarea cu teste psihologice în scopul cunoașterii nivelului de dezvoltare intelectuală a profilului aptitudinal și de personalitate a elevilor; organizarea unor activități de pregătire suplimentară pentru cei care manifestă dificultăți de asimilare, precum și în cazul celor cu lacune în pregătire, datorită absenteismului.

Este necesară o cunoaștere mai amanunțită, atât a elevilor, cât și a familiilor acestora. Educația reprezintă baza emancipării individuale și are un impact major asupra dezvoltării întregii

noastre societati. De aceea, asigurarea sanselor egale la educatie de calitate pentru toti are o importanta majora.

Bibliografie:

- 1) Adrian Hatos, „Sociologia educatiei”, Ed. Polirom, 2006;
- 2) Elisabeta Stanciulescu, „Sociologia educatiei familiale, Ed. Polirom, 1998;
- 3) Barbu, Gheorghe- Copiii din familiile sarace, in Calitatea vietii, nr.1-2/1998;
- 4) Barbu, Gheorghe- Conditii de viata ale familiilor sarace cu copii, in Calitatea vietii, nr.1-2/1997;
- 5) http://articole.famouswhy.ro/abandonul_scolar_in_contextul_societatii_romanesti;

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ ÎN CONTEXT INTERNAȚIONAL

*Profesor Malinescu Alina Marcela
Școala Gimnaziala Oprisor*

Dintotdeauna, in educatie si nu numai, se recomanda adaptarea la permanentele cerințe schimbătoare ale unei lumi care evoluează rapid, care necesită abordări multiple ale fenomenelor naturale și/ sau sociale și care impune adoptarea de strategii eficiente în vederea atingerii tuturor obiectivelor sale, presupune implicarea activă a întregii societăți pentru a pune în centrul preocupărilor sale *OMUL*.

Printre caracteristicile acestei societăți se pot enumera: schimbarea, transformarea, egalitatea șanselor, continua formare, colaborarea, evoluția tehnologiei, preocuparea pentru oameni și pentru nevoile lor în ceea ce privește dezvoltarea, integrarea și inovarea.

Elementul central al societății, element care poate contribui în mod valoros și radical la evoluția tuturor elementelor componente ale societății este *EDUCAȚIA*.

Educația incluzivă este un proces complex, de durată care necesită analize, schimbări și construcții continue pentru a realiza politici și practici incluzive și a asigura bazele unei culturi incluzive.

Educația incluzivă a apărut ca o reacție firească a societății la obligația acesteia de a asigura cadrul necesar și condițiile impuse de specificul educației persoanelor cu cerințe educative speciale. Bogăția spirituală a lumii contemporane rezulta tocmai din respectul și valorizarea tuturor indivizilor, pentru că lumea modernă acceptă faptul că fiecare individ este o dimensiune care îmbogățește și potentează, împreună cu celelalte experiențe, lumea de azi.

Educația incluzivă, respectiv integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale în învățământul de masă a apărut ca o provocare spre schimbarea atitudinilor și mentalităților, dar și a politicilor și practicilor de excludere și segregare. Integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale în învățământul de masă are ca scop rezolvarea câtorva dintre problemele pe care le întâmpină copiii în procesul educației și dezvoltării lor, probleme care apar chiar și in familiile lor, nu doar in afara.

Educația de bună calitate reprezintă un DREPT fundamental al omului și copiii au dreptul la educație generală, iar modelul incluziunii socio-educative are la bază acest drept, înglobat în dreptul internațional. Fiecare copil, indiferent de apartenență sau de nivelul de dezvoltare a capacităților sale, are dreptul la o educație de bună calitate care să conducă în cea mai mare măsură la dezvoltarea capacităților sale cognitive și de integrare socială. Fiecare copil are nevoie să se simtă apreciat și are aceleași drepturi ale copilului, indiferent de cum arată sau de capacitatea lui mintală.

Fiecare elev este înțeles ca un participant activ la învățare și predare și pentru că fiecare aduce cu sine în procesul complex al învățării și dezvoltării o experiență, un stil de învățare, un

model social, o interacțiune specifică, un ritm personal, un mod de abordare, un context cultural căruia îi aparține.

Conceptul de „educație pentru toți” a fost lansat în 1990 în Tailanda la Conferința Internațională a Ministerului Educației, iar în 1994 la Salamanca, în Spania, s-au lansat dimensiunile educației pentru toți care constau în calitatea actului educațional și acces pentru toți copiii: „Școlile trebuie să primească toți copiii, fără nici o deosebire privind condițiile lor fizice, sociale, emoționale, lingvistice sau de altă natură. Acestea se referă și la copiii cu dizabilități sau talentați, copiii străzii și copiii care muncesc, copii din populații îndepărtate sau nomade, copii aparținând minorităților lingvistice și etnice...”

Pentru ca activitatea instructiv – educativă să fie profitabilă pentru toți elevii, aceasta trebuie să se realizeze diferențiat. Educația diferențiată vizează adaptarea activității de instruire la posibilitățile diferite ale elevilor, la capacitatea de înțelegere și ritmul de lucru propriu unor grupuri de elevi sau chiar fiecărui elev în parte.

Pentru ca educația copiilor cu cerințe speciale să fie eficientă, pe de o parte trebuie să aibă un caracter integrat, iar pe de altă parte trebuie să aibă un caracter diferențiat, să fie adaptată particularităților elevilor.

Caracterul integrat al învățământului ne pune în fața o problematică a situației în care un copil cu handicap este integrat într-o clasă obișnuită. De fapt, este vorba, pe de o parte, de situația copilului respectiv, iar pe de altă parte, de situația clasei în care este integrat. Sub ambele aspecte, ceea ce urmărim este o bună înțelegere reciprocă, o existență socială normală a copiilor, în ciuda diferențelor existente. Pentru copilul cu handicap aceasta înseamnă a fi înțeles și acceptat, cu tot ce are el pozitiv, cu tot ce poate aduce vieții de grup. Această normalizare a relațiilor este benefică și pentru ceilalți elevi, care învață să respecte dreptul la diferență, să fie solidari cu semenii lor care întâmpină dificultăți în viață.

Procesul de integrare educațională a elevilor cu CES include elaborarea unui plan de intervenție individualizat, în cadrul căruia, folosirea unor modalități eficiente de adaptare curriculară joacă rolul esențial.

Raporturile ce se stabilesc cu fiecare elev în parte sunt foarte importante. Elevul trebuie să simtă că este apreciat ca individ, trebuie să fie laudat atunci când merita, trebuie să fie rasplatit la fel ca ceilalți. Astfel, elevii vor participa la procesul de învățământ după posibilitățile fiecăruia, cadrele didactice trebuind să-și adapteze metodele pedagogice în consecință.

Copiii sunt o categorie socială care în ciuda aparențelor nu au timp să aștepte: dacă sunt lăsați să crească fără ajutorul de care au nevoie, personalitatea viitorului adult are cu siguranță de suferit. Copiii trebuie să fie educați și îndrumați atunci când trebuie pentru ca mai târziu degeba să intervine. De aceea, educarea copiilor în mod corespunzător este o cerință primordială a oricărei societăți civilizate și dezvoltate.

Bibliografie:

1. A. Ghergut, Sinteze de psihopedagogie specială, Editura Polirom, 2005

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ

*Prof.înv.primar Manea-Screciu Carmen
Școala Gimnazială Nr.6 Drobeta Turnu Severin*

Conștientizându-se ca ființă a acestei planete, omul își conștientizează și valoarea sa socială, de aici rezultând grija deosebită pe care o va acorda colectivității. Ființele valide devin interesate de modificarea profundă a principiilor de viață și de extrapolarea acestor principii asupra persoanelor defavorizate.

Adaptarea la permanentele cerințe schimbătoare ale unei lumi care evoluează rapid, care necesită abordări multiple ale fenomenelor naturale și/ sau sociale și care impune adoptarea de strategii eficiente în vederea atingerii tuturor obiectivelor sale, presupune implicarea activă a întregii societăți pentru a pune în centrul preocupărilor sale oml.

Elementul central al societății, element care poate contribui în mod valoros și radical la evoluția tuturor elementelor componente ale societății este educația.

Educația incluzivă este un proces complex, de durată care necesită analize, schimbări și construcții continue pentru a realiza politici și practici incluzive și a asigura bazele unei culturi incluzive. Aceasta a apărut ca o reacție firească a societății la obligația acesteia de a asigura cadrul necesar și condițiile impuse de specificul educației persoanelor cu cerințe educative speciale. Excluderea copiilor, tinerilor și adulților de la oferta educațională de masă este acum recunoscută ca discriminare care echivalează cu o violare a drepturilor lor fundamentale. Legislația internațională a drepturilor omului conține atât interdicții exprese cât și interdicții implicite împotriva segregării pe motive de rasă, etnie sau naționalitate în instituțiile educaționale.

Educația incluzivă are ca principiu fundamental – un învățământ pentru toți, împreună cu toți – care constituie un deziderat și o realitate ce câștigă adepți și se concretizează în experiențe și bune practici de integrare / incluziune. Programele de stimulare timpurie a dezvoltării reprezintă o etapă decisivă în realizarea obiectivelor educației pentru toți. Acestea au o influență determinantă asupra formării inteligenței, a personalității și a comportamentelor sociale.

În pedagogia contemporană există o preocupare intensă pentru găsirea căilor și mijloacelor optime de intervenție educativă încă de la vârstele mici asupra unei categorii cât mai largi de populație infantilă. Integrarea / incluziunea poate fi susținută de existența unui cadru legislativ flexibil și realist, de interesul și disponibilitatea cadrelor didactice din școala de masă și din școala specială, de acceptul și susținerea părinților copiilor integrați, de implicarea întregii societăți civile, dar și de nivelul de relații ce se formează și se dezvoltă la nivelul clasei integratoare, care se bazează pe toleranță și respect față de copilul cu probleme.

Primirea în școală a copilului cu cerințe educative speciale, atitudinea față de el trebuie să păstreze o aparență de normalitate, copilul trebuind să fie tratat la fel cu ceilalți copii din clasă. Conduita și atitudinea învățătoarei trebuie să demonstreze celorlalți copii că i se acordă școlarului cu dizabilități aceeași valoare ca și celorlalți, respectându-se principiul democratic al valorii egale.

Educația incluzivă, respectiv integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale în învățământul de masă a apărut ca o provocare spre schimbarea atitudinilor și mentalităților, dar și a politicilor și practicilor de excludere și segregare. Integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale în învățământul de masă are ca scop rezolvarea câtorva dintre problemele pe care le întâmpină copiii în procesul educației și dezvoltării lor.

Educația de bună calitate reprezintă un drept fundamental al omului și copiii au dreptul la educație generală, iar modelul incluziunii socio-educaționale are la bază acest drept, înglobat în dreptul internațional. Fiecare copil, indiferent de apartenență sau de nivelul de dezvoltare a

capacităților sale, are dreptul la o educație de bună calitate care să conducă în cea mai mare măsură la dezvoltarea capacităților sale cognitive și de integrare socială.

Fiecare copil este înțeles ca un participant activ la învățare și predare și pentru că fiecare aduce cu sine în procesul complex al învățării și dezvoltării o experiență, un stil de învățare, un model social, o interacțiune specifică, un ritm personal, un mod de abordare, un context cultural căruia îi aparține.

Conceptul de „educație pentru toți” a fost lansat în 1990 în Tailanda la Conferința Internațională a Ministerului Educației, iar în 1994 la Salamanca, în Spania, s-au lansat dimensiunile educației pentru toți care constau în calitatea actului educațional și acces pentru toți copiii: „Școlile trebuie să primească toți copiii, fără nici o deosebire privind condițiile lor fizice, sociale, emoționale, lingvistice sau de altă natură. Acestea se referă și la copiii cu dizabilități sau talentați, copiii străzii și copiii care muncesc, copii din populații îndepărtate sau nomade, copii aparținând minorităților lingvistice și etnice...”

Pentru ca activitatea instructiv – educativă să fie profitabilă pentru toți elevii, aceasta trebuie să se realizeze diferențiat. Educația diferențiată vizează adaptarea activității de instruire la posibilitățile diferite ale elevilor, la capacitatea de înțelegere și ritmul de lucru propriu unor grupuri de elevi sau chiar fiecărui elev în parte.

Pentru ca educația copiilor cu cerințe speciale să fie eficientă, pe de o parte trebuie să aibă un caracter integrat, iar pe de altă parte trebuie să aibă un caracter diferențiat, să fie adaptată particularităților elevilor.

Caracterul integrat al învățământului ne pune în fața problematică a situației în care un copil cu handicap este integrat într-o clasă obișnuită. În fapt este vorba pe de o parte de situația copilului respectiv, iar pe de altă parte, de situația clasei în care este integrat. Sub ambele aspecte, ceea ce urmărim este o bună înțelegere reciprocă, o existență socială normală a copiilor, în ciuda diferențelor existente. Pentru copilul cu handicap aceasta înseamnă a fi înțeles și acceptat, cu tot ce are el pozitiv, cu tot ce poate aduce vieții de grup. Această normalizare a relațiilor este benefică și pentru ceilalți elevi, care învață să respecte dreptul la diferență, să fie solidari cu semenii lor care întâmpină dificultăți în viață.

Procesul de integrare educațională a elevilor cu CES include elaborarea unui plan de intervenție individualizat, în cadrul căruia, folosirea unor modalități eficiente de adaptare curriculară joacă rolul esențial.

Raporturile ce se stabilesc cu fiecare elev în parte sunt foarte importante. Elevul trebuie să simtă că este apreciat ca individ. Astfel, elevii vor participa la procesul de învățământ după posibilitățile fiecăruia, cadrele didactice trebuind să-și adapteze metodele pedagogice în consecință.

Copiii sunt o categorie socială care în ciuda aparențelor nu au timp să aștepte: dacă sunt lăsați să crească fără ajutorul de care au nevoie, personalitatea viitorului adult are cu siguranță de suferit. Curriculum școlar trebuie să fie controlat de nevoile elevilor. Să îl gândim accesibil, centrat pe nevoile și punctele forte ale elevilor, să valorifice colaborarea, experiența personală și ocaziile sociale, fiind mereu focalizat pe esențial. Etapele prin care profesorul adaptează curriculum sunt: identificarea punctelor slabe și ale celor forte ale fiecăruia, stabilirea priorităților de învățare, instruirea prin metodele și strategiile cele mai adecvate, înregistrarea progreselor elevului și evaluarea intervenției.

Fiecare copil cu dificultăți de învățare are dreptul de a fi considerat un copil cu șansă la dezvoltare și felul cum îl apelăm este important pentru imaginea lui. Munca didactică trebuie să pună în centru copilul, nu problema acestuia.

Bibliografie:

1. A. Ghergut, Sinteze de psihopedagogie specială, Editura Polirom, 2005
2. T. Vărăjmaș, „Învățământul integrat și / sau incluziv pentru copiii cu cerințe educative speciale”, Ed. Aramis, București, 2001.

ABANDONUL ȘCOLAR ÎN CONTEXTUL SOCIETĂȚII ROMÂNEȘTI

Marcu Alexandra-Emilia

Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană.

Abandonul școlar constă în decizia de a întrerupe parcursul școlar, înainte de finalizarea unui anumit nivel de învățământ. Există definiții ale abandonului școlar care îl asociază părăsirii timpurii a unui parcurs educativ, înainte de obținerea unei diplome.

Există o definiție care vizează renunțarea de a participa la o formă de educație, înainte de finalizarea unui nivel de studiu sau a unui an de studiu. În abandon școlar este considerat a fi elevul care într-un an școlar se regăsește cuprins într-un anumit nivel de educație, iar în anul școlar următor nu se mai regăsește cuprins în nicio formă de educație, fără a fi obținut o diplomă de finalizare a studiilor.

La nivelul sistemului românesc de învățământ, elevii sunt declarați în abandon școlar și scoși din evidențele școlare după trei ani de la renunțarea la frecventarea studiilor, perioadă în care elevul are timp să-și reia și continue studiile.¹

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să identificăm și să studiem câteva cauze:

- Cauze de natură socio-economică și familială. În România, există numeroase școli izolate și lipsite de dotările necesare, aflate în zone defavorizate, în care sărăcia restrânge dramatic posibilitățile părinților de a asigura copiilor condițiile necesare educației. Doar unu din patru copii români din mediul rural sunt absolvenți de liceu și numai 1% din ei urmează o facultate. În aceste condiții, numeroși copii sunt nevoiți să muncească de la vârste premature, ceea ce îi transformă într-o categorie socială vulnerabilă. O treime din copiii obligați să muncească sunt analfabeți, iar două cincimi dintre ei au un nivel scăzut al abilităților de scris și citit.

- Climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Studiile arată că acei copii care provin din familii cu un nivel scăzut de educație sau care au un status socio-economic scăzut sunt mult mai predispuși la părăsirea timpurie a școlii.² Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferența sau dimpotrivă, tiranică a acestora, iaăa alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

- Caracteristicile școlii. Acesta este singurul loc în care se poate interveni direct de la nivel guvernamental; este mult mai puțin probabil ca elevii din școli omogene (inclusiv din punct de vedere etnic) să părăsească școala – primesc aceeași educație și astfel se simt „similari”, distanța socială dintre ei fiind mică.³

- Factori de natură socială și economică – cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori – sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și în final, abandon școlar. Mai mult, migrarea forței de muncă spre Țările din Uniunea Europeană îi

¹ Ciprian, Fartușnic, *Copiii în afara sistemului de educație*, Editura Institutul de Științe ale Educației, București, 2012, pag. 10.

² <http://www.fundatia.ro/sites/default/files/Parte%20de%20Carte-Raport%20de%20Cercetare.pdf>

³ <http://www.fundatia.ro/sites/default/files/Parte%20de%20Carte-Raport%20de%20Cercetare.pdf>

afectează tot mai mult pe copii, care fie că își urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude (bunici sau apropiați), al căror control și influență asupra copiilor sunt superficiale, cu efecte directe asupra stării comportamentale și situații școlare. S-a constatat că copiii țin tot mai mult să părăsească băncile școlii. Ei au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția unui loc de muncă.

- Factorii de natură educațională – insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absentism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) – au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

- Anturajul – de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor curențe din copilărie – dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a căpăta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate – iată alte cauze pentru care elevul abandonează școala.¹

Mai există o serie de factori externi care nu țin de politicile publice, și anume: statusul socio-economic, influența părinților (circumstanțe problematice din familie – structura familiei, nivelul de educație, statusul privind angajarea), schimbarea școlilor, etnia, egalitatea socială.

Sunt amintiți și factori interni (personali) care influențează părăsirea timpurie a școlii: comportamentul deviant, bolile fizice sau psihice, sarcina la adolescente, performanța școlară anterioară.²

Un sistem educativ democratic și de succes este cel care nu are în vedere formarea elitelor, ci formarea tuturor tinerilor în manieră adaptată posibilităților, intereselor celor care învață. Într-un astfel de sistem se regăsesc tineri în risc de abandon școlar sau care chiar s-au confruntat cu abandonul școlar. Un sistem educativ funcțional, democratic și just este cel care se interesează și de această categorie de elevi și, mai mult, acționează în vederea menținerii cât mai mult timp a elevilor în risc de abandon în școală sau în vederea reinsertiei lor școlare.

În aceste condiții, lupta pentru prevenirea și combaterea abandonului școlar trebuie privită ca o prioritate a sistemului de educație cu atât mai mult cu cât factorii determinanți ai abandonului se multiplică și diversifică, adaptat contextului social, economic, cultural, profesional în care sistemul de învățământ funcționează.

Orice sistem educativ trebuie să urmărească educația și formarea tuturor tinerilor, indiferent de posibilitățile lor materiale și intelectuale, mediul de proveniență sau etnia. Pentru a atinge acest ideal este nevoie de instrumente și programe adaptate la nevoile beneficiarilor.³

Bibliografie

1. Botnariuc, Petre, Țibu, Sorina, *Portofoliu pentru educație permanentă*, Editura Afir, București, 2010.
2. Duminică, Gelu, Ivăsiuc, Ana, *O școală pentru toți*, Editura Vanemonde, București, 2010.
3. Fartușnic, Ciprian, *Copiii în afara sistemului de educație*, Editura Institutul de Științe ale Educației, București, 2012.
4. Jigău, Mihai (coord.), *Învățământul obligatoriu de 10 ani. Condiții de implementare, rezultate și măsuri corective*, Editura Alpha MDN, București, 2008.
5. <http://www.fundatia.ro/sites/default/files/Parte%20de%20Carte-Raport%20de%20Cercetare.pdf>.

¹ Gelu Duminică, Ana Ivăsiuc, *O școală pentru toți*, Editura Vanemonde, București, 2010, pag. 35.

² Mihai Jigău (coord.), *Învățământul obligatoriu de 10 ani. Condiții de implementare, rezultate și măsuri corective*, Editura Alpha MDN, București, 2008, pag.70.

³ Petre Botnariuc, Sorina Țibu, *Portofoliu pentru educație permanentă*, Editura Afir, București, 2010, pag. 65.

STRATEGII EDUCATIONALE DE COMBATERE A ABANDONULUI ȘCOLAR

*Mari Adina
Școala Gimnaziala Jiana*

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie iar apoi, ea se continuă în grădiniță și școală. În primul rând ea se realizează prin puterea exemplului și apoi prin cea a cuvântului. Tot ceea ce se săvârșește sub puterea copilului are efect mai puternic decât frazele moralizatoare.

O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar prin intervenția acestuia la nivelul factorilor de risc – individuali, familiali, școlari a celor determinați de mediul cu potențial delictogen ș.a.m.d., care-l pot acuza. Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și în ultimă instanță pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Factorii de risc cum ar fi cei comportamentali sunt factori care reprezintă ansamblul încălcărilor și abaterilor tinerilor de la normele de conviețuire socială. Delincvența juvenilă se referă la violarea normelor legale de către cei care sunt sub vârsta la care legea tratează oamenii ca adulți.

- **Factorii psihologici.**

În evaluarea diferitelor manifestări delictuale ale tinerilor trebuie ținut cont de factorul, agresivitate, sau de cel de "frustrare", de instabilitatea afectivă sau comportamentală.

- **Factorii sociali și alți factori care pot provoca abandonul școlar.**

Ca obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar ar putea fi:

- Identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi.

- Implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului cu risc de abandon școlar.

- Creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon sau risc de abandon școlar.

În măsura în care aceste obiective vor fi împlinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul.

Una dintre cele mai grave probleme cu care se confruntă învățământul școlar este abandonul școlar.

Dacă înainte de 1989 rata abandonului școlar era foarte scăzută, imediat după schimbarea regimului și trecerea la democrație s-a constatat că elevii tind tot mai mult să părăsească băncile școlii. Ei au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor. De asemenea se are în vedere reinsertia școlară a celor în cauză prin încredințarea unor responsabilități în cadrul

colectivelor școlare din care fac parte, depistarea și corectarea anomaliilor comportamentale în relația copil-părinte, intensificarea colaborării școală-familie, pentru identificarea anturajului elevilor și luarea măsurilor adecvate pentru scoaterea lor de sub influența negativă a acestuia.

Sărăcia este de asemenea un factor de abandon școlar care se reflectă la toate nivelurile de vârstă și învățare. Astfel, se afirmă că "cel mai mare abandon se înregistrează în cadrul școlilor de ucenici sau profesionale". De fapt cei care abandonează școala profesională sau clasele de ucenici (unele clase) o fac pentru că, oricum, ei sunt oameni "certați" cu școala.

De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.

Școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că, în ziua de azi, nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine.

Nu se vorbește de asemenea de încrederea populației în instituția școlară, în valorile dobândite, ierarhizate prin cantitatea de învățatură înglobată în ele. De aceea, o campanie serioasă de combatere a abandonului școlar trebuie să însemne, la urma urmei, o extragere a școlii din abandonarea în care se găsește.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început.

Cauzele principale ale abandonului școlar sunt cele economice, socioculturale sau religioase, psihologice și pedagogice.

Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Elevul care prezintă un risc înalt de abandon școlar-incapabil să se adapteze și să funcționeze adecvat în contextul clasei tradiționale, rezultatele școlare sub medie – nu-și stabilește obiective profesionale, prezintă absenteism, ostilitate față de adulți și reprezentanții autorității școlare, provine dintr-o familie ce experimentează un stres existențial cu probleme economice serioase, nu este implicat în nici-o activitate organizată de școală, nonformală sau formală.

În cadrul învățământului preșcolar, cadrul didactic – educatoarea are de asemenea un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari și viitori școlari. Comunicarea copilului cu educatoarea fiind extrem de importantă, comunicarea verbală și cea non-verbală.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, dar în grupul de la grădiniță și de la școală fiecare poate avea un loc, un rol și o valoare.

Evaluarea pe care o poate face educatorul și învățătorul se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Aceasta trebuie să identifice:

- o Cum este fiecare
- o Ce știe fiecare
- o Ce face fiecare
- o Cum cooperează cu ceilalți

Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale.

Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rome, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată prin opacitatea segregacionismului. Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de

descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor. "Unicitatea pozitivă" care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negative", aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preprimar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se mențin în sistemul educativ făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, educatorilor cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare educator și învățător în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte.

Bibliografie:

"Revista învățământului preșcolar" - Ministerul Educației și Cercetării – Institutul de Științe ale Educației – București 2006

DIMINUAREA ABANDONULUI ȘCOLAR PRIN CALITATE ȘI INOVARE ÎN EDUCAȚIE

*Prof. Mirela-Sorina Mateescu,
Școala Centrală, sector 2, București*

Abandonul școlar se referă la decizia de a întrerupe parcursul școlar, anterior de a finaliza un nivel de învățământ.

Conform studiului realizat de Apostu Otilia și Fartușnic Ciprian "există definiții ale abandonului școlar care îl asociază părăsirii timpurii a unui parcurs educativ, înainte de obținerea unei diplome. Este o definiție care vine pe filieră francofonă, dar care, adaptată spațiului educativ românesc, vizează renunțarea de a participa la o formă de educație, înainte de finalizarea unui nivel de studiu sau a unui an de studiu. În abandon școlar este considerat a fi elevul care într-un an școlar se regăsește cuprins într-un anumit nivel de educație, iar în anul școlar următor nu se mai regăsește cuprins în nicio formă de educație, fără a fi obținut o diplomă de finalizare a studiilor. Definiția este elaborată pe filieră francofonă, de Ministerul Educației din Québec și a fost preluată și adaptată specificului diferitelor sisteme de învățământ.

La nivelul sistemului românesc de învățământ, elevii sunt declarați în abandon școlar și scoși din evidențele școlare după trei ani de la renunțarea la frecventarea studiilor, perioadă în care elevul are timp să-și reia și continue studiile. Această abordare are o serie de limite pentru cunoașterea fenomenului real, dar și pentru elaborarea unor sisteme de intervenție care să acționeze din timp pentru prevenirea și combaterea fenomenului de abandon școlar".

Din păcate, România este țara cu cei mai mulți elevi din Uniunea Europeană care abandonează școala. Astfel, doi din zece elevi ajung să renunțe la școală iar cei mai mulți sunt de la țară și provin din familii sărace. Toate acestea se petrec chiar dacă în ultimul deceniu s-au investit sute de milioane de euro pentru a combate abandonul școlar.

O statistică a Eurostat arată că România a avut în anul 2016 a treia cea mai mare rată de părăsire timpurie a școlii de către tinerii cu vârste de 18-24 de ani, dintre statele UE. Țara noastră se numără printre cele trei state europene în care a crescut abandonul școlar în 2016, față de nivelul din anul 2006. România rămâne în topul abandonului școlar la nivel european, deși în majoritatea țărilor membre, ponderea tinerilor care-și abandonează studiile e în continuă scădere.

O cauză ce a generat abandonul școlar ar fi desființarea școlilor de arte și meserii. Tinerii care ar fi vrut să urmeze o școală profesională au fost trimiși forțat la liceu, pe care l-au abandonat, pentru că nu au făcut față cerințelor de la acest nivel de educație.

De asemenea, în Raportul Ministerului Educației cu privire la starea învățământului preuniversitar se arată că începând cu anul 2009/2010 (anul de intrare în lichidare a școlilor de arte și meserii și de preluare a locurilor la liceu), s-a înregistrat o creștere a procentului elevilor care au abandonat studiile liceale: o parte dintre elevii care în mod tradițional ar fi optat pentru ruta profesională de școlarizare au intrat la liceu, însă au abandonat studiile pe parcurs, pentru că nu au făcut față exigențelor de la liceu. ”Ca urmare, în perioada 2009-2011, rata abandonului a crescut de la 2,2%, la 3,8%. În următorii doi ani școlari, rata abandonului a înregistrat ameliorări semnificative, scăzând la valoarea de 2,8%. La nivelul anului școlar 2014/2015, valoarea indicatorului a crescut din nou, ajungând la 3,7%”, se arată pe site-ul www.economica.net.

Totodată este important ca MEN, indiferent de guvernare și ministru să țină cont de Strategia Europa 2020 ce stabilește ca statele UE să reducă ratele de abandon școlar sub pragul de 10% până în 2020.

Goga Alin Vasile crede ca ”pentru a putea reduce numarul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

- școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesionale pentru absolvenți; cultura de origine;
- factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.
- factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.
- Anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor curențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală”.

Allen Steven, Director Regional UNICEF ECE/CSI consideră că ”cercetările au evidențiat faptul că a spori azi investiția în programe de dezvoltare timpurie a copilului duce la formarea de cetățeni mai educați, mai prosperi și mai pașnici pentru societatea de mâine.

Perioada copilăriei timpurii este cea mai importantă perioadă de dezvoltare a vieții, când se pun bazele cognitive, emoționale și sociale pe care se construiește viitorul. Dezvoltarea creierului copilului depinde de stimularea din mediul înconjurător, în special de calitatea îngrijirii și a interacțiunii pe care un copil le primește. Copiii care sunt îngrijiți bine și stimulați corespunzător, au

șanse mult mai mari să-și dezvolte la potențial maxim abilitățile cognitive, de limbaj, emoționale și sociale, să crească mai sănătoși și să aibă o stimă de sine crescută. Toate aceste arii sunt cruciale pentru bunăstarea noastră ca adulți, experiențele din copilăria timpurie determinând în mod esențial ceea ce vom deveni la maturitate. În primii ani din viață se creează deci un fundament care poate să fie fragil sau viguros și pe care copilul construiește abilitățile care vor fi necesare pe tot parcursul vieții, inclusiv în școală. Soliditatea fundamentului este esențială pentru achizițiile ulterioare pe care le face copilul. Focalizarea pe programe de dezvoltare timpurie a copilului, pe educația timpurie și anii preșcolară este foarte importantă atunci când vorbim de reducerea abandonului școlar. Copiii care beneficiază de programe de dezvoltare timpurie au mai multe șanse să aibă o participare și o performanță școlară crescute, să-și planifice întemeierea unei familii, să devină adulți productivi, integrându-se cu succes pe piața muncii și să-și educe la rândul lor copiii. Aceste programe sunt o unealtă importantă în ruperea ciclului intergenerațional al sărăciei și excluziunii și aduc beneficii economice semnificative. Intervențiile din copilăria timpurie în comunitățile sărace duc la o mai bună performanță și participare școlară a copiilor și la o mai bună performanță în obținerea și păstrarea unui loc de muncă mai târziu în viață. Astfel, investiția în copii cât mai de timpuriu ne conduce, pe termen lung, la dezvoltare socială și la realizarea susținută a drepturilor copilului”.

Abandonul școlar este o temă dezbătută în România de aproape trei decenii, însă fără prea multe rezultate cuantificabile, însă mai avem doi ani ca să rezolvăm această problemă trasată de Uniunea Europeană.

Consider, pe baza celor expuse anterior, fiind complet de acord cu cele gândite de specialiștii români și străini, că este nevoie de mai multă motivație pentru părinți, elevi, cadre didactice și guvernanți astfel ca abandonul școlar să se diminueze.

În acest sens, trebuie mai mulți bani direcționați, de factorii guvernamentali, părinților, însă să fie direcționați în așa măsură astfel ca acești bani să fie folosiți în favoarea copiilor și pentru actul educațional, deci este nevoie de un control mai riguros al statului privind utilizarea acestor fonduri. Apoi este nevoie de crearea unor spații educative, ca în multe din țările din Europa apuseană sau Japonia, unde mobilierul și celelalte mijloace de învățământ invită indirect elevul către școală și o învățare eficientă. Sau crearea unor spații de joacă și recreere, lângă niște spații verzi, care să-i destindă pe elevi, chiar și pe cadrele didactice, în incinta instituției de învățământ. Aș propune o pauză mai mare între anumite ore pentru a servi masa, asculta muzică, picta sau dansa, întâlniri sau mici dezbateri pe diferite teme de actualitate, adică activități recreative, care-i deconectează pe elevi și-i determină să fie mult mai atenți la reîntoarcerea în sălile de curs, unde au de stat în bănci de lemn sau plastic, cu pupitre pline de mesaje mai mult sau mai puțin academice, încă câteva ore. Avem cu toții nevoie de manuale școlare pline de imagini, documente, jocuri didactice, aplicații practice, lecții de viață, care-i ajută pe elevi să se integreze mai bine în societate și pe piața muncii. Sunt importante și necesare diverse întâlniri față în față sau virtuale, cu anumite personalități din mai multe domenii de activitate, ce le pot deveni repere în viață sau cu anumiți factori de decizie cu care să poarte un dialog onest și astfel elevii să le adreseze doleanțele și păsurile lor, în mod direct. Se impune și crearea unui spațiu de lectură cu cărți, reviste, laptopuri și o bibliografie media specifică vârstei, dar și cu multe titluri la modă, nu doar beletristica sau cărțile de specialitate pe care trebuie să le studieze sau să le consulte în timpul orelor de curs.

Sunt doar câteva idei și mi-i le-aș dori aplicate, începând chiar cu școala în care predau, deoarece sunt convinsă că mai mulți bani investiți în educație vor reuși să reducă abandonul școlar și să transforme școala românească într-una de succes, ca să nu ne mai lăudăm doar cu cei câțiva olimpici internaționali, care vor dispărea, din păcate, probabil, în maxim un deceniu.

BIBLIOGRAFIE

- Allen Steven, Director Regional UNICEF ECE/CSI în „Buletin informativ nr. 7”:
<http://www.unicef.ro/media/buletin-informativ-nr-7/dezvoltarea-timpurie-a-copilului-si-abandonul-scolar/>
- Dr. Apostu Otilia, Dr. Fartușnic Ciprian, ”Abandonului școlar în sistemul educațional românesc și un posibil model remedial” în Anuarul Grupurilor de Risc, anul II, 2012, p.45
- Goga Alin Vasile în: <http://dar.episcopiadevei.ro/index.php/2015/10/20/ce-este-abandonul-scolar-cauze-si-modalitati-de-prevenire/>
- http://www.economica.net/alarmant--romania-este-in-top-trei-ue-la-abandon-scolar--la-noi-creste-rata--la-aproape-toate-celelalte-state-membre-scade_143202.html#ixzz57U5JbtHd

ABANDONUL ȘCOLAR
CAUZE ȘI MODALITĂȚI DE PREVENIRE

Prof. Matei Elena-Iuliana

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie, apoi ea se continuă în grădiniță și școală prin intermediul cadrelor didactice. În primul rând, ea se realizează prin puterea exemplului. O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar, care a devenit din ce în ce mai frecvent.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse. Chiar și cel în cauză a fost nevoit să depună anumite eforturi. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

- școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective.

Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale.

Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală. De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și

din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.

- cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.
- climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permissiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.
- factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.
- factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.
- anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor carențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;
- implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;
- creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.

- În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.
Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:
- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;
- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
- psihiatrice - depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;
- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

În cadrul învățământului preșcolar educatoarea are, de asemenea, un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari - viitori școlari. Rolul acesteia este nu numai de a-i informa cu privire la școală, ci și de a-i face să conștientizeze importanța pe care o deține școala în viața unui individ.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, gradul lor de adaptare și percepere este diferit, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un statut, un rol și o valoare, fapt ce îi determină să îndrăgească mediul școlar. Evaluarea pe care o poate face educatoarea se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale. Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rome, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată. Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor. "Unicitatea pozitivă" care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negative", aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preprimar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se menține în sistemul educative, făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, cadrelor didactice, cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar – o problema gravă în România.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte și să nu uităm că educația depinde foarte mult de familie.

Privitor la această temă, Abandonul școlar – cauze și modalități de prevenire, consider că este o temă foarte mult abordată în mediul școlar. Cadrele didactice împreună cu consilierul școlar încearcă să-i determine pe elevi să conștientizeze importanța școlii, a terminării unui liceu. La noi, în România, abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație foarte strânsă cu membrii familiei.

Bibliografie:

Clerget, Stephane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București

Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București

Tatu, Cornelia, *Suport de curs: Consiliere școlară* (2009)

ABANDONUL ȘCOLAR ÎN CONTEXTUL SOCIETĂȚII ROMÂNEȘTI

*Profesor Miculescu Tatiana
Colegiul Național Economic Th. Costescu*

Una dintre cele mai acute probleme cu care se confruntă învățământul din țara noastră este abandonul școlar.

Abandonul școlar constă în încetarea de către elevi a frecvenței școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înainte obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înainte încheierii actului de studii început.

Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a "investit" resurse financiare în acel elev.

De asemenea, cei care abandonează școala nu vor avea nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, devenind viitorii șomeri, reprezentând, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

În ultimii ani, cifrele privitoare la abandonul școlar în cazul elevilor din România sunt din ce în ce mai îngrijorătoare. Ultimele statistici arată că, rata abandonului școlar este în continuă creștere. Astfel, dacă în anul 2013 aceasta era de 17,3%, în anii următori a crescut, ajungând la 18,1% în anul 2014, 18,3% în anul 2015, iar în 2016 atingând nivelul de 18,5%.

Aceste rezultate se traduc printr-o problemă extrem de gravă pentru învățământul românesc de stat, cu consecințe serioase la nivelul întregii societăți.

Cauzele sunt diverse, printre ele aflându-se:

- cultura de origine a elevilor – mediul socio-cultural de proveniență al acestora constituie una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar sau profesional al elevului, deoarece, școala nu e percepută ca valoare în sine, elevii tind tot mai mult să părăsească băncile școlii, fiind încurajați și de atitudinea părinților pentru care, cartea nu mai reprezintă o prioritate și nici garanția asigurării unui loc de muncă pe viitor.

- climatul familial precar. Dezorganizarea vieții de familie (consecință a divorțului), climatul familial, conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

- situația economică și socială cum ar fi: crize politice, economice, sociale, morale, absența unor norme sau valori, conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.

- factorii de natură educațională, cum ar fi: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiulul, absenteismul, repetenția, lipsa motivației și a interesului față de școală, greșelile

cadrelor didactice (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar

- anturajul de proastă calitate reprezintă un factor negativ în viața elevului, ce duce în final la abandon școlar. Din dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, anturajul îl poate determina pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure, să chiulească de la școală sau în final să abandoneze școala.

Pentru prevenirea abandonului școlar, se impune mai întâi:

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului;
- implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;
- creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.

În acest sens, ar trebui aplicate câteva soluții, printre care:

- înțelegerea cauzelor principale care determină elevul să abandoneze școala. Așadar, pentru a combate fenomenul de abandon este necesară, înțelegerea cauzelor de ordin social (situația economică, modelul oferit de părinți și dezorganizarea familiei, lipsa unui loc de muncă), psihologic (motivația scăzută, lipsa de interes, anxietatea, pasivitatea), precum și a celor psihopedagogice, acestea din urmă putând fi transformate în oportunități de dezvoltare și de îmbunătățire a sistemului actual de învățământ.

- implementarea unei metodologii centrate pe elev. În acest sens, cadrele didactice trebuie să se concentreze mai puțin pe predarea propriu-zisă și mai mult pe stimularea inițiativei și participării elevilor.

- încurajarea elevilor spre implicare. Elevii sunt deja obișnuiți cu metodele vechi de predare, astfel că ei asistă la ore cu pasivitate, fără a lua în calcul posibilitatea de a interveni sau de a participa activ. Aceștia trebuie stimulați și invitați să preia controlul asupra lecțiilor. Profesorii pot solicita exemple personale din partea elevilor, astfel, integrându-i în procesul de învățare și oferindu-le șansa de a se simți o parte importantă a orelor.

Așadar, elevul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preșcolar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se menține în sistemul educativ, făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, cadrelor didactice, cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar – o problemă gravă în România.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de responsabilitatea fiecărui factor implicat (elevi, părinți, cadre didactice) ca aceasta să devină o realitate din care, elevul să învețe și să se dezvolte.

Bibliografie:

Clerget Stephane, *Criza adolescenței*, Editura Trei, București 2008

Moisin Anton, *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2007

Tatu Cornelia, *Suport de curs: Consiliere școlară* (2009)

Neamțu Cristina, *Devianta Școlară*, 2003

ABANDONUL ȘCOLAR ÎN MEDIUL RURAL.

CAUZE ȘI MODALITĂȚI DE PREVENIRE

*Școala Gimnazială Bălăcița
Prof. Militaru Gabriela*

Învățământul din mediul rural constituie o problemă ce se concretizează în rezultatele școlare scăzute, rata de cuprindere școlară sau rata de promovabilitate a diferitelor cicluri școlare mult mai mică decât pentru învățământul urban, participarea scăzută a adolescenților din mediul rural la nivelurile superioare de învățământ (un exemplu grăitor: 75% dintre copiii din mediul rural nu au urmat liceul în 2007 - cea mai mare rată a abandonului școlar înregistrându-se la nivelul claselor a IX-a și a X-a). Numărul copiilor care abandonează școala crește de la an la an. Pe durata unui ciclu școlar de opt ani, din 100 de elevi care intră în clasa I, aproape 20 se pierd pe parcurs, conform datelor Institutului de Științe ale Educației.

Fenomenul se înregistrează în special la sate și în comunitățile de rromi, unde copiii sunt folosiți ca sursă de venit sau văzuți ca indivizi cu responsabilități în gospodărie. Situația a început să se înrăutățească din 2001, când rata abandonului s-a dublat brusc, iar de atunci a continuat să urce.

În ceea ce privește riscul de a abandona școala obligatorie, acesta sporește foarte mult pentru următoarele categorii de copii: cei cu handicap fizic sau psihic, dintre care 40% nu sunt nici macăr înscriși într-o formă de învățământ, rromii, al caror risc de abandon este de 6-7 ori mai mare decât cel al celorlalți copii, și copiii din familiile defavorizate. O creștere semnificativă a riscului de abandon este determinată și de următoarele situații: familie săracă, rezidență în mediul rural, lipsa mamei în gospodărie, părinți cu nivel de instrucție redus, părinți tineri, părinți agricultori sau lucrători pe cont propriu, gospodărie numeroasă. Pe baza celor scrise anterior, se poate identifica un model de școlaritate specific ruralului: copiii cu vârstă mai mare din mediul rural abandonează școala pentru a ajuta în gospodăria specializată în agricultură, astfel, și contribuie la crearea condițiilor prin care se reduc riscurile de abandon pentru frații lor mai mici.

Abandonul școlar apare îndeosebi în familiile dezorganizate, cu condiții materiale precare și nivel de trai scăzut, unde lipsa interesului pentru școală atât din partea părinților, cât și a copiilor, nesupravegherea lor de către părinți, fie prin lipsa de autoritate a acestora, fie prin plecarea lor la muncă în străinătate sunt tot atâția factori covârșitori ce sporesc amploarea fenomenului abandonului școlar. O altă parte a copiilor abandonează școala pentru că provin din familii cu părinți alcoolici, divorțați sau decedați, situații în care acestia nu mai pot să constituie un model educativ pozitiv. Există și situații în care familia consideră ca este mai utilă folosirea copiilor pentru a întregi veniturile. Această situație se găsește în mediul rural, unde copiii trebuie să muncească pământurile, sunt folosiți pe post de ciobani sau trimiși la muncă în alte județe.

Cauzele sunt în primul rând de natură socio-economică și familială. În România, există numeroase școli izolate și lipsite de dotările necesare, aflate în zone defavorizate, în care sărăcia restrânge dramatic posibilitățile părinților de a asigura copiilor condițiile necesare educației. Doar unu din patru copii români din mediul rural sunt absolvenți de liceu și numai 1% din ei urmează o facultate. În aceste condiții, numeroși copii sunt nevoiți să muncească de la vârste premature, ceea ce îi transformă într-o categorie socială vulnerabilă. O treime din copiii obligați să muncească sunt analfabeți, iar două cincimi dintre ei au un nivel scăzut al abilităților de scris și citit.

Climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau dimpotrivă, tiranică a acestora, iată alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

Abandonul școlar este rezultatul unei combinații de cauze interne și externe, de factori interni și factori externi. Fiecare abandon are o istorie personală și socială legată de modul cum se aplică diferențiat principiul dezvoltării. Abandonul este produsul mai multor factori cauzali aflați într-o anumită configurație pedagogică, psihologică și socială care determină la rândul ei mai multe consecințe imediate dar și de durată. Deoarece una dintre cauzele abandonului școlar este constituită de absenteism, strategiile de intervenție trebuie să vizeze și școala, în principal în ceea ce privește calitatea intervenției instructiv-educative, pertinentă conținuturilor în raport cu trebuințele de învățare ale elevilor, relevanța metodelor și stilurilor didactice pentru situațiile cognitive ale elevilor, sistemul de evaluare, etc.

Având în vedere strategiile de intervenție care se impun la nivel de școală, de maximă importanță este consilierea psihopedagogică a profesorilor cu privire la această categorie de elevi, precum și cursuri de formare care vizează cunoașterea și utilizarea proiectării unor planuri de intervenție individualizată și personalizată a elevilor.

Așadar, **modalitățile de intervenție la nivel de școală** au în vedere familiarizarea profesorilor cu tehnici de învățare activă și interactivă; consiliere vocațională; cunoașterea și utilizarea unor strategii de adoptare curriculară.

Modalitățile de intervenție la nivel de elevi presupun consiliere psihopedagogică individuală și de grup; testarea cu teste psihologice în scopul cunoașterii nivelului de dezvoltare intelectuală a profilului aptitudinal și de personalitate a elevilor; organizarea unor activități de pregătire suplimentară pentru cei care manifestă dificultăți de asimilare, precum și în cazul celor cu lacune în pregătire, datorită absenteismului.

Este necesară o cunoaștere mai amănunțită, atât a elevilor, cât și a familiilor acestora. Educația reprezintă baza emancipării individuale și are un impact major asupra dezvoltării întregii noastre societăți. De aceea, asigurarea șanselor egale la educație de calitate pentru toți are o importanță majoră.

BIBLIOGRAFIE

<http://ceae.ro/wp-content/uploads/2015/10/Raport-Scaderea-analfabetismului-functional.pdf>

Topan, Vlad, 2007, „Părinții saustatul?”

Dorobăț, Carmen, 2016, „The Devaluation of Higher Education”

Păun, Cristian, 2012, „România (a)trasă în teapafondurile europene”

ABANDONUL ȘCOLAR- CAUZE ȘI EFECTE

*Prof. Blăgniceanu Mina Iulia
Școala Gimnazială "Theodor Costescu"*

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absentism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse. Chiar și cel în cauză a fost nevoit să depună anumite eforturi. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

Școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective.

Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale.

Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală. De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.

□ cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în

reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absentismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.

□ climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

□ factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.

□ factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absentism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

□ anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor carențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;
- implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;
- creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.

În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.

În ultima perioadă, au fost demarate numeroase programe de reintegrare a copiilor în școli, mai ales în comunitățile de rromi și în cele din mediul rural. Uniunea Europeană a investit deja sume imense de bani spre domeniul educației și prevenirea abandonului școlar, însă acest proces este unul destul de dificil și de durată.

Deși principalii factori de creștere a probabilității de a renunța la educație sunt localizați la nivelul familiei și al comunității, pentru atenuarea acestor factori școala are un rol important. Accentul este pus pe prevenție, dar și reintegrarea elevilor care au renunțat recent la educație trebuie să fie importantă. Astfel se recomandă:

- Creșterea flexibilității programelor “a doua șansă” – din punct de vedere a grupurilor de vârstă. Deși se adresează tuturor celor care au abandonat școala, programul “a doua șansă” este frecventat de tineri de peste 20 de ani. Aceste programe ar trebui să aibă clase speciale pe grupă de vârstă (12 – 16 ani) pentru care este dificil să se integreze în grupe cu tineri care au peste 20 de ani.

- Creșterea flexibilității programelor “a doua șansă” – din punct de vedere al curriculei. Când elevii repetă un an de mai multe ori deoarece nu au trecut clasa la două sau trei materii (de regulă

aceleași) ar trebui luate în considerare notele de trecere de la celelalte materii. De asemenea, competențele profesionale dobândite de cei care abandonează școala ar trebui recunoscute oficial.

- Creșterea atractivității școlii – prin activități extracurriculare care au loc în școală, precum: acțiuni de renovare, de curățenie a școlii, competiții artistice și sportive.
- Creșterea atractivității școlii – prin folosirea resurselor școlii pentru atragerea elevilor pentru activități de timp liber.
- Utilizarea experienței celor ce au renunțat la școală pentru a preveni scăderea încrederii în educație. Ar fi util ca elevii care au abandonat școala să se întâlnească cu elevi care sunt la risc de abandon școlar și să le povestească despre viața lor din prezent.
- Creșterea implicării proactive a cadrelor didactice în combaterea abandonului școlar și renunțării timpurii la educație. Profesorii ar putea fi susținuți să găsească soluții pentru creșterea integrării elevilor pentru o mai bună comunicare cu ei și cu părinții acestora și să implice elevii în activități extracurriculare și de consiliere.
- Dezvoltarea unui program național de educație sexuală pentru elevi, focalizat în comunitățile cu risc crescut pentru sarcini timpurii la adolescente și unde căsătoriile timpurii sunt frecvente.
- Stimularea administrațiilor locale și a ONG-urilor de profil să implice ca voluntari tinerii elevi de clasa a VIII-a și de liceu proveniți din comunități cu risc ridicat de abandon în programe de suport pentru bătrâni și familii aflate în nevoie.
- Ținerea evidenței situației elevilor aflați în fluxuri de migrație internațională circulatorie.
- Motivarea prin premiere a cadrelor didactice.

Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale. Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rome, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată prin opacitatea segregacionismului. Copiii le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor.

"Unicitatea pozitivă" care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negative", aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preprimar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se menține în sistemul educativ făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, educatorilor cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar.

Prevenirea abandonului școlar se realizează printr-o educație adevărată, reală care se fundamentează în familie iar apoi, ea se continuă în grădiniță și școală. În primul rând ea se realizează prin puterea exemplului și apoi prin cea a cuvântului. Tot ceea ce se săvârșește sub puterea copilului are efect mai puternic decât frazele moralizatoare.

O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar prin intervenția acestuia la nivelul factorilor de risc – individuali, familiali, școlari a celor determinați de mediul cu potențial delictogen etc., care-l pot acuza. Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și în ultimă instanță pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Activitatea de prevenire este complexă, deoarece presupune intervenții concrete care să ducă la reducerea cât mai mult a fenomenului de abandon școlar, prin acțiuni menite să limiteze sau să înlăture unde este posibil cauzele abandonului școlar. De aceea este nevoie ca să existe preocupări reale pentru prevenirea abandonului școlar, atât din sfera politică, cât și din partea societății civile.

Bibliografie:

1. Stolz, G. (2000), Eșec școlar – Risc de eșec școlar, București, Editura Victor;
2. Cosmovici, A., Iacob, L., (coord)(1999), Psihologie școlară, Iași, Editura Polirom;
3. Cristea, C.G.,(2003) Psihologia educației, Editura București;
4. Ionescu, I. I., (1997), Sociologia Școlii, Iași, Editura Polirom.

PRINCIPALELE CAUZE ALE ABANDONULUI ȘCOLAR

*Mîndreci Lenuța
Colegiul Tehnic "Domnul Tudor,,*

Abandonul școlar reprezintă unul dintre fenomenele de devianță școlară cu incidență majoră asupra integrării socio-profesionale a elevilor.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să identificăm și să studiem câteva cauze:

a) Școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau, muncind ca zilieri la oameni mai avuți din sate.

Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori, exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Tendința de a considera că familiile din zonele defavorizate nu valorizează pozitiv importanța educației este superficială. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamagirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale.

Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școli din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor dar, și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală.

b) Cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor.

Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație, fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

Una dintre marile probleme cu care se confruntă mediile politice, și socio-economice din România o reprezintă educația copiilor romei.

Din păcate, cei care nu frecventează sau abandonează școala sunt deseori discriminați – învață în clase sau școli separate, puși în ultimele bănci ale clasei, tratați cu indiferență, agresați verbal de către copii sau profesori, traiesc în orfelinate, în instituții pentru copii cu handicap sau, pur și simplu, pe străzi și în canale. Estimativ, jumătate din romii care trăiesc în România sunt analfabeți. Îmbunătățirea accesului și participării la educație are ca scop prevenirea și combaterea marginalizării și excluderii sociale prin îmbunătățirea ratei de participare la educație.

În condițiile prezentate mai sus, se impun câteva reguli ce vor duce la soluționarea problemelor existente:

- elevii rromi să frecventeze anterior grădinița;
- copiii rromi vorbitori doar ai limbii materne să fie ajutați de educatoare să accedă la lexicala minimală românească;
- dacă în școală există mai multe clase I, să se distribuie echilibrat copiii rromi care nu au frecventat grădinița;
- în cazul în care școlarii cunosc doar limba maternă, posibilitățile de integrare se bazează pe următoarele: solicitare sprijinului mamelor pentru “traducere”, a profesorilor rromi, a voluntarilor traducători, procurarea de “dicționare”-“Vocabularul trilingv ilustrat”, completarea cunoștințelor despre rromi.

c) Climatul familial – are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferența sau dimpotrivă, tiranică a acestora, iată alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

d) Factori de natură socială și economică – cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbusirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori – iată alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și în final – abandon școlar.

e) Factorii de natură educațională – însubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greselile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) – au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

Bibliografie

- Bârzea, Cezar, *Arta și știința educației*, E.D.P., București, 1995.
Cosmovici, A., Iacob, L. (1998) *Psihologie școlară*, Ed. Polirom, Iași
Eliade, S. (2000) *ABC – ul consilierii elevului*, Ed. Hiperborea, Turda
Neamțu, C. (2003) *Devianța școlară*, Ed. Polirom, Iași

METODE PRACTICE DE LUCRU CU TINERII DIN GRUPURI VULNERABILE

*Mișcodan Nicoleta - Daniela
Școala Gimnazială "Dumitru Crașoveanu"
Izvoru Bîrzii*

Termenul de grup vulnerabil este folosit adesea în documente oficiale, documente legislative sau în rapoarte de cercetare ca fiind similar celui de grup defavorizat, marginalizat, exclus sau grup de risc, toate aceste concepte fiind puse în relație cu fenomenul mai larg al sărăciei. Pentru a defini grupurile vulnerabile s-au folosit o serie de indicatori, de la cei ai veniturilor/nivelului de trai/sărăciei, accesului pe piața muncii, educației, locuirii, stării de sănătate, tipului de gospodărie sau comunitate, participării sociale până la indicatori care delimitează probleme sociale, precum instituționalizare, exploatare, trafic, violență domestică sau consum de droguri. La nivelul Uniunii Europene, grupurile vulnerabile sunt surprinse prin indicatori ai incluziunii sociale precum: rata sărăciei relative, rata deprivării materiale, profunzimea sărăciei, rata șomajului pe termen lung, ponderea persoanelor care trăiesc în gospodării în care niciun membru nu este angajat, abandonul școlar timpuriu, ponderea populației cu nivel de educație scăzut, rata deprivării privind locuirea, ponderea populației care trăiește în gospodării aglomerate, speranța de viață la naștere sau speranța de viață la 65 de ani etc.

Grupurile vulnerabile sunt grupuri lipsite de suport, care se află adesea în stare cronică de sărăcie, fiind în incapacitate de a profita de oportunități sau de a se apăra în fața problemelor care pot apărea. Exemple în acest sens sunt persoanele cu dizabilități, copiii abandonati, persoanele infectate cu HIV, vârstnicii, minoritățile etnice, familiile monoparentale etc. Acestea reprezintă o categorie care cumulează riscuri pe toate dimensiunile vieții, incapabile de a face față dificultăților.

Conform raportului de analiză a nevoilor copiilor din comunități defavorizate se identifică:

- nivel socio-economic scăzut, resurse insuficiente;
- acces redus la cunoștințe și surse de informare;
- nivelul scăzut de educație al părinților;
- lipsa posibilității părinților de a sprijini pe copii la sarcinile școlare;
- plecarea părinților în străinătate și lăsare lor în grija altor persoane;
- risc de eșec școlar;
- risc de absenteism și abandon școlar.

Din cauza frecvenței scăzute la cursuri și a celorlalte dificultăți, elevii întâmpină greutăți în atingerea obiectivelor - cadru la diverse discipline. Copiii au imaginație săracă și o memorie mecanică, devin pasivi și asteaptă să fie solicitați, au exprimarea greoaie și uneori se integrează greu în colectiv. Din cauza condițiilor vitrege de acasă sunt irascibili, nu se pot concentra pe o durată mai lungă de timp, înclinând spre fuga de la ore sau găsirea altor preocupări. Pornind de la cunoașterea realității socio-economice individuale și evaluării nivelului de performanțe cognitive ale copiilor se observă o nevoie acută de activități remediale.

O mare parte dintre copiii trăiesc în familii dezorganizate și sărace, nu sunt supravegheați și ajutați în rezolvarea sarcinilor școlare. În educația acestora trebuie să se țină seama de nevoile educative ale fiecărui copil, anume: învățarea citirii și a scrierii, calculul matematic, formarea unei imagini de sine pozitive, organizarea activității, implicarea eficientă în toate activitățile în care sunt implicați toți ceilalți copii, structură, organizare și sprijin personalizat.

Metodele și strategiile aplicate trebuie să țină seama de vârsta lor, de plăcerea să de a comunica și de a se mișca, de aceea ele trebuie să fie bazate pe joc, mișcare, interacțiune cu ceilalți colegi și discuții care par libere, dar care să fie corect îndrumate de învățător pentru a-și atinge

obiectivul în acea activitate. Pentru a se obține rezultate cât mai bune sunt necesare anumite schimbări și strategii de predare în funcție de stilul individual de învățare al elevului și folosirea materialului didactic adecvat:

- Planșe cu imagini pentru a se dezvolta limbajul. Imaginile trebuie să fie punct de plecare pentru discuții frontale, care să dezvolte atenția și creativitatea.

- Material distributiv (mici cartonașe cu imagini reprezentând animale, plante, lucruri cunoscute din mediul elevilor) pentru fiecare copil, pentru a se încuraja munca individuală.

- Calculatorul îi ajută pe elevi să vadă ceea ce nu pot vedea în mediul lor obișnuit de viață (prezentari Power Point), jocurile pot fi folosite pentru fixarea cunostintelor, pentru reactualizarea lor, pentru predare.

- Folosirea situațiilor de joc în învățare, jocurile de rol, dramatizarea, folosirea povestirilor stimulează funcțiile intelectuale, modelează procesele afectiv- motivaționale. Prin joc elevul transfigurează obiectele și fenomenele, relațiile, își asumă roluri. Funcția de comunicare a limbajului este cultivată în mod deosebit. Prin intermediul jocului elevul se simte responsabil de rezolvarea problemei impuse de joc. Elevul își asumă roluri luate, fie din viața cotidiană, fie din povești.

- Interdisciplinaritatea: descoperirea unei maniere originale de a aborda un subiect comun pentru a crea conexiuni posibile și necesare în vederea atingerii scopului propus, îmbinarea metodelor folosite la celelalte materii: desen, decupare, colorare, tăiere, muzică, recitare, povestire, mișcare ritmată.

- Lucrul în grup oferă o gamă largă de interrelații care sprijină învățarea și evidențiază rolul social al acesteia. Există mai multe modalități de a forma grupuri mici de lucru: în funcție de marcajele pe care le conțin materialele de lucru (cartonase cu diferite simboluri: culori, flori, forme geometrice), în funcție de categorii de concepte și în funcție de cerința dată. Grupurile pot fi: de opinii, de lucru dirijat, de discuții libere, de simulare, de dezbateri. Pentru gruparea optimă a copiilor este deosebit de util un mobilier modular. Aranjarea meselor cât mai bune este necesar ca noi, sunt necesare anumite schimbări și strategii de predare în funcție de stilul se va face în funcție de nevoile de interacțiune anticipate de învățător, de spațiul avut la dispoziție și de numărul de elevi.

- Folosirea metodelor interactive: brainstorming, jurnalul cu dublă intrare, ciorchinele, cubul, eseul de cinci minute etc. Rezolvarea creativă a conflictelor din grupul de copii;

- Colaborarea cu familia – părinții ajută la sprijinul intervenției. Strategii pentru creșterea stimei de sine și a încrederii în propria eficiență.

Copiii trebuie învățați să-și aprecieze succesele ca rezultat al efortului propriu sau al propriilor capacități și să evite să pună succesele lor pe seama norocului, a întâmplării ori facilității situației. Ei trebuie să fie învățați să atribuie eșecul unor cauze externe și stabile (dificultatea sarcinii) sau a unor cauze interne și instabile (efort insuficient). Copiii trebuie să fie învățați să gândească pozitiv atunci când se află în fața unei activități dificile ("Este greu, dar sunt capabil să reușesc!") și să nu se judece prea sever și să nu se culpabilizeze atunci când greșesc.

Bibliografie:

- *Diagnoza sărăciei și a riscurilor în dezvoltarea copilului din România*, Raport de cercetare realizat de ICCV, coord. prof. dr. Cătălin Zamfir, 2005;
- Cristea S., *Managementul organizației școlare*, EDP, București, 1996;
- Duminică, Gelu; Căce, Sorin (coordonatori), *Politici de incluziune socială pentru grupurile vulnerabile*, în cadrul proiectului „Transnational European Labour Market Integration Through Information Technologies”

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ ÎN GRĂDINIȚĂ

*Educatoare: Miulescu Mariana
Școala Gimnazială Oprișor
Grădinița Oprișor*

„Eu sunt copilul! Tu fii în mâinile tale destinul meu. Tu determini în cea mai mare măsură, dacă voi reuși sau voi eșua în viață! Dă-mi, te rog, acele lucruri care să mă îndrepte spre fericire. Educă-mă, te rog, ca să pot fi o binecuvântare pentru lume”. (Din „Child's Appeal”, Mamie Gene Cole)

Fiecare copil este diferit și special și are propriile nevoi, fie că este sau nu un copil cu dizabilități. Toți copiii au dreptul la educație în funcție de nevoile lor. Educația incluzivă are ca principiu fundamental un învățământ pentru toți, împreună cu toți, care constituie un deziderat și o realitate ce câștigă adepți și se concretizează în experiențe și bune practici de integrare/ incluziune.

Educația de tip incluziv este o educație de calitate, accesibilă și care își îndeplinește menirea de a se adresa tuturor copiilor, fără discriminare. În întreaga lume, din ce în ce mai mulți copii care provin din medii defavorizate urmează grădinițele, școlile primare sau gimnaziale. În cele mai multe țări se stipulează prin lege că toți copiii trebuie să beneficieze de educație.

În acest sens, integrarea educativă vizează reabilitarea și formarea persoanelor cu nevoi speciale, aflate în dificultate psihomotorie, de intelect, de limbaj, psihocomportamentală, senzorială, printr-o serie de măsuri de natură juridică, politică, socială, pedagogică. În pedagogia contemporană există o preocupare intensă pentru găsirea căilor și mijloacelor optime de intervenție educativă, încă de la vârstele mici, asupra unei categorii cât mai largi de populație infantilă. Astfel, conștiința copiilor, de la cea mai fragedă vârstă, trebuie formată și dezvoltată, învățându-i pe aceștia că primirea copiilor „diferiți”, alături de toți ceilalți, trebuie făcută nu de dragul lor, în primul rând, și nu din milă pentru ei, ci pentru dreptul fiecărui individ de a participa la acțiuni comune pentru dezvoltarea lui ulterioară, pentru a contribui și el la dezvoltarea comunității în care trăiește.

Argumentul acestui referat este tocmai ideea că incluziunea poate și este mai mult decât un discurs demagogic, declarativ; ea poate fi pusă în practică prin tehnici concrete de predare și adaptare curriculară individualizată, prin formarea și dezvoltarea conștiinței tuturor copiilor pentru acceptiunea diversitară de orice tip. Grădinița are ca scop crearea unui program coerent și coordonat de incluziune a copiilor preșcolari cu diferite dizabilități, de alte etnii, proveniență socială etc. și pregătirea celorlalți copii în vederea acceptării acestora alături de ei, fără diferențe de manifestare comportamentală sau verbală. De asemenea, se impune și implementarea unor strategii coerente de dezvoltare a conștiinței și a comportamentelor copiilor în spiritul toleranței și nediscriminării, a acceptării de șanse egale pentru toți copiii.

Educatorea trebuie să cunoască deficiențele copiilor pe care îi va primi în grupă, în scopul înțelegerii acestora și pentru a-și putea modela activitățile, în funcție de necesitățile copiilor. Grupa în care va fi integrat copilul cu cerințe speciale va trebui să primească informații într-o manieră corectă și pozitivă despre acesta. Este foarte importantă sensibilizarea copiilor și pregătirea lor pentru a primi în rândurile lor un coleg cu dizabilități. Sensibilizarea se face prin stimulări: crearea și aplicarea unor jocuri care permit stimularea unor deficiențe (motorie, vizuală, auditivă), ceea ce determină copiii să înțeleagă mai bine situația celor ce au dizabilități: prin povestiri, texte literare, prin discuții, vizitarea/ vizita unor persoane cu deficiențe.

De asemenea, trebuie să-i încurajeze și să-i stimuleze ori de câte ori este nevoie pe aceștia, dându-le încrederea în forțele proprii, în propria reușită în acțiunile întreprinse, evidențiind unele abilități sau interese speciale lor în dezvoltarea și sprijinirea cărora trebuie implicate și familiile copiilor. Copiii cu cerințe educative speciale integrați în programul grădiniței trebuie să dispună de

o bună colaborare între educatoare, părinți, psihologi și profesorul logoped. Părinții sunt parteneri la educație pentru că dețin cele mai multe informații despre copiii lor. Relația de parteneriat între părinți și grădiniță presupune informarea părinților cu privire la programul grupelor, la conținuturile și metodele didactice, dar presupune și întâlniri cu aceștia, participări la expoziții, excursii, serbări, vizite, etc., în care sunt implicați proprii lor copii.

Grădinița are rolul de a sprijini familiile să aibă încredere în resursele proprii, să facă față greutăților cu care acestea se confruntă. Educația părinților și consilierea acestora au un rol important în integrarea copiilor cu afecțiuni de natură psihică, emoțională ori de altă natură în grădiniță. Rezultatele muncii pentru promovarea incluziunii, atât directe cât și indirecte, față de partenerii educaționali, părinți, apar după intervale mari de timp și sunt efectul unui exercițiu asiduu, susținut. Centrarea atenției educaționale pe grupurile vulnerabile este un indiciu al nivelului de civilizație atins de o anumită societate și aceasta impune căutarea unei noi formule de solidaritate umană, fapt ce are o semnificație aparte în societatea noastră.

Grădinița este incluzivă printr-un curriculum flexibil și deschis ce permite adaptări succesive. Nu copilul urmează curriculumul, ci acesta este un instrument menit să sprijine dezvoltarea lui, se adaptează nevoilor și particularităților acestuia. Când spunem „grădiniță incluzivă”, nu trebuie să ne ducem cu gândul la copiii cu CES, ci la fiecare copil în parte, pentru că fiecare are un ritm propriu de dezvoltare și la un moment dat poate avea nevoie de anumite cerințe speciale în ceea ce privește educația. Există, de asemenea, și anumite situații de risc, în care educatoarea trebuie să cunoască trăirile și comportamentele copilului, pentru a-l sprijini. Riscurile pot apărea din mediul socio-cultural din care acesta face parte, din relațiile de familie care îi determină existența zilnică, precum și modul de dezvoltare, din modelele formale educaționale ce pot exercita un stres deosebit asupra copilului care nu corespunde „normalității” cu care ne-am obișnuit.

Este foarte importantă atitudinea educatoarei la acțiunile copilului, apelativele, aprecierea pozitivă sau negativă, pentru a-i da copilului încredere în forțele proprii.

Pentru a evalua copilul, educatoarea trebuie să aibă în vedere competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil și să identifice:

- cum este fiecare;
- ce știe fiecare;
- ce face fiecare;
- cum cooperează cu ceilalți.

În concluzie, pentru abordarea unei educații incluzive în grădiniță, educatoarea trebuie să respecte următorii pași:

- să elaboreze un plan de dezvoltare a grădiniței în care să se precizeze concret parteneriatul cu familia și comunitatea;
- să fie pregătit întregul personal al grădiniței pentru a primi toți copiii, fără discriminări;
- să asigure un climat primitiv și deschis prin organizarea mediului educațional cât mai eficient și stimulator;
- să aibă discuții, în prealabil, cu copiii pentru a se accepta unii pe alții, pentru a negocia, a colabora și a lucra împreună;
- să asigure un curriculum flexibil și deschis la care să aibă acces și părinții;
- să evalueze fiecare copil prin observație directă și indirectă pentru a asigura participarea lui adecvată la activitățile curriculare;
- să asigure accesul tuturor copiilor la programul grădiniței, dar și la modificările și adaptările acestuia;
- să asigure participarea tuturor familiilor la decizii și acțiuni în favoarea tuturor copiilor;
- să evalueze permanent și periodic progresele pe care le fac toți copiii, nu numai di punctul de vedere al achizițiilor intelectuale, dar și al relațiilor sociale, al cooperării și colaborării, al dezvoltării imaginii de sine și încrederii în forțele proprii;

- să elaboreze planuri individualizate, personalizate pentru copiii care au nevoie de sprijin în anumite componente ale dezvoltării și la anumite momente;
- să ajusteze permanent curriculumul pentru a-l adapta la nevoile educative ale copiilor;
- să realizeze un permanent schimb de idei, experiențe și soluții cu celelalte colege, din grădiniță sau din alte instituții, precum și cu familiile copiilor.

Bibliografie:

- Ecaterina Vrășmaș-, „Educația copilului preșcolar”, Editura ProHumanitas, București, 1999;
 -Ecaterina Vrășmaș-, „Introducere în educația cerințelor speciale”, Editura Credis, București, 2004.

EDUCAȚIA ESTE ȘANSA TA - PREVENIREA ABANDONULUI ȘCOLAR

*Prof. Mladin Silvia Monica
 Școala Gimnazială “Th. Costescu”*

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie iar apoi, ea se continuă în grădiniță și școală. În primul rând ea se realizează prin puterea exemplului și apoi prin cea a cuvântului. Tot ceea ce se săvârșește sub puterea copilului are efect mai puternic decât frazele moralizatoare.

O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar prin intervenția acestuia la nivelul factorilor de risc –

individuali, familiali, școlari a celor determinați de mediul cu potențial delictogen ș.a.d.m., care-l pot acuza.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și în ultimă instanță pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Factorii de risc cum ar fi cei comportamentali sunt factori care reprezintă ansamblul încălcărilor și abaterilor tinerilor de la normele de conviețuire socială. Delincvența juvenilă se referă la violarea normelor legale de către cei care sunt sub vârsta la care legea tratează oamenii ca adulți.

• Factorii psihologici

În evaluarea diferitelor manifestări delictuale ale tinerilor trebuie ținut cont de factorul, agresivitate, sau de cel de "frustare", de instabilitatea afectivă sau comportamentală.

• Factorii sociali și alți factori care pot provoca abandonul școlar

Ca obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar ar putea fi:

- Identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi.
- Implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului cu risc de abandon școlar.
- Creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon sau risc de abandon școlar.

În măsura în care aceste obiective vor fi împlinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat.

Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul.

Una dintre cele mai grave probleme cu care se confruntă învățământul școlar este abandonul școlar.

Dacă înainte de 1989 rata abandonului școlar era foarte scăzută, imediat după schimbarea regimului și trecerea la democrație s-a constatat că elevii tind tot mai mult să părăsească băncile școlii. Ei au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor. De asemenea se are în vedere reinscrierea școlară a celor în cauză prin încredințarea unor responsabilități în cadrul colectivelor școlare din care fac parte, depistarea și corectarea anomaliilor comportamentale în relația copil-părinte, intensificarea colaborării școală-familie, pentru identificarea anturajului elevilor și luarea măsurilor adecvate pentru scoaterea lor de sub influența negativă a acestuia.

Sărăcia este de asemenea un factor de abandon școlar care se reflectă la toate nivelurile de vârstă și învățare. Astfel, se afirmă că "cel mai mare abandon se înregistrează în cadrul școlilor de ucenici sau profesionale". De fapt cei care abandonează școala profesională sau clasele de ucenici (unele clase) o fac pentru că, oricum, ei sunt oameni "certați" cu școala.

De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.

Școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că, în ziua de azi, nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine.

Nu se vorbește de asemenea de încrederea populației în instituția școlară, în valorile dobândite, ierarhizate prin cantitatea de învățatură înglobată în ele. De aceea, o campanie serioasă de combatere a abandonului școlar trebuie să însemne, la urma urmei, o extragere a școlii din abandonarea în care se găsește.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început.

Cauzele principale ale abandonului școlar sunt cele economice, socioculturale sau religioase, psihologice și pedagogice.

Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală.

Elevul care prezintă un risc înalt de abandon școlar-incapabil să se adapteze și să funcționeze adecvat în contextul clasei tradiționale, rezultatele școlare sub medie – nu-și stabilește obiective profesionale, prezintă absenteism, ostilitate față de adulți și reprezentanții autorității școlare, provine dintr-o familie ce experimentează un stres existențial cu probleme economice serioase, nu este implicat în nici-o activitate organizată de școală, nonformală sau formală.

În cadrul învățământului preșcolar, cadrul didactic – educatoarea are de asemenea un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari și viitori școlari. Comunicarea copilului cu educatoarea fiind extrem de importantă, comunicarea verbală și cea non-verbală.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale.

Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un rol și o valoare.

Evaluarea pe care o poate face educatoarea se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Aceasta trebuie să identifice:

- Cum este fiecare
- Ce știe fiecare
- Ce face fiecare
- Cum cooperează cu ceilalți

Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale.

Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rrom, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată prin opacitatea segregacionismului. Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o “unicitate pozitivă” – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor.

“Unicitatea pozitivă” care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia “negative”, aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preprimar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se mențin în sistemul educativ făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, educatorilor cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare educatoare în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte.

Bibliografie :

Ghica, Vasile-Ghid de consiliere și orientare școlară, Editura Polirom, Iasi, 1998;
Gazeta de Sud-13 mai 2002;

„ȘCOALĂ DUPĂ ȘCOALĂ” - UN PROGRAM DE PREVENIRE ȘI REDUCERE A ABANDONULUI ȘCOLAR

*Prof. Mocanu Ionela Evelina
Școala Gimnazială “Petre Sergescu”
Loc. Dr. Tr. Severin, Jud. Mehedinți*

Copilul reprezintă una dintre categoriile de populație puternic dezavantajate din societatea românească actuală, care a acumulat multe probleme și riscuri grave pe termen mediu și lung. Comparativ cu generația adultă, mai mulți copii trăiesc în condiții precare material și social. Pe fondul unor erori ale politicilor din perioada socialistă, insuficiența sistemului de protecție din prima perioadă a tranziției a agravat situația.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse.

Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Cauzele abandonului școlar sunt:

A. la nivelul elevului și al familiei: • dificultăți materiale; • modelul educațional oferit de părinți; • modelul educațional oferit de frați; • dezorganizarea familiei; • implicarea în activități la limita legii; • intrarea pe piața muncii.

B. la nivelul comunității: • mariajul timpuriu; • apariția unui copil; • lipsa de securitate în zonă; • necontinuarea educației dincolo de 8 clase, ca normă comunitară.

C. la nivelul școlii: • repetențiile repetate și frecvente; • integrarea insuficientă în colectivul clasei de elevi; • calitatea relațiilor cu profesorii și cu colegii.

În perioada 2010-2013 rata de părăsire timpurie a sistemului de educație și formare profesională a înregistrat o tendință lentă, dar constantă de scădere de la 18,4% în 2010 la 17,3% în 2013. Cu toate acestea, în anul 2013 rata de părăsire timpurie nu a reușit încă să depășească recordul de scădere înregistrat în anul 2008 – 15,9%. Datele arată că, în ciuda programelor guvernamentale sau din fonduri europene care au vizat reducerea acestui indicator, România are dificultăți în a recupera efectele produse de criza economică și financiară din perioada 2008-2010 asupra părăsirii timpurii a școlii. Din acest punct de vedere, România se află între țările europene în care efectele situației economice a familiilor au avut un impact direct asupra participării la educație, precum Spania, Portugalia sau Italia.

Rata de părăsire a școlii a crescut în România cu aproape 2% din 2013 până în 2015. Diferența dintre România și UE a crescut de la 5,4% în 2010 la 8,1% în 2015. În timp ce în UE tendința este pozitivă, în România este negativă.

Realitatea societății românești impune găsirea unor soluții pentru diminuarea riscului de părăsire timpurie a școlii și a creșterii participării la sistemul de educație a grupurilor vulnerabile. Se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Unul dintre programele de prevenire și reducere a abandonului școlar este programul „Școală după școală”, un program care atrage profesori buni și motivați, dar și dezvoltă managementul școlar (prin sprijin de mobilitate, instruire, mentorat etc.).

Programul „Școala după școală” s-a născut din dorința de a schimba, încă din primii ani de experiență școlară, modul în care elevii și familiile lor abordează importanța frecventării cursurilor și a obținerii unor rezultate bune la învățătură

Scopul programului „Școală după Școală” este prevenirea/ reducerea abandonului școlar și creșterea accesului la educație pentru copiii proveniți din familii dezavantajate.

Programul SDS se adresează atât elevilor din învățământul primar, cât și elevilor din învățământul secundar.

Conform ultimelor modificări aduse de Ministerul Educației Naționale, Programul „Școală după Școală” trebuie organizat după noi reguli, în sensul că este un program complementar programului școlar obligatoriu, care are ca scop prevenirea abandonului școlar și a părăsirii timpurii a școlii, creșterea performanțelor școlare, învățarea remedială, accelerarea învățării prin activități educative, dezvoltarea personală și integrarea socială. Oferta acestui program trebuie proiectată astfel încât să răspundă nevoilor tuturor elevilor și cu prioritate nevoilor elevilor aparținând grupurilor dezavantajate.

În învățământul primar, Programul „Școală după Școală” cuprinde activități complementare activității didactice, care se corelează cu activități de susținere și de dezvoltare personală a elevilor. Activitățile complementare cuprind supraveghere și îndrumare pentru efectuarea temelor, recuperare pentru elevii cu dificultăți cognitive. Activitățile de susținere pentru dezvoltare personală includ recuperare pentru elevii cu tulburări emoționale, tulburări de limbaj prin activități remediale, activități de dezvoltare pentru elevii capabili de performanță, activități de încurajare a lecturii independente, activități practic aplicative pe diferite domenii, arte, științe, tehnologii, sport, proiecte tematice propuse de către elevi sau părinți, activități fizice și mișcare, drumeții, excursii, vizionări de spectacole. Fiecare unitate realizează pachete de activități și orice modificare apărută pe parcursul anului școlar în ceea ce privește activitățile derulate prin acest program se aduce la cunoștința părinților.

În învățământul secundar, programul cuprinde trei pachete de activități: pachetul de activități pentru accelerarea învățării și performanță, pachetul de activități de sprijin, pachetul de pregătire pentru viață.

Organizarea programului „Școală după Școală” la nivelul instituțiilor de învățământ este un pas pentru succesul școlar și profesional dacă efectele generate de acesta sunt reducerea abandonului, îmbunătățirea rezultatelor școlare, a frecvenței elevilor, implicarea părinților în activitatea școlii.

Bibliografie:

-Apostu, O. et al. (2015), *Analiza sistemului de învățământ preuniversitar din România din perspectiva unor indicatori statistici. Politici educaționale bazate pe date*, Institutul de Științe ale Educației, București, Editura Universitară**;

-Ivan C, Rostaș, *Măsurile de succes în prevenirea părăsirii timpurii a școlii* - Studiu realizat în cadrul proiectului „Copiii și părinții romi vor la școală!” ,2015, disponibil online la

http://romaeducationfund.ro/wpcontent/uploads/2016/03/Raport_POSDRU_132996_Complet-FINAL-1;

-*Raport asupra stării sistemului național de învățământ*, MECI, disponibil online la <http://www.edu.ro/index.php/articles/10913>, 2009;

-Studiu-diagnostic privind situația abandonului școlar și părăsirea timpurie a școlii în mediul rural "*Prevenirea și corectarea părăsirii timpurii a școlii*" POSDRU/91/2.2/S/60294, disponibil online la <http://www.fundatia.ro/sites/default/files/Parte%20de%20Carte-Raport%20de%20Cercetare.pdf>;

-*Metodologia privind organizarea programului "Școala după școală"*, – disponibilă online la <http://oldsite.edu.ro/index.php/articles/15272>;

-*Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar*, 2016;

-*Legea învățământului nr. 1/2011*.

PREVENIREA ABANDONULUI ȘCOLAR

*Motintau Daniela - profesor invatamant primar
Colegiul National „George Cosbuc” Motru, Gorj*

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie iar apoi, ea se continuă în grădiniță și școală. În primul rând ea se realizează prin puterea exemplului și apoi prin cea a cuvântului. Tot ceea ce se săvârșește sub puterea copilului are efect mai puternic decât frazele moralizatoare.

O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar prin intervenția acestuia la nivelul factorilor de risc – individuali, familiali, școlari a celor determinați de mediul cu potențial delictogen etc., care-l pot acuza.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și în ultimă instanță pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Factorii de risc cum ar fi cei comportamentali sunt factori care reprezintă ansamblul încălcărilor și abaterilor tinerilor de la normele de conviețuire socială. Delincvența juvenilă se referă la violarea normelor legale de către cei care sunt sub vârsta la care legea tratează oamenii ca adulți.

• Factorii psihologici

În evaluarea diferitelor manifestări delictuale ale tinerilor trebuie ținut cont de factorul, agresivitate, sau de cel de "frustare", de instabilitatea afectivă sau comportamentală.

• Factorii sociali și alți factori care pot provoca abanoul școlar

Ca obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar ar putea fi:

- Identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi.

- Implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului cu risc de abandon școlar.

- Creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon sau risc de abandon școlar.

În măsura în care aceste obiective vor fi împlinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat.

Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul.

Una dintre cele mai grave probleme cu care se confruntă învățământul școlar este abandonul școlar.

Dacă înainte de 1989 rata abandonului școlar era foarte scăzută, imediat după schimbarea regimului și trecerea la democrație s-a constatat că elevii tind tot mai mult să părăsească băncile școlii. Ei au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor. De asemenea se are în vedere reinscrierea școlară a celor în cauză prin încredințarea unor responsabilități în cadrul colectivelor școlare din care fac parte, depistarea și corectarea anomaliilor comportamentale în relația copil-părinte, intensificarea colaborării școală-familie, pentru identificarea anturajului elevilor și luarea măsurilor adecvate pentru scoaterea lor de sub influența negativă a acestuia.

Sărăcia este de asemenea un factor de abandon școlar care se reflectă la toate nivelurile de vârstă și învățare.

Școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că, în ziua de azi, nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine.

Cauzele principale ale abandonului școlar sunt cele economice, socioculturale sau religioase, psihologice și pedagogice.

Elevul care prezintă un risc înalt de abandon școlar-incapabil să se adapteze și să funcționeze adecvat în contextul clasei tradiționale, rezultatele școlare sub medie – nu-și stabilește obiective profesionale, prezintă absenteism, ostilitate față de adulți și reprezentanții autorității școlare, provine dintr-o familie ce experimentează un stres existențial cu probleme economice serioase, nu este implicat în nici-o activitate organizată de școală, nonformală sau formală.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale.

Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un rol și o valoare.

Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale.

Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rome, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată prin opacitatea segregatismului. Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor.

Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preprimar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se mențin în sistemul educativ făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, educatorilor cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar.

Bibliografie:

"Revista învățământului preșcolar" - Ministerul Educației și Cercetării – Institutul de Științe ale Educației – București 2006

ABANDONUL SCOLAR

Murgu Roxana Alina
Colegiul National „George Cosbuc” Motru

Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană. Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

□ școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din sate.

Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale.

Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală. De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școală.

- cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școală. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.
- climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.
- factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.

- factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.
- anturajul - de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor carențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;
- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
- psihiatrice - depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;
- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

Bibliografie:

https://www.google.ro/search?rlz=1C1CHBF_enRO770RO770&ei=GrCaWuj1LYKZkgWIvrPgCQ&q=abandonul+scolar+definitie&oq=abandonul+scolar+definitie&gs_l=psy-ab.3..0i71k118.0.0.0.21790.0.0.0.0.0.0.0.0.0.0.0.0.0.0....0...1.64.psy-ab..0.0.0....0.hx1zCs1S3xg

https://www.google.ro/search?rlz=1C1CHBF_enRO770RO770&ei=MbCaWqCZMsiXkwWD45gg&q=cauzele+abandonului+scolar&oq=cauzele&gs_l=psy-ab.1.0.0i67k113j017.12040.13257.0.14671.7.7.0.0.0.0.237.798.0j3j1.4.0....0...1.1.64.psy-ab..3.4.793...0i3k1.0.GKzTwm_9Ric

ABANDONUL ȘCOLAR – PROBLEMA SAU DILEMA ?

Musat Simona

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absentism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse. Chiar și cel în cauză a fost nevoit să depună anumite eforturi. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

□ școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satelorespective. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale.

Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală. De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.

□ cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în

raport cu școala. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absentismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.

□ climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

□ factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.

□ factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absentism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

□ anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor curențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

□ identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;

□ implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;

□ creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.

□ În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărit în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

□ psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;

□ socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;

□ psihiatrice - depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;

□ juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

Bibliografie:

Clerget, Stephane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București

Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București

Tatu, Cornelia, *Suport de curs: Consiliere școlară* (2009)

ABANDONUL SCOLAR O PROBLEMA A ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ACTUAL

Ileana Mustacel
CTT AUTO, Dr.Tr.Severin

Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană. Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să identificăm și să studiem câteva cauze:

Conform statisticilor, 6 milioane de tineri renunță anual la studii (ceea ce înseamnă aproximativ 14% din numărul total de elevi). Pentru aceștia, viitorul este sumbru: sărăcie, marginalizare sau sărăcie. Tinerii care renunță prematur la studii sunt considerați a fi cei care, deși au vârstele cuprinse între 18 și 24 de ani, au terminat cel mult învățământul gimnazial la data la care abandonează școala.

- Școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau, muncind zilnic la oameni mai avuți din sate.

Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori, exploatarea copiilor prin munca de către părinți. Tendința de a considera că familiile din zonele defavorizate nu valorizează pozitiv importanța educației este superficială. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale.

Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școli din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor dar, și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală.

- Cultura de origine a elevilor - cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Cunoașterea acestora și identificarea surselor de tensiune sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor.

- Climatul familial - are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferența sau împotriva, tirania acestora, iată alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

- Factori de natură socială și economică - cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori - iată alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și în final - abandon școlar.

- Factorii de natură educațională - în subordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absentismul, repetenția, motivații și interese slabe în raport cu școala, greselile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritatea morală) - au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

- Anturajul - de proasta calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor carente din copilărie - dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin cai ocolite, necurate - iată alte cauze pentru care elevul abandonează școala.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice (urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive);
- socio-profesionale - ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psihosociale, urmărind prevenirea riscurilor de abandon;
- psihiatrice (depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emotionale, tendința gresive);
- juridico-sociale - aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propagandă juridică, în general.

O GRAVĂ PROBLEMĂ A ȘCOLII ROMÂNEȘTI DE AZI:

ABANDONUL ȘCOLAR!!!

*Prof. Dr. Ion-Nicolae I. Mutu-Strehaia,
Prof. Dr. Drinceanu Ramona Anda
Colegiul Tehnic „Decebal”, Dr. Tr. Severin – Mehedinți*

*„Luminarea poporului este cea mai înaltă datorie a oamenilor învățați și patrioți...”
(Spiru C. Haret)*

Iată-ne ajunși prin rândurile Proniei Cerești să ne bucurăm de Anul de grație – 2018 –, pe care Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a închinat alesului eveniment al Centenarului Marii Uniri de la 1 DECEMBRIE 1918 –, ca fiind **Anul Omagial al Unității de Credință și de Neam și Anul Comemorativ al Făuritorilor Marii Uniri din 1918**. Pe drept cuvânt acești piloni puternici au ținut până acum poporul român: *Dragostea față de glia strămoșească și Credința nestrămutată în Dumnezeu*. Din păcate, în vremurile noastre, astfel de idealuri sau cam dus pe pustia indiferenței și alte tăvăluguri au trecut peste poporul nostru, mereu pus la tot felul de încercări. Parcă, românului nu îi șade bine a fi într-o astfel de stare, cea de „victimă”, cu capul mereu plecat pe la alte „Porți” –, în trecut pe la cele ale Orientului (Înalta Poartă Otomană); apoi cea Habsburgică și altele, iar în timpurile de azi, după evenimentele din decembrie 1989, la Porțile Occidentului, la care plătim altfel de „tribut”. Și uite așa trecem dintr-o criză în alta: economică, spirituală, a desacralizării, dezumanizării, globalizării, la care se adaugă migrarea, emigrarea, abandonul școlar și altele...toate sub același „slogan” – CRIZA...!!!

Spre a fi conectați la „crizele” veacului de azi, ar trebui să vedem că, nimic nu este nou sub soare și făcând un exercițiu de memorie, ar trebui să ne întoarcem nițel în urmă, spre a ne aduce aminte de *Marea criză economică din perioada 1929-1933*. Aceasta avea să apară în toamna lui 1929, afectând întreaga lume, atât prin „politicile” economice manifestate, dar și prin durata ei, până în 1933, iar în unele state s-a prelungit către 1935.

Marea criză economică (1929-1933) a afectat și economia României. La noi, problemele referitoare la criză au apărut după o perioadă de refacere și revenire (1918/1919-1929), când omenirea fusese zguduită de primul război mondial (1914/1916-1918). Cele dintâi semne ale crizei s-au făcut simțite la noi, încă de la finele lui 1928, iar marea criză (ce debuta în 1929) și-a întins

tentaculele și asupra economiei românești, printr-o serie de neajunsuri: scăderea producției, a veniturilor, creșterea șomajului, diminuarea puterii de cumpărare, sărăcirea populației (mai ales la sate), închiderea de fabrici și uzine, abandonarea școlii de către copiii săraci și fără posibilități materiale etc. Toate acestea au determinat mari mișcări ale poporului (grevele muncitorești din anii '30). Criza economică din România avea să fie urmată de o perioadă de progres economic, în perioada 1934-1940, când, apoi, avea să fie zguduită de alte două mari încercări ale istoriei: al doilea război mondial și după 1945, instalarea regimului comunist, prin fosta Uniune Sovietică (U.R.S.S.) –, ambele aducând cu ele mari prejudicii și păgubitoare urmări pe toate planurile.

Ca arc peste timp, timpuri, vreme și vremuri, iată-ne ajunși în 2018 și parcă tras la indigou (la xerox, după moda vremurilor actuale), ne întoarcem la criza/crizele, de care aminteam ceva mai sus, cu aceleași probleme, aparent, vechi și cu toate par a fi noi: șomaj, sărăcie, neajunsuri etc., etc., etc. Toate acestea au adus mari prejudicii în *punctele cheie* dintr-o societate, care ar trebui să funcționeze normal, cu o bună Economie, Industrie, Armată, Agricultură, Sănătate, **Școală** – sau **Învățământ/Educație**; care, din păcate sunt pe butuci! Pentru așa-zisele remedii în redresarea Școlii, s-a venit cu tot felul de „reformă” (mai bine zis contrareforme), care mai de care „abracadabrante”, la care le-au căzut „victime”, atât dascălii, cât și elevii, din pricina unor „experți” întru ale Învățământului, care, din dorința egoistă de a intra cu orice chip în istoria Școlii românești, au venit cu tot felul de legi, bune pentru ei (să le dea bine la CV-urile stufoase), fără, însă a le adapta realelor cerințe ale școlii, dascălilor, învățăceilor. La asemenea „inovații”, se adaugă promovarea nu pe criteriile meritocrației, ci pe ale politicului; astfel, la politizarea excesivă a Învățământului (indiferent de nivel) se mai adaugă și obositoarea birocratizare a Școlii și implicit a dascălimii, care numai are timpul convenit de menirea pentru care a fost chemată (de a forma caractere și generații), ci să „facă” și să întocmească tot felul de dosare (unele, pîrîndu-și utilitatea imediat, căci se mai trezește câte unul, fie prin Ministerul de resort sau Inspectoratele Școlare, să mai născocoască o nouă lege...) și ne mirăm de ce s-a ajuns la o astfel de situație deplorabilă a Învățământului românesc; desigur să nu mai pomenim de proasta salarizare a slujitorilor Școlii!!!

Toate aceste „crize” au dus la alte fenomene în societatea românească, din care amintim pe cele cu un impact major: scăderea natalității; plecarea din țară a multora dintre românii noștri, pentru un trai mai bun, pe alte meleaguri și implicit depopularea școlilor, căci mulți părinți și-au luat cu ei copiii, iar alții i-au lăsat în țară (unii de izbeliște sau în grija a te miri ce rude) și care, văzându-se văduviți de grija părintească au intrat în tot felul de anturaje și au **abandonat** școala.

Flagelul **abandonului școlar** este pricinuit și de neajunsurile materiale, atât la sate, cât și la orașe, care au determinat ca mulți dintre copii/adolescenți să renunțe la școală! Trist, dureros, dar adevărat!!! **REMEDI!!!** Sunt destule, dar, parcă nu se dorește a avea parte de oameni bine pregătiți, iar cei care sunt, demult au părăsit țara, pentru un trai mai bun, în alte țări! Și toți care s-au perindat, atât la conducerea țării, cât și la Ministerul de resort (care a avut atâtea denumiri și stăpâni „fără număr”), au promis multe, dar bubele au rămas tot cele vechi!!!

Dar să ne ferească Dumnezeu să ne pierdem busola și să intrăm și într-o **Criză spirituală** și atunci, am pieri ca Neam! Mai sunt ce-i drept și în această direcție ceva derapaje, dar cu multă dibăcie s-a putut trece și s-a mers înainte. Să ne întoarcem astfel, la Credința și la Valorile religio-morale, pe care le-au avut moșii și strămoșii noștri, care, prin muncă, îndrăzneala cea bună, perseverență, credință și puterea jertfelnică au știut să stea drepti în fața încercărilor istoriei (și nu au fost puține).

Revenind la tânăra generație, ne cam tot străduim s-o punem la zid! Dar se pun întrebările: Cine este de vină? Care le sunt modelele? Ce fac cei maturi, pentru tineri? Ce li se oferă, spre a le putea cere? Toate pleacă de la *școala de acasă* și apoi se vine la *Școală*, unde se continuă, ce ar fi trebuit să se ofere de către cei dintâi „dascăli” ai copiilor – părinții! Apoi, vine, la rîndu-i, ca o Maică iubitoare și Biserica, ai cărei fii duhovnicești suntem, întregind strânsa legătură, care ar trebui să funcționeze ca un întreg, spre binele și folosul copiilor, care sunt viitorul Țării și al Bisericii: **Familie** – **Școală** – **Biserică!** Tinerii noștri nu sunt doar viitorul acestui Neam, dar și prezentul nostru permanent și dacă vrem a-i da societății buni, întregi la minte și la trup, trebuie să

le clădim un prezent solid, căci „...sufletul tineretului e ca răsadul: el în sine are toate posibilitățile de dezvoltare și de rodire. Dar pentru dezvoltarea acestor posibilități, el are nevoie de lumina și de căldura unui mediu de viață curată și sănătoasă și de îndrumare înțeleaptă și plină de iubire a părinților și Bisericii, a Școlii și a tuturor instituțiilor chemate să-și dea contribuția la marea operă de zidire sufletească a Neamului...” (după cum bine sublinia marele Mitropolit al Ardealului, Acad. Dr. †Nicolae Colan, renumit dascăl de Teologie, care, în 1938, a fost și Ministru al Învățământului – sau *Educației Naționale, Cultelor și Artelor*, arhipăstorind Transilvania între 1957-1967, mai înainte, fiind Episcop al Clujului: 1936-1957).

Unii specialiști întru ale Pedagogiei au clasificat tinerii noștri, referindu-se la caracter/comportament, astfel: *conservatori* (cuminți, dar prea mult ancorați în trecut, greu deschiși la nou) –, ce-i drept o categorie, pe cale de dispariție, să zicem așa; *calculați și ambițioși* (ancorați în viitor); *oportuniști; pesimiști confuzi* – generația copiilor „deprimați”; (cândva *Emo*) la care se adaugă cei *indiferenți* și mai nou „categoria” numită „*fulg de nea*” –, care sunt pasionați foarte mult de cum arată (exterior) și nu acceptă nicio părere, fiind focusați pe rețele de „socializare”, dependenți de tablete, telefoane mobile, internet, devenind „autiști” virtuali. Dar cu toții sunt ai noștri și avem datoria morală de a nu-i lăsa, ci a le oferi sprijinul nostru, căci, mulți, dintre ei, neavând o motivație anume și negăsind, trist, dar adevărat, vreun rost al Școlii, preferă ABANDONUL! De aceea este nevoie de adevărate modele, dar și de înalte idealuri, așa cum le-au avut și nutrit cei de la 1821, 1848, 1859, 1877/1878, culminând cu împlinirea Idealului Marii Uniri, de acum 100 de ani, din Cetatea Bălgradului (Alba Iulia), de la 1 Decembrie 1918 –, toate acestea, dar și cele dinaintea lor, ne-au definit ca Nație. La aceștia se adaugă marii corifei ai Culturii române, pe care i-a plămădit pământul românesc.

Dar să nu uităm cu toții de îndemnul, pe care Îl dă Mântuitorul Iisus Hristos, Care spune: „*Lăsați copiii și nu-i opriți să vină la Mine!*” (Matei 19, 14). Căci „...*Cuvântul Mântuitorului se deosebește de cuvântul tuturor oamenilor. Blând și iubitor, simplu și natural, el izvorăște din adâncuri care întrec orice genialitate. În frumusețea lui universală și în forța lui spirituală, care întrece cuvintele tuturor întemeietorilor de religie, simțim Dumnezeirea, care ne atrage, ne îmbrățișează, ne încălzește, ne luminează, ne convinge, ne înalță, ne sfințește și ne mântuiește. În cuvintele Domnului simțim puterea Adevărului pur, menit să pătrundă în toate inimile și să biruiască toate veacurile...*” (după cum prea bine arăta Pr. Prof. Ilarion V. Felea, trecut la Domnul, în chip martiric, la 18 sept. 1961, la închisoarea de la Aiud). Să luăm aminte!

Bibliografie:

- N. Andrei și Gh. Pârnuță, *Istoria învățământului din Oltenia*, vol. I, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1977; vol. II, Craiova, 1981;
- Mihai Bordeianu și Petru Vladovschi, *Învățământul românesc în date*, Ed. Junimea, Iași, 1979;
- Pr. Prof. Dr. Dumitru Călugăr, *Hristos în școală. Manualul catehetului ortodox în școală*, vol. II, Ed. Episcopia Romanului și Hușilor, Roman, 1990;
- Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Dicționarul Teologilor Români*, Ed. Enciclopedică, București, 2002;
- Arhid. Prof. Dr. Ioan Zăgorean, *Morala Creștină*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2004;
- Pr. Prof. Univ. Dr. Alexie Al. Buzera, *Școala, una dintre instituțiile de formare intelectuală și morală a tinerei generații*, în „Arcade”, Anul VI (2008), p. 4;
- Prof. Dr. Ion I. Mutu-Strehaia, *Noile „politici” educaționale și obiectivele lor*, în „Școala Mehedințului”, nr. 54/2009, p. 27-29;
- Idem, *Criză economică – Criză spirituală – Descentralizare...Încotro...?!?*, în „Școala Mehedințului”, Februarie/2010, p. 148-149.

ROLUL ACTIVITĂȚILOR MUZICALE ÎN FORMAREA PERSONALITĂȚII COPILULUI CU DIZABILITĂȚI

Prof. MUTU JANINA
Școala Gimnazială Nr.14

Educația muzicală, începută de la grădiniță, continuată în școala de cultură generală, devine cu siguranță un fundament al necesității continuării ei și în celelalte perioade de vârstă, în practica muzicală amatoare sau profesionistă, în participări active la formații muzicale colective, cu o deschidere impresionantă în lumea contemporană.

Nu trebuie neglijat o clipă adevărul că pentru copil arta înseamnă un mijloc de exprimare, un mijloc de manifestare și exteriorizare a lumii sale interioare, a tendințelor și aspirațiilor sale, care-și găsesc în artă o traducere mai directă, uneori și mai directă decât prin cuvânt.

Muzica de bună calitate atrage elevul, cu toată ființa sa, atât în procesul de instrucție și educație cât și în activitățile extrașcolare, unde copilul se antrenează cu plăcere în orice acțiune însoțită de melodie, care îl determină să cunoască creația muzicală populară anonimă și cultă, să respecte marile valori muzicale și personalitatea compozitorilor naționali și universali.

Când spunem muzică, ne gândim și la folclorul muzical cu toate genurile sale cărui omenirea i-a păstrat de-a lungul anilor și îi păstrează încă valoarea autentică, pentru unele creații, nedescoperite până în prezent, prilej pentru cercetători, etnografi și folcloriști de a căuta să o descopere înainte de a se pierde. Prin muzică omul se apropie de esența existenței sale umane fiind plasat într-o lume a emoțiilor și sentimentelor superioare.

Muzica este atât știință cât și artă, însoțește omul în cele mai dificile perioade ale vieții, îl sensibilizează și îi înnobilează sufletul, este bucurie și alinare. Numai de noi depinde tăria acestui lanț, la care rând pe rând, generațiile trecute au pus câte o verigă făurită de sufletul lor.

Avem o datorie sfântă să păstrăm neatinsă această comoară a sufletului, înfățișând-o în toată frumusețea ei generațiilor de azi și de mâine.

Am ales această temă pentru a ilustra valoarea educativă a folclorului copiilor la clasele primare.

Consider că păstrarea și cultivarea credințelor populare, a datinilor este o datorie sfântă, o moștenire care trebuie strecurată în sufletele generațiilor de azi și de mâine.

Problemele adaptării, recuperării și integrării sociale a copiilor cu dizabilități se bucură în ultima vreme de o atenție deosebită în rândul specialiștilor. În ultimul deceniu s-a conturat un sistem modern de recuperare a acestor copii în vederea integrării lor în societate.

Termenului de integrare socială i s-au acordat diferite semnificații de către specialiști. Prin integrare socială se înțelege ansamblul măsurilor luate în vederea înlăturării sau diminuării deficiențelor, pentru a realiza o încadrare deplină a deficientului în viața socială. Aceste măsuri vizează stabilirea și restabilirea contactelor sociale normale, stimularea spiritului de independență și de autoservire, atragerea deficientului la activitățile culturale și sportive.

Oare toți copiii care nu fac față cerințelor școlii –în materie de programe, ritmuri de învățare, reguli de comportament, sistem de evaluare și de valorizare- pot fi considerați în mod obligatoriu niște inadaptați? Pentru a-i ajuta pe acești copii, a le favoriza dezvoltarea și pentru a preveni însăși inadaptarea trebuie să se acționeze asupra individului cât și asupra mediului. Ca atare, este strict necesar ca școala să se adapteze la copilul cu dizabilități, ca ea să devină un mediu de viață, de creștere și de dezvoltare a intereselor și capacităților lui.

Învățământul integrat din țara noastră pune un mare accent pe activitățile de arteterapie care folosesc mijloace de expresie artistică în scopuri terapeutice.

Valoarea terapeutică a muzicii rezultă din multiplele influențe pe care le are asupra psihicului uman, datorită complexității fenomenului muzical. Ea declanșează procese afective dintre

cele mai variate și neașteptate, de la emoția muzicală, cu o gamă largă de manifestare (bucurie, trăire interioară, sentimentul armoniei, înălțare spirituală), până la descărcări explozive de exaltare colectivă. Specialiști în domeniul muzicologiei, psihologiei, pedagogiei, sociologiei au ajuns la concluzia că arta muzicală îmbogățește viața psihică și contribuie la desăvârșirea personalității, prin antrenarea în trăirile estetico-artistice a întregii ființe umane.

Muzica educă și dezvoltă procese psiho-intelectuale, priceperi și deprinderi, gândire logică, atenție distributivă și concentrată, memorie, spirit de ordine și disciplină, motive puternice de acțiune sau inacțiune.

Muzica are sarcina de a satisface nevoia de frumos, de prețuire și asimilare a valorilor culturale. Cultivarea accesului copiilor către frumos trebuie eșalonat încă de la cea mai fragedă vârstă. Pe baza receptivității analizatorului auditiv se dezvoltă percepțiile și reprezentările. Muzicoterapia favorizează recunoașterea și reproducerea cu ușurință a jocurilor muzicale, cântecelor sau a cântecelor de joc.

Prin intermediul gândirii copilul trece de la explorarea senzorială și motrică la interiorizarea percepției prin operații logice, favorizând înțelegerea creației muzicale.

Muzica este cea care trezește și întreține pe o durată mai mare atenția copiilor. Atenția concentrată și atenția distributivă se dezvoltă atunci când educatorul solicită copiilor și executarea unor mișcări, pași de dans concomitent cu intonarea melodiei.

Memoria se dezvoltă prin reflectarea experienței anterioare, prin fixarea, păstrarea, recunoașterea și reproducerea materialului sonor, a textului, a ideilor, a stărilor afective sau a mișcărilor asimilate. Pe baza reprezentărilor sonore și a memoriei muzicale se dezvoltă imaginația și, la acei copii cu înclinații deosebite imaginația creatoare.

Copiii care cântă mai mult își formează auzul fonematic și muzical mai repede decât cei care cântă mai puțin, fapt ce îi ajută să sesizeze ușor după auz elemente de rimă, metru, ritm, simetrie; discriminează mai ușor consonanța și disonanța, despart corect în silabe, scrierea lor este mai ortografică, limbajul este mai bogat și mai nuanțat.

Educația muzicală influențează și latura socio-comportamentală știut fiind faptul că integrarea în colectivitate se realizează mult mai ușor prin intermediul muzicii. Cântând în cor, copiii au posibilitatea să se asculte individual, să-i asculte pe ceilalți și să se sincronizeze cu corul. Astfel ei vor fi mai disciplinați, mai atenți. Prin intermediul muzicii se declanșează stări emoționale ce duc la formarea și modelarea personalității. Conținutul educativ al textelor cântecelor îmbogățește orizontul de cunoaștere al copiilor, consolidează și sistematizează cunoștințele despre om, natură, societate.

Creațiile folclorice trezesc în copil sentimente de dragoste și admirație față de poporul nostru. Folclorul românesc nu este numai o expresie a înțelepciunii și trăirilor sufletești, a firii pașnice și deschise a românului, ci și un mesaj al umanismului și vigoriei sale spirituale spre universalitate.

Specialiștii au clasificat folclorul în două mari categorii:

a) folclorul legat de anumite date și prilejuri, ocazii, îndeplinind în cadrul acestora funcții precise- numit folclor ocazional, funcțional;

b) folclor neocazional, nelegat de un prilej, deci practicat fără a avea o altă funcție decât aceea de a exterioriza trăiri și sentimente, concepții despre viață, dragoste, muncă.

Creațiile aparținând primei categorii nu se practică decât în cadrul obiceiurilor pe care le reprezintă. În această categorie intră creațiile legate de anul agrar, religios, calendaristic- pe de o parte- și cele legate de principalele momente din viața omului: nașterea, nunta, moartea- pe de altă parte.

Dacă marile sărbători sunt însoțite de creații populare de mare valoare, este normal ca și momentele importante din viața omului să-și cristalizeze în timp manifestări artistice complexe. Dintre acestea, una din cele mai importante este nunta. Nunțile românești se desfășoară într-o atmosferă de basm și antrenează întreaga comunitate a satelor. Unele momente ale nunții sunt adevărate spectacole: jocul vorniceilor, jocul druștelor, jocul zestrei, hora miresei, jocul găinii.

Cântecul popular imprimă copiilor valori morale nebănuite: afectivitate, dragoste față de frumusețile naturii, de satul, de graiul și portul popular, demnitate și sârguință. Mireasma cântecului popular dezvoltă simțul melodic, auzul muzical, memoria, gândirea și receptivitatea muzicală. De asemenea, cântecul popular contribuie la formarea deprinderilor de cântare frumoasă, expresivă, a deprinderilor de exprimare a tempoului, de emisie vocală, de înțelegere a structurii cântecelor.

Jocul popular este una dintre cele mai îndrăgite categorii ale folclorului. El dezvoltă copiilor simțul ritmic, le formează deprinderi de exprimare a tempoului, a auctului (la strigături). Învățarea cântecului și jocului popular întregeste procesul de învățământ, oferind elevilor posibilități suplimentare de acțiune și manifestare, de îmbogățire a cunoștințelor muzicale, de consolidare a valorilor morale. Specific acestor activități este faptul că oferă posibilități mai largi de cunoaștere nemijlocită a realității, stimulează spiritul de inițiativă și dispun de o încărcătură afectivă mai puternică.

Folclorul pe care educatorii îl aduc din vatra satului în școală, prin mireasma de fluier și dor, contribuie la educația muzicală de care copilul are atâta nevoie. El ne prezintă valori autentice ale simțirii poporului, care trebuie cunoscute și prețuite ca orice ladă de zestre lăsată de strămoși. Folclorul este oglinda vie a existenței de secole a unui popor cu vădite înclinații artistice. El stă la baza creației de factură cultă și ne reprezintă cu cinste în cultura vechilor popoare europene. Ora de educație muzicală este o oră de cântare pentru toți copiii, chiar dacă nu au auz muzical sau sunt afoni. Practica arată că, până la clasa a IV-a sau chiar mai târziu, copiii cu deficiențe în acest sens reușesc să atingă un nivel de exprimare acceptabil urechii.

Muzica se adresează activității și sensibilității omului, ea dă naștere unor puternice sentimente estetice care sprijină dezvoltarea intelectuală și ridică mobilurile activității umane pe o treaptă superioară.

„Muzica- spune Robert Dottrens- este ca o a doua limbă care ne ajută să ne exprimăm sentimentele”. Ea este limbajul universal care unește toate popoarele, indiferent de graiul pe care-l vorbesc, însă ea trebuie cunoscută și înțeleasă de cei cărora li se adresează.

Bibliografie

1. Gherguț, Alois, „Sinteze de psihopedagogie specială: ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice”, Editura *Polirom*, 2005.
2. Păunescu, Constantin; Mânzat, Bibiana, „Terapia educațională integrată”, Editura *Semne*, București, 2003.
3. Ausubel, P. D., „Învățarea în școală”, Editura didactică și pedagogică, București, 1986.
4. Lupu, Jean, „Educarea auzului muzical dificil”, Editura didactică și pedagogică”, București, 1984.

PREVENIREA ABSENTEISMULUI ȘI ABANDONULUI ȘCOLAR PRIN ACTIVITĂȚI EDUCATIONALE

*Profesor consilier școlar Nica Anca Iulia
Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Mehedinți*

Plecatul de la ore este des întâlnit printre elevi; aceștia pot lipsi de la anumite ore care nu le plac, sau la care nu s-au pregătit, ori, pur și simplu, pentru că îi convinge un alt coleg.

Lipsa de la o oră este apoi un bun pretext pentru a nu-și îndeplini sarcinile școlare pentru ora următoare și duce la goluri mari în materia de învățământ și, mai târziu, la eșecul școlar.

Văzut din această perspectivă, absenteeismul devine o problemă socială, un semnal tardiv al existenței unor probleme, o conduită care reflectă atitudinea structurată a lipsei de interes, motivație, încredere în educația școlară. Din păcate, absenteeismul este în creștere, mai ales la nivel liceal, iar ignorarea sau pedeapsa excesiva pot doar contribui la cronicizarea fenomenului. Combaterea absenteeismului și abandonului școlar cere de la cadrele didactice o atenție susținută pentru a descoperi din timp elevii în situație de risc, exigență în analizarea fiecărui caz în parte și mult tact psihopedagogic pentru a-i îndrepta pe calea cea bună pe minorii aflați într-o situație de risc.

Cauzele absenteeismului școlar pot fi multiple:

a) **cauze care țin de personalitatea și starea de sănătate a elevului:** motivație școlară scăzută, lipsă de interes, încredere scăzută în educația școlară, oboseală, anxietate, autoeficacitate scăzută, imagine de sine deteriorată, sentimente de inferioritate, abilități sociale reduse;

b) **care țin de familie, condițiile socio-economice ale familie:** sărăcia, stil parental indiferent, neglijent, familii dizarmonice, părinți foarte ocupați sau plecați în străinătate

c) **care țin de contextul școlar specific** (inclusiv relația profesor-elev): presiunea grupului, supraîncărcarea școlară, comunicarea defectuasă elev-profesor (ironizarea, umilirea elevului) evaluarea subiectivă, frica de evaluare, conflict cu colegii, practici educative percepute de elevi ca fiind nedrepte, frustrante, incompatibilitate între aspirațiile, trebuințele de învățare și oferta educațională a școlii;

Toate aceste cauze conduc, inevitabil la îndepărtarea elevului de școală, la adoptarea unor conduite neadecvate, la relații deteriorate cu cei din jur. Dezinteresul familiei față de școală, față de activitățile în care este implicat elevul, plecarea unuia sau a ambilor părinți în străinătate sunt situații ce afectează elevul și îi crează o stare de incertitudine, de neîncredere în propria persoană.

Părintele este cel care formează copilul, cel care îi oferă cadrul necesar dezvoltării sale, cel care îi oferă sau ar trebui să-i ofere suportul emoțional dezvoltării sale armonioase, este cel care-i îndrumă pașii și-l susține în alegerile făcute. Dacă acesta nu este prezent lângă copil atunci când are nevoie de el, fie chiar și cu un sfat copilul simte acest lucru, îl trăiește negativ pentru că nu simte acea afecțiune pe care o poate oferi doar părintele.

Din cauza lipsei de cunoaștere și informare, părinții au tendința de a reduce problemele pe care le au în creșterea copiilor la cele de ordin economic, neacordând importanță climatului familial, calității relațiilor de familie, efectelor devastatoare ale separării timpurii a copilului de familia sa, nevoilor afective ale copilului, formării autonomiei acestuia, școlarizării, practic rolului lor în formarea copilului pentru viață.

În ceea ce privește școala, aceasta intervine prin diverse activități (proiecte, parteneriate, activități extrașcolare) pe care le desfășoară cu elevii, prin cooperarea permanentă a profesorului diriginte cu părinții, prin identificarea cauzelor care au contribuit la situația în care se află elevul, prin comunicarea permanentă cu consilierul școlar în vederea identificării soluțiilor pentru atragerea

elevului spre școală, pentru motivarea acestuia în așa fel încât să-i fie asigurat un cadru armonios, propice învățării. Consilierul școlar poate desfășura diverse activități de autocunoaștere cu elevul, în așa fel încât să-i crească încrederea în el, să-și identifice punctele tari și cele slabe, să-și identifice valorile personale, să știe să comunice asertiv în diversele situații cu care se confruntă și să-și identifice emoțiile. De asemenea este important ca elevul să conștientizeze ce își dorește de la viață, care sunt scopurile sale și cum le poate atinge, cât de important este să fii motivat în ceea ce faci.

Procesul instructiv-educativ are, de asemenea un rol important în atragerea elevului spre școală. Utilizarea mijloacelor potrivite, a metodelor adecvate contribuie la sporirea interesului elevului pentru școală. Dacă se creează elevului un mediu propice învățării, atunci posibilitatea ca acesta să frecventeze cursurile este mai mare, fiind motivat să-și dezvolte anumite cunoștințe.

În concluzie, comunicarea optimă dintre cadrele didactice și părinți contribuie la formarea unui elev conștient, responsabil și capabil să se dezvolte, să-și utilizeze adecvat resursele, în așa fel încât să poată deveni ceea ce și-a propus, ceea ce-l mulțumește.

Bibliografie:

- Cosmovici A., Iacob L., (coord.), 1998, *Psihologie școlară*, Editura Polirom, Iasi.
 Băban, A.(coord.), 2001, *Consiliere educațională. Ghid metodologic pentru orele de dirigenție și consiliere*, Cluj-Napoca.
 Tomșa, Gh., 2003, *Consilierea și orientarea în școală*, Editura Credis, București.

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ – ROLUL FACTORILOR EDUCATIVI

Nicolaescu Georgeta-Ionela

Școala Gimnazială Nr.6 Dr.Tr. Severin-Mehedinți

Educația incluzivă are ca principiu fundamental – un învățământ pentru toți, împreună cu toți – care constituie un deziderat și o realitate ce câștigă adepți și se concretizează în experiențe și bune practici de integrare / incluziune. Programele de stimulare timpurie a dezvoltării reprezintă o etapă decisivă în realizarea obiectivelor educației pentru toți. Acestea au o influență determinantă asupra formării inteligenței, a personalității și a comportamentelor sociale.

În pedagogia contemporană există o preocupare intensă pentru găsirea căilor și mijloacelor optime de intervenție educativă încă de la vârstele mici asupra unei categorii cât mai largi de populație infantilă. Integrarea / incluziunea poate fi susținută de existența unui cadru legislativ flexibil și realist, de interesul și disponibilitatea cadrelor didactice din școala de masă și din școala specială, de acceptul și susținerea părinților copiilor integrați, de implicarea întregii societăți civile, dar și de nivelul de relații ce se formează și se dezvoltă la nivelul clasei integratoare, care se bazează pe toleranță și respect față de copilul cu probleme.

Primirea în școală a copilului cu cerințe educative speciale, atitudinea față de el trebuie să păstreze o aparență de normalitate, copilul trebuind să fie tratat la fel cu ceilalți copii din clasă. Conduita și atitudinea învățătoarei trebuie să demonstreze celorlalți copii că i se acordă școlarului cu dizabilități aceeași valoare ca și celorlalți, respectându-se principiul democratic al valorii egale.

În sistemul de educație românesc au apărut acum 10 ani în mod explicit primele măsuri de integrare a copiilor cu cerințe educaționale speciale (CES) în învățământul de masă. O nouă înțelegere a serviciului educațional, cât și a naturii diferenței între copilul „obișnuit” și cel „special” a condus la finalul anilor 90 la o serie de dezbateri cu privire la școlarizarea copiilor cu CES în învățământul de masă și la reconsiderarea abordărilor pedagogice prin care copilul este plasat în centrul activității de învățare. Astfel, toți copiii diagnosticați cu o deficiență, dizabilitate sau

tulburare de dezvoltare ușoară sau medie chiar au sprijinit transferul unor copii din învățământul special la cel de masă.

În anul 2005, aceste măsuri au cunoscut o nouă dezvoltare odată cu promovarea ideii de școală incluzivă și cu înțelegerea mai largă a conceptului de cerințe educative speciale (CES) din perspectiva dificultăților cu care se confruntă care solicită eforturi suplimentare și complementare obiectivelor generale ale educației.

În practica școlară am regăsit destul de rar o componentă esențială a personalizării învățării, ce presupune utilizarea unor strategii variate de predare și învățare, care să valorizeze la maxim potențialul fiecărui copil.

Cadrele didactice apreciază pozitiv posibilitatea flexibilității și selecției la nivelul curriculumului în funcție de capacitățile de învățare ale copiilor cu CES, iar părinții sunt mulțumiți de faptul că propriii lor copii nu sunt puși din start în situația de a se confrunța cu solicitări care le depășesc posibilitățile. De aceea este nevoie și de valorizarea progresului individual al elevului prin evaluare – element de bază în adaptarea curriculară pentru această categorie de copii care reclamă abordări educative speciale (AES).

Caracteristicile copiilor cu dificultăți de învățare

- Lipsa maturității și un comportament de tip narcisist și egocentric, ceea ce îi determină pe adulți să îi trateze ca pe copiii mici;
- Nevoia de sprijin: speriați de școală, ei nu pot depăși aceste probleme decât cu ajutorul colegilor;
- Expresie dificilă: pot înțelege informațiile, dar sunt incapabili să răspundă la întrebări, ceea ce denotă o incapacitate de redare a celor știute;
- Lipsa aplicației spre practică și exemplificare: pot fi copleșiți de sarcinile de rezolvat, pot ști să rezolve o problemă, dar nu realizează practic demersul respectiv

Dificultăți de învățare și dezvoltare:

- memorie,
- atenție,
- deprinderi perceptuale,
- deprinderi de gândire,
- deprinderi de limbaj oral și scris.

Dificultăți de învățare academice / teoretice.

Se referă la învățarea școlară ca achiziție, adică:

- citire,
- aritmetică,
- scris de mână,
- rostire,
- exprimare în scris.

Semne la școlarul mic:

- Are tulburări în învățarea alfabetului, a zilelor săptămânii, culorilor, formelor și numerelor, în identificarea schemei corporale și a formelor geometrice,
- Este neliniștit, agitat, uneori agresiv și ușor distractiv,
- Nu poate urmări directive și reguli,
- Învăță greu legătura între litere și sunete (citește pe litere și nu face sinteza silabei), nu poate forma cuvinte din sunete diferite,
- Nu poate citi sau face greșeli serioase de citire sau pronunție,
- Are probleme în a reține propoziții și a înțelege timpul,
- Nu scrie după dictare și nu face legătura între cuvinte și imaginea lor scrisă,
- Are de multe ori probleme și în copierea de litere, cuvinte și propoziții,
- Este încet în învățarea noilor deprinderi,

- Are dificultăți în planificare și organizarea timpului.

Politicile și strategiile naționale pentru copii și tineri cu nevoi speciale au la bază ideea de „educație pentru toți” și în același timp, „educația pentru fiecare”.

Curriculum școlar trebuie să fie controlat de nevoile elevilor. Să îl gândim accesibil, centrat pe nevoile și punctele forte ale elevilor, să valorifice colaborarea, experiența personală și ocaziile sociale, fiind mereu focalizat pe esențial. Etapele prin care profesorul adaptează curriculum sunt: identificarea punctelor slabe și ale celor forte ale fiecăruia, stabilirea priorităților de învățare, instruirea prin metodele și strategiile cele mai adecvate, înregistrarea progreselor elevului și evaluarea intervenției.

Fiecare copil cu dificultăți de învățare are dreptul de a fi considerat un copil cu șansă la dezvoltare și felul cum îl apelăm este important pentru imaginea lui. Munca didactică trebuie să pună în centru copilul, nu problema acestuia.

BIBLIOGRAFIE

A. Gherguț, „Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale.Strategii de educație integrată”, Ed. Polirom, Iași, 2001.

Hall și Tinklin 1998 „Elevii cu deficiențe din învățământul superior”, Consiliul Scoțian de Cercetare a Educației.

T. Vărăjmaș, „Învățământul integrat și / sau incluziv pentru copiii cu cerințe educative speciale”, Ed. Aramis, București, 2001.

Sibiu, 2005

ABSOLVIM ÎMPREUNĂ!

prof. Nițoiu Angela Adriana, Colegiul Tehnic „Decebal”

Abandonul școlar reprezintă atât o problemă individuală, cât și o problemă a societății. Cauzele abandonului școlar pot fi privite din trei perspective :

➤ **cauze psihologice** care țin de starea de sănătatea și de personalitatea elevului : lipsa interesului și motivația școlară scăzute, anxietate școlară, extenuare, autoeficiență scăzută, imagine de sine și stimă de sine scăzute, sentimente de inferioritate, încredere redusă în educația școlară, abilități sociale reduse, refuzul și neputința de a răspunde presiunilor părinților, etc ;

➤ **cauze sociale** care țin de familie, condițiile socio-economice ale familiei copilului : familii defavorizate care trăiesc în condiții socio-economice precare, familii sarace, stil parental neglijent, indiferent, familii dizarmonice, părinți care lucrează foarte mult sau părinți absenți, plecați în străinătate;

➤ **cauze psihopedagogice** care țin de școală și de mediul școlar : relația defectuoasă profesor-elev care implică ironizarea sau umilirea elevului, evaluarea subiectivă, frica de evaluare, conflicte cu cei de aceeași vârstă, nedreptăți și frustrări ale elevului, disciplină severă, programă încărcată, lipsa de tact uneori a profesorului, etc.

Se întâlnesc tot mai des cazuri în care părinții, în dorința lor de a-și impulsiona copiii să performeze și să obțină succese școlare, ignoră faptul că centrarea excesivă asupra evaluării, calificativelor și performanței școlare este nesănătoasă și poate aduce mai multe neajunsuri decât reușite elevilor. Presiunea susținută și continuă din partea părinților în vederea obținerii de rezultate școlare foarte bune poate aduce copilul în ipostaza de a respinge cu totul școala și tot ce este legat de procesul de învățare. Acest lucru poate duce la încetinirea procesului normal de dezvoltare a personalității copilului : în primul caz se pierde contactul cu o sursă de cunoaștere și a doua, pentru că se slăbește legătura cu sinele, cu nevoile personale, dorințele și propriul potențial.

Mulți părinți și profesori se axează exclusiv pe competiție, performanță și obținerea de note bune, așa cum au fost și ei impulsionați la rândul lor, ignorând celelalte aspecte ale procesului de învățare.

Absenteismul se poate manifesta sub diferite forme: *absenteism selectiv* (fuga de la școală la una sau mai multe discipline) ; *absenteism generalizat* (fuga de la școală generalizată și frecvența redusă care precede abandonul școlar ulterior) ; *căutarea singurătății* (reacție la tensiunea puternică intra sau interpersonală) ; *dorința de a fi cu partenerul* (la adolescenți) ; *dorința de apartenență la grup* („ritualuri de inițiere”) sau *atitudine defensivă* față de autoritatea sistemului.

Se vorbește tot mai des în mediul școlar de prevenirea absenteismului școlar.

Acțiunile de prevenire a absenteismului școlar presupun implicarea mai multor factori importanți : părinți, copii, profesori, diriginți, consilieri școlari, psihologi etc. Acțiunea de prevenire a absenteismului școlar este o acțiune pedagogică dificilă și complexă. Ea presupune mai întâi participarea conștientă, activă și voluntară a elevilor părinților și profesorilor la efortul general de a crește calitatea procesului de învățare. O adevărată prevenire a acestui fenomen este posibilă numai în condițiile colaborării tuturor acestor factori.

Prevenirea absenteismului, ca fenomen de devianță comportamentală ce perturbă procesul educativ, presupune o acțiune sistematică de ameliorare a cauzelor ce determină acest comportament coroborată cu activități destinate consilierii psihologice a elevilor aflați în situație de risc de abandon școlar.

Programele de consiliere școlară ar trebui să aibă în vedere obiective cum ar fi : întărirea stimei de sine a elevului, autocunoaștere, exprimare emoțională a frustrărilor și gândurilor negative, conștientizarea calităților personale, a propriului potențial, a punctelor forte, care cresc încrederea în sine și stima de sine a adolescentului și învățarea de noi modalități de a face față cerințelor școlii.

Cunoscând faptul că acesta este un comportament specific adolescenței, atât dirigințele, cât și profesorii clasei, în colaborare cu părinții ar trebui să debuteze programe de prevenire a abandonului școlar. Un astfel de program s-a derulat și la noi în liceu. El s-a intitulat „*Absolvim împreună!*” și a vizat stimularea elevilor de clasa a XII-a, în vederea promovării ultimei clase de liceu și participării la examenul de bacalaureat. În acest sens, s-a intensificat programul de pregătire suplimentară la limba și literatura română și matematică, s-au organizat întâlniri cu părinții în vederea susținerii morale, atât din partea școlii, cât și a familiei elevilor. Elevii au fost implicați în activități extrașcolare, în cadrul Clubului Impact. Astfel, elevilor li s-a creat un climat propice creșterii încrederii în propriile forțe, s-au simțit importanți și au fost motivați să se autodepășească.

Deși rata abandonului școlar nu s-a eradicat în școala noastră, procentul elevilor care au părăsit școala s-a diminuat simțitor, ceea ce ne-a făcut să fim optimiști și să ne gândim pe viitor, la noi modalități prin care să-i determinăm pe elevii noștri să nu mai părăsească băncile școlii și...să *absolvim împreună!*

Bibliografie:

1. Bruna Zani, Augusto Palmonari, *Manual de psihologia comunității*, Polirom, 2006
2. <http://www.dreamstime.com>
3. Petru Iluț, *Valori, atitudini și comportamente sociale. Teme actuale de psihosociologie*, Polirom, 2007
4. Băban, A., Petrovei, D., Lemeni, G., *Consiliere și orientare. Ghidul profesorului*, Editura Humanitas Educational, București, 2002

ABANDONUL SCOLAR

Nuica Marinela
Prof.Inv.primar,Scoala Gimnaziala Jiana,Judetul Mehedinti

MOTTO:

“ Unui copil trebuie să i se arate cel mai mare respect ”
(IUVENAL)

Abandonul școlar reprezintă o problemă a sistemului românesc de învățământ insuficient tratată, o problemă serioasă ce trebuie convertită urgent într-o complexă strategie de intervenție. Este vorba cu certitudine de un fenomen care, prin consecințele sale semnificative și prin dimensiunile sale îngrijorătoare, trebuie să fie prezent în agenda de priorități a decidenților, a practicienilor și a beneficiarilor din sistemul educațional.

Pentru a se întreprinde măsuri de combatere a abandonului școlar este nevoie de un studiu diagnostic care să scoată în evidență care este rata abandonului, care sunt zonele cele mai atinse de acest fenomen și mai ales care sunt cauzele principale pentru toate grupele de vârstă școlară.

Am abordat această temă deoarece abandonul școlar a devenit în ultimii ani un subiect controversat în România, cu atât mai mult cu cât de doi ani este membră a Uniunii Europene. Acesta constituie astăzi un fenomen întâlnit în toate sistemele de învățământ, și este o problemă atât de ordin administrativ și social, dar mai ales de ordin pedagogic.

În lucrarea de față se va dezbate pe larg asupra abandonului școlar cu precădere din punct de vedere pedagogic.

Înainte de 1989 rata abandonului școlar era foarte scăzută, însă imediat după schimbarea regimului s-a constatat că elevii tind tot mai mult să părăsească băncile școlii. Astăzi România, din păcate, se situează mult peste nivelul celor mai multe dintre statele membre sau care au aderat recent la Uniunea Europeană în ceea ce privește abandonul școlar, relatează AGERPRES.

Rata abandonului este mult mai ridicată în învățământul urban. Statisticile demonstrează că școlile din centrele orașelor care își concentrează serios atenția asupra menținerii ordinii și a disciplinei, asupra dezvoltării caracterului și a responsabilității elevilor, precum și asupra excelenței școlare, au un nivel sensibil mai scăzut de nereușite și de abandonuri școlare.

Pentru o mai bună înțelegere a eșecului școlar se vor prezenta în lucrarea de față atât definiții, caracteristici și forme ale acestuia cât și cauzele care îl determină dar și unele metode ce au rolul de a preveni și combate acest fenomen nedorit într-o societate ce își dorește să treacă peste urmele lăsate de comunism.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ, indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii ciclului de studii început. (Nemtu, Cristina, Devianta școlară Ghid de intervenție în cazul problemelor de comportament al elevilor, Editura Polirom, Iași, 2003)

Abandonul școlar este rezultatul unei combinații de cauze interne și externe, de factori interni și factori externi. Fiecare abandon are o istorie personală și socială legată de modul cum se aplică diferențiat principiul dezvoltării. Eșecul școlar este produsul mai multor factori cauzali aflați într-o anumită configurație pedagogică, psihologică și socială care determină la rândul ei mai multe consecințe imediate dar și de durată.

Eșecul școlar are la bază mai mulți factori care pot fi diferiți, dar cel mai adesea asociați, elevul se confruntă cu o serie de dificultăți școlare care au ca principale cauze: propria persoană, părinții și familia, școala, comunitatea locală, etc.

Putem distinge cinci mari tipuri de dificultăți pe care elevul poate să le întâmpine: dificultăți de natură somatică, deficiențe intelectuale/cognitive, probleme de învățare de ordin instrumental sau dificultăți de ordin afectiv privind direct copilul, adesea familia sa; slăbiciuni pedagogice privind școala, dar adesea și părinți.

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ ÎN GRĂDINIȚĂ

*Prof. Oprea-Mândruț Alina-Mihaela,
Grădinița cu program prelungit Nr.19,
Drobeta Turnu Severin,
Mehedinți*

„Eu sunt copilul! Tu ții în mâinile tale destinul meu. Tu determini în cea mai mare măsură, dacă voi reuși sau voi eșua în viață! Dă-mi, te rog, acele lucruri care să mă îndrepte spre fericire. Educă-mă, te rog, ca să pot fi o binecuvântare pentru lume". (Din „Child's Appeal”, Mamie Gene Cole)

Fiecare copil este diferit și special și are propriile nevoi, fie că este sau nu un copil cu dizabilități. Toți copiii au dreptul la educație în funcție de nevoile lor. Educația incluzivă are ca principiu fundamental un învățământ pentru toți, împreună cu toți, care constituie un deziderat și o realitate ce câștigă adepți și se concretizează în experiențe și bune practici de integrare/ incluziune. Educația de tip incluziv este o educație de calitate, accesibilă și care își îndeplinește menirea de a se adresa tuturor copiilor, fără discriminare. În întreaga lume, din ce în ce mai mulți copii care provin din medii defavorizate urmează grădinițele, școlile primare sau gimnaziale. În cele mai multe țări se stipulează prin lege că toți copiii trebuie să beneficieze de educație.

Grădinița are ca scop crearea unui program coerent și coordonat de incluziune a copiilor preșcolari cu diferite dizabilități, de alte etnii, proveniență socială etc. și pregătirea celorlalți copii în vederea acceptării acestora alături de ei, fără diferențe de manifestare comportamentală sau verbală. De asemenea, se impune și implementarea unor strategii coerente de dezvoltare a conștiinței și a comportamentelor copiilor în spiritul toleranței și nediscriminării, a acceptării de șanse egale pentru toți copiii.

Integrarea/ incluziunea poate fi susținută de existența unui cadru legislativ flexibil și realist, de interesul și disponibilitatea cadrelor didactice din școala de masă și din școala specială, de acceptul și susținerea părinților copiilor integrați, de implicarea întregii societăți civile, dar și de nivelul de relații ce se formează și se dezvoltă la nivelul clasei integratoare care se bazează pe toleranță și respect față de copilul cu probleme. Grădinița care îi receptează în colectivitatea sa pe copiii defavorizați și își determină intern „direct și indirect”, atitudinea față de aceștia este alcătuită din: educatoare, părinți, copii, iar la nivel extern, societatea cu numeroase instituții și diverși factori media. O condiție esențială pentru reușita acestor acțiuni comune ale celor trei factori activi din grădiniță este existența unor relații de înțelegere, constructive care se realizează prin atitudini deschise, prin disponibilitate, printr-un „pozitivism” specific ce se cimentează cu voință și convingere.

Educatorea trebuie să cunoască deficiențele copiilor pe care îi va primi în grupă în scopul înțelegerii acestora și pentru a-și putea modela activitățile, în funcție de necesitățile copiilor. Grupa în care va fi integrat copilul cu cerințe speciale va trebui să primească informații într-o manieră corectă și pozitivă despre acesta. Este foarte importantă sensibilizarea copiilor și pregătirea lor pentru a primi în rândurile lor un coleg cu dizabilități. Sensibilizarea se face prin stimulări: crearea

și aplicarea unor jocuri care permit stimularea unor deficiențe (motorie, vizuală, auditivă), ceea ce determină copiii să înțeleagă mai bine situația celor ce au dizabilități: prin povestiri, texte literare, prin discuții, vizitarea/ vizita unor persoane cu deficiențe.

Primirea în grupă a copilului cu cerințe educative speciale, atitudinea față de el trebuie să păstreze o aparență de normalitate, copilul trebuind să fie tratat la fel cu ceilalți copii din grupă. Conduita și atitudinea educatoarei trebuie să demonstreze celorlalți copii că i se acordă preșcolarului cu dizabilități. De aceea trebuie să exprime aceleași așteptări și să stabilească limite similare în învățare ca și pentru ceilalți copii din grupă. Ea trebuie să își asume rolul de moderator, să promoveze contactul direct între copiii din grupă și să direcționeze întrebările și comentariile acestora către copilul cu cerințe educative speciale.

De asemenea, trebuie să-i încurajeze și să-i stimuleze ori de câte ori este nevoie pe aceștia, dându-le încrederea în forțele proprii, în propria reușită în acțiunile întreprinse, evidențiind unele abilități sau interese speciale lor în dezvoltarea și sprijinirea cărora trebuie implicate și familiile copiilor. Copiii cu cerințe educative speciale integrați în programul grădiniței trebuie să dispună de o bună colaborare între educatoare, părinți, psihologi și profesorul logoped. Părinții sunt parteneri la educație pentru că dețin cele mai multe informații despre copiii lor. Relația de parteneriat între părinți și grădiniță presupune informarea părinților cu privire la programul grupelor, la conținuturile și metodele didactice, dar presupune și întâlniri cu aceștia, participări la expoziții, excursii, serbări, vizite, etc., în care sunt implicați proprii lor copii.

Această relație a grădiniței cu părinții copiilor cu cerințe educative speciale este necesară și benefică, ea furnizând, informațional, specificul dizabilității preșcolarului, precum și date despre contextul de dezvoltare a acestuia. Părinții informează grădinița și despre factorii de influență negativă care ar trebui evitați (fobii, neplăceri, stimuli negativi, atitudini care determină inhibarea / izolarea copiilor). Angajarea și responsabilizarea familiei în educația copiilor este fundamentală pentru reușita participării la programul instructiv- educativ al grădiniței. La orice copil, în mod particular la copiii cu dizabilități, gradul de interes și de colaborare a părinților cu grădinița este, cel mai adesea, proporțional cu rezultatele obținute de aceștia. De aceea, putem afirma că familia este primul educator și are cel mai mare potențial de modelare.

Grădinița are rolul de a sprijini familiile să aibă încredere în resursele proprii, să facă față greutăților cu care acestea se confruntă. Educația părinților și consilierea acestora au un rol important în integrarea copiilor cu afecțiuni de natură psihică, emoțională ori de altă natură în grădiniță. Rezultatele muncii pentru promovarea incluziunii, atât directe cât și indirecte, față de partenerii educaționali, părinți, apar după intervale mari de timp și sunt efectul unui exercițiu asiduu, susținut. Centrarea atenției educaționale pe grupurile vulnerabile este un indiciu al nivelului de civilizație atins de o anumită societate și aceasta impune căutarea unei noi formule de solidaritate umană, fapt ce are o semnificație aparte în societatea noastră.

Grădinița este incluzivă printr-un curriculum flexibil și deschis ce permite adaptări succesive. Nu copilul urmează curriculumul, ci acesta este un instrument menit să sprijine dezvoltarea lui, se adaptează nevoilor și particularităților acestuia. Când spunem „grădiniță incluzivă”, nu trebuie să ne ducem cu gândul la copiii cu CES, ci la fiecare copil în parte, pentru că fiecare are un ritm propriu de dezvoltare și la un moment dat poate avea nevoie de anumite cerințe speciale în ceea ce privește educația. Există, de asemenea, și anumite situații de risc, în care educatoarea trebuie să cunoască trăirile și comportamentele copilului, pentru a-l sprijini. Riscurile pot apărea din mediul socio-cultural din care acesta face parte, din relațiile de familie care îi determină existența zilnică, precum și modul de dezvoltare, din modelele formale educaționale ce pot exercita un stres deosebit asupra copilului care nu corespunde „normalității” cu care ne-am obișnuit.

O planificare nu poate porni așa, tradițional, ca altă dată, de la conținuturi, ci de la personalitățile copiilor, de la caracteristicile și particularitățile individuale. Pe de altă parte, grădinița, ca instituție, nu poate face față singură cerințelor multiple ale unui program eficient de educație. Este nevoie de un parteneriat între grădiniță- familie- comunitate, de o construcție comună

în folosul copilului, fără prejudecăți, bazată pe respect reciproc, acceptare, toleranță, indiferent de situația economică, socială sau educațională a părinților. Educatoarea, la rândul ei, trebuie să răspundă diversității și unicității fiecărui copil, să-și orienteze pozitiv atitudinea, limbajul și metodele pedagogice. Copilul preșcolar se află într-un proces de formare în care fiecare gest, fiecare cuvânt, fiecare privire din partea adulților care îl înconjoară poate să îi influențeze imaginea de sine. Este foarte importantă atitudinea educatoarei la acțiunile copilului, apelativele, aprecierea pozitivă sau negativă, pentru a-i da copilului încredere în forțele proprii.

Pentru a evalua copilul, educatoarea trebuie să aibă în vedere competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil și să identifice:

- cum este fiecare;
- ce știe fiecare;
- ce face fiecare;
- cum cooperează cu ceilalți.

În concluzie, pentru abordarea unei educații incluzive în grădiniță, educatoarea trebuie să respecte următorii pași:

- să elaboreze un plan de dezvoltare a grădiniței în care să se precizeze concret parteneriatul cu familia și comunitatea;
- să fie pregătit întregul personal al grădiniței pentru a primi toți copiii, fără discriminări;
- să asigure un climat primitiv și deschis prin organizarea mediului educațional cât mai eficient și stimulator;
- să aibă discuții, în prealabil, cu copiii pentru a se accepta unii pe alții, pentru a negocia, a colabora și a lucra împreună;
- să asigure un curriculum flexibil și deschis la care să aibă acces și părinții;
- să evalueze fiecare copil prin observație directă și indirectă pentru a asigura participarea lui adecvată la activitățile curriculare;
- să asigure accesul tuturor copiilor la programul grădiniței, dar și la modificările și adaptările acestuia;
- să asigure participarea tuturor familiilor la decizii și acțiuni în favoarea tuturor copiilor;
- să evalueze permanent și periodic progresele pe care le fac toți copiii, nu numai din punctul de vedere al achizițiilor intelectuale, dar și al relațiilor sociale, al cooperării și colaborării, al dezvoltării imaginii de sine și încrederii în forțele proprii;
- să elaboreze planuri individualizate, personalizate pentru copiii care au nevoie de sprijin în anumite componente ale dezvoltării și la anumite momente;
- să ajusteze permanent curriculumul pentru a-l adapta la nevoile educative ale copiilor;
- să realizeze un permanent schimb de idei, experiențe și soluții cu celelalte colege, din grădiniță sau din alte instituții, precum și cu familiile copiilor.

Bibliografie:

- Ecaterina Vrajmaș -, „Educația copilului preșcolar”, Editura Pro Humanitas, București, 2009;
- Ecaterina Vrajmaș -, „Introducere în educația cerințelor speciale”, Editura Credis, București, 2004.

DE CE EXISTĂ ABANDON ȘCOLAR?

*Prof. Pacioga Elida – Vasilica,
Școala Gimnazială nr. 3 Drobeta Turnu Severin*

Abandonul școlar, mai ales cel timpuriu, este atât o problemă individuală, cât și a întregii societăți. Există multe motive din cauza cărora unii tineri renunță la educație înaintea terminării studiilor: dificultăți de învățare, probleme sociale sau lipsă de motivație, de orientare sau de sprijin.

Abandonul școlar este o problemă din ce în ce mai mare și în România. Statisticile Eurostat spun că 270.000 de tineri cu vârsta cuprinsă între 18 și 24 de ani, adică 19% din totalul populației din această categorie de vârstă, abandonează timpuriu școala pe care o urmează sau nu se mai înscriu la o altă formă de școlarizare după finalizarea studiilor obligatorii. În țările Uniunii Europene, doar 11% dintre tinerii din această categorie de vârstă renunță la cursuri înainte de vreme, aceasta fiind și ținta spre care tinde și țara noastră până în anul 2020.

Din punct de vedere psihologic, motivele principale ale unui tânăr care abandonează școala sau facultatea sunt ereditare, sociale și educaționale. Sărăcia este principalul motiv, urmat de lipsa de cunoaștere cu privire la beneficiile educației și neimplicarea părinților sau tutorilor. Educația contra abandonului școlar se face atât la nivel individual, cât și național, prin programe de educare a părinților cu privire la beneficiile școlii pentru copiii lor și prin programe de finanțare, în cazul familiilor lipsite de posibilități materiale.

Abandonul școlar se confundă adesea cu absenteismul școlar. Absenteismul școlar se deosebește însă de acesta prin faptul că, teoretic și formal, copilul figurează în evidența școlii, fiind înscris la clase, pe care însă nu le frecventează pe perioade lungi de timp. Așa se adună absențele nemotivate, iar la final apare exmatricularea. Acesta este momentul în care absenteismul se transformă oficial în abandon școlar.

Lipsa totală de școlarizare este cea mai gravă dintre cele trei noțiuni. Din fericire însă, este și cel mai rar întâlnită. Pe scurt, se referă la situația în care un copil nu a fost niciodată înscris pe listele vreunei instituții de învățământ, deși a depășit cu mult vârsta legală menită începerii școlii. Este cazul acelor copii care uneori nu au nici certificat de naștere, iar ulterior nu vor avea buletin. Vorbim despre copii proveniți din familii de diverse etnii, care trăiesc retrase, departe de comunități, fără contact social sau care din anumite considerente particulare decid acest lucru.

Acești copii, care au vârste mai mici de 10-12 ani, participă la muncile câmpului, fac curat în scări de bloc, sunt trimiși la furat sau la cerșit. Sunt acei copii exploatați de familie sau de diverși străini și care sunt folosiți pe post de sensibilizatori emoționali de către unii adulți care le cer bani străinilor. Prevenția abandonului școlar, a absenteismului școlar sau a lipsei totale de școlarizare se face prin efort comun al instituțiilor statului, personalului didactic, părinților, psihologilor de școală și/sau asistenților sociali.

Ceea ce este nevoie să știe un părinte este că învățământul obligatoriu românesc este de 11 ani și cuprinde clasa pregătitoare, învățământul primar, ciclul gimnazial și primii doi ani de liceu. Prin introducerea clasei pregătitoare și prin menținerea duratei de 4 ani a liceului, învățământul obligatoriu crește de la o durată de 10 ani la una de 11 ani. Prin urmare, schema și durata defalcată pe cicluri învățământul obligatoriu va fi următoarea: clasa pregătitoare, clasele I-VIII și clasele IX-X pentru cei care aleg traseul liceal, respectiv primii doi ani ai școlii profesionale pentru cei care aleg traseul învățământului profesional și tehnic.

Părinții care nu respectă legea educației naționale riscă să fie pedepsiți. Proiectul Regulamentului școlar prevede posibilitatea sancționării părintelui sau tutorelui legal instituit care

nu asigură școlarizarea elevului cu o amendă cuprinsă între 100 și 1.000 lei sau obligarea lui la a presta muncă în folosul comunității.

Pe lângă acest regulament, mai avem codul penal – acesta reglementează răspunderea penală a părinților care își retrag copiii de la școală sau îi împiedică să frecventeze cursurile. Mai precis, împiedicarea accesului la învățământul general obligatoriu reprezintă acum o infracțiune, fiind introdusă la capitolul “Infracțiuni contra familiei”. “Părintele sau persoana căreia i-a fost încredințat, potrivit legii, un minor și care, în mod nejustificat, îl retrage sau îl împiedică prin orice mijloace să urmeze cursurile învățământului general obligatoriu se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă”, se precizează în Codul penal. Pe de altă parte, fapta nu se va mai pedepsi dacă, înainte de terminarea urmăririi penale, inculpatul asigură reluarea frecventării cursurilor de către minor.

Conștienți de gravitatea acestei situații, factorii decizionali și sociali au inițiat o serie de proiecte și activități menite să atenueze acest fenomen sau, în cel mai fericit caz, să îl oprească. În urma studiilor și observațiilor efectuate, s-au constatat principalele cauze care au dus la aceste procente îngrijorătoare, iar acestea sunt plasate în general la trei nivele diferite: cel al elevului și al familiei sale, al comunității de proveniență și al școlii. Din perspectiva elevului și a familiei, se identifică:

- modelul educațional oferit de părinți. Cel mai adesea, elevii care ajung să renunțe la educație provin din familii în care părinții nu au mai mult de opt clase. Există însă și excepții. Există însă destul de des elevi aflați în situații de abandon care își doresc să își completeze educația “măcar până la 10 clase”, ca să aibă o calificare, astfel încât să nu ajungă ca părinții, simpli zilieri, fără mari șanse de reușită în viață. Nevoia unui document care să ateste faptul că a absolvit o școală sau o perioadă de școlarizare a reușit totuși să reducă numărul celor care nu doresc nici măcar să încerce o formă de școlarizare. Astăzi este important ”să ai o hârtie la mână”, hârtie care să ateste că ai un număr de clase.
- dificultățile materiale. Familiile numeroase, dezorganizate, lipsite de resurse, au probleme în a asigura cele necesare (îmbrăcăminte adecvată, rechizite, transport, alimente) tuturor copiilor și resimt uneori nevoia de forță de muncă (fie pe câmp, fie în gospodărie pentru a avea grijă de frații mai mici). Din păcate aceasta este principala cauză a abandonului școlar, mai ales în comunitățile izolate.
- dezorganizarea familiei atrage după sine dificultăți materiale. Divorțul, alcoolismul, violența în familie sunt semne ce preced adesea decizia de abandon. Acesta este generat atât de lipsa unei consilieri psihologice adecvate, cât și de faptul că uneori copilul devine obiectul disputei dintre părinți, din nevoia de satisfacere a unor orgolii, nu din necesitatea de a asigura protecția acestuia.
- intrarea pe piața muncii. Fie că este vorba de lucrul ca zilier, de activități regulate ca barman, de prostituție sau cerșetorie, prezenta pe durata semestrelor școlare în astfel de activități aducătoare de venit constituie elemente de risc ce se soldează aproape mereu cu renunțarea prematură la educație. Necesitățile traiului zilnic determină adesea comportamente antisociale sau renunțarea la școală. Câștigul imediat poate fi tentant, dar este extrem de dăunător. Mulțumindu-se cu aceste venituri extrem de mici și ocazionale, tinerii își irosesc șansa unei profesii viitoare care le-ar asigura un trai decent, legal și moral.
- implicarea în activități aflate la limita legii. Prostituția, apartenența la găști de cartier, integrarea în rețele de cerșetorie conduc aproape mereu la renunțarea la educație, fiind prezente ca factori de motivatori mai ales la trecerea către clasa a IX-a și în perioada imediat următoare debutului ciclului secundar superior. Sub imperiul anturajului și din lipsa unei educații, abandonul apare ca urmare a implicării în acte ilegale.
- încrederea scăzută în educație se dovedește a fi mai degrabă un stereotip infirmat de realitate. Este posibil ca să apară însă o încredere redusă în educație chiar în momentele imediat premergătoare abandonului școlar. În acest sens, ar putea fi util ca elevii care au renunțat deja prematur la școală să intre în contact cu cei aflați în risc de a abandona, povestindu-le care este imaginea lor curentă despre școală.

- migrația circulatorie nu pare a fi un factor de risc în sine, dar există probleme importante de reintegrare a copiilor de migrați care părăsesc sistemul și apoi se reîntorc, la vârste mai mari. Aceleași probleme sunt regăsite și în cazul în care elevii intră la vârste mai mari în sistemul de învățământ. Politice socio-economice, evenimentele istorice actuale sunt cauze care provoacă, în ultimul timp, creșterea procentului abandonului școlar.

La nivelul școlii, situațiile de abandon pot fi determinate de repetențiile repetate și frecvente, de integrarea insuficientă în colectivul clasei de elevi sau de calitatea relațiilor cu profesorii și cu colegii. La nivelul școlii sunt destul de multe activități și acțiuni care să prevină abandonul școlar. Cadrele didactice pot avea un rol important în prevenirea abandonului școlar timpuriu, deoarece sunt în permanent contact cu elevii, pot identifica și diagnostica problemele acestora și pot atrage atenția autorităților sau organizațiilor non-guvernamentale competente pentru a interveni la nevoie.

Deși principalii factori de creștere a probabilității de a renunța la educație sunt localizați la nivelul familiei și al comunității, recomandările pentru atenuarea acestor factori se adresează în primul rând școlii. Exceptând obiectivul general al creșterii responsabilității școlii, nu există priorități absolute. Accentul este pus pe prevenție, dar există și recomandări în ceea ce privește reintegrarea elevilor care au renunțat recent la educație. Ca posibile linii de acțiune, se recomandă: creșterea flexibilității programelor “a doua șansă” – din punct de vedere al grupurilor de vârstă. Deși se adresează tuturor celor care au abandonat școala, programul “a doua șansă” este frecventat de tineri de peste 20 de ani. Aceste programe ar trebui să aibă clase speciale pe grupă de vârstă (12 – 16 ani) pentru care este dificil să se integreze în grupe cu tineri care au peste 20 de ani. Se impune, de asemenea, o creștere a flexibilității programelor “a doua șansă” – din punct de vedere al curriculei. Când elevii repetă un an de mai multe ori, deoarece nu au trecut clasa la două sau trei materii (de regulă aceleași) ar trebui luate în considerare notele de trecere de la celelalte materii. De asemenea, competențele profesionale dobândite de cei care abandonează școala ar trebui recunoscute oficial.

Un alt aspect ar fi creșterea atractivității școlii – prin activități extracurriculare care au loc în școală, precum: acțiuni de renovare, de curățenie a școlii, competiții artistice și sportive, prin folosirea resurselor școlii pentru atragerea elevilor pentru activități de timp liber. Importantă este și utilizarea experienței celor ce au renunțat la școală pentru a preveni scăderea încrederii în educație. Ar fi util ca elevii care au abandonat școala să se întâlnească cu elevi care sunt la risc de abandon școlar și să le povestească despre viața lor din prezent. Profesorii ar putea fi susținuți să găsească soluții pentru creșterea integrării elevilor pentru o mai bună comunicare cu ei și cu părinții acestora și să implice elevii în activități extracurriculare și de consiliere. Un alt aspect ar putea fi dezvoltarea unui program național de educație sexuală pentru elevi, focalizat în comunitățile cu risc crescut pentru sarcini timpurii la adolescente și unde căsătoriile timpurii sunt frecvente. Acestea se pot realiza și prin parteneriate cu administrațiile locale și cu ONG-urile de profil care să implice ca voluntari tinerii elevi de clasa a VIII-a și de liceu proveniți din comunități cu risc ridicat de abandon în programe de suport pentru bătrâni și familii aflate în nevoie.

La nivelul comunității, cei mai importanți factori care determină abandonul școlar timpuriu sunt:

- norma mariajul timpuriu care acționează ca un factor ce împiedică o continuare firească a educației, mai ales în comunitățile rurale.
- apariția unui copil tinde să fie o caracteristică a unor comunități, mai degrabă decât un act individual. Dincolo de proveniența din familii dezorganizate, sărace, tinerele fete găsesc de regulă exemple de urmat la predecesoarele lor din comunitatea în care locuiesc. Acest aspect ține, în mare măsură, de anumite obiceiuri și ”legi nescrise” ale unor comunități, mai ales de etnie rromă.
- lipsa de securitate în zonă; există comunități unde, datorită infraționalității ridicate, cadrele didactice se tem să interacționeze cu părinții, iar lipsa de colaborare dintre aceștia contribuie la creșterea riscurilor de abandon școlar.

- lipsa unor politici educaționale și sociale coerente. Se pare că instituțiile abilitate nu reușesc să stopeze acest fenomen. Se înregistrează totuși mici progrese la nivel regional sau punctual care nu pot însă acoperi această problematică.

În concluzie, problema abandonului școlar este complexă, iar rezolvarea acesteia presupune un efort de echipă, un efort susținut, dar benefic. Munca depusă azi, poate aduce rezultate foarte bune în perspectivă.

ABANDONUL ȘCOLAR – CAUZE ȘI MODALITĂȚI DE PREVENIRE

*Inv. Panescu Mihaela
Școala Gimnazială Nr. 3*

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie, apoi ea se continuă în grădiniță și școală prin intermediul cadrelor didactice. În primul rând, ea se realizează prin puterea exemplului. O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar, care a devenit din ce în ce mai frecvent.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

- școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale. Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală. De asemenea, este menționată aprecierea (fără

vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”.

- cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.
- climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.
- factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.
- factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.
- anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor carențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;
- implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;
- creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.
- În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;
- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
- psihiatrice - depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;
- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

În cazul etniei rome, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată. Copiii le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor. " Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preprimar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se menține în sistemul educative, făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, cadrelor didactice, cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar – o problema gravă în România.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte și să nu uităm că educația depinde foarte mult de familie.

Privitor la această temă, Abandonul școlar – cauze și modalități de prevenire, consider că este o temă foarte mult abordată în mediul școlar. Cadrele didactice împreună cu consilierul școlar încearcă să-i determine pe elevi să conștientizeze importanța școlii, a terminării unui liceu. La noi, în România, abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație foarte strânsă cu membrii familiei.

Bibliografie:

Clerget, Stephane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București

Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București

Tatu, Cornelia, *Suport de curs: Consiliere școlară* (2009)

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ

Pașcaniuc Claudia
Colegiul National „George Cosbuc”

Motto: "*Toți trăim sub același cer dar nu toți avem același orizont.*" - **Konrad Adenauer**

Incluziunea școlară se definește prin acceptarea de către instituțiile de învățământ a tuturor copiilor, indiferent de apartenența lor etnică, socială, religie, naționalitate sau handicap și este strâns legată de recunoașterea și acceptarea diversității – condiție normală a conviețuirii umane. Învățământul incluziv presupune ca tinerii și copiii cu dizabilități și ceilalți fără probleme să învețe împreună în instituțiile de învățământ având sprijinul corespunzător, mai ales din partea cadrelor didactice implicate în acest proces. Un început timpuriu în mediile școlare obișnuite este cea mai bună pregătire pentru o viață integrată. Copiii diferiți au drepturi egale cu ceilalți, iar o educație separată ar duce la marginalizare și discriminare, împiedicând formarea, împlinirea de sine și afirmarea personalității. Ideea de incluziune pleacă de la principiul ca orice individ, oricât ar fi de diferit, aparține de fapt și de drept grupului social. Educația incluzivă are rolul de a sprijini acest aspect deoarece ea se centrează mai ales pe învățarea strategiilor necesare rezolvării problemelor din viața cotidiană, într-o manieră cooperantă și solidară, unde procesul de învățare este realizat în spiritul respectului și acceptării celor din jur. Trebuie eliminat principiul de discriminare și izolare a copiilor cu nevoi speciale.

În România începutul învățământului incluziv este timid, dar experiența țărilor europene demonstrează cu rezultate concrete că o implicare activă și o preocupare deosebită de a integra acești elevi, este o chestiune realizabilă care poate duce la un real progres. Educația pentru toți poate să fie un mijloc de îmbunătățire a educației în general prin reconsiderarea sprijinului care se

acordă anumitor copii. Societatea și școala manifestă, față de această categorie de elevi, o gamă variată de atitudini precum acceptarea și includerea lor în medii școlare obișnuite. Pornim de la constatarea că părinții sunt cei mai importanți factori de sprijin în viața copilului cu deficiențe sau a copilului sănătos, insistăm asupra ideii că părinții trebuie să participe la diverse acțiuni, asigurate de echipa de intervenție din cadrul școlii.

Un alt aspect important este ca în activitatea didactică să utilizăm fișe de muncă independentă cât mai atractive. Orice cadru didactic care își centrează activitatea pe copil trebuie să ia în considerare că fiecare copil este important pentru societate, are nevoi sociale, dar în același timp fiecare copil are tendințe și particularități speciale, întrucât fiecare copil este unic și are drepturi egale.

„Incluziunea” se referă la faptul că oricine, indiferent de deficiența sa sau de dificultățile pe care le întâmpină în învățare, trebuie tratat ca un membru al societății, iar diversele servicii speciale de care are nevoie, trebuie furnizate în cadrul serviciilor sociale, educaționale, medicale și celelalte servicii puse la dispoziția tuturor membrilor societății. Astfel, incluziunea și educația incluzivă pun accentul pe necesitatea ca sistemul educațional și școlile/grădinițele să se schimbe și să se adapteze continuu pentru a răspunde diversității copiilor și nevoilor ce decurg din acestea.

Bibliografie:

Mara, D., *Strategii didactice în educația incluzivă*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2004
 Ungureanu, D., *Educația integrativă și școala incluzivă*, Editura de Vest, Timișoara, 2000
 Vrășmaș, E., *Introducere în educația cerințelor speciale*, Editura Credits, București, 2004.

EDUCAȚIE INCLUZIVĂ ÎN ROMÂNIA

*profesor I, Mariana-Magdalena Pătuleanu,
 Colegiul Tehnic "Dl. Tudor"*

E D U C A T I E I N C L U Z I V Ă Î N R O M Â N I A -un sistem educațional în care toate școlile năzuiesc să ofere "educație pentru toți". Un sistem care

- a) recunoaște dreptul tuturor copiilor de a fi educați împreună și
- b) consideră că educația tuturor copiilor este la fel de importantă

Un sistem care separă copiii unii de alții și care consideră că elevii mai capabili sunt mai importanți și demni de apreciere **nu** va fi considerat un sistem incluziv.

Educația incluzivă presupune un proces permanent de îmbunătățire a instituției școlare, având ca scop exploatarea resurselor existente, mai ales a resurselor umane, pentru a susține participarea la procesul de învățământ a tuturor elevilor din cadrul unei comunități.

În Declarația de la Salamanca se spune că școala obișnuită cu o orientare incluzivă reprezintă mijlocul cel mai eficient de combatere a atitudinilor de discriminare, un mijloc care crează comunități primitoare, construiește o societate incluzivă și oferă educație pentru toți; mai mult, asigură o educație eficientă pentru majoritatea copiilor și îmbunătățesc eficiența și, până la urmă, chiar și rentabilitatea întregului sistem de învățământ.

Fiecare copil este diferit și special și are propriile nevoi, fie că este sau nu un copil cu c.e.s. Din cauza stereotipurilor și ideilor preconcepute, cei mai mulți oameni nu își dau seama că diferențele dintre copiii cu c.e.s. sunt la fel de mari ca și diferențele dintre copiii obișnuiți.

Spunem despre un cadru didactic că este conștient de faptul că toți copiii au dreptul de a fi cu colegii lor abia atunci când încurajează și sprijină integrarea copiilor cu c.e.s. în clasa ș.a.

Incluziunea este procesul prin care copiii cu c.e.s. interacționează sistematic cu colegii lor de aceeași vârstă, într-un mediu natural în care toți copiii pot învăța și relaționa firesc. Incluziunea

respectă drepturile tuturor copiilor de a participa activ la activitățile educative dintr-o școală obișnuită, indiferent că sunt sau nu cu c.e.s.

Ce putem face pentru a fi mai incluzivi?

Să acționăm astfel încât toată lumea să se simtă valorizată și binevenită în școală.

- Creați un mediu școlar primitiv care transmite mesajul că toată lumea este valorizată, astfel încât elevii și părinții să se simtă bine primiți.
- Faceți clădirile școlii accesibile pentru copii cu dizabilități
- Puneți accent pe progresul individual și mai puțin pe comparațiile cu alți elevi
- Folosiți metode de predare care încurajează învățarea prin cooperare astfel încât elevii să-și poată ajuta colegii
- Organizați periodic expoziții cu lucrările elevilor pentru a demonstra că școala este mândră de performanțele obținute de către aceștia

Să ne informăm

o Informați-vă cu privire la alte culturi și stiluri de viață, în special cele ale minorităților naționale din România. Dacă în zonele limitrofe școlii nu locuiesc multe comunități minoritare pentru a putea obține informații de primă mână, încercați să contactați asociațiile culturale, ONG-uri și ambasade.

- Dobândiți abilități: învățați cum se lucrează cu copii cu diverse nevoi și abilități.
- Informați-vă cu privire la diverse dizabilități. Organizați în școală ateliere de lucru și invitați să ia cuvântul persoane cunoscătoare ale domeniului. Puteți solicita ONG-urilor ce activează în domeniul asistenței persoanelor cu dizabilități și asociațiilor de părinți să vă ajute în identificarea persoanelor potrivite.

Să ne revizuiem metodele de predare

-Oferiți un curriculum diferențiat pentru nevoi și grupuri de vârste diferite
 -Oferiți un curriculum intercultural – unul care folosește perspective culturale diferite și încurajează elevii să reflecteze și să analizeze critic modul în care acționează prejudecățile și discriminarea.

-Identificați zone ale curriculumului în care puteți îngloba perspectiva multiculturală.

-Elaborați planuri individuale de învățare pentru elevi.

Să colaborăm cu comunitatea

-Aveți în vedere școala ca o resursă a comunității și promovați un sentiment de solidaritate printre elevi și părinții lor

-Vorbiți cu părinții și cu elevii despre nevoile lor și luați legătura cu o serie de ONG-uri cu experiență în domeniu pentru a afla despre modalitatea în care școala își poate îmbunătăți oferta pentru grupurile care sunt în mod obișnuit excluse

Lectură suplimentară

-Lecturile oferite în acest ghid conțin informații mai detaliate despre educația incluzivă. Consultați în special *Lectura De la integrare la incluziune* și *Lectura Educația incluzivă în contextul drepturilor omului*.

Încercați

-Inițiați o discuție despre diferite viziuni asupra lumii începând cu propriul „cod cultural” al clasei. Când alegeți întrebările, aveți în vedere că situațiile din familiile unor copii pot fi delicate, de exemplu este posibil ca părinții unui copil să fi divorțat de curând. Deci, întrebarea 2 din lista de mai jos poate fi omisă.

În clasa noastră ...

- Ce este definit ca bun și rău?
- Cum este structurată familia mea – cine locuiește cu cine și unde locuiesc aceste persoane?
- Care sunt relațiile și rolurile adoptate de către bărbați și femei?
- Cum este perceput timpul?
- Care tradiții sunt importante?

- Ce limbi se vorbesc?
- Ce reguli guvernează consumul de mâncare și băutură?
- Cum este comunicată/transmisă informația?
- Cine are puterea și cum se obține aceasta?
- Care sunt reacțiile față de alte culturi și stiluri de viață?
- Ce este distractiv?
- Ce rol joacă religia?
- Pe cine admirăm?
- Ce înseamnă un loc de muncă bun?
- Cum, când și unde călătorim?

(Puteți adăuga și propriile dvs. întrebări). Alegeți una sau mai multe întrebări din cele de mai sus. Cum ar fi răspuns bunicii voștri? Ar fi fost ei la școală la vârsta noastră?

Reflecție și acțiune

Există vreun grup de copii sau tip de elevi care ar putea crede că “nu constituie o prioritate” în școala dvs.? Care sunt pașii pe care îi puteți parcurge pentru a asigura pe acești elevi că școala dvs. consideră educația lor la fel de importantă ca și a celorlalți?

Respingerea incluziunii decurge de cele mai multe ori din lipsa informării și a încrederii în propriile capacități profesionale și umane. Cadrul didactic de la clasa obișnuită se simte uneori nepregătit pentru a lucra cu un copil cu c.e.s. Totuși, acesta dispune de pregătirea profesională necesară pentru a oferi servicii educaționale tuturor copiilor, întrucât fiecare copil este diferit de ceilalți.

Cadrul didactic de sprijin acționează în una sau mai multe școli de masă ori școli speciale unde sunt integrați copii cu deficiențe severe, profunde sau asociate. Utilizează instrumente ca: testele psihologice, testele pedagogice, programe școlare, programe de intervenție personalizată, cărți, reviste, broșuri, materiale didactice și metode didactice adaptate.

Acești profesori pot ajuta la evaluarea programelor curriculare și realizarea adaptării curriculare pe ariile deficitare, în colaborare cu învățătorul sau profesorul clasei, precum și la elaborarea programului de intervenție personalizat, cu priorități pe termen scurt și mediu, în funcție de competențele, preferințele și dificultățile copilului.

Intervențiile suplimentare se constituie într-un suport pentru copilul cu c.e.s. contribuind la normalizarea condițiilor lui de dezvoltare.

Curriculum adaptat-este în strânsă legătură cu noțiunea de curriculum diferențiat, în sensul că diferențierea presupune, implicit și o adaptare a conținuturilor, metodelor, mijloacelor și tehnicilor de lucru în activitățile instructiv-educative. Dintr-un anumit punct de vedere, cei doi termeni sunt aproape sinonimi, în sensul că nu poate exista diferențiere fără adaptare, la fel cum nu poate exista adaptare fără diferențiere.

Este la fel de importantă reconsiderarea strategiilor didactice și a activităților care oferă situații de învățare diverse. Adaptarea tehnicilor de predare-învățare se poate face prin:

- identificarea unor obiective educaționale alternative
- adaptarea materialelor didactice
- diversificarea materialelor didactice pentru menținerea motivației
- sprijin suplimentar pentru copilul cu c.e.s. din partea unui coleg de clasă sau a unui adult
- modificarea strategiei instructive (de exemplu: lucrul cu grupe mici în loc de activități colective)
- modificarea exigențelor
- modificarea procedurilor de evaluare (de exemplu: teste cu grade de dificultate diferite)
- identificarea activităților alternative programei școlare pentru copiii cu dizabilități severe

Atunci când un cadru didactic apreciază incluziunea la adevarata ei valoare, va fi capabil să conceapă și să planifice activități care să asigure succesul școlar al copilului cu c.e.s.

Apoi, împărtășindu-și experiențele pozitive și altor profesioniști, poate fi promotorul practicilor incluzive la nivelul școlii în care lucrează.

BIBLIOGRAFIE

1. Dezvoltarea practicilor incluzive în școli-MEC, UNICEF, Buc., 1999
2. Să înțelegem și să răspundem la cerințele elevilor din clasele incluzive-Ed. Ro Media, 2002
3. Educația integrată a copiilor cu handicap-Reninco, UNICEF, 1998
4. Metodologie pentru centrele de resurse în educația specială MEC, UNICEF, Reninco

MĂSURI DE PREVENIRE A ABANDONULUI ȘCOLAR

*Păunescu Liliana
C.N.P. „Ștefan Odobleja”*

Idealul educațional al școlii românești vizează dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualizării umane, formarea personalității autonome și creative.

Educația trebuie să aibă caracter prospectiv, anticipând, prin prognozele și programele ei, tipul de personalitate cerut de societate. Interesul pentru educație a fost prezent în toate timpurile și societățile. Însuși Aristotel afirma: „Peste tot unde educația a fost neglijată, statul a primit o lovitură funestă”.

Armonizarea pedagogiei școlare cu pedagogia familială reprezintă o preocupare constantă a învățaturii. Personalitatea elevului este un produs social, fiindcă influențele mediului înconjurător acționează prin intermediul unor microgrupe sociale (familie, clasă, anturaj).

Școala românească trebuie racordată la noile cerințe ale dezvoltării sociale, economice, științifice, tehnice, tehnologice și culturale. Pentru realizarea acestui lucru este necesară o implicare la toate nivelurile în actul educativ.

Landsheere afirma că „a lăsa pe profesori să lupte absolut singuri cu dificultățile sub cuvânt că le respectăm independența și creativitatea, înseamnă a dovedi lipsă de realism”.

Din păcate, în zilele noastre se perpetuează ideea că educația nu valorează doi bani, deoarece sunt destule exemple de avere și de notorietate obținute pe căi ce ocolesc școala.

Pe de altă parte, sărăcia, excluderea socială, fondurile ineficiente alocate, investițiile sub așteptări, părinții fără învățătură, tentațiile, anturajul sunt factori de risc ce înclină spre abandonul școlar. În unele cazuri, anumite concesii, permisiunea de a lipsi de la școală, de a întârzia, de a se comporta necivilizat, sunt scâpări ale unei bunătăți prost înțelese ce cultivă dezinteresul.

Este necesar să se dezvolte în rândul elevilor respectul pentru munca eficientă, să se identifice situațiile de risc și formele de agresivitate, să le cunoască și să le parvină fenomenele de delinvență.

Pentru prevenirea abandonului școlar, trebuie consolidate relațiile părinte – copil, școală – familie.

Părinții trebuie să controleze zilnic modul cum elevii se pregătesc pentru lecții, să țină legătura cu școala, să le cultive copiilor convingerea că învățătura este o activitate utilă și frumoasă.

Lectoratele cu părinții, vizitele la domiciliu, corespondențele sunt necesare pentru evitarea abandonului școlar.

Avantajul unor proiecte este acela că activitățile planificate se pot desfășura sub formă de activități integrate, în care accentul cade pe activitățile de grup, iar ideile transcend granițele diferitelor discipline.

Activitățile proiectelor urmăresc motivarea elevilor în vederea reducerii abandonului, prin dezvoltarea competențelor de comunicare și prin sporirea creativității.

Situațiile de învățare trebuie legate de aspectele reale ale vieții. Elevii trebuie să conștientizeze implicațiile absenteismului, ale abandonului școlar și a părăsirii timpurii a școlii.

Motivați intrinsec, elevii vor fi dirijați să investigheze, să acționeze.

Practicile educaționale de la clasă trebuie să evite discriminarea sau etichetarea elevilor.

Pentru prevenirea abandonului sunt importante relațiile de parteneriat cu factori din afara școlii: comunitatea locală, specialiștii în intervenții socio-educative, personalul medical.

Uneori expectanțele înalte ale părinților referitoare la rezultatele la învățătură ale copiilor sunt resimțite ca o presiune permanentă, motiv pentru care se dezvoltă teama de eșec. Se poate ajunge la un cerc vicios: dorința accentuată de succes generează teama de eșec, iar această teamă determină blocaje.

Efectele nocive ale abandonului școlar se simt pe diverse planuri: școlar, familial, social, individual. Atenuarea discrepanțelor dintre mediul urban și mediul rural în privința condițiilor de educație nu se poate realiza decât prin elaborarea unor politici educaționale care să identifice problemele din aceste zone.

Ștefania Zlate aprecia că principiul „șanse egale de educație” presupune: „oferirea unor experiențe educaționale flexibile, ca principii fundamentale pentru un învățământ de calitate; crearea unei societăți mai generoase și mai tolerante, capabilă să evite consecințele moralele risipei și devalorizării capitalului uman; reducerea consecințelor negative ale dezavantajului educațional asupra dezvoltării și afirmării personalității; reducerea impactului negativ pe care lipsa de forță de muncă flexibilă, calificată și sigură de sine o are asupra societății” (Zlate 2011:224).

Astfel, importante sunt prevenirea și preîntâmpinarea abandonului școlar, nu consemnarea și analiza acestuia. Prin intervenții întemeiate pe cunoașterea eventualelor cauze, se poate evita abandonul școlar.

Bibliografie

Zlate, Ștefania – „Asigurarea șanselor egale la educație – fundament al instruirii diferențiate” în **Educație și Dezvoltare profesională** (coordonatori: Dogaru – Ulieru, Valentin, Drăghicescu, Luminița), editura Scrisul Românesc, Fundația – Editura, 2011

STRATEGII EDUCATIONALE PRIVIND COMBATerea ABANDONULUI ȘCOLAR

*Prof. Pavel Mihai Cosmin
Școala Gimnazială Jiana Veche*

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absentism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

Scolile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale. Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală.

Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absentismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă.

Climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

Factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absentism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

Anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor curențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte,

haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi; implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului; creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.

În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar: psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive; socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale; psihiatrice – depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive; juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, gradul lor de adaptare și percepere este diferit, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un statut, un rol și o valoare, fapt ce îi determină să îndrăgească mediul școlar. Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre.

Bibliografie

- Băban, A. (2001) *Consiliere educațională*, Ed. Psinet, Cluj – Napoca
- Cosmovici, A., Iacob, L. (1998) *Psihologie școlară*, Ed. Polirom, Iași

CAUZE ALE ABANDONULUI ȘCOLAR

*Prof. Pădurețu Mădălina Carmen
Colegiul Tehnic "Domnul Tudor"*

Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; el constă în decizia de a întrerupe parcursul școlar, înainte de finalizarea unui anumit nivel de învățământ.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Părinții constituie unul dintre principalii susținători ai participării la educație a copiilor pe de o parte prin modelul personal, pe de altă parte prin motivare și ajutor în parcursul școlar, care constă în ajutor la teme, implicare în activități extrașcolare, continuarea educației începută în școală, la nivelul familiei. În condițiile în care părinții nu dețin experiență în cadrul școlii, nu pot avea decât o influență pozitivă limitată asupra parcursului școlar al copiilor. Cei mai mulți dintre acești părinți au o înțelegere limitată asupra rolului școlii, asupra importanței educației și formării pentru copiii lor.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare trebuie identificate posibilele cauze.

Astfel, școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale. Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală. De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subzistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”.

Pe de altă parte, așa cum am mai afirmat, climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

Există însă și anumiți factori ce pot genera acest fenomen:

- factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar;
- factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de

atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar;

• anturajul nepotrivit debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor carențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume băuturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

În concluzie, practica arată că absenteismul este o fază premergătoare abandonului școlar, motiv pentru care trebuie găsite mijloacele eficiente de combatere a acestui fenomen.

Bibliografie:

Botnariuc, P. & Țibu, S. Portofoliul pentru educație permanentă, București: Ed. Afir, 2010.

Duminică, G. & Ivasiuc A. O școală pentru toți. București: Editura Vanemonde. 2010.

ABANDONUL ȘCOLAR

CAUZE ȘI MODALITĂȚI DE PREVENIRE

*Profesor învățământ primar Pătru Lucian-Cătălin
Școala Gimnazială Fărcașele, județul Olt*

Educația este percepută ca o funcție vitală a societății, iar școala drept principala instituție prin care societatea își perpetuează existența. Astfel, școala este un „factor cheie” al dezvoltării. De la școală se așteaptă astăzi totul : să îi ajute pe tineri să cunoască trecutul și să înțeleagă prezentul, să îi ajute să conștientizeze și să își asume responsabilitatea pentru a se implica în orientarea destinului colectivităților către un viitor dorit. Inceputul anului școlar este precedat, în ultimii ani, de probleme care au devenit atât de obișnuite în peisaj, încât doar lipsa lor ar mai mira pe cineva; vorbim, desigur, despre numărul mare de școli a căror renovare a încremenit în proiect din lipsa fondurilor, nemulțumirile cadrelor didactice, dar și statisticile care se întocmesc pe marginea anului școlar precedent, majoritatea cu grad ridicat de îngrijorare. Pe această linie se înscriu și problemele de abandon școlar și problemele comportamentale.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse. Chiar și cel în cauză a fost nevoit să depună anumite eforturi. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care

abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

- școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective ;
- cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor.
- climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.
- factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.
- factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.
- anturajul de proastă calitate debrușează elevii cu un psihic labil datorat unor carențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;
- implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;
- creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;
- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
- psihiatrice - depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;

- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, gradul lor de adaptare și percepere este diferit, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un statut, un rol și o valoare, fapt ce îi determină să îndrăgească mediul școlar. Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rome, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată. Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor. "Unicitatea pozitivă" care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negative", aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preprimar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se menține în sistemul educative, făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, cadrelor didactice, cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar – o problema gravă în România.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte și să nu uităm că educația depinde foarte mult de familie.

Bibliografie:

- Clerget, Stephane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București
- Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București
- Tatu, Cornelia, *Support de curs: Consiliere școlară* (2009)

ABANDONUL ȘCOLAR

CAUZE ȘI MODALITĂȚI DE PREVENIRE

*Petcu Gabriela – profesor inv. primar
Școala Gimnazială Brosteni*

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcați pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării

strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

□ școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți.

□ cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala.

□ climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar

□ factori de natură socială și economică

□ factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

□ anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor curențe din copilărie. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

□ identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;

□ implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;

□ creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.

□ În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

□ psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;

□ socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;

□ psihiatrice - depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;

□ juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte și să nu uităm că educația depinde foarte mult de familie.

. Cadrele didactice împreună cu consilierul școlar încearcă să-i determine pe elevi să conștientizeze importanța școlii, a terminării unui liceu. La noi, în România, abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație foarte strânsă cu membrii familiei.

Bibliografie:

Clerget, Stephane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București

Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București

Tatu, Cornelia, *Support de curs: Consiliere școlară* (2009)

ABANDONUL ȘCOLAR ÎN CONTEXTUL SOCIETĂȚII ROMÂNEȘTI

Prof.Inv.Presc.: Petrescu Gica

Grădinița cu Program Prelungit Nr.19, Drobeta Turnu Severin

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie iar apoi, ea se continuă în grădiniță și școală. În primul rând ea se realizează prin puterea exemplului și apoi prin cea a cuvântului. Tot ceea ce se săvârșește sub puterea copilului are efect mai puternic decât frazele moralizatoare.

O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar prin intervenția acestuia la nivelul factorilor de risc – individuali, familiali, școlari a celor determinați de mediul cu potențial delictogen ș.a.d.m., care-l pot acuza.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a

planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și în ultimă instanță pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Factorii de risc cum ar fi cei comportamentali sunt factori care reprezintă ansamblul încălcărilor și abaterilor tinerilor de la normele de conviețuire socială. Delincvența juvenilă se referă la violarea normelor legale de către cei care sunt sub vârsta la care legea tratează oamenii ca adulți.

• Factorii psihologici.

În evaluarea diferitelor manifestări delictuale ale tinerilor trebuie ținut cont de factorul, agresivitate, sau de cel de "frustare", de instabilitatea afectivă sau comportamentală.

• Factorii sociali și alți factori care pot provoca abandonul școlar.

Ca obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar ar putea fi:

- Identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi.

- Implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului cu risc de abandon școlar.

- Creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon sau risc de abandon școlar.

În măsura în care aceste obiective vor fi împlinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul.

Una dintre cele mai grave probleme cu care se confruntă învățământul școlar este abandonul școlar.

Dacă înainte de 1989 rata abandonului școlar era foarte scăzută, imediat după schimbarea regimului și trecerea la democrație s-a constatat că elevii tind tot mai mult să părăsească băncile școlii. Ei au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o

prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor. De asemenea se are în vedere reinscrierea școlară a celor în cauză prin încredințarea unor responsabilități în cadrul colectivelor școlare din care fac parte, depistarea și corectarea anomaliilor comportamentale în relația copil-părinte, intensificarea colaborării școală-familie, pentru identificarea anturajului elevilor și luarea măsurilor adecvate pentru scoaterea lor de sub influența negativă a acestuia. Sărăcia este de asemenea un factor de abandon școlar care se reflectă la toate nivelurile de vârstă și învățare. Astfel, se afirmă că "cel mai mare abandon se înregistrează în cadrul școlilor de ucenici sau profesionale". De fapt cei care abandonează școala profesională sau clasele de ucenici (unele clase) o fac pentru că, oricum, ei sunt oameni "certați" cu școala.

De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.

Școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că, în ziua de azi, nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine.

Nu se vorbește de asemenea de încrederea populației în instituția școlară, în valorile dobândite, ierarhizate prin cantitatea de învățatură înglobată în ele. De aceea, o campanie serioasă de combatere a abandonului școlar trebuie să însemne, la urma urmei, o extragere a școlii din abandonarea în care se găsește.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început.

Cauzele principale ale abandonului școlar sunt cele economice, socioculturale sau religioase, psihologice și pedagogice.

Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Elevul care prezintă un risc înalt de abandon școlar-incapabil să se adapteze și să funcționeze adecvat în contextul clasei tradiționale, rezultatele școlare sub medie – nu-și stabilește obiective profesionale, prezintă absenteism, ostilitate față de adulți și reprezentanții autorității școlare, provine dintr-o familie ce experimentează un stres existențial cu probleme economice serioase, nu este implicat în nici-o activitate organizată de școală, nonformală sau formală.

În cadrul învățământului preșcolar, cadrul didactic – educatoarea are de asemenea un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari și viitori școlari. Comunicarea copilului cu educatoarea fiind extrem de importantă, comunicarea verbală și cea non-verbală. Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale.

Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un rol și o valoare.

Evaluarea pe care o poate face educatoarea se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Aceasta trebuie să identifice:

- o Cum este fiecare
- o Ce știe fiecare
- o Ce face fiecare
- o Cum cooperează cu ceilalți

Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale.

Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rome, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată prin opacitatea segregacionismului. Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor.

"Unicitatea pozitivă" care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negative", aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preprimar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se mențin în sistemul educativ făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, educatorilor cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare educatoare în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte.

Bibliografie:

"Revista învățământului preșcolar" - Ministerul Educației și Cercetării – Institutul de Științe ale Educației – București 2006

SPUNE NU, ABANDONULUI ȘCOLAR

*Prof. Pițulescu Delia
Liceul Tehnologic Turceni*

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

- școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale. Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală. De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.
- cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.
- climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.
- factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.
- factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.
- anturajul de proastă calitate deusolează elevii cu un psihic labil datorat unor carențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l

determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;
- implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;
- creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.
- În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.
- Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:
- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;
- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
- psihiatrice - depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;
- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

În cadrul învățământului preșcolar educatoarea are, de asemenea, un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari - viitori școlari. Rolul acesteia este nu numai de a-i informa cu privire la școală, ci și de a-i face să conștientizeze importanța pe care o deține școala în viața unui individ.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, gradul lor de adaptare și percepere este diferit, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un statut, un rol și o valoare, fapt ce îi determină să îndrăgească mediul școlar. Evaluarea pe care o poate face educatoarea se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale. Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rome, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată. Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor. "Unicitatea pozitivă" care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negative", aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preșcolar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se menține în sistemul educative, făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, cadrelor didactice, cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar – o problema gravă în România.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte și să nu uităm că educația depinde foarte mult de familie.

Privitor la această temă, Abandonul școlar – cauze și modalități de prevenire, consider că este o temă foarte mult abordată în mediul școlar. Cadrele didactice împreună cu consilierul școlar încearcă să-i determine pe elevi să conștientizeze importanța școlii, a terminării unui liceu. La noi,

în România, abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație foarte strânsă cu membrii familiei.

Bibliografie:

Clerget, Stephane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București

Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București

Tatu, Cornelia, *Suport de curs: Consiliere școlară* (2009)

ABANDONUL ȘCOLAR

CAUZE ȘI MODALITĂȚI DE PREVENIRE

*Prof.înv.primar Pîrjan Mihaela
Școala Gimnazială, Devesel*

Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană, școala a ajuns să fie abandonată încă din clasele primare deoarece nu este percepută ca valoare în sine astfel elevii nu mai consideră școala un viitor.

Sărăcia comunității rurale limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiuni de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților, prin lipsa de cultură și dezinteresul pentru educație al acestora. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.

Climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

Factori de natură socială și economică, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.

Factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absentism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

Anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor carențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala.

La nivelul școlii, situațiile de abandon pot fi determinate de integrarea insuficientă în colectivul clasei de elevi sau de relațiile formate în rândul colegilor. La nivelul școlii sunt foarte puține acțiuni care să prevină abandonul școlar. Cadrele didactice au un rol important în prevenirea abandonului școlar timpuriu, deoarece sunt în permanent contact cu elevii, pot identifica și diagnostica problemele acestora și pot atrage atenția autorităților sau organizațiilor competente pentru a interveni la nevoie

Dezorganizarea familiei atrage după sine dificultăți materiale. Divorțul, alcoolismul, violența în familie sunt semne care preced de foarte multe ori la decizia de abandon școlar.

Integrarea acestor elevi în proiecte de integrare în scopul atragerii către școală, găsirea unor soluții de către cadrele didactice pentru creșterea integrării elevilor pentru o mai bună comunicare cu ei dar și cu părinții acestora și să implice elevii în activități extracurriculare și de consiliere.

Sunt cadru didactic într-o școală din mediul rural, într-un sat al unei comune nu foarte dezvoltată socio-economic dar existând posibilități unui trai decent, lucrând în condiții de dublu simultan am întâmpinat și aceasta problemă care pentru început nu i-am dat prea mare atenție. Am observat după un timp foarte scurt ca eleva mea avea foarte multe zile în care absentase și am luat legătura cu familia de unde am aflat că părinții acesteia se despărțiseră și ea rămăsese cu tatăl și

bunicii. În acea perioadă la noi în școala se derula un proiect Centre de Resurse și Sprijin în Educație. Am propus directorului școlii integrarea acestei eleve cât și a tatălui. Am convins familia să participe la aceste activități și astfel, să îi zicem Andreea, a venit zilnic timp de 2 ani de zile, își aducea și sora mai mică cu ea și a început să se integreze, să participe cu plăcere atât la activitățile proiectului cât și să frecventeze cursurile școlii. Subliniez faptul că a beneficiat de consiliere atât eași sora mai mică cât și tatăl. Cu tatăl am desfășurat activități de Educație parentală fiind formator în domeniu și țin să menționez faptul că au apărut schimbări și în comportamentul acestuia devenind mai responsabil și conștientizând responsabilitatea pe care o avea. Andreea a terminat cele 8 clase ale școlii noastre și acum este abolvantă a 10 clase. Proiectul a derulat 3 ani de zile dar noi am continuat să desfășurăm activități și în următorii 5 ani cu elevii școlii noastre care întâmpinau greutăți în adaptarea mediului educațional dar și cu cei care nu au posibilități acasă de a fii ajutați și îndrumați, lipsa psihologului s-a simțit dar am reușit să facem față tuturor provăcărilor întâlnite. Astfel am învățat cum să prevenim timpuriu problema absenteismului cât și a abandonului, proiectul nu se mai derulează dar experiența dobândită și comunicarea cât mai frecventă cu părinții elevilor clasei mele prin activități de consiliere, lectorate, ședințe școlare mă ajută să descopăr problemele elevilor mei. Eu am avut această oportunitate de a lucra în acest proiect dar astfel de probleme pot fi mediate și prin cadrul activităților desfășurate în școală urmărind prin acestea să îi atragă și să îi stimuleze să se implice în activitățile școlare și extrașcolare.

Privitor la această temă *Abandonul școlar - cauze și modalități de prevenire*, consider că este o temă foarte abordată în mediul școlar. Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ fiecare după posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, la fel și gradul lor de adaptare și percepere dar în mediul școlar fiecare are un statut, un rol, o valoare fapt ce îl determină să continue și să îndrăgească acest mediu. Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are o valoare, este unic și că fiecare copil poate învăța dar pentru asta cadrul didactic trebuie să cunoască aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație și nu numai atât, să îl cunoască, să îi cunoască trăirile.

Pentru reducerea ratei abandonului școlar în unitățile școlare trebuie să se întreprindă următoarele activități:

- Activități extrașcolare desfășurate în școala (acțiuni de renovare/înfrumusețare /curățire a școlii; concursuri sportive; acțiuni/concursuri de creație artistică; competiții de joc, etc.).
- Organizarea de întreceri între echipe de elevi constituite în funcție de proveniența.
- Toate aceste acțiuni trebuie să aibă un caracter periodic, pentru a menține continuu elementul de atractivitate al școlii și a se constitui într-un factor de antrenare constantă a atenției elevilor în activități legate de spațiul școlar.
- Motivarea pozitivă a participării poate fi dată prin acordare de premii simbolice recompense grupurilor de elevi care sunt mai performante în astfel de activități.

În România abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație strânsă cu membrii familiei. Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare învață și se dezvoltă și să nu uităm că educația depinde foarte mult de noi, *de noi toți*.

Bibliografie:

Botnariuc, P. & Țibu, S. *Portofoliul pentru educație permanentă*, București: Ed. Afir, 2010

Cursuri de formare : *Educați așa- Educație parental*

Manual pentru profesioniștii care lucrează cu copiii rămași singuri acasă ca urmare a plecării părinților la muncă în străinătate Editura „ Terra Noastră” Iași.

CAUZE ȘI MODALITĂȚI DE PREVENIRE A ABANDONULUI ȘCOLAR

*Prof. Pleniceanu Tania
Colegiul Național Economic Theodor Costescu*

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absentism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă resurse. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar. Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

- școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale. Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală. cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absentismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare

pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.

- climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

- factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.

- factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

- anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor curenți din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului de zi;

- implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;

- creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.

În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;

- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;

- psihiatrice – depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;

- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

În cadrul învățământului preșcolar educatoarea are, de asemenea, un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari – viitori școlari. Rolul acesteia este nu numai de a-i informa cu privire la școală, ci și de a-i face să conștientizeze importanța pe care o deține școala în viața unui individ.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, gradul lor de adaptare și percepere este diferit, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un statut, un rol și o valoare, fapt ce îi determină să îndrăgească mediul școlar. Evaluarea pe care o poate face educatoarea se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale. Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o „unicitate pozitivă” – adică aceea care

ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor. „Unicitatea pozitivă” care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia „negative”, aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preprimar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se menține în sistemul educativ, făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, cadrelor didactice, cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte și să nu uităm că educația depinde foarte mult de familie..

CAUZE ȘI MODALITĂȚI DE PREVENIRE ȘI REDUCERE A ABANDONULUI ȘCOLAR

*Ploscaru-Lungulescu Ana
Colegiul Tehnologic “Constantin Brâncoveanu, Baia de Aramă*

Abandonul școlar a cunoscut o creștere îngrijorătoare în ultimii ani în România. Învățământul românesc se confruntă cu această situație extrem de gravă, cu consecințe serioase la nivelul întregii societăți. Abandonul școlar reprezintă “conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început”. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absentism și alte dificultăți de comportament, și care au fost sancționați în repetate rânduri în unitatea școlară. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, nu doar pentru că până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă numeroase resurse, ci mai ales pentru tânărul adult, care a trecut prin abandonul școlar, nu are o finalitate pozitivă a educației. El nu mai poate percepe educația ca valoare în sine; nu mai consideră școala ca un viitor.

Un studiu făcut în 2017 la Bruxelles de către Eurostat și publicate în Agerpres arată că “statele membre ale Uniunii Europene cu cel mai ridicat procentaj al abandonului școlar în 2016 au fost Malta (19,6%), Spania (19%) și România (18,5%), România situându-se astfel pe locul trei în Europa la abandon școlar.

În anul 2013/2014, în România rata abandonului școlar în învățământul primar și gimnazial a fost de 1,5% (1,3% în învățământul primar și 1,9% în învățământul gimnazial). Cea mai mare valoare a ratei abandonului s-a înregistrat în învățământul postliceal și de maiștri de 7,9%. Iar ultimele statistici, cele făcute în 2017, arată ca 1,5% dintre elevii din învățământul primar și gimnazial renunță la școală, în timp ce 7,9% dintre persoanele înscrise în instituțiile postliceale părăsesc sistemul de educație.

Cauzele absentismului sunt numeroase și diverse, printre ele aflându-se mediul familial dezorganizat sau precar, situația economică nefavorabilă, dar și metodele învechite de predare, care uneori nu stimulează și nu motivează elevii să își finalizeze studiile. Un motiv al abandonului școlar ridicat în școlile postliceale, dar nu numai, poate fi și faptul că absolventului nu i se oferă multe oportunități pe piața locurilor de muncă. Atunci când ușa Europei e deschisă, când un tânăr poate să câștige mai mult ca șofer de tir sau lucrând în agricultură în Spania, de exemplu, el nu va avea motivație să rămână într-o școală care nu-i oferă aceleași oportunități.

Un articol publicat recent, care prezintă câteva dintre cauzele abandonului școlar și posibile soluții, pune foarte mult accentul pe cauzalitatea relației copil-școală, după cum se poate vedea în diagrama de mai jos.

Cauzele psihopedagogice ale abandonului școlar

Conform acestui studiu, cauzele își au originea doar în mediul școlar, iar răspunderea pentru abandonul școlar al elevilor aparține aproape în întregime dascălilor sau conducerii instituției. Cu toate acestea, cauzele sunt mult mai diverse și mai profunde, și implică o serie de factori diverși, care au de-a face, atât cu instituția școlară, dar cu mult mai mult cu cultura de origine a elevului, cu climatul familial din care provine, cu nevoile sociale și material pe care le are, și, nu în ultimul rând, cu anturajele nepotrivite. Cu toții știm că multe din cauzele prezentate în diagramă, maximalizate, existau și în anii comunismului. Cu toate acestea, abandonul școlar nu era atât de acut ca în zilele noastre. Cu siguranță putem spune că: “O educație adevărată, reală se fundamentează în familie, apoi ea se continuă în grădiniță și școală prin intermediul cadrelor didactice. În primul rând, ea se realizează prin puterea exemplului.”

Ce ar putea face cadrul didactic pentru a ajuta la prevenirea și reducerea abandonului școlar? Cu siguranță nu poate schimba mediul familial, dar poate încerca să identifice copiii cu tendințe de abandon și să comunice cu părinții acestora. Poate să urmărească integrarea elevilor elevilor cu risc de renunțare la educație și menținerea acestora în sistemul școlar, precum și reintegrarea elevilor aflați deja în abandon școlar.

Un alt lucru se poate face este creșterea atractivității școlii. Iată câteva din acțiunile propuse de experții UNICEF:

- Activități extrașcolare desfășurate în școală cum ar fi acțiuni de renovare/înfrumusețare a școlii; concursuri sportive; excursii, acțiuni sau concursuri de creație artistică; competiții de joc pe computer; etc. desfășurate în școlile din comunități cu risc ridicat de abandon, precum și în liceele care atrag elevi din astfel de comunități. Toate aceste acțiuni sau ansambluri de acțiuni trebuie să aibă un caracter periodic, pentru a menține continuu elementul de atractivitate al școlii și să se constituie într-un factor de antrenare constantă a atenției elevilor în activități legate de spațiul școlar.

- Motivarea pozitivă a participării poate fi dată prin acordare de diplome sau premii simbolice grupurilor de elevi care sunt mai performante în astfel de acțiuni, dar și aprecierea verbal a cadrului îndrumător.
- Utilizarea resurselor școlii pentru atragerea elevilor prin activități de timp liber.
- Un alt lucru care se poate face este utilizarea experiențelor ce se au renunțat la școala pentru a preveni scăderea încrederii în educație.
- Ar putea fi util ca elevii care au renunțat deja prematur la școală să intre în contact cu cei aflați în risc de a abandona, povestindu-le care este imaginea lor curentă despre școală, cum a decurs viața lor post-scolară.
- Implicarea proactivă a cadrelor didactice în combaterea abandonului școlar și renunțării timpurii la educație
- Stimularea administrațiilor locale și a ONG-urilor de profil să implice ca voluntari tinerii elevi de clasa a VIII-a și de liceu proveniți din comunități cu risc ridicat de abandon în programe de support pentru bătrâni și familii aflate în nevoie

Prevenirea și reducerea abandonului școlar sunt două obiective greu de realizat doar de către cadrul didactic, dar cu multă dăruire și compasiune, cu conlucrare cu elevii, părinții și ceilalți membri ai societății, ele se pot realiza într-o proporție destul de ridicată. De multe ori adolescentul este derutat de așa de multe surse externe (anturaj, internet, media), și mai ales de propriile conflicte interioare specifice vârstei, precum și de lipsa de repere valorice. Dar, nu de puține ori, un sfat înțelept venit de la cineva în autoritate, un îndemnat cu dragoste și interes pentru binele elevului, va fi apreciat și urmat de acesta. Și ce răsplată mai mare poate avea un dascăl, decât să vadă că poate face ceva care contează, ceva care va influența în bine viața unui om, ceva care va rămâne și după cei doi nu se vor mai întâlni. Cu toții am avut măcar un dascăl care ne-a influențat în bine viața într-un fel sau altul. Deci, hai să fim astfel de dascăli la rândul nostru.

Bibliografie:

1. Ross, Campbell, (1995), *Adolescentul - copilul meu*, Editura Logos, Bucuresti
2. Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
3. <http://www.asociatia-profesorilor.ro/abandonul-scolar-cauze-si-modalitati-de-prevenire.html>
4. <https://www.antena3.ro/actualitate/educatie/studiu-abandonul-scolar-o-problema-grava-in-romania-ce-solutii-exista-439839.html>
5. <https://www.agerpres.ro/social/2017/09/08/romania-locul-trei-in-ue-la-abandonul-scolar-10-44-19>
6. http://adevarul.ro/educatie/scoala/ins-rata-abandonului-scolar-romania-1_57d6c2155ab6550cb8997710/index.html
7. <http://www.imparte.ro/Ajutor/Reintegrare-sociala/Abandonul-scolar-Cauze-solutii-statistici-si-obiectivele-Uniunii-Europene-246.html>

ABANDONUL ȘCOLAR - MĂSURI PREVENTIVE

*Podanu Ana Claudia
Școala Gimnazială Devesel*

Abandonul școlar apare îndeosebi în familiile dezorganizate, cu condiții material precare și nivel de trai scăzut, unde lipsa interesului pentru școală atât din partea părinților, cât și a copiilor, nesupravegherea lor de către părinți, fie prin lipsa de autoritate a acestora, fie prin plecarea lor la muncă în străinătate sunt tot atâția factori covârșitori ce sporesc amploarea fenomenului abandonului școlar. O altă parte a copiilor abandonează școala pentru că provin din familii cu părinți alcoolici, divorțați sau decedați, situații în care aceștia nu mai pot să constituie un model educativ pozitiv. Există și situații în care familia consideră că este mai utilă folosirea copiilor pentru a întregi veniturile. Această situație se găsește în mediul rural, unde copiii trebuie să muncească pământurile, sunt folosiți pe post de ciobani sau trimiși la muncă în alte județe.

Accesul la învățământul primar și liceal de bază în România este obligatoriu și gratuit (până la clasa a X-a, adică la vârsta de 16 ani). Cu toate acestea, chiar dacă familiile sunt scutite de plata taxelor școlare pe perioada învățământului obligatoriu, există costuri suplimentare pe care familiile cu venituri modeste nu și le pot permite (de exemplu, îmbrăcăminte, încălțăminte, rechizite, cărți alternative, etc.).

Cauzele sunt în primul rând de natură socio-economică și familială. În România, există numeroase școli izolate și lipsite de dotările necesare, aflate în zone defavorizate, în care sărăcia restrânge dramatic posibilitățile părinților de a asigura copiilor condițiile necesare educației. Doar unu din patru copii români din mediul rural sunt absolvenți de liceu și numai 1% din ei urmează o facultate. În aceste condiții, numeroși copii sunt nevoiți să muncească de la vârste premature, ceea ce îi transformă într-o categorie socială vulnerabilă. O treime din copiii obligați să muncească sunt analfabeți, iar două cincimi dintre ei au un nivel scăzut al abilităților de scris și citit.

Accesul la educație al copiilor provenind din familii sărace este o problemă atât de natură educațională, cât și socio-economică. Cu alte cuvinte, cauzele pentru care acestor copii le este îngreunat accesul la educație sunt în egală măsură legate de disfuncțiile din sistemul educațional, cât și de problemele de natură socio-economică, pornind de la imposibilitatea asigurării hranei zilnice și a pachetelului pentru școală, a îmbrăcăminte și încălțăminte adecvate fiecărui anotimp și terminând cu cheltuielile educaționale care depășesc cu mult posibilitățile părinților, care sunt confrunțați astfel cu o situație paradoxală, în care beneficiile materiale condiționate de frecventarea școlii sunt cu mult sub costurile educaționale pe care le presupune participarea școlară.

Climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau dimpotrivă, tiranică a acestora, iată alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

Abandonul școlar timpuriu se raportează la nivelul de educație și statutul profesional al capului familiei, originea etnică, zona în care locuiește familia și nivelul de sărăcie al acesteia. În anumite situații, părinții au slujbe temporare pe piața neagră și tind să-și implice și copiii în aceste activități, ceea ce determină prezența redusă a acestora la școală.

Mulți copii frecventează numai învățământul obligatoriu și nu își măresc șansa de a pătrunde pe piața muncii prin frecventarea formelor de învățământ profesionale/ocupaționale sau post-liceale. Această situație se datorează parțial unor aspecte care țin de disponibilitate și capacitate financiară.

Măsuri preventive:

- ❖ Abandonul școlar creează condițiile eșecului integrării sociale, în sensul că reduce semnificativ șansele autorealizării în domeniile de activitate licite, legale.
- ❖ Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație, fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.
- ❖ S-a avut în vedere înființarea unei rețele de cabinete psihopedagogice prin care asigură consilierea elevilor, dar și a cadrelor didactice și a părinților .
- ❖ Este imperios necesar ca școala și toate instituțiile abilitate ale statului să sprijine mai mult procesul instructiv-educativ, eradicarea sărăciei, diminuarea delincvenței, a abandonului școlar.
- ❖ Este dezirabilă elaborarea de proiecte cu finanțare nerambursabilă pentru programe de educație pe diferite direcții: igienă și sănătate, promovarea meseriilor tradiționale, conduită socială și modalități la educația permanentă.
- ❖ De maximă importanță pentru reușita demersului educațional se consideră a fi crearea unui parteneriat între școală, familie, comunitate, în care fiecare trebuie să-și asume roluri clar stabilite în funcție de domeniul de competență. Scopul parteneriatului propus este acela de a crea o legătură și de a responsabiliza comunitatea / școala / familia ca factori implicați direct în formarea elevilor în scopul prevenirii și combaterii abandonului școlar.

Bibliografie:

- 1) Adrian Hatoș, „Sociologia educației”, Ed. Polirom, 2006;
- 2) Elisabeta Stănciulescu, „Sociologia educației familiale, Ed. Polirom, 1998;
- 3) Barbu, Gheorghe- Copiii din familiile sărace, în Calitatea vieții, nr.1-2/1998;
- 4) Barbu, Gheorghe- Condiții de viață ale familiilor sărace cu copii, în Calitatea vieții,nr.1-2/1997;

PROBLEMELE ABANDONULUI SCOLAR IN MEDIUL RURAL

*Prof. Pop Veronica
Școala Gimnaziala Cazanesti, jud.Mehedinti*

Fenomenul de abandon scolar se inregistreaza in special la sate si in comunitatile de rromi, unde copiii sunt folositi ca sursa de venit sau vazuti ca indivizi cu responsabilitati in gospodarie. Situatia a inceput sa se inrautateasca din 2001, cand rata abandonului s-a dublat brusc, iar de atunci a continuat sa urce.

Ministerul Educatiei si Cercetarii spune ca aceasta rata „nu este o rata foarte mare, ci doar mare. Inainte de 1990, rata a fost de 7%, chiar si 12%”, comparand-o cu cea de 1,7% din anul scolar precedent. In anul scolar 2004-2005 au abandonat cursurile primare si gimnaziale aproape 33.000 de elevi, din totalul de aproape doua milioane.

Desi s-au depus eforturi sustinute, fenomenul este in plina ascensiune. Rata creste in continuare, pentru ca din ce in ce mai multe familii, majoritatea de rromi, pleaca la munca in Spania si Italia isi iau copiii cu ele.

Cel mai mare abandon este in judetele Bacau, Botosani, Braila, Tulcea, Galati, Giurgiu, Calarasi, Dambovita, Mehedinti, Dolj, Timis, Caras Severin, Bistrita-Nasaud, Maramures, Brasov, Sibiu si Alba. In ceea ce priveste riscul de a abandona scoala obligatorie, acesta sporeste foarte mult pentru urmatoarele categorii de copii: cei cu handicap fizic sau psihic, dintre care 40% nu sunt nici macar inscrisi intr-o forma de invatamant, rromii, al caror risc de abandon este de 6- 7 ori mai mare decat cel al celorlalti copii, si copiii din familiile defavorizate. O crestere semnificativa a riscului de abandon este determinata si de urmatoarele situatii: familie saraca, rezidenta in mediul rural, lipsa mamei in gospodarie, parinti cu nivel de instructie redus, parinti tineri, parinti agricultori sau lucratori pe cont propriu, gospodarie numeroasa. Pe baza celor scrise anterior, se poate identifica un model de scolaritate specific ruralului: copiii cu varsta mai mare din mediul rural abandoneaza scoala pentru a ajuta in gospodaria specializata in agricultura, astfel, si contribuie la crearea conditiilor prin care se reduc riscurile de abandon pentru fratii lor mai mici.

Abandonul scolar apare indeosebi in familiile dezorganizate, cu conditii materiale precare si nivel de trai scazut, unde lipsa interesului pentru scoala atat din partea parintilor, cat si a copiilor, nesupravegherea lor de catre parinti, fie prin lipsa de autoritate a acestora, fie prin plecarea lor la munca in strainatate sunt tot atatia factori covarsitori ce sporesc amploarea fenomenului abandonului scolar. O alta parte a copiilor abandoneaza scoala pentru ca provin din familii cu parinti alcoolici, divortati sau decedati, situatii in care acestia nu mai pot sa constituie un model educativ pozitiv. Exista si situatii in care familia considera ca este mai utila folosirea copiilor pentru a intregi veniturile. Aceasta situatie se gaseste in mediul rural, unde copiii trebuie sa munceasca pamanturile, sunt folositi pe post de ciobani sau trimisi la munca in alte judete.

Accesul la invatamantul primar si liceal de baza in Romania este obligatoriu si gratuit (pana la clasa a X- a, adica la varsta de 16 ani). Cu toate acestea, chiar daca familiile sunt scutite de plata taxelor scolare pe perioada invatamantului obligatoriu, exista costuri suplimentare pe care familiile cu venituri modeste nu si le pot permite (de exemplu, imbracaminte, incaltaminte, rechizite, carti alternative, transport etc.).

Romania se plaseaza, conform statisticilor, pe locul trei in clasamentul abandonului scolar in tarile membre ale Uniunii Europene. Aproximativ unu din cinci elevi romani paraseste prematur sistemul educational, rata abandonului scolar triplandu-se in intervalul 2000 - 2007.

Invatamantul romanesc, in ansamblul sau, se afla intr-un declin accentuat, atestat si de Raportul anual pentru educatie al Comisiei Europene, care plaseaza Romania intre codasii UE din

perspectiva elementarei abilitati de a citi si a intelege un text in limba materna. Mai mult de jumătate dintre elevii cu o medie de varsta de 15 ani au dificultati din acest punct de vedere. Procentul de promovabilitate a examenului de bacalaureat a scazut numai in 2008 cu patru procente fata de anul precedent, ajungand la 78%. Din pacate, aceasta trista realitate are corespondent si in alte state europene, in special in cele noi membre ale UE.

Cauze:

Cauzele sunt in primul rand de natura socio-economica si familiala. In Romania, exista numeroase scoli izolate si lipsite de dotarile necesare, aflate in zone defavorizate, in care saracia restrange dramatic posibilitatile parintilor de a asigura copiilor conditiile necesare educatiei. Doar unu din patru copii romani din mediul rural sunt absolventi de liceu si numai 1% din ei urmeaza o facultate. In aceste conditii, numerosi copii sunt nevoiti sa munceasca de la varste premature, ceea ce ii transforma intr-o categorie sociala vulnerabila. O treime din copiii obligati sa munceasca sunt analfabeti, iar doua cincimi dintre ei au un nivel scazut al abilitatilor de scris si citit.

Accesul la educatie al copiilor provenind din familii sarace este o problema atat de natura educationala, cat si socio-economica. Cu alte cuvinte, cauzele pentru care acestor copii le este ingradit accesul la educatie sunt in egala masura legate de disfuncțiile din sistemul educational, cat si de problemele de natura socio-economica, pornind de la imposibilitatea asigurarii hranei zilnice si a pachetelului pentru scoala, a imbracamintei si incaltamintei adecvate fiecarui anotimp si terminand cu cheltuielile educationale care depasesc cu mult posibilitatile parintilor, care sunt confruntati astfel cu o situatie paradoxala, in care beneficiile materiale conditionate de frecventarea scolii sunt cu mult sub costurile educationale pe care le presupune participarea scolara.

Scolile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, saracie si lipsa oportunitatilor de succes socio-profesional pentru absolventi. Lipsiti de motivatie, multi dintre elevii claselor gimnaziale renunta in primii ani de studiu, ramanand sa dea o mana de ajutor in gospodariile proprii sau, muncind ca zilieri la oameni mai avuti din sate.

Saracia comunitatilor din zonele defavorizate limiteaza posibilitatile parintilor de a oferi copiilor resursele necesare educatiei. Aceasta stare provoaca deseori, exploatarea copiilor prin munca de catre parinti. Lipsa interesului pentru scoala se explica prin presiunile de ordin economic, prin dezamagirile personale ale parintilor si prin lipsa de cultura a comunitatii care poate fi susceptibila fata de institutiile formale.

Cercetarile din domeniul educational au relevat faptul ca mediul socio-cultural de provenienta al elevilor este una dintre cele mai importante variabile in reusita sau esecul scolar si profesional al elevului. Este foarte importanta atitudinea familiei in raport cu scoala. Cunoasterea acestora atitudini si identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate in raport cu cariera scolara a tinerilor constituie un factor important in prevenirea abandonurilor.

Climatul familial are un rol hotarator in cauzele de abandon scolar. Astfel, dezorganizarea vietii de familie, consecinta a divortului, climatul familial conflictual si imoral, excesiv de permisiv, divergenta metodelor educative si lipsa de autoritate a parintilor, atitudinea rece, indiferenta sau dimpotriva, tiranica a acestora, iata alte cateva aspecte care conduc spre abandonul scolar.

Factori de natura sociala si economica – cum ar fi: crize politice, economice, sociale si morale, prabusirea sistemului de protectie sociala, confuzia sau absentia unor norme sau valori – sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, indepartarea lor de mediul educational si in final, abandon scolar. Mai mult, migrarea fortei de munca spre Tarile din Uniunea Europeana ii afecteaza tot mai mult pe copii, care fie ca isi urmeaza parintii, fie sunt lasati in grija unor rude (bunici sau apropiati), al caror control si influenta asupra copiilor sunt superficiale, cu efecte directe asupra starii comportamentale si situatii scolare. S-a constatat ca copiii tin tot mai mult sa paraseasca bancile scolii. Ei au fost incurajati si de atitudinea parintilor pentru care cartea nu mai reprezinta o prioritate, nici garantia unui loc de munca.

Modalitatile de interventie la nivelul comunitatii urmaresc implicarea factorilor de decizie, autoritatile locale, servicii sociale, ONG-urile, firme, in actiunea de prevenire si combatere a abandonului scolar. Actiunile pot viza:

Modalitățile de intervenție la nivel de familie susțin constituirea unor asociații a părinților cu copii aflați în situația de risc / sau abandon școlar care să vizeze : consiliere privind cariera; învățarea unor strategii de găsire a unui loc de muncă; tehnici de rezolvare a situațiilor de criză; strategii de monitorizare și gestionare a traseului educațional al elevului; organizarea de târguri de oferte educaționale în scopul informării cu privire la variantele optime de școlarizare pentru elevi; târguri de job-uri și orientarea părinților spre cursuri de formare în calificările de pe piața forței de muncă, sprijin financiar sub formă de rechizite, îmbracaminte, transport școlar al elevilor din mediul rural în mediul urban; realizarea de anchete sociale și acordarea de asistență socială după caz.

Modalități de intervenție la nivel de școală au în vedere familiarizarea profesorilor cu tehnici de învățare activă și interactivă; consiliere vocațională; cunoașterea și utilizarea unor strategii de adoptare curriculară.

Modalități de intervenție la nivel de elevi presupun consiliere psihopedagogică individuală și de grup; testarea cu teste psihologice în scopul cunoașterii nivelului de dezvoltare intelectuală a profilului aptitudinal și de personalitate a elevilor; organizarea unor activități de pregătire suplimentară pentru cei care manifestă dificultăți de asimilare, precum și în cazul celor cu lacune în pregătire, datorită absenteismului.

Este necesară o cunoaștere mai amănunțită, atât a elevilor, cât și a familiilor acestora. Educația reprezintă baza emancipării individuale și are un impact major asupra dezvoltării întregii noastre societăți. De aceea, asigurarea șanselor egale la educație de calitate pentru toți are o importanță majoră.

Bibliografie:

- 1) Adrian Hatos, „Sociologia educației”, Ed. Polirom, 2006;
- 2) Elisabeta Stanciulescu, „Sociologia educației familiale, Ed. Polirom, 1998;
- 3) Barbu, Gheorghe- Copiii din familiile sărace, în Calitatea vieții, nr.1-2/1998;
- 4) Barbu, Gheorghe- Condiții de viață ale familiilor sărace cu copii, în Calitatea vieții, nr.1-2/1997;
- 5) http://articole.famouswhy.ro/abandonul_scolar_in_contextul_societatii_romanesti;

ABANDONUL ȘCOLAR ÎN CONTEXTUL SOCIETĂȚII ROMÂNEȘTI

*Prof.înv.primar Popa Lucica
ȘcoalaGimnazialăBălăcița*

Fenomenul abandonului școlar în rândul elevilor se constituie într-o problemă acută a sistemului de învățământ românesc. Părăsirea timpurie a școlii este rezultatul unui proces mai amplu de dezangajare școlară, în care elevul se detașează treptat de responsabilitățile educației formale din cauza unor factori individuali, instituționali, familiali și socio-economici. Definit în manieră sintetică, abandonul școlar constă în încetarea frecventării școlii, înainte de încheierea unui ciclu de studii sau înainte de obținerea unei calificări profesionale.

Decizia elevilor de a părăsi școala are implicații, atât la nivel individual, cât și în plan social, economic, cultural. Educația determină, într-o bună măsură, traseul profesional al viitorului absolvent, iar abandonul școlar se prezintă ca o alegere nefericită pentru evoluția elevului. Cei care părăsesc timpuriu școala au mai puține șanse de inserție pe piața forței de muncă sau se mulțumesc cu locuri de muncă unde șansele de avansare și salariul sunt scăzute. În general, elevii care abandonează studiile sunt mai predispuși la comiterea de acte infracționale și devin în mare măsură dependent de programele și alocațiile sociale oferite de către stat, iar fenomenul de abandon școlar este de cele mai multe ori asociat și cu alte efecte negative în plan economic și social, cum ar fi: numărul mai mic de taxe încasate pentru sprijinirea programelor și serviciilor sociale, numărul ridicat de cereri pentru ajutor de șomaj, o rată crescută a infracționalității, o participare diminuată la activitățile civice, un schimb mai lent între generațiile active. Astfel, fenomenul de abandon școlar se transformă într-o problemă care afectează întregul sistem economic, social, politic, cultural al unui stat.

Determinarea abandonului școlar este complexă, iar tabloul cauzal include factori ce țin de individ, mediul familial și școlar, comunitate și chiar societatea în ansamblul său. Absența unei motivații reale pentru învățare, dezvoltarea în familii care nu valorizează pozitiv rolul educației, frecventarea de școli cu resurse materiale modeste, apartenența la comunități dezavantajate, modelele negative venite dinspre grupul de apartenență, familie și/sau mediul social constituie factori ce pot determina decizia elevului de a părăsi timpuriu școala.

Ocuparea unui loc de muncă simultan cu desfășurarea studiilor sau asumarea de responsabilități în cadrul familiei pot fi exemple de motive care îl pot determina pe elev să abandoneze traseul educațional formal (se întâmplă deseori ca responsabilitățile familiale cum ar fi îngrijirea fraților mai mici să contribuie la sporirea șanselor de părăsire timpurie a școlii).

Din perspectiva educațională, factorii care determină apariția abandonului școlar pot fi incluși în două categorii: factori externi școlii (familie, grup de prieteni, comunitate) și factori interni școlii. Pe lângă aceștia, trebuie amintite caracteristicile individuale specifice, cerințele educaționale speciale pentru unii elevi, lipsa interesului față de școală, dificultățile de adaptare la mediul școlar etc.

Un set de factori importanți în luarea deciziei de a abandona școala este cel legat de trecerea spre vârsta adultă. Adolescența este o perioadă de tranziție extrem de importantă, atât din punct de vedere fizic, dar și emoțional, cu implicații în ceea ce privește adoptarea și interiorizarea unor roluri sociale, pe măsură ce indivizii trec de la dependența de părinți și familie la autonomie. Așadar

,perioada este una de permanentă schimbare,iar independența este elementul fundamental în alegerea prietenilor ,petrecerea timpului liber,ocuparea unui loc de muncă cu norma redusă.În același timp ,dependența economică față de părinți rămâne un element stabil al vieții de adolescent.În esență adolescenții încearcă să integreze ceea ce știu deja cu alte trei elemente:abilitățile ,modificările fizice si șansele oferite prin asumarea unor roluri sociale noi.

Factorii care duc la abandonul școlar se petrec : la nivelul elevului si mediului familial ,la nivelul mediului școlar și la nivelul comunității locale.Din prima categorie putem aminti:comportamente deviante,cerințe educaționale speciale,dificultăți de învățare,lipsa interesului pentru activitățile instructive educative desfășurate în școală,familii monoparentale,părinți divorțați,numărul mare de frați,lipsa controlului din partea părinților cu privire la activitățile școlare,căsătoria timpurie a elevului,apartenența la o anumită etnie,lipsa unor conditii minime de studiu acasă,profilul educational al părinților.Din factorii de natură școlară putem aminti:calitatea actului de predare-învățare,relația profesor –elev,infrastructura,climatul nefavorabil din școală,rezultate școlare slabe,izolarea față de colegi,corigențe repetate la mai multe materii, etc. Din factorii de la nivelul comunității locale putem aminti:calitatea relațiilor sociale din interiorul comunității,rata ridicată a șomajului,nivel scazut de dezvoltare economică,lipsa de securitate în mediul social.

În spațial românesc,grupurile vulnerabile din perspectiva abandonului școlar sunt constituite din copii care provin din familii de rromi,copii cu cerințe educaționale speciale,copii cu situație materială precară și copii ai caror părinți sunt plecați în străinătate.

Si copiii cu CES reprezintă un grup social predispus la a părăsi timpuriu traiectoria școlară.Pe lângă factorii mai sus amintiți ,în cazul elevilor cu deficiențe senzoriale si locomotorii din sistemul de învățământ românesc sunt relevanți și factorii legați de deteriorarea stării de sănătate și de problemele de adaptare la condițiile centrului de plasament sau ale internatului școlii.Un elev cu dizabilități poate avea nevoie de control medical periodic,eventual asistență medicală oferită în cadrul școlii,dar și de condiții speciale în cadrul internatului.Un alt factor specific elevilor cu CES ce poate conduce la părăsirea timpurie a școlii îl reprezintă dificultățile părinților de a obține certificatul de încadrare în categoria persoanelor cu handicap dar si probleme care apar când este necesară naveta pentru elevii ce provin din familii sărace si nu au reusit să obțină integrarea în cadrul Centrului de plasament din localitatea în care se află unitatea de învățământ.Trebuie precizat că rata abandonului la elevii cu deficiențe senzoriale si locomotorii este terminată de factori instituționali și nu este mai ridicată în comparație cu alte categorii de elevi.Decizia elevilor cu CES de a abandona școala este determinată de elementele particulare fiecărei dizabilități în parte dar și de factori socio–economici,fiind determinată de experiențele personale ale individului,de bagajul său educațional ,de contextul social,familial si comunitar în care se dezvoltă.

Bibliografie

- Andrei,T.,Profiroiu,A.,Iacob,A.,Ileanu,B.V.(2011).Estimări ale dimensiunii abandonului școlar și ale factorilor de influență.Revista română de statistică,11-18.
- Costache ,L.(2012).Ghid de lucru pentru prevenirea si combaterea abandonului școlar.București:Vanemonde .
- (2005)Young.Acțiuni integrate pentru combaterea absenteismului școlar si muncii copiilor.București:EdituraAfir.
- Ștoiu,L.,2013.Cerințe educaționale speciale pentru toți.Ghid de bune practici.Institutul European.

EDUCAȚIA PENTRU TOȚI

*Profesor Popescu Aurelia Maria
Colegiul Național Economic „Theodor Costescu”
Drobeta Turnu Severin*

În 1990, la Jomiten, Thailanda, s-a lansat o nouă direcție a politicilor educaționale în lume: **EDUCAȚIA PENTRU TOȚI!**

Acest motto a fost preluat în 1994, la Salamanca, unde „educația pentru toți” a fost definită ca „acces la educație și calitate a acesteia pentru toți copiii”, obiectiv care presupune asigurarea posibilităților participării la educație a tuturor copiilor, indiferent de cât de diferiți sunt ei și se abat prin modelul personal de dezvoltare de la ceea ce societatea consideră a fi normal.

Dreptul la educație al fiecărei persoane a fost decis încă din 1948, prin Declarația Universală a Drepturilor Omului și apare dezbătut în multe studii de pedagogie.

În dicționarul pedagogic, „șansa la educație” presupune un context care solicită „posibilități și condiții capabile să asigure concordanța între potențialul nativ și sistemul de influențe educative în procesul formării personalității în diferite etape de dezvoltare”.

Referindu-se la principiile noii paradigme a educației, Bruno Wurtz amintește în 1992 principiul egalitarist și flexibilitatea și integrarea vârstelor, referindu-se la faptul că ritmurile înaintării în materie pot fi diferite, datorită diversității individuale.

Bernard Schwartz consemnează în 1976 faptul că egalizarea șanselor de reușită în învățământ nu înseamnă promovarea unui egalitarism, a unui „tratament identic pentru toți în numele egalității”, ci din contră, egalizarea înseamnă „a oferi fiecărui individ un ritm și forme de învățământ care să i se potrivească”.

Sorin Cristea surprinde, ca un principiu al reformei învățământului, principiul egalizării șanselor de reușită în învățământ, care vizează crearea condițiilor psihopedagogice necesare pentru valorificarea potențialului fiecărui individ. Reiese din aceste afirmații misiunea deosebită a tuturor celor implicați în actul educațional.

R. H. Dave susține individualizarea deplină a procesului educativ, pentru ca „fiecare persoană să poată dobândi – prin toate formele de instrucție – cel mai înalt nivel posibil de autorealizare”. Reușita acestor principii ale educației pentru toți mizează pe resursele interne ale sistemului, angajând integral mecanismele reformei școlare. Egalizarea șanselor de reușită în învățământ a fost și este o problemă în toate momentele istorice, la fel și crearea tuturor condițiilor necesare atingerii acestor obiective.

Astfel, școlile trebuie să includă în procesul de învățământ toți copiii, fie ei cu handicap sau supradotați, copii ai străzii sau copii provenind din alte zone sau grupuri dezavantajate sau marginalizate.

Importanța educației este deosebită, întregul sistem educațional trebuind să se bazeze pe premisa că fiecare individ poate fi educat, poate fi ajutat să treacă de la o etapă la alta, atâta timp cât influențele educative se adresează „zonei proximei dezvoltării” (L. S. Vigotski). Izvorul dezvoltării psihice îl constituie, după cum se știe, contradicțiile interne care apar ca urmare a solicitărilor externe. Crearea mijloacelor necesare pentru depășirea și rezolvarea acestor contradicții revine, în primul rând, educației. Pe de o parte, educația oferă conținuturile ce urmează să fie asimilate, pe de altă parte, ea se preocupă de modul în care să fie asimilate, de formarea capacităților omului. Rolul conducător al educației apare în intervenția acesteia în crearea unui climat educațional favorabil, cu

valențe educative puternice asupra formării personalității umane. De aceea, nu este deloc greșită sau inoportună afirmația că „educația este o artă”.

În acest sens, în cadrul procesului instructiv-educativ, misiunea cea mai importantă revine educatorului, care trebuie să realizeze accesibilizarea cunoștințelor înainte de a fi transmise subiecților educației (elevii).

Dreptul fiecărui individ la educație trebuie conștientizat de societate, iar dacă sistemul școlar general nu vine în întâmpinarea necesităților tuturor persoanelor, trebuie avută în vedere educația specială, care se referă la toți acei copii ale căror cerințe sunt generate de incapacități sau dificultăți în a se adapta cerințelor educaționale și societale ca și cei considerați „normali” de către societate. Totuși, trebuie să se tindă la o pregătire a tuturor copiilor în sistemul școlar obișnuit. Însă, dacă acest lucru nu este posibil, calitatea educației speciale trebuie să reflecte aceleași standarde și ambiții de calitate ca și educația obișnuită și să fie strâns legată de aceasta.

Presupunând un demers intenționat, educația are caracter teleologic, acțiunile educaționale derulate corelându-se cu o serie de reguli și norme cunoscute și aplicate de cadrele didactice. Aceste norme sunt cunoscute sub numele de principii didactice.

Diversitatea interindividuală este imensă, iar necesitatea luării în considerare a acestui lucru și accesibilizării conținuturilor apare în didactică, ca teorie a procesului de predare-învățare, sub forma principiului accesibilității și individualizării învățământului.

Potrivit acestui principiu, organizarea și desfășurarea procesului de învățământ trebuie să se realizeze pe măsura posibilităților reale ale elevilor, ținându-se seama de particularitățile de vârstă, sex, nivelul pregătirii anterioare, precum și de deosebirile individuale, de potențialul intelectual și fizic al fiecărui elev în parte. Aceste cerințe se referă la obiectivele, conținutul și volumul celor studiate în școală, cât și la modalitățile de predare-învățare.

Constantin Cucoș împarte acest principiu în două. Referindu-se astfel la principiul respectării particularităților de vârstă și individuale și la principiul accesibilității cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor. Același principiu este văzut de I. Jinga și E. Istrate ca principiul accesibilității și luării în considerare a particularităților de vârstă și individuale ale elevilor, în timp ce I. Nicola se referă în lucrările sale la principiul accesibilității sau al orientării după particularitățile de vârstă și individuale ale elevilor. Toți acești autori se referă însă la același lucru. Astfel, învățarea se va face în raport cu „zona celei mai apropiate dezvoltări” și se va da copilului maximum din ceea ce el poate să asimileze la un moment dat și care îi permite dezvoltarea psihică în perspectivă. Educatorul trebuie să pornească de la datele personale ale celui educat și să nu forțeze nepermis de mult peste limitele pe care le îngăduie vârsta și caracteristicile individuale. Fiecare copil e o individualitate irepetabilă care pretinde un tratament individualizat, pentru exploatarea în mod diferențiat a calităților psihoindividuale. Drept urmare, este necesară dimensionarea atentă a conținuturilor învățării, în consens cu posibilitățile psihice de vârstă și individuale ale copiilor. Accesibilizarea cunoștințelor va fi vizată de înșiși factorii de cei care realizează planurile de decizie, și programele școlare. Dar, momentul principal când se realizează accesibilizarea cunoștințelor este lecția, pregătită și susținută de educator, care este agentul cel mai important în acest sens.

Esența acestui principiu vizează adaptarea conținuturilor și a intermediarilor transmițerii lor la particularitățile de vârstă și individuale, pe cât este posibil într-un sistem instituționalizat, deoarece „oricine poate învăța orice, la orice vârstă, cu condiția ca acel conținut să-i fie prezentat într-o formă accesibilă” (J. Bruner).

Egalizarea șanselor de reușită în învățământ devine astfel posibilă prin acțiunea a doi factori pedagogici constanți: cunoașterea psihologică a elevului și valorificarea „psihodiagnozei” și „diagnosticului diferențial” în direcția proiectării unui „model al învățării depline”.

Școala este astfel, oarecum „obligată” să creeze condiții adecvate pentru a da posibilitatea fiecărui elev „să-și realizeze propria lui dezvoltare optimă” (J. Bruner). Această viziune optimistă asupra accesibilității presupune încredere și respect față de individualitatea elevului.

Întreaga activitate din școală este orientată spre formarea personalității elevului în conformitate cu cerințele sociale ale vremii, scopul principal fiind integrarea socială. Dacă conținutul și formele acestei activități nu ar lua în considerare realitatea psihologică a copilului, ar pune în primejdie realizarea scopului propus, afirmarea fiecărui copil ca individualitate.

Fiecare copil are un potențial educativ înnăscut care trebuie doar descoperit și activizat. Aceasta este misiunea sfântă a școlii, a educatorilor.

BIBLIOGRAFIE

1. CRISTEA S., *Fundamentele pedagogice ale reformei învățământului*, E.D.P., București, 1994.
2. CUCOȘ C., *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași, 1996.
3. JINGA I., ISTRATE E., *Pedagogie*, Editura All, București, 2001.
4. NICOLA I., *Pedagogie*, E.D.P., București, 1994.
5. SCHWARTZ B., *Educația mâine*, E.D.P., București, 1976.
6. *Declarația de la Salamanca, Spania, 7-10 iunie, 1994*, UNESCO.

ABSENTEISM ȘI ABANDON ȘCOLAR

*Popescu Delia Magdalena - profesor inv. prescolar
Grădinița cu program normal Pristol*

Abandonul școlar reprezintă o conduită de evaziune definitivă, care constă în încetarea frecventării școlii și părăsirea sistemului instructiv-educativ. Această conduită este precedată de cea de **absenteism**.

Datorită faptului că o dată pierdută legătura cu școala elevului îi este din ce în ce mai greu să revină la îndatoririle avute înainte, prevenția abandonului școlar trebuie să funcționeze de la primele semne. Astfel trebuie să se ia măsuri de la primele absențe repetate – discuții în particular cu elevul și apoi cu părinții acestuia, în încercarea de a-l readuce pe calea frecventării cursurilor. Această “consiliere” se poate efectua și în ora de dirigiență sau în alte momente care ar permite dialogul liber, neîngrădit profesor – elev.

O parte dintre devierile comportamentale manifestate în mediul școlar, printre care se numără și absenteismul și abandonul școlar, se află în legătură cu greșelile de educație ale cadrelor didactice și cu stabilirea relațiilor incorecte între elevi. Ele pot fi prevenite printr-o organizare corectă a vieții și a raporturilor intrașcolare, deoarece un bun climat școlar influențează totdeauna pozitiv sfera emoțională a stării psihice a elevului. Educarea conștiinței și a conduitei morale nu e posibilă fără încredere, relații principiale, disciplină bună și evitarea oricăror traume psihice. Activitatea de prevenție a absenteismului și abandonului școlar este legată nu numai de igiena activității intelectuale, dar, în egală măsură, și de asigurarea unei dezvoltări echilibrate a vieții afective în cadrul relațiilor intrașcolare. Greșelile de educație privind sfera afectivă, comise în perioada formării personalității, întârzie maturizarea trăsăturilor pozitive de caracter și, prin aceasta, generează deficiențe în reglarea manifestărilor emoționale în procesul de integrare socială. Păreră profesorului cântărește adesea greu, dar important este ca elevul să fie convins de lipsa unui viitor în cazul renunțării la școală, astfel încât schimbarea, decizia finală, să vină din interiorul acestuia. Organizarea în școală a unui regim de activitate disciplinată prin supraveghere și control, prin gradarea sarcinilor, prin neadmiterea abaterilor, a dezordinii, precum și prin cultivarea constantă a acțiunii ferme, perseverente, principiale și prompte a colectivului de elevi, cu scopul menținerii unui nivel ridicat de ordine și muncă, are o mare importanță în prevenirea situațiilor de absenteism și

abandon școlar. O altă soluție ar putea fi și crearea unor clase de adaptare, în care cei vizați să fie supuși unui program diferit, mai ușor, în trepte, astfel încât să-și dea seama în final de necesitatea continuării studiilor.

Familia are și ea o covârșitoare importanță în luarea acestei decizii. Ea trebuie să-l sprijine permanent pe cel care are tendința de abandon, să-l înțeleagă și, cel mai important, să nu ia măsuri drastice, severe, împotriva acestuia. În anumite cazuri, chiar și familia poate fi consiliată pentru formarea unei atitudini potrivite, pozitive, care să se aplice cu succes în astfel de situații. Vizita dirigintelui/consilierului școlar acasă la elev, poate crea premisele unui dialog mai liber, unei relații mai apropiate, bazate pe sinceritate și încredere reciprocă. Sporirea numărului de activități comune școală – familie, realizarea unor proiecte împreună, sunt foarte importante pentru ca elevul să înțeleagă că ambele instituții – atât școala, cât și familia – acționează doar în interesul său. Multe studii au ajuns la concluzia că diminuarea abandonului școlar se poate face prin îmbunătățirea parteneriatului școală – familie. În unele școli se recurge chiar la asigurarea mijlocului de transport necesar elevului pentru a ajunge la școală.

Prevenția devianței în mediul școlar, determinată de: insuficiența pregătire anterioară a elevului în procesul instructiv-educativ, de defecte în organizarea regimului de zi, de conflicte relaționale, de reacții afective, este perfect posibilă cu ajutorul unui consilier școlar bine pregătit.

ABANDONUL ȘCOLAR – CAUZE ȘI MODALITĂȚI DE PREVENIRE

*Prof.înv.primar Popescu Vasilica
Școala Gimnazială „Mihai Viteazu” Strehaia*

Eșecul școlar constituie un fenomen atât de des întâlnit în sistemele de învățământ.

Problematica eșecului școlar este vastă, raportându-se nu numai la câmpul educativ, ci și la spațiile culturale, economice, politice, sociale, la opțiunile fundamentale ale unei societăți. Implicațiile eșecului școlar sunt multiple. Pe termen lung, efectele eșecului școlar se regăsesc în eșecul social. Randamentul economic este scăzut datorită incompetenței profesionale a indivizilor. Slaba pregătire a forței de muncă induce efecte în plan social, precum: marginalizarea, șomajul, delincvența etc. Eșecul școlar are în vedere și efecte psihologice, cum ar fi: dificultăți de adaptare, neîncrederea în forțele proprii, stres, anxietate etc. Eșecul școlar este indicatorul lipsei de randament pedagogic, al insuficiențelor întâlnite în sistemul educațional.

În plan social, pot fi considerate forme ale eșecului școlar: abandonul școlar, excluderea socială și profesională, analfabetismul.

Abandonul școlar se caracterizează prin părăsirea prematură a școlii. De multe ori abandonul se asociază cu delincvența juvenilă, cu recurgerea la droguri, cu viața de familie dezorganizată. Abandonul poate fi caracterizat prin absenteism total sau parțial. Cel parțial are cauze diferite în funcție de zonă, rurală sau urbană. Abandonul în zona urbană poate fi cauzat de influența cercului de prieteni asupra copilului, de atracțiile pe care orașul le exercită asupra acestuia, cel rural este determinat de condițiile satului, de ajutorul pe care copiii trebuie să-l dea părinților.

Pentru eliminarea efectelor negative ale eșecului școlar este necesară cunoașterea cauzelor care l-au produs.

Cauzele care generează acest fenomen sunt multiple. În primul rând, una dintre cele mai grave cauze constă în aceea că școala a ajuns să fie abandonată pentru că nu mai este percepută ca valoare în sine.

O altă cauză o constituie condiția socio-economică a familiei și caracteristicile individuale ale elevilor. Abandonul școlar se regăsește în rândul grupurilor defavorizate și este generat de

sărăcie și marginalizare, de costurile colaterale pe care le presupune învățământul, chiar dacă este gratuit. Școala nu dispune de fonduri proprii pentru susținerea diferențiată a familiilor.

Datorită efectelor pe termen lung, între sărăcie și accesul la educație există o relație de influență reciprocă, lanțul causal conducând la transmiterea inter-generațională a stării de sărăcie, cu efecte atât la nivel individual cât și colectiv, societal. Cu alte cuvinte, unui copil provenind dintr-o familie aflată în sărăcie extremă, din cauza lipsei de resurse materiale și a suportului social adecvat, i se limitează accesul la educație și la instruire profesională adecvată. Lipsa instruirii școlare și profesionale va scădea șansele sale pe piața muncii și va crește riscul de excludere socială, iar efectul pe termen lung este căderea sa sub pragul de sărăcie, transmițându-se astfel starea de sărăcie de la o generație la alta.

Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană. Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare, ar fi bine să identificăm și să studiem câteva cauze:

-Școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau, muncind ca zilieri la oameni mai avuți din sate sau rămân acasă cu grija fraților mai mici.

-Cultura de origine a elevilor – Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor.

-Climatul familial – are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau dimpotrivă, tiranică a acestora reprezintă alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

-Factori de natură socială și economică – cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia asau absența unor norme sau valori – iată alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și în final – abandon școlar.

-Factori de natură educațională – insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competență profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

-Anturajul - de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor carențe din copilărie- dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate – iată alte cauze pentru care elvul abandonează școala.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice (urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive);

- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psihosociale, urmărind prevenirea riscurilor de abandon;

- psihiatrice (depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive);

- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar prin intervenția acestuia la nivelul factorilor de risc – individuali, familiali, școlari a celor determinați de mediul cu potențial delictogen și așa mai departe, care-l pot acuza.

Bibliografie:

Crețu, E., Probleme de adaptare școlară, Editura ALL.EDUCATIONAL, București, 1999;

Păun, E., Școala. Abordare sociopedagogică, Editura Polirom, Iași, 1999;

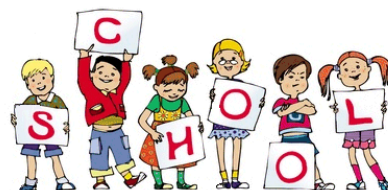
Ghica, Vasile, Ghid de consiliereșorientareșcolară, EdituraPolirom, Iași, 1998.

MODALITĂȚI INEDITE DE DIMINUARE A ABANDONULUI ȘCOLAR

*Prof.Înv.Primar: Popi Daniela
Școala Gimnazială Nr.14, Dr.Tr.Severin*

*MOTO: „Atât timp cât nu încetezi să urci, treptele nu se vor termina;
sub pașii tăi care urcă, ele se vor înmulți la nesfârșit”*

Franz Kafka

În vederea creșterii motivației elevilor de a-și finaliza educația obligatorie prin folosirea de către cadrele didactice a celor mai bune strategii și metode ale învățării formale și nonformale, am implementat un proiect educațional („EDUCAȚIA ESTE ȘANSA TA!”). Este un proces prin care elevii sunt motivați, instruiți. Are scopul de a dezvolta cunoștințele, de a corecta atitudinile, comportamentele, de a reda încrederea.

Un alt aspect important al activității de înlăturare a abandonului școlar îl reprezintă însă și crearea unor situații speciale de succes pentru elevii cu dificultăți școlare, deoarece succesele și recompensele dezvoltă inițiativa elevului și sporesc încrederea acestuia în propriile posibilități.

Metodele utilizate în cadrul acestor proiecte se bazează pe cele opt inteligențe multiple.

Acestea sunt:

1. Implicarea elevilor în situații de viață concrete;
2. Realizarea de activități în aer liber ;
3. Activități extracurriculare;
4. Formarea unor competențe/abilități în cadrul unor grupuri formate de elevi de aceeași vârstă, clasă, sex, orientare religioasă, etc.;
5. E-learning;
6. Folosirea muzicii, artei, desenului, jocului, teatrului ca metode de învățare;
7. Dobândirea unor abilități de interacțiune între persoane – (construirea unei echipe eficiente este un proces de dezvoltare și motivare a unui grup, astfel încât acesta să își atingă țelul și să devină o echipă eficientă).
8. Învățarea prin practică în situații concrete.

Am abordat metode care vizează învățarea practică, interdisciplinară și prin experiență directă, metode eficiente și atractive, prin care elevii își pot dezvolta mult creativitatea, imaginația. De asemenea, activitățile interdisciplinare OUTDOOR, s-au dovedit a fi foarte utile și eficiente în creșterea motivației școlare la toate categoriile de elevi.

Activitățile desfășurate au urmărit motivarea elevilor în vederea continuării studiilor și reducerii abandonului școlar, prin sporirea creativității și prin dezvoltarea competențelor de comunicare, lingvistice, matematice, informatice, muzicale, artistice. Un elev implicat în propria educație va fi un elev motivat să își finalizeze studiile, de aceea, situațiile de învățare trebuie să fie legate de aspectele reale ale vieții.

Un alt aspect important al activității de înlăturare a abandonului școlar îl reprezintă însă și crearea unor situații speciale de succes pentru elevii cu dificultăți școlare, deoarece succesele și recompensele dezvoltă inițiativa elevului și sporesc încrederea acestuia în propriile posibilități.

Profesorul care utilizează la clasă acest tip de educație trebuie să fie: experimentat; familiarizat cu procesul de învățare activă; să posede caracteristici personale și abilități interpersonale care fac să fie privit ca o persoană de încredere; dispune de posibilitatea de a comunica fluent, de a da dovadă de creativitate. Profesorul trebuie să fie o persoană care demonstrează abilități de rezolvare a conflictelor, să fie capabil să controleze discuții de grup, să ofere feedback constructiv și sugestii de îmbunătățire, să utilizeze exemple relevante, să utilizeze o varietate de metode de instruire cu scopul de a-i motiva pe elevi; el are capacitatea de a le reda încrederea în ei înșiși. Sunt câteva argumente pentru care dascălii, părinții și alți factori educaționali este bine să încurajeze educația de la egal la egal, ca un complement a ceea ce se întâmplă și în alte situații de învățare.

O astfel de metodologie dă satisfacție subiectului învățării, care se pune în valoare, își atribuie funcții pe care școala (încă) nu este în stare să le întrețină. Cel care dă își confirmă valoarea prin faptul că ceea ce deține este important și merită transmis și altora. Individul devine mai activ și mai responsabil în ceea ce privește primirea sau cedarea unor conduite deja exersate, ratificate subiectiv.

Un atare context generează un orizont al împărtășirii și al îmbogățirii reciproce. Subiectul în cauză se simte important, crede că ceea ce tranzacționează este „opera” lui, că oferă sau primește dezinteresat, fără nicio constrângere, supraveghere, aprobare. Totodată, prin activitățile organizate, copiii au învățat despre auto-cunoaștere, dezvoltarea încrederii, gestionarea emoțiilor, comunicarea asertivă și luarea deciziilor.

Dacă însă sunt recompensați, lăudați, încurajați, apreciați, elevii vor da un randament și mai mare. Dacă vor fi amenințați, blamați sau pedepsiți efectele vor fi de abținere, evitare, refuz.

Stimularea prin laudă este de preferat stimulării prin pedeapsă. Deoarece motivele constituie cele mai importante pârghii ale activității de învățare, cunoașterea și educarea lor în cadrul vârstei și la fiecare elev în parte, constituie cheia succesului în munca instructiv-educativă.

BIBLIOGRAFIE:

1. Sălăvăstru, Dorina, 2004, Psihologia educației, Editura Polirom, Iași
2. Verdier Pierre: “Noul ghid de bunăstare a copilului,” Le Centurion, Paris, 2000
3. Voicu, B., (coord.), *Renunțarea timpurie la educație: posibile căi de prevenire*, Editura Vanemonde, București, 2010;

ABANDONUL ȘCOLAR – O PROBLEMĂ A SOCIETĂȚII CONTEMPORANE

*Popi Miruna-Irina
Palatul Copiilor Timișoara*

Sistemul de învățământ românesc se confruntă în ultimii ani cu un fenomen îngrijorător, și anume abandonul școlar. Studiile recente indică faptul că România ocupă locul al treilea în rândul statelor Uniunii Europene cu cel mai ridicat procentaj al abandonului școlar. În ultimii 10 ani, această *noutate* a școlii românești contemporane a înregistrat o creștere progresivă estimându-se că, la nivel național pe o generație de elevi sunt între zece mii și cincisprezece mii de copii care renunță la școală.¹

Abandonul școlar este definit de Cristina Neamțu ca fiind conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ, indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii ciclului de studii început.²

Nu numai efectul în sine este îngrijorător, dar și urmările sale grave. Lipsa unei diplome, a unei calificări, dar și a unei formări morale și sociale poate duce uneori la delincvență. Acești *copii pierduți*³, așa cum îi numește Dorel Ungureanu, sunt cei care au frecventat inițial școala, dar care s-au pierdut pe drum.

Abandonul școlar este produsul mai multor factori interni, dar și externi. Cauzele abandonului școlar pot fi diverse, dintre care le amintim pe cele de ordin economic și socio-cultural.

În ceea ce privește cauzele de ordin economic, cele mai multe cazuri de abandon au fost înregistrate în mediul rural, unde sărăcia limitează posibilitățile părinților de a le oferi copiilor resursele necesare educației. De cele mai multe ori, copiii din astfel de familii renunță la școală pentru a se ocupa de treburile gospodărești.

Potrivit lui Miroiu „populația rurală se deșcolarizează, în primul rând pentru că este săracă; în al doilea rând pentru că este rurală.”⁴ Problemele economice și lipsa de cultură a comunității explică lipsa interesului pentru școală. O altă cauză a abandonului, poate fi și distanța, deoarece sunt elevi care au domiciliul la o distanță foarte mare de școală.

Mediul, prin sărăcia care-l caracterizează, poate scurta durata vieții școlare și reduce accesul la învățământ. Lipsa de educație a unei generații este moștenită de următoarele generații, fapt ce îi *condamnă* pe unii indivizi prin simplul fapt că aparțin unei comunități. Orientarea unor fonduri spre școlile din asemenea zone ar reduce considerabil această cauză a abandonului școlar.

Abandonul școlar poate fi și o consecință a unor factori exteriori elevului, pe care acesta nu-i poate controla. Printre acești factori se numără cei de sănătate și obligațiile familiale, care în lipsa unui sprijin, îl forțază pe elev să abandoneze. Un rol foarte important în educarea unui individ îl ocupă familia. Pe fondul unor neînțelegeri existente în familie, tulburări psihosociale sau a unor probleme emoționale, unii elevi aleg să renunțe la școală.

Familia și contextul socio-cultural, în care un copil se formează și manifestă, influențează, într-o măsură destul de mare, abandonul școlar. Familia contribuie la evoluția unui individ, convingerile fiecăruia fiind învățate mai întâi acasă, apoi prin intermediul școlii. Există familii care

17. ¹Stoltz, G., *Eșec școlar. Risc de eșec social*, Ed. Victoria, București, 2000, p. 141

18. ²Neamțu, C., *Devianța școlară – fenomen socio-pedagogic. Modalități de diminuare*, Univ. A.I.Cuza, Iași, 2001, p. 178

19. ³Ungureanu, D., *Educația integrată și școala inclusivă*, Ed. De Vest, Timișoara, 2000, p. 16

20. ⁴Miroiu, A., *Învățământul românesc azi*, Ed. Polirom, Iași, 1998, p. 32

se implică în viața școlară a copilului, dar și familiei care au un efect opus. Lipsa banilor, lipsa de afecțiune, viciile, certurile și violența își pun amprenta asupra copilului, contribuind la dezvoltarea unui mediu nefavorabil acestuia. Acești copii sunt traumatizați din punct de vedere psihic și social, ceea ce determină de multe ori eșecul ce conduce către abandonul școlar.

În concluzie, lipsa de învățământ produce sărăcie, iar pentru cei ce abandonează școala, viitorul este sumbru, deoarece îi așteaptă șomajul, sărăcia și marginalizarea. Abandonul școlar reprezintă o problemă a societății contemporane. El nu va putea fi înlăturat definitiv sau în totalitate, însă trebuie luate măsuri prin care să se diminueze amploarea acestui fenomen. Prevenirea abandonului școlar nu este un demers ușor, însă merită încercat, deoarece copiii aflați într-o astfel de situație sunt viitorul țării.

Bibliografie:

6. 1. Miroiu Adrian, *Învățământul românesc azi*, Ed. Polirom, Iași, 1998;
7. 2. Neamțu Cristina, *Devianța școlară – fenomen socio-pedagogic. Modalități de diminuare*, Univ. A.I. Cuza, Iași, 2001;
8. 3. Ungureanu Dorel, *Educația integrată și școala inclusivă*, Ed. De Vest, Timișoara, 2000;
9. 4. Stoltz Gabriela, *Eșec școlar. Risc de eșec social*, Ed. Victoria, București, 2000.

„ABANDONUL ȘCOLAR-O PROBLEMĂ DE ACTUALITATE -CAUZE ȘI MĂSURI DE REMEDIERE”

*Prof. consilier școlar Milena Popovici-Cătăuță
CJRAE MH-CTTAUTO*

“Abandonul școlar” a devenit fenomenul cu consecințele cele mai nefaste asupra dezvoltării personalității copiilor. Cauzele sunt multiple, începând cu situația socio-economică la nivel național, care se răsfrange indirect în gradul de sărăcie a familiilor dezorganizate, a șomajului în creștere, a degradării valorilor etc. Alte cauze sunt mărimea familiilor din care provin copiii, evitarea obținerii unor note proaste, violența în familie sau violența domestică, violența în școli, violența indusă de mass-media, anturajele nefaste, violența stradala, migrația populației, apartenența etnică, discriminarea, rasismul față de anumite minorități, îndeosebi rromi, nivelul redus de instruire al părinților, mentalitatea familiilor, cauze educaționale, anturajul social al copiilor, proximitatea (vecinătatea), tentațiile sociale tot mai accentuate ale consumismului, discrepanța tot mai mare între clasele sociale bogate și cele sarace, frustrările sociale, vagabondajul, libertinajul, etichetarea, stigmatizarea, prejudecățile, subcultura familiei, posibilitățile reduse de afirmare socială a copiilor, bolile somatice, bolile psihice, copiii cu CES (Cerinte Educative Speciale sau copiii cu dizabilitati), prejudecățile unei anumite zone, care influențează negativ comportamentul și conduita indivizilor săi, responsabilizarea prematură de către familiile sărace a propriilor copii, cu atribuții de părinte, ceea ce este absurd, nesănătos, familiile dezorganizate în care părinții sunt alcoolici, părinții plecați la muncă în străinătate, care manifestă abandon, neglijență și indiferență afectivă față de proprii copii, lasându-i de regulă în grija bunicilor sau altor rude, care niciodată nu pot înlocui autoritatea parentală autentică.

Mintea copilului dacă nu este ocupată de școală, există riscul sporit să fie ocupată de delincvența juvenilă și infracționalitate. Abandonul școlar duce treptat la marginalizare socială, la excludere socială pentru actorii (copiii) care nu și-au însușit normele de comportament moral și

civic. Abandonul s-a constituit într-un fenomen îngrijorător, ce nu mai poate fi ignorat, căruia merită să i se acorde interes, atât din partea autorităților, cât și a familiilor. El nu ține numai de sfera învățământului, ci afectează atât elevul, cât și familia și comunitatea.

Elevii care lipsesc de la școală se confruntă cu mai multe probleme decât colegii lor care frecventează în mod regulat școala, iar în viitor vor avea probleme în găsirea unui loc de muncă.

Cîteva dintre consecințele cele mai grave care pot apărea ca urmare a abandonului școlar pot fi toxicomania, consumul de alcool și tutun, marginalizare și distanțare culturală și socială, violența, infracționalitatea.

Din acest motiv, la nivelul școlii se recomandă contorizarea cu atenție a absențelor elevilor, astfel putînd fi centralizate informațiile necesare analizei situațiilor de absentism și abandon școlar, precizînd totodată persoanele care pot contribui cu astfel de informații și cu propuneri de ameliorare a situațiilor respective:

- *centralizarea absențelor nemotivate*, după criterii precum: disciplină (și cadrele didactice care predau acele discipline), perioadă de timp (lunar, semestrial, anual), an / nivel de învățămînt, apartenența etnică etc.;
- *interviuri / discuții cu elevii* în situație de absentism școlar, în vederea identificării motivelor pentru care absentează și a găsirii unor posibile soluții;
- *interviuri / discuții cu profesorii* la orele cărora se înregistrează cele mai multe absențe nemotivate, în vederea identificării eventualelor dificultăți pe care le au elevii în cauză și a unor căi de intervenție personalizată;
- *interviuri / discuții cu părinții* elevilor care înregistrează absențe nemotivate, în vederea identificării dificultăților întâmpinate și a unei mai bune cunoașteri a elevilor și a contextului lor familial;
- *solicitarea sprijinului consilierului/ psihologului școlar* în alegerea programului / activităților de intervenție și prevenție și aplicarea la clasele de elevi cu un absentism ridicat;
- *chestionare și interviuri de grup adresate elevilor*, care să vizeze identificarea unor aspecte precum: comunicarea între colegi, comunicarea elevi-profesori, disciplinele la care absentează cel mai mult și cauzele absentismului, disciplinele care le par cele mai dificile, starea de bine/rău a elevilor la școală etc.;
- *realizarea unui profil al elevului în situație de risc școlar*, care să evidențieze principalele probleme cu care se confruntă acesta și care îl împiedică să aibă un parcurs școlar normal / eficient.

Astfel, experiența de la nivelul școlii demonstrează faptul că **activitățile de prevenire** au un mai mare succes în ceea ce privește participarea școlară decât cele de intervenție propriu-zisă. După ce un elev renunță la studii o perioadă de timp, este mai dificil să se reîntoarcă la școală și să-și continue studiile.

Inițiativele școlilor de a identifica elevii cărora li se asociază un număr mai mare sau mai mic de factori de risc, de a monitoriza strict prezența și rezultatele în funcție de nivelul de risc estimat și de a dezvolta / aplica măsuri care să sprijine aceste categorii de elevi s-au dovedit a fi deciziile corecte pe termen lung.

Efectul pozitiv a fost amplificat în cazurile în care s-a reușit și o legătură mai strînsă cu familiile acestor elevi, cât și cu alte instituții (inclusiv non-guvernamentale) care pot acorda asistență. Dimpotrivă, școlile care au tratat nediferențiat populația școlară și care nu au urmărit în mod sistematic acest grup țintă au reușit într-o măsură mai redusă să prevină, în cazul acestor elevi, eșecul școlar și renunțarea la educație.

Bibliografie:

1. Jigău, M. (coord.) - *Învățămîntul obligatoriu de 10 ani. Condiții de implementare, rezultate și măsuri corective*. ISE, Editura ALPHA MDN, 2008
2. Jigău, M., Balica, M., Fartușnic, Horga, I. *Starea învățămîntului din România. Raport Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, 2007, 2008, 2009, 2010.*
3. CJAP Cluj - *Managementul prezenței elevilor la școală*, 2006.

ABANDONUL ȘCOLAR

CAUZE ȘI MODALITĂȚI DE PREVENIRE

*Prof. Pricodan Cristina Georgeta,
Grădinița cu program prelungit Nr. 19,
Drobeta Turnu Severin, Mehedinți*

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie, apoi ea se continuă în grădiniță și școală prin intermediul cadrelor didactice. În primul rând, ea se realizează prin puterea exemplului. O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar, care a devenit din ce în ce mai frecvent.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcați pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

- școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală. De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a

realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.

- cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatal și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.

- climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

- factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.

-factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

-anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor curențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar :

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;
- implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;
- creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.

În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;
- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
- psihiatrice : depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;
- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

În cadrul învățământului preșcolar educatoarea are, de asemenea, un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari - viitori școlari. Rolul acesteia este nu numai de a-i

informa cu privire la școală, ci și de a-i face să conștientizeze importanța pe care o deține școala în viața unui individ.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, gradul lor de adaptare și percepere este diferit, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un statut, un rol și o valoare, fapt ce îi determină să îndrăgească mediul școlar. Evaluarea pe care o poate face educatoarea se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale. Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rome, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată. Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor. "Unicitatea pozitivă" care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negative", aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte și să nu uităm că educația depinde foarte mult de familie.

Privitor la această temă, Abandonul școlar – cauze și modalități de prevenire, consider că este o temă foarte mult abordată în mediul școlar. Cadrele didactice împreună cu consilierul școlar încearcă să-i determine pe elevi să conștientizeze importanța școlii, a terminării unui liceu. La noi, în România, abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație foarte strânsă cu membrii familiei.

Bibliografie:

- Clerget, Stephane, (2008), Criza adolescenței, Editura Trei, București
Moisin, Anton, (2007), Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală, Editura Didactică și Pedagogică, București
Tatu, Cornelia, Suport de curs: Consiliere școlară (2009)

STRATEGII EDUCATIONALE PRIVIND COMBATEREA ABANDONULUI ȘCOLAR

*Prof.înv.primar Pristoleanu Iuliana Daniela
Școala Gimnazială Jiana Veche*

Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană, școala a ajuns să fie abandonată încă din clasele primare deoarece nu este percepută ca valoare în sine astfel elevii nu mai consideră școala un viitor. Factori de natură socială și economică, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.

Factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absentism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

Anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor curențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala.

Sărăcia comunității rurale limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiuni de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților, prin lipsa de cultură și dezinteresul pentru educație al acestora. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.

La nivelul școlii, situațiile de abandon pot fi determinate de integrarea insuficientă în colectivul clasei de elevi sau de relațiile formate în rândul colegilor. La nivelul școlii sunt foarte puține acțiuni care să prevină abandonul școlar. Cadrele didactice au un rol important în prevenirea abandonului școlar timpuriu, deoarece sunt în permanent contact cu elevii, pot identifica și diagnostica problemele acestora și pot atrage atenția autorităților sau organizațiilor competente pentru a interveni la nevoie

Dezorganizarea familiei atrage după sine dificultăți materiale. Divorțul, alcoolismul, violența în familie sunt semne care preced de foarte multe ori la decizia de abandon școlar.

Integrarea acestor elevi în proiecte de integrare în scopul atragerii către școală, găsirea unor soluții de către cadrele didactice pentru creșterea integrării elevilor pentru o mai bună comunicare cu ei dar și cu părinții acestora și să implice elevii în activități extracurriculare și de consiliere.

Privitor la această temă *Abandonul școlar - cauze și modalități de prevenire*, consider că este o temă foarte abordată în mediul școlar. Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ fiecare după posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, la fel și gradul lor de adaptare și percepere dar în mediul școlar fiecare are un statut, un rol, o valoare fapt ce îl determină să continue și să îndrăgească acest mediu. Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are o valoare, este unic și că fiecare copil poate învăța dar pentru asta cadrul didactic trebuie să cunoască aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație și nu numai atât, să îl cunoască, să îi cunoască trăirile.

Pentru reducerea ratei abandonului școlar în unitățile școlare trebuie întreprinse următoarele activități:

➤ Activități extrașcolare desfășurate în școala (acțiuni de renovare/înfrumusețare /curățire a școlii; concursuri sportive; acțiuni/concursuri de creație artistică; competiții de joc,etc.).

- Organizarea de întreceri între echipe de elevi constituite în funcție de proveniența.
- Toate aceste acțiuni trebuie să aibă un caracter periodic, pentru a menține continuu elementul de atractivitate al școlii și a se constitui într-un factor de antrenare constantă a atenției elevilor în activități legate de spațiul școlar.
- Motivarea pozitivă a participării poate fi dată prin acordare de premii simbolice recompense grupurilor de elevi care sunt mai performante în astfel de activități.

În România abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație strânsă cu membrii familiei. Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare învață și se dezvoltă și să nu uităm că educația depinde foarte mult de noi, *de noi toți*.

Bibliografie:

- ✓ Botnariuc, P. & Țibu, S. *Portofoliul pentru educație permanentă*, București: Ed. Afir, 2010
- ✓ Cursuri de formare : *Educați așa - Educație parental*
- ✓ *Manual pentru profesioniștii care lucrează cu copiii rămași singuri acasă ca urmare a plecării părinților la muncă în străinătate* Editura „ Terra Noastră” Iași.

ABANDON SCOLAR

*Prună Mioara
Grădinița Nr. 7 Dr. Tr. Severin*

1. PRECIZARI CONCEPTUALE

Abandonul școlar este o formă de manifestare a devianței școlare alături de copiat, fuga de la școală, absentismul școlar, vandalismul școlar, violența în școală. Devianța școlară include totalitatea conduitelor care se abat de la normele și valorile ce reglementează rol-statusul de școlar, aceste norme și valori sunt statuate în regulamentele școlare și în cele de ordine interioară.

Devianța școlară este un fenomen care i se prezintă fiecăruia într-un mod diferit. Publicului larg i se prezintă prin ceea ce are el spectaculos, senzational, dramatic sau tragic. Cazurile de violență extremă din școli, care se soldează cu morți și răniți sunt un subiect amplu mediatizat. Filosofii și politicienii vad în devianța școlară mai curând expresia declinului moral al societății, în timp ce economistii descoperă aici sursa unor însemnate pierderi. (Neamtu, C; 2003, p.199).

După unii autori abandonul școlar este privit ca o retragere conștientă a elevului din sistemul social școlar ca urmare a pierderii interesului sau motivației pentru învățare și a angajării în activități exterioare învățării sau ca urmare a lipsei de resurse economice pentru continuarea școlarizării. (Zamfir, E; Zamfir, C; 1995, p.167).

Cristina Neamtu definește abandonul școlar ca fiind conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, parasirea sistemului educativ, indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii ciclului de studii începute. Cei care abandonează școala nu mai sunt reprimiți ulterior în aceeași instituție educativă și nu sunt înscriși într-un program de școlarizare alternativ.

(Neamtu, C, 2003, p.199).

Rata abandonului școlar se stabilește ca raport procentual între numărul elevilor înscriși și numărul absolvenților.

Unul dintre cei mai importanți indicatori ai eficienței unui sistem de învățământ este rata abandonului școlar. Aceasta relevă puterea sistemului școlar de a cuprinde și menține elevii în interiorul său, de a le asigura accesul și suportul pentru finalizarea cel puțin a nivelului școlar obligatoriu.

2. TEORII ȘI PARADIGME ALE ABANDONULUI ȘCOLAR PERSPECTIVA ECOLOGICA

Urie Bronfenbrenner pornind de la teoria sistemelor a elaborat **un model ecologic al dezvoltării umane**. Conform acestui model copilul este plasat în centrul unui ecosistem structurat în patru niveluri:

1. nivelul microsistemic (școala, familia, grupul de egali);
2. nivelul mezosistemic (diferite interacțiuni între microsisteme);
3. nivelul exosistemic (microsistemele, mezosistemul și grupurile de apartenență ale părinților);
4. nivelul macrosistemic (modelele culturale).

Aceste sisteme se influențează reciproc, iar dacă se produce o modificare într-unul din ele și celelalte sisteme vor fi afectate. Astfel dacă microsistemul familial nu funcționează, normal acest lucru va afecta și situația școlară a copilului (Elisabeta Stanciulescu, 2002, p.22).

TEORIA INDIVIDUALISMULUI METODOLOGIC

Bourdon explică eșecul școlar referindu-se la subculturile de clasă socială în care părinții și elevii din mediile defavorizate subestimează avantajele școlarizării și îi supraestimează inconvenientele, în care decizia pentru o anumită alegere în plan educațional se face după calculul cost-beneficiu imediat. El este de părere că contextul social modelează criteriile alegerii, când explică eșecul școlar autorul face apel la “mecanismele concurenței de piață” între indivizi cu resurse diferite (Ionescu, I.I, 1997, p.28).

BEHAVIORISMUL

Această teorie pune accent asupra necesității studiului comportamentului indivizilor și un accent mai scăzut pe sentimentele oamenilor. Sustinătorii acestei teorii subliniază rolul factorilor de mediu și al învățării în determinarea comportamentelor. Inițiatorii behaviorismului au demonstrat posibilitatea modificării comportamentului prin condiționare și decon condiționare, asociere, recompense și pedeapsă, imitare și preluare de modele. (Roth, Szamoskozi, M, 2003, p.100).

În explicarea devianței școlare behaviorismul avansează drept concept-cheie notiunea de “întărire”; orice comportament, inclusiv indezirabil, se produce pentru că este întărit. Ideea că profesorii pot întări schemele de comportament deviant ale elevilor este dificil de acceptat de către profesori, care preferă să blameze deviantul, familia sau alți factori. Și, totuși, profesorii recunosc că petrec mult timp încercând să corecteze problemele de comportament și, relativ puțin timp concentrându-se pe comportamentele bune ale elevilor. Atenția acordată faptelor indezirabile poate fi un mod de întărire (Neamtu, C, 2003, p. 170).

Literatura de specialitate contemporană consemnează două perspective explicative ale abandonului școlar. Prima este **concepția școlii dominante** sau tradițională care plasează întreaga responsabilitate a abandonului școlar asupra elevilor și operează cu termenul “drop-out”, care sugerează că decizia de a abandona școala îi aparține individului. Pornind de la această interpretare, concepția școlii dominante își propune să evidențieze corelațiile între conduita de abandon, considerată o variabilă dependentă, și comportamentul elevilor, rezultatele lor școlare, starea psihologică și parametrii socio-culturali ai familiei, ca variabile independente. Această abordare consideră abandonul școlar un act individual, cu o semnificație individuală, sau cel mult, semnaland unele deficiențe de ordin educațional și cultural ale societății primare.

Cea de-a doua concepție îi vede pe cei care abandonează școala ca pe niște excluși, pornind de la premisa că un număr mare de elevi sunt “expulzați” din școală, din cauza experiențelor traumatizante de eșec și frustrare trăite în mediul școlar.

Termenul cu care operează această abordare este „push-out”, responsabilitatea pentru abandon fiind plasată la nivelul instituției școlare. Școala, prin calitatea și natura experiențelor școlare, determină elevii să dorească să plece. Majoritatea elevilor, deși consideră

anumite aspecte ale vieții școlare ca fiind neplacute, raman în școală, având o motivație specifică. Fie elevii au atins maturitatea intelectuală și afectivă care le permite să înțeleagă avantajele continuării școlii și importanța investiției continue în propria formare pentru viitor. Totodată experiențele școlare pozitive și mai ales raportul dintre acestea și aspectele nesatisfăcătoare ale vieții școlare înclină balanța motivațională către continuarea școlarității. “ S-a observat că, odată luată decizia de a părăsi școala, elevii renunță foarte greu la ea, bazele emoționale ale dorinței de a renunța fiind susținute de problemele relațiilor elevului cu familia și alte persoane semnificative din viața sa: colegi, prieteni, profesori” (S. Lichter, E. Raptan, F. Seibert, M. Slanski, citați de Cristina Neamțu în *Devianța școlară* 2003).

Atât concepția școlii tradiționale, cât și teoria excluderii recunosc faptul că o anumită rată a eșecului, factor cauzal în abandon, există în majoritatea școlilor și că școala ierarhizează în mod inevitabil elevii, ceea ce vine în contradicție cu bazele ei democratice.

1. Cosmovici, A., Iacob, L., (coord)(1999), *Psihologie școlară*, Iași, Ed. Polirom;
 2. Crețu, E., (1999), *Psihopedagogia școlară pentru învățământul primar*, București, Ed. Aramis;
 3. Cristea, C.G.,(2003) *Psihologia educației*, Ed. București
 4. Drăgan, I., Nicola, I., (1993) *Cercetarea psihopedagogică*, Tg. Mureș, Ed. Tipomur
 5. Gal, D., (2002), *Educația și mizele ei sociale*, Cluj – Napoca, Ed. Dacia.
- Răboiu_Corina_Școala Gimnazială Dănceu

STRATEGII EDUCAȚIONALE PRIVIND COMBATEREA ABANDONULUI ȘCOLAR

Răboiu_Corina_Școala Gimnazială Dănceu

Abandonul școlar, ca formă extremă de neparticipare școlară, reprezintă o problemă gravă a sistemului de educație în România. România este una din țările membre ale Uniunii Europene (UE) fruntașe în privința ratei abandonului școlar. Abandonul școlar are consecințe nefaste asupra șomajului, creșterii economice și a bunăstării societății în general. Unul din indicatorii măsurați la nivel european privind abandonul școlar este cel care surprinde rata părăsirii timpurii a școlii. Conform datelor raportate către Eurostat de România în 2014, rata părăsirii timpurii a școlii în țara noastră a fost de 18,1 procente. Acest fapt îndeplinește România de ținta asumată în Strategia 2020 de a atinge o rată a părăsirii timpurii a școlii de sub 10 procente până în 2020 ca parte a procesului de dezvoltare sustenabilă.

Abandonul școlar are consecințe directe asupra amplitudinii inegalităților sociale manifestate la nivelul unei țări. Astfel, cei care părăsesc școala timpuriu au dificultăți în a-și găsi un loc de muncă care să le asigure condiții decente de trai, cel mai adesea regăsindu-se printre persoanele care sunt în șomaj de foarte mult timp. Starea materială a acestor persoane influențează succesul școlar al copiilor lor, reproducând astfel inegalitățile sociale. Din acest punct de vedere, politicile educaționale trebuie să reducă cât mai mult influența factorilor care nu depind în mod direct de cei aflați în sistemul de educație. Un sistem de educație performant și incluziv ar fi unul în care factorii de genul educația părinților, venitul familiei, localitatea de reședință, etnia elevului etc. ar avea influențe cât mai reduse asupra abandonului și performanței școlare a elevilor. Copiii romi sunt printre categoriile cele mai vulnerabile și cu un risc crescut de abandon școlar. Acest fapt se datorează nu doar faptului că romii sunt suprareprezentați printre categoriile cele mai sărace din România, ci și faptului că școala are puține mecanisme de integrare și acomodare a celor care

vorbesc acasă o limbă diferită de limba română. Pe lângă aceste aspecte, adesea copiii romi sunt segregati în cadrul sistemului de educație în clase separate sau în școli.

Abandonul școlar al multor elevi este din nefericire o certitudine. El este unul din problemele mari cu care se confruntă instituția educativă și este deci nevoie ca școala să întindă o mână celorlalte instituții implicate în monitorizarea acestui fenomen. În acest sens este necesar elaborarea unor strategii de tratare diferențiată și individualizată a elevilor aflați în situația de a abandona școala. Dar pentru punerea în aplicare a unor astfel de strategii e nevoie însă de o bună cunoaștere a particularității psihologice ale elevilor, pentru a putea fi identificate acele dimensiuni psihologice care permit realizarea unor dezvoltări ulterioare ale elevului cu dificultăți școlare. Variațiile mari de ritm intelectual și stil de lucru, de rezistență la efortul de durată, de abilități comunicaționale și nevoi cognitive, existente în general între elevi, impun acțiuni de organizare diferențiată a procesului de predare-învățare, pe grupe de elevi, în care să primeze însă sarcinile individuale de învățare.

Unitățile de învățământ, prin decizia consiliului de administrație, pot să își extindă activitățile cu elevii după orele de curs, prin programe „Școala după școală”.¹⁹ Legea mai arată că resursele necesare pentru derularea unui astfel de program destinat grupurilor dezavantajate pot fi asigurate de stat. În Metodologia privind organizarea programului „școală după școală” pare a se pune accent prioritar pe valențele de egalizare a șanselor educaționale ale unei astfel de intervenții având în vedere că „Oferta de Program SDS este proiectată astfel încât să răspundă cu prioritate nevoilor elevilor aparținând grupurilor dezavantajate.” (Art. 3, alin. 2) specificându-se, printre altele, faptul că o grupă de școală după școală poate avea cel mult 12 elevi; lipsește însă o definiție mai exactă a ce înseamnă grupuri dezavantajate. Nu am găsit date care să arate însă amploarea reală a unei astfel de intervenții la nivelul școlilor sau măsura în care ea se adresează realmente copiilor din medii vulnerabile. Datele preliminare – nereprezentative - de care dispunem arată însă că există o anumită reticență a cadrelor didactice în a participa la programele școală după școală în condițiile în care nu există o remunerație corespunzătoare suplimentară față de salariul prezent. Cele mai multe programe școală după școală au fost însă derulate cu sprijin primit prin intermediul instrumentelor structurale. Pe de altă parte programele de intervenție SEI nu au o metodologie oficială de derulare, adoptată la nivel de minister. Ele acordă o libertate mai mare a intervenției și permit o diversificare a intervențiilor, dincolo de cele strict de creștere a competențelor școlare (prin mentorat, orientare în carieră, creșterea competențelor sociale etc.).

STRATEGII PENTRU PREVENIREA ABANDONULUI SCOLAR

Mentoratul/ Tutoriatul

Mentoratul este o relație de suport și grijă de tip unu la unu, bazată pe încredere. Tutoriatul este tot o activitate unu la unu, focalizată pe informație academică, pe dezvoltarea de competențe de scris, citit și de alt tip : învățare aplicată. Aceasta se referă la conectarea învățării cu realitatea ,cu nevoile comunității. Aceste metode de predare/ învățare promovează creșterea personală și socială, dezvoltarea carierei, a responsabilității civice. Aceasta poate provoca un pas înainte în reforma sistemului de învățământ

Programe școlare alternative. Adresate persoanelor aflate în situație de risc de abandon școlar, acestea trebuie să satisfacă nevoilor sociale ale elevilor și să răspundă cerințelor academice necesare pentru obținerea unei diplome.

Programe extrașcolare(programe de după amiază și școli de vară) pentru a elimina întârzierile și a « trezi » interesul spre domenii diverse. Aceasta este extrem de importantă pentru elevii aflați în situație de eșec școlar Educația timpurie a copiilor, oferirea de oportunități educaționale. Cercetările au demonstrat că îmbogățirea educației, oferirea de oportunități, de experiențe diverse de învățare poate modifica IQ-ul. Cel mai eficient drum de a reduce numărul de copii care abandonează este de a le oferi cea mai bună instruire în clasă, încă de la începutul școlarității.

Implicarea familiei

Cercetarile au demonstrat că implicarea familiei are un impact pozitiv asupra achizițiilor și dezvoltării copilului și este cel mai bun predictor pentru succesul școlar al elevului.

Programe de citire și scriere

Intervenția timpurie pentru a ajuta elevii cu achiziții scăzute trebuie să se focalizeze pe abilitățile de citire/ scriere deoarece acestea sunt baza pentru învățarea efectivă în orice domeniu. Multe cercetări au încercat să identifice elevii aflați în situație de risc de abandon școlar. Wells(1990) a creionat o imagine a acelor factori care pot duce un elev în risc de abandon. El a inclus în analiza factori care țin de elev, de familie, de școală și de comunitate.

Bibliografie

Bernstein, Basil. (1978). Studii de sociologie a educației. București: Editura Didactică și Pedagogică. Bogdan Voicu (coord), Renunțarea timpurie la educație: posibile căi de prevenire, București: UNICEF și Centrul Educația 2000 +, 2010.

Mărginean, Ioan; Gabriela Neagu; Flavius Mihalache; Marian Vasile (2011). Programul „Școală după școală” un sprijin necesar pentru elevii de etnie romă și turcă din județul Constanța. Calitatea Vieții. XXII, nr. 3, p. 227–238.

, Metodologia privind organizarea programului ”școală după școală”.
http://www.isj.gl.edu.ro/html/sub_noutati/2011-2012/METODOLOGII%20NOI/16.%205349_Scoala%20dupa%20scoala.pdf (15.09.2015)

ABANDONUL ȘCOLAR

Rabu Minodora

Colegiul National George Cosbuc Motru

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie, apoi ea se continuă Oîn grădiniță și școală prin intermediul cadrelor didactice. În primul rând, ea se realizează prin puterea exemplului. O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar, care a devenit din ce în ce mai frecvent.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse. Chiar și cel în cauză a fost nevoit să depună anumite eforturi. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării

strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

- școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale. Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală. De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școală.
- cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școală. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absentismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.
- climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.
- factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.
- factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absentism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.
- anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor carențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;
- implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;
- creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.
- În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;
- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
- psihiatrice – depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;
- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

Bibliografie

dar.episcopiadevei.ro- Ce este abandonul școlar? Cauze și modalități de prevenire

MĂSURI DE COMBATERE A ABANDONULUI ȘCOLAR

Rachinoiu Ancuta_Masuri de combatere a abandonului scolar

În ultimii ani, cifrele privitoare la abandonul școlar în cazul elevilor din România sunt din ce în ce mai îngrijorătoare. Ultimele statistici arată ca 1,5% dintre elevii din învățământul primar și gimnazial renunță la școală, în timp ce 7,9% dintre persoanele înscrise în instituțiile postliceale părăsesc sistemul de educație.

Aceste rezultate se traduc printr-o problemă extrem de gravă pentru învățământul românesc de stat, cu consecințe serioase la nivelul întregii societăți. Cauzele sunt diverse, printre ele aflându-se mediul familial precar, situația economică, dar și metodele învechite de predare, care nu stimulează și nu motivează elevii să își finalizeze studiile.

Abandonul școlar este prezent azi în 40% din unitățile de învățământ din mediul rural, cele mai multe cazuri fiind înregistrate în licee. Astfel, peste două treimi din unitățile de învățământ din mediul rural se confruntă cu cel puțin un factor de risc educațional, cum ar fi rezultate slabe la evaluarea națională, risc de abandon școlar, rate ridicate de absenteism și repetenție, și cu unul sau mai mulți factori de risc socio-educaționali, cum ar fi elevi proveniți din familii dezavantajate economic sau spații și dotări materiale insuficiente. În ceea ce privește proveniența elevilor din familii dezavantajate economic, două treimi (62,6%) din unitățile de învățământ au elevi cu dosar de bursă socială, elevi instituționalizați sau elevi în plasament. Peste 15% dintre unități au semnalat nevoi privind îmbunătățirea dotării spațiului școlar, procentul cel mai ridicat fiind înregistrat în zona Sud Vest-Oltenia, unde peste un sfert dintre unități (27,8%) au nevoie de astfel de intervenții.

Pentru a combate fenomenul este necesară, în primul rând, înțelegerea cauzelor. Pe lângă cele de ordin social (situația economică, modelul oferit de părinți și dezorganizarea familiei, lipsa unui loc de muncă) și de ordin psihologic (motivația scăzută, lipsa de interes, anxietatea,

pasivitatea), cauzele psihopedagogice joacă un rol extrem de important. Acestea din urmă pot fi transformate în oportunități de dezvoltare și de îmbunătățire a sistemului actual de învățământ.

Date fiind cauzele prezentate mai sus, este necesară aplicarea unei metodologii diferite față de cea clasică, folosită în majoritatea școlilor. Cadrele didactice trebuie să se concentreze mai puțin pe predarea propriu-zisă și mai mult pe stimularea inițiativei și participării elevilor.

Apelarea la stiluri diferite de învățare.

Școlile tradiționale prezintă materia dintr-o perspectivă rigidă, axată pe citire și memorare a informațiilor. Specialiștii în educație propun o metodă actuală, care implică folosirea diferitelor stiluri de învățare, pentru a stimula și pentru a trezi interesul copiilor. De exemplu, metoda vizuală ar putea fi pusă în aplicare cu ușurință, profesorul folosind o tablă magnetică pentru a expune lecțiile prin scheme, desene, culori și grafice. Astfel, cei mici pot înțelege cu ușurință concepte complexe și abstracte, cu ajutorul unei expunerii simple și interactive.

Încurajarea elevilor de a pune teoria în practică

Aceasta poate fi o metodă excelentă de a stimula interesul elevilor și de a-i face pe aceștia să preia procesul de învățare în propriile mâini. De exemplu, instituțiile școlare pot investi în instrumente muzicale, destinate orelor de muzică. În acest fel, tinerii vor avea o activitate concretă, interesantă și plăcută, care îi va determina să studieze mai mult și să înțeleagă mai bine noțiunile teoretice.

Lecțiile interactive

În prezent, modul de desfășurare a unei ore implică adesea un monolog al profesorului, la care elevul asistă, apoi își efectuează temele, pe baza cunoștințelor reținute în clasă. De cele mai multe ori, acest proces face ca elevii să rămână pasivi și dezinteresați, făcând doar strictul necesar, pentru a obține o notă satisfăcătoare.

În schimb, lecțiile pe bază de proiecte individuale sau de grup permit copiilor să vină cu propriile idei și să prezinte informația într-un mod plăcut pentru ei. De exemplu, un flipchart pe care elevii să creeze prezentări originale, poate fi o soluție eficientă. Astfel, elevii pot alege singuri modul în care își structurează datele, în acest mod învățând și implicându-se într-o măsură mult mai mare.

Elevii sunt deja obișnuiți cu metodele vechi de predare, astfel că ei asistă la ore cu pasivitate, fără a lua în calcul posibilitatea de a interveni sau de a participa activ. Aceștia trebuie stimulați și invitați să preia controlul asupra lecțiilor. Profesorii pot solicita exemple personale din partea copiilor, astfel integrându-i în procesul de învățare și oferindu-le șansa de a se simți o parte importantă a orelor. De asemenea, *feedback*-ul constructiv este un element obligatoriu, care le dă elevilor posibilitatea de a se autoevalua, corecta și dezvoltă armonios, fiind ambiționați să acumuleze cât mai multe informații și abilități.

Cauzele fiind multiple, soluțiile nu sunt ușor de găsit. Politicile de reducere a abandonului școlar trebuie să aibă în vedere factorii declanșatori și să coreleze politica educațională și socială cu activitățile organizațiilor de tineret și cu aspecte legate de sănătate, cum ar fi consumul de droguri sau problemele psihice și emoționale.

Acestea fiind spuse, problema acută a abandonului școlar în România ar putea fi diminuată semnificativ, prin aplicarea metodelor actuale de învățare și prin plasarea accentului pe elev și pe potențialul său.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte și să nu uităm că educația depinde foarte mult de familie.

Bibliografie:

Clerget, Stephane, (2008), Criza adolescenței, Editura Trei, București
Moisin, Anton, (2007), Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală, Editura Didactică și Pedagogică, București

ABANDONUL ȘCOLAR – O PROBLEMĂ GRAVĂ A ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ACTUAL

*Prof. Răducan Daniela
Șc. Gimnazială « Th. Costescu »*

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie, apoi ea se continuă în grădiniță și școală prin intermediul cadrelor didactice. În primul rând, ea se realizează prin puterea exemplului. O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar, care a devenit din ce în ce mai frecvent.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse. Chiar și cel în cauză a fost nevoit să depună anumite eforturi. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării tului actualrolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

- școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale. Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală.
- cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a

deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.

- climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.
- factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.
- factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.
- anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor carențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;
 - implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;
 - creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.
 - În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.
- Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:
- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;
 - socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
 - psihiatrice - depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;
 - juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

În cadrul învățământului preșcolar educatoarea are, de asemenea, un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari - viitori școlari. Rolul acesteia este nu numai de a-i informa cu privire la școală, ci și de a-i face să conștientizeze importanța pe care o deține școala în viața unui individ.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt

diferite, gradul lor de adaptare și percepere este diferit, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un statut, un rol și o valoare, fapt ce îi determină să îndrăgească mediul școlar. Evaluarea pe care o poate face educatoarea se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale. Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rome, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată. Copiii le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor. "Unicitatea pozitivă" care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negative", aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preprimar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se menține în sistemul educative, făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, cadrelor didactice, cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar – o problema gravă în România.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte și să nu uităm că educația depinde foarte mult de familie.

Privitor la această temă, Abandonul școlar – cauze și modalități de prevenire, consider că este o temă foarte mult abordată în mediul școlar. Cadrele didactice împreună cu consilierul școlar încearcă să-i determine pe elevi să conștientizeze importanța școlii, a terminării unui liceu. La noi, în România, abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație foarte strânsă cu membrii familiei.

Bibliografie:

Clerget, Stephane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București

Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București

Tatu, Cornelia, *Suport de curs: Consiliere școlară* (2009)

PREVENIREA ABANDONULUI ȘCOLAR

Raicu Daniela
Palatul Copiilor Dt.Tr.Severin-Mehedinți

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie iar apoi, ea se continuă în grădiniță și școală. În primul rând ea se realizează prin puterea exemplului și apoi prin cea a cuvântului. Tot ceea ce se săvârșește sub puterea copilului are efect mai puternic decât frazele moralizatoare.

O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar prin intervenția acestuia la nivelul factorilor de risc – individuali, familiari, școlari a celor determinați de mediul cu potențial delictogen ș.a.d.m., care-l pot acuza. Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și în ultimă instanță pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar. Factorii de risc cum ar fi cei comportamentali sunt factori care reprezintă ansamblul încălcărilor și abaterilor tinerilor de la normele de conviețuire socială. Delinvența juvenilă se referă la violarea normelor legale de către cei care sunt sub vârsta la care legea tratează oamenii ca adulți.

Factorii psihologici.

În evaluarea diferitelor manifestări delictuale ale tinerilor trebuie ținut cont de factorul, agresivitate, sau de cel de "frustrare", de instabilitatea afectivă sau comportamentală.

Factorii sociali și alți factori care pot provoca abanonul școlar.

Ca obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar ar putea fi:

- Identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului de zi.
- Implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului cu risc de abandon școlar.
- Creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon sau risc de abandon școlar.

În măsura în care aceste obiective vor fi împlinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat.

Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, oxicomania, copiatul și suicidul.

Una dintre cele mai grave probleme cu care se confruntă învățământul școlar este abandonul școlar.

Dacă înainte de 1989 rata abandonului școlar era foarte scăzută, imediat după schimbarea regimului și trecerea la democrație s-a constatat că elevii tind tot mai mult să părăsească băncile școlii. Ei au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor. De asemenea se are în vedere reinsertia școlară a celor în cauză prin încredințarea unor responsabilități în cadrul

colectivelor școlare din care fac parte, depistarea și corectarea anomaliilor comportamentale în relația copil-părinte, intensificarea colaborării școală-familie, pentru identificarea anturajului elevilor și luarea măsurilor adecvate pentru scoaterea lor de sub influența negativă a acestuia.

Sărăcia este de asemenea un factor de abandon școlar care se reflectă la toate nivelurile de vârstă și învățare. Astfel, se afirmă că "cel mai mare abandon se înregistrează în cadrul școlilor de ucenici sau profesionale". De fapt cei care abandonează școala profesională sau clasele de ucenici (unele clase) o fac pentru că, oricum, ei sunt oameni "certați" cu școala.

De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.

Școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că, în ziua de azi, nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine. Nu se vorbește de asemenea de încrederea populației în instituția școlară, în valorile dobândite, ierarhizate prin cantitatea de învățătură înglobată în ele. De aceea, o campanie serioasă de combatere a abandonului școlar trebuie să însemne, la urma urmei, o extragere a școlii din abandonarea în care se găsește.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început.

Cauzele principale ale abandonului școlar sunt cele economice, socioculturale sau religioase, psihologice și pedagogice.

Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Elevul care prezintă un risc înalt de abandon școlar-incapabil să se adapteze și să funcționeze adecvat în contextul clasei tradiționale, rezultatele școlare sub medie – nu-și stabilește obiective profesionale, prezintă absenteism, ostilitate față de adulți și reprezentanții autorității școlare, provine dintr-o familie ce experimentează un stres existențial cu probleme economice serioase, nu este implicat în nici-o activitate organizată de școală, nonformală sau formală.

În cadrul învățământului preșcolar, cadrul didactic – educatoarea are de asemenea un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari și viitori școlari. Comunicarea copilului cu profesorul fiind extrem de importantă, comunicarea verbală și cea non-verbală

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un rol și o valoare. Evaluarea pe care o poate face educatoarea se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Aceasta trebuie să identifice:

- o Cum este fiecare
- o Ce știe fiecare
- o Ce face fiecare
- o Cum cooperează cu ceilalți

Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale.

Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rome, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată prin opacitatea segregacionismului. Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de

descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor.

"Unicitatea pozitivă" care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negative", aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preprimar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se mențin în sistemul educativ făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, educatorilor cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare educatoare în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte.

Bibliografie:

Mara, D., Strategii didactice în educația incluzivă, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2004

Ungureanu, D., Educația integrată și școala incluzivă, Editura de Vest, Timișoara, 2000

EDUCAȚIA E ȘANSA TA!

*Rățoi Florentina Alina
Școala Gimnazială Livezile*

Fără educație, ce este omul? Un splendid sclav, un sălbatic al rațiunii.

Joseph Addison

Cuvantul „educație” derivă din substantivul „educatio” care înseamnă creștere, hrănire, cultivare. Educația are sarcina de a pregăti omul ca element activ al vieții sociale.

Platon definea educația ca fiind: „arta de a forma bunele deprinderi sau de a dezvolta aptitudinile native pentru virtute ale acelor care dispun de ele”. De asemenea, Johann Amos Comenius, în lucrarea sa „Didactica magna”, considera că la naștere, natura înzestreză copilul numai cu „semințele științei, ale moralității și religiozității”, ele devin un bun al fiecărui om numai prin educație. Rezultă că în concepția sa, educația este o activitate de stimulare a acestor „semințe”, și implicit, de conducere a procesului de umanizare, omul „nu poate deveni om decât dacă este educat”.

Astfel, o educație adevărată, reală se fundamentează mai întâi, în familie, apoi ea se continuă în grădiniță și școală prin intermediul cadrelor didactice. În primul rând, ea se realizează prin puterea exemplului. O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar, care a devenit din ce în ce mai frecvent.

Rata abandonului școlar reprezintă un indicator important prin care se evaluează performanțele sistemului educațional, pe niveluri de educație. Din altă perspectivă de analiză, acesta semnalează și unele aspecte ale vieții sociale și economice, care pot influența accesul populației la educație.

În ultimii ani, problematica abandonului școlar a devenit un subiect uzual de analiză și dezbateri. Pe de o parte, documentele de politici educaționale propun strategii concrete de

ameliorare a fenomenului, în acord cu țintele strategice europene. Pe de altă parte, practicienii educației (manageri, profesori, părinți deopotrivă) sau mass-media pun, adesea, în discuție situații de abandon școlar sau evaluează eficiența globală a sistemului de învățământ românesc din această perspectivă.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală.

Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Cel mai adesea, riscul de abandon școlar este asociat cu factori care țin fie de caracteristicile elevului (stare de sănătate, nivel de inteligență, nivelul achizițiilor anterioare, atitudini și comportament specifice etc.), fie de mediul socio-economic și cultural al familiei de proveniență.

Pe scurt, eșecul școlar este foarte adesea pus pe seama elevului, care, din diferite motive, nu reușește să facă față cerințelor școlii sau pe seama familiei care nu se dovedește capabilă să sprijine elevul pentru a performa conform standardelor. O astfel de paradigmă conform căreia școala nu poate influența factorii de natură individuală sau familială este contrabalansată în literatura pedagogică modernă de noi abordări precum personalizarea cunoașterii, flexibilizare curriculară, creativitatea pedagogică și metodele activ participative, perspectiva incluziunii educaționale, intervenții integrate care să susțină participarea școlară etc.

Abandonul școlar înseamnă șomaj, excluziune socială, sărăcie și probleme de sănătate. Sunt multe motive care pot explica de ce unii tineri renunță prea devreme la studii: probleme personale sau familiale, dificultăți de învățare sau o situație socio-economică precară. Alți factori importanți sunt funcționare asistemului de învățământ, atmosfera din școli și relațiile dintre profesori și elevi.

Cauzele fiind multiple, soluțiile nu sunt ușor de găsit. Politicile de reducere a abandonului școlar trebuie să aibă în vedere factorii declanșatori și să coreleze politica educațională și isocială cu activitățile organizațiilor de tineret și cu aspecte legate de sănătate, cum ar fi consumul de droguri sau problemele psihice și emoționale.

Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație, fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

S-a avut în vedere înființarea unei rețele de cabinete psihopedagogice prin care asigura consilierea elevilor, dar și a cadrelor didactice și a părinților.

Este imperios necesar ca școala și toate instituțiile abilitate ale statului să sprijine mai mult procesul instructiv-educativ, eradicarea sărăciei, diminuarea delincvenței, a abandonului școlar. Este dezirabilă elaborarea de proiecte cu finanțare nerambursabilă pentru programe de educație pe diferite direcții: igiena și sănătate, promovarea meseriilor tradiționale, conduita socială și modalități la educația permanentă.

De maximă importanță pentru reușita demersului educațional se considera a fi crearea unui parteneriat între școală, familie, comunitate, în care fiecare trebuie să-și asume roluri clar stabilite în funcție de domeniul de competență. Scopul parteneriatului propus este acela de a crea o legătură și de a responsabiliza comunitatea / școala / familia ca factori implicați direct în formarea elevilor în scopul prevenirii și combaterii abandonului școlar.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte și să nu uităm că educația depinde foarte mult de familie.

În concluzie, prin educație se dorește dezvoltarea conștientă a potențialului biopsihic al omului și formarea unui tip de personalitate solicitat de condițiile prezente și de perspectiva societății.

METODE DE CHIUL FĂRĂ A PRIMI ABSENȚE

*Prof. Mihaela-Eugenia Roman
Colegiul Național "Gheorghe Țițeica", Dr. Tr. Severin*

Una dintre cauzele insuccesului școlar constă în absenteism. Elevii caută diverse metode de a chiuli fără absențe în catalog neinteresându-i, pe moment, urmările acestor fapte:

- Nu reușesc să acumuleze din timp notele pentru a se putea încheia media la o anumită materie
- Acumulează lipsuri de cunoștințe la anumite materii
- Scad notele din cauza lipsurilor acumulate
- Se pot pierde burse din cauza numărului de absențe sau scăderii randamentului școlar
- Pot apărea situații de corigență/repetenție
- Pot apărea situații tensionante: elev-părinți, elevi-profesori și, în anumite cazuri, chiar elevi-elevi
- Poate să ducă la scăderea respectului de sine (dacă se întâmplă pe o perioadă mai lungă de timp și mai apar alți factori)
- Sancțiuni
- Etc.

Deși primele chiuluri sunt mai degrabă situații de bravură sau teama de a lua o notă mică sau ca un rezultat al unității într-un grup de elevi (chiulul în grup), aceste chiuluri pot deveni obișnuite.

În multe cazuri elevii încearcă să chiulească fără să rămână urmele chiulului, din punctul lor de vedere, îngrijorându-se numai pentru numărul de absențe din catalog.

Din activitatea mea la catedră am observat câteva metode prin care elevii încearcă să înșele vigilența profesorului pentru a nu se trece absențele în catalog:

1. Urgențe în familie: elevii pot minți și pot ruga profesorului să-i învoiască pentru diferite motive personale;
2. Probleme de sănătate apărute ad-hoc: elevii îi roagă pe profesori să-i învoiască pentru că nu se simt bine, ca de exemplu: temperatură (unii elevi pot înghiți bucăți mici de cretă pentru a face mai credibil acest simptom), greață, vomităuri, dureri de stomac etc.;
3. În cazul profesorilor care nu cunosc cum trebuie elevii din clasă, adică, nu fac "legătura" între numele persoanei și persoană, sunt rugați alți colegi să răspundă în locul lor când se face prezența;
4. După ce se face prezența își cer voie să meargă la toaletă. Dacă profesorul îi dă permisiunea elevul respectiv alege să nu se mai întoarcă la oră;
5. Chiul în grup: se anunță profesorii că nu mai fac orele care apar în orar înaintea orei lui și profesorul este rugat să învoiască întreaga clasă; acest lucru se bazează pe faptul că nu toți

profesorii reușesc să comunice între ei aceste aspecte; în acest caz elevii caută să spună la toți profesorii de la ora cărora doresc să chiulească că nu fac restul de ore din diferite motive personale ale profesorilor;

6. Falsificarea adeverințelor medicale în vederea motivării absențelor;

7. Falsificarea cererilor de învoire: elevii scriu cereri de învoire către director în locul părinților/tutorilor și le înmânează diriginților mințind despre proveniența acestora;

8. Blocarea ușii pe dinauntru pentru a se da impresia că nu este nimeni în clasă. Profesorul vine la clasă, nu reușește să deschidă ușa și pleacă fiind convins că a chiulit toată clasa. În acest caz dacă apar absențele în catalog elevii cer motivarea absențelor pe motiv că ei au fost în clasă și cel care a lipsit a fost profesorul.

9. Se convinge un elev de la altă clasă ca în timpul orei să vină și să-l roage pe profesor să dea voie unui anumit elev (cu care se înțeleșese în prealabil) cu motivul că îl roagă un alt profesor pentru că are nevoie de respectivul elev pentru câteva minute.

10. Se convinge cel puțin un elev să spună (despre cel ce dorește să chiulească fără absență) când se strigă catalogul că elevul respectiv întârzie pentru că: este la baie/e la cabinetul medical/stă la coadă la mâncare etc.

Aceste metode nu sunt singurele care pot duce la neapariția absențelor în catalog, dar sunt metodele cel mai des întâlnite de-a lungul carierei mele.

O mai bună comunicare profesori-profesori și profesori-părinți poate duce la o diminuare a absenteismului și în special, a "absenteismului" fără absențe în catalog.

PREVENIREA ABANDONULUI ȘCOLAR

*Prof.Înv.Primar Săcărin Nicoleta
Școala Gimnazială Jiana*

Adevărată, educație se fundamentează în familie apoi, continuă în grădiniță și școală. În primul rând ea se realizează prin puterea exemplului și apoi prin cea a cuvântului. Interventia cadrului didactic prin procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar prin intervenția acestuia la nivelul factorilor de risc – individuali, familiali, școlari.

Factorii de risc cum ar fi cei comportamentali sunt factori care reprezintă ansamblul încălcărilor și abaterilor tinerilor de la normele de conviețuire socială. Delincvența juvenilă se referă la violarea normelor legale de către cei care sunt sub vârsta la care legea tratează oamenii ca adulți.

• Factorii psihologici.

În evaluarea diferitelor manifestări delictuale ale tinerilor trebuie ținut cont de factorul, agresivitate, sau de cel de "frustare", de instabilitatea afectivă sau comportamentală.

• Factorii sociali și alți factori care pot provoca abandonul școlar.

Ca obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar ar putea fi:

- Identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi.
- Implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului cu risc de abandon școlar.
- Creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon sau risc de abandon școlar.

În măsura în care aceste obiective vor fi împlinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărit în cadrul unui program de prevenție bine organizat. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai

grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul.

Dacă înainte de 1989 rata abandonului școlar era foarte scăzută, imediat după schimbarea regimului și trecerea la democrație s-a constatat că elevii tind tot mai mult să părăsească băncile școlii. Ei au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor. De asemenea se are în vedere reinscrierea școlară a celor în cauză prin încredințarea unor responsabilități în cadrul colectivelor școlare din care fac parte, depistarea și corectarea anomaliilor comportamentale în relația copil-părinte, intensificarea colaborării școală-familie, pentru identificarea anturajului elevilor și luarea măsurilor adecvate pentru scoaterea lor de sub influența negativă a acestuia. Sărăcia este de asemenea un factor de abandon școlar care se reflectă la toate nivelurile de vârstă și învățare.

Școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că, în ziua de azi, nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine.

Nu se vorbește de asemenea de încrederea populației în instituția școlară, în valorile dobândite, ierarhizate prin cantitatea de învățatură înglobată în ele. De aceea, o campanie serioasă de combatere a abandonului școlar trebuie să însemne, la urma urmei, o extragere a școlii din abandonarea în care se găsește.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început.

Cauzele principale ale abandonului școlar sunt cele economice, socioculturale sau religioase, psihologice și pedagogice.

Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală.

Elevul care prezintă un risc înalt de abandon școlar-incapabil să se adapteze și să funcționeze adecvat în contextul clasei tradiționale, rezultatele școlare sub medie – nu-și stabilește obiective profesionale, prezintă absenteism, ostilitate față de adulți și reprezentanții autorității școlare, provine dintr-o familie ce experimentează un stres existențial cu probleme economice serioase, nu este implicat în nici-o activitate organizată de școală, nonformală sau formală.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale.

Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, dar în grupul școlar fiecare poate avea un loc, un rol și o valoare.

Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale.

Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rrom, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată prin opacitatea segregacionismului. Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor.

"Unicitatea pozitivă" care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negative", aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preprimar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se mențin în sistemul

educativ făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, educatorilor cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre.

Bibliografie:

"Revista învățământului preșcolar" - Ministerul Educației și Cercetării – Institutul de Științe ale Educației – București 2006

PREVENIREA ABANDONULUI ȘCOLAR

*Prof.Înv.Primar Săcărin Nicoleta
Școala Gimnazială Jiana*

Adevărată, educație se fundamentează în familie apoi, continuă în grădiniță și școală. În primul rând ea se realizează prin puterea exemplului și apoi prin cea a cuvântului. Interventia cadrului didactic prin procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar prin intervenția acestuia la nivelul factorilor de risc – individuali, familiali, școlari.

Factorii de risc cum ar fi cei comportamentali sunt factori care reprezintă ansamblul încălcărilor și abaterilor tinerilor de la normele de conviețuire socială. Delincvența juvenilă se referă la violarea normelor legale de către cei care sunt sub vârsta la care legea tratează oamenii ca adulți.

• **Factorii psihologici.**

În evaluarea diferitelor manifestări delictuale ale tinerilor trebuie ținut cont de factorul, agresivitate, sau de cel de "frustare", de instabilitatea afectivă sau comportamentală.

• **Factorii sociali și alți factori care pot provoca abandonul școlar.**

Ca obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar ar putea fi:

- Identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi.
- Implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului cu risc de abandon școlar.
- Creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon sau risc de abandon școlar.

În măsura în care aceste obiective vor fi împlinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul.

Dacă înainte de 1989 rata abandonului școlar era foarte scăzută, imediat după schimbarea regimului și trecerea la democrație s-a constatat că elevii tind tot mai mult să părăsească băncile școlii. Ei au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor. De asemenea se are în vedere reinscrierea școlară a celor în cauză prin încredințarea unor responsabilități în cadrul colectivelor școlare din care fac parte, depistarea și corectarea anomaliilor comportamentale în

relația copil-părinte, intensificarea colaborării școală-familie, pentru identificarea anturajului elevilor și luarea măsurilor adecvate pentru scoaterea lor de sub influența negativă a acestuia. Sărăcia este de asemenea un factor de abandon școlar care se reflectă la toate nivelurile de vârstă și învățare.

Școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că, în ziua de azi, nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine.

Nu se vorbește de asemenea de încrederea populației în instituția școlară, în valorile dobândite, ierarhizate prin cantitatea de învățatură înglobată în ele. De aceea, o campanie serioasă de combatere a abandonului școlar trebuie să însemne, la urma urmei, o extragere a școlii din abandonarea în care se găsește.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început.

Cauzele principale ale abandonului școlar sunt cele economice, socioculturale sau religioase, psihologice și pedagogice.

Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Elevul care prezintă un risc înalt de abandon școlar-incapabil să se adapteze și să funcționeze adecvat în contextul clasei tradiționale, rezultatele școlare sub medie – nu-și stabilește obiective profesionale, prezintă absenteism, ostilitate față de adulți și reprezentanții autorității școlare, provine dintr-o familie ce experimentează un stres existențial cu probleme economice serioase, nu este implicat în nici-o activitate organizată de școală, nonformală sau formală. Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale.

Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, dar în grupul școlar fiecare poate avea un loc, un rol și o valoare.

Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale.

Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rrom, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată prin opacitatea segregatismului. Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor. "Unicitatea pozitivă" care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negative", aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preprimar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se mențin în sistemul educativ făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, educatorilor cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar. Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre.

Bibliografie:

"Revista învățământului preșcolar" - Ministerul Educației și Cercetării – Institutul de Științe ale Educației – București 2006

ÎNLĂTURAREA EFECTELOR ABANDONULUI ȘCOLAR

„A DOUA ȘANSĂ”

*Schiopu Elena
Gradinita Danceu*

Facilitarea accesului la educație face parte din obiectivele prioritare europene în domeniul educației, fiind în strânsă legătură cu principiul egalității de șanse și cu cel al nondiscriminării.

Fiind în deplin acord cu obiectivele europene ce se subsumează acestor principii, Ministerul Educației, Cercetării și Inovării a implementat programele PHARE 2001, 2003 și programul multianual PHARE 2004-2006 „Acces la educație pentru grupuri dezavantajate” în toate județele.

S-a urmărit, de asemenea, îmbunătățirea climatului din școli și transformarea acestora în „școli prietenoase”, deschise spre comunitate, care abordează procesul educațional într-un mod dinamic și atractiv, în școli care, prin sprijinul pe care îl oferă copiilor, tinerilor din grupuri dezavantajate, se constituie în factori de bază ai incluziunii sociale, contribuind la eliminarea prejudecăților legate de apartenența la un anumit mediu socio-economic sau grup etnic.

Conceptul de **Incluziune școlară** fundamentează toate aspectele proiectelor „**Acces la educație pentru grupuri dezavantajate**”, prin care s-a urmărit crearea în școli a unor medii de învățare accesibile și primitoare care să reflecte și celebreze diversitatea etnică și culturală, astfel încât fiecare copil, tânăr sau adult să aibă șansa de a se dezvolta la potențial maxim.

Programul „**A Doua Șansă**” reprezintă o inițiativă care vine în întâmpinarea unei probleme des întâlnită în comunitățile defavorizate: existența unui număr mare de persoane care au depășit vârsta legală de școlarizare, fără însă a fi reușit să participe complet sau deloc la propria lor educație, la nivelul învățământului obligatoriu.

În acest context, **programul A Doua Șansă** oferă posibilitatea continuării și finalizării studiilor obligatorii fără a fi necesară întreruperea activității profesionale sau familiale. În acest sens, disciplinele de studiu sunt organizate pe module obligatorii și opționale bazate pe curriculum-ul specific programului „**A Doua Șansă**.”

Conținuturile lecțiilor sunt centrate pe interesele și particularitățile de vârstă ale cursanților, au aplicabilitate practică imediată, se folosesc exemple din viața de zi cu zi și situații culese din realitate.

Modalitățile de lucru aduc în școala românească cele mai noi metode dezvoltate la nivel internațional în ceea ce privește educația adulților și învățarea activ-participativă. Cursanții (în număr de minim 8 – maxim 15 într-o clasă) sunt încurajați să comunice atât între ei, cât și cu profesorii; activitățile propuse urmăresc dezvoltarea personală, incluziunea socială, formarea pentru învățarea pe parcursul întregii vieți, formarea și dezvoltarea competențelor-cheie care să-i confere tânărului / adultului aceleași posibilități de evoluție ulterioară ca și absolventului de învățământ obligatoriu.

„**A Doua Șansă**” **pentru învățământul primar** se adresează tuturor persoanelor care au depășit cu cel puțin patru ani vârsta legală de școlarizare și care se află în una dintre următoarele situații:

1. nu au participat deloc la educația formală - școlară;
2. au fost înscriși, dar au abandonat învățământul primar - indiferent de momentul și motivele abandonului;
3. nu au absolvit, până la vârsta de 14 ani, învățământul primar.

Bazat pe politica Ministerului Educației și Cercetării pentru **asigurarea egalității șanselor și pentru respectarea drepturilor fundamentale ale copilului**, programul urmărește:

- creșterea calității educației în învățământul preșcolar, în vederea stimulării înscrierii copiilor în învățământul obligatoriu;
- stimularea copiilor în vederea finalizării educației de bază (**prevenirea abandonului timpuriu**);
- asigurarea celei de-a doua șanse în educație pentru persoanele care nu și-au finalizat studiile în învățământul obligatoriu (**corecția abandonului**).

Obiectivele programului :

1. Îmbunătățirea condițiilor de acces și integrare specifică a copiilor din grupuri dezavantajate în învățământul obligatoriu – Componenta Școala incluzivă;

2. **Corectarea abandonului școlar**, în vederea combaterii excluderii și marginalizării, a celor care nu au finalizat învățământul obligatoriu – Componenta **A doua șansa**;

3. Asigurarea managementului resurselor și serviciilor de sprijin educațional și integrare specifică în domeniul educației incluzive – Componenta Educație Incluzivă;

4. Eliminarea, ca practică, a separării elevilor pe criterii etnice sau de performanță în învățământul de masă. – Componenta Desegregare;

Rolul cadrelor didactice în cadrul programului:

- organizator al activităților de învățare;
- inițiator al diferitelor activități;
- susține activitatea elevilor cu explicații, demonstrații, supervizarea activităților practice;
- promotor al relațiilor bune în cadrul grupului;
- se integrează activităților grupului atunci când este cazul;
- partener cu elevul, asumându-și responsabilități orientate către scopuri și obiective educaționale reciproce;
- mediator de conflicte;

Strategiile didactice respectă principiul **centrării învățării**

pe individ și conduc la **dezvoltarea deprinderilor și a competențelor integratoare, transferabile**, utile individului atât în viața școlară, cât și în cea socio-profesională sau familială. Este recomandată respectarea unor **principii esențiale** pentru succesul dezvoltării competențelor elevilor:

- respect pentru diversitatea opiniilor;
- încurajarea permanentă a elevilor;
- stimularea dinamicii de grup și a implicării tuturor elevilor;
- creativitate în abordarea conținuturilor și în utilizarea metodelor;
- deschidere pentru nevoile diferite și speciale ale elevilor;
- interes pentru dezvoltarea personală a elevilor;
- valorizarea parteneriatelor cu membrii societății civile;

Prin programul de alfabetizare, tinerii părinți devin conștienți de importanța educației în viața copiilor lor, acordă timp și se pot implica în activitatea de învățare a elevilor, dau mai multă importanță școlii, ceea ce va conduce la reducerea absenteismului și în cele din urmă a abandonului școlar.

Bibliografie:

Proiect Phare „Acces la educație pentru grupuri dezavantajate”

Programul „A doua șansă”

Dorina Kudor „Ghidul profesorului”, „Ghidul elevului”

Ministerul Educației și Cercetării „Metodologia desfășurării programului „Adoua șansa”;

ABANDONUL ȘCOLAR

CAUZE ȘI MODALITĂȚI DE PREVENIRE

Profesor Secu Cristina Roxana
Colegiul Național Pedagogic Ștefan Odobleja

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie, apoi ea se continuă în grădiniță și școală prin intermediul cadrelor didactice. În primul rând, ea se realizează prin puterea exemplului. O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar, care a devenit din ce în ce mai frecvent.

Abandonul Școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; Școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră Școala un viitor.

Efectele abandonului Școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează Școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează Școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor Școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem cauzele.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;
- implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;
- creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.
- În măsură în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărit în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.
- Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:
- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;

- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
- psihiatrice – depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;
- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

În cadrul învățământului preșcolar educatoarea are, de asemenea, un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari – viitori școlari. Rolul acesteia este nu numai de a-i informa cu privire la școală, ci și de a-i face să conștientizeze importanța pe care o deține școala în viața unui individ.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, gradul lor de adaptare și percepere este diferit, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un statut, un rol și o valoare, fapt ce îi determină să îndrăgească mediul școlar. Evaluarea pe care o poate face educatoarea se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale. Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei române, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, față de necunoscută și nebanuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată. Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor. "Unicitatea pozitivă" care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negative", aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preșcolar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se menține în sistemul educativ, făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, cadrelor didactice, cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar – o problemă gravă în România.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte și să nu uităm că educația depinde foarte mult de familie.

Privitor la această temă, Abandonul școlar – cauze și modalități de prevenire, consider că este o temă foarte mult abordată în mediul școlar. Cadrele didactice împreună cu consilierul școlar încearcă să-i determine pe elevi să conștientizeze importanța școlii, a terminării unui liceu. La noi, în România, abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație foarte strânsă cu membrii familiei.

Bibliografie:

Clerget, Stéphane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București

Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București

Tatu, Cornelia, *Support de curs: Consiliere școlară* (2009)

ABANDONUL ȘCOLAR

*Prof. pt. învă. primar,
Sfetcu Daniela – Elida
Școala Gimnazială Căzănești*

Cauzele abandonului școlar sunt multiple, poate fi vorba fie de inadaptarea elevului la activitatea de învățare, fie de inadaptarea școlii la factorii interni (psihologici) și/sau externi (socioeconomici, socioculturali) ai copilului.

Copilul are nevoie de suport emoțional susținut, de siguranță și de apartenență la grup. Orice dezechilibru al stării emoționale a copilului îl dezorientează și îl descurajează atunci când trebuie să depună un efort semnificativ în ceea ce privește activitățile școlare. Un copil care resimte un disconfort în plan fizic, psihic sau emoțional poate manifesta, la un moment dat, tendința de a abandona școala. Plecarea părintelui/părinților la muncă în străinătate este un stresor semnificativ ce poate avea un impact negativ asupra echilibrului emoțional al copilului determinându-l în mod indirect să abandoneze școala.

Copilul care abandonează școala poate fi descris astfel:

- îi lipsește motivația școlară;
- are dificultăți de învățare;
- are o rată a absenteismului mare;
- are rezultate școlare slabe;
- are imagine de sine scăzută;
- este izolat față de colegi;
- îi lipsesc achizițiile în zona autocunoașterii;
- este incapabil să se adapteze la mediul școlar;
- are o lipsă reală a unui suport școlar;
- manifestă dezechilibru emoțional survenit în urma absenței părinților de acasă sau a lipsei unui control parental;
- cerințe educaționale speciale;
- stare de sănătate precară;
- manifestă comportamente deviante (agresivitate fizică și verbală, tendința de vagabondaj, vandalism, consum de tutun, alcool sau alte substanțe interzise);
- provine din medii sociale sărace;
- lipsa unui model educațional din familie.

Pentru fiecare copil, părintele sau persoana în grija căruia se află copilul sunt primii „profesori”. Adulții care îngrijesc copilul trebuie să știe că prin implicarea în educația și formarea copilului pun bazele de care acesta are nevoie pentru a se dezvolta și a-și construi un viitor de succes. Familia poate contribui la reducerea ratei de abandon școlar prin:

- asigurarea unor condiții socio-economice cât mai bune (asigurarea hranei zilnice și a pachetelului cu mâncare pentru școală, a îmbrăcăminte și încălțămintei, a condițiilor locative necesare studiului, a materialelor educaționale necesare);
- asigurarea unei echilibru emoțional, a sentimentului de apartenență și sprijin necondiționat;
- crearea unui climat familial adecvat, asigurarea unui mediu favorabil dezvoltării și învățării, cu scopul de a pregăti copilul pentru existența independentă și viața de adult dându-i repere pe care să le urmeze;
- schimbarea mentalității vis-a-vis de acțiunile și nevoile sociale, de modalitatea de raportare la mediul înconjurător al copilului;
- atitudine pozitivă a adulților din apropierea copilului față de educația acestuia;
- control parental direct și activ în viața copiilor;

- limitarea prestării unor activități lucrative în gospodărie sau în afara acesteia;
- control asupra activității copiilor în timpul liber;
- acordarea ajutorului la învățatură din partea părinților/tutorilor să fie cât mai mare;
- prezența părintelui/părinților în viața copilului.

Școala are rolul de a identifica acei elevi care, datorită unor influențe de natură economică, socială, culturală, medicală, riscă la un moment dat să abandoneze școala. Școala nu poate influența factorii de natură individuală sau familială, însă poate găsi soluții care să ofere șanse egale tuturor copiilor. Dintre factorii principali care ar putea duce la diminuarea sau reducerea abandonului școlar amintim:

- să evite supraîncărcarea școlară;
- să diversifice și să facă mai atractive activitățile școlare;
- să organizeze activități extrașcolare menite să atragă elevii;
- să stabilească și aplice un program de recuperare a materiei școlare pentru elevii cu astfel de probleme;
- să existe comunicare asertivă și eficientă cadru didactic-elev;
- să evite constituirea unei elite, ceilalți fiind marginalizați;
- oferta școlară să fie compatibilă cu trebuințele, interesele și aspirațiile elevilor;
- exigențele școlare să fie rezonabile;
- sistemul de evaluare să nu fie unul subiectiv, ci unul individualizat, adaptat nivelului real al copilului, să nu devalorizeze imaginea copilului;
- să nu mai promoveze relații pedagogice bazate exclusiv pe autoritatea profesorilor;
- disciplina școlară să nu fie nici excesiv de permisivă, nici excesiv de rigidă;
- să evite practicile educative percepute de elevi ca fiind nedrepte, frustrante;
- sistemul școlar să fie adecvat la cerințele sociale actuale;
- să existe o dotare materială adecvată în școală;
- programe de consiliere pentru părinți;
- colaborarea cu toate autoritățile comunității locale, inclusiv cu ONG-uri

Prin cele menționate mai sus se arată că abandonul școlar este, în fapt, culminarea unui proces pe parcursul căruia elevul, din diferite motive, se îndepărtează de școală și în cele din urmă o părăsește. Copiii trebuie monitorizați încă de la începutul școlarizării, astfel încât să se poată prevedea și preveni tendința de abandon școlar. Pentru prevenirea sau reducerea ratei abandonului școlar trebuie lucrat atât cu elevul cât și cu familia și școala.

RESURSELE ȘI SPRIJINUL ÎN EDUCAȚIA INCLUZIVĂ

*Prof. Sfetcu Elena
CJRAE Mehedinți - Școala Gimnazială Nr.14
Drobeta Turnu-Severin*

Cerințele educative speciale desemnează acele cerințe ori nevoi speciale față de educație care sunt suplimentare dar și complementare obiectivelor generale ale educației pentru copil.

Fară abordarea adecvată a acestor cerințe speciale nu se poate vorbi de egalizarea șanselor de acces, participarea și integrarea școlară și socială.

Fiecare copil prezintă particularități individuale și de relație cu mediul, trăsături care necesită o evaluare și o abordare personalizată. Copiii cu deficiențe au și ei aceleași trebuințe în creștere și dezvoltare. Acești copii au în aceleași timp și anumite necesități, particulare, specifice, individualizate.

Ei sunt diferiți din punct de vedere al temperamentului, motivațiilor, capacității chiar dacă prezintă același tip de deficiență.

Conceptul de cerințe educative speciale aspiră la depășirea tradițională a separării copiilor pe diferite categorii de deficiențe, printr-o abordare noncategorială a tuturor copiilor.

Educația sau școala inclusivă implică cu necesitate pregătirea de ansamblu a școlii și societății, pentru a primi și satisface participarea persoanelor cu handicap la medii școlare și sociale obișnuite, ca elemente componente naturale ale diversității umane, cu diferențele ei specifice.

Educația sau școala inclusivă implică ideea de schimbare, a școlii și societății în ansamblu, cu scopul de a răspunde dezideratului societății viitorului - „o societate pentru toți” comprehensivă și integratoare prin însăși natura ei, care să răspundă mai bine prin co-educație-nevoilor, potențialului și aspirațiilor tuturor copiilor, inclusiv ale celor deosebiți de dotați sau talentați, ale celor care nu fac față în prezent în școala obișnuită, ale celor cuprinși în școlile speciale separate.

Integrarea școlară este un proces de includere în școlile de masă/clase obișnuite la activitățile educative formale și nonformale, a copiilor considerați ca având cerințe educative speciale.

Integrarea școlară reprezintă o particularizare a procesului de integrare socială a acestei categorii de copii, proces care are o importanță fundamentală în facilitarea integrării ulterioare în viața comunitară prin formarea unor conduite și atitudini, a unor aptitudini și capacități favorabile acestui proces. Integrarea copiilor cu CES permite, sub îndrumarea atentă a cadrelor didactice, perceperea și înțelegerea corectă de către elevii normali a problematicii și potențialului de relaționare și participarea lor la serviciile oferite în cadrul comunității.

Educația specială se referă la adoptarea, completarea și flexibilitatea educației pentru anumiți copii în vederea egalizării șanselor de participare la educație în medii de învățare obișnuite.

Condițiile de care are nevoie copilul cu CES sunt:

- Condiții de stimulare și sprijin a dezvoltării din cele mai timpurii perioade;
- Flexibilitate didactică;
- Adaptarea curriculumului la posibilitățile individuale;
- Individualizarea educației;
- Protecție socială;
- Programe individualizate de intervenție;
- Integrare școlară și socială.

Centrele educative speciale se axează pe particularitățile individuale de dezvoltare, de învățare, de relație cu mediul și necesită o evaluare și o abordare personalizată a necesităților copilului.

Cerințele educative speciale sunt interpretate ca unitate în dezvoltarea copilului, stilul unic de adoptare, de învățare, de integrare, în nivelul individual de dezvoltare fizică și psihică cu caracteristici biologice, fizice, psihice și sociale.

Educația integrată se referă la integrarea în structurile învățământului general cu CES pentru a oferi un climat favorabil dezvoltării armonioase și cât mai echilibrate acestor categorii de copii.

Educația integrată a copiilor cu CES urmărește dezvoltarea capacităților fizice și psihice a acestora care să-i apropie cât mai mult de copiii normali, a implementării unor programe cu caracter corectiv-recuperator; stimularea potențialului restant, ce permite dezvoltarea compensatorie a unor funcții menite să le suplinească pe cele deficitare; crearea climatului afectiv în vederea formării motivației pentru activitate, în general și pentru învățare, în special asigurarea unui progres continuu în achiziția comunicării; formarea unor abilități de socializare și relaționare cu cei din jur; formarea de deprinderi cu caracter profesional și de exercitare a unor activități cotidiene; dezvoltarea comportamentelor adaptative și a însușirilor pozitive ale personalității, care să faciliteze normalizarea deplină. Fiecare copil cu CES trebuie să beneficieze de un program adecvat și adaptat de recuperare, care să dezvolte maximal potențialul fizic și psihic pe care îl are. Integrarea urmărește valorificarea la maximum a disponibilităților subiectului deficient și antrenarea în mod compensatoriu a palierelelor psiho-fizice care nu sunt afectate în așa fel încât să preia activitatea funcțiilor deficitare și să permită însușirea de abilități care să înlesnească integrarea eficientă în comunitatea normală. Prin integrare, se realizează și o pregătire psihologică a copilului, care să contribuie la crearea unor stări efectiv emoționale corespunzătoare, în care confortul psihic este menținut de satisfacțiile în raport cu activitățile desfășurate. Raportul relației socializare, integrare, incluziune, are în vedere implicațiile practice și teoretice ce privesc evoluția sistemului de organizare a educației speciale și a pregătirii copiilor pentru integrarea și incluziunea în activitățile profesionale și în colectivitățile sociale.

Există diferite forme de integrare a copiilor cu CES și anume:

- Forme de integrare totală parțială-elevii cu CES petrec doar o parte din timpul său în școala obișnuită sau la anumite discipline, școlare unde pot face față;
- Forme de integrare totală- elevii cu CES petrec tot timpul în școala obișnuită cu excepția programelor terapeutice care se pot desfășura în spații speciale, destinate acestui scop;
- Și forme de integrare ocazională – participare în comun la diferite excursii, serbări, întreceri sportive, spectacole, etc.

Fiecare cadru didactic pus în ipostaza de a avea în colectivitatea sa un copil cu CES acționează în urma unei reflecții îndelungate. Un lucru important pentru cadrele care lucrează cu acești copii îl reprezintă colaborarea cu părinții și consilierea acestora, implicarea lor directă în lucrul efectiv cu copiii, nu în calitate de observator ci și de participanți activi. Părinții copiilor cu CES trebuie să înțeleagă că au multe idei ru a relaționa cu copiii lor în mod pozitiv și că pot să-i aprecieze mai mult. Ei sunt modele pentru copiii lor și prin ei învață să trăiască în armonie cu lumea. Sarcina părinților și a cadrelor didactice este să-i ajute pe copii să învețe despre sentimentele lor și să le arăte relația dintre sentimentele și comportamentul lor.

Relația dintre părinți, cadre didactice și copii cu CES trebuie privită pozitiv, iar pentru acest lucru este nevoie de respectarea următoarelor reguli:

- Părinții și copii trebuie să fie realiști în așteptări. Copilul trebuie implicat în luarea deciziilor și trebuie alese situațiile la care poate să participe. Trebuie oferite copilului o alegere de 2 opțiuni, pe care cei mai mari le acceptă. Problemele trebuie discutate până când se ajunge la o concluzie acceptabilă, chiar dacă nu se ia o hotărâre;
- Trebuie să existe un parteneriat cât mai strâns între părinții copiilor cu CES și cadrele didactice bine pregătite și informate în legătură cu felul în care pot interbeni pentru

consilierea acestora. Trebuie redusă izolarea părinților punându-i în legătură cu alți părinți aflați în situații similare, promovând o abordare pozitivă a creșterii și disciplinării copiilor;

▪ Trebuie susținut că nu există un singur model de părinte și numai prin unirea forțelor părinților, cadrelor didactice și a școlii se poate face o mai bună integrare a copiilor cu CES. Copii sunt o categorie socială care, în ciuda aparențelor nu au timp să aștepte.

Educația specială este o formă de educație adoptată și destinată tuturor copiilor cu CES care nu reușesc singuri să atingă, în cadrul învățământului obișnuit-temporar sau pe toată durata școlarității, un nivel de educație corespunzător vârstei și cerințelor societății pentru un om activ, autonom și independent.

Principiile care stau la baza educației al oricărui copil:

1. Garantarea dreptului la educație al oricărui copil:

- Copii au dreptul să învețe împreună, indiferent de dificultăți și de diferențe
- Fiecare este unic și are un anume potențial de învățare și dezvoltare
- Școala și comunitatea asigură șanse egale de acces la educație pentru toți –copiii.

2. Asigurarea de servicii specializate centrate pe nevoile copiilor cu CES:

- Corelarea tipurilor de educație și a formelor de școlarizare în funcție de scopul educației, obiectivele generale și specifice precum și de finalitățile educației
- Asigurarea conexiunilor educaționale activității complexe

Finalitățile educației speciale sunt acelea de a crea condiții unei bune integrări sociale și profesionale a persoanei cu nevoi speciale.

Un obiectiv important al școlii inclusive îl reprezintă sprijinul acordat pentru menținerea în familie a copiilor cu CES. De aceea, se pune problema respectării principiului normalizării ce se referă la condițiile de mediu și viață, la eliminarea separării copiilor cu CES și la acceptarea lor alături de ceilalți copii.

Principiul normalizării presupune luarea în seamă nu doar a modului în care persoana cu deficiențe se adaptează la cerințele vieții sociale, dar în același timp, la felul în care comunitatea înțelege să se conformeze nevoilor și posibilităților persoanei în dificultate. Normalizarea implică includerea într-un mediu școlar și de viață cotidiană nediscriminatoriu și asigurarea unei multitudini de servicii care să reducă pe cât posibil starea de handicap, chiar dacă deficiențele sau afecțiunile propriu-zise nu pot fi încă depășite.

Bibliografie

- VERZA, E., PĂUN, E. „Educația integrată a copiilor cu handicap”, Unicef, 1998
- POPESCU, E., PLEȘA, O.(coord) „Handicap, retardare, integrare”, București, Pro Humanita, 1998
- VRĂȘMAȘ, T. „Învățământ și/sau inclusiv”, Ed. Aramis, 2001

ABANDONUL ȘCOLAR ÎN ROMÂNIA

*Prof. Sima Nicoleta
Școala Gimnazială „Elena Farago”, Craiova*

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

- școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale. Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școala. De asemenea, este menționată aprecierea (fară vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.

- cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante

variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.

- climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

- factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.

- factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

- anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor carențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;
- implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;
- creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.

- În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;
- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
- psihiatrice - depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;
- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

În cadrul învățământului preșcolar educația are, de asemenea, un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari - viitori școlari. Rolul acesteia este nu numai de a-i

informa cu privire la școală, ci și de a-i face să conștientizeze importanța pe care o deține școala în viața unui individ.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. În cazul etniei rome, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată. Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preșcolar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se menține în sistemul educativ, făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, cadrelor didactice, cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar – o problema gravă în România.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte și să nu uităm că educația depinde foarte mult de familie.

Bibliografie:

Clerget, Stephane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București

Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București

Tatu, Cornelia, *Support de curs: Consiliere școlară* (2009)

live.ro/referate/pedagogie/abandonul-scolar

ABANDONUL ȘCOLAR ÎN SISTEMUL EDUCAȚIONAL ROMÂNESC ȘI POSIBILE MODELE REMEDIALE

Simedru Ana

Participarea la educație este, în egală măsură, un drept și o obligație a copiilor. Discuția asupra participării la educație este cu atât mai actuală cu cât ea este particularizată la nivelul învățământului obligatoriu, în cadrul căruia ar trebui să se regăsească totalitatea copiilor care au vârsta oficială de școlarizare pentru clasele I-X (Jigău, 2008). Cu toate acestea, există, la nivel național, un număr important de copii necuprinși în învățământ, la nivelul corespunzător vârstei și parcursului lor anterior (Jigău & Fartușnic, 2012). Dincolo de această categorie a copiilor rămași în afara sistemului de educație, există copiii cuprinși în sistemul de învățământ, cel puțin formal, dar care sunt în risc major de abandon școlar.

Abandonul școlar constă în decizia de a întrerupe parcursul școlar, înainte de finalizarea unui anumit nivel de învățământ. La nivelul sistemului românesc de învățământ, elevii sunt declarați în abandon școlar și scoși din evidențele școlare după trei ani de la renunțarea la frecventarea studiilor, perioadă în care elevul are timp să-și reia și continue studiile.

Obiectivul Uniunii Europene privind problema abandonului școlar constă în propunerea stabilirii unei rate de abandon școlar în UE sub 10% până în 2020 prin facilitarea accesului la educație de la vârste fragede, reducerea numărului de elevi cu performanțe slabe și a absențelor nemotivate și recuperarea școlară prin programe de tipul "a doua șansă".

Tinerii care renunță prematur la studii sunt considerați a fi cei care desigur au vârstele cuprinse între 18 și 24 de ani, au terminat cel mult învățământul gimnazial la data la care abandonează școala. Conform statisticilor, 6 milioane de tineri renunță anual la studii (ceea ce înseamnă

aproximativ 14% din numărul total de elevi). Pentru aceștia, viitorul este sumbru: somaj, sărăcie sau marginalizare.

Pentru atingerea obiectivului U.E, există trei direcții de acțiune:

1. Prevenirea– îmbunătățirea accesului egal la educație de înaltă calitate de la vârste fragede. Trebuie introduse măsuri menite să garanteze participarea tuturor copiilor la orele de curs (suportul lingvistic pentru copiii de imigranți de exemplu).
2. Intervenția – îndrumări și meditații pentru elevi, strângerea legăturilor cu părinții, atunci când apar semne cum ar fi absențele nemotivate și performanțele foarte slabe
3. Compensarea – elevilor care renunță la școală ar trebui să li se ofere ulterior șansa de a obține calificările pe care nu le-au obținut prima dată. Școlile de tip “A doua șansa” trebuie să ofere cursuri pentru grupuri restrânse de elevi, precum și metode de predare mai personalizate și mai flexibile comparativ cu școlile obișnuite.

Situația privind abandonul școlar în România este o problemă gravă, iar prognozele arată că acest fenomen se va accentua în viitor datorită crizei economice, rata abandonului școlar a crescut cu o treime în ultimii 9 ani.

Creșterea ratei de abandon poate fi determinată și de criza economică actuală, iar deocamdată analizele obținute de UNICEF pe baza sistemului de monitorizare sentinelă a impactului crizei economice arată o creștere de 10% a absenteismului școlar.

Prognoza privind impactul crizei economice estimează o creștere a populației afectată de sărăcie, lucru care va conduce indubitabil la creșterea fenomenului de abandon școlar.

Dacă înainte de 1989 rata abandonului școlar era foarte scăzută, imediat după schimbarea regimului și trecerea la democrație s-a constatat că elevii fiind tot mai mult să părăsească băncile școlii. Ei au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care “cartea nu mai reprezintă o prioritate”, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că își urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă doar superficial de situația școlară a copiilor.

Printre acțiunile ce pot fi întreprinse pentru reducerea ratei de abandon:

- integrarea elevilor cu risc de renunțare la educație și menținerea acestora în sistemul școlar, creșterea responsabilizării cadrelor didactice, reintegrarea elevilor deja aflați în abandon, monitorizarea stării sistemului pentru prevenirea timpurie a crizelor și identificarea periodică a modificărilor în ceea ce privește factorii de abandon școlar.
- Creșterea atractivității școlii prin acțiunile propuse UNICEF:
 - activități extrașcolare desfășurate în școală (acțiuni de renovare/înfrumusețare /curațire a școlii; concursuri sportive; acțiuni/concursuri de creație artistică ; competiții de joc pe computer; etc.) desfășurate în școlile din comunități cu risc ridicat de abandon, precum și în liceele care atrag elevi din astfel de comunități.
 - organizarea de întreceri între echipe de elevi constituite în funcție de cartierul de proveniență
 - toate aceste acțiuni sau ansambluri de acțiuni trebuie să aibă un caracter periodic, pentru a menține continuu elementul de atractivitate al școlii și să se constituie într-un factor de antrenare constantă a atenției elevilor în activități legate de spațiul școlar.
 - motivarea pozitivă a participării poate fi dată prin acordare de premii simbolice grupurilor de elevi care sunt mai performante în astfel de acțiuni.
 - planificarea acțiunilor cu pricina poate fi realizată cu participarea elevilor (dar nu doar a acelor care NU prezintă risc de abandon) și a autorităților locale (acestea pot fi prezente în faze cheie ale acțiunilor, furnizând motivații pozitive atât elevilor cât și cadrelor didactice).
 - utilizarea resurselor școlii pentru atragerea elevilor prin activități de timp liber.

- Utilizarea experienței celor ce au renunțat la școală pentru a preveni scăderea încrederii în educație.
- ar putea fi util ca elevi care au renunțat deja prematur la școală să intre în contact cu cei aflați în risc de a abandona, povestindu-le care este imaginea lor curentă despre școală, cum a decurs viața lor post-școlară.
- foști elevi ai școlii pot fi atrași să își prezinte istoriile de viață în "mini-conferințe", în care dialoghează cu actualii elevi.
- implicarea proactivă a cadrelor didactice în combaterea abandonului școlar și renunțării timpurii la educație
- stimularea administrațiilor locale și a ONG-urilor de profil să implice ca voluntari tinerii elevi de clasa a VIII-a și de liceu proveniți din comunități cu risc ridicat de abandon în programe de suport pentru bătrâni și familii aflate în nevoie

Factori ce determină nefrecventarea școlii de către copii:

Cauze din mediul familial: dificultățile materiale, modelul educațional oferit de părinți sau de frații mai mari care sunt poate mai influenți, dezorganizarea familiei care atrage după sine dificultăți materiale, implicarea în activități aflate la limita legii, intrarea pe piața muncii, încrederea scăzută în educație, migrația, problemele întâmpinate de copii ce părăsesc sistemul de învățământ românesc și apoi se întorc, și nu în ultimul rând apartenența etnică

Factori care apar în comunități: mariajul timpuriu și așa zisul "furt de fete" care apar în comunitățile de etnici rome; apariția unui copil, lipsa de securitate în anumite zone și alții.

Factori ce apar în mediul școlar: neimplicarea, orientarea școlară și profesională, repetența frecventă, integrarea insuficientă în colectivul clasei de elevi, familiaritatea mediului școlar.

Programul "Soluții eficiente pentru prevenirea abandonului școlar"

Centrul Educația 2000+ și UNICEF au dezvoltat proiectul "Soluții eficiente pentru prevenirea abandonului școlar: costuri și mecanisme", pentru a oferi un sprijin concret, deși limitat în raport cu necesitățile, pentru consolidarea eforturilor generale de abordare a acestui fenomen.

De asemenea, se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;
- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
- psihiatrice – depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;
- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, gradul lor de adaptare și percepere este diferit, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un statut, un rol și o valoare, fapt ce îi determină să îndrăgească mediul școlar.

Evaluarea pe care o poate face educatoarea se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale. Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre.

Referințe bibliografice

Băban, A. (2001) Consiliere educațională, Ed. Psinet, Cluj – Napoca
Cosmovici, A., Iacob, L. (1998) Psihologie școlară, Ed. Polirom, Iași

Jigău, M. (coord.) *Învățământul obligatoriu de 10 ani. Condiții de implementare, rezultate și măsuri corective*, București: Ed. Alpha MDN, 2008.

Jigău, M. & Fartușnic, C. (coord.). *Estimarea dimensiunii fenomenului de abandon școlar folosind metodologia analizei pe cohortă*. București: Editura Alpha MDN, 2012.

MĂSURI DE PREVENIRE A ABANDONULUI ȘCOLAR

*Prof. Inv. Primar, Simion Tincuța
Școala Gimnazială „Petre Sergescu”,
Drobeta Turnu Severin*

Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană. Școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Abandonul Școlar crează condițiile eșecului integrării sociale, în sensul că reduce semnificativ șansele autorealizării în domeniile de activitate licite, legale. Cauzele abandonului școlar sunt multiple, acesta reprezentând o expresie și o rezultată a unei duble situații de inadaptare. Este vorba, pe de o parte, despre „inadaptarea elevului la activitatea de învățare realizată în mediul școlar dar și extrașcolar” și, pe de altă parte, despre „inadaptarea școlii la factorii interni (biologici, psihologici) și externi (socio-economici, socio-culturali)”.

Abandonul școlar este rezultatul unei combinații de cauze interne și externe, de factori interni și factori externi.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;

implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;

creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.

În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;

socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;

□ psihiatrice - depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;

□ juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

În cadrul învățământului preșcolar educatoarea are, de asemenea, un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari - viitori școlari. Rolul acesteia este nu numai de a-i informa cu privire la școală, ci și de a-i face să conștientizeze importanța pe care o deține școala în viața unui individ.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, gradul lor de adaptare și percepere este diferit, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un statut, un rol și o valoare, fapt ce îi determină să îndrăgească mediul școlar. Evaluarea pe care o poate face educatoarea se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale. Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rome, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată. Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor. "Unicitatea pozitivă" care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negative", aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preșcolar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se menține în sistemul educative, făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, cadrelor didactice, cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar – o problema gravă în România.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte și să nu uităm că educația depinde foarte mult de familie.

Privitor la această temă, Abandonul școlar – cauze și modalități de prevenire, consider că este o temă foarte mult abordată în mediul școlar. Cadrele didactice împreună cu consilierul școlar încearcă să-i determine pe elevi să conștientizeze importanța școlii, a terminării unui liceu. La noi, în România, abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație foarte strânsă cu membrii familiei.

PARTENERIATUL ȘCOALĂ-FAMILIE, PREMISĂ A REUȘITEI ȘCOLARE

*Prof. Sîrbu Olivia
Școala Gimnazială „Alice Voinescu”, Dr. Tr. Severin
Jud. Mehedinți*

Educarea copiilor este scopul comun al școlii și al familiei, care poate fi realizat eficient doar în relație de parteneriat. Parteneriatul dintre școală și familie se realizează prin investirea comună a resurselor de timp, prin împărțirea informațiilor, prin depunerea efortului și soluționarea în comun a situațiilor problematice.

Comunicarea dintre școală și familie este unul dintre instrumentele cele mai importante pentru a stabili și menține relația de parteneriat. Comunicarea eficientă dintre profesor și părinți se reflectă în dezvoltarea copiilor. Responsabilitatea educației și dezvoltării copiilor trebuie asumată în echipă: școală-familie.

Printre factorii care favorizează abandonul școlar la nivelul elevului și al familiei se află:

Dificultățile materiale. Familiile numeroase, dezorganizate, lipsite de resurse, au probleme în a asigura îmbrăcămintea adecvată tuturor copiilor și resimt uneori nevoia de forță de muncă (fie pe câmp, fie în gospodărie pentru a avea grijă de frații mai mici).

Modelul educațional oferit de părinți. Cel mai adesea, elevii care ajung să renunțe la educație provin din familii în care părinții nu au mai mult de opt clase. Există însă și excepții. Există însă destul de frecvent elevi aflați în situații de abandon care își doresc să își completeze educația “măcar până la 10 clase”, ca să aibă o calificare, astfel încât să nu ajungă ca părinții, simpli zilieri, fără mari șanse de reușită în viață.

Modelul educațional oferit de frați este mult mai influent. Familiile unde există frați mai mari ce au renunțat timpuriu la educație, frații mai mici tind să reproducă acest model.

Dezorganizarea familiei atrage după sine dificultăți materiale. Divorțul, alcoolismul, violența în familie sunt semne ce preced adesea decizia de abandon.

Implicarea în activități aflate la limita legii. Prostituția, apartenența la găști de cartier, integrarea în rețele de cerșetorie conduc aproape mereu la renunțarea la educație, fiind prezente ca factori demotivatori mai ales la trecerea către clasa a IX-a și în perioada imediat următoare debutului ciclului secundar superior.

Intrarea pe piața muncii. Fie că este vorba de lucrul ca zilier, de activități regulate ca barman, de prostituție sau cerșetorie, prezența pe durata semestrelor școlare în astfel de activități aducătoare de venit constituie elemente de risc ce se soldează aproape mereu cu renunțarea prematură la educație. Este posibil ca să apară însă o încredere redusă în educație chiar în momentele imediat premergătoare abandonului școlar. În acest sens ar putea fi util ca elevii care au renunțat deja prematur la școală să intre în contact cu cei aflați în risc de a abandona, povestindu-le care este imaginea lor curentă despre școală.

Migrația circulatorie nu pare a fi un factor de risc în sine, dar există *probleme importante de reintegrare* a copiilor de migranți care părăsesc sistemul și apoi se reîntorc, la vârste mai mari. Aceleași probleme sunt regăsite și în cazul în care elevii intră la vârste mai mari în sistemul de învățământ.

La nivelul școlii, situațiile de abandon pot fi determinate de *repetențiile repetate și frecvente, de integrarea insuficientă în colectivul clasei de elevi sau de calitatea relațiilor cu profesorii și cu colegii.* La nivelul școlii sunt foarte puține acțiuni care să prevină abandonul școlar. Cadrele didactice pot avea un rol important în prevenirea abandonului școlar timpuriu, deoarece

sunt în permanent contact cu elevii, pot identifica și diagnostica problemele acestora și pot atrage atenția autorităților sau organizațiilor non-guvernamentale competente pentru a interveni la nevoie.

Crearea unui mediu adecvat de învățare este sarcina familiei și a școlii în egală măsură. Împreună, părinții, copiii și cadrele didactice pot face din școală un loc plăcut pentru toți cei implicați în procesul educativ, un mediu bazat pe încredere, comunicare, respect și flexibilitate.

Nu este suficient ca un părinte să își trimită cu conștiinciozitate copilul la școală în fiecare zi pentru ca aceasta să aibă succes. Implicarea părinților în educația copilului, la școală și acasă, are un impact semnificativ asupra succesului copilului și a vieții sale, în general. Conform cercetărilor, copiii unor părinți implicați: absentează mai rar; se comportă mai bine; au performanțe școlare mai bune; acced la nivele mai înalte de educație.

Atunci când școala și familia devin și se considera parteneri în educație, în jurul elevilor se formează o comunitate de suport, care poate funcționa ca un angrenaj bine pus la punct. Parteneriatele reprezintă o componentă esențială în organizarea și desfășurarea activității în școală și în clasele de elevi. Ele nu mai sunt considerate doar o simplă activitate opțională sau o problemă de natura relațiilor publice. În casele părinților există telefonul, televiziunea, radioul, internetul, o viață suficient de trepidantă încât influența din exteriorul familiei să fie mai puternică decât influența părinților asupra propriilor copii. La aceasta se adaugă timpul tot mai redus pe care părinții îl acordă educării copiilor. Unii părinți au ajuns să creadă că a te ocupa de copii înseamnă a-i hrăni, a-i îmbrăca, a-i supraveghea, etc. A educa înseamnă a asista pe copil să cunoască lumea astfel încât comportamentul lui să permită împlinirea propriilor interese, dar și adaptarea la ceea ce este în jur: oameni, natură, situații de tot felul. A educa nu înseamnă a stăpâni copilul, a modifica brutal comportamentul lui sau a-l manipula. Atât părinții cât și profesorii trebuie să intervină în numeroase situații pentru a corecta comportamentul elevului, dar trebuie să o facă bland, pentru că altfel poate duce la efecte contrare atât pentru echilibrul copilului cât și pentru conturarea personalității sale.

Problema comunicării familie-școală, a relaționării și colaborării celor două medii educaționale, se rezolvă în măsura în care părinții și profesorii dispun de mecanisme de evaluare a activității școlare. Criticile aduse instituției școlare de diverși specialiști, protestele elevilor dar și ale cadrelor didactice alături de alte tensiuni sociale duc la slăbirea liantului și așa destul de fragil dintre școală și familie.

Școala trebuie să-și deschidă porțile pentru toți cei ce au nevoie de educație, instruire și informare, iar comunitatea, în special părinții, trebuie responsabilizată la problemele școlii.

Randamentul educației depinde nu numai de parteneriatul școală-familie, dar și de modul în care se realizează colaborarea între acestea și comunitatea locală, care este considerată principalul garant al prevenirii unor neplăcute surprize sociale.

Școala este instituția socială în care se realizează educația organizată a tinerei generații. Ea este factorul decisiv care contribuie pentru formarea unui om apt să participe la dezvoltarea societății, să ia parte activă la viața, să fie pregătit pentru muncă. Menirea școlii este nu numai de a înzestra elevii cu un bagaj de cunoștințe cât mai mare, ci și de a stimula calitatea de om.

Familia exercită o influență deosebit de adâncă asupra copiilor. Primele noțiuni educative pe care copilul le primește sunt cele din familie. În familie se conturează caractere. Atât părinții cât și educatorii în timpul procesului de învățământ trebuie să intervină în numeroase situații pentru a corecta comportamentul copilului. Odată copilul ajuns la vârsta preșcolară familia împarte într-o bună măsură sarcina educării lui cu dascălii și pedagogii din școală;

Parteneriatele dintre școală și familie pot să ajute profesorii în munca lor, pot contribui la perfecționarea abilităților școlare ale elevilor, pot îmbunătăți programele de studiu, climatul școlar și abilitățile educaționale ale părinților, pot dezvolta abilitățile de lideri ale părinților și pot conecta familiile cu membrii școlii.

Școlaritatea este o etapă importantă, dificilă, cu implicații profunde în evoluția copilului. Acest moment îi prinde nepregătiți pe marea majoritate a părinților iar comportamentul familiei intervine astfel de cele mai multe ori într-un mod apăsător, ceea ce poate să conducă pe o cale

greșită dezvoltarea intelectuală și emoțională a acestuia. Toți adulții care fac parte din viața unui copil (părinte, bunic, profesor) ar trebui să înțeleagă că acesta așteaptă de la ei să-și amintească și să înțeleagă că au fost cândva de vârsta lui.

Până nu demult, educația elevilor a fost considerată responsabilitatea școlii. Noile orientări în educație aduc schimbări în sensul că familia trebuie implicată și sub aspect educațional și cultural. Factorul hotărâtor pentru succesul școlar este colaborarea directă și activă în cadrul ecuației școală-familie. Efectul colaborării cu părinții asigură reușita scopului educațional. Pornind de la necesitatea cunoașterii sociopsihopedagogice a adolescentului, școala stabilește colaborarea cu familia sub diverse forme. Urmărind formele, comune, distincte și diferențiate pe care viața de elev o prezintă, părinții pot completa, susține și dezvolta personalitatea viitorului adult cu o singură condiție – colaborarea cu școala.

Părinții trebuie să vadă în școală un prieten, un colaborator, care-i poate ajuta prin atitudinea nepărtinitoare pe care trebuie să o afișeze. Așadar, e o sarcină a școlii să identifice situațiile-problemă din familiile copiilor, să dirijeze pe cât este posibil strategiile educative în favoarea elevului și să conștientizeze că relația de colaborare școală-familie este determinantă în educarea copiilor. Educația în familie devine astfel un proces de pregătire pentru viață, prin întâmpinarea și rezolvarea problemelor de viață.

Atunci când părinții colaborează cu școala copiii primesc un mesaj consecvent referitor la procesul de învățare și studiu. Așteptările comune îndrumă copilul către succes academic, și îl ajută să fie responsabil și încrezător.

Bibliografie:

Băran Pescaru, Adina. Parteneriat în educație Familie – școală – comunitate, Editura Aramis Print, București, 2004.

Baran, Adina, Familia azi. O perspectiva sociopedagogică, Aramis, 2004

Stancu, Ioana, Mic tratat de consiliere psihologică și școlară, editura Sper, București 2005

Vrasmas Ecaterina, Consilierea și educația părinților, ed. Aramis, 2004

MODALITĂȚI DE PREVENIRE A ABANDONULUI ȘCOLAR

ȘCOALA GIMNAZIALĂ BĂLĂCIȚA
Prof. Sîrbu Monica Mihaela

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absentism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală.

Cercetările au arătat faptul că a spori azi investiția în programe de dezvoltare timpurie a copilului duce la formarea de cetățeni mai educați, mai prosperi și mai pașnici pentru societatea de mâine. Perioada copilăriei timpurii este cea mai importantă perioadă de dezvoltare a vieții, când se pun bazele cognitive, emoționale și sociale pe care se construiește viitorul.

Dezvoltarea creierului copilului depinde de stimularea din mediul înconjurător, în special de calitatea îngrijirii și a interacțiunii pe care un copil le primește. Copiii care sunt îngrijiți bine și stimulați corespunzător, au șanse mult mai mari să-și dezvolte la potențial maxim abilitățile cognitive, de limbaj, emoționale și sociale, să crească mai sănătoși și să aibă o stimă de sine crescută.

Toate aceste arii sunt cruciale pentru bunăstarea noastră ca adulți, experiențele din copilăria timpurie determinând în mod esențial ceea ce vom deveni la maturitate. În primii ani din viață se creează deci un fundament care poate să fie fragil sau viguros și pe care copilul construiește

abilitățile care vor fi necesare pe tot parcursul vieții, inclusiv în școală. Soliditatea fundamentului este esențială pentru achizițiile ulterioare pe care le face copilul.

Dacă ar fi să exprimăm acest lucru într-o imagine plastică, achizițiile din perioada copilăriei timpurii sunt precum fundația unei case; de soliditatea fundației depinde stabilitatea casei și numărul de etaje ce se pot ulterior construi; de soliditatea achizițiilor din copilăria timpurie depinde atingerea potențialului maxim al fiecărui copil. Dacă procesul de dezvoltare este neglijat în perioada copilăriei timpurii, este mult mai dificil și mai costisitor să compensezi aceste pierderi mai târziu.

Acțiunile întreprinse de părinți și de societate în copilăria timpurie au o puternică și mai de durată influență asupra progresului individual al copilului și asupra progresului națiunilor în sens larg.

Focalizarea pe programe de dezvoltare timpurie a copilului, pe educația timpurie și anii preșcolară este foarte importantă atunci când vorbim de reducerea abandonului școlar. Copiii care beneficiază de programe de dezvoltare timpurie au mai multe șanse să aibă o participare și o performanță școlară crescute, să-și planifice întemeierea unei familii, să devină adulți productivi, integrându-se cu succes pe piața muncii și să-și educe la rândul lor copiii. Studiile arată că o bună intervenție la nivelul educației timpurii descrește fundamental rata de abandon școlar în învățământul primar.

Experții consideră că derularea de programe integrate de dezvoltare timpurie a copilului reprezintă unul dintre cele mai puternice instrumente de luptă împotriva inegalităților, a sărăciei și a excluziunii sociale. Dacă oportunitățile din copilăria timpurie sunt ratate, devine mult mai dificil, în termeni de resurse și timp, pentru un copil să-și atingă potențialul maxim în viață.

Programele integrate pentru copiii mici pot modifica efectele inechităților socio-economice și ale celor de gen. Aceste programe sunt o unealtă importantă în ruperea ciclului intergenerațional al sărăciei și excluziunii și aduc beneficii economice semnificative. Intervențiile din copilăria timpurie în comunitățile sărace duc la o mai bună performanță și participare școlară a copiilor și la o mai bună performanță în obținerea și păstrarea unui loc de muncă mai târziu în viață. Când copiii încep școala târziu și le lipsesc "uneltele" necesare învățării, progresul lor educațional suferă și e mult mai probabil să abandoneze, continuând ciclul intergenerațional al sărăciei și excluziunii.

Este crucial ca acești copii să fie pregătiți pentru școala primară, să înceapă școala la timp și să primească o educație de calitate. Având copii pregătiți pentru școală, îi echipăm cu uneltele necesare pentru a-și construi o viață împlinită și pentru a deveni cetățeni productivi ai comunității. Investiția în educația timpurie, ca prim pas în traiectoria educațională, înseamnă participare și performanță școlară mai mare în 5 ani, abandon școlar mai scăzut în 10 ani, și o presiune mai scăzută pe serviciile sociale (mai puține persoane asistate social) în 20 de ani.

Astfel, investiția în copii cât mai de timpuriu ne conduce, pe termen lung, la dezvoltare socială și la realizarea susținută a drepturilor copilului.

BIBLIOGRAFIE

<http://dar.episcopiatevei.ro/index.php/2015/10/20/ce-este-abandonul-scolar-cauze-si-modalitati-de-prevenire/>

- Neacșu, I., (1990), Instruire și învățare, București, Ed. Științifică 17.
- Neamțu, C., (2003), Aspecte ale asistenței sociale în școală, "Tratat de Asistență Socială", Iași, Ed. Polirom. 18. Neamțu, C., (2003), Devianța școlară, Iași, Ed. Polirom;
- Neamțu, G. (coord), (2003), Tratat de asistență socială, Iași, Ed. Polirom; 20. Nicola, I., (2000), Tratat de pedagogie școlară, București, Ed. Aramis.
- Popescu, V.V., (1992), Strategii la nivelul macrosistemului de învățământ pentru promovarea succesului școlar, Revista de pedagogie nr. 1-2;

ABANDONUL ȘCOLAR LA ELEVII DE LICEU

Socrate Daniela, Colegiul Național Gheorghe Țițeica

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie, apoi ea se continuă în grădiniță și școală prin intermediul cadrelor didactice. În primul rând, ea se realizează prin puterea exemplului. O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar, care a devenit din ce în ce mai frecvent.

De ce rata abandonului școlar este în continuă creștere? Tot mai mulți părinți și profesori se întrebă din ce în ce mai des acest lucru.

Cauzele acestei creșteri diferă de la o țară la alta, de la o cultură la alta iar consecințele nefaste ale abandonului școlar în rândul adolescenților poate atinge cote alarmante. Abandonul școlar reprezintă o problemă globală majoră iar statisticile arată că aceasta se va accentua datorită crizei economice. În țara noastră abandonul școlar a crescut cu o treime în ultimii nouă ani. Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început.

Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse.

Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Posibile cauze ale abandonului școlar :

- școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației.
- cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.

- climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.
- anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor curențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.
- Măsuri de prevenire a abandonului școlar:
- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;
- implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;
- creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, gradul lor de adaptare și percepere este diferit, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un statut, un rol și o valoare, fapt ce îi determină să îndrăgească mediul școlar. Evaluarea pe care o poate face educatoarea se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale. Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

Copilul este integrat într-un sistem de învățământ preprimar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se menține în sistemul educative, făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, cadrelor didactice, cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar – o problema gravă în România.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte și să nu uităm că educația depinde foarte mult de familie.

Cadrele didactice împreună cu consilierul școlar încearcă să-i determine pe elevi să conștientizeze importanța școlii, a terminării unui liceu. La noi, în România, abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație foarte strânsă cu membrii familiei.

Bibliografie:

Clerget, Stephane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București

Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București

Tatu, Cornelia, *Support de curs: Consiliere școlară* (2009)

ABSENTEISM ȘI ABANDON ȘCOLAR

*Spatariu Mariana
Școala Gimnaziala Danceu*

Abandonul școlar reprezintă o conduită de evaziune definitivă, care constă în încetarea frecvențării școlii și părăsirea sistemului instructiv-educativ. Această conduită este precedată de cea de **absenteism**.

Datorită faptului că odată pierdută legătura cu școala elevului îi este din ce în ce mai greu să revină la îndatoririle avute înainte, prevenția abandonului școlar trebuie să funcționeze de la primele semne. Astfel trebuie să se ia măsuri de la primele absențe repetate – discuții în particular cu elevul și apoi cu părinții acestuia, în încercarea de a-l readuce pe calea frecvențării cursurilor. Această “consiliere” se poate efectua și în ora de dirigenție sau în alte momente care ar permite dialogul liber, neîngrădit profesor – elev.

O parte dintre devierile comportamentale manifestate în mediul școlar, printre care se numără și absenteismul și abandonul școlar, se află în legătură cu greșelile de educație ale cadrelor didactice și cu stabilirea relațiilor incorecte între elevi. Ele pot fi prevenite printr-o organizare corectă a vieții și a raporturilor intrașcolare, deoarece un bun climat școlar influențează totdeauna pozitiv sfera emoțională a stării psihice a elevului. Educarea conștiinței și a conduitei morale nu e posibilă fără încredere, relații principiale, disciplină bună și evitarea oricăror traume psihice. Activitatea de prevenție a absenteismului și abandonului școlar este legată nu numai de igiena activității intelectuale, dar, în egală măsură, și de asigurarea unei dezvoltări echilibrate a vieții afective în cadrul relațiilor intrașcolare. Greșelile de educație privind sfera afectivă, comise în perioada formării personalității, întârzie maturizarea trăsăturilor pozitive de caracter și, prin aceasta, generează deficiențe în reglarea manifestărilor emoționale în procesul de integrare socială. Părerea profesorului cântărește adesea greu, dar important este ca elevul să fie convins de lipsa unui viitor în cazul renunțării la școală, astfel încât schimbarea, decizia finală, să vină din interiorul acestuia. Organizarea în școală a unui regim de activitate disciplinată prin supraveghere și control, prin gradarea sarcinilor, prin neadmiterea abaterilor, a dezordinii, precum și prin cultivarea constantă a acțiunii ferme, perseverente, principiale și prompte a colectivului de elevi, cu scopul menținerii unui nivel ridicat de ordine și muncă, are o mare importanță în prevenirea situațiilor de absenteism și abandon școlar. O altă soluție ar putea fi și crearea unor clase de adaptare, în care cei vizați să fie supuși unui program diferit, mai ușor, în trepte, astfel încât să-și dea seama în final de necesitatea continuării studiilor.

Familia are și ea o covârșitoare importanță în luarea acestei decizii. Ea trebuie să-l sprijine permanent pe cel care are tendința de abandon, să-l înțeleagă și, cel mai important, să nu ia măsuri drastice, severe, împotriva acestuia. În anumite cazuri, chiar și familia poate fi consiliată pentru formarea unei atitudini potrivite, pozitive, care să se aplice cu succes în astfel de situații. Vizita dirigintelui/consilierului școlar acasă la elev, poate crea premisele unui dialog mai liber, unei relații mai apropiate, bazate pe sinceritate și încredere reciprocă. Sporirea numărului de activități comune școală – familie, realizarea unor proiecte împreună, sunt foarte importante pentru ca elevul să înțeleagă că ambele instituții – atât școala, cât și familia – acționează doar în interesul său. Multe studii au ajuns la concluzia că diminuarea abandonului școlar se poate face prin îmbunătățirea parteneriatului școală – familie. În unele școli se recurge chiar la asigurarea mijlocului de transport necesar elevului pentru a ajunge la școală.

Prevenția devianței în mediul școlar, determinată de: insuficiența pregătire anterioară a elevului în procesul instructiv-educativ, de defecte în organizarea regimului de zi, de conflicte relaționale, de reacții afective, este perfect posibilă cu ajutorul unui consilier școlar bine pregătit.

Bibliografie:

Clerget, Stephane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București

Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București

Tatu, Cornelia, *Support de curs: Consiliere școlară* (2009)

PRACTICI INCLUZIVE ÎN GRĂDINIȚĂ

*Prof.înv.preșcolar Stanciu Elena Cristina
Grădinița cu P.P. Nr.22,Dr.Tr.Severin*

J. A. Comenius în *Didactica Magna* notează: ”Nu numai copiii celor avuți sau ai frunțașilor trebuie îndreptați spre școală, ci toți deopotrivă: de nobili și de nenobili, de bogați și săraci, băieți și fete, din toate orașele și târgurile, din sate și așezări izolate (...), dacă noi admitem pentru cultivarea spiritului numai pe unii, iar pe alții îi excludem, nu manifestăm nedreptate numai față de cei ce sunt de aceeași natură cu noi, ci și față de Dumnezeu însuși (...). Unii oameni apar greoi și proști de la natură (...), cu cât e cineva mai greoi sau mai puțin dotat de la natură, cu atât mai mult are nevoie de ajutor spre a se elibera de mărginirea și de prostia sa.

Pentru că nu există niciun caz atât de nefericit de spirit care să nu fie prin cultivare susceptibil de îmbunătățire (...) și cei cu mintea slabă, chiar dacă nu ajung prea departe în știință, devin totuși mai cultivați în comportare și dau ascultare (...).”

În descrierea marelui pedagog ceh putem regăsi și copiii cu dizabilități integrați în învățământul de masă. Este cunoscut faptul că persoane cu dizabilități au existat din toate timpurile. Modul în care au fost abordate aceste persoane de-a lungul timpului reflectă cultura și gradul de dezvoltare a societății din care fac parte, dar și credințele religioase. Din societățile primitive în antichitate, copiii cu dizabilități congenitale erau abandonați sau uciși, dizabilitatea fiind percepută ca o pedeapsă de la Dumnezeu. Persoanele care dobândeau pe parcursul vieții o deficiență sau un handicap beneficiau de îngrijiri (cazul celor provenite din familii înstărite), legile scrise ale grecilor și romanilor prevăzând ulterior dispoziții prin care societatea se obliga să ajute infirmii, în special pe aceia care dobândiseră handicapul în războaie.

Fiecare copil este diferit și special și are propriile nevoi, fie că este sau nu un copil cu dizabilități. Toți copiii au dreptul la educație în funcție de nevoile lor. Educația incluzivă are ca principiu fundamental un învățământ pentru toți, împreună cu toți, care constituie un deziderat și o realitate ce câștigă adepți și se concretizează în experiențe și bune practici de integrare/ incluziune. Educația de tip incluziv este o educație de calitate, accesibilă și care își îndeplinește menirea de a se adresa tuturor copiilor, fără discriminare. În întreaga lume, din ce în ce mai mulți copii care provin din medii defavorizate urmează grădinițele, școlile primare sau gimnaziale. În cele mai multe țări se stipulează prin lege că toți copiii trebuie să beneficieze de educație.

Grupul Român pentru Educație Incluzivă (GREI) are ca obiectiv general conectarea României la eforturile internaționale în realizarea educației incluzive, susținerea și dezvoltarea modelului românesc și promovarea acestuia la nivel național și european. Principiile pe care GREI le promovează sunt simple, clare și de maximă generalitate:

- fiecare copil este unic și valoros în cadrul sistemului de educație;
- fiecare copil poate învăța;

- politicile școlare sunt cele care trebuie să încurajeze mai curând ideea de școală pentru copil, decât cea de copil pentru școală;
- încurajează dezvoltarea și susținerea serviciilor de sprijin în școală, pentru a oferi oportunități de dezvoltare tuturor elevilor, dar și pentru a forma și sprijini profesorii;
- susțin parteneriatul educațional dintre profesori, părinți, elevi, alături de toți profesioniștii care dau valoare adăugată actului educațional; educație incluzivă înseamnă sprijin și educație pentru toți, grijă și atenție pentru fiecare.

În acest sens, integrarea educativă vizează reabilitarea și formarea persoanelor cu nevoi speciale, aflate în dificultate psihomotorie, de intelect, de limbaj, psihocomportamentală, senzorială, printr-o serie de măsuri de natură juridică, politică, socială, pedagogică. În pedagogia contemporană există o preocupare intensă pentru găsirea căilor și mijloacelor optime de intervenție educativă, încă de la vârstele mici, asupra unei categorii cât mai largi de populație infantilă. Astfel, conștiința copiilor, de la cea mai fragedă vârstă, trebuie formată și dezvoltată, învățându-i pe aceștia că primirea copiilor „diferiți”, alături de toți ceilalți, trebuie făcută nu de dragul lor, în primul rând, și nu din milă pentru ei, ci pentru dreptul fiecărui individ de a participa la acțiuni comune pentru dezvoltarea lui ulterioară, pentru a contribui și el la dezvoltarea comunității în care trăiește.

Grădinița are ca scop crearea unui program coerent și coordonat de incluziune a copiilor preșcolari cu diferite dizabilități, de alte etnii, proveniență socială etc. și pregătirea celorlalți copii în vederea acceptării acestora alături de ei, fără diferențe de manifestare comportamentală sau verbală. De asemenea, se impune și implementarea unor strategii coerente de dezvoltare a conștiinței și a comportamentelor copiilor în spiritul toleranței și nediscriminării, a acceptării de șanse egale pentru toți copiii.

Integrarea/ incluziunea poate fi susținută de existența unui cadru legislativ flexibil și realist, de interesul și disponibilitatea cadrelor didactice din școala de masă și din școala specială, de acceptul și susținerea părinților copiilor integrați, de implicarea întregii societăți civile, dar și de nivelul de relații ce se formează și se dezvoltă la nivelul clasei integratoare care se bazează pe toleranță și respect față de copilul cu probleme. Grădinița care îi receptează în colectivitatea sa pe copiii defavorizați și își determină intern „direct și indirect”, atitudinea față de aceștia este alcătuită din: educatoare, părinți, copii, iar la nivel extern, societatea cu numeroase instituții și diverși factori media. O condiție esențială pentru reușita acestor acțiuni comune ale celor trei factori activi din grădiniță este existența unor relații de înțelegere, constructive care se realizează prin atitudini deschise, prin disponibilitate, printr-un „pozitivism” specific ce se cimentează cu voință și convingere.

Educatoarea trebuie să cunoască deficiențele copiilor pe care îi va primi în grupă în scopul înțelegerii acestora și pentru a-și putea modela activitățile, în funcție de necesitățile copiilor. Grupa în care va fi integrat copilul cu cerințe speciale va trebui să primească informații într-o manieră corectă și pozitivă despre acesta. Este foarte importantă sensibilizarea copiilor și pregătirea lor pentru a primi în rândurile lor un coleg cu dizabilități. Sensibilizarea se face prin stimulări: crearea și aplicarea unor jocuri care permit stimularea unor deficiențe (motorie, vizuală, auditivă), ceea ce determină copiii să înțeleagă mai bine situația celor ce au dizabilități: prin povestiri, texte literare, prin discuții, vizitarea/ vizita unor persoane cu deficiențe.

Primirea în grupă a copilului cu cerințe educative speciale, atitudinea față de el trebuie să păstreze o aparență de normalitate, copilul trebuind să fie tratat la fel cu ceilalți copii din grupă. Conduita și atitudinea educatoarei trebuie să demonstreze celorlalți copii că i se acordă preșcolarului cu dizabilități. De aceea trebuie să exprime aceleași așteptări și să stabilească limite similare în învățare ca și pentru ceilalți copii din grupă. Ea trebuie să își asume rolul de moderator, să promoveze contactul direct între copiii din grupă și să direcționeze întrebările și comentariile acestora către copilul cu cerințe educative speciale.

De asemenea, trebuie să-i încurajeze și să-i stimuleze ori de câte ori este nevoie pe aceștia, dându-le încrederea în forțele proprii, în propria reușită în acțiunile întreprinse, evidențiind unele abilități sau interese speciale lor în dezvoltarea și sprijinirea cărora trebuie implicate și familiile

copiilor. Copiii cu cerințe educative speciale integrați în programul grădiniței trebuie să dispună de o bună colaborare între educatoare, părinți, psihologi și profesorul logoped. Părinții sunt parteneri la educație pentru că dețin cele mai multe informații despre copiii lor. Relația de parteneriat între părinți și grădiniță presupune informarea părinților cu privire la programul grupelor, la conținuturile și metodele didactice, dar presupune și întâlniri cu aceștia, participări la expoziții, excursii, serbări, vizite, etc., în care sunt implicați proprii lor copii.

O planificare nu poate porni așa, tradițional, ca altă dată, de la conținuturi, ci de la personalitățile copiilor, de la caracteristicile și particularitățile individuale. Pe de altă parte, grădinița, ca instituție, nu poate face față singură cerințelor multiple ale unui program eficient de educație. Este nevoie de un parteneriat între grădiniță- familie- comunitate, de o construcție comună în folosul copilului, fără prejudecăți, bazată pe respect reciproc, acceptare, toleranță, indiferent de situația economică, socială sau educațională a părinților. Educatoarea, la rândul ei, trebuie să răspundă diversității și unicității fiecărui copil, să-și orienteze pozitiv atitudinea, limbajul și metodele pedagogice. Copilul preșcolar se află într-un proces de formare în care fiecare gest, fiecare cuvânt, fiecare privire din partea adulților care îl înconjoară poate să îi influențeze imaginea de sine. Este foarte importantă atitudinea educatoarei la acțiunile copilului, apelativele, aprecierea pozitivă sau negativă, pentru a-i da copilului încredere în forțele proprii.

Pentru a evalua copilul, educatoarea trebuie să aibă în vedere competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil și să identifice:

- cum este fiecare;
- ce știe fiecare;
- ce face fiecare;
- cum cooperează cu ceilalți.

În concluzie, pentru abordarea unei educații incluzive în grădiniță, educatoarea trebuie să respecte următorii pași:

- să elaboreze un plan de dezvoltare a grădiniței în care să se precizeze concret parteneriatul cu familia și comunitatea;
- să fie pregătit întregul personal al grădiniței pentru a primi toți copiii, fără discriminări;
- să asigure un climat primitiv și deschis prin organizarea mediului educațional cât mai eficient și stimulator;
- să aibă discuții, în prealabil, cu copiii pentru a se accepta unii pe alții, pentru a negocia, a colabora și a lucra împreună;
- să asigure un curriculum flexibil și deschis la care să aibă acces și părinții;
- să evalueze fiecare copil prin observație directă și indirectă pentru a asigura participarea lui adecvată la activitățile curriculare;
- să asigure accesul tuturor copiilor la programul grădiniței, dar și la modificările și adaptările acestuia;
- să asigure participarea tuturor familiilor la decizii și acțiuni în favoarea tuturor copiilor;
- să evalueze permanent și periodic progresele pe care le fac toți copiii, nu numai din punctul de vedere al achizițiilor intelectuale, dar și al relațiilor sociale, al cooperării și colaborării, al dezvoltării imaginii de sine și încrederii în forțele proprii;
- să elaboreze planuri individualizate, personalizate pentru copiii care au nevoie de sprijin în anumite componente ale dezvoltării și la anumite momente;
- să ajusteze permanent curriculumul pentru a-l adapta la nevoile educative ale copiilor;
- să realizeze un permanent schimb de idei, experiențe și soluții cu celelalte colege, din grădiniță sau din alte instituții, precum și cu familiile copiilor.

Copiii cu dizabilități au șansa dezvoltării unor capacități fizice și psihice care să îi apropie cât mai mult de copiii valizi, prin implementarea unor programe corectiv – recuperatorii, cu valorificarea tuturor resurselor disponibile și a potențialului restant, ce permite dezvoltarea compensatorie a unor funcții menite să le suplinească pe cele deficitare; de – asemenea, creând

comunități primitoare și un climat afectiv pentru stimularea motivației în învățare, educația incluzivă contribuie la asigurarea unui progres continuu (în ritm propriu, cu un efort voluntar susținut).

Bibliografie:

- Ecaterina Vrășmaș-, „Educația copilului preșcolar”, Editura ProHumanitas, București, 1999;
- Ecaterina Vrășmaș-, „Introducere în educația cerințelor speciale”, Editura Credis, București, 2004.

EDUCAIA INCLUZIVĂ – ROLUL FACTORILOR EDUCATIVI

*Prof. Stancu Amalia-Mihaela
Gradinița Nr.1 Cerneți*

Educația incluzivă are ca principiu fundamental – un învățământ pentru toți, împreună cu toți – care constituie un deziderat și o realitate ce câștigă adepți și se concretizează în experiențe și bune practici de integrare / incluziune. Programele de stimulare timpurie a dezvoltării reprezintă o etapă decisivă în realizarea obiectivelor educației pentru toți. Acestea au o influență determinantă asupra formării inteligenței, a personalității și a comportamentelor sociale.

În pedagogia contemporană există o preocupare intensă pentru găsirea căilor și mijloacelor optime de intervenție educativă încă de la vârstele mici asupra unei categorii cât mai largi de populație infantilă. Integrarea / incluziunea poate fi susținută de existența unui cadru legislativ flexibil și realist, de interesul și disponibilitatea cadrelor didactice din școala de masă și din școala specială, de acceptul și susținerea părinților copiilor integrați, de implicarea întregii societăți civile, dar și de nivelul de relații ce se formează și se dezvoltă la nivelul clasei integratoare, care se bazează pe toleranță și respect față de copilul cu probleme.

Primirea în școală a copilului cu cerințe educative speciale, atitudinea față de el trebuie să păstreze o aparență de normalitate, copilul trebuind să fie tratat la fel cu ceilalți copii din clasă. Conduita și atitudinea învățătoarei trebuie să demonstreze celorlalți copii că i se acordă școlarului cu dizabilități aceeași valoare ca și celorlalți, respectându-se principiul democratic al valorii egale.

În sistemul de educație românesc au apărut în mod explicit primele măsuri de integrare a copiilor cu cerințe educaționale speciale (CES) în învățământul de masă. O nouă înțelegere a serviciului educațional, cât și a naturii diferenței între copilul „obișnuit” și cel „special” a condus la finalul anilor 90 la o serie de dezbateri cu privire la școlarizarea copiilor cu CES în învățământul de masă și la reconsiderarea abordărilor pedagogice prin care copilul este plasat în centrul activității de învățare. Astfel, toți copiii diagnosticați cu o deficiență, dizabilitate sau tulburare de dezvoltare ușoară sau medie chiar au sprijinit transferul unor copii din învățământul special la cel de masă.

În anul 2005, aceste măsuri au cunoscut o nouă dezvoltare odată cu promovarea ideii de școală incluzivă și cu înțelegerea mai largă a conceptului de cerințe educative speciale (CES) din perspectiva dificultăților cu care se confruntă care solicită eforturi suplimentare și complementare obiectivelor generale ale educației.

În practica școlară am regăsit destul de rar o componentă esențială a personalizării învățării, ce presupune utilizarea unor strategii variate de predare și învățare, care să valorizeze la maxim potențialul fiecărui copil.

Cadrele didactice apreciază pozitiv posibilitatea flexibilizării și selecției la nivelul curriculumului în funcție de capacitățile de învățare ale copiilor cu CES, iar părinții sunt mulțumiți de faptul că propriii lor copii nu sunt puși din start în situația de a se confrunța cu solicitări care le depășesc posibilitățile. De aceea este nevoie și de valorizarea progresului individual al elevului prin

evaluare – element de bază în adaptarea curriculară pentru această categorie de copii care reclamă abordări educative speciale (AES).

Caracteristicile copiilor cu dificultăți de învățare

- Lipsa maturității și un comportament de tip narcisist și egocentric, ceea ce îi determină pe adulți să îi trateze ca pe copiii mici;
- Nevoia de sprijin: speriați de școală, ei nu pot depăși aceste probleme decât cu ajutorul colegilor;
- Exprimare dificilă: pot înțelege informațiile, dar sunt incapabili să răspundă la întrebări, ceea ce denotă o incapacitate de redare a celor știute;
- Lipsa aplicației spre practică și exemplificare: pot fi copleșiți de sarcinile de rezolvat, pot ști să rezolve o problemă, dar nu realizează practic demersul respectiv

KIRK și CHALFANT (1984, p.14) sugerează două tipuri mari de dificultăți specifice de învățare:

- Dificultăți de învățare și dezvoltare (pre-achiziții ale învățării).
- Dificultăți de învățare academice / teoretice (achiziții ale învățării).

Dificultăți de învățare și dezvoltare:

- memorie,
- atenție,
- deprinderi perceptuale,
- deprinderi de gândire,
- deprinderi de limbaj oral și scris.

Dificultăți de învățare academice / teoretice.

Se referă la învățarea școlară ca achiziție, adică:

- citire,
- aritmetică,
- scris de mână,
- rostire,
- exprimare în scris.

Semne la școlarul mic:

- Are tulburări în învățarea alfabetului, a zilelor săptămânii, culorilor, formelor și numerelor, în identificarea schemei corporale și a formelor geometrice,
- Este neliniștit, agitat, uneori agresiv și ușor distractibil,
- Nu poate urmări directive și reguli,
- Învăță greu legătura între litere și sunete (citește pe litere și nu face sinteza silabei), nu poate forma cuvinte din sunete diferite,
- Nu poate citi sau face greșeli serioase de citire sau pronunție,
- Are probleme în a reține propoziții și a înțelege timpul,
- Nu scrie după dictare și nu face legătura între cuvinte și imaginea lor scrisă,
- Are de multe ori probleme și în copierea de litere, cuvinte și propoziții,
- Este încet în învățarea noilor deprinderi,
- Are dificultăți în planificare și organizarea timpului.

Politicile și strategiile naționale pentru copii și tineri cu nevoi speciale au la bază ideea de „educație pentru toți” și în același timp, „educația pentru fiecare”.

Curriculum școlar trebuie să fie controlat de nevoile elevilor. Să îl gândim accesibil, centrat pe nevoile și punctele forte ale elevilor, să valorifice colaborarea, experiența personală și ocaziile sociale, fiind mereu focalizat pe esențial. Etapele prin care profesorul adaptează curriculum sunt: identificarea punctelor slabe și forte ale fiecăruia, stabilirea priorităților de învățare, instruirea prin metodele și strategiile cele mai adecvate, înregistrarea progreselor elevului și evaluarea intervenției.

Fiecare copil cu dificultăți de învățare are dreptul de a fi considerat un copil cu șansă la dezvoltare și felul cum îl apelăm este important pentru imaginea lui. Munca didactică trebuie să pună în centru copilul, nu problema acestuia.

BIBLIOGRAFIE :

A. Gherguș, „Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale.Strategii de educație integrată”, Ed. Polirom, Iași, 200

Hall și Tinklin 1998 „Elevii cu deficiențe din învățământul superior”, Consiliul Scoțian de cercetare a Educației

T.Vrajmaș, „Învățământul integrat și/sau incluziv pentru copiii cu cerințe educative speciale”Ed.Aramis 2001

ABANDONUL ȘCOLAR – O PROBLEMĂ DE ACTUALITATE

*Prof. Stăvaru Viorica
Colegiul Național Pedagogic „Ștefan Odobleja”*

Școala românească actuală traversează multe și aparent insurmontabile probleme. Perioada de tranziție postdecembristă n-a fost întotdeauna fastă pentru sistemul de învățământ. Reforme începute, lăsate în stadiul de proiect sau pur și simplu abandonate, rotativa ministerială, instabilitatea politică, social-economică și culturală, permeabilitatea legată de ocuparea posturilor vacante, concursuri lipsite de o minimală transparență în unele cazuri, toate acestea nu au fost, nu sunt lipsite de consecințe. Drastice, plătite greu. Ca și sistemul medical, învățământul românesc e ros, an de an, de o cangrenă purulentă. Putem noi să ne lăudăm mult și bine cu olimpicii naționali și internaționali, cu profesori de top, cu tomuri întregide studii teoretice. Cu multitudinea de programe și cursuri de formare pe bani europeni. Toți știm, de fapt, că trăim era neproductivă, dar proliferantă, a **dosariadei**. Nu mai suntem profesori și elevi, educatori și educabili, ci dosare plimbate pe culoarele școlii românești. Îngropați până la gât în hârtii. Sufocați de birocrație. Cu teama restructurării de posturi ca o sabie a lui Damocles deasupra capului...

E de mirare, așadar, că **abandonul școlar**, de ieri și azi, continuă să fie o problemă greu de gestionat?

Școala a devenit mediul experiențelor de tot felul: de la violența verbală, exercitată sistematic în unele cazuri, la cea fizică, practică de elevii mai mari asupra celor mici, de unii dintre dascăli (pe care i-aș da jos din posturi imediat ce aș constata o astfel de abatere de la deontologia profesională). Lipsa unei minimale securități, respectarea unor minimale reguli (care rămân adesea doar pe hârtie), apoi lipsa interesului pentru școală, iată tot atâtea motive care duc la abandonul școlar. Absenteismul, anturajul nepotrivit, lipsa de implicare parentală sunt, iată, alte cauze asupra cărora ar trebui lucrat consecvent, cu studii obiective, aplicate, cu un set de măsuri și soluții concrete. Cu specialiști care să se implice.

Pe de altă parte, nu doar școlii, ca instituție, îi revine sarcina de a rezolva problema spinoasă legată de absenteism și abandon școlar. Celălalt partener în procesul educativ îl reprezintă **părinții**,

instituția familiei. Or, s-o recunoaștem, nici aici nu stăndeloc bine. Ne confruntăm cu un îngrijorător fenomen de criză atât în cadrul **familiei extinse**, cât și în acela al **familiei nucleare**. Lipsiți de venituri, șomerii de la vârste tinere, unii sau chiar ambii părinți aleg să plece *afară*, la muncă, inițial pentru o perioadă strict determinată, apoi pentru perioade din ce în ce mai lungi. Uneori, nici nu semai întorc. Copiii rămân în țară, în grija bunicilor sau a vreunei rude care, totuși, nu poate suplini, educațional și afectiv, implicarea parentală. Copilul de vârstă școlară este imatur și influențabil. Psihologii trag, pe numeroase căi, un semnal de alarmă în această privință. Lipsiți de suport afectiv, de un minimal control, copiii-elevi consideră că își pot decupa spațiul propriu, libertatea unor alegeri cel mai adesea greșite sau nepotrivite. Școala nu este, de cele mai multe ori, ceea ce își doresc. Nu au motivație suficientă. Nu sunt controlați de un adult responsabil, nu simt teamă sau rușine pentru că aleg să părăsească școala. Unii dintre ei intră de timpuriu în câmpul muncii. Alții deambulează ani întregi, îngroșând ulterior rândurile delincvenților.

Dacă se întâmplă să realizeze că fără studii, fără o diplomă de gimnaziu și deliceu nu poți fi angajat nicăieri, de regulă e tardiv. Timpul lucrează asupra lor. Dacă au fibră puternică, se întorc la școală, la clasele fără frecvență. Dar și în această privință sistemul e șubred, nu le prea oferă alternative viabile, să recunoaștem.

Ce e de făcut? Cum Dumnezeu am ajuns aici? Avem fie clase gonfate numeric, pe principiul plății *per capita*, fie clase în care numărul de elevi tinde să coboare sub limita minimă propusă de legislația în vigoare. Natalitatea scade. Familii întregi părăsesc țara asta blestemată la o veșnică și sterilă tranziție. Ca și medicii, profesorii de elită vor recunoaștere, inclusiv salarială.

Dacă vorbim de elite, se cuvine să spunem că și optica unora dintre instituțiile școlare este greșită. Se alcătuesc 2-3 clase cu elevi buni și foarte buni, iar cei mediocri și submediocri reprezintă grosul. Ca și în societate, unde echilibrul este reprezentat de ponderea simțitor apropiată a tuturor claselor sociale, același principiu ar trebui aplicat și în educație. Fiecare elev trebuie respectat și încurajat să-și cunoască nivelul de competență, să-l atingă, nu presat să îl depășească, sau umilit deoarece nu face parte din elită. Elevul este omul tânăr, în formare, nu trambulina pentru performanțele dascălului.

Dar statul, guvernării, ministerul? Orice om are dreptul la educație, așa sună legea și principiul ca atare. Dar, în practică, oare ce înseamnă acest lucru? Este oare elevul stimulat corespunzător să se înscrie la școală, să treacă prin etapele necesare fără să abandoneze ideea de educație? Învățământul gratuit este din ce în ce mai mult o formulă devalorizată. Părintele și elevul, alături de profesor, sunt nevoiți să investească în educație din buzunarele proprii. Este interzisă colectarea de fonduri, bun, așa și trebuie. Dar atunci, tu, stat, investește în școală și în oamenii școlii, asigură baza materială și logistică, votează salarizare decentă, ajută dascălul să-și recapete statutul nobil al profesiei sale respectate de secole!

„Nu învățăm pentru școală, ci pentru viață”, afirma Seneca într-una din scrisorile sale către Lucilius. E atât de greu de înțeles această maximă onestă? Nu poți fi nimic fără școală. N-ar trebui să existe elevi care abandonează școala. Sate fără legături de comunicare și de circulație. Familii sărace, în care copiii mai mari intră de timpuriu la stăpâni pentru a se întreține. Se angajează ciobani sau oameni cu ziua pe la cei care îi pot plăti. Sau pleacă „afară”. Sau fură. Sau se sinucid. Sau pur și simplu nu le place școala, care poate nici nu face eforturi deosebite ca să-i rețină. Ce să facă, de pildă, unul sau doi consilieri școlari pe probleme psihopedagogice la o unitate cu sute de elevi?

Sunt la catedră de 23 de ani. Am trăit destule, am văzut, am auzit, m-am bucurat și m-am întristat. Știu că școala românească e în impas. Că fiecare dintre noi este în impas. Sistemul, de fapt, suntem noi toți, de la minister în jos și invers. Nu mai e timp de experimente și de rudimente de reformă pe pielea noastră.

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ ÎN GRĂDINIȚĂ

*Prof.Înv.Primar: Stănescu Daniela
Școala Gimnazială „Pamfil Șeicaru” Orșova*

Fiecare copil este diferit și special și are propriile nevoi, fie că este sau nu un copil cu dizabilități. Toți copiii au dreptul la educație în funcție de nevoile lor. Educația incluzivă are ca principiu fundamental un învățământ pentru toți, împreună cu toți, care constituie un deziderat și o realitate ce câștigă adepti și se concretizează în experiențe și bune practici de integrare/ incluziune.

Educația de tip incluziv este o educație de calitate, accesibilă și care își îndeplinește menirea de a se adresa tuturor copiilor, fără discriminare. În întreaga lume, din ce în ce mai mulți copii care provin din medii defavorizate urmează grădinițele, școlile primare sau gimnaziale. În cele mai multe țări se stipulează prin lege că toți copiii trebuie să beneficieze de educație.

Grupul Român pentru Educație Incluzivă (GREI) are ca obiectiv general conectarea României la eforturile internaționale în realizarea educației incluzive, susținerea și dezvoltarea modelului românesc și promovarea acestuia la nivel național și european. Principiile pe care GREI le promovează sunt simple, clare și de maximă generalitate:

- fiecare copil este unic și valoros în cadrul sistemului de educație;
- fiecare copil poate învăța;
- politicile școlare sunt cele care trebuie să încurajeze mai curând ideea de școală pentru copil, decât cea de copil pentru școală;
- încurajează dezvoltarea și susținerea serviciilor de sprijin în școală, pentru a oferi oportunități de dezvoltare tuturor elevilor, dar și pentru a forma și sprijini profesorii;
- susțin parteneriatul educațional dintre profesori, părinți, elevi, alături de toți profesioniștii care dau valoare adăugată actului educațional; educație incluzivă înseamnă sprijin și educație pentru toți, grijă și atenție pentru fiecare.

În acest sens, integrarea educativă vizează reabilitarea și formarea persoanelor cu nevoi speciale, aflate în dificultate psihomotorie, de intelect, de limbaj, psihocomportamentală, senzorială, printr-o serie de măsuri de natură juridică, politică, socială, pedagogică. În pedagogia contemporană există o preocupare intensă pentru găsirea căilor și mijloacelor optime de intervenție educativă, încă de la vârstele mici, asupra unei categorii cât mai largi de populație infantilă. Astfel, conștiința copiilor, de la cea mai fragedă vârstă, trebuie formată și dezvoltată, învățându-i pe aceștia că primirea copiilor „diferiți”, alături de toți ceilalți, trebuie făcută nu de dragul lor, în primul rând, și nu din milă pentru ei, ci pentru dreptul fiecărui individ de a participa la acțiuni comune pentru dezvoltarea lui ulterioară, pentru a contribui și el la dezvoltarea comunității în care trăiește.

Argumentul acestui referat este tocmai ideea că incluziunea poate și este mai mult decât un discurs demagogic, declarativ; ea poate fi pusă în practică prin tehnici concrete de predare și adaptare curriculară individualizată, prin formarea și dezvoltarea conștiinței tuturor copiilor pentru acceptarea diversitară de orice tip. Grădinița are ca scop crearea unui program coerent și coordonat de incluziune a copiilor preșcolari cu diferite dizabilități, de alte etnii, proveniență socială etc. și pregătirea celorlalți copii în vederea acceptării acestora alături de ei, fără diferențe de manifestare comportamentală sau verbală. De asemenea, se impune și implementarea unor strategii coerente de dezvoltare a conștiinței și a comportamentelor copiilor în spiritul toleranței și nediscriminării, a acceptării de șanse egale pentru toți copiii.

Integrarea/ incluziunea poate fi susținută de existența unui cadru legislativ flexibil și realist, de interesul și disponibilitatea cadrelor didactice din școala de masă și din școala specială, de acceptul și susținerea părinților copiilor integrați, de implicarea întregii societăți civile, dar și de nivelul de relații ce se formează și se dezvoltă la nivelul clasei integratoare care se bazează pe toleranță și respect față de copilul cu probleme. Grădinița care îi receptează în colectivitatea sa pe c

opiii defavorizați și își determină intern „direct și indirect”, atitudinea față de aceștia este alcătuită din: educatoare, părinți, copii, iar la nivel extern, societatea cu numeroase instituții și diverși factori media. O condiție esențială pentru reușita acestor acțiuni comune ale celor trei factori activi din grădiniță este existența unor relații de înțelegere, constructive care se realizează prin atitudini deschise, prin disponibilitate, printr-un „pozitivism” specific ce se cimentează cu voință și convingere.

Educatoarea trebuie să cunoască deficiențele copiilor pe care îi va primi în grupă în scopul înțelegerii acestora și pentru a-și putea modela activitățile, în funcție de necesitățile copiilor. Grupa în care va fi integrat copilul cu cerințe speciale va trebui să primească informații într-o manieră corectă și pozitivă despre acesta. Este foarte importantă sensibilizarea copiilor și pregătirea lor pentru a primi în rândurile lor un coleg cu dizabilități. Sensibilizarea se face prin stimulări: crearea și aplicarea unor jocuri care permit stimularea unor deficiențe (motorie, vizuală, auditivă), ceea ce determină copiii să înțeleagă mai bine situația celor ce au dizabilități: prin povestiri, texte literare, prin discuții, vizitarea/ vizita unor persoane cu deficiențe.

Primirea în grupă a copilului cu cerințe educative speciale, atitudinea față de el trebuie să păstreze o aparență de normalitate, copilul trebuind să fie tratat la fel cu ceilalți copii din grupă. Conduita și atitudinea educatoarei trebuie să demonstreze celorlalți copii că i se acordă preșcolarului cu dizabilități. De aceea trebuie să exprime aceleași așteptări și să stabilească limite similare în învățare ca și pentru ceilalți copii din grupă. Ea trebuie să își asume rolul de moderator, să promoveze contactul direct între copiii din grupă și să direcționeze întrebările și comentariile acestora către copilul cu cerințe educative speciale.

De asemenea, trebuie să-i încurajeze și să-i stimuleze ori de câte ori este nevoie pe aceștia, dându-le încrederea în forțele proprii, în propria reușită în acțiunile întreprinse, evidențiind unele abilități sau interese speciale lor în dezvoltarea și sprijinirea cărora trebuie implicate și familiile copiilor. Copiii cu cerințe educative speciale integrați în programul grădiniței trebuie să dispună de o bună colaborare între educatoare, părinți, psihologi și profesorul logoped. Părinții sunt parteneri la educație pentru că dețin cele mai multe informații despre copiii lor. Relația de parteneriat între părinți și grădiniță presupune informarea părinților cu privire la programul grupelor, la conținuturile și metodele didactice, dar presupune și întâlniri cu aceștia, participări la expoziții, excursii, serbări, vizite, etc., în care sunt implicați proprii lor copii.

Această relație a grădiniței cu părinții copiilor cu cerințe educative speciale este necesară și benefică, ea furnizând, informațional, specificul dizabilității preșcolarului, precum și date despre contextul de dezvoltare a acestuia. Părinții informează grădinița și despre factorii de influență negativă care ar trebui evitați (fobii, neplăceri, stimuli negativi, atitudini care determină inhibarea / izolarea copiilor). Angajarea și responsabilizarea familiei în educația copiilor este fundamentală pentru reușita participării la programul instructiv- educativ al grădiniței. La orice copil, în mod particular la copiii cu dizabilități, gradul de interes și de colaborare a părinților cu grădinița este, cel mai adesea, proporțional cu rezultatele obținute de aceștia. De aceea, putem afirma că familia este primul educator și are cel mai mare potențial de modelare.

Grădinița are rolul de a sprijini familiile să aibă încredere în resursele proprii, să facă față greutăților cu care acestea se confruntă. Educația părinților și consilierea acestora au un rol important în integrarea copiilor cu afecțiuni de natură psihică, emoțională ori de altă natură în grădiniță. Rezultatele muncii pentru promovarea incluziunii, atât directe cât și indirecte, față de partenerii educaționali, părinți, apar după intervale mari de timp și sunt efectul unui exercițiu asiduu, susținut. Centrarea atenției educaționale pe grupurile vulnerabile este un indiciu al nivelului de civilizație atins de o anumită societate și aceasta impune căutarea unei noi formule de solidaritate umană, fapt ce are o semnificație aparte în societatea noastră.

Grădinița este incluzivă printr-un curriculum flexibil și deschis ce permite adaptări succesive. Nu copilul urmează curriculumul, ci acesta este un instrument menit să sprijine dezvoltarea lui, se adaptează nevoilor și particularităților acestuia. Când spunem „grădiniță incluzivă”, nu trebuie să ne ducem cu gândul la copiii cu CES, ci la fiecare copil în parte, pentru că

fiecare are un ritm propriu de dezvoltare și la un moment dat poate avea nevoie de anumite cerințe speciale în ceea ce privește educația. Există, de asemenea, și anumite situații de risc, în care educatoarea trebuie să cunoască trăirile și comportamentele copilului, pentru a-l sprijini. Riscurile pot apărea din mediul socio-cultural din care acesta face parte, din relațiile de familie care îi determină existența zilnică, precum și modul de dezvoltare, din modelele formale educaționale ce pot exercita un stres deosebit asupra copilului care nu corespunde „normalității” cu care ne-am obișnuit.

Pentru a evalua copilul, educatoarea trebuie să aibă în vedere competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil și să identifice:

- cum este fiecare;
- ce știe fiecare;
- ce face fiecare;
- cum cooperează cu ceilalți.

În concluzie, pentru abordarea unei educații incluzive în grădiniță, educatoarea trebuie să respecte următorii pași:

- să elaboreze un plan de dezvoltare a grădiniței în care să se precizeze concret parteneriatul cu familia și comunitatea;
- să fie pregătit întregul personal al grădiniței pentru a primi toți copiii, fără discriminări;
- să asigure un climat primitiv și deschis prin organizarea mediului educațional cât mai eficient și stimulator;
- să aibă discuții, în prealabil, cu copiii pentru a se accepta unii pe alții, pentru a negocia, a colabora și a lucra împreună;
- să asigure un curriculum flexibil și deschis la care să aibă acces și părinții;
- să evalueze fiecare copil prin observație directă și indirectă pentru a asigura participarea lui adecvată la activitățile curriculare;
- să asigure accesul tuturor copiilor la programul grădiniței, dar și la modificările și adaptările acestuia;
- să asigure participarea tuturor familiilor la decizii și acțiuni în favoarea tuturor copiilor;
- să evalueze permanent și periodic progresele pe care le fac toți copiii, nu numai din punctul de vedere al achizițiilor intelectuale, dar și al relațiilor sociale, al cooperării și colaborării, al dezvoltării imaginii de sine și încrederii în forțele proprii;
- să elaboreze planuri individualizate, personalizate pentru copiii care au nevoie de sprijin în anumite componente ale dezvoltării și la anumite momente;
- să ajusteze permanent curriculumul pentru a-l adapta la nevoile educative ale copiilor;
- să realizeze un permanent schimb de idei, experiențe și soluții cu celelalte colege, din grădiniță sau din alte instituții, precum și cu familiile copiilor.

Bibliografie:

- Ecatarina Vrășmaș-, „Educația copilului preșcolar”, Editura ProHumanitas, București, 1999;
- Ecatarina Vrășmaș-, „Introducere în educația cerințelor speciale”, Editura Credis, București, 2004.

ABANDONUL ȘCOLAR

CAUZE ȘI MODALITĂȚI DE PREVENIRE

*Stănculeasa Cristina Elena
Școala Gimnazială Bălăcița*

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

□ școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale.

Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală. De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.

□ Cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.

□ Climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

□ Factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.

□ Factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absentism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

□ Anturajul de proastă calitate deșubsolează elevii cu un psihic labil datorat unor carențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

□ identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;

□ implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;

□ creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.

□ În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

□ psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;

□ socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;

□ psihiatrice - depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;

□ juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, gradul lor de adaptare și percepere este diferit, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un statut, un rol și o valoare, fapt ce îi determină să îndrăgească mediul școlar. Evaluarea pe care o poate face educatoarea se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale. Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte și să nu uităm că educația depinde foarte mult de familie.

Bibliografie:

Clerget, Stephane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București

Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București

Tatu, Cornelia, *Suport de curs: Consiliere școlară* (2009)

Profesor: Stănculeasa Cristina-Elena

Școala Gimnazială Bălăcița, județul Mehedinți

DIMINUAREA ABANDONULUI ȘCOLAR PRIN DEZVOLTAREA ȘI DIVERSIFICAREA STRATEGIILOR DIDACTICE

*Școala Gimnazială Devesel, Jud. Mehedinți
Prof. Stroescu Mariana-Eliza*

Literatura de specialitate ne oferă mai multe definiții ale abandonului școlar: „o formă a eșecului școlar” sau „părăsirea sistemului de educație înainte de finalizarea învățământului obligatoriu” sau „ieșirea din școală înainte de absolvirea unuia din nivelurile acestuia” sau „ieșirea din școală în general, indiferent de nivel, fără obținerea diplomei care să ateste finalizarea studiilor” sau „ieșirea din sistemul de învățământ fără un act care să-l certifice pe piața muncii”. Definiția oficială dată abandonului școlar este detaliată în Regulamentul de Organizare și Funcționare a Unităților de Învățământ Preuniversitar, art. 68 alin. (5). Mai exact, conform acestuia, se află în situație de abandon școlar elevul care nu frecventează cursurile de zi ale unei clase din învățământul obligatoriu, depășind cu mai mult de doi ani vârsta clasei respective. Din punct de vedere economic, abandonul școlar reprezintă un indicator al eficienței sistemului educațional astfel încât, dacă indicele de abandon școlar este mare, atunci sistemul educațional este ineficient. În acest sens, abandonul școlar creează condițiile insuccesului integrării sociale, întrucât reduce șansele autorealizării profesionale și reduce șansele de integrare pe piața muncii.

Cercetările realizate referitor la abandonul școlar pot fi grupate în trei mari categorii, corespunzătoare perspectivelor de abordare / interpretare:

1. abordarea psihosocială a urmărit să demonstreze că aceia care abandonează școala diferă de cei care își finalizează studiile în ceea ce privește unul sau mai multe atribute psihosociale sau trăsături de personalitate; numeroase studii de această factură au investigat rolul motivației, inteligenței, imaginii de sine și agresivității în decizia de a abandona școala.
2. perspectiva interacționistă interpretează abandonul ca pe o consecință a interacțiunii dintre caracteristicile individuale ale elevilor și cele ale mediului educațional, în care se includ ceilalți actori sociali (profesori, colegi) și variabile ale programelor educative.
3. teoria constrângerii externe afirmă că abandonul școlar nu este atât un produs al sărăciei, cât un produs al presiunii factorilor de mediu pe care individul nu îi poate controla.

Factorii care au un impact deosebit asupra menținerii elevilor în școală sunt cei legați de sănătate și obligații. Proiectul Feight (F8) propus de Quarter Mediation are ca scop identificarea principalilor factori care declanșează părăsirea timpurie a școlii. Acest proiect își dorește să reducă rata abandonului școlar prin creșterea motivației elevilor și prin ajutorarea acestora de a se adapta în societate, prin învățare continuă. Se concentrează asupra cadrelor didactice care lucrează cu elevi în situație de risc crescut de abandon școlar – copii cu dezavantaje socio-economice sau cu nevoi speciale educaționale. Așadar, proiectul se adresează tuturor profesorilor, cu scopul de a sprijini, înțelege și a motiva elevii să își continue educația în vederea obținerii unei diplome, a unei calificări pe piața muncii.

Cele opt soluții împotriva abandonului școlar se concentrează asupra importanței de formare continuă a cadrelor didactice, atât de necesară pentru a putea reduce, cu profesionalism, rata abandonului școlar. Metodele se bazează pe cele opt inteligențe multiple. Acestea sunt: 1. Implicarea elevilor în situații de viață concrete; 2. Realizarea de activități în aer liber (outdoor activities); 3. Activități extracurriculare; e profesionale și familiale. 4. Peer training (peer education) – formarea unor competențe/abilități în cadrul unor grupuri formate de elevi de aceeași vârstă, clasă,

sex, orientare religioasă, etc.; 5. E-learning; 6. Folosirea muzicii, artei, desenului, jocului, teatrului ca metode de învățare; 7. Dobândirea unor abilități de interacțiune între persoane - Team Building (construirea unei echipe eficiente este un proces de dezvoltare și motivare a unui grup, astfel încât acesta să își atingă țelul și să devină o echipă eficientă). 8. Learning by doing. Învățarea prin practică în situații concrete. În continuare vă prezentăm câteva dintre aceste metode de prevenire a abandonului școlar.

”Peer education” este una din cele opt soluții propuse de Quarter Mediation. Este un proces prin care elevii sunt motivați, instruiți. Are scopul de a dezvolta cunoștințele, de a corecta atitudinile, comportamentele, de a reda încrederea. Sensul cuvântului „peer” Un „peer” (egal) este o persoană care aparține aceluiași grup social ca și altă persoană care face parte din același grup. Grupul poate diferenția în funcție de vârstă, sex, ocupație, statut socio-economic, religie, probleme de sănătate, etc. „Education” – dezvoltarea cunoștințelor/atitudinilor, credințelor, comportamentelor unei persoane printr-un proces de învățare. Activitățile de tip peer education au loc pe o anumită perioadă de timp și au ca scop dezvoltarea cunoașterii/atitudinii, dobândirea unor noi competențe, motivarea grupului țintă. Un alt scop ar fi și dezvoltarea competențelor personale care să fie ulterior folosite ca o deschidere pentru piața muncii.

”Peer education” are în vedere nevoile individuale ale grupului țintă, iar în cazul nostru, în nevoile clasei de elevi. Peer education presupune un program personal de dezvoltare, vine în ajutor prin punerea în practică a ceea ce s-a învățat. Educația de la egal la egal își propune să îi instruiască pe elevi, prin realizarea unor activități informale, pe o anumită perioadă de timp și vizează dezvoltarea cunoștințelor acestora. Exemple de activități de tip peer education: sesiuni organizate cu colegii, folosind tehnici interactive, cum ar fi teste, jocuri de rol, povestiri, discuții de grup, dezbateri pe diferite subiecte care îi preocupă pe elevi.

Formatorul/Mentorul/Profesorul care utilizează la clasă acest tip de educație trebuie să fie: Experimentat; Familiarizat cu procesul de învățare activă; Posedă caracteristici personale și abilități interpersonale care fac să fie privit ca o persoană de încredere; Dispune de posibilitatea de a comunica fluent, de a da dovadă de creativitate.

Profesorul, în cazul nostru, trebuie să fie o persoană care demonstrează abilități de rezolvare a conflictelor, să fie capabil să controleze discuții de grup, să ofere feedback constructiv și sugestii de îmbunătățire, să utilizeze exemple relevante, să utilizeze o varietate de metode de instruire cu scopul de a-i motiva pe elevi; el are capacitatea de a le reda încrederea în ei înșiși.

Educația de la egal la egal este încă privită ca un concept nou. Acest fel de educație este un real sprijin pentru elevii cu risc de abandon școlar sau care chiar au părăsit studiile din varii motive, prin aceea că are potențialul de a extinde accesul la formare și, ulterior, de a deschide noi orizonturi. Persoanele care se confruntă cu această problemă, elevii în cazul nostru, vor avea sprijinul activ al profesorilor, printr-o serie de sesiuni structurate. Sub aspect conceptual și teoretic, peer education (educația de la egal la egal) apare ca o noutate, ea exersându-se metodic de câteva decenii, chiar dacă rudimente ale acesteia le identificăm în educația secolului al XIX-lea (prin sistemul monitoriatului – elevii mai mari și mai bine pregătiți îndrumându-i pe cei mai mici). Din punct de vedere procesual, într-o modalitate difuză și nereflectată, educația de la egal la egal se face de când lumea. Deficiențele metodologiei clasice, care abundă în formalism și clișee – până la saturație, au făcut ca unele gesticulații paideice mai vechi să fie redescoperite, rafinate, recontextualizate și făcute operaționale pentru noile situații de învățare. În același timp, asistăm la o creștere a complexității mediilor educative datorată sfidărilor de tot felul: tinerii de azi sunt mult mai expuși unor factori destructuranți decât cei de altădată, vedetismul mediatic și consumerismul au devenit cuvinte de ordine ale peisajului social, noile modalități de comunicare și informare creează noi tipuri de interacțiuni între ei, modelele (pozitive sau negative) au o altă amplitudine și impact asupra tinerilor, credibilitatea maturului este din ce în ce mai contestată (pe drept sau pe nedrept). Și atunci, o resuscitare a potențialului educogen al unor părgii ce țin de membrii grupului pare a fi un complement binevenit al arsenalului pedagogic arhicunoscut.

Un profesor care se ocupă de „peer education” este bine să colaboreze și cu alți profesori. De asemenea, este bine de știut că „peer education” nu este o soluție pentru toate problemele întâmpinate la clasa de elevi și că uneori se pretează să folosim alte metode, alte abordări. Întotdeauna se vor avea în vedere necesitățile clasei de elevi sau ale grupului țintă. Un lucru foarte important este acela că profesorul/mentorul îi ajută pe elevi să își descopere nevoile personale, să câștige încredere, să dezvolte comunicarea, lucrul în echipă.

Concluzionând, vom spune că educația „prin perechi” îmbie la apropierea ființelor, prin empatie și contagiune, prin solidarizare existențială, prin comuniune inter-generațională. Ea creează sentimentul bucuriei că ceea ce știm sau facem merită să fie transmis aproapelui (și egalului) nostru. Rezultatul obținut în urma utilizării acestor metode la clasă este acela că elevii vor fi mult mai motivați, învățarea va fi una eficientă, plină de creativitate (lucru în echipă, ateliere de lucru, exemple de bune practici).

Bibliografie:

1. Amabile, T., Creativitatea ca mod de viață. Ghid pentru părinți și profesori, traducere de Tureanu Anca, București, Editura Științifică și Tehnică, 1997;
2. Ausubel, D.P., Robinson, F.G., Învățarea în școală. O introducere în psihologia pedagogică, E.D.P., București, 1981;
3. Bocoș, M.D., Instruirea interactivă, Editura Polirom, Iași, 2013;
4. Jigău M., (coord.), Program pilot de intervenție prin sistemul zone prioritare de educație, Editura Alpha MDN, Buzău, 2006;

PREVENIREA ȘI COMBATEREA ABANDONULUI ȘCOLAR

*Prof. Subțire Maria Cristina
Școala Gimnazială „Pamfil Șeicaru”
Orșova, Mehedinți*

Abandonul școlar reprezintă o conduită de evaziune definitivă, care constă în încetarea frecventării școlii și părăsirea sistemului instructiv-educativ. Fenomenul de absentism conduce la insuccesul școlar și constituie un pas important spre abandonul școlar. Pentru a putea ține sub control acest fenomen, absentismul trebuie urmărit, prin diverse mijloace, prevenit și redus cât mai mult posibil.

Absenteismul școlar poate fi definit ca o problemă socială explicată din ce în ce mai des drept o caracteristică socio-culturală a mediului din care provine elevul. Este prezent mai frecvent în mediul urban, în cadrul familiilor sărace. Absenteismul mai poate fi înțeles și ca un tip de conduită evazionistă stabilă, permanentă ce reflectă o atitudine lipsită de respect, interes, motivație și încredere în educația școlară.

Absenteismul este folosit de elevi ca o formă de agresiune pasivă împotriva școlii, fără a le mai fi frică de posibilele pedepse ce ar surveni atât din partea conducerii instituției, cât și a părinților. Absenteismul este primul factor asociat în mod direct cu abandonul școlar. În general, cei care ajung să abandoneze școala sunt elevii care învață la școli profesionale

Datorită faptului că o dată pierdută legătura cu școala elevului îi este din ce în ce mai greu să revină la îndatoririle avute înainte, prevenția abandonului școlar trebuie să funcționeze de la primele semne. Astfel trebuie să se ia măsuri de la primele absențe repetate – discuții în particular cu elevul și apoi cu părinții acestuia, în încercarea de a-l readuce pe calea frecventării cursurilor. Această “consiliere” se poate efectua și în ora de dirigiență sau în alte momente care ar permite dialogul liber, neîngrădit profesor – elev.

O parte dintre devierile comportamentale manifestate în mediul școlar, printre care se numără și absenteismul și abandonul școlar, se află în legătură cu greșelile de educație ale cadrelor didactice și cu stabilirea relațiilor incorecte între elevi. Ele pot fi prevenite printr-o organizare corectă a vieții și a raporturilor intrașcolare, deoarece un bun climat școlar influențează totdeauna pozitiv sfera emoțională a stării psihice a elevului. Educarea conștiinței și a conduitei morale nu e posibilă fără încredere, relații principiale, disciplină bună și evitarea oricăror traume psihice. Activitatea de prevenție a absenteismului și abandonului școlar este legată nu numai de igiena activității intelectuale, dar, în egală măsură, și de asigurarea unei dezvoltări echilibrate a vieții afective în cadrul relațiilor intrașcolare. Greșelile de educație privind sfera afectivă, comise în perioada formării personalității, întârzie maturizarea trăsăturilor pozitive de caracter și, prin aceasta, generează deficiențe în reglarea manifestărilor emoționale în procesul de integrare socială. Părerea profesorului cântărește adesea greu, dar important este ca elevul să fie convins de lipsa unui viitor în cazul renunțării la școală, astfel încât schimbarea, decizia finală, să vină din interiorul acestuia. Organizarea în școală a unui regim de activitate disciplinată prin supraveghere și control, prin gradarea sarcinilor, prin neadmiterea abaterilor, a dezordinii, precum și prin cultivarea constantă a acțiunii ferme, perseverente, principiale și prompte a colectivului de elevi, cu scopul menținerii unui nivel ridicat de ordine și muncă, are o mare importanță în prevenirea situațiilor de absenteism și abandon școlar. O altă soluție ar putea fi și crearea unor clase de adaptare, în care cei vizați să fie supuși unui program diferit, mai ușor, în trepte, astfel încât să-și dea seama în final de necesitatea continuării studiilor.

Familia are și ea o covârșitoare importanță în luarea acestei decizii. Ea trebuie să-l sprijine permanent pe cel care are tendința de abandon, să-l înțeleagă și, cel mai important, să nu ia măsuri drastice, severe, împotriva acestuia. În anumite cazuri, chiar și familia poate fi consiliată pentru formarea unei atitudini potrivite, pozitive, care să se aplice cu succes în astfel de situații. Vizita dirigintelui/consilierului școlar acasă la elev, poate crea premisele unui dialog mai liber, unei relații mai apropiate, bazate pe sinceritate și încredere reciprocă. Sporirea numărului de activități comune școală – familie, realizarea unor proiecte împreună, sunt foarte importante pentru ca elevul să înțeleagă că ambele instituții – atât școala, cât și familia – acționează doar în interesul său. Multe studii au ajuns la concluzia că diminuarea abandonului școlar se poate face prin îmbunătățirea parteneriatului școală – familie. În unele școli se recurge chiar la asigurarea mijlocului de transport necesar elevului pentru a ajunge la școală.

Prevenția devianței în mediul școlar, determinată de: insuficienta pregătire anterioară a elevului în procesul instructiv-educativ, de defecte în organizarea regimului de zi, de conflicte relaționale, de reacții afective, este perfect posibilă cu ajutorul unui consilier școlar bine pregătit.

Bibliografie

1. Ionescu Miron, Ioan Radu - *Didactica modernă*, Editura Dacia, 2001;
2. Costache Luminița, UNICEF - *Ghid de lucru pentru prevenirea și combaterea abandonului școlar*, Vanemonde, 2012;
3. Neamțu Cristina - *Devianța școlară*, Editura Polirom, 2003;
4. Nicola Ioan - *Tratat de pedagogie școlară*, Editura Aramis, 2003;

ABANDONUL ȘCOLAR TIMPURIU

*Sulea Ionelia Eugenia
Școala Gimnazială Burila-Mare*

Una dintre cele mai acute probleme cu care se confruntă sistemul de învățământ din țara noastră este abandonul școlar. Acest fenomen generează efecte negative, de cele mai multe ori iremediabile atât la nivelul calității vieții individului cât și a supra întregii societăți. Din punct de vedere al datelor statistice putem spune că motivele care duc la abandonul școlar sunt: situația economică precară, mediul familial dezorganizat, exodul părinților în străinătate și lipsa locurilor de muncă atractive pentru tineri.

Trebuie reamintit că sistemul de învățământ are un rol foarte important și anume acela de a asigura forța de muncă calificată care să vină în ajutorul nevoilor societății. Fie că vorbim despre filiere teoretice sau despre calificare profesională, importanța continuității și absolvirii diferitelor forme de învățământ rămâne aceeași.

După definiții utilizate, părăsire timpurie a școlii poate lua mai multe forme. Ea include tinerii care au abandonat școala înainte de sfârșitul învățământului obligatoriu, cei care au terminat învățământul obligatoriu, dar nu au obținut o calificare, și cei care au urmat cursuri de formare profesională, fapt care nu a condus la un echivalent de calificare la nivel secundar superior. Abandonul școlar timpuriu are pe termen lung efecte negative asupra dezvoltării sociale și creșterii economice.

Din nefericire România nu este singurul stat care se confruntă cu această problemă ce constituie un impediment pentru sistemele de învățământ respectiv siguranța economică a multor state europene. Inovarea și creșterea economică se bazează pe o forță de muncă calificată: reducerea ratei mediei europene de părăsire timpurie a școlii cu un punct procentual ar oferi economiei europene, în fiecare an, aproape o jumătate de milion de potențiali tineri calificați angajați în plus.

Potrivit statisticilor, media gradului de cuprindere în învățământ a celor 28 de țări din Uniunea Europeană este 78,5% în anul 2008, cu 2% mai mare decât în 2003, 76,9%. Cel mai mic grad de participare în învățământ îl avea țara candidată la aderare, Turcia, 54,3% în 2008 (înregistrând o creștere față de 47,9% din 2003), urmată de Malta (54,2%), de Portugalia (54,3%) și de Spania (60%).

La polul opus, cu cel mai ridicat grad de cuprindere în învățământ, se află Croația (95,4%, cuprinsă în studiu), Slovacia (92,3%), Cehia (91,6%) și Slovenia (90,2%). Conform datelor statistice în Turcia s-a evidențiat în cazul elevilor de sex masculin o rată mai mare a gradului de cuprindere în învățământ, 56,4%, în comparație cu cea de sex feminin, 40,9%, această valoare fiind la nivelul uniunii 75,7% în cazul sexului masculin și 81,4% în cazul sexului feminin. Băieții au în general o predispoziție mai ridicată decât fetele să părăsească școala.

Părăsirea timpurie a școlii la nivelul Uniunii Europene are valoarea de 16,6% în anul 2003, cu 10,2% mai mică decât în anul 2008: 14,9% (dintre care 16,9% bărbați și 12,9% femei). Scopul proiectelor educaționale implementate de Uniunea Europeană pentru anul 2020 este ca această valoare să scadă până la 10%. În cadrul uniunii sunt țări în care rata părăsirii timpurie a școlii în anul 2008 a fost sub această valoare, cum ar fi de exemplu: Croația (3,7%), Polonia (5%), Slovenia (5,1%), Cehia (5,6%) sau Slovacia (6%). Observăm faptul că acestea sunt țările care au cel mai ridicat grad de cuprindere în învățământ în aceeași perioadă. Printre țările cu cea mai ridicată valoare a părăsirii timpurie a școlii se enumeră: Turcia (46,6%), Malta (39%), Portugalia (35,4%), respectiv Spania (31,9%). Sunt țări care din anul 2003 până în 2008 au atins scăderi ale ratei

părăsirii timpurii a școlii de peste 10%, și anume: Bulgaria (de la 21,9% la 14,8%), România (de la 22,5% la 15,9%), Malta (de la 49,9% la 39%), Portugalia (de la 41,2% la 35,4%) și Turcia (de la 53% la 46,6%).

În România cauzele abandonului școlar sunt multiple. Una dintre ele poate să fie pe de o parte, în adaptarea elevului la activitatea de învățare realizată în mediul școlar, dar și extrașcolar sau, pe de altă parte, inadaptarea școlii la factorii interni (biologici, psihologici) și externi (socioeconomici, socioculturali).

Potrivit unor date statistice mai recente avem următoarele rezultate: în anul 2013-2014, rata abandonului școlar în învățământul primar și gimnazial a fost de 1,5% (1,3% în învățământul primar și 1,9% în învățământul gimnazial), cea mai mare valoare a ratei abandonului s-a înregistrat în învățământul postliceal și de maiștri de 7,9%. (în cadrul învățământului liceal și profesional, în anul școlar 2013-2014 rata abandonului a fost de 2,9%). În anul școlar/universitar 2014-2015 gradul de cuprindere școlară pentru populația în vârstă de 0-23 ani a fost de 73,7%, cu valori mai mari la populația feminină (75,5%). Pe județe, gradul de cuprindere a variat între 114,6% (în Municipiul București) și 44,6% (județul Ilfov). În anul școlar 2014-2015 cel mai mare grad de cuprindere a fost înregistrat la ciclul primar, la grupa de vârstă 6-10 ani, de 91,4%. Cel mai mic grad de cuprindere a fost înregistrat în cazul grupei de vârstă 0-2 ani, din cadrul învățământului antepreșcolar (6,7%).

În concluzie, părăsirea timpurie a școlii este o problemă ce afectează în diferite grade statele Uniunii Europene. În urma studiilor efectuate s-a stabilit că această situație este rezultanta unei combinații de cauze interne (psihologice cum ar fi: imaturitatea școlară, instabilitatea psihică, tulburări de comportament) și externe (de natură socioeconomică: situația economico-financiară a familiei). Aceste date statistice au fost centralizate tocmai pentru a trage un semnal de alarmă asupra gravității acestei probleme dar și pentru încurajarea cadrelor didactice spre a motiva elevii aflați în situații de risc. De asemenea este important să adresăm un apel asupra comunităților care la rândul lor sunt îndemnate să colaboreze alături de diferite instituții ale statului și O.N.G-uri pentru remedierea cât mai rapidă și mai eficientă al acestui fenomen ce pune în pericol integritatea economică și viitorul țării noastre.

Bibliografie:

Erika GYÖNÖS – Economie teoretică și aplicată Volumul XVIII (2011)

Daniel-Mihail Jurcan-Studiul-diagnostic privind situația abandonului școlar și părăsirea timpurie a școlii în mediul rural (2012)

Ciprian FARTUȘNIC (coord.), Otilia APOSTU, Magda BALICA, Bogdan FLORIAN, Irina HORGĂ, Mihaela JIGĂU, Lucian VOINEA-Ghid de lucru pentru prevenirea și combaterea abandonului școlar (2012)

ABANDONUL SCOLAR –CAUZE SI MODALITATI DE PREVENIRE

Prof. Tatomir Simona

Colegiul Tehnologic „Constantin Brancoveanu” Baia de Arama, jud. Mehedinți

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie, apoi ea se continuă în grădiniță și scoală prin intermediul cadrelor didactice. În primul rând, ea se realizează prin puterea exemplului. O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar, care a devenit din ce în ce mai frecvent.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înainte de obținerea unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înainte de încheierea actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse. Chiar și cel în cauză a fost nevoit să depună anumite eforturi. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii someri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

- școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale. Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală. De asemenea, este menționată aprecierea (fără

vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul scolar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.

- cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoscuți apropiați care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.
- climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permissiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.
- factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbusirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.
- factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greselile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.
- anturajul de proastă calitate deșusolează elevii cu un psihic labil datorat unor curenți din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume băuturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;
- implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;
- creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.
- În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;

- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
- psihiatrice - depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;
- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, gradul lor de adaptare și percepere este diferit, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un statut, un rol și o valoare, fapt ce îi determină să îndrăgească mediul școlar. Evaluarea pe care o poate face educatorul se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale. Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei române, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, față necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei însșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată. Copiii le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor. "Unicitatea pozitivă" care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negative", aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Asadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preșcolar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se menține în sistemul educativ, făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, cadrelor didactice, cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar – o problemă gravă în România.

Cadrelor didactice împreună cu consilierul școlar încearcă să-i determine pe elevi să constientizeze importanța școlii, a terminării unui liceu. La noi, în România, abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație foarte strânsă cu membrii familiei.

Bibliografie:

Clerget, Stéphane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București

Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București

Tatu, Cornelia, *Support de curs: Consiliere școlară* (2009)

CAUZE ȘI MODALITĂȚI DE PREVENIRE A ABANDONULUI ȘCOLAR

*Tămîș Elisabeta
Colegiul Național „Traian”*

Educația reprezintă, pentru orice societate, un domeniu cheie pentru dezvoltarea durabilă și competitivă a acesteia. Investițiile în capitalul uman, într-un sistem educativ performant, echitabil sunt vitale pentru dezvoltarea unei societăți bazate pe cunoaștere. Din această perspectivă, prioritatea acordată formării inițiale și continue a resursei umane este esențială pentru finalizarea unei forme de învățământ și pentru inserția absolvenților pe piața muncii.

În acest context, fenomenul de abandon școlar ce tinde să se extindă în anumite medii și comunități umane reprezintă un risc major pentru dezvoltarea societății în ansamblu. Abandonul școlar este o realitate socială complexă, având o multitudine de cauze și având nevoie, în consecință de răspunsuri diversificate. Convingerea că trebuie promovate și aplicate, în cel mai scurt timp posibil, acțiuni de prevenire a abandonului școlar, voința de a susține eforturile de diversificare ale metodelor de predare-învățare, preocuparea pentru orientarea școlară și profesională a elevilor, toate acestea reprezintă principalele motivații pentru elevi de a evita abandonul școlar, dându-le în același timp posibilitatea de a se implica într-un proiect artistic și de a lucra în echipă.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare, ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

- Școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor îngospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale. Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevii care au domiciliul la distanțe mari de școală.

-Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absentismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă.

-Climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

-Factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absentism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

-Anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor curențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a căpăta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume băuturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar sunt:

- Identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;
- Implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;
- Creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.
- În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar, printre care:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;
- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
- psihiatrice – depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;
- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

În cadrul învățământului preșcolar, educatoarea are, de asemenea, un rol decisiv în formarea conceptului despre școală al copiilor preșcolari – viitorii școlari. Rolul acesteia este nu numai de a-i informa cu privire la școală, ci și de a-i face să conștientizeze importanța pe care o deține școala în viața unui individ. Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, gradul lor de adaptare și percepere este diferit, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un statut, un rol și o valoare, fapt ce îi determină să îndrăgească mediul școlar. Evaluarea pe care o poate face educatoarea se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale. Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etniodiferită față de restul copiilor.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre.

Bibliografie:

- Băban, Adriana, *Consiliere educațională*, Editura Psinet, Cluj – Napoca, 2001
- Cosmovici, Andrei; Iacob, Luminița, *Psihologie școlară*, Editura Polirom, Iași, 1998
- www.google.ro

CE ESTE ABANDONUL ȘCOLAR? CAUZE ȘI MODALITĂȚI DE PREVENIRE

Ticană Ionela Cristina
Școala Gimnazială Bălăcița

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse. Chiar și cel în cauză a fost nevoit să depună anumite eforturi. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

- școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale. Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală. De asemenea, este menționată aprecierea (fără vreo susținere) potrivit căreia, în mediul rural, abandonul școlar crește iarna, „în condițiile lipsei de subsistență” și din cauza „lipsei hranei sau îmbrăcăminte necesare”. E o simplă părere fără cunoașterea generală a

realității. Pe de altă parte, încălzirea vremii, crearea condițiilor naturale de practicare a unor îndeletniciri îi fac pe copii să-și urmeze părinții la muncă, abandonând școala.

- cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.

- climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

- factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.

- factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

- anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor carențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;

- implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;

- creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.

- În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;

- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;

- psihiatrice – depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;

- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

În cadrul învățământului preșcolar educatoarea are, de asemenea, un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari – viitori școlari. Rolul acesteia este nu numai de a-i

informa cu privire la școală, ci și de a-i face să conștientizeze importanța pe care o deține școala în viața unui individ.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, gradul lor de adaptare și percepere este diferit, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un statut, un rol și o valoare, fapt ce îi determină să îndrăgească mediul școlar. Evaluarea pe care o poate face educatoarea se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale. Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rome, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată. Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o „unicitate pozitivă” – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor. „Unicitatea pozitivă” care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia „negative”, aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preprimar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se menține în sistemul educative, făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, cadrelor didactice, cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar – o problema gravă în România.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte și să nu uităm că educația depinde foarte mult de familie.

Privitor la această temă, Abandonul școlar – cauze și modalități de prevenire, consider că este o temă foarte mult abordată în mediul școlar. Cadrele didactice împreună cu consilierul școlar încearcă să-i determine pe elevi să conștientizeze importanța școlii, a terminării unui liceu. La noi, în România, abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație foarte strânsă cu membrii familiei.

Bibliografie: <http://dar.episcopiadevei.ro/index.php/2015/10/20/ce-este-abandonul-scolar-cauze-si-modalitati-de-prevenire/>

ABANDONUL ȘCOLAR

Prof. Traianovici Paula
Școala Gimnazială Burila Mare, Mehedinți

Cauzele abandonului școlar sunt multiple, poate fi vorba fie de inadaptarea elevului la activitatea de învățare, fie de inadaptarea școlii la factorii interni (psihologici) și/sau externi (socioeconomici, socioculturali) ai copilului.

Copilul are nevoie de suport emoțional susținut, de siguranță și de apartenență la grup. Orice dezechilibru al stării emoționale a copilului îl dezorientează și îl descurajează atunci când trebuie să depună un efort semnificativ în ceea ce privește activitățile școlare. Un copil care resimte un disconfort în plan fizic, psihic sau emoțional poate manifesta, la un moment dat, tendința de a abandona școala. Plecarea părintelui/părinților la muncă în străinătate este un stresor semnificativ ce poate avea un impact negativ asupra echilibrului emoțional al copilului determinându-l în mod indirect să abandoneze școala.

Copilul care abandonează școala poate fi descris astfel:

- îi lipsește motivația școlară;
- are dificultăți de învățare;
- are o rată a absenteismului mare;
- are rezultate școlare slabe;
- are imagine de sine scăzută;
- este izolat față de colegi;
- îi lipsesc achizițiile în zona autocunoașterii;
- este incapabil să se adapteze la mediul școlar;
- are o lipsă reală a unui suport școlar;
- manifestă dezechilibru emoțional survenit în urma absenței părinților de acasă sau a lipsei unui control parental;
- cerințe educaționale speciale;
- stare de sănătate precară;
- manifestă comportamente deviate (agresivitate fizică și verbală, tendința de vagabondaj, vandalism, consum de tutun, alcool sau alte substanțe interzise);
- provine din medii sociale sărace;
- lipsa unui model educațional din familie.

Pentru fiecare copil, părintele sau persoana în grija căruia se află copilul sunt primii „profesori”. Adulții care îngrijesc copilul trebuie să știe că prin implicarea în educația și formarea copilului pun bazele de care acesta are nevoie pentru a se dezvolta și a-și construi un viitor de succes. Familia poate contribui la reducerea ratei de abandon școlar prin:

- asigurarea unor condiții socio-economice cât mai bune (asigurarea hranei zilnice și a pachetelului cu mâncare pentru școală, a îmbrăcăminte și încălțămintei, a condițiilor locative necesare studiului, a materialelor educaționale necesare);
- asigurarea unei echilibru emoțional, a sentimentului de apartenență și sprijin necondiționat;
- crearea unui climat familial adecvat, asigurarea unui mediu favorabil dezvoltării și învățării, cu scopul de a pregăti copilul pentru existența independentă și viața de adult dându-i repere pe care să le urmeze;
- schimbarea mentalității vis-a-vis de acțiunile și nevoile sociale, de modalitatea de raportare la mediul înconjurător al copilului;
- atitudine pozitivă a adulților din apropierea copilului față de educația acestuia;
- control parental direct și activ în viața copiilor;
- limitarea prestării unor activități lucrative în gospodărie sau în afara acesteia;

- control asupra activității copiilor în timpul liber;
- acordarea ajutorului la învățatură din partea părinților/tutorilor să fie cât mai mare;
- prezența părintelui/părinților în viața copilului.

Școala are rolul de a identifica acei elevi care, datorită unor influențe de natură economică, socială, culturală, medicală, riscă la un moment dat să abandoneze școala. Școala nu poate influența factorii de natură individuală sau familială, însă poate găsi soluții care să ofere șanse egale tuturor copiilor. Dintre factorii principali care ar putea duce la diminuarea sau reducerea abandonului școlar amintim:

- să evite supraîncărcarea școlară;
- să diversifice și să facă mai atractive activitățile școlare;
- să organizeze activități extrașcolare menite să atragă elevii;
- să stabilească și aplice un program de recuperare a materiei școlare pentru elevii cu astfel de probleme;
- să existe comunicare asertivă și eficientă cadru didactic-elev;
- să evite constituirea unei elite, ceilalți fiind marginalizați;
- oferta școlară să fie compatibilă cu trebuințele, interesele și aspirațiile elevilor;
- exigențele școlare să fie rezonabile;
- sistemul de evaluare să nu fie unul subiectiv, ci unul individualizat, adaptat nivelului real al copilului, să nu devalorizeze imaginea copilului;
- să nu mai promoveze relații pedagogice bazate exclusiv pe autoritatea profesorilor;
- disciplina școlară să nu fie nici excesiv de permisivă, nici excesiv de rigidă;
- să evite practicile educative percepute de elevi ca fiind nedrepte, frustrante;
- sistemul școlar să fie adecvat la cerințele sociale actuale;
- să existe o dotare materială adecvată în școală;
- programe de consiliere pentru părinți;
- colaborarea cu toate autoritățile comunității locale, inclusiv cu ONG-uri

Prin cele menționate mai sus se arată că abandonul școlar este, în fapt, culminarea unui proces pe parcursul căruia elevul, din diferite motive, se îndepărtează de școală și în cele din urmă o părăsește. Copiii trebuie monitorizați încă de la începutul școlarizării, astfel încât să se poată prevedea și preveni tendința de abandon școlar. Pentru prevenirea sau reducerea ratei abandonului școlar trebuie lucrat atât cu elevul cât și cu familia și școala.

COMBATEREA ABANDONULUI ȘCOLAR

*Prof. pt. inv. primar,
Traianovici Alexandru
Școala Gimnazială Căzănești*

Abandonul reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ înainte de obținerea unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înainte de încheierea ciclului de studii început. Din punct de vedere legal se specifică faptul că frecventarea obligatorie a școlii încetează la sfârșitul clasei a X-a. Atunci când statul controlează frecventarea școlii abandonurile înainte de termenul legal al școlarității obligatorii sunt relativ rare, fiind adesea deghizate în absenteism intens.

Educația este percepută ca o funcție vitală a societății, iar școala drept principala instituție prin care societatea își perpetuează existența. Astfel școala este un “factor cheie” al dezvoltării. De la școală se așteaptă astăzi totul: să îi ajute pe tineri să cunoască trecutul și să înțeleagă prezentul, să îi ajute să conștientizeze și să își asume responsabilitatea pentru a se implica în orientarea destinului colectivităților către un viitor dorit. Din acest punct de vedere orice problemă cu care se confruntă acest sistem de învățământ trebuie analizată, dezbătută și trebuie căutate soluții pentru o eventuală ameliorare. Pe această linie se înscriu și problemele de risc de abandon școlar și problemele comportamentale.

Abandonul școlar se caracterizează prin părăsirea prematură a școlii înainte de obținerea unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înainte de încheierea actului de studii început.

În plan social, pot fi considerate forme ale eșecului școlar abandonul școlar, excluderea socială și profesională, analfabetismul.

Abandonul școlar se caracterizează prin părăsirea prematură a școlii înainte de obținerea unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înainte de încheierea actului de studii început. De multe ori abandonul se asociază cu delincvența juvenilă, cu recurgerea la droguri, cu viața de familie dezorganizată.

Fenomenul se înregistrează în special la sate și în comunitățile de romi, unde copiii sunt folosiți ca sursă de venit sau văzuți ca indivizi cu responsabilități în gospodărie.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să identificăm și să studiem câteva cauze:

a) Școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau, muncind ca zilieri la oameni mai avuți din sate.

Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Aceasta stare provoacă deseori, exploatarea copiilor prin munca de către părinți. Tendința de a considera că familiile din zonele defavorizate nu valorizează pozitiv importanța educației este superficială. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale.

Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școli din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor dar, și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală.

b) Cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în

raport cu școala. Cunoașterea acestora atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor.

Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

Una dintre marile probleme cu care se confruntă mediile politice, și socio-economice din România o reprezintă educația copiilor romei.

Din păcate, cei care nu frecventează sau abandonează școala sunt deseori discriminați – învață în clase sau școli separate, puși în ultimele bănci ale clasei, tratați cu indiferență, agresati verbal de către copii sau profesori, trăiesc în orfelinate, în instituții pentru copii cu handicap sau, pur și simplu, pe străzi și în canale. Estimativ, jumătate din romii care trăiesc în România sunt analfabeți. Îmbunătățirea accesului și participării la educație are ca scop prevenirea și combaterea marginalizării și excluderii sociale prin îmbunătățirea ratei de participare la educație.

ABANDONUL SCOLAR

*Prof. Troe Paula
Școala Gimnazială Cazanesti*

1.1 PRECIZARI CONCEPTUALE

Abandonul școlar este o formă de manifestare a devianței școlare alături de copiat, fuga de la școală, absentismul școlar, vandalismul școlar, violența în școală. Devianța școlară include totalitatea conduitelor care se abat de la normele și valorile ce reglementează rol-statusul de școlar, aceste norme și valori sunt statuate în regulamentele școlare și în cele de ordine interioară.

Devianța școlară este un fenomen care i se prezintă fiecăruia într-un mod diferit. Publicului larg i se prezintă prin ceea ce are el spectaculos, senzational, dramatic sau tragic. Cazurile de violență extremă din școli, care se soldează cu morți și răniți sunt un subiect amplu mediatizat. Filosofii și politicienii vad în devianța școlară mai curând expresia declinului moral al societății, în timp ce economistii descoperă aici sursa unor însemnate pierderi. (Neamtu, C; 2003, p.199).

După unii autori abandonul școlar este privit ca o retragere conștientă a elevului din sistemul social școlar ca urmare a pierderii interesului sau motivației pentru învățare și a angajării în activități exterioare învățării sau ca urmare a lipsei de resurse economice pentru continuarea școlarizării. (Zamfir, E; Zamfir, C; 1995, p.167).

Cristina Neamtu definește abandonul școlar ca fiind conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ, indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii ciclului de studii începute. Cei care abandonează școala nu mai sunt reprimiți ulterior în aceeași instituție educativă și nu sunt înscriși într-un program de școlarizare alternativ.

(Neamtu, C, 2003, p.199).

Rata abandonului școlar se stabilește ca raport procentual între numărul elevilor înscriși și numărul absolvenților.

Unul dintre cei mai importanți indicatori ai eficienței unui sistem de învățământ este rata abandonului școlar. Aceasta relevă puterea sistemului școlar de a cuprinde și menține elevii în interiorul său, de a le asigura accesul și suportul pentru finalizarea cel puțin a nivelului școlar obligatoriu.

1.2. TEORII ȘI PARADIGME ALE ABANDONULUI ȘCOLAR PERSPECTIVA ECOLOGICĂ

Urie Bronfenbrenner pornind de la teoria sistemelor a elaborat **un model ecologic al dezvoltării umane**. Conform acestui model copilul este plasat în centrul unui ecosistem structurat în patru niveluri:

1. nivelul microsistemic (școala, familia, grupul de egali);
2. nivelul mezosistemic (diferite interacțiuni între micro sisteme);
3. nivelul exosistemic (micro sistemele, mezosistemul și grupurile de apartenență ale părinților);
4. nivelul macrosistemic (modelele culturale).

Aceste sisteme se influențează reciproc, iar dacă se produce o modificare într-unul din ele și celelalte sisteme vor fi afectate. Astfel dacă microsistemul familial nu funcționează, normal acest lucru va afecta și situația școlară a copilului (Elisabeta Stanciulescu, 2002, p.22).

TEORIA INDIVIDUALISMULUI METODOLOGIC

Bourdon explică eșecul școlar referindu-se la subculturile de clasă socială în care părinții și elevii din mediile defavorizate subestimează avantajele școlarizării și îi supraestimează inconvenientele, în care decizia pentru o anumită alegere în plan educațional se face după calculul cost-beneficiu imediat. El este de părere că contextul social modelează criteriile alegerii, când explică eșecul școlar autorul face apel la “mecanismele concurenței de piață” între indivizi cu resurse diferite (Ionescu, I.I, 1997, p.28).

BEHAVIORISMUL

Această teorie pune accent asupra necesității studiului comportamentului indivizilor și un accent mai scăzut pe sentimentele oamenilor. Sustinătorii acestei teorii subliniază rolul factorilor de mediu și al învățării în determinarea comportamentelor. Inițiatorii behaviorismului au demonstrat posibilitatea modificării comportamentului prin condiționare și decon condiționare, asociere, recompense și pedeapsă, imitare și preluare de modele. (Roth, Szamoskozi, M, 2003, p.100).

În explicarea devianței școlare behaviorismul avansează drept concept-cheie noțiunea de “întărire”; orice comportament, inclusiv indezirabil, se produce pentru că este întărit. Ideea că profesorii pot întări schemele de comportament deviant ale elevilor este dificil de acceptat de către profesori, care preferă să blameze deviantul, familia sau alți factori. Și, totuși, profesorii recunosc că petrec mult timp încercând să corecteze problemele de comportament și, relativ puțin timp concentrându-se pe comportamentele bune ale elevilor. Atenția acordată faptelor indezirabile poate fi un mod de întărire (Neamtu, C, 2003, p. 170).

Literatura de specialitate contemporană consemnează două perspective explicative ale abandonului școlar. Prima este **concepția școlii dominante** sau tradițională care plasează întreaga responsabilitate a abandonului școlar asupra elevilor și operează cu termenul “drop-out”, care sugerează că decizia de a abandona școala îi aparține individului. Pornind de la această interpretare, concepția școlii dominante își propune să evidențieze corelațiile între conduita de abandon, considerată o variabilă dependentă, și comportamentul elevilor, rezultatele lor școlare, stare psihologică și parametrii socio-culturali ai familiei, ca variabile independente. Această abordare consideră abandonul școlar un act individual, cu o semnificație individuală, sau cel mult, semnaland unele deficiențe de ordin educațional și cultural ale societății primare.

Cea de-a doua concepție îi vede pe cei care abandonează școala ca pe niște excluși, pornind de la premisa că un număr mare de elevi sunt “expulzați” din școală, din cauza experiențelor traumatizante de eșec și frustrare trăite în mediul școlar.

Termenul cu care operează această abordare este „push-out”, responsabilitatea pentru abandon fiind plasată la nivelul instituției școlare. Școala, prin calitatea și natura experiențelor școlare, determină elevii să dorească să plece. Majoritatea elevilor, deși consideră anumite aspecte ale vieții școlare ca fiind neplăcute, rămân în școală, având o motivație specifică. Fie elevii au atins maturitatea intelectuală și afectivă care le permite să înțeleagă avantajele continuării școlii și importanța investiției continue în propria formare pentru viitor. Totodată experiențele școlare pozitive și mai ales raportul dintre acestea și aspectele nesatisfăcătoare ale vieții școlare înclină balanța motivațională către continuarea școlarității. “ S-a observat că, odată

luata decizia de a parasii școala, elevii renunța foarte greu la ea, bazele emoționale ale dorinței de a renunța fiind susținute de problemele relațiilor elevului cu familia și alte persoane semnificative din viața sa: colegi, prieteni, profesori” (S. Lichter, E. Rapten, F. Seibert, M. Slanski, citați de Cristina Neamțu in Devianța școlară 2003).

Atat concepția școlii tradiționale, cât și teoria excluderii recunosc faptul că o anumită rată a eșecului, factor cauzal în abandon, există în majoritatea școlilor și că școala ierarhizează în mod inevitabil elevii, ceea ce vine în contradicție cu bazele ei democratice.

Lucrarea de față se încadrează în perspectiva școlii tradiționale, deoarece studiază abandonul școlar din prisma socializării în familie, a socializării primare, a modului în care valorile familiei, a atitudinilor părinților față de educație își pun amprenta pe traseul școlar al copilului.

1.3 REPERE STATISTICE ALE ABANDONULUI SCOLAR

Fenomenul de abandon școlar nu poate fi estimat cantitativ cu precizie deoarece, pe de o parte, există mai mulți elevi care se transferă la alte școli, care obțin certificate de studii alternative, care întrerup școala, apoi revin, iar pe de altă parte, elevii care părăsesc școala pentru a se căsători nu sunt incluși în categoria celor care au abandonat.

Rata abandonului școlar la scară mondială este și mai dificil de obținut, întrucât puține țări colectează date despre cei care abandonează. La începutul anilor '70 rata pierderilor școlare prin abandon și absenteism era estimată ca fiind în creștere, în ciuda măririi costurilor pentru educație, ceea ce demonstrează ineficiența sistemelor educative. ”În jumătate din țările lumii, jumătate dintre copiii școlarizați nu termină ciclul primar.” Fenomenul este deci, foarte grav cantitativ vorbind și deasemenea constituie o marturie a defectelor și ineficienței sistemelor educative care îl produc (Neamtu, C., 2003, p.49).

În Europa, în anul 2006, 6 milioane de tineri au abandonat școala, deși Comisia Europeană își propune să reducă această sumă la numai 2 milioane, precizează un raport european realizat în anul 2007. România și Bulgaria sunt printre primele țări europene în ceea ce privește abandonul școlar, potrivit aceluși raport. Înaintea noastră se mai află doar Malta și Portugalia, state care înregistrează cea mai mare rată a abandonului școlar. Dacă în țara noastră 19% dintre elevii părăsesc devreme școala, în Malta putem vorbi de o rată de 42%, iar în Portugalia procentul înregistrat este de 39%.

La polul opus țării precum Polonia, Republica Cehă sau Slovenia, înregistrează rezultate remarcabile în domeniul educativ, având o rată medie a abandonului școlar de aproximativ 5%.

Comisia Europeană și-a propus, potrivit strategiei de la Lisabona, ca în anul 2010, 90% dintre elevii să nu mai abandoneze școala timpuriu și 85% dintre tinerii să absolva liceul (Nita, M., 2007, p.10).

Pentru România statisticile cu privire la abandonul școlar sunt îngrijorătoare. În ultimii 6 ani rata abandonului școlar a crescut de 3 ori în rândul elevilor din clasele I-VIII, se arată în raportul privind starea învățământului dat publicității de Ministerul Educației.

Rata abandonului școlar în învățământul primar și gimnazial a crescut de la 0,6%, în anul 2000/2001 la 1,8% în anul 2005/2006.

Date despre abandonul școlar în învățământul liceal am găsit numai din anii 2004/2004. Rata abandonului a scăzut de la 3,8% în 1999/2000 la 2,4% în 2003/2004. Pentru învățământul profesional și de ucenici procentele au scăzut de la 6,1% în 1999/2000 la 5,9% (www.insse.ro, site-ul Institutului Național de Statistică).

Cele mai importante domenii de interes legate de înscrierea în sistemul de învățământ și rata abandonului școlar apar în rândurile populației române.

Frecvența sistemului de învățământ prescolar este redusă: se estimează că frecvența în rândul populației române este de 4 ori mai mică decât media națională. 17,3% din copiii români nu sunt cuprinși în sistemul de învățământ. Ratele de abandon școlar în timpul învățământului obligatoriu este mare: 12%-20% dintre copiii români abandonează școala în timpul învățământului primar și gimnazial. Copiii, în special fetele, sunt cei mai afectați de abandon școlar și analfabetism. Numărul mai mare al fetelor care abandonează școala din populația română se poate explica prin faptul că

fetele au un statut diferit de al baietilor in comunitatea roma, astfel ele se casatoresc de tinere sau/si raman insarcinate fiind obligate sa abandoneze scoala (www.cedu.ro).

1.4. PREVEDERI LEGISLATIVE PRIVIND ABANDONUL SCOLAR

Legislatia adoptata de Romania in ceea ce priveste asigurarea accesului la educatie concorda cu documentele internationale la care tara noastra a aderat.

In Declaratia Universala a Dreptului Omului, art. 26 se vorbeste despre dreptul fiecărei persoane la educatie. Se precizeaza ca invatamantul trebuie sa fie gratuit, cel puțin in ceea ce priveste invatamantul elementar si general.

Invatamantul elementar trebuie sa fie obligatoriu. Invatamantul tehnic si profesional trebuie sa fie la indemana tuturor, iar invatamantul superior trebuie sa fie de asemenea egal, accesibil tuturor pe baza de merit. Invatamantul trebuie sa urmareasca dezvoltarea deplina a personalitatii umane si intarirea respectului fata de drepturile omului si libertatile fundamentale. Tot aici se mai precizeaza ca parintii au dreptul de prioritate in alegerea felului de invatamant pentru copiii lor minori (www.oConventia cu privire la Drepturile Copilului (Legea 18/1990) recunoaste dreptul copilului la educatie pe baza 'egalitatii de sansa'. In art. 28 pe langa prevederile din Declaratia Universala a Drepturilor Omului se precizeaza sa se ia masuri pentru a permite accesul tuturor copiilor la formele de invatamant, masuri cum ar fi instituirea gratuitatii invatamantului si acordarea de ajutoare financiare in caz de nevoie. Se mai precizeaza necesitatea luarii de masuri pentru incurajarea frecventarii cu regularitate a scolii si pentru reducerea ratei abandonului scolar. Aplicarea masurilor de disciplina scolară trebuie sa fie intr-un mod compatibil cu demnitatea copilului ca fiinta umana.(www.adpare.ro).

Legea invatamantului nr. 84 /1995, modificata si completata de Legea 268/2003 precizeaza in art. 2 ca in Romania invatamantul reprezinta prioritate nationala. La art. 6 se precizeaza ca invatamantul obligatoriu este de 10 clase. Frecventarea obligatorie a invatamantului de 10 clase, forma de zi inceteaza la varsta de 18 ani.

Invatamantul de stat este gratuit (art. 7).

La art. 15, alin. 10 se precizeaza ca 'invatamantul obligatoriu, care cuprinde invatamantul primar si gimnazial este invatamantul de zi. In mod exceptional, pentru persoanele care au depasit cu mai mult de 2 ani varsta corespunzatoare clasei, invatamantul obligatoriu se poate organiza si in alte forme de invatamant'.

Tot in privinta accesului la educatie mai putem aminti si de un alt act normativ si anume Legea 116 /2002 privind prevenirea si combaterea marginalizarii sociale.

Art. 2 se vorbeste despre 'garantarea accesului efectiv, in mod deosebit al tinerilor, la drepturi elementare si fundamentale, cum sunt dreptul la un loc de munca, la o locuinta, la asistenta medicala, la educatie, precum si instituirea unor masuri de prevenire si combatere a marginalizarii sociale si mobilizarea institutiilor cu atributii in domeniu'.

La articolul 3 este definita marginalizarea sociala ca 'pozitie sociala periferica, de izolare a indivizilor, grupurilor cu acces limitat la resursele economice, politice, educationale si comunicationale ale colectivitatii, ea se manifesta prin absenta unui minimum de conditii sociale de viata'.

In sectiunea a -IV - a se vorbeste despre accesul la educatie. Pentru a asigura accesul la educatie se acorda bursa de scolarizare si bursa pentru continuarea studiilor pentru familiile care au dreptul la venitul minim garantat si au cel puțin 2 copii in ciclul de invatamant obligatoriu. Tot pentru o mai buna accesibilitate la educatie s-au format programe teritoriale pentru alfabetizarea adultilor si tabere cu acces gratuit pentru beneficiarii burselor care au rezultate deosebite la invatatura (<http://legislatie.resurse-pentru-democratie.org>).

Planul National Anti-Saracie si Promovare a Incluziunii Sociale in Romania, a aprobat prin Hotararea de Guvern nr. 829 /2002 a stabilit in privinta educatiei urmatoarele obiective:

- asigurarea inscrierii cvasitotale a copiilor de varsta scolară in sistemul scolar;
- scaderea abandonului scolar in ciclul obligatoriu spre zero in urmatorii 5 ani;

□ relansarea învățământului post-obligatoriu, cu un accent special pe concepția învățământului tehnic și profesional; apropierea într-o perioadă de 10 ani de situație în care toți tinerii să fie parcurs un ciclu școlar finalizat cu o specialitate profesională;

□ reabilitarea sistemului școlar din mediul rural, asigurarea accesului la formarea continuă, creșterea funcției școlii de orientare școlară și profesională; promovarea egalității de șanse ca instrument esențial al diminuării polizărilor sociale;

□ generalizarea participării la anul de pregătire pentru școala din sistemul prescolar;

□ promovarea educației inclusiv pentru copiii cu handicap, creșterea capacității de a promova incluziunea socială, creșterea semnificației personale și profesionale a școlii.

Datorită creșterii ratei de abandon școlar, Planul Național Anti-Saracie și Promovare a Incluziunii Sociale în România, a elaborat pentru implementare un 'Program de prevenire și combatere a abandonului școlar'. Populația țintă este constituită din copii de vârstă școlară (7-8 ani) care nu au parcurs educație de bază sau sunt slabi educați, sunt marginalizați, sunt abuzați și lipsiți de protecție, au abandonat școala, provin din familii aflate în situații de risc (sarace, părinți bolnăvi, consumatori de droguri, alcoolici, divorțați); aparțin unor grupuri etnice al căror acces la educație este limitat. (Molan V. 'Accesul la educație și egalitatea șanselor' în Revista de Asistență Socială nr. 6 /2002 pag. 30).

Alte acțiuni care s-au inițiat în direcția accesibilizării educației, au fost cele trei programe ale Guvernului României prin Ministerul Educației și Cercetării:

- Asigurarea transportului gratuit al copiilor la școală;
- Reșchizite școlare gratuite pentru elevii claselor I-VII;
- Laptele și cornul.

Aceste programe sunt binevenite în sistemul nostru școlar, dar sunt ineficiente chiar cum arată statisticile îngrijorătoare ale abandonului școlar, România fiind frunța între țările Europei. Asadar, din cele prezentate rezulta că abandonul școlar este o problemă de interes global, pentru care organismele internaționale au încercat să găsească o rezolvare. România deși a aderat la documentele internaționale privind drepturile copilului și educație nu a reușit să scadă proporția acestui fenomen, după cum arată datele statistice prezentate în capitolul 1.3.

În primele subcapitole am vorbit despre definițiile abandonului școlar, am prezentat statistici și legislația de prevenire a acestui fenomen. În continuare voi prezenta cauzele acestei probleme.

1.5. ETIOLOGIA ABANDONULUI ȘCOLAR

Cauzalitatea abandonului școlar e deosebit de complexă.

În ceea ce privește factorii de risc pentru reușita școlară și cauzele eșecului școlar cu multiplele sale forme de manifestare, includ abandon școlar și nescolarizarea, există diferite modele explicative care plasează pe un loc central individul (copilul), școala sau familia considerate individual sau în interacțiune. (Ministerul de Științe ale Educației, Ministerul Educației și Cercetării, Institutul de cercetare a calității vieții, UNICEF "Participarea la educație a copiilor rromi", 2002 p.21).

Factorii implicați în școlarizarea copilului sunt variați, literatura de specialitate oferă o gamă variată de factori. Pentru lucrarea de față, am hotărât să mă opresc asupra factorilor individuali, factorii familiei și școlari.

CAUZELE INDIVIDUALE

În sfera factorilor determinanți ai abandonului școlar, un loc important îl deține inadapțarea școlară a elevului.

a) Inadapțabilitatea elevilor

Inadapțabilitatea comportamentală a elevilor vizează tulburările de relaționare a acestora cu părinții, profesorii și colegii și încălcarea regulilor colectivității școlare, respectiv extrascolare. Domeniul acestor tulburări este larg, cuprinzând modificări comportamentale mai puțin grave sub raport juridic, dar supărătoare: minciuna, inconsecvența comportamentală, violența verbală, fumatul

ostentativ, copiatul la ore, bruscarea colegilor și abateri grave de la morală și legislație penală. Inadaptabilitatea școlară are un efect imediat asupra personalității elevului. Copilul se resemnează sau renunță, devenind amorf, sau se revoltă împotriva insuccesului, încearcă compensări prin care să dovedească, pentru el, că poate reuși totuși în unele lucruri. Aceasta duce uneori la violență, furt, anxietate, fobie școlară (Schiopu V. 1995). Nesimțindu-se la înălțimea exigențelor, copilul nu face nici un efort la învățatura, exclude și refuză toate cerințele, evadează din mediul generator de stres.

b) Stima de sine scăzută

Există o semnificativă corelație între imaginea de stimă a elevului și reușita școlară, dat fiind faptul că modul în care se comportă elevii în școală depinde în mare măsură de modul în care se percep pe ei înșiși, de modul în care educatorii reacționează. Activitățile lor, grupul din care fac parte, notele, formează cadrul social în care se formează imaginea de sine. Aprecierea făcută de către profesori se interiorizează, devenind autoapreciere. Relaționarea, afirmarea, investirea în învățare și adaptarea la cerințele școlii sunt factori care pun în lumină imaginea de sine a elevilor și succesul școlar. Riscurile unei stime de sine scăzute sunt multiple probleme emoționale (depresie, iritabilitate, anxietate), probleme de comportament (agresivitate), scăderea performanțelor școlare (eșec școlar, abandon școlar).

c) Motivatie deficitară

Motivatie deficitară pentru învățare, din partea elevului duce la abandon școlar. Incapacitatea elevului de a rezolva satisfactor conflictul dintre dorință și plăcere, este primejdios prin reprezentările pe care le poate avea asupra conturării viitoarei personalități. Lenea nu este un defect nativ, ci este expresia aplicării unor stiluri educative deficitare în sânul familiei. Ea poate fi diminuată prin organizarea corectă a regimului de viață a elevului

CAUZELE FAMILIALE

Familia este unul din microgrupurile esențiale din care copilul face parte și a cărei evoluție, în sens pozitiv sau negativ, influențează în mod intim și inevitabil dezvoltarea celui din urmă, sub toate aspectele. Se poate vorbi despre o sumedenie de factori legați de dinamica vieții familiale, care prin eroziunea lor îndelungată, mai mult sau mai

puțin accentuată, duc în cele din urmă la apariția unor tulburări a vieții afective, comportamentale și chiar a psihicului copilului, generând distorsiuni, dereglări, al căror efect va fi resimțit de către copil o perioadă îndelungată. Acționând asupra personalității în întregime ei, unul din segmentele afectate va fi cel cognitiv, implicând în mod pregnant capacitatea de învățare a individului și implicit capacitatea lui de a face față cerințelor școlare. În absența unei intervenții prompte și eficiente, afecțiunile produse se pot croniciza, până în momentul când eșecul școlar se generalizează, iar elevul recurge la abandon școlar (Stanciulescu, E., 1997, p.59).

CAUZE LEGATE DE MEDIUL ȘCOLAR

- *Relația profesor - elev* această relație este complexă, ținând cont de caracteristicile celor două persoane. Personalitatea educatorului poate oferi realități psihice stimulante, tonifiatoare sau dimpotrivă frustrante, inhibitoare stresante. Voi enumera câteva situații care pot duce la eșec școlar: pregătirea deficitară a profesorului, lipsa de interes a profesorului, absența aptitudinilor educative, respectiv utilizarea unui stil 'Censurii de predare' incapabil de a trezi interesul pentru lecție.

- *Conflictele individuale în cadrul clasei de elevi.* Apariția unor stări de tensiune între elevii clasei, ca urmare a competenței acerbe care apare uneori între aceștia, poate să ducă la crearea unor subgrupuri și fracțiuni cu caracter închis. În aceste grupuri se cultivă preocupări și atitudini cu caracter predelictual sau infracțional de tipul: practicarea jocurilor de noroc, hoinărirea pe străzi, furturi sau talhării. (Cosmovici A, 1999).

- *Climatul afectiv din școală.* Elevii se simt bine dacă profesorii manifestă emoții pozitive față de ei. Atitudinea față de școală este condiționată și de măsura încadrării în colectivitatea clasei. Clasa îndeplinește funcția de încadrare socială. Buna integrare asigură un confort psihic membrilor, relații pozitive, conducând la creșterea stimei de sine, a nivelului de aspirație. Dimpotrivă izolarea corelează cu anxietatea, slabă stimă de sine, sentimente ostile față de colegi, comportament agresiv. (Cosmovici A, 1999).

INTEGRAREA ELEVILOR CU CERINȚE EDUCATIVE SPECIALE ÎN ȘCOLILE DE MASA- O PRIORITATE

*Prof. Ionelia Trotea,
Colegiul Național Pedagogic „Ștefan Odobleja”
Drobeta Turnu Severin*

În ultimul timp s-a acordat o importanță mult mai mare educației incluzive, integrării elevilor cu cerințe educative speciale în școli normale și nu în cele speciale, însă succesul incluziunii depinde de atitudinea profesorilor implicați în implementarea ei, precum și de atitudinea colegilor din școlile normale.

Primul lucru pe care trebuie să îl luăm în considerare când vine vorba de incluziune este cel de natură morală. Este o modalitate prin care se poate stabili cine aparține de un anumit grup și cine nu, cu cine împărtășim resursele și cine așteaptă până ce resursele sosesc. Este o chestiune de segregare forțată a copiilor, împotriva dorinței părinților, o chestiune de costuri și beneficii în incluziune. La fel ca toate întrebările fundamentale morale, concluziile se iau în funcție de propriile sisteme de valori, credințe, judecăți bazate pe propria conștiință și experiență.

Integrarea elevilor cu cerințe educative speciale în școala de masă are ca scop: scăderea numărului de eșecuri și/sau abandonuri școlare; oferirea posibilității unor elevi din clasele integrate de a-și valorifica potențialul de care dispun; formarea unei atitudini adecvate față de copiii cu CES; îmbunătățirea strategiilor didactice și a practicii la clasă, eficientizarea colaborării școală- familie - comunitate; creșterea gradului de implicare al familiei în procesul de educație; sporirea șanselor de integrare a acestor copii în viața socială, dezvoltarea spiritului de echipă și îmbunătățirea comunicării la nivelul cadrelor didactice.

Astfel, succesul incluziunii depinde de atitudinea oamenilor implicați în implementarea ei. *Atitudinile profesorilor* sunt un factor determinant în succesul incluziunii elevilor cu cerințe educative speciale în școlile normale. Cred că trebuie luate în calcul genul subiecților, vârsta, vechimea în muncă, gradul obținut în învățământ, modul de interacțiune cu persoanele cu dizabilități și alți factori de personalitate care ar putea avea impact asupra atitudinilor profesorilor asupra integrării.

Un alt grup care influențează succesul incluziunii este cel al colegilor. Este o realitate faptul că *atitudinile colegilor* din școlile normale influențează comportamentul și incluziunea socială a elevilor cu deficiențe. Se pot pune întrebări de genul: dacă elevii cu cerințe educative speciale vor reține mai mult atenția profesorului de la clasă asupra lor, și astfel dacă nivelul general al clasei va scădea, dacă elevii cu CES vor distra atenția celorlalți elevi prin comportamentul lor, dacă elevii normali nu vor copia comportamentele indezirabile ale copiilor cu probleme ?

Consider că la noi în țară, în rândul cadrelor didactice, se perpetuează atitudinile și comportamentele stereotipe față de această categorie de elevi, respectiv, persistă ideile că ei ar trebui educați în școala specială, că prezența lor va afecta performanțele școlare ale elevilor obișnuiți și va altera climatul clasei. Însă cred că există și un efect benefic al incluziunii - elevii fără CES vor deveni mult mai conștienți și mai puțin anxioși în legătură cu diferențele dintre oameni, de asemenea ar putea dezvolta mai puține prejudecăți și vor fi mult mai sociabili cu copiii cu CES. Elevii integrați în învățământul de masă vor fi antrenați și stimulați de un mediu competițional favorabil dezvoltării și recuperării lor. Uneori însă acceptarea colegilor depinde de tipul de dizabilitate (cu cât este mai severă și mai proeminentă, cu atât gradul de acceptare este mai mic), elevii mai mici sunt mai dispuși să interacționeze cu colegii lor cu dizabilități, pe când elevii mai mari preferă compania

elevilor fără deficiențe. Sentimentele colegilor față de elevii cu dizabilități sunt în mare parte sentimente de milă sau frică.

Atitudinile negative ale profesorilor în clasă sunt transferate și elevilor care, vor evita să aibă relații interpersonale cu colegii lor cu cerințe educative speciale. Rolul profesorilor este crucial, deoarece este obligația lor să respecte diversitatea și să recunoască faptul că fiecare persoană are potențial. Astfel, profesorii trebuie să accepte elevii cu cerințe educative speciale, să aibă așteptări pentru ei și de la ei, să caute întotdeauna metode de îmbunătățire a instruirii lor, în așa fel încât să fie capabili să răspundă cerințelor fiecărui elev în parte. Profesorii trebuie să știe că modul de predare, metodele folosite contribuie la succesul copiilor cu cerințe educative speciale. De asemenea, vor fi preocupați de nevoile educaționale, sociale și emoționale ale acestor elevi, vor avea abilitatea de a lucra cu alți specialiști pentru a identifica punctele slabe și atuurile lor, de a putea comunica cu ceilalți profesori de la clasă, cuprânții. Acest proces de integrare presupune multă răbdare din partea cadrelor didactice, flexibilitate, dedicare, originalitate, energie, imaginație, inițiativă, entuziasm, abilitatea de a motiva, auto-cunoaștere, și conștiința că toți copiii au sentimente. Integrarea este un proces de peurma căruia beneficiază atât copiii cu cerințe educative speciale, dar și colegii lor.

Se spune că fiecare copil este un univers, iar profesorul trebuie să fie atent în lucrarea de modelare și de cizelare a acelui copil, deoarece poate să facă din el un exemplu pentru ceilalți în viață sau poate să-i distrugă valorile, încrederea în sine, încrederea în ceilalți gradul de socializare...

SCHIMBAREA DEPINDE DE NOI ! De ce spun acest lucru? Prin natura meseriei noastre, ceea ce facem trebuie să vină din suflet. Dacă suntem cu mintea și cu sufletul deschise, toate provocările pe care le întâlnim, vor avea finalitatea dorită măcar pe jumătate dacă nu chiar pe deplin.

Pornind de la ceea ce spunea Mahatma Gandhi: "Tu trebuie să fii schimbarea pe care vrei să o vezi în lume.", pentru a face schimbări în ceea ce ne propunem, trebuie să fim noi înșine deschizi la schimbările din jurul nostru și să acceptăm faptul că fiecare persoană este unică în felul ei, fiecare fiind un univers complex de trăiri și emoții. Dacă reușim să facem acest lucru rezultatele obținute aduc o satisfacție, pentru care, cuvintele sunt prea sărace pentru a o descrie.

Îmi place să cred că toți cei care lucrăm cu copii, ori cu părinții facem tot ce știm noi mai bine, și îl tratăm pe cel de lângă noi, așa cum ne-ar plăcea nouă să ne trateze cineva. Dăruiește și ție primii ! Gândește-te că într-o mână deschisă intră mai mult decât poți strânge într-un pumn.

Cadrele didactice din învățământul preuniversitar trebuie să acopere în activitatea didactică problema educării și formării elevilor cu diferite probleme, indiferent de tipul acestora, răspunzând astfel cerințelor școlii incluzive, prin prisma prevederilor legislative actuale.

Una dintre prioritățile sistemului de educație din România constă în centrarea proceselor de predare - învățare pe elev, conform nevoilor individuale și ritmului propriu de învățare. Așadar legislația noastră, în încercarea de a se alinia la standardele europene, cuprinde prevederi care, chiar dacă sunt insuficiente, neclare sau uneori contradictorii, permit acum integrarea copiilor cu nevoi speciale în școli obișnuite sau în școlile speciale, inclusiv a celor cu dizabilități severe și profunde.

Problema integrării sociale a copiilor cu dizabilități este una de o importanță majoră pentru societatea românească actuală. Educația incluzivă a apărut ca răspuns la neajunsurile educației integrate, care nu a reușit să împiedice marginalizarea copiilor care prezentau diferențe față de „norma” generală a populației școlare.

Dezvoltarea unei societăți incluzive pentru persoanele cu handicap în general și pentru copiii cu dizabilități în special reprezintă o prioritate. Din păcate cadrele didactice din învățământul de masă care lucrează cu astfel de elevi nu au întotdeauna pregătirea necesară susținerii eficiente a activităților didactice, de aceea consider util mentoratul educațional al persoanelor cu dizabilități.

„Școala pentru toți” reprezintă dezideratul maximei flexibilități și toleranțe în ceea ce privește diferențele fizice, socio-culturale, lingvistice și psihologice existente între copii, scopul fiind acela de a le oferi tuturor posibilitatea de a învăța în funcție de ritmul, capacitățile și nevoile proprii și de a se exprima conform trăsăturilor individuale de personalitate.

Principiile cheie ale incluziunii au în vedere concepte fundamentale cum ar fi: valorizarea diversității, dreptul de a fi respectat, demnitatea ființei umane, nevoile individuale înțelese ca cerințe individuale, planificarea, responsabilitatea colectivă, dezvoltarea relațiilor și culturii profesionale, dezvoltarea profesională, egalitatea de șanse.

Persoanele cu dizabilități, în general se confruntă încă din momentul diagnosticării cu anumite "așteptări" din partea celor din jur, un set de idei prestabilite despre ce este o persoană cu dizabilități și cum ar trebui să se comporte. Fiecare om trebuie să tindă mereu spre autodepășire! El trebuie să lupte împotriva obstacolelor... însă acest lucru se poate face doar dacă există buni îndrumători pe calea autocunoașterii și autodepășirii. Trebuie să pornim de la conceptul că orice copil are dreptul la educație, în mod special copilul cu dizabilități, și că trebuie stimulat de mic pentru a se putea ajunge la un grad cât mai mare de recuperare sau chiar independența acestuia.

Îmi doresc să am șansă reală de a produce o schimbare esențială, o contribuție mică care poate face o diferență majoră pentru persoanele cu dizabilități din România și nu voi lăsa diferența să fie o piedică în fața educației, mai mult voi încerca să conving și alte persoane de acest lucru.

Existența persoanelor cu dizabilități și a întregii societăți va fi mai bogată dacă societatea va permite să își dezvolte viața la potențial maxim. Necesitățile lor vor fi privite ca o problemă atât timp cât nu vor fi văzute ca un beneficiu.

În domeniul educației, incluziunea presupune ca școlile și întreg sistemul educațional, să se schimbe și să se adapteze nevoilor elevului. Educația incluzivă trebuie privită ca un proces permanent de îmbunătățire a instituției școlare, având ca scop exploatarea resurselor existente, mai ales a resurselor umane, pentru a susține participarea la procesul de învățământ a tuturor persoanelor din cadrul unei comunități, să conducă la un progres în dezvoltarea și recuperarea copilului cu dizabilități de orice fel.

Bibliografie:

1. Gherguț A, Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și inclusive în educație, Editura Polirom, Iași, 2005
2. Coman, S., (coord.), Parteneriat în educația integrată a copiilor cu cerințe educative speciale, Editura Spiru Haret, Iași, 2001
3. Ungureanu, D., Educația integrată și școala incluzivă, Editura De Vest, Timișoara, 2000
4. UNESCO, Să înțelegem și să răspundem la cerințele speciale ale copiilor la clasă. Ghid pentru profesori, RENINCO/UNICEF, București, 2003.

ABSENTEISMUL ȘCOLAR

*Prof. Tudosie Rodica
Colegiul Național George Coșbuc, Motru*

Absenteismul școlar este un fenomen din ce în ce mai des întâlnit în școala românească constând în lipsa frecventării pe o perioadă îndelungată a elevilor care urmează învățământul formal sau non-formal unde prezența este obligatorie. Elevul primește absență atunci când lipsește de la oră chiar dacă se află în incinta școlii. Absențele sunt înregistrate într-un document școlar numit catalog. Absențele nemotivate sunt asociate conceptului de absenteeism. Abandonul școlar reprezintă forma extremă a absenteeismului. Potrivit unui studiu realizat de Educația 2000 plus și Unicef, absenteeismul școlar a crescut cu 10 procente, ca urmare a crizei, iar de aici până la abandonul școlar nu e decât un pas.

Cauzele absenteeismului sunt multiple, fiind necesara identificarea lor cat mai timpurie pentru a se lua masurile necesare opririi acestui fenomen daunator activității școlare a elevilor. Una dintre cauzele acestui fenomen o reprezintă imaturitatea si inadaptaarea școlară datorate unor comportamente deviante.

O alta cauză des întâlnită a absenteeismului o reprezintă situația economică precară a familiei, mediul sărac în care trăiesc familii cu un număr mare de copii, lipsa condițiilor normale de trai si de studiu.

Una dintre cele mai întâlnite cauze ale absenteeismului astăzi se datorează lipsei părinților din viața copiilor prin faptul ca aceștia aleg să plece în străinătate pentru a le asigura copiilor un trai mai bun. Acest lucru poate avea un impact negativ asupra vieții copiilor deoarece aceștia se pot simți abandonați, fără un reper moral, fără posibilitatea de a face față problemelor zilnice.

Există un procent destul de numeros de părinți care se confruntă cu probleme financiare și dezechilibru familial, fapt ce se repercutează asupra performanțelor elevilor/copiilor lor, aceștia din urma alegând anturaje nepotrivite doar pentru a se simți integrați într-un grup care, aparent, îi înțelege. De aici pornește dorința copilului de a lipsi de la școală si a alege alte activități (fumatul, drogurile, alcoolul) care pe moment îi dau o stare de bine și îl fac să uite de problemele familiale.

Un alt factor decisiv în apariția acestui fenomen îl reprezintă lipsa modelelor familiale, percepția părinților despre rolul și importanța educației. Părinții au poate cel mai important rol în educația copiilor lor deoarece primii ani de viață și modul în care copiilor li se inoculeaza valori morale și educative pentru a deveni oameni de bază ai societății sunt decisivi.

Demersul didactic nu are succes decât dacă toți factorii se implică în mod egal și constant în educația copilului, a fost demonstrată. Elevii știu ce vor în cadrul școlii, ce metode îi atrag în demersul didactic, profesorii știu ce metode le plac elevilor și le aplică la clasă, elevii conștientizează ce probleme au în familie și faptul că sunt grave îi afectează la școală. Rolul dirigintelui este esential, fiind poate primul care sesizeaza aparitia unor problem care se pot agrava in timp si este de datoria lui sa se implice prin discutii cu elevul, cu parintii acestuia si cu consilierul psiho-pedagogic care ar trebui sa existe in fiecare scoala. Atunci când elevii încep să lipsească sistematic și generalizat de la școală, această conduită reprezintă un semnal tardiv al existenței problemelor. Absenteismul constituie o formă de agresiune pasivă împotriva școlii, indicând că elevii fug de la școală chiar cu riscul de a fi pedepsiți.

Rolul profesorului în vederea atragerii elevilor spre disciplina predată se poate face prin tratarea diferențiată în funcție de posibilitățile intelectuale ale fiecărui elev, și adaptarea sarcinilor pe care elevul trebuie să le rezolve. Profesorul trebuie să fie preocupat în primul rând să asigure fiecărui elev succesul la învățătură pentru a trezi și a menține interesul pentru școală și pentru materia predată.

Rolul managerilor instituției privind prevenirea comportamentelor deviate este foarte important, pentru ca elevul să nu se simtă amenințat de autoritățile școlii, ceea ce poate determina comportamente evazive. Dintre măsurile pe care directorii școlii le pot lua, pentru a conferi încredere elevilor, dar și pentru a se asigura de cooperarea lor în susținerea și promovarea pozitivă a instituției, sunt multe, important este ca ele să emane coerciție. Astfel un manager atent la aceste detalii va coopta elevii în luarea unor decizii sau la configurarea unor regulamente interne. În același timp va încuraja activitățile școlare extracurriculare sau competiții interne cât mai variate, la care pot resimți succese mai multe categorii de elevi. În aceeași idee managerii instituțiilor școlare vor promova un sistem echitabil de recompense – sancțiuni care să mențină motivația școlară a elevilor

Toate modalitățile prezentate ca a fi utile în prevenirea absenteismului, sunt eficiente numai dacă au o ritmicitate și coerență în aplicare și dacă sunt avute în vedere cauzele ce determină devianțele comportamentale și înlăturate pe cât posibil.

SITUAȚIA ABANDONULUI ȘCOLAR IN ROMANIA

*Prof. Tutunaru Adela
Colegiul Național "George Coșbuc"; Motru*

Sărăcia reprezintă principala cauza a abandonului școlar in Romania. Copiii provenind din familii defavorizate sunt deseori nevoiți sa paraseasca școala pentru a-si întreține familia sau pentru a-si îngriji frații mai mici (Ramachandran, 2004). Prin abandon școlar, șansele individului de a-si găsi un loc de munca scad considerabil, la fel si posibilitățile sale de a se integra in societate.

Potrivit statisticilor prezentate de Ministerul Educației, Cercetării si Inovării in „Raportul asupra stării sistemului National de invatamant” din anul 2009, rata abandonului școlar in anul școlar 2007/2008 s-a menținut in jurul valorii de 2%, o valoare destul de ridicata pentru Romania. In timp ce in mediul urban si in rândul populației feminine s-a constatat o ușoara tendința de ameliorare, valoarea ratei de abandon școlar corespunzătoare mediului rural a înregistrat o creștere brusca de la 1,8% in anul școlar 2006/2007 la 2,2% in anul 2007/2008. Acest lucru s-a datorat, pe de o parte, migrației populației tinere spre orașe, iar, pe de alta parte, crizei economice începute in anul 2008.

Programe de prevenire a abandonului școlar in Romania

Programele sociale de prevenire a abandonului școlar reprezintă un semnal de alarma pentru societate. Acestea urmăresc primul rând conștientizarea de către populație a gravității acestei probleme sociale, iar, in al doilea rând, vizează integrarea copiilor defavorizați in instituțiile școlare (Neisser, 1986). Motivele care stau la baza acestor acțiuni sunt diverse, subliniind aspecte precum: a) lipsa de școlarizare limitează posibilitățile indivizilor de găsiere a unui loc de munca, b) abandonul școlar favorizează creșterea ratei șomajului, la fel si a beneficiarilor de ajutor social si, c) fara educație, numărul persoanelor defavorizate si al familiile care trăiesc in sărăcie va crește.

Potrivit „Raportului asupra stării sistemului National de invatamant” realizat de Ministerul Educației, Cercetării si Inovării, cele mai importante programe publice de prevenire a abandonului școlar in anul 2009 au fost: „A doua șansa”, „Școala de după școala” si „Alfabetizare funcționala”. Aceste programe au vizat creșterea participării la educație si facilitarea tranziției către un loc de munca pentru elevii si tinerii aflați in situație de abandon școlar. Rezultatele arata ca un număr de 1500 de elevi au beneficiat de ajutor prin aceste programe, dintre care 1000 de elevi in programul „Școala după școala” si 500 de elevi in programele „A doua șansa” si „Alfabetizare funcționala”.

Credibilitatea programelor de prevenire a abandonului școlar în mediul online

Un aspect important al programelor de prevenire a abandonului școlar îl reprezintă credibilitatea acestora în rândul populației țintă. Potrivit lui Ohanian, 1990, credibilitatea desemnează influența caracteristicilor pozitive ale imitatorului asupra mesajului comunicat receptorului.

În mediul online, comunicarea informațiilor sociale este deseori îngreunată datorită timpului redus acordat citirii și caracterului în direct al relaționării. Volumul mare de informații existente online determină organizațiile sociale să respecte anumite reguli în atragerea interesului consumatorului. Credibilitatea este o componentă deosebit de importantă în procesul comunicării online. Ea reprezintă o judecată conform căreia conținutul unui website este valid (Cugelman, 2009). Întrucât cele mai cunoscute medii de promovare sunt cele offline, multe din programele sociale de pe piața apelează la mijloace de comunicare clasice – mesaje, clipuri publicitare, afișe, bannere pentru a trezi interesul consumatorului. Promovarea online reprezintă o componentă nouă a planului de mediatizare a programelor sociale. În mediul online promovarea se realizează prin website-uri specializate, grupuri de discuții sau newslettere.

Articolul descrie pe larg relația dintre părinte și copil în contextul unei societăți puternic afectate de fenomenul abandonului școlar. În acest sens lucrarea evidențiază situația abandonului școlar în România precum și cauzele proliferării sale în rândul populației. Statisticile „Raportului asupra stării sistemului Național de învățământ” realizat de Ministerul Educației, Cercetării și Inovării în anul 2009, arată că problema abandonului școlar rămâne una de actualitate pentru România, semne de îmbunătățire înregistrându-se doar în mediul urban și în rândul populației feminine.

Bibliografie

- Alexandrescu, G.**, (2010), Politicile sociale și solidaritatea sunt soluții care pot salva viața a 33% dintre copiii din România, ziar ZIUA de Constanța, comunicate de presă.
- Constantinescu, A.**, (2010), “Școala e de partea ta” – Campanie de prevenire a abandonului școlar, Portal de comunicate de presă ecomunicate.ro.
- Cugelman, B.**, (2009), The Dimension of Web Site Credibility and Their Relation to Active Trust and Behavioural Impact, Communications of Association for Information Systems, Vol. 24., pg.
- Edelman, C.L. and Mandle, C.L.**, (2005), Health Promotion Throughout The Life Span, Elsevier Health Sciences, pg 14.
- Erdogan, B. Z.**, (1999), Celebrity Endorsement: A Literature Review, Journal of Marketing Management, 15, No. 4.
- Hedesi, C.**, (2010), UNICEF și Realitatea TV lansează Campania “Viitorul începe la școală”, UNICEF România, comunicate de presă.
- Hovland, C. I., Janis, I. L., and Kelley, H. H.**, (1953), Communication and persuasion: psychological studies of opinion change, Greenwood Press.
- Mihaescu, A. and Alexandrescu G.**, (2010), Raport Anual 2009, Organizația Salvării Copiilor, pg. 12.
- Ministerul Educației, Cercetării și Inovării**, (2009), Raport asupra stării sistemului Național de învățământ, București, pg. 66-89.
- Moraru, A.**, (2007), Relația părinți-copii la vârsta adolescenței, raport Cabinet Individual de Psihologie, Psiholog Dr. Aurelia Moraru.

EDUCATIA SCOLARA INTRE ABANDON SI REUSITA

*Profesor invatamant prescolar Udea Ramona Cornelia
Grădinița cu program prelungit nr. 19
Drobeta turnu severin
Judetul Mehedinti*

Sectiunea 1: “Abandonul scolar in contextul societatii romanesti”

Educația adevărată, reală se fundamentează în familie, apoi ea se continuă în grădiniță și școală prin intermediul cadrelor didactice.

În primul rând, ea se realizează prin puterea exemplului. O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar, care a devenit din ce în ce mai frecvent.

Cauzele abandonului școlar sunt multiple, poate fi vorba fie de inadaptarea elevului la activitatea de învățare, fie de inadaptarea școlii la factorii interni (psihologici) și/sau externi (socioeconomici, socioculturali) ai copilului.

Copilul are nevoie de suport emoțional susținut, de siguranță și de apartenență la grup. Orice dezechilibru al stării emoționale a copilului îl dezorientează și îl descurajează atunci când trebuie să depună un efort semnificativ în ceea ce privește activitățile școlare. Un copil care resimte un disconfort în plan fizic, psihic sau emoțional poate manifesta, la un moment dat, tendința de a abandona școala. Plecarea părintelui/părinților la muncă în străinătate este un stresor semnificativ ce poate avea un impact negativ asupra echilibrului emoțional al copilului determinându-l în mod indirect să abandoneze școala.

Copilul care abandonează școala poate fi încadrat:

- lipsa motivației școlare;
- cu dificultăți în învățare;
- rată a absenteismului mare;
- rezultate școlare slabe;
- imagine de sine scăzută;
- izolare fata de colegi;
- provine din medii sociale sărace;
- nefrecventarea grădiniței;
- lipsa unui model educațional din familie.

Pentru fiecare copil, părintele sau persoana în grija căruia se află copilul sunt primii „profesori”.

Adulții care îngrijesc copilul trebuie să știe că prin implicarea în educația și formarea copilului pun bazele de care acesta are nevoie pentru a se dezvolta și a-și construi un viitor de succes.

Familia poate contribui la reducerea ratei de abandon școlar prin:

- asigurarea unor condiții socio-economice cât mai bune (asigurarea hranei zilnice și a pachetelului cu mâncare pentru școală, a îmbrăcămintei și încălțămintei, a condițiilor locative necesare studiului, a materialelor educaționale necesare);
- asigurarea unei echilibru emoțional, a sentimentului de apartenență și sprijin necondiționat;
- crearea unui climat familial adecvat, asigurarea unui mediu favorabil dezvoltării și învățării, cu scopul de a pregăti copilul pentru existența independentă și viața de adult dându-i repere pe care să le urmeze;

- schimbarea mentalității vis-a-vis de acțiunile și nevoile sociale, de modalitatea de raportare la mediul înconjurător al copilului;
- atitudine pozitivă a adulților din apropierea copilului față de educația acestuia;
- control parental direct și activ în viața copiilor;
- limitarea prestării unor activități lucrative în gospodărie sau în afara acesteia;
- control asupra activității copiilor în timpul liber;
- acordarea ajutorului la învățătură din partea părinților/tutorilor să fie cât mai mare;
- prezența părintelui/părinților/ adultului în viața copilului.

Școala are rolul de a identifica acei elevi care, datorită unor influențe de natură economică, socială, culturală, medicală, riscă la un moment dat să abandoneze școala. Dintre factorii principali care ar putea duce la diminuarea sau reducerea abandonului școlar amintim:

- derularea de activități extrascolare desfășurate în școala (acțiuni de renovare/infrumusetare /curățire a școlii; concursuri sportive; acțiuni/concursuri de creație artistică; competiții de joc pe computer; etc.) desfășurate în școlile cu risc ridicat de abandon, precum și în liceele care atrag elevi din astfel de comunități.
- organizarea de întreceri între echipe de elevi constituite în funcție de cartierul de proveniență
- toate aceste acțiuni sau ansambluri de acțiuni trebuie să aibă un caracter periodic, pentru a menține continuu elementul de atractivitate al școlii și a se constitui într-un factor de antrenare constantă a atenției elevilor în activități legate de spațiul școlar.
- motivarea pozitivă a participării poate fi dată prin acordare de premii simbolice grupurilor de elevi care sunt mai performante în astfel de acțiuni.
- planificarea acțiunilor cu pricina poate fi realizată cu participarea elevilor (dar nu doar a acelor care NU prezintă risc de abandon) și a autorităților locale (acestea pot fi prezente în faze cheie ale acțiunilor, furnizând motivații pozitive atât elevilor cât și cadrelor didactice).
- utilizarea resurselor școlii pentru atragerea elevilor prin activități de timp liber.

Un alt lucru care se poate face este utilizarea experienței celor ce au renunțat la școala pentru a preveni scăderea încrederii în educație.

- ar putea fi util ca elevi care au renunțat deja prematur la școala să intre în contact cu cei aflați în risc de a abandona, povestindu-le care este imaginea lor curentă despre școala, cum a decurs viața lor post-școlară.
- fostii elevi ai școlii pot fi atrași să își prezinte istoriile de viață în "mini-conferințe", în care dialoghează cu actualii elevi.
- implicarea proactivă a cadrelor didactice în combaterea abandonului școlar și renunțării timpurii la educație
- stimularea administrațiilor locale și a ONG-urilor de profil să implice ca voluntari tinerii elevi de clasă a VIII-a și de liceu proveniți din comunități cu risc ridicat de abandon în programe de suport pentru bătrâni și familii aflate în nevoie

Prin cele menționate mai sus se arată că abandonul școlar este, în fapt, culminarea unui proces pe parcursul căruia elevul, din diferite motive, se îndepărtează de școală și în cele din urmă o părăsește. Copiii trebuie monitorizați încă de la începutul școlarizării, astfel încât să se poată prevedea și preveni tendința de abandon școlar. Pentru prevenirea sau reducerea ratei abandonului școlar trebuie lucrat atât cu elevul cât și cu familia și școala.

Bibliografie

Doll, J. J., Eslami, Z., & Walters, L. (2013). *Understanding Why Students Drop Out of High School, According to Their Own Reports*. SAGE Open, 3

GRĂDINIȚA – PRIMUL PAS ÎN EDUCAȚIA INCLUZIVĂ

*Prof. învă. preșcolar Udrea Angelica Ersilia
Școala Primară Imoasa, județul Mehedinți*

Fiecare copil este diferit și special și are propriile nevoi, fie că este sau nu un copil cu dizabilități. Toți copiii au dreptul la educație în funcție de nevoile lor. Educația incluzivă are ca principiu fundamental un învățământ pentru toți, împreună cu toți, care constituie un deziderat și o realitate ce câștigă adepți și se concretizează în experiențe și bune practici de integrare/ incluziune.

Educația de tip incluziv este o educație de calitate, accesibilă și care își îndeplinește menirea de a se adresa tuturor copiilor, fără discriminare. În întreaga lume, din ce în ce mai mulți copii care provin din medii defavorizate urmează grădinițele, școlile primare sau gimnaziale. În cele mai multe țări se stipulează prin lege că toți copiii trebuie să beneficieze de educație.

Grupul Român pentru Educație Incluzivă (GREI) are ca obiectiv general conectarea României la eforturile internaționale în realizarea educației incluzive, susținerea și dezvoltarea modelului românesc și promovarea acestuia la nivel național și european. Principiile pe care GREI le promovează sunt simple, clare și de maximă generalitate:

- fiecare copil este unic și valoros în cadrul sistemului de educație;
- fiecare copil poate învăța;
- politicile școlare sunt cele care trebuie să încurajeze mai curând ideea de școală pentru copil, decât cea de copil pentru școală;
- încurajează dezvoltarea și susținerea serviciilor de sprijin în școală, pentru a oferi oportunități de dezvoltare tuturor elevilor, dar și pentru a forma și sprijini profesorii;
- susțin parteneriatul educațional dintre profesori, părinți, elevi, alături de toți profesioniștii care dau valoare adăugată actului educațional; educație incluzivă înseamnă sprijin și educație pentru toți, grijă și atenție pentru fiecare.

În acest sens, integrarea educativă vizează reabilitarea și formarea persoanelor cu nevoi speciale, aflate în dificultate psihomotorie, de intelect, de limbaj, psihocomportamentală, senzorială, printr-o serie de măsuri de natură juridică, politică, socială, pedagogică. În pedagogia contemporană există o preocupare intensă pentru găsirea căilor și mijloacelor optime de intervenție educativă, încă de la vârstele mici, asupra unei categorii cât mai largi de populație infantilă. Astfel, conștiința copiilor, de la cea mai fragedă vârstă, trebuie formată și dezvoltată, învățându-i pe aceștia că primirea copiilor „diferiți”, alături de toți ceilalți, trebuie făcută nu de dragul lor, în primul rând, și nu din milă pentru ei, ci pentru dreptul fiecărui individ de a participa la acțiuni comune pentru dezvoltarea lui ulterioară, pentru a contribui și el la dezvoltarea comunității în care trăiește.

Argumentul acestui referat este tocmai ideea că incluziunea poate și este mai mult decât un discurs demagogic, declarativ; ea poate fi pusă în practică prin tehnici concrete de predare și adaptare curriculară individualizată, prin formarea și dezvoltarea conștiinței tuturor copiilor pentru acceptarea diversitară de orice tip. Grădinița are ca scop crearea unui program coerent și coordonat de incluziune a copiilor preșcolari cu diferite dizabilități, de alte etnii, proveniență socială etc. și pregătirea celorlalți copii în vederea acceptării acestora alături de ei, fără diferențe de manifestare comportamentală sau verbală. De asemenea, se impune și implementarea unor strategii coerente de dezvoltare a conștiinței și a comportamentelor copiilor în spiritul toleranței și nediscriminării, a acceptării de șanse egale pentru toți copiii.

Educatorea trebuie să cunoască deficiențele copiilor pe care îi va primi în grupă în scopul înțelegerii acestora și pentru a-și putea modela activitățile, în funcție de necesitățile copiilor. Grupa în care va fi integrat copilul cu cerințe speciale va trebui să primească informații într-o manieră

corectă și pozitivă despre acesta. Este foarte importantă sensibilizarea copiilor și pregătirea lor pentru a primi în rândurile lor un coleg cu dizabilități. Sensibilizarea se face prin stimulări: crearea și aplicarea unor jocuri care permit stimularea unor deficiențe (motorie, vizuală, auditivă), ceea ce determină copiii să înțeleagă mai bine situația celor ce au dizabilități: prin povestiri, texte literare, prin discuții, vizitarea/ vizita unor persoane cu deficiențe.

Primirea în grupă a copilului cu cerințe educative speciale, atitudinea față de el trebuie să păstreze o aparență de normalitate, copilul trebuind să fie tratat la fel cu ceilalți copii din grupă. Conduita și atitudinea educatoarei trebuie să demonstreze celorlalți copii că i se acordă preșcolarului cu dizabilități. De aceea trebuie să exprime aceleași așteptări și să stabilească limite similare în învățare ca și pentru ceilalți copii din grupă. Ea trebuie să își asume rolul de moderator, să promoveze contactul direct între copiii din grupă și să direcționeze întrebările și comentariile acestora către copilul cu cerințe educative speciale.

De asemenea, trebuie să-i încurajeze și să-i stimuleze ori de câte ori este nevoie pe aceștia, dându-le încrederea în forțelele proprii, în propria reușită în acțiunile întreprinse, evidențiind unele abilități sau interese speciale lor în dezvoltarea și sprijinirea cărora trebuie implicate și familiile copiilor. Copiii cu cerințe educative speciale integrați în programul grădiniței trebuie să dispună de o bună colaborare între educatoare, părinți, psihologi și profesorul logoped. Părinții sunt parteneri la educație pentru că dețin cele mai multe informații despre copiii lor. Relația de parteneriat între părinți și grădiniță presupune informarea părinților cu privire la programul grupelor, la conținuturile și metodele didactice, dar presupune și întâlniri cu aceștia, participări la expoziții, excursii, serbări, vizite, etc., în care sunt implicați proprii lor copii.

Această relație a grădiniței cu părinții copiilor cu cerințe educative speciale este necesară și benefică, ea furnizând, informațional, specificul dizabilității preșcolarului, precum și date despre contextul de dezvoltare a acestuia. Părinții informează grădinița și despre factorii de influență negativă care ar trebui evitați (fobii, neplăceri, stimuli negativi, atitudini care determină inhibarea / izolarea copiilor). Angajarea și responsabilizarea familiei în educația copiilor este fundamentală pentru reușita participării la programul instructiv- educativ al grădiniței. La orice copil, în mod particular la copiii cu dizabilități, gradul de interes și de colaborare a părinților cu grădinița este, cel mai adesea, proporțional cu rezultatele obținute de aceștia. De aceea, putem afirma că familia este primul educator și are cel mai mare potențial de modelare.

Grădinița are rolul de a sprijini familiile să aibă încredere în resursele proprii, să facă față greutăților cu care acestea se confruntă. Educația părinților și consilierea acestora au un rol important în integrarea copiilor cu afecțiuni de natură psihică, emoțională ori de altă natură în grădiniță. Rezultatele muncii pentru promovarea incluziunii, atât directe cât și indirecte, față de partenerii educaționali, părinți, apar după intervale mari de timp și sunt efectul unui exercițiu asiduu, susținut. Centrarea atenției educaționale pe grupurile vulnerabile este un indiciu al nivelului de civilizație atins de o anumită societate și aceasta impune căutarea unei noi formule de solidaritate umană, fapt ce are o semnificație aparte în societatea noastră.

Grădinița este incluzivă printr-un curriculum flexibil și deschis ce permite adaptări succesive. Nu copilul urmează curriculumul, ci acesta este un instrument menit să sprijine dezvoltarea lui, se adaptează nevoilor și particularităților acestuia. Când spunem „grădiniță incluzivă”, nu trebuie să ne ducem cu gândul la copiii cu CES, ci la fiecare copil în parte, pentru că fiecare are un ritm propriu de dezvoltare și la un moment dat poate avea nevoie de anumite cerințe speciale în ceea ce privește educația. Există, de asemenea, și anumite situații de risc, în care educatoarea trebuie să cunoască trăirile și comportamentele copilului, pentru a-l sprijini.

O planificare nu poate porni așa, tradițional, ca altă dată, de la conținuturi, ci de la personalitățile copiilor, de la caracteristicile și particularitățile individuale. Pe de altă parte, grădinița, ca instituție, nu poate face față singură cerințelor multiple ale unui program eficient de educație. Este nevoie de un parteneriat între grădiniță- familie- comunitate, de o construcție comună în folosul copilului, fără prejudecăți, bazată pe respect reciproc, acceptare, toleranță, indiferent de situația economică, socială sau educațională a părinților. Educatoarea, la rândul ei, trebuie să

răspundă diversității și unicității fiecărui copil, să-și orienteze pozitiv atitudinea, limbajul și metodele pedagogice. Copilul preșcolar se află într-un proces de formare în care fiecare gest, fiecare cuvânt, fiecare privire din partea adulților care îl înconjoară poate să îi influențeze imaginea de sine. Este foarte importantă atitudinea educatoarei la acțiunile copilului, apelativele, aprecierea pozitivă sau negativă, pentru a-i da copilului încredere în forțele proprii.

Pentru a evalua copilul, educatoarea trebuie să aibă în vedere competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil și să identifice:

- cum este fiecare;
- ce știe fiecare;
- ce face fiecare;
- cum cooperează cu ceilalți.

În concluzie, pentru abordarea unei educații incluzive în grădiniță, educatoarea trebuie să respecte următorii pași:

- să elaboreze un plan de dezvoltare a grădiniței în care să se precizeze concret parteneriatul cu familia și comunitatea;
- să asigure un climat primitiv și deschis prin organizarea mediului educațional cât mai eficient și stimulator;
- să aibă discuții, în prealabil, cu copiii pentru a se accepta unii pe alții, pentru a negocia, a colabora și a lucra împreună;
- să asigure un curriculum flexibil și deschis la care să aibă acces și părinții;
- să evalueze fiecare copil prin observație directă și indirectă pentru a asigura participarea lui adecvată la activitățile curriculare;
- să evalueze permanent și periodic progresele pe care le fac toți copiii, nu numai de punctul de vedere al achizițiilor intelectuale, dar și al relațiilor sociale, al cooperării și colaborării, al dezvoltării imaginii de sine și încrederii în forțele proprii;
- să elaboreze planuri individualizate, personalizate pentru copiii care au nevoie de sprijin în anumite componente ale dezvoltării și la anumite momente;
- să ajusteze permanent curriculumul pentru a-l adapta la nevoile educative ale copiilor;
- să realizeze un permanent schimb de idei, experiențe și soluții cu celelalte colege, din grădiniță sau din alte instituții, precum și cu familiile copiilor.

Bibliografie:

- Ecatarina Vrășmaș-, „Educația copilului preșcolar”, Editura ProHumanitas, București, 1999;
- Ecatarina Vrășmaș-, „Introducere în educația cerințelor speciale”, Editura Credis, București, 2004.

TOȚI COPIII LA ȘCOALĂ!

*prof. Gabriela Ungureanu,
Colegiul Național „Traian”*

Se vorbește de câțiva ani despre calitate în educație, despre învățământ performant și despre căile prin care putem obține cele mai bune rezultate școlare.

Se vorbește, de asemenea, despre necesitatea modernizării școlii românești, despre digitalizarea învățământului, despre manualele digitale.

Tot mai des se vorbește despre dreptul copiilor la o educație de calitate. Noi românii suntem campioni la subfinanțarea sistemului educațional, la analfabetismul funcțional, profesorii românii au cele mai mici salarii din Europa și, suntem frunțași la abandon școlar, iar tendința este de creștere. Datele pe care ni le oferă Institutul Național de Statistică și Eurostat trebuie să îngrijoreze. Astfel, potrivit celor mai recente date prezentate de Eurostat, în momentul de față suntem pe locul trei în Uniunea Europeană la părăsirea timpurie a școlii. Conform aceluiași organism european, 18,9% dintre tinerii români din intervalul de vârstă cuprins între 18 și 24 de ani renunță la studii. La nivelul Uniunii Europene, suntem depășiți doar de Spania, cu un procent al abandonului școlar de 20,3%, și de Malta, cu 20,1%.

Pe de altă parte, din punct de vedere al sexelor, deținem o altă tristă supremație: 18,3% dintre fetele române abandonează școala, procentul fiind semnificativ mai mare decât cele înregistrate în Spania sau în Bulgaria.

Foarte îngrijorător este faptul că abandonul școlar în țara noastră este în creștere. La fel de grav este și faptul că un procent important din acești tineri nu doresc să intre în câmpul muncii, după abandonarea studiilor.

Potrivit celui mai nou raport de țară, principala cauză sunt politicile oficiale defectuoase. Se acordă o atenție insuficientă acestui flagel și acțiunilor de depistare și prevenire timpurie a sărăciei, unul din principalele motive de părăsire timpurie a școlii.

La nivel rural, rata de părăsire timpurie a școlii este mult mai ridicată decât la nivel urban, iar categoriile sociale țință sunt rromii și populația defavorizată social. Sprijinul acordat de stat cadrelor didactice care lucrează cu acești copii, aflați în situații de risc ridicat, este insuficient.

Se știe deja că pe tinerii care renunță prematur la studii îi așteaptă șomajul, sărăcia și marginalizarea!

Date la fel de sumbre a prezentat de curând Institutul Național de Statistică (chiar de Ziua Internațională a Copilului): aproape 30% dintre copiii români de până la 18 ani au renunțat la studii (obligatorii, conform legii), cu 10%, se menționează, mai mult decât acum doi ani și cu 7% mai mult față de media europeană. Aproximativ o cincime dintre elevii români rămân cu cel mult opt clase, în vreme ce peste 75% dintre copiii rromi abandonează școala înainte de a împlini vârsta de 14 ani. 37% dintre tinerii de 15 ani sunt analfabeți funcțional, iar 43% dintre copiii cu dizabilități nu sunt înscriși în nicio formă de învățământ. Pentru toți acești tineri care renunță la studii viitorul este negru, pentru că nu-i așteaptă decât șomaj, sărăcie, marginalizare.

O încercare de a se rezolva problema abandonului școlar a fost programul **Laptele și cornul**. Dar, doar cu cornul și laptele nu se poate face, din nefericire, educație și nici nu poate scădea rata de abandon școlar.

Sistemul depunea eforturi susținute înainte de 1989 pentru aducerea la școală a fiecărui copil. Astăzi ne confruntăm din nou cu același flagel. În fiecare an, datele statistice scot la iveală acest adevăr: abandonul școlar se menține la cote ridicate, cu tendință de creștere.

Este adevărat că abandonul școlar a devenit o problemă la nivel european, întreaga Uniune confruntându-se cu părăsirea timpurie a școlii. Cauzele sunt dintre cele mai diverse. Printre ele se

numără lipsa de atractivitate față de ceea ce se numește învățământ tradițional. Tinerii vor altceva și, în general, vor să „ardă” etape, considerând că se pot realiza mai repede fără studii. Și în UE, printre cauzele principale se numără sărăcia, lipsa de educație a mediului în care cresc și se dezvoltă copiii, dar și anumite cutume ale unor minorități etnice sau de orice alt tip.

Conform statisticilor UE, aproximativ șase milioane de tineri renunță anual la școală (ceea ce înseamnă aproximativ 14% din numărul de elevi înmatriculați la nivelul Uniunii). Tinerii care renunță prematur la studii sunt considerați a fi cei care, deși au vârstele cuprinse între 18 și 24 de ani, au terminat cel mult învățământul gimnazial la data la care abandonează școala. Statele UE au început elaborarea unor politici menite să acopere întregul ciclu gimnazial și să coboare media abandonului școlar la sub 10%.

Și în țara noastră există programe menite să apropie de școală tinerii cu risc ridicat de abandon școlar. Bune intenții există și la nivel de inspectorate școlare și de unități de învățământ și de diverse ONG-uri și organizații.

Ministerul Educației Naționale și UNICEF, în parteneriat cu Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, Institutul Național de Statistică (INS) și Institutul de Științe ale Educației (ISE) au lansat raportul „Toți copiii la școală până în 2015”.

Cert este că trebuie depuse eforturi susținute, pentru ca rata analfabetismului în țara noastră, ca și rata abandonului școlar, să scadă și acest lucru să se întâmple cât mai rapid cu putință.

Bibliografie:

1. Grunberg, L. Ștefănescu, *Gen și educație*, București, 2002
2. UNICEF: Egalitatea de gen în educație: http://www.unicef.org/romania/ro/children_2824.html
3. M. Surdu: *Desegregarea școlilor românești: Un exercitiu de policromie*, București

PREVENIREA ABANDONULUI ȘCOLAR ȘI A PĂRASIRII TIMPURII A ȘCOLII

*Prof. Inv. primar, Valon Izabela-Alina
Școala Gimnazială „Petre Sergescu”
Drobeta-Turnu-Severin*

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie iar apoi, ea se continuă în grădiniță și școală. În primul rând ea se realizează prin puterea exemplului și apoi prin cea a cuvântului. Tot ceea ce se săvârșește sub puterea copilului are efect mai puternic decât frazele moralizatoare.

O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar prin intervenția acestuia la nivelul factorilor de risc – individuali, familiali, școlari a celor determinați de mediul cu potențial delictogen ș.a.d.m., care-l pot acuza. În România, părăsirea timpurie a școlii predomină mai ales în rândul anumitor grupuri aflate în situație de risc, cum ar fi tinerii din comunitățile rurale, din familii cu venituri modeste, romii și alte minorități, dar și elevii care au repetat cel puțin un an sau care au abandonat școala. Elevii săraci rămân în urma celor mai înstăriți, iar accesul lor la învățământul secundar superior și post-secundar este limitat. O mare parte din familii sărace provin din două dintre cele mai sărace regiuni: nord-estul și sud-vestul României. Elevii de etnie romă se află în situație de risc din cauza condițiilor precare de trai și a sărăciei; situația este și mai gravă pentru fetele de etnie romă, în parte din cauza tradițiilor culturale. Și elevii cu dizabilități și elevii din alte minorități sunt în situație specială de risc de părăsire timpurie a școlii. Ratele de repetenție, unul dintre cei mai importanți predictorii ai abandonului, sunt mari în România, mai ales în rândul băieților și al elevilor din mediul rural din școlile din învățământul secundar inferior. Abandonul școlar este o realitate din ce în ce mai izbitoare, o problemă gravă care pare să se accentueze din cauza problemelor economice. Abandonul școlar nu este o problemă numai a școlii ci una națională. Cercetarea desfășurată la nivel european scoate în evidență faptul că fenomenul de părăsire timpurie a școlii implică un număr tot mai mare de elevi. Această situație subliniază faptul că două drepturi fundamentale ale copiilor sunt încălcate: dreptul la educație și dreptul la securitate.

Abandonul școlar este o realitate socială complexă având o multitudine de cauze și având nevoie, în consecință de răspunsuri diversificate. Din acest motiv, această problemă trebuie privită prin intermediul activităților interdisciplinare și transversale integrate în programa școlară, prin activități extrașcolare adecvate.

Prevenirea fenomenului de abandon școlar comportă anumite limite. Eficacitatea acțiunii preventive este subminată de limite interne sau limite externe.

Dintre limitele externe putem enumera:

- abandonul școlar a existat și există în orice tip de societate, deci el nu poate fi eliminat.
- eliminarea tuturor cauzelor care determină abandonul școlar este practic imposibilă.
- deseori măsurile preventive nu sunt bine coordonate și ele nu-și ating scopul.

Limitele interne se referă la:

• scăderea eficacității acțiunilor preventive datorită neimplicării în acțiunea preventivă a tuturor forțelor sociale interesate;

• nu toți actorii sociali reacționează la metodele de prevenție, mai ales datorită caracteristicilor de personalitate;

• prevenția nu poate depăși anumite concepții și comportamente pe care societatea le construiește prin promovarea anumitor valori și practici sociale;

• activitățile preventive fac apel la diverse tehnici, dar nu toate din cele utilizate sunt pertinente. Unele solicită costuri prea ridicate ceea ce le face greu aplicabile.

Abandonul școlar al multor elevi este din nefericire o certitudine. El este unul din problemele mari cu care se confruntă instituția educativă și este deci nevoie ca școala să întindă o mână celorlalte instituții implicate în monitorizarea acestui fenomen. Cadrul didactic poate fi promotorul unor programe al căror scop este prevenirea și combaterea abandonului școlar.

În acest sens este necesar elaborarea unor strategii de tratare diferențiată și individualizată a elevilor aflați în situația de a abandona școala. Dar pentru punerea în aplicare a unor astfel de strategii e nevoie însă de o bună cunoaștere a particularității psihologice ale elevilor, pentru a putea fi identificate acele dimensiuni psihologice care permit realizarea unor dezvoltări ulterioare ale elevului cu dificultăți școlare. Variațiile mari de ritm intelectual și stil de lucru, de rezistență la efortul de durată, de abilități comunicaționale și nevoi cognitive, existente în general între elevi, impun acțiuni de organizare diferențiată a procesului de predare-învățare, pe grupe de elevi, în care să primeze însă sarcinile individuale de învățare.

Activitatea de prevenire este complexă, deoarece presupune intervenții concrete care să ducă la reducerea cât mai mult a fenomenului de abandon școlar, prin acțiuni menite să limiteze sau să înlăture unde este posibil cauzele. De aceea, este nevoie să existe preocupări reale pentru prevenirea abandonului școlar, atât din sfera politică, cât și din partea societății civile. Astfel, prevenirea abandonului școlar s-ar îmbunătăți prin:

- existența unor programe guvernamentale care să vizeze prevenirea abandonului școlar.
- existența unor programe inițiate de ONG, care să urmărească reducerea sau chiar eradicarea fenomenului de abandon școlar;
- acțiuni eficiente ale organismelor locale care se ocupă cu prevenirea și combaterea abandonului școlar, precum și cu ajutorarea copilului aflat în situația de abandon școlar;
- promovarea și încurajarea cercetărilor în domeniul prevenirii și combaterii abandonului școlar;

Activitatea de prevenție a absenteismului și abandonului școlar este legată nu numai de igiena activității intelectuale, dar, în egală măsură, și de asigurarea unei dezvoltări echilibrate a vieții afective în cadrul relațiilor intrașcolare. Următoarele aspecte ar fi de reținut în această privință:

• Greșelile de educație privind sfera afectivă, comise în perioada formării personalității, întârzie maturizarea trăsăturilor pozitive de caracter și, prin aceasta, generează deficiențe în reglarea manifestărilor emoționale în procesul de integrare socială.

• Păreră profesorului cântărește adesea greu, dar important este ca elevul să fie convins de lipsa unui viitor în cazul renunțării la școală, astfel încât schimbarea, decizia finală, să vină din interiorul acestuia.

• Organizarea în școală a unui regim de activitate disciplinată prin supraveghere și control, prin gradarea sarcinilor, prin neadmiterea abaterilor, a dezordinii, precum și prin cultivarea constantă a acțiunii ferme, perseverente, principiale și prompte a colectivului de elevi, cu scopul menținerii unui nivel ridicat de ordine și muncă, are o mare importanță în prevenirea situațiilor de absenteism și abandon școlar.

• Crearea unor clase de adaptare, în care cei vizați să fie supuși unui program diferit, mai ușor, în trepte, astfel încât să-și dea seama în final de necesitatea continuării studiilor.

• Familia are și ea o covârșitoare importanță în luarea acestei decizii. Ea trebuie să-l sprijine permanent pe cel care are tendința de abandon, să-l înțeleagă și, cel mai important, să nu ia măsuri drastice, severe, împotriva acestuia. În anumite cazuri, chiar și familia poate fi consiliată pentru formarea unei atitudini potrivite, pozitive, care să se aplice cu succes în astfel de situații.

• Vizita dirigintelui/consilierului școlar acasă la elev, poate crea premisele unui dialog mai liber, unei relații mai apropiate, bazate pe sinceritate și încredere reciprocă.

• Sporirea numărului de activități comune școală – familie, realizarea unor proiecte împreună, sunt foarte importante pentru ca elevul să înțeleagă că ambele instituții – atât școala, cât și familia – acționează doar în interesul său.

Din cauza dezvoltării neîntrerupte a tehnologiilor și din cauza nevoii tot mai mari de pregătire pentru o cariera și o ocupație, elevii și studenții care abandonează școala se vor trezi marginalizați. Pentru ca cei care abandonează școala se găsesc în imposibilitatea de a-și valorifica cel puțin înzestrările elementare, ei riscă să aibă parte de serioase dificultăți financiare și de realizări drastic limitate – ambele aspecte putând avea consecințe nefaste asupra căsătoriei și familiei persoanelor în cauză. Motivul pentru care copilul are anumite trăsături de caracter, care pot fi deviate, sunt preluate din mediul în care a crescut și în care s-a dezvoltat.

Abandonul școlar este o problema majoră care are încă serioase consecințe sociale.

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ ÎN GRĂDINIȚĂ

*Educatore: Vamvora Florica
Grădinița cu P.P. Nr.22
Dr.Tr. Severin, Mehedinți*

Fiecare copil este diferit și special și are propriile nevoi, fie că este sau nu un copil cu dizabilități. Toți copiii au dreptul la educație în funcție de nevoile lor. Educația incluzivă are ca principiu fundamental un învățământ pentru toți, împreună cu toți, care constituie un deziderat și o realitate ce câștigă adepți și se concretizează în experiențe și bune practici de integrare/ incluziune.

Educația de tip incluziv este o educație de calitate, accesibilă și care își îndeplinește menirea de a se adresa tuturor copiilor, fără discriminare. În întreaga lume, din ce în ce mai mulți copii care provin din medii defavorizate urmează grădinițele, școlile primare sau gimnaziale. În cele mai multe țări se stipulează prin lege că toți copiii trebuie să beneficieze de educație.

Grupul Român pentru Educație Incluzivă (GREI) are ca obiectiv general conectarea României la eforturile internaționale în realizarea educației incluzive, susținerea și dezvoltarea modelului românesc și promovarea acestuia la nivel național și european. Principiile pe care GREI le promovează sunt simple, clare și de maximă generalitate:

- fiecare copil este unic și valoros în cadrul sistemului de educație;
- fiecare copil poate învăța;
- politicile școlare sunt cele care trebuie să încurajeze mai curând ideea de școală pentru copil, decât cea de copil pentru școală;
- încurajează dezvoltarea și susținerea serviciilor de sprijin în școală, pentru a oferi oportunități de dezvoltare tuturor elevilor, dar și pentru a forma și sprijini profesorii;
- susțin parteneriatul educațional dintre profesori, părinți, elevi, alături de toți profesioniștii care dau valoare adăugată actului educațional; educație incluzivă înseamnă sprijin și educație pentru toți, grijă și atenție pentru fiecare.

În acest sens, integrarea educativă vizează reabilitarea și formarea persoanelor cu nevoi speciale, aflate în dificultate psihomotorie, de intelect, de limbaj, psihocomportamentală, senzorială, printr-o serie de măsuri de natură juridică, politică, socială, pedagogică. În pedagogia contemporană există o preocupare intensă pentru găsirea căilor și mijloacelor optime de intervenție educativă, încă de la vârstele mici, asupra unei categorii cât mai largi de populație infantilă. Astfel, conștiința copiilor, de la cea mai fragedă vârstă, trebuie formată și dezvoltată, învățându-i pe aceștia că primirea copiilor „diferiți”, alături de toți ceilalți, trebuie făcută nu de dragul lor, în primul rând, și

nu din milă pentru ei, ci pentru dreptul fiecărui individ de a participa la acțiuni comune pentru dezvoltarea lui ulterioară, pentru a contribui și el la dezvoltarea comunității în care trăiește.

Argumentul acestui referat este tocmai ideea că incluziunea poate și este mai mult decât un discurs demagogic, declarativ; ea poate fi pusă în practică prin tehnici concrete de predare și adaptare curriculară individualizată, prin formarea și dezvoltarea conștiinței tuturor copiilor pentru acceptiunea diversitară de orice tip. Grădinița are ca scop crearea unui program coerent și coordonat de incluziune a copiilor preșcolari cu diferite dizabilități, de alte etnii, proveniență socială etc. și pregătirea celorlalți copii în vederea acceptării acestora alături de ei, fără diferențe de manifestare comportamentală sau verbală. De asemenea, se impune și implementarea unor strategii coerente de dezvoltare a conștiinței și a comportamentelor copiilor în spiritul toleranței și nediscriminării, a acceptării de șanse egale pentru toți copiii.

Integrarea/ incluziunea poate fi susținută de existența unui cadru legislativ flexibil și realist, de interesul și disponibilitatea cadrelor didactice din școala de masă și din școala specială, de acceptul și susținerea părinților copiilor integrați, de implicarea întregii societăți civile, dar și de nivelul de relații ce se formează și se dezvoltă la nivelul clasei integratoare care se bazează pe toleranță și respect față de copilul cu probleme. Grădinița care îi receptează în colectivitatea sa pe copiii defavorizați și își determină intern „direct și indirect”, atitudinea față de aceștia este alcătuită din: educatoare, părinți, copii, iar la nivel extern, societatea cu numeroase instituții și diverși factori media. O condiție esențială pentru reușita acestor acțiuni comune ale celor trei factori activi din grădiniță este existența unor relații de înțelegere, constructive care se realizează prin atitudini deschise, prin disponibilitate, printr-un „pozitivism” specific ce se cimentează cu voință și convingere.

Educatoarea trebuie să cunoască deficiențele copiilor pe care îi va primi în grupă în scopul înțelegerii acestora și pentru a-și putea modela activitățile, în funcție de necesitățile copiilor. Grupa în care va fi integrat copilul cu cerințe speciale va trebui să primească informații într-o manieră corectă și pozitivă despre acesta. Este foarte importantă sensibilizarea copiilor și pregătirea lor pentru a primi în rândurile lor un coleg cu dizabilități.

Primirea în grupă a copilului cu cerințe educative speciale, atitudinea față de el trebuie să păstreze o aparență de normalitate, copilul trebuind să fie tratat la fel cu ceilalți copii din grupă. Conduita și atitudinea educatoarei trebuie să demonstreze celorlalți copii că i se acordă atenție preșcolarului cu dizabilități. De aceea trebuie să exprime aceleași așteptări și să stabilească limite similare în învățare ca și pentru ceilalți copii din grupă. Ea trebuie să își asume rolul de moderator, să promoveze contactul direct între copiii din grupă și să direcționeze întrebările și comentariile acestora către copilul cu cerințe educative speciale.

De asemenea, trebuie să-i încurajeze și să-i stimuleze ori de câte ori este nevoie pe aceștia, dându-le încrederea în forțele proprii, în propria reușită în acțiunile întreprinse, evidențiind unele abilități sau interese speciale lor în dezvoltarea și sprijinirea cărora trebuie implicate și familiile copiilor. Copiii cu cerințe educative speciale integrați în programul grădiniței trebuie să dispună de o bună colaborare între educatoare, părinți, psihologi și profesorul logoped. Părinții sunt parteneri la educație pentru că dețin cele mai multe informații despre copiii lor. Relația de parteneriat între părinți și grădiniță presupune informarea părinților cu privire la programul grupelor, la conținuturile și metodele didactice, dar presupune și întâlniri cu aceștia, participări la expoziții, excursii, serbări, vizite, etc., în care sunt implicați proprii lor copii. Această relație a grădiniței cu părinții copiilor cu cerințe educative speciale este necesară și benefică, ea furnizând, informațional, specificul dizabilității preșcolarului, precum și date despre contextul de dezvoltare a acestuia.

Grădinița are rolul de a sprijini familiile să aibă încredere în resursele proprii, să facă față greutăților cu care acestea se confruntă. Educația părinților și consilierea acestora au un rol important în integrarea copiilor cu afecțiuni de natură psihică, emoțională ori de altă natură în grădiniță. Rezultatele muncii pentru promovarea incluziunii, atât directe cât și indirecte, față de partenerii educaționali, părinți, apar după intervale mari de timp și sunt efectul unui exercițiu asiduu, susținut. Centrarea atenției educaționale pe grupurile vulnerabile este un indiciu al nivelului

de civilizație atins de o anumită societate și aceasta impune căutarea unei noi formule de solidaritate umană, fapt ce are o semnificație aparte în societatea noastră.

Grădinița este incluzivă printr-un curriculum flexibil și deschis ce permite adaptări succesive. Nu copilul urmează curriculumul, ci acesta este un instrument menit să sprijine dezvoltarea lui, se adaptează nevoilor și particularităților acestuia. Când spunem „grădiniță incluzivă”, nu trebuie să ne ducem cu gândul la copiii cu CES, ci la fiecare copil în parte, pentru că fiecare are un ritm propriu de dezvoltare și la un moment dat poate avea nevoie de anumite cerințe speciale în ceea ce privește educația. Există, de asemenea, și anumite situații de risc, în care educatoarea trebuie să cunoască trăirile și comportamentele copilului, pentru a-l sprijini. Riscurile pot apărea din mediul socio-cultural din care acesta face parte, din relațiile de familie care îi determină existența zilnică, precum și modul de dezvoltare, din modelele formale educaționale ce pot exercita un stres deosebit asupra copilului care nu corespunde „normalității” cu care ne-am obișnuit.

O planificare nu poate porni așa, tradițional, ca altă dată, de la conținuturi, ci de la personalitățile copiilor, de la caracteristicile și particularitățile individuale. Pe de altă parte, grădinița, ca instituție, nu poate face față singură cerințelor multiple ale unui program eficient de educație. Este nevoie de un parteneriat între grădiniță- familie- comunitate, de o construcție comună în folosul copilului, fără prejudecăți, bazată pe respect reciproc, acceptare, toleranță, indiferent de situația economică, socială sau educațională a părinților. Copilul preșcolar se află într-un proces de formare în care fiecare gest, fiecare cuvânt, fiecare privire din partea adulților care îl înconjoară poate să îi influențeze imaginea de sine. Este foarte importantă atitudinea educatoarei la acțiunile copilului, apelativele, aprecierea pozitivă sau negativă, pentru a-i da copilului încredere în forțele proprii.

Pentru a evalua copilul, educatoarea trebuie să aibă în vedere competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil și să identifice: cum este fiecare; ce știe fiecare; ce face fiecare; cum cooperează cu ceilalți.

În concluzie, pentru abordarea unei educații incluzive în grădiniță, educatoarea trebuie să respecte următorii pași:

- să elaboreze un plan de dezvoltare a grădiniței în care să se precizeze concret parteneriatul cu familia și comunitatea;
- să asigure un climat primitiv și deschis prin organizarea mediului educațional cât mai eficient și stimulator;
- să aibă discuții, în prealabil, cu copiii pentru a se accepta unii pe alții, pentru a negocia, a colabora și a lucra împreună;
- să asigure un curriculum flexibil și deschis la care să aibă acces și părinții;
- să evalueze fiecare copil prin observație directă și indirectă pentru a asigura participarea lui adecvată la activitățile curriculare;
- să asigure accesul tuturor copiilor la programul grădiniței, dar și la modificările și adaptările acestuia;
- să asigure participarea tuturor familiilor la decizii și acțiuni în favoarea tuturor copiilor;
- să evalueze permanent și periodic progresele pe care le fac toți copiii, nu numai din punctul de vedere al achizițiilor intelectuale, dar și al relațiilor sociale, al cooperării și colaborării, al dezvoltării imaginii de sine și încrederii în forțele proprii;
- să elaboreze planuri individualizate, personalizate pentru copiii care au nevoie de sprijin în anumite componente ale dezvoltării și la anumite momente;
- să ajusteze permanent curriculumul pentru a-l adapta la nevoile educative ale copiilor;
- să realizeze un schimb permanent de idei, experiențe și soluții cu celelalte colege, din grădiniță sau din alte instituții, precum și cu familiile copiilor.

Bibliografie:

- ❖ Ecaterina Vrașmaș-, „Educația copilului preșcolar”, Editura ProHumanitas, București, 1999;

- ❖ Ecaterina Vărășmaș-„Introducere în educația cerințelor speciale”, Ed,Credis, București, 2004.
- ❖ A. Gherguț, „Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale.Strategii de educație integrată”, Ed. Polirom, Iași, 2001.

CREATIVITATEA ȘI ROLUL SĂU ÎN LUPTA CONTRA ABANDONULUI ȘCOLAR

*Prof. Vasilescu Liliana
Colegiul Tehnic „Lorin Sălăgean”*

“Fără creativitate nu există soluții la probleme, nu există o viziune a viitorului, nu există găsirea oportunităților și fructificarea lor, nu există alternative, nu există exprimarea ființei umane la întregul ei potențial.”(PeraNovacovici)

Școala are un rol important pentru viitorul tinerilor și implicit pentru viitorul societății. Ea are în același timp un rol formator, de educare, un rol integrator și de socializare. Ca orice instituție și școala prezintă o serie de dificultăți, abandonul școlar fiind una dintre acestea. Abandonul școlar are consecințe negative atât asupra tânărului care abandonează cât și asupra societății.

Educația reprezintă, pentru orice societate, un domeniu cheie pentru dezvoltarea durabilă și competitivă a acesteia. Investițiile în capitalul uman, într-un sistem educativ performant, echitabil sunt vitale pentru dezvoltarea unei societăți bazate pe cunoaștere. Din această perspectivă, prioritatea acordată formării inițiale și continue a resursei umane este esențială pentru finalizarea unei forme de învățământ și pentru inserția absolvenților pe piața muncii. În acest context, fenomenul de abandon școlar ce tinde să se extindă în anumite medii și comunități umane reprezintă un risc major pentru dezvoltarea societății în ansamblu.

Cercetările în domeniul creativității au arătat că există interacțiune între creativitate, inteligență, randament școlar, conținutul învățământului și rezultatele învățării. Arthur Koestler spunea: „Creativitatea este un proces de învățare aparte, la care elevul și profesorul sunt una și aceeași persoană” fapt ce demonstrează că fiecare cadru didactic are azi o mare responsabilitate în procesul de învățământ, în sensul că e obligat să le ofere elevilor posibilitatea dobândirii unei experiențe sociale și constructive noi, bazată pe cooperare și colaborare în rezolvarea problemelor vieții, ca să poată să-și asigure conviețuirea într-o lume pașnică.

Viața modernă, cu schimbările socioeconomice și micșorarea depozitului de resurse convenționale, impune dezvoltarea creativității și punerea ei în slujba progresului uman și bunăstarea materială și spirituală a omenirii. Rolul cel mai important în depistarea, stimularea și finalizarea creativității îl ocupă școala. Astfel școala contemporană trebuie să fie centrată pe elev, oferindu-i posibilitatea de dezvoltare la maxim a capacităților și aptitudinilor creatoare prin procesul învățării.

Rezultatul îl reprezintă formarea personalității proactive înzestrată cu largi capacități proiective anticipative și rezolutive ce au drept suport psihologic libera inițiativă și încrederea în sine. Educatorii sunt din ce în ce mai convingși că educația la timpul viitor nu mai poate fi concepută în afara unui efort dinspre modelarea creativității.

Activitățile propuse elevilor în scopul sporirii gradului de implicare activă și creativă în școală, trebuie să asigure :

- Stimularea gândirii productive, a gândirii critice, a gândirii divergente și laterale;
- Libertatea de exprimare a cunoștințelor, a gândurilor, a faptelor. În acest sens apar ca adecvate activitățile care cer spontaneitate și contribuie la dezvoltarea independenței în gândire și acțiune;
- Utilizarea talentelor și a capacităților specifice fiecărui individ în parte;

- Incitarea interesului către nou, necunoscut și oferirea satisfacției găsirii soluției după depunerea unui efort de căutare de către elev;
- Exersarea capacităților de cercetare, de căutare de idei, de informații, de posibilități de transfer de sensuri, de criterii de clasificare;
- Dezvoltarea capacității de organizare de materiale, de idei prin întocmirea de portofolii asupra activității proprii, de colecții de cuvinte, de obiecte, de contraste;
- Organizarea de discuții pe anumite teme, inițierea de jocuri, de excursii;
- Educarea capacității de a privi altfel lucrurile, de a-și pune întrebări neobișnuite despre lucruri obișnuite.

Pentru a stimula activismul și creativitatea elevului, profesorul însuși trebuie să fie un tip creativ și activ, să manifeste un comportament și o atitudine pozitivă în acest sens. Instruirea interactivă și creativă redimensionează rolurile și ipostazele cadrului didactic.

Abandonul școlar este o problemă socială care se află sub incidența unor factori de natură: individuală, familială și socială, de aceea pentru reducerea ratei abandonului școlar cadrele didactice trebuie să lucreze atât cu elevul, cât și cu familia acestuia. Trebuie deci pornită o campanie de informare și responsabilizare a părinților copiilor privind riscul la care se supun în cazul în care copilul nu frecventează școala.

Abandonul școlar nu va putea fi eradicat în următorii ani, dar ar putea fi diminuat, dacă toți factorii responsabili de acest fenomen șiar îndeplini corect și la timp sarcinile încredințate.

Cadrele didactice au un rol important în motivarea elevilor pentru a-și finaliza studiile obligatorii și pentru a face școala mai atractivă. Pentru a face mai atractivă școala, învățământul va trebui simplificat la maximum și legat de viața socială în care intră tinerii, după terminarea studiilor, eliminând tot ce este inutil pentru dezvoltarea lor viitoare.

Este necesar elaborarea unor strategii de tratare diferențiată și individualizată a elevilor aflați în situația de a abandona școala. Dar pentru punerea în aplicare a unor astfel de strategii e nevoie de o bună cunoaștere a particularității psihologice ale elevilor, pentru a putea fi identificate acele dimensiuni psihologice care permit realizarea unor dezvoltări ulterioare ale elevului cu dificultăți școlare. Variațiile mari de ritm intelectual și stil de lucru, de rezistență la efortul de durată, de abilități comunicaționale și nevoi cognitive, existente în general între elevi, impun acțiuni de organizare diferențiată a procesului de predare-învățare, pe grupe de elevi, în care să primeze însă sarcinile individuale de învățare.

Un alt aspect important al activității de înlăturare a abandonului școlar îl reprezintă crearea unor situații speciale de succes pentru elevii cu dificultăți școlare, deoarece succesele și recompensele dezvoltă inițiativa elevului și sporesc încrederea acestuia în propriile posibilități.

În concluzie, putem afirma că pentru reducerea abandonului școlar e necesară o colaborare strânsă între familia elevului și școală.

Bibliografie:

1. Voicu, B., (coord.), *Renunțarea timpurie la educație: posibile căi de prevenire*, Editura Vanemonde, București, 2010
2. Bocoș, M.D., *Instruirea interactivă*, Editura Polirom, Iași, 2013;
3. Amabile, T., *Creativitatea ca mod de viață. Ghid pentru părinți și profesori*, traducere de Tureanu Anca, București, Editura Științifică și Tehnică, 1997;

ABANDONUL SCOLAR IN CONTEXUT SOCIETATII ROMÂNEȘTI

*Prof. Vasiliuța Ioana
Școala Gimnazială Bălăcița*

Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană. Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să identificăm și să studiem câteva cauze:

Scolile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau, muncind ca zilieri la oameni mai avuți din sate.

Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației.

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie iar apoi, ea se continuă în grădiniță și școală. În primul rând ea se realizează prin puterea exemplului și apoi prin cea a cuvântului. Tot ceea ce se săvârșește sub puterea copilului are efect mai puternic decât frazele moralizatoare.

O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar prin intervenția acestuia la nivelul factorilor de risc – individuali, familiali, școlari a celor determinați de mediul cu potențial delictogen ș.a.d.m., care-l pot acuza.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și în ultimă instanță pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Factorii de risc cum ar fi cei comportamentali sunt factori care reprezintă ansamblul încălcărilor și abaterilor tinerilor de la normele de conviețuire socială. Delincvența juvenilă se referă la violarea normelor legale de către cei care sunt sub vârsta la care legea tratează oamenii ca adulți.

• **Factorii psihologici.**

În evaluarea diferitelor manifestări delictuale ale tinerilor trebuie ținut cont de factorul, agresivitate, sau de cel de "frustare", de instabilitatea afectivă sau comportamentală.

• **Factorii sociali și alți factori care pot provoca abandonul școlar.**

Ca obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar ar putea fi:

- Identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi.

- Implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului cu risc de abandon școlar.

- Creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon sau risc de abandon școlar.

În măsura în care aceste obiective vor fi împlinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărit în cadrul unui program de prevenție bine organizat. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor

față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul.

Una dintre cele mai grave probleme cu care se confruntă învățământul școlar este abandonul școlar.

Dacă înainte de 1989 rata abandonului școlar era foarte scăzută, imediat după schimbarea regimului și trecerea la democrație s-a constatat că elevii tind tot mai mult să părăsească băncile școlii. Ei au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor. De asemenea se are în vedere reinsertia școlară a celor în cauză prin încredințarea unor responsabilități în cadrul colectivelor școlare din care fac parte, depistarea și corectarea anomaliilor comportamentale în relația copil-părinte, intensificarea colaborării școală-familie, pentru identificarea anturajului elevilor și luarea măsurilor adecvate pentru scoaterea lor de sub influența negativă a acestuia.

BIBLIOGRAFIE

- Adrian Hatos, „Sociologia educației”, Ed. Polirom, 2006;
- Elisabeta Stanculescu, „Sociologia educației familiale, Ed. Polirom, 1998;
- Barbu, Gheorghe- Copiii din familiile sarace, in Calitatea vietii, nr.1-2/1998;
- Barbu, Gheorghe- Conditii de viata ale familiilor sarace cu copii, in Calitatea vietii, nr.1-2/1997;

MĂSURI DE PREVENIRE A ABANDONULUI ȘCOLAR ÎN CONTEXTUL SOCIETĂȚII ACTUALE

*Văleanu Geanina Ramona
Liceul Tehnologic Turceni*

Abandonul școlar reprezintă, din păcate, una dintre problemele majore cu care se confruntă țara noastră, fiind o consecință a insuccesului, a marginalizării, dar și a analfabetismului. Această problemă se manifestă, cu precădere, în mediul rural, una dintre cauze constituind-o și lipsa educației, precum și proasta informare.

Părăsirea prematură a școlii este des întâlnită în familiile dezorganizate(părinți divorțați, plecați în străinătate, violenți, decedați etc.), iar copiii sunt lăsați în voia sorții, pe seama rudelor, astfel ei pot intra în cercuri dubioase, consumând substanțe interzise, lucru ce se soldează cu nereușita și, ulterior, cu abandonul.

Statisticile europene arată că tinerii care recurg la acest fenomen se confruntă cu diverse probleme, cum ar fi dificultatea în găsirea unui serviciu, fapt ce conduce la creșterea numărului de șomeri ce trebuie întreținuți de stat, dar și la sporirea problemelor economice.

Trebuie specificat faptul că și lipsa motivației învățării, dar și a investiției în educație, în crearea locurilor de muncă au condus la acest declin.

Tinerilor nu li se mai promite nimic după finalizarea liceului sau a facultății, așa că aleg drumul străinătății. Nu trebuie omise nici minoritățile, în special, românii la nivelul cărora abandonul este sporit și apare mult mai precoce decât în rândul nostru.

În primul rând, absenteismul este cel care conduce la renunțarea frecventării școlii, așadar trebuie evitat prin programe de recuperare.

Adaptarea reprezintă un factor de stabilitate și de continuitate al eforturilor din partea noastră. Acesta trebuie să aibă în vedere procesele de învățare, interdependența dintre obiectivele

instructiv-educative și formative, precum și răspunsul comportamental al elevului, deoarece nereușita conduce la scăderea nivelului de aspirație și, impicit, la apariția renunțării la școală.

Preventiv, trebuie să ținem cont de cele trei categorii de corelații între aspirații și realizări, respectiv: concordanța dintre aspirații și realizări(comportare adecvată la succes), nivelul de aspirații peste nivelul performanței(reacția la eșec prin ridicarea pretențiilor), dar și nivelul de aspirație scăzut(ce determină scăderea performanței, iar elevul se mulțumește cu puțin, nereușita repetată făcându-l să dea semn de inadaptare și, în acest caz trebuie intervenit urgent prin ameliorare și reglare, precum și prin umplerea eventualelor lacune.

Este necesară o acumulare de forțe, o implicare totală din partea școlii și a familiei în realizarea unui lanț trofic, în vederea reparării fisurilor, în lupta revenirii copilului la școală, iar acest lucru se face în urma unei strînse colaborări în interiorul triunghiului echilateral școală-familie-comunitate.

Factorul hotărâtor în prevenirea eșecului îl are educatorul care trebuie să asigure succesul prin informarea permanentă, prin perfecționarea continuă pentru a depăși rutina, făcând în acest mod orele atractive, prin apelarea la o gamă diversă de metode inovative, care să le stimuleze creativitatea, să le mențină trează atenția, motivându-i intrinsec și extrinsec. De asemenea, cadrul didactic trebuie să trateze diferențiat elevii prin predare și vericare, să se adapteze la nevoile acestora, să cunoască potențialul fiecăruia, să apeleze la tehnici de accelerare a comportamentului la utilizarea jocului de rol, la metode privind rezolvarea de conflicte.

Importante sunt și anchetele sociale, intervențiile consilierului școlar, care trebuie să fie un liant între copil, școală și familie.

Având în vedere mențiunile făcute, putem conchide faptul că în prevenirea abandonului școlar este necesară implicarea tuturor factorilor și că această problemă trebuie să fie o prioritate actuală deoarece tinerii reprezintă societatea de mâine.

ABANDONUL ȘCOLAR – CAUZE, MĂSURI, SOLUȚII

Prof.înv.preșcolar Vărzaru Ana Maria Semiramida

O educație adevărată, reală se fundamentează în familie, apoi ea se continuă în grădiniță și școală prin intermediul cadrelor didactice. În primul rând, ea se realizează prin puterea exemplului. O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar, care a devenit din ce în ce mai frecvent.

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse. Chiar și cel în cauză a fost nevoit să depună anumite eforturi. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și

celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare trebuie identificate și studiate câteva cauze:

- școlile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale. Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevi care au domiciliul la distanțe mari de școală.
- cultura de origine a elevilor – cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una dintre cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă titudinea familiei în raport cu școala. Există și cazuri în care părinții încurajează să încalce normele valorilor școlare prin atitudinea lor față de școală. Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă. Mai mult, emigrarea forței de muncă îi afectează tot mai tare pe elevi, care fie că-și urmează părinții, fie sunt lăsați în grija unor rude sau cunoștințe apropiate care se ocupă superficial de situația școlară a copiilor.
- climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.
- factori de natură socială și economică cum ar fi: crize politice, economice, sociale și morale, prăbușirea sistemului de protecție socială, confuzia sau absența unor norme sau valori sunt alte cauze care conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și, în final, abandon școlar.
- factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absenteism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.
- anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor carențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume băuturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau

chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective care pot fi urmărite pentru prevenirea abandonului școlar sunt:

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;
- implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;
- creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.

Măsurile de prevenire a abandonului școlar trebuie să țintească următoarele zone de acțiune:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – pentru cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;
- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
- psihiatrice – depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;
- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

Printre acțiunile ce pot fi întreprinse pentru reducerea ratei de abandon se numără: integrarea elevilor cu risc de renunțare la educație și menținerea acestora în sistemul școlar, creșterea responsabilizării cadrelor didactice, reintegrarea elevilor deja aflați în abandon, monitorizarea stării sistemului pentru prevenirea timpurie a crizelor și identificarea periodică a modificărilor în ceea ce privește factorii de abandon școlar.

Un alt lucru ce se poate face este creșterea atractivității școlii prin :

- activități extrașcolare desfășurate în școală (acțiuni de renovare/înfrumusețare /curățire a școlii; concursuri sportive; acțiuni/concursuri de creație artistică; competiții de joc pe computer; etc.) desfășurate în școlile din comunități cu risc ridicat de abandon, precum și în liceele care atrag elevi din astfel de comunități;
- organizarea de întreceri între echipe de elevi constituite în funcție de cartierul/zona de proveniență;
- toate aceste acțiuni sau ansambluri de acțiuni trebuie să aibă un caracter periodic, pentru a menține continuu elementul de atractivitate al școlii și a se constitui într-un factor de antrenare constantă a atenției elevilor în activități legate de spațiul școlar;
- motivarea pozitivă a participării poate fi dată prin acordare de premii simbolice grupurilor de elevi care sunt mai performante în astfel de acțiuni;
- planificarea acțiunilor cu pricina poate fi realizată cu participarea elevilor (dar nu doar a acelor care nu prezintă risc de abandon) și a autorităților locale (acestea pot fi prezente în faze cheie ale acțiunilor, furnizând motivații pozitive atât elevilor cât și cadrelor didactice);
- utilizarea resurselor școlii pentru atragerea elevilor prin activități de timp liber.

Un alt lucru care se poate face este utilizarea experienței celor ce au renunțat la școală pentru a preveni scăderea încrederii în educație:

- ar putea fi util ca elevi care au renunțat deja prematur la școală să intre în contact cu cei aflați în risc de a abandona, povestindu-le care este imaginea lor curentă despre școală, cum a decurs viața lor post-școlară;
- foști elevi ai școlii pot fi atrași să își prezinte istoriile de viață în "mini-conferințe", în care dialoghează cu actualii elevi.

Bibliografie :

- Stoica, M., (2001), Pedagogie și psihologie, Craiova, Ed. G. Alexandru;
- Neamțu, C., (2003), Devianța școlară, Iași, Ed. Polirom;
- Cristea, C.G.,(2003) Psihologia educației, Ed. București.

ABANDONUL ȘCOLAR O PROBLEMĂ SOCIALĂ- CAUZE

*Vlădescu Marinela-Cristiana
C.J.R.A.E. Mehedinți*

„Nu te odihnești pentru ceea ce ai făcut, ci pentru ceea ce vei face...”

Nicolae Iorga

Cauzele problemei

Cauzele abandonului școlar sunt numeroase și se datorează în primul rând „inadaptării elevului la activitatea de învățare realizată în mediul școlar dar și extrașcolar” și în al doilea rând „inadaptării școlii la factorii interni (biologici, psihologici) și externi (socio-economici, socio-culturali)”.

Sărăcia, lipsa unui viitor loc de muncă pentru absolvenți, lipsa motivației chiar, importanța minimă acordată școlii ca și instituție duc la un procent de 20 – 30% rată de abandon școlar la clasa a IX-a, ajungând până la 50% la clasa a X-a. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, dar și prin lipsa de cultură a comunității: băieții rămân să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau muncesc cu ziua la oamenii înstăriți din sat, iar fetele se căsătoresc în jurul vârstei de 17 – 18 ani.

Cercetările din domeniul educațional au relevat faptul că mediul socio-cultural de proveniență al elevilor este una din cele mai importante variabile în reușita sau eșecul școlar și profesional al elevului. Este foarte importantă atitudinea familiei în raport cu școala.

Dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative, și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau dimpotrivă, tiranică a acestora conduc tot spre abandonul școlar.

Factorii de natură socială și economică cum ar fi criza economică actuală, politică, socială și morală, prăbușirea sistemului de protecție socială conduc la dezorientarea elevilor, îndepărtarea lor de mediul educațional și în final abandon școlar.

Insubordonarea față de normele și regulile școlare, chiulul, absenteismul, repetenția, motivațiile și interesele slabe în raport cu școala, greșelile profesorilor sunt și ele o cauză în apariția acestui fenomen. Anturajul de proastă calitate, debusolează elevii cu un psihic labil, dorința de a scăpa de sub tutela părinților, dorința de a obține bunuri (obiecte, haine, mâncare) prin căi ocolite pot fi alte cauze ale abandonului școlar.

Cauzele abandonului școlar sunt multiple, acesta reprezentând o expresie și o rezultată a unei duble situații de inadaptare. Este vorba, pe de o parte, despre „inadaptarea elevului la activitatea de învățare realizată în mediul școlar dar și extrașcolar” și, pe de altă parte, despre „inadaptarea școlii la factorii interni (biologici, psihologici) și externi (socio-economici, socio-culturali)”. Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ, indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătire profesionale complete ori înaintea încheierii ciclului de studiu început.

Sociologii consideră că abandonarea școlii este o problemă socială care generează un set de consecințe cu bătaie lungă. Cercetările arată că cei care abandonează școala nu numai că nu au șanse să câștige pe piața muncii, dar nu au nici șanse să fie integrați în câmpul muncii. Cei care și-

au întrerupt studiile sunt într-o mai mare măsură dependenți de programele sociale de întreținere și ajutor decât restul populației.

De multe ori abandonul se asociază cu delicvența juvenilă, cu recurgerea la droguri, cu viața de familie dezorganizată. Fenomenul se înregistrează în mediul rural și în comunitățile de romi, unde copiii sunt văzuți ca indivizi cu responsabilități în gospodărie sau folosiți ca sursă de venit (de exemplu ca cerșetori).

În prezent, în România, rata abandonului școlar este foarte ridicată. În perioada 2001 – 2008, rata abandonului școlar pentru clasele I – IV aproape că s-a triplat, iar în cazul claselor V – VIII, rata abandonului a crescut de patru ori.

România și Bulgaria sunt în topul abandonului școlar din Uniunea Europeană. Lideri la această categorie sunt Malta și Portugalia, informează un raport european citat de Mediafax.

Fiecare abandon are o istorie personală și socială legată de modul cum se aplică diferențiat principiul dezvoltării. Abandonul este produsul mai multor factori cauzali aflați într-o anumită configurație pedagogică, psihologică și socială care determină la rândul ei mai multe consecințe imediate, dar și de durată.

Cauze ce țin de condiția socio – economică

a) situația materială – De cele mai multe ori principalul motiv al abandonului școlar este sărăcia. Copiii care trăiesc în familii sărace au șanse mici de a-și însuși o educație școlară completă.

b) relațiile în familie – Mulți dintre copii sunt victime nu doar ale sărăciei, ci și ale abuzurilor de tot felul : bătaie, exploatare fizică prin punere la munci grele sau trimiterea la cerșit sau furat.

Abandonul școlar este o problemă socială care se afla sub incidența unor factori de natură: individuală, familială și socială. Astfel încât pentru reducerea ratei abandonului școlar trebuie lucrat atât cu elevul, cât și cu familia și cadrele didactice. Trebuie deci pornită o campanie de informare și responsabilizare a reprezentanților legali ai copiilor privind riscul la care se supun în cazul în care copilul nu frecventează școala, cât și informarea cu privire la necesitatea asigurării unei baze educative care va avea efecte atât pe termen scurt, mediu cât și lung. Gândindu-ne pe termen lung nefrecventarea cursurilor școlare la timp poate avea repercursiuni în ceea ce privește asigurarea unei meserii și a unei stabilități economice și sociale.

Timpul liber, capital valoros în dezvoltarea copilului.

Bibliografie:

1. Boudon, R., ș.a., *Tratat de sociologie*, Editura Humanitas, București, 2005.
2. Cojocaru, Șt., *Proiectul de intervenție în asistența socială*, ditura Polirom, Iași, 2006.
3. Ionescu, I., Stan, D., *Elemente de sociologie*, vl. 2, Editura Univ. “Al.I. Cuza”, Iași, 1999.

IMPORTANTA EDUCAȚIEI INCLUZIVE ÎN GRĂDINIȚĂ

Vladucu Ionela Maria Gradinita cu PP Elena Farago Craiova

Toți copiii au dreptul la educație în funcție de nevoile lor. Educația incluzivă are ca principiu fundamental un învățământ pentru toți, împreună cu toți, care constituie un deziderat și o realitate ce câștigă adepți și se concretizează în experiențe și bune practici de integrare/ incluziune. Educația de tip incluziv este o educație de calitate, accesibilă și care își îndeplinește menirea de a se adresa tuturor copiilor, fără discriminare

În acest sens, integrarea educativă vizează reabilitarea și formarea persoanelor cu nevoi speciale, aflate în dificultate psihomotorie, de intelect, de limbaj, psihocomportamentală, senzorială, printr-o serie de măsuri de natură juridică, politică, socială, pedagogică. În pedagogia contemporană există o preocupare intensă pentru găsirea căilor și mijloacelor optime de intervenție educativă, încă de la vârstele mici, asupra unei categorii cât mai largi de populație infantilă. Astfel, conștiința copiilor, de la cea mai fragedă vârstă, trebuie formată și dezvoltată, învățându-i pe aceștia că primirea copiilor „diferiți”, alături de toți ceilalți, trebuie făcută nu de dragul lor, în primul rând, și nu din milă pentru ei, ci pentru dreptul fiecărui individ de a participa la acțiuni comune pentru dezvoltarea lui ulterioară, pentru a contribui și el la dezvoltarea comunității în care trăiește.

Argumentul acestui referat este tocmai ideea că incluziunea poate și este mai mult decât un discurs demagogic, declarativ; ea poate fi pusă în practică prin tehnici concrete de predare și adaptare curriculară individualizată, prin formarea și dezvoltarea conștiinței tuturor copiilor pentru acceptiunea diversitară de orice tip. Grădinița are ca scop crearea unui program coerent și coordonat de incluziune a copiilor preșcolari cu diferite dizabilități, de alte etnii, proveniență socială etc. și pregătirea celorlalți copii în vederea acceptării acestora alături de ei, fără diferențe de manifestare comportamentală sau verbală. De asemenea, se impune și implementarea unor strategii coerente de dezvoltare a conștiinței și a comportamentelor copiilor în spiritul toleranței și nediscriminării, a acceptării de șanse egale pentru toți copiii.

Integrarea/ incluziunea poate fi susținută de existența unui cadru legislativ flexibil și realist, de interesul și disponibilitatea cadrelor didactice din școala de masă și din școala specială, de acceptul și susținerea părinților copiilor integrați, de implicarea întregii societăți civile, dar și de nivelul de relații ce se formează și se dezvoltă la nivelul clasei integratoare care se bazează pe toleranță și respect față de copilul cu probleme. Grădinița care îi receptează în colectivitatea sa pe copiii defavorizați și își determină intern „direct și indirect”, atitudinea față de aceștia este alcătuită din: educatoare, părinți, copii, iar la nivel extern, societatea cu numeroase instituții și diverși factori media. O condiție esențială pentru reușita acestor acțiuni comune ale celor trei factori activi din grădiniță este existența unor relații de înțelegere, constructive care se realizează prin atitudini deschise, prin disponibilitate, printr-un „pozitivism” specific ce se cimentează cu voință și convingere.

Educatoarea trebuie să cunoască deficiențele copiilor pe care îi va primi în grupă în scopul înțelegerii acestora și pentru a-și putea modela activitățile, în funcție de necesitățile copiilor. Grupa în care va fi integrat copilul cu cerințe speciale va trebui să primească informații într-o manieră corectă și pozitivă despre acesta. Este foarte importantă sensibilizarea copiilor și pregătirea lor pentru a primi în rândurile lor un coleg cu dizabilități. Sensibilizarea se face prin stimulări: crearea și aplicarea unor jocuri care permit stimularea unor deficiențe (motorie, vizuală, auditivă), ceea ce determină copiii să înțeleagă mai bine situația celor ce au dizabilități: prin povestiri, texte literare, prin discuții, vizitarea/ vizita unor persoane cu deficiențe.

Primirea în grupă a copilului cu cerințe educative speciale, atitudinea față de el trebuie să păstreze o aparență de normalitate, copilul trebuind să fie tratat la fel cu ceilalți copii din grupă. Conduita și atitudinea educatoarei trebuie să demonstreze celorlalți copii că i se acordă preșcolarului cu dizabilități. De aceea trebuie să exprime aceleași așteptări și să stabilească limite similare în învățare ca și pentru ceilalți copii din grupă. Ea trebuie să își asume rolul de moderator, să promoveze contactul direct între copiii din grupă și să direcționeze întrebările și comentariile acestora către copilul cu cerințe educative speciale.

De asemenea, trebuie să-i încurajeze și să-i stimuleze ori de câte ori este nevoie pe aceștia, dându-le încrederea în forțele proprii, în propria reușită în acțiunile întreprinse, evidențiind unele abilități sau interese speciale lor în dezvoltarea și sprijinirea cărora trebuie implicate și familiile copiilor. Copiii cu cerințe educative speciale integrați în programul grădiniței trebuie să dispună de o bună colaborare între educatoare, părinți, psihologi și profesorul logoped. Părinții sunt parteneri la educație pentru că dețin cele mai multe informații despre copiii lor. Relația de parteneriat între părinți și grădiniță presupune informarea părinților cu privire la programul grupelor, la conținuturile și metodele didactice, dar presupune și întâlniri cu aceștia, participări la expoziții, excursii, serbări, vizite, etc., în care sunt implicați proprii lor copii.

Această relație a grădiniței cu părinții copiilor cu cerințe educative speciale este necesară și benefică, ea furnizând, informațional, specificul dizabilității preșcolarului, precum și date despre contextul de dezvoltare a acestuia. Părinții informează grădinița și despre factorii de influență negativă care ar trebui evitați (fobii, neplăceri, stimuli negativi, atitudini care determină inhibarea / izolarea copiilor). Angajarea și responsabilizarea familiei în educația copiilor este fundamentală pentru reușita participării la programul instructiv- educativ al grădiniței. La orice copil, în mod particular la copiii cu dizabilități, gradul de interes și de colaborare a părinților cu grădinița este, cel mai adesea, proporțional cu rezultatele obținute de aceștia. De aceea, putem afirma că familia este primul educator și are cel mai mare potențial de modelare.

Grădinița are rolul de a sprijini familiile să aibă încredere în resursele proprii, să facă față greutăților cu care acestea se confruntă. Educația părinților și consilierea acestora au un rol important în integrarea copiilor cu afecțiuni de natură psihică, emoțională ori de altă natură în grădiniță. Rezultatele muncii pentru promovarea incluziunii, atât directe cât și indirecte, față de partenerii educaționali, părinți, apar după intervale mari de timp și sunt efectul unui exercițiu asiduu, susținut. Centrarea atenției educaționale pe grupurile vulnerabile este un indiciu al nivelului de civilizație atins de o anumită societate și aceasta impune căutarea unei noi formule de solidaritate umană, fapt ce are o semnificație aparte în societatea noastră.

Grădinița este incluzivă printr-un curriculum flexibil și deschis ce permite adaptări succesive. Nu copilul urmează curriculumul, ci acesta este un instrument menit să sprijine dezvoltarea lui, se adaptează nevoilor și particularităților acestuia. Când spunem „grădiniță incluzivă”, nu trebuie să ne ducem cu gândul la copiii cu CES, ci la fiecare copil în parte, pentru că fiecare are un ritm propriu de dezvoltare și la un moment dat poate avea nevoie de anumite cerințe speciale în ceea ce privește educația. Există, de asemenea, și anumite situații de risc, în care educatoarea trebuie să cunoască trăirile și comportamentele copilului, pentru a-l sprijini. Riscurile pot apărea din mediul socio-cultural din care acesta face parte, din relațiile de familie care îi determină existența zilnică, precum și modul de dezvoltare, din modelele formale educaționale ce pot exercita un stres deosebit asupra copilului care nu corespunde „normalității” cu care ne-am obișnuit.

O planificare nu poate porni așa, tradițional, ca altă dată, de la conținuturi, ci de la personalitățile copiilor, de la caracteristicile și particularitățile individuale. Pe de altă parte, grădinița, ca instituție, nu poate face față singură cerințelor multiple ale unui program eficient de educație. Este nevoie de un parteneriat între grădiniță- familie- comunitate, de o construcție comună în folosul copilului, fără prejudecăți, bazată pe respect reciproc, acceptare, toleranță, indiferent de situația economică, socială sau educațională a părinților. Educatoarea, la rândul ei, trebuie să răspundă diversității și unicității fiecărui copil, să-și orienteze pozitiv atitudinea, limbajul și

metodele pedagogice. Copilul preșcolar se află într-un proces de formare în care fiecare gest, fiecare cuvânt, fiecare privire din partea adulților care îl înconjoară poate să îi influențeze imaginea de sine. Este foarte importantă atitudinea educatoarei la acțiunile copilului, apelativele, aprecierea pozitivă sau negativă, pentru a-i da copilului încredere în forțele proprii.

Pentru a evalua copilul, educatoarea trebuie să aibă în vedere competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil și să identifice:

- cum este fiecare;
- ce știe fiecare;
- ce face fiecare;
- cum cooperează cu ceilalți.

În concluzie, pentru abordarea unei educații incluzive în grădiniță, educatoarea trebuie să respecte următorii pași:

- să elaboreze un plan de dezvoltare a grădiniței în care să se precizeze concret parteneriatul cu familia și comunitatea;
- să fie pregătit întregul personal al grădiniței pentru a primi toți copiii, fără discriminări;
- să asigure un climat primitiv și deschis prin organizarea mediului educațional cât mai eficient și stimulator;
- să aibă discuții, în prealabil, cu copiii pentru a se accepta unii pe alții, pentru a negocia, a colabora și a lucra împreună;
- să asigure un curriculum flexibil și deschis la care să aibă acces și părinții;
- să evalueze fiecare copil prin observație directă și indirectă pentru a asigura participarea lui adecvată la activitățile curriculare;
- să asigure accesul tuturor copiilor la programul grădiniței, dar și la modificările și adaptările acestuia;
- să asigure participarea tuturor familiilor la decizii și acțiuni în favoarea tuturor copiilor;
- să evalueze permanent și periodic progresele pe care le fac toți copiii, nu numai din punctul de vedere al achizițiilor intelectuale, dar și al relațiilor sociale, al cooperării și colaborării, al dezvoltării imaginii de sine și încrederii în forțele proprii;
- să elaboreze planuri individualizate, personalizate pentru copiii care au nevoie de sprijin în anumite componente ale dezvoltării și la anumite momente;
- să ajusteze permanent curriculumul pentru a-l adapta la nevoile educative ale copiilor;
- să realizeze un permanent schimb de idei, experiențe și soluții cu celelalte colege, din grădiniță sau din alte instituții, precum și cu familiile copiilor.

Bibliografie:

- Ecatarina Vrășmaș-, „Educația copilului preșcolar”, Editura ProHumanitas, București, 1999;
- Ecatarina Vrășmaș-, „Introducere în educația cerințelor speciale”, Editura Credis, București, 2004.

EDUCAȚIE DE CALITATE PENTRU TOȚI

*Educatoare: Zamfir Dana
Șc. Gimn. Mihai Viteazu Strehaia,
Gr. Nr.2*

„Eu sunt copilul! Tu ții în mâinile tale destinul meu. Tu determini în cea mai mare măsură destinul meu, dacă voi reuși sau voi eșua în viață! Dă-mi, te rog, acele lucruri care să mă îndrepte spre fericire. Educă-mă, te rog ca să pot fi o binecuvântare în lume.”

Din „Child’s Appeal ” Mamie Gene Cole

Succesul și reușitele în viață nu depind doar de nivelul cunoștințelor. De cele mai multe ori, încrederea în sine crește șansele de reușită, în timp ce sentimentul de inferioritate, îndoielile cu privire la propriile capacități și lipsa încrederii în sine pot reduce semnificativ aceste șanse.

Cercetările din domeniul psihologiei sociale arată că persoanele care aparțin unui grup social, unor stereotipuri negative au performanțe mai reduse atunci când se identifică cu respectivul grup dezavantajat, indiferent de capacitățile lui intelectuale.

Elementul central al societății, elementul care poate contribui în mod valoros și radical la evoluția tuturor elementelor componente ale societății este EDUCAȚIA.

Educația de buna calitate reprezintă un DREPT fundamental al omului și copiii au dreptul la educație generală, iar modelul incluziunii socio-emoționale are la bază acest drept, înglobat în dreptul internațional. Fiecare copil, indiferent de nivelul de apartenență sau nivelul de dezvoltare a capacităților sale cognitive și de integrare socială are dreptul la educație.

Fiecare copil este diferit și special și are propriile nevoi, fie că este sau nu un copil cu dizabilități. Toți copiii au dreptul la educație în funcție de nevoile lor.

Educația de tip incluziv este o educație de calitate, accesibilă și care își îndeplinește menirea de a se adresa tuturor copiilor fără discriminare.

Grădinița are ca scop crearea unui program coerent și coordonat de incluziune a copiilor printr-un curriculum flexibil și deschis care permite adaptări succesive. Nu copilul urmează curriculum, ci acesta este un instrument menit să sprijine dezvoltarea lui, care se adaptează nevoilor și particularităților acestuia.

Când spunem „grădiniță incluzivă” nu trebuie să ne ducem cu gândul la copii cu CES, ci la fiecare copil în parte, pentru că fiecare are un ritm propriu de dezvoltare și la un moment dat poate avea nevoie de anumite cerințe speciale în ceea ce privește educația.

Cum ar trebui să arate o grădiniță către care dorim să ne îndreptăm? Simplu: ca o grădiniță. Ingredientele de bază, însă, ar trebui să o facă să arate că este:

- o grădiniță în care copiii zâmbesc, cântă și se mișcă;
- o grădiniță despre care atât personalul, cât și părinții și copiii știu că le aparține și arată acest lucru (panouri, anunțuri, inițiative...);
- o grădiniță în care fiecare clasă arată că este o comunitate în miniatură și fiecare copil știe că aparține unei astfel de comunități (sigla grupei, stabilită, lucrată cu copiii și afișată);
- o grădiniță cu reguli emaneate, agreeate, asumate, afișate și respectate de cei care o populează;
- o grădiniță în care părinții sunt bineveniți oricând alături de educatoare și copii;
- o grădiniță în care toți sunt importanți atât părinți cât și copii și fiecare are propria valoare;

- o grădiniță în care problemele fiecăruia rămân la poartă și unde fiecare pășește ca egal al celuilalt;
 - o grădiniță în care culorile, sunetele și mobilierul emană echilibru, respect, armonie;
 - o grădiniță în care catedra nu este o barieră între copil și educatoare;
 - o grădiniță în care ușile pot sta deschise și totuși fiecare să se simtă în siguranță și respectat;
 - o grădiniță în care adulții n au timp de altceva decât de binele copiilor care îi pășesc pragul;
 - o grădiniță în care copiii știu și sunt încurajați să facă alegeri;
 - o grădiniță în care educatoarea știe să le vorbească celor mici despre o piatră chiar și atunci când nu are la îndemână o piatră;
 - o grădiniță în care...
- Educația incluzivă se poate sintetiza în următoarele cuvinte de sinteză:

**TOȚI
ÎMPREUNĂ,
ACCEPTÂNDU-NE**

Și

SPRIJININDU-NE RECIPROC

Educația incluzivă este o construcție pas cu pas a unui set de idei, reprezentări și comportamente care determină acceptarea, respectul și sprijinul direct și necondiționat asupra unicității și diversității umane.

Sintetizată într-o singură idee, incluziunea educațională declară că fiecare este important (copilul, profesorul, părintele) indiferent de particularitățile sale și doar împreună putem să ne dezvoltăm.

Fiecare în acest sens contează și ne apropie de o lume mai deschisă și mai tolerantă, **de o lume mai INCLUZIVĂ.**

BIBLIOGRAFIE:

1. A. Gherguț, Sinteze de psihopedagogie specială, Editura Polirom, 2005
2. Ture Jonsson, 2000 Inclusive educație, UNESCO.
3. UNESCO 2002 Să înțelegem și să răspundem la cerințele elevilor din clasele incluzive, traducere UNICEF, RENINCO, MEC, Ed. ROMEDIA, București.
4. Vrasmaș Traian, 2004 Școala și educația pentru toți, Editura Miniped, București.
5. Informații culese de pe internet.

PREVENȚIA ȘI COMBATERICA ABANDONULUI ȘCOLAR

*Profesor Zoican Mihaela
Colegiul Tehnic Decebal*

„Abandonul școlar este o formă a eșecului școlar” – aceasta e definiția ca la carte pe care ne-o oferă o autoritate în domeniu. Acesta ne-a oferit și alte definiții ale abandonului școlar: „părăsirea sistemului de educație înainte de finalizarea învățământului obligatoriu” sau “ieșirea din școală înainte de absolvirea unuia din nivelurile acesteia” sau “ieșirea din școală în general, indiferent de nivel, fără obținerea diplomei care să ateste finalizarea studiilor” sau “ieșirea din sistemul de învățământ fără un act care să-l certifice pe piața muncii”.

Din punct de vedere economic, abandonul școlar reprezintă un indicator al eficienței sistemului școlar; cu cât indicele este mai mic, cu atât sistemul școlar este mai eficient.

1. NECESITATEA PREVENIRII ABANDONULUI ȘCOLAR. LIMITE ALE PREVENȚIEI

Activitatea de prevenire este complexă, deoarece presupune intervenții concrete care să ducă la reducerea cât mai mult a fenomenului de abandon școlar, prin acțiuni menite să limiteze sau să înlăture unde este posibil cauzele abandonului școlar. De aceea este nevoie ca să existe preocupări reale pentru prevenirea abandonului școlar, atât din sfera politică, cât și din partea societății civile. Astfel, prevenirea abandonului școlar s-ar îmbunătăți prin:

- existența unor *programe guvernamentale* care să vizeze prevenirea abandonului școlar. La noi, există preocupări în acest sens, dar este nevoie ca aceste programe să fie mereu îmbunătățite, să se țină cont de toți factorii care pot determina abandonul școlar și în consecință programele să conțină măsuri concrete de limitarea acțiunii factorilor de risc.

- existența unor *programe inițiate de ONG*, care să urmărească reducerea sau chiar eradicarea fenomenului de abandon școlar;

- *acțiuni eficiente ale organismelor locale* care se ocupă cu prevenirea și combaterea abandonului școlar, precum și cu ajutorarea copilului aflat în situația de abandon școlar;

- promovarea și încurajarea cercetărilor în domeniul prevenirii și combaterii abandonului școlar;

Prevenirea fenomenului de abandon școlar comportă anumite **limite**. Oricât de bine gândită și de fundamentată științific ar fi, limitele ei apar datorită multitudinii de fenomene care condiționează prin interacțiunea lor abandonul școlar. Făcând analogia între abandonul școlar și predelinvență, eficacitatea acțiunii preventive este subminată de limite interne și/sau limite externe.

Dintre **limitele externe** putem enumera:

- o abandonul școlar a existat și există în orice tip de societate, deci el nu poate fi eliminat.

- o eliminarea tuturor cauzelor care determină abandonul școlar este practic imposibilă.

Măsurile de prevenire nu-și pot propune decât intervenții asupra factorilor responsabili de abandonul școlar în vederea limitării acțiunii lor nocive;

- o deseori măsurile preventive nu sunt bine coordonate și ele nu-și ating scopul.

Limitele interne se referă la:

- o scăderea eficacității acțiunilor preventive, datorită neimplicării în acțiunea preventivă a tuturor forțelor sociale interesate;

- o nu toți actorii sociali reacționează la metodele de prevenție, mai ales datorită caracteristicilor de personalitate;

o prevenția nu poate depăși anumite concepții și comportamente pe care societatea le construiește prin promovarea anumitor valori și practici sociale;

o activitățile preventive fac apel la diverse tehnici, dar nu toate din cale utilizate sunt pertinente. Unele solicită costuri prea ridicate ceea ce le face greu aplicabile.

Evaluările calitative a persoanelor aflate în situația de abandon școlar presupun parcurgerea următorilor pași:

Diagnoza situației - trebuie să fie corectă și atent plasată în contextul factorilor determinanți care au făcut posibilă evoluția/ starea lucrurilor;

Depășirea laturii sensibile, emoționale, atunci când situația este pe cale să influențeze negativ procesul de educație dirijată și controlată;

Examinarea să se bazeze pe rezultate, pe date concrete și nu pe reprezentări sau imagini culese / oferite de medii ostile, nefavorabile, rău voitoare sau subiective;

Complementaritatea acțiunii agenților evaluatori interni și externi ai situațiilor existente ca obiective ale analizei;

Identificarea și promovarea tipurilor de proiecte / programe educative care urmăresc prevenirea și combaterea abandonului școlar;

Evidențierea progreselor în claritatea, coerența, relevanța și economicitatea obiectivelor orientate spre prevenirea și combaterea abandonului școlar.

2. IMPLICAREA CADRELOR DIDACTICE/CONSILIERILOR ȘCOLARI ÎN PREVENIREA ȘI COMBATerea ABANDONULUI ȘCOLAR

Fiecare caz de abandon școlar are o „istorie” proprie care presupune o analiză complexă, o interpretare psihogenetică, dinamică și funcțională a situației particulare a fiecărui subiect aflat în această situație. Astfel, o parte din cei care au abandonat școala provin:

o din familii dezorganizate cu domiciliul instabil;

o din familii dezinteresate de școală sau are au în concepția lor de a-și lăsa copiii să urmeze doar 4 clase:

o din familii cu situație financiară precară și nu au posibilitatea susținerii costurilor școlare;

o din familii rezultate din părinți divorțați, caz în care copiii au părăsit domiciliul, pleacă la frați mai mari, apoi pleacă din localitate, stau în concubinaj sau se căsătoresc;

o din familii monoparentale – prin divorț, separare sau prin deces; o tată sau mamă alcoolici;

o navetă grea –copiii care nu au rezistat fizic navetei au abandonat școala.

Cadrul didactic poate fi promotorul unor programe al căror scop este prevenirea și combaterea abandonului școlar.

Abandonul școlar al multor elevi este din nefericire o certitudine. El este unul din problemele mari cu care se confruntă instituția educativă și este deci nevoie ca școala să întindă o mână celorlalte instituții implicate în monitorizarea acestui fenomen.

În acest sens este necesar elaborarea unor strategii de tratare diferențiată și individualizată a elevilor aflați în situația de a abandona școala. Dar pentru punerea în aplicare a unor astfel de strategii e nevoie însă de o bună cunoaștere a particularității psihologice ale elevilor, pentru a putea fi identificate acele dimensiuni psihologice care permit realizarea unor dezvoltări ulterioare ale elevului cu dificultăți școlare. Variațiile mari de ritm intelectual și stil de lucru, de rezistență la efortul de durată, de abilități comunicaționale și nevoi cognitive, existente în general între elevi, impun acțiuni de organizare diferențiată a procesului de predare-învățare, pe grupe de elevi, în care să primeze însă sarcinile individuale de învățare.

Un alt aspect important al activității de înlăturare a abandonului școlar îl reprezintă crearea unor situații speciale de succes pentru cu dificultăți școlare, deoarece succesele și recompensele dezvoltă inițiativa elevului și sporesc încrederea acestuia în propriile posibilități.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Cosmovici, A., Iacob, L., (coord)(1999), Psihologie școlară, Iași, Ed. Polirom;
2. Gal, D., (2002), Educația și mizele ei sociale, Cluj – Napoca, Ed. Dacia;
3. Grosu, N, (1999), Tratat de sociologie. Abordare teoretică, București, Editura Expert.
4. Ionescu, I. I., (1997), Sociologia Școlii, Iași, Ed. Polirom;
5. Ionescu, M., Radu, I., (1995), Didactica modernă, Cluj-Napoca, Ed. Dacia;
6. Mihăilescu, I., (2003), Sociologie generală, Iași, Ed. Polirom.
7. Neamțu, G. (coord), (2003), Tratat de asistență socială, Iași, Ed. Polirom;
8. Nicola, I., (2000), Tratat de pedagogie școlară, București, Ed. Aramis
9. Poenaru, R., Sava, F., (1998), Didactogenia în școală, București, Ed. Danubius;
10. Popescu, V.V., (1991), Succesul și insuccesul școlar, Revista de pedagogie nr. 12;
11. Stănciulescu, E., (1997), Sociologia educației familiale, vol I, II, Iași, Ed. Polirom,
12. Șteu, T., Ionescu, A., (1994), Dezbateri educative cu elevii, București, EDP;

CAUZELE ABANDONULUI ȘCOLAR

*Profesor Zoican Ion
Colegiul Tehnic Decebal*

Cauzele abandonului școlar pot fi evaluate din trei perspective:

1. **Cauze psihologice** - care țin de personalitatea și starea de sănătate a elevului: motivație școlară scăzută, lipsă de interes, încredere scăzută în educația școlară, oboseală, anxietate, autoeficacitate scăzută, imagine de sine deteriorată, sentimente de inferioritate, abilități sociale reduse, pasivitate; refuzul de a adera la o alegere făcută de alții (reacție la presiunea exercitată de dorințele adulților);

2. **Cauze sociale** care țin de familie, condițiile socio-economice ale familiei: sărăcia, stil parental indiferent, neglijent, familii dizarmonice, părinți foarte ocupați sau plecați în străinătate;

3. **Cauze psihopedagogice** care țin de contextul școlar specific (inclusiv relația profesorelev): presiunea grupului, supraîncărcarea școlară, comunicarea defectuasă elev-profesor (ironizarea, umilirea elevului) evaluarea subiectivă, frica de evaluare, conflict cu colegii, practici educative percepute de elevi ca fiind nedrepte, frustrante, incompatibilitate între aspirațiile, trebuințele de învățare și oferta educațională a școlii; formă de apărare – împotriva disciplinei excesiv de rigidă și severă, politici proabsenteiste ale școlii la elevii din clasele terminale (în școlile de „elită”)

1. CAUZE PSIHOLOGICE ALE ABANDONULUI

Cauzele psihologice sunt acele cauze care țin de elev, de structura lui particulară și se referă la:

o **anumite probleme grave de sănătate de natură anatomico-fiziologice** (malformații corporale sau defecte senzoriale, inclusiv handicapul fizic) care dau naștere unor complexe de inferioritate și în cazul în care acest copil nu este susținut afectiv de către cei din jur, el va deveni tot mai suspicios și timorat în situațiile școlare evitând pe cât posibil acțiuni de grup și în final să abandoneze școala;

o **cauze psihologice care țin de deficiențe ale dezvoltării psiho-intelectuale** (nivel redus al inteligenței, autismul infantil, profunda interiorizare a ideilor, a sentimentelor proprii, îndepărtarea de realitate, hipersensibilitate sau irascibilitate, stau la baza crizelor impulsive și a reacțiile de abandon școlar de tot felul, inclusiv a celui școlar.

Alături de școală, familia reprezintă un instrument esențial de reglare a legăturilor copilului cu mediul. Familia este unul din factorii hotărâtori care contribuie la formarea personalității acestuia, pregătindu-l astfel pentru viață. De felul în care se achită de sarcinile care-i revin, de modul în care-și asumă propriile-i roluri depinde dezvoltarea ulterioară a copilului.

2. CAUZE SOCIALE ALE ABANDONULUI ȘCOLAR

2.1. FAMILIA ȘI INFLUENȚA EI

Alături de școală, familia reprezintă un instrument esențial de reglare a legăturilor copilului cu mediul. Familia este unul din factorii hotărâtori care contribuie la formarea personalității acestuia, pregătindu-l astfel pentru viață. De felul în care se achită de sarcinile care-i revin, de modul în care-și asumă propriile-i roluri depinde dezvoltarea ulterioară a copilului.

Familia trebuie să asigure copilului propriu un mediu favorabil dezvoltării și învățării. Scopul principal al educației părintești este acela de a pregăti copilul pentru existența independentă ca adult. Un copil își începe viața printr-o stare de totală dependență. Dacă educația lui este reușită, tânărul sau tânăra se va desprinde din acea dependență, devenind o ființă umană cu respect de sine, responsabili față de sine și capabilă să răspundă cu entuziasm și competență la provocările vieții. Viitorul adult va deveni "independent" nu numai din punct de vedere financiar, ci și intelectual și psihic.

Există o veche și excelentă **maximă** care spune că **o educație părintească eficientă constă în primul rând în a-i da copilului rădăcini să se dezvolte și apoi aripi să zboare.**

Studiile de specialitate au arătat că situația concretă în care se dezvoltă copilul, cu alte cuvinte situația familiei în care crește copilul și tot ceea ce derivă din această situație, reprezintă principala cauză a abandonului școlar.

2.2. PROBLEME ECONOMICE ALE FAMILIEI

Starea materială bună a familiei este un factor important al reușitei școlare, disponibilitățile financiare existente putând susține școlarizarea (taxe, rechizite, cărți etc.) și crearea condițiilor necesare studiilor de lungă durată și pentru profesii solicitate imediat pe piața forței de muncă.

Putem vorbi de adevărate **bariere socio-economice** care reduc șansele familiilor sărace de a-și trimite copiii la școală, cum ar fi:

1. *asigurarea hranei zilnice și a pachetelului cu mâncare pentru școală.*
2. *lipsa îmbrăcăminte și încălțăminte sezoniere,*
3. *lipsa condițiilor locative necesare studiului,*
4. *costurile/ cheltuielile educaționale ridicate.*

2.3. CLIMATUL FAMILIAL

Familia, prin tonalitatea și atmosfera sa afectivă, prin dimensiunea sa culturală și gradul ei de integrare socială, constituie un mediu educativ determinant. Orice dezacorduri și tensiuni existente în mediul familial vor genera în conștiința copilului îndoieli, reticențe sau reacții neadaptative..

Analiza succintă a rolului climatului familial în ceea ce privește abandonul școlar se bazează pe câteva repere:

- a) *dezorganizarea familiei.*
- b) *divergențele educative dintre membrii adulți ai familiei.*
- c) *Grupul fratern.*
- d) *Dezacordul dintre cerere și ofertă.*

2.4. ABSENȚA CONTROLULUI PARENTAL

Școala obligă părinții să exercite asupra copiilor un control accentuat. Familiile copiilor care abandonează școala sunt deficitare sub aspectul controlului parental exercitat, acest deficit manifestându-se prin:

□ *lipsa ajutorului la învățatură din partea părinților.* Lipsa sprijinului părinților în pregătirea școlară a copiilor contribuie într-o mare măsură la randamentul școlar scăzut al acestora.

□ **lipsa controlului asupra activității copiilor în timpul liber**; aceasta se datorează fie mediului familial dezorganizat, caracterizat de violență și consum de alcool, fie faptului că părinții sunt mult prea ocupați, neputând astfel să-și supravegheze copiii.

2.5. NIVELUL CULTURAL SCĂZUT

Elevul provenit dintr-un mediu familial favorizant beneficiază, chiar de la începutul școlarității, de un "tezaur cultural" identic sau foarte apropiat de cultura vehiculată de școală, ceea ce îi va asigura succesul școlar și, ulterior, cel profesional. Totodată, copilul aparținând unei astfel de familii este stimulat să frecventeze diferite instituții culturale și să participe la realizarea unor activități culturale intrafamiliale. Prin comparație cu aceste familii, cele cu un mediu defavorizant nu pot să asigure copiilor referințele culturale minime, necesare pentru a valorifica eficient oferta școlară existentă.

Abandonul școlar ține, în primul rând, de abandonarea școlii în contextul mentalității, acțiunilor și nevoilor sociale. Școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că, în ziua de azi, nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine. Drept urmare, "rețeta succesului", "exemplele de succes" ori alte sinonime din această categorie par a constitui apanajul unor neduși la școală sau, în orice caz, la școala calificării pentru reușita dobândită.

Pe trepte inferioare ale vârstei și parvenirii, se bucură de mare trecere mediatică, bănească, admirativă cei care și-au legat performanțele de abandonarea școlii, văzută drept opțiune binevenită în atingerea succesului. Folclorul foarte nou a impus prostește vorbe de felul "ai carte, n-ai parte" și "tocilarii", ca semn depreciativ al celor care încă sunt convinși că e bine să scrii și să citești ca lumea.

3. CAUZE PSIHOPEDAGOGICE ALE ABANDONULUI ȘCOLAR

3.1. CADRELE DIDACTICE. STILUL DIDACTIC. PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

G. Stor, cercetând fenomenul abandonului școlar în Germania constată că profesorii, când se confruntă cu acest fenomen, tind să caute cauzele lui doar în afara școlii, deoarece nu acordă atenția cuvenită fenomenului, neglijând activitatea cu elevii slabi, solicitând la lecții mai ales elevii cu rezultate bune și foarte bune.

C. Kupisiewicz a organizat o cercetare pe doi ani în vederea elaborării metodelor celor mai adecvate pentru combaterea insuccesului școlar și implicit a abandonului școlar.

Analiza datelor a evidențiat că „la abandon școlar contribuie cel mai mult greșelile pe care le comit profesorii prin faptul că nu cunosc suficient științele pedagogice și studiază puțin personalitatea elevului”. După C. Kupisiewicz există trei cauze didactice principale de care sunt responsabile cadrele didactice și care determină abandonul școlar:

- o Greșelile metodice ale cadrelor didactice în timpul predării;
- o Cunoașterea insuficientă a elevilor de către cadrele didactice care predau la clasă;
- o Absența, în cadrul școlii a unei griji permanente a cadrelor didactice pentru „elevii slabi” la învățătură.

3.2. PROBLEME ALE ȘCOLII

Factorii generali de ambianță educațională atrag atenția asupra rolului contextului social în care se face educația, respectiv asupra valorii și importanței pe care statul și diferite alte instituții o acordă învățământului în ceea ce privește integrarea, succesul profesional și social al elevilor.

a) Probleme de ordin financiar: resurse insuficiente alocate pentru învățământ (repararea școlilor, dotarea claselor și a școlilor cu grupuri sanitare, instalație termică, etc.).

b) Probleme privind capitalul uman se referă la calitatea resurselor umane de care dispune școala.

- **problema cadrelor didactice din mediul rural**
- **rolul cadrelor didactice**

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Cosmovici, A., Iacob, L., (coord)(1999), Psihologie școlară, Iași, Ed. Polirom;
2. Jinga, I., Vlăsceanu, L., (1989), Structuri, strategii și performanțe în învățământ, București, Ed. Academiei;
3. Muntean, A., (2001), Violența în familie și maltratarea copilului, Timișoara, Ed.Eurostampa;
4. Neamțu, C., (2003), Aspecte ale asistenței sociale în școală, "Tratat de Asistență Socială", Iași, Ed. Polirom.
5. Neamțu, C., (2003), Devianța școlară, Iași, Ed. Polirom;
6. Neamțu, G. (coord), (2003), Tratat de asistență socială, Iași, Ed. Polirom;
7. Stănciulescu, E., (1997), Sociologia educației familiale, vol I, II, Iași, Ed. Polirom,

MĂSURI DE PREVENIRE A ABANDONULUI ȘCOLAR

*Prof. Agăinoaie Valentina
C.N.P., „Ștefan Odobleja”*

Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ în -diferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcați pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse. Chiar și cel în cauză a fost nevoit să depună anumite eforturi. Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană; școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav.

Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități.

În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar ar putea fi:

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;
- implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;

- creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.

În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată.

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;
- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
- psihiatrice – depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;
- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

În cadrul învățământului preșcolar educatoarea are, de asemenea, un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari – viitori școlari. Rolul acesteia este nu numai de a-i informa cu privire la școală, ci și de a-i face să conștientizeze importanța pe care o deține școala în viața unui individ.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, gradul lor de adaptare și percepere este diferit, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un statut, un rol și o valoare, fapt ce îi determină să îndrăgească mediul școlar. Evaluarea pe care o poate face educatoarea se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale. Pentru o mai bună prevenire a abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

În cazul etniei rome, cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor, fața necunoscută și nebănuită a existenței membrilor ei pune în valoare ceea ce ei înșiși nu mai știu ori nu au reușit să răzbată. Copiilor le oferă identitate și apartenență la neam, le redă mândria de descendenți ai poporului lor, răspândit prin numeroase teritorii, le crează o "unicitate pozitivă" – adică aceea care ascunde comoara trăsăturilor caracteristice unui popor. "Unicitatea pozitivă" care în esență arată demnitatea neamului lor, se opune aceleia "negative", aceea care a fost impusă mediatizării care condamnă la inhibare, la izolare. Așadar, copilul fie că este integrat într-un sistem de învățământ preșcolar, primar, gimnazial, liceal, profesional, universitar, trebuie urmărit cu mare atenție cum evoluează cum se menține în sistemul educativ, făcându-l cât mai eficient prin intervenții oportune atât din partea părinților, cadrelor didactice, cât și a comunității din care provine copilul pentru o mai mare siguranță în prevenirea abandonului școlar – o problema gravă în România.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre. Depinde de fiecare cadru didactic în parte, de responsabilitatea și implicarea tuturor ca ea să devină o realitate din care fiecare să învețe și să se dezvolte, și să nu uităm că educația depinde foarte mult de familie.

Privitor la această temă, abandonul școlar – cauze și modalități de prevenire, consider că este o temă foarte mult abordată în mediul școlar. Cadrele didactice împreună cu consilierul școlar încearcă să-i determine pe elevi să conștientizeze importanța școlii, a terminării unui liceu. La noi, în România, abandonul școlar reprezintă un motiv de îngrijorare și pentru aceasta școala trebuie să aibă o relație foarte strânsă cu membrii familiei.

Bibliografie:

Clerget, Stephane, (2008), *Criza adolescenței*, Editura Trei, București

Moisin, Anton, (2007), *Arta educării copiilor și adolescenților în familie și în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București

Tatu, Cornelia, *Suport de curs: Consiliere școlară* (2009)

**În atenția colaboratorilor editurii
„Școala Mehedințiului”**

Articolele pe care doriți să le publicați în revista „Școala Mehedințiului” vor fi aduse la sediul Casei Corpului Didactic Mehedinți, str. Calomfirescu nr. 94, Drobeta Turnu Severin, în format electronic (CD sau stick) sau pe e-mail: ccdmehedinti@gmail.com. Articolele vor avea minimum ½ pagină și maximum 4 pagini, tehnoredactate cu diacriticele limbii române (ă, î, â, ș, ț), cu font Times New Roman de 12, la un rând, cu margini de 2 cm.

Autorul va achita contravaloarea unui exemplar din revista în care apare articolul. Colectivul de redacție își rezervă dreptul de a face selecția articolelor care vor fi publicate, în funcție de întinderea conținutului și de corectitudinea tehnoredactării, precum și dreptul de a face corecturi ortografice.

COLECTIVUL DE REDACȚIE

Director C.C.D. Mehedinți – Prof. Grigore GIORGI
Prof. metodist C.C.D. Mehedinți – Rodica TELEGUȚĂ
Prof. metodist C.C.D. Mehedinți – Melania-Voichița CRISTEA
Prof. metodist C.C.D. Mehedinți – Minodora BĂDESCU
Informatician C.C.D. Mehedinți – Loredana DOINEA

Editor:

Informatician C.C.D. Mehedinți – prof. Loredana Doinea

Editura Școala Mehedințului:

Casa Corpului Didactic Mehedinți

Drobeta Turnu Severin, str. Calomfirescu, nr. 94

TEL./FAX 0252/321537

E-mail: ccdmehedinti@gmail.com

www.ccdmehedinti.ro

Notă: Răspunderea pentru conținutul materialelor revine în exclusivitate autorilor